

საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა
(დედამიწის მეგობრები - საქართველო)

გარემო და საზოგადოება

ნარჩენების მართვის საქართველოს კანონმდებლობა
აიღე პასუხისმგებლობა, მართე ნარჩენები გონივრულად!!!

შინაარსი

ნარჩენების მართვის კოდექსი.....	8
თავი I. ზოგადი დებულებები.....	8
თავი II. ნარჩენების მართვის სფეროში კომპეტენციები და ზოგადი ვალდებულებები.....	14
თავი III. ნარჩენების მართვის დაგეგმვა.....	17
თავი IV. მუნიციპალური ნარჩენების მართვა.....	21
თავი V. სახიფათო ნარჩენების მართვა.....	22
თავი VI. ნაგავსაყრელი.....	24
თავი VII. ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საქმიანობის ნებართვა და რეგისტრაცია.....	26
თავი VIII. ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვა.....	27
თავი IX. ნარჩენების აღრიცხვა და ანგარიშგება. ნარჩენების მონაცემთა ბაზა.....	27
თავი X. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევები და ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმის წარმოება.....	28
თავი XI. გარდამავალი და დასკვნითი დებულებები.....	36
დანართი I. აღდგენის ოპერაციები.....	38
დანართი II. განთავსების ოპერაციები.....	39
დანართი III. სახიფათო ნარჩენების განმსაზღვრელი მახასიათებლები.....	41
საქართველოს მთავრობის დადგენილება №159 „მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე. 2016 წლის 1 აპრილი, ქ. თბილისი.....	43
ტექნიკური რეგლამენტი მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესი.....	43
დანართი №1. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების მეთოდური სახელმძღვანელო.....	56
დანართი №2. მუნიციპალური ნარჩენების დამუშავების მეთოდოლოგიური სახელმძღვანელო...	93
საქართველოს მთავრობის დადგენილება №421 „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე. 2015 წლის 11 აგვისტო, ქ. თბილისი.....	106
ტექნიკური რეგლამენტი ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ.....	107

თავი I. ზოგადი დებულებები.....	107
თავი II. ნაგავსაყრელის დაპროექტებასა და მოწყობასთან დაკავშირებული მოთხოვნები.....	110
თავი III. ოპერირება და ტექნიკური მომსახურება.....	124
თავი IV. კონტროლისა და მონიტორინგის პროცედურები ნაგავსაყრელის ოპერირებისა და დახურვის შემდგომი მოვლის ფაზაში.....	128
თავი V. ნაგავსაყრელის დახურვა და დახურვის შემდგომი მოვლა	131
თავი VI. შესაბამისობაში მოყვანის გეგმა	132
დანართი	134
ნაწილი I. ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების პროცედურა.....	134
ნაწილი II. ნარჩენების მიღების კრიტერიუმები	138
ნაწილი III. სინჯების აღება და გამოცდა.....	147
ნაწილი IV. ნარჩენების მიწისქვეშ განთავსების უსაფრთხოების შეფასება.....	148
საქართველოს მთავრობის დადგენილება №422 ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმისა და შინაარსის შესახებ. 2015 წლის 11 აგვისტო, ქ. თბილისი	154
ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმა და შინაარსი	155
საქართველოს მთავრობის დადგენილება №160 ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნული სტრატეგიისა და 2016-2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცების შესახებ. 2016 წლის 1 აპრილი ქ. თბილისი.....	157
ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია 2016-2030.....	158
აბრევიატურები.....	158
1. შესავალი.....	158
2. არსებული სიტუაცია და გამოწვევები	161
3. ნარჩენების მართვის სტრატეგიული მიმართულებები.....	172
3.1 იერარქია და პრინციპები.....	172
3.2 ხედვა, ამოცანები და მიზნები	173
4. სტრატეგიის შედეგები.....	183
4.1 შედეგები გარემოს დაცვის, მოსახლეობისა და პროფესიული ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროში.....	183
4.2 ტექნიკური და ფინანსური განხორციელებადობა.....	184
4.3 სხვა დადებითი შედეგები.....	184
დანართი 1 - ლოგიკური ჩარჩო	185

ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა 2016–2030..... 192

აბრევიატურები..... 192

1. შესავალი..... 192

2. არსებული მდგომარეობა და სამომავლო საჭიროებები 195

2.1. ნარჩენების მართვა დღეის მდგომარეობით..... 195

2.2. ნარჩენების მართვა სამომავლოდ..... 198

2.3. ინვესტიციების საჭიროება და საოპერაციო ხარჯები..... 201

2.4. ტექნიკური დახმარება 202

3. ნარჩენების მართვის ღონისძიებები 202

3.1. ხედვა, ამოცანები, მიზნები და ღონისძიებები 202

3.2. ღონისძიებების განხორციელება..... 207

3.3. ვარაუდები/დაშვებები და რისკები..... 207

4. ღონისძიებების განხორციელების შედეგები 207

4.1. შედეგები გარემოს დაცვის, მოსახლეობისა და პროფესიული ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროებში 208

სამოქმედო გეგმის განხორციელება გარემოს დაცვის მხრივ მხოლოდ დადებითი შედეგების მომტანია. მას დადებითი ეფექტი ექნება მოსახლეობის ჯანდაცვის კუთხითაც, განსაკუთრებით პროფესიული ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროებში..... 208

4.2. ტექნიკური და ფინანსური განხორციელებადობა..... 208

4.3. სხვა დადებითი შედეგები 209

დანართი 1 – ლოგიკური ჩარჩო..... 209

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №426 სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ. 2015 წლის 17 აგვისტო, ქ. თბილისი 229

სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხა და კლასიფიკაცია 229

თავი I. ზოგადი დებულებები..... 229

თავი II..... 231

ნარჩენების კლასიფიკაციის პროცედურა..... 231

დანართი 1. ნარჩენების ჯგუფების ნუსხა..... 233

დანართი II (7.03.2016 N 115). ნარჩენების ნუსხა 234

დანართი 3. ნარჩენების პირველადი ინვენტარიზაცია..... 262

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №143 ტექნიკური რეგლამენტის – „ნარჩენების ტრანსპორტირების წესის“ დამტკიცების თაობაზე. 2016 წლის 29 მარტი ქ. თბილისი 263

ტექნიკური რეგლამენტი – ნარჩენების ტრანსპორტირების წესი 263

 მუხლი 1. ზოგადი დებულებები..... 263

 მუხლი 2. მოქმედების სფერო..... 264

 მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება..... 264

 მუხლი 4. ნარჩენების ტრანსპორტირება 264

 მუხლი 5. ნარჩენების გადამზიდველის ვალდებულებები 265

 მუხლი 6. სახიფათო ნარჩენების გადამზიდავი სატრანსპორტო საშუალების მძღოლი 266

 მუხლი 7. კონტეინერები ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვის..... 267

 მუხლი 8. კომპეტენტური ორგანოები..... 268

 მუხლი 9. პასუხისმგებლობა..... 268

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №144 ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესისა და პირობების შესახებ. 2016 წლის 29 მარტი, ქ. თბილისი..... 269

ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესი და პირობები 269

 მუხლი 1. მიზანი 269

 მუხლი 2. მოქმედების სფერო..... 269

 მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება..... 270

 მუხლი 4. რეგისტრაციის ზოგადი მოთხოვნები..... 270

 მუხლი 5. ნარჩენების შეგროვების ან/და ტრანსპორტირების რეგისტრაცია..... 271

 მუხლი 6. ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის რეგისტრაცია..... 271

 მუხლი 7. არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების რეგისტრაცია 271

 მუხლი 8. ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის რეგისტრაცია..... 271

 მუხლი 9. სამინისტროს გადაწყვეტილება რეგისტრაციის შესახებ 271

 მუხლი 10. გადაწყვეტილების გასაჩივრება 272

 მუხლი 11. ახალი რეგისტრაცია, რეგისტრაციაში ცვლილებები 272

 მუხლი 12. რეგისტრაციის გაუქმება..... 273

 მუხლი 13. კონტროლი..... 273

 მუხლი 14. პასუხისმგებლობა..... 273

დანართი 1. რეგისტრაციის განაცხადის ფორმა	273
რეგისტრაციის განაცხადის ფორმის შევსების ინსტრუქცია.....	274
დანართი 2. ინფორმაცია არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების რეგისტრაციისთვის	275
არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების რეგისტრაციისთვის საჭირო ინფორმაციის შევსების ინსტრუქცია	276
დანართი 3. ინფორმაცია ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის რეგისტრაციისთვის	277
ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის რეგისტრაციისთვის საჭირო ინფორმაციის შევსების ინსტრუქცია	277
საქართველოს მთავრობის დადგენილება №145 სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე. 2016 წლის 29 მარტი ქ. თბილისი.....	278
ტექნიკური რეგლამენტი სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნები	278
მუხლი 1. მიზანი	278
მუხლი 2. მოქმედების სფერო	279
მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება.....	279
მუხლი 4. სახიფათო ნარჩენის საინფორმაციო ფურცელი	279
მუხლი 5. ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა.....	279
მუხლი 6. სახიფათო ნარჩენების შერევა	280
მუხლი 7. სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირება.....	280
მუხლი 8. სახიფათო ნარჩენების შეფუთვა.....	280
მუხლი 9. სახიფათო ნარჩენების ეტიკეტირება.....	280
მუხლი 10. სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტი	281
მუხლი 11. სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის ოპერირების სპეციალური მოთხოვნები.....	282
მუხლი 12. მოდის ნარჩენები	282
მუხლი 13. აზბესტის ნარჩენები	283
მუხლი 14. ნარჩენი ზეთი	283
მუხლი 15. პასუხისმგებლობა.....	284
დანართი I: სახიფათო ნარჩენის საინფორმაციო ფურცელი.....	284

საინფორმაციო ფურცლის შევსების ინსტრუქცია 284

დანართი II: სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმა..... 286

ნაწილი ა: სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმის შევსების ინსტრუქცია..... 286

ნაწილი ბ: სახიფათო ნარჩენების გადაზიდვის ტრანსპორტირების ფორმის გამოყენების
ინსტრუქცია 287

ნარჩენების მართვის კოდექსი

საქართველოს კანონი

კონსოლიდირებული ვერსია

შეტანილია ცვლილებები
საქართველოს
02/19/2015 N 3098
კანონით

ვებგვერდი, 12/01/2015
სარეგისტრაციო კოდი
360160000.05.001.017608

თავი I. ზოგადი დებულებები

მუხლი 1. კოდექსის მიზანი და ამოცანა

1. ამ კოდექსის მიზანია ნარჩენების მართვის სფეროში სამართლებრივი საფუძვლების შექმნა ისეთი ღონისძიებების განხორციელებისათვის, რომლებიც ხელს შეუწყობს ნარჩენების პრევენციას და მათი ხელახალი გამოყენების ზრდას, ნარჩენების გარემოსთვის უსაფრთხო გზით დამუშავებას (რაც მოიცავს რეციკლირებას და მეორეული ნედლეულის გამოცალკევებას, ნარჩენებიდან ენერჯის აღდგენას, ნარჩენების უსაფრთხო განთავსებას).

2. ამ კოდექსის ამოცანაა გარემოს და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვა:

- ა) ნარჩენების წარმოქმნის და მათი უარყოფითი გავლენის პრევენციით ან შემცირებით;
- ბ) ნარჩენების მართვის ეფექტიანი მექანიზმების შექმნით;
- გ) რესურსების მოხმარებით გამოწვეული ზიანის შემცირებით და რესურსების უფრო ეფექტიანი გამოყენებით.

მუხლი 2. კოდექსის რეგულირების სფერო

1. ეს კოდექსი ვრცელდება ნებისმიერი სახის ნარჩენზე, გარდა ამ მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ნარჩენებისა.

2. ამ კოდექსის რეგულირების სფეროს არ განეკუთვნება:

- ა) რადიოაქტიური ნარჩენები;

- ბ) ატმოსფეროში აიროვანი გაფრქვევები;
 - გ) მიწა (პირვანდელ ადგილზე – ინ სიტუ), მათ შორის, ამოუღებელი დაბინძურებული ნიადაგი, მიწასთან განუყოფლად დაკავშირებული შენობები;
 - დ) დაუბინძურებელი ნიადაგი, ბუნებაში გავრცელებული მასალა, რომელიც მშენებლობის პროცესში გათხრების შედეგად არის ამოღებული, თუ მასალა უეჭველად გამოყენებული იქნება მშენებლობის მიზნებისათვის მისი ბუნებრივი ფორმით;
 - ე) ჩამდინარე წყლები, წყლის ობიექტების (მათ შორის, შავი ზღვის) ჩამდინარე წყლებით ან/და ნარჩენებით დაბინძურება;
 - ვ) ხმარებიდან ამოღებული ფეთქებადი ნივთიერებები;
 - ზ) ფერმერულ ან სატყეო მეურნეობაში გამოყენებული ფეკალური მასები/ნაკელი და ბუნებრივი წარმოშობის სხვა არასახიფათო მასალები;
 - თ) სამთო გადამუშავების ნარჩენები – კარიერებზე მუშაობის და მინერალური რესურსების შესწავლის, მოპოვების, გადამუშავებისა და შენახვის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები;
 - ი) ხმარებიდან ამოღებული სამხედრო მნიშვნელობის ქიმიური ნივთიერებები;
 - კ) სამელიორაციო სისტემებზე განხორციელებული საექსპლუატაციო და სარეაბილიტაციო ღონისძიებების შედეგად ამოღებული დაუბინძურებელი მასა (ნატანი), რომელიც სისტემების გასხვისების ზოლებში უნდა განთავსდეს.
3. საქართველოს მთავრობა იღებს დადგენილებას სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ.

მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება

- ამ კოდექსის მიზნებისათვის ქვემოთ მოცემულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:
- ა) ნარჩენი – ნებისმიერი ნივთიერება ან ნივთი, რომელსაც მფლობელი იშორებს, განზრახული აქვს მოიშოროს ან ვალდებულია მოიშოროს;
 - ბ) სახიფათო ნარჩენები – ნარჩენები, რომლებსაც აქვს ამ კოდექსის III დანართით გათვალისწინებული ერთი ან მეტი მახასიათებელი;
 - გ) არასახიფათო ნარჩენები – ნარჩენები, რომლებსაც არ მოიცავს „სახიფათო ნარჩენების“ განმარტება;
 - დ) საყოფაცხოვრებო ნარჩენები – საოჯახო მეურნეობის მიერ წარმოქმნილი ნარჩენები;
 - ე) მუნიციპალური ნარჩენები – საყოფაცხოვრებო ნარჩენები, აგრეთვე სხვა ნარჩენები, რომლებიც თავიანთი მახასიათებლებითა და შემადგენლობით საყოფაცხოვრებო ნარჩენების მსგავსია;
 - ვ) ინერტული ნარჩენები – ნარჩენები, რომლებიც არ განიცდის მნიშვნელოვან ფიზიკურ, ქიმიურ ან ბიოლოგიურ ცვლილებებს – არ იხსნება, არ იწვის და არ შედის სხვაგვარ ქიმიურ ან ფიზიკურ რეაქციაში, არ განიცდის ბიოდეგრადაციას და სხვა მასალაზე არ ახდენს ისეთ გავლენას, რომელიც გამოიწვევს გარემოს დაბინძურებას ან ადამიანის ჯანმრთელობის დაზიანებას;

ზ) ბიოდეგრადირებადი ნარჩენები – ნარჩენები, რომლებიც ექვემდებარება ანაერობულ ან აერობულ დაშლას, მათ შორის, სურსათის/ცხოველის საკვების ნარჩენები, ბაღის/პარკის ნარჩენები, ქაღალდი, მუყაო;

თ) თხევადი ნარჩენები – თხევად მდგომარეობაში არსებული ნარჩენები;

ი) სამედიცინო ნარჩენები – სამედიცინო დაწესებულებების, სამედიცინო ლაბორატორიების, სამედიცინო კვლევითი ცენტრების, მზრუნველობის დაწესებულებების, ვეტერინარული კლინიკების, ფარმაცევტული საწარმოებისა და საწყობების მიერ წარმოქმნილი ნარჩენები;

კ) ცხოველური ნარჩენები – ცხოველთან დაკავშირებული ნარჩენები (ცხოველის სხეული, ცხოველის სხეულის ნაწილი, ნაკელი, ხორცის წარმოების ნარჩენები, ცხოველზე ცდის ჩატარების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები და სხვა);

ლ) სპეციფიკური ნარჩენი – ისეთი პროდუქტისგან წარმოქმნილი ნარჩენი, რომელიც თავისი მახასიათებლებისა და ფართო გავრცელების გამო ნარჩენად გადაქცევის შემდეგ მართვის სპეციფიკური ზომების მიღებასა და მოვლას საჭიროებს (შეფუთვა, ზეთი, საბურავი, მრავიანი სატრანსპორტო საშუალება, ბატარეა, აკუმულატორი, ელექტრო- და ელექტრონული მოწყობილობები და სხვა);

მ) ისეთი პროდუქტის მწარმოებელი, რომელიც შემდგომ სპეციფიკური ნარჩენი ხდება – ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც აწარმოებს, გადაამუშავებს, დაამუშავებს, ყიდის ან ახორციელებს იმპორტს ისეთი პროდუქტისა, რომელიც თავისი სასიცოცხლო ციკლის ამოწურვის შემდეგ სპეციფიკური ნარჩენი ხდება;

ნ) პროდუქტი – ნებისმიერი მოძრავი ნივთი, მათ შორის, ნივთი, რომელიც სხვა მოძრავი ან უძრავი ნივთის შემადგენელი ნაწილია. პროდუქტი ასევე მოიცავს ბაზარზე განთავსებულ საქონელს (მიუხედავად იმისა, განკუთვნილია თუ არა იგი უშუალოდ საბოლოო მომხმარებლისათვის), რომელიც მიწოდებულია ან სხვაგვარად არის ხელმისაწვდომი კომერციული ან არაკომერციული მიზნებისათვის, უსასყიდლოდ ან საფასურის სანაცვლოდ, როგორც ახალი, გამოყენებული ან გადამუშავებული. პროდუქტად არ ითვლება მასთან დაკავშირებული მომსახურება;

ო) ბაზარზე განთავსება – საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე (გარდა თავისუფალი ინდუსტრიული ზონებისა) პროდუქტის ბაზარზე პირველადი მიწოდება ადგილობრივი წარმოების, იმპორტის, ლიზინგის ან სხვა გზით, კომერციული ან არაკომერციული მიზნებისათვის, უსასყიდლოდ ან საფასურის სანაცვლოდ. პროდუქტის ყოველი მომდევნო მიწოდება არ ითვლება ბაზარზე განთავსებად;

პ) ნარჩენების წარმომქმნელი – პირი, რომლის საქმიანობის შედეგად წარმოიქმნება ნარჩენები (ნარჩენების თავდაპირველი წარმომქმნელი), ან პირი, რომელიც ახორციელებს ნარჩენების წინასწარ დამუშავებას, შერევას და სხვა საქმიანობას, რომლის შედეგადაც ნარჩენების მახასიათებლები ან შემადგენლობა იცვლება;

ჟ) ნარჩენების მფლობელი – ნარჩენების წარმომქმნელი ან სხვა ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც ფლობს ნარჩენებს;

რ) ნარჩენების გადამზიდველი – ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც ახორციელებს ნარჩენების ტრანსპორტირებას;

ს) ოპერატორი – ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელსაც მინიჭებული აქვს ნარჩენების შეგროვების, ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის ან ნარჩენების დამუშავების ობიექტის ან ასეთი ობიექტის ნაწილის მართვის უფლება;

ტ) ნარჩენების მართვა – ნარჩენების შეგროვება, დროებითი შენახვა, წინასწარი დამუშავება, ტრანსპორტირება, აღდგენა და განთავსება, ამ საქმიანობების, ღონისძიებებისა და ოპერაციების ზედამხედველობა და ნარჩენების განთავსების ობიექტების შემდგომი მოვლა;

უ) ნარჩენების დამუშავება – ამ კოდექსის I და II დანართებით გათვალისწინებული აღდგენის და განთავსების ოპერაციები, აგრეთვე ნარჩენების წინასწარი დამუშავება აღდგენამდე ან განთავსებამდე;

ფ) ნარჩენების წინასწარი დამუშავება – წინასწარი ოპერაციები, რომლებიც ხორციელდება ნარჩენების აღდგენამდე ან განთავსებამდე, მათ შორის, ისეთი წინასწარი პროცესები, როგორებიცაა დემონტაჟი, სორტირება, დასრესა, დაპრესვა, გრანულირება, გაშრობა, დაქუცმაცება, გადაფუთვა, სეპარირება, შერევა და სხვა;

ქ) დანაგვიანება – ნარჩენის (ნარჩენების) გარემოში დაგდება (დაყრა), გადაგდება (გადაყრა) ან/და მიტოვება ნარჩენების შეგროვების კონტეინერებისა და ობიექტების გარეთ;

ღ) პრევენცია – ნივთიერების, მასალის ან პროდუქტის ნარჩენად გადაქცევამდე ზომების მიღება, რაც ამცირებს:

ღ.ა) ნარჩენების რაოდენობას. ეს, სხვა საშუალებებთან ერთად, მიიღწევა პროდუქტის ხელახალი გამოყენებით ან პროდუქტის ვარგისობის ვადის გაგრძელებით;

ღ.ბ) წარმოქმნილი ნარჩენების გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე უარყოფით გავლენას;

ღ.გ) მასალაში ან პროდუქტში მავნე ნივთიერებების შემცველობას;

ყ) აღდგენა – საქმიანობა, რომლის ძირითადი შედეგია ნარჩენების სასარგებლო მიზნებისთვის გამოყენება იმ მასალების ჩანაცვლებით, რომლებიც სხვა პირობებში რაიმე ფუნქციის შესასრულებლად იქნებოდა გამოყენებული, და რომელიც განსაზღვრულია, მაგრამ არ შემოიფარგლება ამ კოდექსის I დანართით. აღდგენა მოიცავს რეციკლირებას;

შ) ხელახალი გამოყენება – ნარჩენად გადაქცევამდე პროდუქტის ან/და მისი კომპონენტის თავდაპირველი დანიშნულებით ხელახლა გამოყენება;

ჩ) ხელახალი გამოყენებისთვის მომზადება – აღდგენითი ოპერაცია (კერძოდ, შემოწმება, გასუფთავება ან შეკეთება), რომლის შედეგადაც პროდუქტი ან/და მისი კომპონენტი, რომელიც ნარჩენად იქცა, ყოველგვარი სხვა სახის ზემოქმედების გარეშე მზადაა ხელახალი გამოყენებისთვის;

ც) რეციკლირება – აღდგენითი ღონისძიება, რომლის საშუალებითაც ნარჩენი ისეთ პროდუქტად, მასალად ან ნივთიერებად გარდაიქმნება, რომელიც განკუთვნილია თავდაპირველი დანიშნულებით ან სხვა მიზნით გამოყენებისთვის. რეციკლირება მოიცავს ორგანული მასალების გადამუშავებას, მაგრამ არ მოიცავს ენერჯის აღდგენას და მათ ისეთ მასალებად გარდაქმნას, რომლებიც საწვავად ან ამოვსების ოპერაციებისთვის გამოიყენება;

ძ) შეგროვება – ნარჩენების შეგროვება, რაც ასევე მოიცავს მათ წინასწარ დახარისხებას და წინასწარ დასაწყობებას ნარჩენების დამუშავების ობიექტზე ტრანსპორტირებისათვის;

წ) სეპარირებული შეგროვება – ნარჩენების შეგროვება, რომლის დროსაც ნარჩენების ნაკადები მათი შემდგომი დამუშავების ხელშეწყობისათვის განცალკევებულია სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით;

ჭ) ტრანსპორტირება – ნარჩენების ნარჩენების შენახვის ობიექტზე ან/და ნარჩენების დამუშავების ობიექტზე გადატანა;

ხ) განთავსება – ღონისძიება, რომელიც განსაზღვრულია, მაგრამ არ შემოიფარგლება ამ კოდექსის II დანართით;

ჯ) ნარჩენების დამუშავების ობიექტი – სტაციონარული ან მობილური ტექნიკური ან არატექნიკური დანაყოფი, სადაც ხორციელდება ნარჩენების დამუშავება (მათ შორის, ნარჩენების გადამტვირთავი სადგური, სხვა ადგილი, სადაც მოწყობილია ასეთი ობიექტი);

3) ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტი – ობიექტი, სადაც ინახება ნარჩენები 3 წელზე ნაკლები დროით, თუ ნარჩენები განკუთვნილია აღდგენისთვის, ან 1 წელზე ნაკლები დროით, თუ ნარჩენები განკუთვნილია განთავსებისთვის;

3¹) ნარჩენების გადამტვირთავი სადგური – ობიექტი, სადაც ხორციელდება ნარჩენების გადატვირთვა ნარჩენების დამუშავების ობიექტზე შემდგომი ტრანსპორტირებისათვის;

3²) ნაგავსაყრელი – ნარჩენების განთავსების ობიექტი, სადაც ნარჩენები მიწაზე ან მიწის ქვეშ განთავსდება. ნაგავსაყრელი მოიცავს ნარჩენების განთავსების შიდა ობიექტს (საწარმოს ტერიტორიაზე არსებული ნაგავსაყრელი, რომელზედაც ნარჩენების წარმომქმნელი კუთვნილ ნარჩენებს განათავსებს), მაგრამ არ მოიცავს ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტს და ნარჩენების გადამტვირთავ სადგურს;

3³) არსებული ნაგავსაყრელი – ნაგავსაყრელი, რომელიც ფუნქციონირებს ამ კოდექსის ამოქმედების დროს;

3⁴) ნარჩენების ინსინერაციის საწარმო – სტაციონარული ან მობილური ტექნიკური ობიექტი ან მოწყობილობა, რომელიც განკუთვნილია ნარჩენების თერმული დამუშავებისთვის, გამოყოფილი წვის სითბოს აღდგენით ან მისი აღდგენის გარეშე, ნარჩენების დაჟანგვით (ოქსიდაციით) ინსინირების გზით, აგრეთვე სხვა თერმული დამუშავების პროცესით, როგორცაა პიროლიზი, გაზიფიკაცია ან პლაზმური დამუშავება, თუ ამ პროცესის შედეგად მიღებული ნივთიერებები ინსინირებულია;

3⁵) ნარჩენების თანაინსინერაციის საწარმო – სტაციონარული ან მობილური ტექნიკური ობიექტი ან მოწყობილობა, რომლის ძირითადი დანიშნულებაა ენერჯის მიღება ან მატერიალური პროდუქტის წარმოება, რომელიც ნარჩენებს ძირითად ან დამატებით საწვავად იყენებს ან რომელშიც ნარჩენები თერმულად მუშავდება განთავსებისათვის, დაჟანგვით (ოქსიდაციით) ინსინირების გზით, აგრეთვე სხვა თერმული დამუშავების პროცესით, როგორცაა პიროლიზი, გაზიფიკაცია ან პლაზმური დამუშავება, თუ ამ პროცესის შედეგად მიღებული ნივთიერებები ინსინირებულია;

3⁶) ნებართვა – ნებართვა, რომელიც გაცემულია „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის, ამ კოდექსის და მის საფუძველზე მიღებული და გამოცემული კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების შესაბამისად;

37) სამინისტრო – საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო;

38) ფიზიკური და იურიდიული პირები – „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული პირები (გარდა ამ კოდექსის X თავისა);

39) ნარჩენი ზეთი – მინერალური ან სინთეტიკური ლუბრიკანტი ან სხვა სახის საწარმოო ზეთი, რომელიც თავდაპირველი დანიშნულებით გამოყენებისთვის უვარგისი გახდა, კერძოდ, გამოყენებული ძრავას ზეთი, გადაცემათა კოლოფის ზეთი, საპოხი ზეთი, ტურბინის ზეთი, ჰიდრავლიკური ზეთი და სხვა;

310) დაბინძურება – გარემოში დამაბინძურებელი ნივთიერების შემცველი ნარჩენის მოხვედრა, რომელმაც შესაძლოა გამოიწვიოს გარემოზე ან ადამიანის ჯანმრთელობაზე მავნე ზემოქმედება;

311) რესურსი – ნებისმიერი პირველადი ან მეორეული მატერიალური ნედლეული, მათ შორის, ნარჩენი, თუ ის სხვა პირველადი ნედლეულის ნაცვლად გამოიყენება.

მუხლი 4. ნარჩენების მართვის იერარქია

1. საქართველოში ნარჩენების მართვის პოლიტიკა და ნარჩენების მართვის სფეროში საქართველოს კანონმდებლობა ეფუძნება ნარჩენების მართვის შემდეგ იერარქიას:

- ა) პრევენცია;
- ბ) ხელახალი გამოყენებისთვის მომზადება;
- გ) რეციკლირება;
- დ) სხვა სახის აღდგენა, მათ შორის, ენერჯის აღდგენა;
- ე) განთავსება.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ ნარჩენების მართვის იერარქიასთან მიმართებით კონკრეტული ვალდებულებების განსაზღვრისას მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული:

- ა) ეკოლოგიური სარგებელი;
- ბ) შესაბამისი საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნიკის გამოყენებით ტექნიკური განხორციელებადობა;
- გ) ეკონომიკური მიზანშეწონილობა.

მუხლი 5. ნარჩენების მართვის პრინციპები

1. ნარჩენების მართვა უნდა განხორციელდეს გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შექმნის გარეშე, კერძოდ, ისე, რომ ნარჩენების მართვამ:

- ა) საფრთხე არ შეუქმნას წყალს, ჰაერს, ნიადაგს, ფლორას და ფაუნას;
- ბ) არ გამოიწვიოს ზიანი ხმაურითა და სუნით;
- გ) არ მოახდინოს უარყოფითი გავლენა ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე, განსაკუთრებით – დაცულ ტერიტორიებზე და კულტურულ მემკვიდრეობაზე.

2. ნარჩენების მართვა ხორციელდება შემდეგი პრინციპების გათვალისწინებით:

ა) „უსაფრთხოების წინასწარი ზომების მიღების პრინციპი“ – მიღებული უნდა იქნეს ზომები გარემოსთვის ნარჩენებით გამოწვეული საფრთხის თავიდან ასაცილებლად, მაშინაც კი, თუ არ არსებობს მეცნიერულად დადასტურებული მონაცემები;

ბ) პრინციპი „დამბინძურებელი იხდის“ – ნარჩენების წარმომქმნელი ან ნარჩენების მფლობელი ვალდებულია გაიღოს ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ხარჯები;

გ) „სიახლოვის პრინციპი“ – ნარჩენები უნდა დამუშავდეს ყველაზე ახლოს მდებარე ნარჩენების დამუშავების ობიექტზე, გარემოსდაცვითი და ეკონომიკური ეფექტიანობის გათვალისწინებით;

დ) „თვითუზრუნველყოფის პრინციპი“ – უნდა ჩამოყალიბდეს და ფუნქციონირებდეს მუნიციპალური ნარჩენების განთავსებისა და აღდგენის ობიექტების ინტეგრირებული და ადეკვატური ქსელი.

თავი II. ნარჩენების მართვის სფეროში კომპეტენციები და ზოგადი ვალდებულებები

მუხლი 6. ნარჩენების მართვის სფეროში კომპეტენტური ორგანოები

1. ნარჩენების მართვის სფეროში სამინისტროს კომპეტენციას განეკუთვნება:

ა) ნარჩენების მართვის ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავება და განხორციელება;

ბ) ნარჩენების აღრიცხვა და ნარჩენების მონაცემთა ბაზის წარმოება ამ კოდექსის 29-ე და 30-ე მუხლების შესაბამისად;

გ) ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიისა და ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის სტრატეგიის შემუშავება ამ კოდექსის მე-11 მუხლის შესაბამისად;

დ) ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შემუშავება, მისი განხორციელების კოორდინაცია და გეგმის განხორციელების ანგარიშის წარდგენა ამ კოდექსის მე-12 მუხლის შესაბამისად;

ე) ამ კოდექსის შესაბამისად ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საქმიანობის ნებართვის გაცემა და რეგისტრაციის წარმოება;

ვ) ნარჩენების პრევენციის, სეპარირების, წინასწარი დამუშავების, ხელახალი გამოყენებისა და რეციკლირების ხელშეწყობა;

ზ) ნარჩენების მართვის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება.

2. სამინისტრო საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან ერთად არეგულირებს ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვას ამ კოდექსის 28-ე მუხლის შესაბამისად.

3. საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო სამინისტროსთან ერთად, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით არეგულირებს და აკონტროლებს სამედიცინო ნარჩენების მართვას.

4. საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო სამინისტროსთან ერთად, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით არეგულირებს და ზედამხედველობს ცხოველური ნარჩენების მართვას.

5. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სისტემაში შემავალი შესაბამისი დაწესებულება გასცემს სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისათვის სატრანსპორტო საშუალების დაშვების მოწმობას.

6. საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო და მის სისტემაში შემავალი შესაბამისი დაწესებულება სამინისტროსთან ერთად შეიმუშავენ და საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად წარუდგენენ კანონქვემდებარე აქტის/აქტების პროექტს/პროექტებს, რომლითაც/რომლებითაც განისაზღვრება ნარჩენების ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული მოთხოვნები, კერძოდ, მოთხოვნები:

ა) ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვის გამოსაყენებელი სატრანსპორტო საშუალების სტანდარტებისადმი;

ბ) ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვის გამოსაყენებელი კონტეინერისადმი;

გ) სახიფათო ნარჩენების გადამზიდავი სატრანსპორტო საშუალების მძღოლის გამოცდილებისადმი.

7. ნარჩენების მართვის სფეროში საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს კომპეტენციას განეკუთვნება არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების მოწყობა, მართვა და დახურვა, ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა და მართვა ამ კოდექსისა და შესაბამისი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მოთხოვნათა გათვალისწინებით. ამ ნაწილით განსაზღვრული უფლებამოსილება საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილებით შეიძლება გადაეცეს მესამე პირს.

8. ამ კოდექსისა და საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსი“ შესაბამისად, ნარჩენების მართვის სფეროში მუნიციპალიტეტის კომპეტენციას განეკუთვნება მუნიციპალური ნარჩენების მართვა (მათ შორის, მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება) ამ კოდექსის მე-16 მუხლის შესაბამისად (გარდა ამ მუხლის მე-7 ნაწილით გათვალისწინებული უფლებამოსილებისა).

9. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და ქალაქ თბილისის ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოქცეულ ტერიტორიებზე არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების მოწყობა, ოპერირება და დახურვა განეკუთვნება აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის და თბილისის მუნიციპალიტეტის შესაბამისი ორგანოების კომპეტენციას.

მუხლი 7. ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ზოგადი მოთხოვნები

1. ნარჩენების შეგროვება, ტრანსპორტირება და დამუშავება უნდა განხორციელდეს ნარჩენების სახეობების, მახასიათებლებისა და შემადგენლობის მიხედვით, ისე, რომ შემდგომ დაბრკოლება არ შეექმნას აღდგენას.

2. ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირებისა და დამუშავების დროს მაქსიმალურად უნდა გამოირიცხოს გარემოს დაბინძურება და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მავნე ზემოქმედება.

3. ნარჩენების ტრანსპორტირების შედეგად ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების შემთხვევაში ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია უზრუნველყოს დასუფთავების ღონისძიებების განხორციელება.

4. ნარჩენების წარმომქმნელი და ნარჩენების მფლობელი ვალდებული არიან, ნარჩენები თავად დაამუშაონ ან შეგროვების, ტრანსპორტირებისა და დამუშავების მიზნით გადასცენ შესაბამისი უფლების მქონე პირებს ამ კოდექსისა და საქართველოს სხვა საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების შესაბამისად.

5. თუ ნარჩენები გადაცემულია აღდგენისთვის ან განთავსებისთვის, ნარჩენების თავდაპირველი წარმომქმნელის ან/და ნარჩენების მფლობელის პასუხისმგებლობა ძალაშია ნარჩენების სრულ აღდგენამდე ან განთავსებამდე.

6. პირი, რომელიც ახორციელებს ნარჩენების შეგროვებას ან ტრანსპორტირებას, ვალდებულია ნარჩენები დასამუშავებლად გადასცეს შესაბამის ობიექტს, რომელსაც აქვს სათანადო ნებართვა ან გავლილი აქვს რეგისტრაცია.

7. ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების განხორციელებამდე მიიღოს ნარჩენების ტრანსპორტირებისათვის სატრანსპორტო საშუალების დაშვების მოწმობა, ხოლო სატრანსპორტო საშუალების მძღოლი ვალდებულია სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას თან იქონიოს აღნიშნული მოწმობა.

8. აკრძალულია ნარჩენების შესაბამისი ნებართვის მქონე ინსინერატორის გარეთ დაწვა.

9. ნარჩენების ინსინერაციისა და თანაინსინერაციის პირობები განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით.

მუხლი 8. დანაგვიანების აკრძალვა

1. აკრძალულია ნარჩენის (ნარჩენების) გარემოში დაგდება (დაყრა), გადაგდება (გადაყრა) ან/და მიტოვება ნარჩენების შეგროვების კონტეინერებისა და ობიექტების გარეთ.

2. ღონისძიების ორგანიზატორი ვალდებულია დაასუფთაოს დანაგვიანებული ტერიტორია, თუ იგი მის მიერ ორგანიზებული ღონისძიების შედეგად დანაგვიანდა.

3. მუნიციპალიტეტი, რომლის ტერიტორიაც დანაგვიანდა, უფლებამოსილია მოსთხოვოს დამნაგვიანებელს ამ ტერიტორიის დასუფთავება. თუ დამნაგვიანებლის დადგენა ან მოძიება შეუძლებელია, მუნიციპალიტეტს შეუძლია მის მიერ მითითებულ გონივრულ ვადაში ტერიტორიის დასუფთავების ვალდებულება ტერიტორიის მფლობელს დააკისროს.

4. თუ დანაგვიანებული ტერიტორია მუნიციპალიტეტის საკუთრებაა, მუნიციპალიტეტმა თავად უნდა იზრუნოს მის დასუფთავებაზე.

მუხლი 9. მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება

1. ისეთი პროდუქტის უშუალო მწარმოებელმა, რომელიც შემდგომ სპეციფიკური ნარჩენი ხდება, და ამ პროდუქტის ბაზარზე განმათავსებელმა უნდა იზრუნონ პროდუქტისთვის იმგვარი ფორმის მიცემაზე, რომლითაც უზრუნველყოფილი იქნება:

ა) გარემოზე უარყოფითი გავლენის შემცირება, აგრეთვე ნარჩენების წარმოქმნის შემცირება პროდუქტის წარმოების პროცესში და შემდგომი გამოყენების შედეგად;

ბ) პროდუქტისგან წარმოქმნილი ნარჩენების აღდგენა და განთავსება.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ვალდებულება სრულდება ისეთი პროდუქტის შექმნით, წარმოებითა და ბაზარზე განთავსებით, რომელიც განკუთვნილია მრავალჯერადი გამოყენებისათვის, ტექნიკურად გამძლეა და რომლისგან წარმოქმნილი ნარჩენები ხელსაყრელია აღდგენისათვის და უსაფრთხოა გარემოში განსათავსებლად.

3. ისეთი პროდუქტის მწარმოებელი, რომელიც შემდგომ სპეციფიკური ნარჩენი ხდება, და ამ პროდუქტის ბაზარზე განმათავსებელი ვალდებული არიან, უზრუნველყონ პროდუქტისგან წარმოქმნილი ნარჩენების სეპარირებული შეგროვება, ტრანსპორტირება, აღდგენა (მათ შორის, რეციკლირება) და გარემოსთვის უსაფრთხო განთავსება.

4. ამ მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ვალდებულება სრულდება ინდივიდუალურად ან კოლექტიურად – მწარმოებელთა გაერთიანების საშუალებით.

5. სამინისტრო საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსთან და სხვა უწყებებთან ერთად შეიმუშავებს და საქართველოს მთავრობას მისაღებად წარუდგენს დადგენილებების პროექტებს, რომლებიც განსაზღვრავს დეტალურ ვალდებულებებს ამ მუხლით გათვალისწინებულ მწარმოებლის გაფართოებულ ვალდებულებასთან დაკავშირებით.

მუხლი 10. პროდუქტთან დაკავშირებით გადასახდელებისა და სუბსიდიების დადგენა და შეზღუდვების შემოღება

1. ამ კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ამოცანის შესასრულებლად შესაძლებელია საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით:

ა) დადგინდეს გადასახდელები ან სუბსიდიები გარკვეული პროდუქტის გამოყენებისთვის;

ბ) განსაკუთრებულ შემთხვევაში აიკრძალოს ან შეიზღუდოს გარკვეული პროდუქტის ბაზარზე განთავსება.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედება უნდა იყოს მისაღები, აუცილებელი და ამ კოდექსის ამოცანისა და იმ მიზნების პროპორციული, რომელთა მისაღწევადაც ხორციელდება იგი. ასეთი შეზღუდვის შემოღება დასაშვებია მხოლოდ დაინტერესებულ მხარეებთან კონსულტაციის შემდეგ.

თავი III. ნარჩენების მართვის დაგეგმვა

მუხლი 11. ნარჩენების მართვის სტრატეგიები

1. ამ კოდექსის შესაბამისად სამინისტრო შეიმუშავებს ნარჩენების მართვის ეროვნულ სტრატეგიას, რომელიც განსაზღვრავს საქართველოში ნარჩენების მართვის პოლიტიკას და მიზნებს 15-წლიანი პერიოდისთვის.

2. სამინისტრო შეიმუშავებს ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის სტრატეგიას, რომელიც განსაზღვრავს ნაგავსაყრელზე განსათავსებელი ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების რაოდენობის შემცირების მიზნებს და განსახორციელებელ ღონისძიებებს.

მუხლი 12. ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა

1. ამ კოდექსის მიზნის მისაღწევად და ნარჩენების მართვის პრინციპების და ამ კოდექსის მე-11 მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიით განსაზღვრული პოლიტიკის განსახორციელებლად სამინისტრო ამ კოდექსის მე-6 მუხლით განსაზღვრულ კომპეტენტურ ორგანოებთან ერთად ყოველ 5 წელიწადში შეიმუშავებს ნარჩენების მართვის 5-წლიან ეროვნულ სამოქმედო გეგმას, რომელსაც ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა.

2. ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცებამდე სამინისტრო აწყობს საჯარო განხილვებს, რომლებშიც მონაწილეობენ შესაბამისი დაინტერესებული პირები.

3. ნარჩენების მართვის ეროვნულ სამოქმედო გეგმას დამტკიცების შემდეგ სათანადო წესით აქვეყნებს საქართველოს მთავრობა.

4. სამინისტრო 3 წელიწადში ერთხელ საქართველოს მთავრობას წარუდგენს გეგმის განხორციელების ანგარიშს.

5. ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმით განისაზღვრება გარემოსათვის უსაფრთხო ისეთი ღონისძიებები, რომლებიც უნდა განხორციელდეს ნარჩენების პრევენციისთვის, ხელახალი გამოყენებისთვის, რეციკლირებისთვის, აღდგენისა და განთავსებისთვის.

6. ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა უნდა მოიცავდეს:

ა) საქართველოს ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობების, რაოდენობისა და წყაროს შესახებ ინფორმაციას, მოსალოდნელი ნარჩენების ნაკადების განვითარების შეფასებას;

ბ) ნარჩენების ექსპორტისა და იმპორტის შესახებ ხელმისაწვდომ მონაცემებს, აგრეთვე იმ ნარჩენების შესახებ პროგნოზს, რომელთა საქართველოს ტერიტორიაზე შემოტანა ან საქართველოს ტერიტორიიდან გატანა მოსალოდნელი;

გ) ნარჩენების შეგროვების არსებული სისტემებისა და აღდგენისა და განთავსების ძირითადი ობიექტების (მათ შორის, სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადებისთვის ან სახიფათო ნარჩენებისთვის განკუთვნილი ობიექტების) შესახებ ინფორმაციას;

დ) ნარჩენების დამუშავების არსებული ობიექტების დახურვის, ნარჩენების დამუშავების დამატებითი ინფრასტრუქტურისა და ნარჩენების შეგროვების ახალი სისტემების საჭიროების შეფასებას;

ე) ნარჩენების აღდგენისა და განთავსების სამომავლო ობიექტების ადგილმდებარეობის განსაზღვრის კრიტერიუმების და მათი წარმადობის შესახებ ინფორმაციას;

ვ) რეგიონული ნაგავსაყრელების ადგილმდებარეობის და მათი ფუნქციონირების დაწყების ვადების შესახებ ინფორმაციას;

ზ) ნარჩენების მართვის დაგეგმილ ტექნოლოგიებს და მეთოდებს, მათ შორის, ისეთი ნარჩენებისთვის, რომელთა მართვა სპეციფიკურ მიდგომას საჭიროებს;

თ) ნარჩენების პრევენციისათვის მისაღებ ზომებს და პროგრესის მაჩვენებლებს დაგეგმილი პერიოდისთვის;

ი) ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებულ ორგანიზაციულ საკითხებს, რომლებიც მოიცავს ნარჩენების მართვის განმახორციელებელ საჯარო და კერძო სამართლის იურიდიულ პირებს შორის პასუხისმგებლობების გადანაწილებას;

კ) არსებულ ან დაგეგმილ ღონისძიებას მუნიციპალიტეტთაშორისი ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების ობიექტებთან დაკავშირებით;

ლ) ნარჩენების მართვის საკითხებზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებებს და მისი ინფორმირების მექანიზმებს;

მ) ნარჩენების განთავსების ისტორიულად დაბინძურებული ადგილების და მათი რეაბილიტაციის ზომების შესახებ ინფორმაციას;

ნ) გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელების გზებსა და ვადებს, პასუხისმგებელ პირებს, სავარაუდო ხარჯებს და დაფინანსების წყაროებს;

ო) სხვა მნიშვნელოვან ინფორმაციას.

7. ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის გარდა, შესაძლებელია შემუშავდეს ცალკეული სახეობების ნარჩენების მართვის გეგმები, როგორებიცაა მდგრადი ორგანული დამბინძურებლები, ვერცხლისწყალი, სამედიცინო ნარჩენები, ცხოველური ნარჩენები, აზბესტის ნარჩენები და სხვა. ცალკეული სახეობების ნარჩენების მართვის გეგმები უნდა შეესაბამებოდეს ნარჩენების მართვის ეროვნულ სამოქმედო გეგმას.

მუხლი 13. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა

1. თითოეული მუნიციპალიტეტი იღებს მის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის 5-წლიან გეგმას. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა შესაძლებელია მოსაზღვრე მუნიციპალიტეტებმა ერთობლივად შეიმუშაონ.

2. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა უნდა შეესაბამებოდეს ნარჩენების მართვის ეროვნულ სამოქმედო გეგმას და ამ კოდექსის მე-12 მუხლის მე-7 ნაწილით გათვალისწინებულ ცალკეული სახეობების ნარჩენების მართვის გეგმებს.

3. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მიღებამდე ეწყობა საჯარო განხილვები, რომლებშიც მონაწილეობენ დაინტერესებული პირები და მოსაზღვრე მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლები. საჯარო განხილვებს აწყობს (აწყობენ) შესაბამისი მუნიციპალიტეტი (მუნიციპალიტეტები).

4. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა უნდა მოიცავდეს:

ა) მოსახლეობისგან ნარჩენების შეგროვების არსებული სისტემის შესახებ ინფორმაციას;

ბ) შეგროვებული, აღდგენილი და განთავსებული არასახიფათო ნარჩენების რაოდენობისა და სახეობების შესახებ მონაცემებს;

- გ) მოსახლეობისგან შეგროვებული, აღდგენილი და განთავსებული სახიფათო ნარჩენების რაოდენობისა და სახეობების შესახებ მონაცემებს;
- დ) ნარჩენების დამუშავების საწარმოების ადგილმდებარეობის შესახებ ინფორმაციას;
- ე) მუნიციპალური ნარჩენების, მათ შორის, ბიოდეგრადირებადი ნარჩენებისა და შეფუთვის ნარჩენების, სეპარირებული შეგროვებისა და აღდგენის სისტემის დანერგვისათვის დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაციას;
- ვ) ნარჩენების დამუშავების ახალი ობიექტების მშენებლობის გეგმებს;
- ზ) ნარჩენების მართვის საკითხებზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების პროგრამებს;
- თ) ნარჩენების მართვის სფეროში სხვა მუნიციპალიტეტებთან თანამშრომლობის მიზნით არსებული და დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაციას;
- ი) გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელების გზებსა და ვადებს, პასუხისმგებელ პირებს, სავარაუდო ხარჯებს და დაფინანსების წყაროებს.

მუხლი 14. კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმა

1. ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომლის საქმიანობის შედეგად წლის განმავლობაში 200 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენი ან 1000 ტონაზე მეტი ინერტული ნარჩენი ან ნებისმიერი რაოდენობის სახიფათო ნარჩენი წარმოიქმნება, ვალდებულია შეიმუშაოს კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმა. გეგმა ძირითადად უნდა მოიცავდეს:

- ა) წარმოქმნილი ნარჩენების შესახებ ინფორმაციას (კერძოდ, მონაცემებს მათი წარმოშობის, ნარჩენების ნუსხით განსაზღვრული ნარჩენების სახეობების, შემადგენლობის, რაოდენობის შესახებ);
- ბ) ნარჩენების პრევენციისა და აღდგენისთვის განსახორციელებელი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაციას, განსაკუთრებით – სახიფათო ნარჩენების შემთხვევაში;
- გ) წარმოქმნილი ნარჩენების სეპარირების მეთოდის, განსაკუთრებით – სახიფათო ნარჩენების სხვა ნარჩენებისგან განცალკევების მეთოდის აღწერას;
- დ) ნარჩენების დროებითი შენახვის მეთოდებსა და პირობებს;
- ე) ნარჩენების დამუშავებისთვის გამოყენებულ მეთოდებს ან/და იმ პირის შესახებ ინფორმაციას, რომელსაც ნარჩენები შემდგომი დამუშავებისთვის გადაეცემა.

2. კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმა წარედგინება სამინისტროს. გეგმის განხილვისა და შეთანხმების წესს განსაზღვრავს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრი. მოთხოვნის შემთხვევაში გეგმა ხელმისაწვდომი უნდა იყოს დაინტერესებული მუნიციპალიტეტისთვის და სხვა პირისთვის.

3. კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმა ახლდება ყოველ 3 წელიწადში ან წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობის, რაოდენობის შეცვლის და დამუშავების პროცესში არსებითი ცვლილებების შეტანის შემთხვევაში.

მუხლი 15. გარემოსდაცვითი მმართველი

1. ამ კოდექსის მე-14 მუხლით გათვალისწინებული პირი ვალდებულია განსაზღვროს გარემოსდაცვითი მმართველი. მისი ვინაობის შესახებ ინფორმაცია (კერძოდ, გარემოსდაცვითი მმართველის სახელი და გვარი) დაუყოვნებლივ ეგზავნება სამინისტროს.

2. გარემოსდაცვითი მმართველის ნარჩენებთან დაკავშირებული მოვალეობებია:

ა) კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადება და გაახლება;

ბ) კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის განხორციელების ორგანიზება;

გ) ნარჩენების მართვის სფეროში საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნების შესრულებაზე შიდა კონტროლის განხორციელება.

3. გარემოსდაცვითი მმართველის ამ მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული მოვალეობები არ ამცირებს კომპანიის ვალდებულებას, შეასრულოს ამ კოდექსისა და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მოთხოვნები.

თავი IV. მუნიციპალური ნარჩენების მართვა

მუხლი 16. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვება და დამუშავება

1. მუნიციპალიტეტმა უნდა უზრუნველყოს:

ა) მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვება და ამ მიზნით მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების სისტემის დანერგვა და გამართული ფუნქციონირება;

ბ) მუნიციპალური ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების სისტემის ეტაპობრივი დანერგვა და გამართული ფუნქციონირება.

2. მუნიციპალური ნარჩენების წარმომქმნელი ვალდებულია მის მიერ წარმოქმნილი მუნიციპალური ნარჩენები ხელმისაწვდომი გახადოს მუნიციპალიტეტის შესაბამისი სამსახურისთვის ნარჩენების შეგროვების სისტემის არსებობის შემთხვევაში.

3. მუნიციპალური ნარჩენების წარმომქმნელი, მოსახლეობის გარდა, უფლებამოსილია არ ისარგებლოს ნარჩენების შეგროვების მუნიციპალური სამსახურის მომსახურებით და მის მიერ წარმოქმნილი მუნიციპალური ნარჩენები შესაგროვებლად და დასამუშავებლად გადასცეს იმ პირს, რომელსაც ამ კოდექსის შესაბამისად მინიჭებული აქვს ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების უფლება. ასეთ შემთხვევაში ნარჩენების წარმომქმნელი ვალდებულია წინასწარ შეატყობინოს აღნიშნულის თაობაზე შესაბამის მუნიციპალიტეტს.

4. მუნიციპალიტეტის მიერ ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების სისტემის დანერგვის შემთხვევაში მუნიციპალური ნარჩენების წარმომქმნელი ვალდებულია ამ სისტემით ისარგებლოს.

5. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვება და დამუშავება ხორციელდება „მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების შესაბამისად.

6. მუნიციპალიტეტები უფლებამოსილი არიან, შექმნან, დანერგონ და მართონ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ერთობლივი სისტემა.

7. პირს, რომელიც ახორციელებს ნარჩენების შეგროვებას, ტრანსპორტირებას ან/და დამუშავებას, უნდა ჰქონდეს შესაბამისი ნებართვა ან გავლილი უნდა ჰქონდეს რეგისტრაცია ამ კოდექსის VII თავის თანახმად.

თავი V. სახიფათო ნარჩენების მართვა

მუხლი 17. სახიფათო ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ძირითადი ვალდებულებები

1. სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა, შეგროვება და ტრანსპორტირება, აგრეთვე მათი დამუშავება და დასაწყობება ისე უნდა განხორციელდეს, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს გარემოს და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვა.

2. აკრძალულია:

ა) სახიფათო ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება ნარჩენების შეგროვების კონტეინერის გარეთ;

ბ) სახიფათო ნარჩენების საკანალიზაციო სისტემაში ან მიწისქვეშა ან/და ზედაპირულ წყლებში (მათ შორის, ზღვაში) ჩაშვება;

გ) სახიფათო ნარჩენების შესაბამისი ნებართვის მქონე ინსინერატორის გარეთ დაწვა;

დ) სახიფათო ნარჩენების შესაბამისი ნებართვის მქონე ნარჩენების დამუშავების ობიექტის გარეთ დამუშავება.

3. მოსახლეობა ვალდებულია მის მიერ წარმოქმნილი მუნიციპალური სახიფათო ნარჩენები მოათავსოს მუნიციპალიტეტის მიერ ამ მიზნით გამოყოფილ სპეციალურ კონტეინერებში, ასეთების არსებობის შემთხვევაში.

მუხლი 18. სახიფათო ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული სპეციალური ვალდებულებები

1. ნარჩენების წარმოქმნელი, რომელიც წლის განმავლობაში 2 ტონაზე მეტ სახიფათო ნარჩენს წარმოქმნის, ვალდებულია:

ა) შექმნას და დანერგოს სახიფათო ნარჩენების სეპარირებისა და შეგროვების სისტემა;

ბ) ამ კოდექსის მე-15 მუხლის შესაბამისად განსაზღვროს გარემოსდაცვითი მმართველი, რომელიც პასუხისმგებელი იქნება სახიფათო ნარჩენების უსაფრთხო მართვისათვის შესაბამისი ზომების მიღებისთვის;

გ) უზრუნველყოს სახიფათო ნარჩენებთან მომუშავე პერსონალის ინფორმირება და შესაბამისი სწავლების ჩატარება.

2. ნარჩენების ზუსტი შემადგენლობის დადგენამდე ეს ნარჩენები სახიფათოდ ითვლება.

3. თუ საქართველოს ტერიტორიაზე არ არსებობს სახიფათო ნარჩენების დამუშავების ტექნიკური ან/და ტექნოლოგიური შესაძლებლობა, სახიფათო ნარჩენების დამუშავებისათვის უნდა განხორციელდეს მათი ექსპორტი. ექსპორტის განხორციელებამდე

სავალდებულოა ამ კოდექსით დადგენილი წესით სახიფათო ნარჩენების უსაფრთხო დასაწყობება დროებითი შენახვის ობიექტზე.

4. ამ მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სამინისტროს გადაწყვეტილებით შესაძლებელია სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ვადის ერთჯერადი, არაუმეტეს 1 წლით გაგრძელება, თუ დასტურდება, რომ ამით ზიანი არ მიაღება გარემოს და ადამიანის ჯანმრთელობას.

5. სახიფათო ნარჩენების შეგროვებასა და ტრანსპორტირებას ახორციელებს ამ კოდექსის შესაბამისად რეგისტრირებული ფიზიკური ან იურიდიული პირი.

6. სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირება ხორციელდება ამ კოდექსის მე-17 მუხლის პირველი ნაწილის მოთხოვნისა და მე-6 მუხლის მე-6 ნაწილით გათვალისწინებული კანონქვემდებარე აქტის/აქტების შესაბამისად.

მუხლი 19. სახიფათო ნარჩენების სხვა ნარჩენებთან შერევის აკრძალვა

1. აკრძალულია სახიფათო ნარჩენების სხვა სახის სახიფათო ნარჩენებთან ან სხვა ნარჩენებთან, ნივთიერებებთან ან მასალებთან შერევა (გარდა ამ კოდექსის მე-17 მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული შემთხვევისა). შერევა მოიცავს სახიფათო ნივთიერებების გაზავებას.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილიდან გამონაკლისის სახით, სახიფათო ნარჩენების შერევა შესაძლებელია მხოლოდ სამინისტროს წინასწარი წერილობითი თანხმობის არსებობის შემთხვევაში, თუ თანხმობა მოთხოვნილია ოპერატორის მიერ და შერევა ზიანს არ მიაყენებს გარემოს და ადამიანის ჯანმრთელობას.

მუხლი 20. სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნები

1. სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნები განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დადგენილებით სხვა მოთხოვნებთან ერთად განისაზღვრება:

- ა) სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნიდან საბოლოო განთავსებამდე მათი მიკვლევადობის მექანიზმები;
- ბ) სახიფათო ნარჩენების შეფუთვისა და ეტიკეტირების მოთხოვნები;
- გ) მოთხოვნები სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტისთვის;
- დ) მოთხოვნები მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების ნარჩენებისადმი;
- ე) მოთხოვნები ისეთი სახიფათო ნარჩენებისადმი, როგორებიცაა ნარჩენი ზეთი, აზბესტის ნარჩენი და სხვა.

თავი VI. ნაგავსაყრელი

მუხლი 21. ნაგავსაყრელის კატეგორიები

1. ნაგავსაყრელი იყოფა შემდეგ კატეგორიებად:

- ა) სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი;
- ბ) არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი;
- გ) ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელი.

2. სახიფათო ნარჩენები განთავსდება მხოლოდ სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე.

3. არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსდება მხოლოდ მუნიციპალური ნარჩენები და სხვა არასახიფათო ნარჩენები, რომლებიც აკმაყოფილებს ამ კოდექსის 22-ე მუხლის საფუძველზე მიღებული დადგენილებით განსაზღვრულ ამ კატეგორიის ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების კრიტერიუმებს.

4. არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია მიიღოს შესაბამისი მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი მუნიციპალური ნარჩენები, მათ შორის, ამ კოდექსის მე-16 მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული პირისაგან.

5. ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსდება მხოლოდ ინერტული ნარჩენები. ის ინერტული ნარჩენები, რომლებიც გამოსადეგია ამოვსების ოპერაციებისთვის ან სამშენებლო მიზნებისთვის, შესაძლებელია არ იქნეს განთავსებული ნაგავსაყრელზე. აღნიშნული საკითხი რეგულირდება ამ კოდექსის 22-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დადგენილებით.

6. ნებართვის მქონე ნაგავსაყრელზე დასაშვებია მხოლოდ დამუშავებული ნარჩენების განთავსება. ეს არ ეხება იმ ინერტულ ნარჩენებს, რომელთა დამუშავება არ არის ტექნიკურად განხორციელებადი, აგრეთვე ისეთ ნარჩენებს, რომელთა ტექნიკურად განხორციელებადი დამუშავებით არ მიიღწევა ამ კოდექსის მიზანი.

მუხლი 22. ნაგავსაყრელის მოწყობასთან, ოპერირებასთან, დახურვასთან და შემდგომ მოვლასთან დაკავშირებული მოთხოვნები

1. ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განისაზღვრება:

- ა) ნაგავსაყრელის მოწყობისადმი ტექნიკური და სხვა სახის მოთხოვნები;
- ბ) ნაგავსაყრელის ოპერირებისადმი ტექნიკური და სხვა სახის მოთხოვნები, მათ შორის, სხვადასხვა კატეგორიის ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების კრიტერიუმების გამოყენებასთან და მონიტორინგთან დაკავშირებული მოთხოვნები;
- გ) ნაგავსაყრელის დახურვისა და შემდგომი მოვლისადმი ტექნიკური და სხვა სახის მოთხოვნები;

დ) გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობისთვის ზიანის მიყენების პრევენციისათვის ნაგავსაყრელის ოპერატორის მიერ შესასრულებელი მოთხოვნები და განსახორციელებელი ღონისძიებები.

2. დაუშვებელია ნაგავსაყრელზე ისეთი ნარჩენების მიღება, რომლებიც არ აკმაყოფილებს ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული დადგენილებით განსაზღვრულ კრიტერიუმებს.

მუხლი 23. არსებული ნაგავსაყრელი

1. ამ კოდექსის ამოქმედების დროს არსებული ნაგავსაყრელი ფუნქციონირებას განაგრძობს იმ შემთხვევაში, თუ მას აქვს „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად გაცემული ნებართვა.

2. თუ არსებულ ნაგავსაყრელს არ აქვს ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ნებართვა, ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია „ნაგავსაყრელების მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებების მიღებიდან 6 თვის ვადაში შეუთანხმოს სამინისტროს ნაგავსაყრელის ამ დადგენილებით განსაზღვრულ პირობებთან შესაბამისობაში მოყვანის გეგმა. აღნიშნულ პერიოდში ნაგავსაყრელი განაგრძობს ფუნქციონირებას.

3. სამინისტრო განიხილავს ნაგავსაყრელის ფუნქციონირების გაგრძელებისათვის ნაგავსაყრელის ოპერატორის მიერ წარდგენილ დოკუმენტაციას და „ნაგავსაყრელების მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული პირობების გათვალისწინებით იღებს ერთ-ერთ შემდეგ გადაწყვეტილებას:

ა) თუ არსებული ნაგავსაყრელი გარემოსთვის და ადამიანის ჯანმრთელობისთვის სერიოზულ რისკს შეიცავს და ნაგავსაყრელის ოპერატორის მიერ ამ რისკის თავიდან აცილება შეუძლებელია, იგი დაიხურება ამ კოდექსის ამოქმედებიდან არაუგვიანეს 4 წლისა. იმავე ვადაში დაიხურება ის ნაგავსაყრელი, რომელზედაც არ იქნა წარდგენილი შესაბამისობაში მოყვანის გეგმა ოპერირების გაგრძელების მიზნით;

ბ) თუ არსებული ნაგავსაყრელი გარემოსთვის და ადამიანის ჯანმრთელობისთვის სერიოზულ რისკს არ შეიცავს, მაგრამ მისი ამ კოდექსის და მისგან გამომდინარე დადგენილებების მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა შეუძლებელია, იგი ფუნქციონირებას განაგრძობს სამინისტროს მიერ დადგენილი პირობებით. ასეთი ნაგავსაყრელი დაიხურება ამ მუხლით გათვალისწინებული დადგენილების ამოქმედებიდან არაუგვიანეს 8 წლისა;

გ) თუ შესაძლებელია არსებული ნაგავსაყრელის ამ კოდექსის და მისგან გამომდინარე დადგენილებების მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა, მას შეიძლება მიეცეს საქმიანობის მოთხოვნილი ვადით გაგრძელების უფლება.

თავი VII. ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საქმიანობის ნებართვა და რეგისტრაცია

მუხლი 24. ნარჩენების დამუშავებასთან დაკავშირებული საქმიანობები, რომლებიც ექვემდებარება ეკოლოგიურ ექსპერტიზას

1. „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით ეკოლოგიურ ექსპერტიზას ექვემდებარება:

- ა) ნარჩენების აღდგენა, გარდა არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავებისა;
- ბ) ნარჩენების განთავსება, გარდა არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავებისა;
- გ) სახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავება;
- დ) 10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობა.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული საქმიანობების ნებართვების მისაღებად სამინისტროსთვის წარსადგენი დოკუმენტაციის ჩამონათვალი და მისი შინაარსისადმი მოთხოვნები განისაზღვრება ამ კოდექსით, „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით და მათ საფუძველზე მიღებული და გამოცემული კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით.

3. თუ პირი ახორციელებს ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ ერთზე მეტ საქმიანობას, მასზე შესაძლებელია გაიცეს ერთი ნებართვა.

მუხლი 25. ნარჩენების დამუშავებასთან დაკავშირებული საქმიანობის ნებართვის მისაღებად წარსადგენი ინფორმაცია

„გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით და მის საფუძველზე მიღებული და გამოცემული კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით განსაზღვრული ინფორმაციის გარდა, ნარჩენების დამუშავებასთან დაკავშირებული საქმიანობის ნებართვის მისაღებად სამინისტროს დამატებით უნდა წარედგინოს შემდეგი ინფორმაცია:

- ა) დასამუშავებელი ნარჩენების სახეობა (კოდი და დასახელება ამ კოდექსის მე-2 მუხლის მე-3 ნაწილის საფუძველზე მიღებული დადგენილების შესაბამისად);
- ბ) დასამუშავებელი ნარჩენების რაოდენობა და წარმოშობა;
- გ) ნარჩენების აღდგენის ან განთავსების ოპერაციების კოდეზი და აღწერილობა ამ კოდექსის I ან II დანართის შესაბამისად;
- დ) გამოსაყენებელი საშუალებები და მოწყობილობები, აგრეთვე მათი წარმადობა;
- ე) მოსაწყობი ნაგავსაყრელის შესახებ საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული ინფორმაცია.

მუხლი 26. ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საქმიანობების რეგისტრაცია

1. რეგისტრაციას ექვემდებარება ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული შემდეგი საქმიანობები:

- ა) ნარჩენების შეგროვება ან/და ტრანსპორტირება;

ბ) 50 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობა და ოპერირება;

გ) არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავება;

დ) არანაკლებ 2 ტონა და არაუმეტეს 10 ტონა სახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობა და ოპერირება;

ე) ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის მოწყობა და ოპერირება.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული საქმიანობები რეგისტრირდება „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად რეგისტრირებულ მეწარმე სუბიექტებზე, სახელმწიფო და მუნიციპალურ საწარმოებზე და მუნიციპალიტეტების ასოციაციებზე (გაერთიანებებზე).

3. ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესი და პირობები განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით.

მუხლი 27. ნებართვებისა და რეგისტრაციების რეესტრი

ამ კოდექსის საფუძველზე გაცემული ნებართვები და რეგისტრაციები აისახება ნარჩენების მონაცემთა ბაზაში ამ კოდექსის 30-ე მუხლის შესაბამისად.

თავი VIII. ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვა

მუხლი 28. ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვა

საქართველოს ტერიტორიაზე ნარჩენების იმპორტი, ექსპორტი და ტრანზიტი (ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვა) რეგულირდება „საქართველოს ტერიტორიაზე ნარჩენების ტრანზიტისა და იმპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონისა და ქ. ბაზელში 1989 წელს ხელმოწერილი „სახიფათო ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვასა და მათ განთავსებაზე კონტროლის შესახებ“ კონვენციის მოთხოვნებისა და პროცედურების გათვალისწინებით.

თავი IX. ნარჩენების აღრიცხვა და ანგარიშგება. ნარჩენების მონაცემთა ბაზა

მუხლი 29. ნარჩენების აღრიცხვისა და ანგარიშგების ვალდებულება

1. ნარჩენების აღრიცხვისა და სამინისტროს წინაშე შესაბამისი ანგარიშგების ვალდებულება ეკისრებათ იმ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს:

ა) რომელთა სამეწარმეო საქმიანობა დაკავშირებულია ნარჩენების შეგროვებასთან, ტრანსპორტირებასთან ან/და დამუშავებასთან;

ბ) რომელთა საქმიანობის შედეგად წლის განმავლობაში 2 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენი (გარდა მუნიციპალური ნარჩენებისა) ან ნებისმიერი რაოდენობის სახიფათო ნარჩენი წარმოიქმნება.

2. ფიზიკურმა და იურიდიულმა პირებმა ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ნარჩენების შესახებ მონაცემები უნდა შეინახონ 3 წლის განმავლობაში. ეს მოთხოვნა არ ვრცელდება ნაგავსაყრელის ოპერატორზე. იგი ვალდებულია აღნიშნული მონაცემები შეინახოს ნაგავსაყრელის ფუნქციონირების ვადის ამოწურვამდე და ნაგავსაყრელის დახურვის შემდგომი მოვლის პერიოდში.

3. ნარჩენების აღრიცხვისა და ანგარიშგების ვალდებულება არ ეკისრება მოსახლეობას.

4. ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმა და შინაარსი განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით.

მუხლი 30. ნარჩენების მონაცემთა ბაზა

სამინისტრო აწარმოებს და აახლებს ნარჩენების მონაცემთა ბაზას, რომელიც მოიცავს:

ა) ამ კოდექსის 29-ე მუხლით გათვალისწინებულ მონაცემებს;

ბ) იმ პირთა შესახებ ინფორმაციას, რომლებზედაც ამ კოდექსის 24-ე მუხლის თანახმად გაიცა შესაბამისი ნებართვა;

გ) იმ პირთა შესახებ ინფორმაციას, რომელთა საქმიანობაც ამ კოდექსის 26-ე მუხლის თანახმად დაექვემდებარა რეგისტრაციას.

თავი X. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევები და ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმის წარმოება

მუხლი 31. მუნიციპალური ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება

1. 2 კგ-მდე მუნიციპალური ნარჩენით გარემოს დანაგვიანება – გამოიწვევს დაჯარიმებას 80 ლარის ოდენობით.

2. იგივე ქმედება, ჩადენილი საცხოვრებელი სახლიდან ან სხვა შენობა-ნაგებობიდან- გამოიწვევს დაჯარიმებას 100 ლარის ოდენობით.

3. იგივე ქმედება, ჩადენილი ავტოსატრანსპორტო საშუალებიდან, – გამოიწვევს მძღოლის, ხოლო საზოგადოებრივი ტრანსპორტის შემთხვევაში – შესაბამისი დამრღვევის დაჯარიმებას 120 ლარის ოდენობით.

4. 5 ერთეულამდე საბურავით (გარდა ველოსიპედის საბურავისა) გარემოს დანაგვიანება – გამოიწვევს დაჯარიმებას 150 ლარის ოდენობით.

5. 5 ერთეული ან 5 ერთეულზე მეტი საბურავით (გარდა ველოსიპედის საბურავისა) გარემოს დანაგვიანება – გამოიწვევს დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით.

6. 2 კგ-მდე ბატარეის, აკუმულატორის, ელექტრონათურის, ელექტროსაქონლის, გრაფიტის ელექტროდის, ბასრი ან მჩხვლეტავი საგნის (მათ შორის, შუმის ნამსხვრევის,

ლურსმნის ან სხვა მსგავსი საგნის) ნარჩენით გარემოს დანაგვიანება – გამოიწვევს დაჯარიმებას 100 ლარის ოდენობით.

7. 2 კვ ან 2 კვ-ზე მეტი მუნიციპალური ნარჩენით გარემოს დანაგვიანება (გარდა ამ მუხლის მე-8 ნაწილით გათვალისწინებული შემთხვევისა) – გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 150 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით.

8. 1 მ³-ზე მეტი მოცულობის მუნიციპალური ნარჩენით გარემოს დანაგვიანება – გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 300 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 1000 ლარის ოდენობით.

9. დიდი მოცულობის ნარჩენით (მათ შორის, სატრანსპორტო საშუალების, ელექტრო- ან ელექტროტექნიკური დანადგარის, სამშენებლო დანადგარის ან სხვა მსგავსი მოწყობილობის) გარემოს დანაგვიანება – გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 1500 ლარის ოდენობით.

შენიშვნა:

1. ნარჩენი ითვლება ამ მუხლის მე-9 ნაწილით გათვალისწინებულ დიდი მოცულობის ნარჩენად, თუ იგი 2 მ²-ზე მეტ ფართობს ფარავს.

2. თუ ამ მუხლის მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების (გარდა საზოგადოებრივი ტრანსპორტისა) სალონიდან საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გზაზე დაყრის შემთხვევაში ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ფაქტზე საპატრულო პოლიციელმა, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს ან სამინისტროს სისტემაში შემავალი დაწესებულების უფლებამოსილმა თანამშრომელმა ადგილზე არ შეადგინა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი (საჯარიმო ქვითარი) ან ავტოსატრანსპორტო საშუალების მძღოლს არ შეუფარდა ადმინისტრაციული სახდელი და ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ფაქტი დაფიქსირებულია ვიდეოფირზე ან/და ფოტოფირზე, ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ჯარიმის გადახდა დაეკისრება ავტოსატრანსპორტო საშუალების მესაკუთრეს, რომელსაც ადმინისტრაციული სახდელის დადების შესახებ დადგენილება გაეგზავნება რეგისტრაციის ადგილის მიხედვით.

3. ამ მუხლის პირველი-მე-7 ნაწილებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში პირი, რომლის მიმართაც შედგენილია ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი, ვალდებულია დაუყოვნებლივ დაასუფთაოს მუნიციპალური ნარჩენებით დანაგვიანებული ტერიტორია.

მუხლი 32. სამშენებლო ან სხვა ინერტული ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება

1. 1 მ³-მდე მოცულობის სამშენებლო ან სხვა ინერტული ნარჩენით გარემოს დანაგვიანება –

გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 200 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით.

2. 1 მ³ ან 1 მ³-ზე მეტი მოცულობის სამშენებლო ან სხვა ინერტული ნარჩენით გარემოს დანაგვიანება –

გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 1500 ლარის ოდენობით.

შენიშვნა: ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევაში პირი, რომლის მიმართაც შედგენილია ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი, ვალდებულია დაუყოვნებლივ დაასუფთაოს სამშენებლო ან სხვა ინერტული ნარჩენებით დანაგვიანებული ტერიტორია.

მუხლი 33. შლამისებრი ნარჩენი ნივთიერებებით – ფეკალური მასებით ან კანალიზაციის ნარჩენებით ტერიტორიის დაბინძურება

1. ძაღლის ან სხვა შინაური ცხოველის მცირე ოდენობის ფეკალური მასით ტერიტორიის დაბინძურება –

გამოიწვევს პირის დაჯარიმებას 50 ლარის ოდენობით.

2. 1 მ³-მდე მოცულობის ფეკალური მასით ან კანალიზაციის ნარჩენით ტერიტორიის დაბინძურება –

გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 150 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით.

3. 1 მ³ ან 1 მ³-ზე მეტი მოცულობის ფეკალური მასით ან კანალიზაციის ნარჩენით ტერიტორიის დაბინძურება –

გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 2000 ლარის ოდენობით.

შენიშვნა:

1. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა პირს დაეკისრება შესაბამისი მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანოს ნორმატიული აქტით განსაზღვრულ დასახლებული პუნქტების ტერიტორიებზე განხორციელებული ქმედებებისთვის.

2. ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა არ დაეკისრება ძაღლის ან სხვა შინაური ცხოველის მეპატრონეს, თუ იგი დაუყოვნებლივ და სრულად დაასუფთავებს ფეკალური მასებით დაბინძურებულ ტერიტორიას.

მუხლი 34. ცხოველის სხეულის ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება

1. 20 კგ-მდე ცხოველის სხეულის ნარჩენით (მათ შორის, სასაკლაოდან) გარემოს დანაგვიანება –

გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 150 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით.

2. 20 კგ ან 20 კგ-ზე მეტი ცხოველის სხეულის ნარჩენით (მათ შორის, სასაკლაოდან) გარემოს დანაგვიანება –

გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 300 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 1000 ლარის ოდენობით.

შენიშვნა: ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევაში პირი, რომლის მიმართაც შედგენილია ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი, ვალდებულია დაუყოვნებლივ დაასუფთაოს ცხოველის სხეულის ნარჩენებით დანაგვიანებული ტერიტორია.

მუხლი 35. მუნიციპალური არასახიფათო ნარჩენების ღია წესით ან არადანიშნულების საწვავ დანადგარში დაწვა

1. მუნიციპალური არასახიფათო ნარჩენების (ფოთლების, ბალის/პარკის ნარჩენების, საყოფაცხოვრებო ნარჩენების) ღია წესით ან არადანიშნულების საწვავ დანადგარში დაწვა – გამოიწვევს დაჯარიმებას 200 ლარის ოდენობით.
2. მუნიციპალური არასახიფათო ნარჩენების (გარდა ამ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ნარჩენებისა) (მათ შორის, საბურავის, რეზინის და სხვა ელასტომერული მასალის) ღია წესით ან არადანიშნულების საწვავ დანადგარში დაწვა – გამოიწვევს დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით.

მუხლი 36. სახიფათო ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული მოთხოვნებისა და ვალდებულებების შეუსრულებლობა

1. სახიფათო ნარჩენების საკანალიზაციო სისტემაში ან მიწისქვეშა ან/და ზედაპირულ წყლებში ჩაშვება –
გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 400 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 1000 ლარის ოდენობით.
2. სახიფათო ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება ან სხვა ქმედება, ჩადენილი ნარჩენების შეგროვების კონტეინერის გარეთ, –
გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 400 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 1000 ლარის ოდენობით.
3. სახიფათო ნარჩენების შესაბამისი ნებართვის მქონე ინსინერატორის გარეთ დაწვა –
გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 1500 ლარის ოდენობით.
4. სახიფათო ნარჩენების შესაბამისი ნებართვის მქონე ნარჩენების დამუშავების ობიექტის გარეთ დამუშავება –
გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 1500 ლარის ოდენობით.

შენიშვნა: ამ მუხლის საჭიროებისათვის დანიშნული ექსპერტიზის ჩატარების ღირებულებას იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნულმა ექსპერტიზამ ნარჩენები სახიფათოდ ცნო, აანაზღაურებს პირი, რომლის მიმართაც შედგენილია ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი.

მუხლი 37. ნარჩენების ტრანსპორტირებისას ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება ან დაბინძურება

1. არასახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას არასახიფათო ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება ან დაბინძურება –

გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 200 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 400 ლარის ოდენობით.

2. სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას სახიფათო ნარჩენებით გარემოს დანაგვიანება ან დაბინძურება –

გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 350 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 800 ლარის ოდენობით.

მუხლი 38. სახიფათო ნარჩენების სატრანსპორტო საშუალების დაშვების მოწმობის გარეშე ტრანსპორტირება

სახიფათო ნარჩენების სატრანსპორტო საშუალების დაშვების მოწმობის გარეშე ტრანსპორტირება –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 200 ლარის ოდენობით.

მუხლი 39. სახიფათო ნარჩენების სხვა ნარჩენებთან, ნივთიერებებთან ან მასალებთან შერევა

1. 20 კგ-ზე ნაკლები სახიფათო ნარჩენის სხვა ნარჩენებთან, ნივთიერებებთან ან მასალებთან შერევა სამინისტროს წინასწარი წერილობითი თანხმობის გარეშე –

გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 200 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 300 ლარის ოდენობით.

2. 20 კგ ან 20 კგ-ზე მეტი სახიფათო ნარჩენის სხვა ნარჩენებთან, ნივთიერებებთან ან მასალებთან შერევა სამინისტროს წინასწარი წერილობითი თანხმობის გარეშე –

გამოიწვევს ფიზიკური პირის დაჯარიმებას 550 ლარის ოდენობით, იურიდიული პირის დაჯარიმებას 1500 ლარის ოდენობით.

მუხლი 40. ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესისა და პირობების ან მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის დარღვევა

1. ნარჩენების შეგროვება ან/და ტრანსპორტირება დადგენილი წესით რეგისტრაციის გარეშე –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 1000 ლარის ოდენობით.

2. არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების ობიექტის მოწყობა და ოპერირება დადგენილი წესით რეგისტრაციის გარეშე –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 2000 ლარის ოდენობით.

3. წელიწადში 2-დან 10 ტონამდე სახიფათო ნარჩენის შენახვის ობიექტის მოწყობა და ოპერირება დადგენილი წესით რეგისტრაციის გარეშე –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 2000 ლარის ოდენობით.

4. ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის მოწყობა და ოპერირება დადგენილი წესით რეგისტრაციის გარეშე –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 2000 ლარის ოდენობით.

5. ამ კოდექსით გათვალისწინებული რეგისტრაციის პირობების შეუსრულებლობა – გამოიწვევს დაჯარიმებას 1000 ლარის ოდენობით.

6. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის დარღვევა – გამოიწვევს დაჯარიმებას 2000 ლარის ოდენობით.

7. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის ამ კოდექსით გათვალისწინებულ ვადაში შეუმუშავებლობა ან/და აღნიშნული გეგმით განსაზღვრული ღონისძიების განუხორციელებლობა –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 5000 ლარის ოდენობით.

მუხლი 41. არსებული ნაგავსაყრელის ოპერირების ვადისა და პირობების დარღვევა

არსებული ნაგავსაყრელის ოპერირების ამ კოდექსით დადგენილი ვადისა და პირობების დარღვევა –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 3000 ლარის ოდენობით.

მუხლი 42. კომპანიის გარემოსდაცვითი მმართველის განსაზღვრის ან/და მისი ვინაობის სამინისტროსთვის შეტყობინების ვალდებულების შეუსრულებლობა

კომპანიის გარემოსდაცვითი მმართველის განსაზღვრის ან/და მისი ვინაობის სამინისტროსთვის შეტყობინების ვალდებულების შეუსრულებლობა –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 200 ლარის ოდენობით.

მუხლი 43. კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის წარდგენის მოთხოვნების დარღვევა

1. მუნიციპალიტეტის მოთხოვნის შემთხვევაში კომპანიის მიერ კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის მიუწოდებლობა –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 200 ლარის ოდენობით.

2. კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის დადგენილ ვადაში წარუდგენლობა –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 250 ლარის ოდენობით.

მუხლი 44. ნარჩენების აღრიცხვისა და ანგარიშგების ვალდებულების შეუსრულებლობა

ნარჩენების აღრიცხვისა და ანგარიშგების ვალდებულების შეუსრულებლობა –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 200 ლარის ოდენობით.

მუხლი 45. სახიფათო ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული სპეციალური ვალდებულებების შეუსრულებლობა

1. სახიფათო ნარჩენებთან მომუშავე პერსონალის ინფორმირებისა და შესაბამისი სწავლების ჩატარების ვალდებულების შეუსრულებლობა –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 200 ლარის ოდენობით.

2. სახიფათო ნარჩენების სეპარირებისა და შეგროვების სისტემის შექმნისა და დანერგვის ვალდებულების შეუსრულებლობა –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 600 ლარის ოდენობით.

მუხლი 46. ამ კოდექსის 47-ე მუხლით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმის შედგენის უფლებამოსილების მქონე ორგანოს მოთხოვნათა შეუსრულებლობა

1. ამ კოდექსით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენის შემდეგ მისი აღმოფხვრის თაობაზე სამართალდარღვევის შესახებ ოქმის შედგენის უფლებამოსილების მქონე ორგანოს ადმინისტრაციული მიწერილობით დაკისრებული მოვალეობის დადგენილ ვადაში შეუსრულებლობა –

გამოიწვევს ადმინისტრაციული სახდელის დადებას (ჯარიმის დაკისრებას) ამ კოდექსის იმ მუხლის ან მუხლის ნაწილის სანქციის ფარგლებში, რომლის დარღვევის გამოც პირს დაეკისრა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის აღმოფხვრა.

2. ამ კოდექსით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმის შედგენის უფლებამოსილების მქონე ორგანოს თანამშრომლის მიერ უფლების განხორციელებისა და მოვალეობის შესრულებისათვის ხელის შეშლა –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 5 000 ლარის ოდენობით.

3. ამ კოდექსით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმის შედგენის უფლებამოსილების მქონე ორგანოს თანამშრომლის კანონიერი მოთხოვნის შეუსრულებლობა (მათ შორის, საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დოკუმენტის, მასალისა და ინფორმაციის წარუდგენლობა, შემოწმების პროცესში შესამოწმებელი ობიექტის მიერ წარმომადგენლობის უზრუნველყოფის მოთხოვნის უგულებელყოფა) –

გამოიწვევს დაჯარიმებას 500 ლარის ოდენობით.

მუხლი 47. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმის წარმოება

1. ამ კოდექსით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმის წარმოება და სანქციის შეფარდება ხორციელდება ამ კოდექსითა და საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით დადგენილი წესებით.

2. ამ კოდექსის 31-ე–46-ე მუხლებით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის განმეორებით ჩადენა გამოიწვევს შესაბამისი ჯარიმის ოდენობის გაორმაგებას.

3. ამ კოდექსის 31-ე–35-ე და 37-ე მუხლებით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის სახელმწიფო ნაკრძალის, ეროვნული პარკის ბუნების მკაცრი დაცვის ზონის, ბუნების ძეგლის, ბიოსფერული რეზერვატის ბირთვის (ბუნების მკაცრი დაცვის) ზონის, მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნის, საერთაშორისო მნიშვნელობის ქარბტენიანი ტერიტორიის დადგენილი საზღვრების ფარგლებში ჩადენა გამოიწვევს შესაბამისი ჯარიმის ოდენობის გაორმაგებას, ხოლო აღნიშნული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის განმეორებით ჩადენა – შესაბამისი ჯარიმის ოდენობის გაოთხმაგებას.

4. სანებართვო პირობების დარღვევის შემთხვევაში გამოიყენება „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონითა და საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით დადგენილი წესები.

5. ამ თავით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობის დაკისრება დამრღვევს არ ათავისუფლებს გარემოსთვის მიყენებული ზიანის დადგენილი ოდენობითა და წესით ანაზღაურების ვალდებულებისაგან.

6. ამ კოდექსის 31-ე–36-ე და 39-ე–42-ე მუხლებით, 43-ე მუხლის მე-2 ნაწილით და 44-ე–46-ე მუხლებით გათვალისწინებულ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა შესახებ ოქმებს ადგენენ სამინისტროს სისტემაში შემავალი დაწესებულებების უფლებამოსილი თანამშრომლები.

7. ამ კოდექსის 31-ე, 32-ე, 33-ე და 34-ე მუხლებით, 36-ე მუხლის მე-2 ნაწილით, 37-ე და 38-ე მუხლებით და მე-40 მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა შესახებ ოქმებს ადგენენ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს უფლებამოსილი ორგანოს თანამშრომლები.

8. ამ კოდექსის 31-ე–35-ე მუხლებით, 36-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილებით, 39-ე მუხლით და 43-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა შესახებ ოქმებს ადგენს ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს უფლებამოსილი თანამშრომელი ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს მიერ უფლებამოსილი ფიზიკური ან/და იურიდიული პირი. (19.02.2015 N 3098)

9. რაიონული (საქალაქო) სასამართლო განიხილავს ამ კოდექსის 31-ე–46-ე მუხლებით გათვალისწინებულ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეებს.

10. სამინისტროს სისტემაში შემავალი დაწესებულებების უფლებამოსილ თანამშრომლებს აქვთ ამ კოდექსის 31-ე მუხლის პირველი, მე-2 და მე-4–მე-9 ნაწილებით, 32-ე–36-ე და 39-ე–42-ე მუხლებით, 43-ე მუხლის მე-2 ნაწილით და 44-ე–46-ე მუხლებით გათვალისწინებულ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების განხილვისა და ადმინისტრაციული სახდელების დადების უფლება.

11. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს უფლებამოსილი ორგანოს თანამშრომლებს აქვთ ამ კოდექსის 31-ე, 32-ე, 33-ე და 34-ე მუხლებით, 36-ე მუხლის მე-2 ნაწილით, 37-ე და 38-ე მუხლებით და მე-40 მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების განხილვისა და ადმინისტრაციული სახდელების დადების უფლება.

12. ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს უფლებამოსილ თანამშრომელს ან ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს მიერ უფლებამოსილ ფიზიკურ ან/და იურიდიულ პირს აქვს ამ კოდექსის 31-ე–35-ე მუხლებით, 36-ე მუხლის პირველი და მე-2 ნაწილებით, 39-ე მუხლით და 43-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების განხილვისა და ადმინისტრაციული სახდელების დადების უფლება. (19.02.2015 N 3098)

13. ამ კოდექსით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენის შემთხვევაში, თუ სამართალდარღვევა არ საჭიროებს ადმინისტრაციულ გამოკვლევას, სამართალდარღვევის შესახებ ოქმის შედგენის უფლებამოსილების მქონე

პირი ადგილზე განიხილავს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეს და დამრღვევს ადგილზევე შეუფარდებს ადმინისტრაციულ სახდელს.

14. ამ მუხლის მე-12 ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევაში ჯარიმა ადგილზე არ გადაიხდევინება და დამრღვევს ადგილზე გამოეწერება საჯარიმო ქვითარი, რომელიც იმავდროულად არის ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი.

15. ამ მუხლის მე-13 ნაწილით გათვალისწინებული საჯარიმო ქვითრის ფორმას და მისი შევსების, ჩაბარებისა და წარდგენის წესს კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტით განსაზღვრავს შესაბამისად სამინისტრო, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო, ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლობითი ორგანო.

16. ამ კოდექსით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევისათვის შედგენილი ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი დამრღვევის მიერ საჩივრდება სასამართლოში.

თავი XI. გარდამავალი და დასკვნითი დებულებები

მუხლი 48. ამ კოდექსის ამოქმედებასთან დაკავშირებული გარდამავალი დებულებები

1. ამ კოდექსის მე-11 მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და მე-12 მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა მიღებულ იქნეს 2015 წლის 31 დეკემბრამდე.

2. სამინისტრომ ამ კოდექსის მე-11 მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის სტრატეგია შეიმუშაოს 2019 წლის 31 დეკემბრამდე.

3. ამ კოდექსის მე-13 მუხლით გათვალისწინებული მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა თითოეულმა მუნიციპალიტეტმა მიიღოს 2017 წლის 31 დეკემბრამდე.

4. ამ კოდექსის მე-14 მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული კომპანიის ნარჩენების მართვის პირველი გეგმა შემუშავდეს 2016 წლის 31 დეკემბრამდე.

5. ამ კოდექსის 31-ე მუხლის პირველი ნაწილით, მე-7 ნაწილით (გარდა იურიდიული პირისა), მე-9 ნაწილით (გარდა იურიდიული პირისა) და 35-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა შესაბამისი მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანოს აქტით განსაზღვრულ დასახლებული პუნქტების ტერიტორიებზე, სადაც არ ფუნქციონირებს მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და გატანის სისტემა, არ გავრცელდება ამ კოდექსის ამოქმედებიდან 1 წლის განმავლობაში.

მუხლი 49. ამ კოდექსის საფუძველზე მისაღები და გამოსაცემი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები

1. საქართველოს მთავრობამ 2015 წლის 1 აგვისტომდე მიიღოს:

ა) „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ დადგენილება ამ კოდექსის მე-2 მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად;

ბ) „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ დადგენილება ამ კოდექსის 22-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად;

გ) „ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმისა და შინაარსის შესახებ“ დადგენილება ამ კოდექსის 29-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად.

2. საქართველოს მთავრობამ 2016 წლის 1 თებერვლამდე მიიღოს:

ა) „მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის შესახებ“ დადგენილება ამ კოდექსის მე-16 მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისად;

ბ) „ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესისა და პირობების შესახებ“ დადგენილება ამ კოდექსის 26-ე მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად;

გ) „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ“ დადგენილება ამ კოდექსის მე-20 მუხლის შესაბამისად.

3. საქართველოს მთავრობამ 2017 წლის 1 თებერვლამდე მიიღოს „ნარჩენების ინსინერაციისა და თანაინსინერაციის პირობების შესახებ“ დადგენილებამ კოდექსის მე-7 მუხლის მე-9 ნაწილის შესაბამისად.

4. 2019 წლის 1 თებერვლამდე სამინისტრომ საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსთან და დაინტერესებულ პირებთან თანამშრომლობით შეიმუშაოს და საქართველოს მთავრობას მისაღებად წარუდგინოს დადგენილებების პროექტები ამ კოდექსის მე-9 მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისად¹.

5. 2016 წლის 1 თებერვლამდე საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ სამინისტროსთან ერთად შეიმუშაოს და საქართველოს მთავრობას მისაღებად წარუდგინოს ერთი ან რამდენიმე კანონქვემდებარე აქტის პროექტი/პროექტები, რომლითაც/რომლებითაც განისაზღვრება ნარჩენების ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული მოთხოვნები, ამ კოდექსის მე-6 მუხლის მე-6 ნაწილის და მე-7 მუხლის მე-7 ნაწილის შესაბამისად.

6. 2017 წლის 1 თებერვლამდე საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრომ და სამინისტრომ გამოსცენ ერთობლივი კანონქვემდებარე აქტი სამედიცინო ნარჩენების მართვის შესახებ ამ კოდექსის მე-6 მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად.

7. 2017 წლის 1 თებერვლამდე საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ და სამინისტრომ გამოსცენ ერთობლივი კანონქვემდებარე აქტი ცხოველური ნარჩენების მართვის შესახებ ამ კოდექსის მე-6 მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად.

8. 2015 წლის 1 აგვისტომდე საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრმა გამოსცეს „კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის განხილვისა და

¹ შენიშვნა: დადგენილებების პროექტები, რომლებიც განსაზღვრავს დეტალურ ვალდებულებებს მწარმოებლის გაფართოებულ ვალდებულებასთან დაკავშირებით.

შეთანხმების წესის დამტკიცების შესახებ“ ბრძანება ამ კოდექსის მე-14 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად.

მუხლი 50. კოდექსის ამოქმედება

1. ეს კოდექსი, გარდა ამ კოდექსის მე-7 მუხლის მე-7 ნაწილისა, მე-9 მუხლისა, მე-15 მუხლის პირველი ნაწილისა, მე-16 მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტისა, მე-18 მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტისა, 26-ე, 29-ე, 30-ე და 38-ე მუხლებისა, მე-40 მუხლის პირველი-მე-6 ნაწილებისა, 42-ე, 44-ე და 45-ე მუხლებისა, ამოქმედდეს 2015 წლის 15 იანვრიდან.

2. ამ კოდექსის მე-15 მუხლის პირველი ნაწილი, მე-40 მუხლის მე-6 ნაწილი და 42-ე მუხლი ამოქმედდეს 2016 წლის 1 თებერვლიდან.

3. ამ კოდექსის 29-ე, 30-ე და 44-ე მუხლები ამოქმედდეს 2016 წლის 1 აგვისტოდან.

4. ამ კოდექსის 26-ე მუხლი და მე-40 მუხლის პირველი-მე-5 ნაწილები ამოქმედდეს 2016 წლის 1 სექტემბრიდან.

5. ამ კოდექსის მე-7 მუხლის მე-7 ნაწილი, მე-18 მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტი, 38-ე და 45-ე მუხლები ამოქმედდეს 2017 წლის 1 თებერვლიდან.

6. ამ კოდექსის მე-9 მუხლი და მე-16 მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტი ამოქმედდეს 2019 წლის 1 თებერვლიდან.

საქართველოს პრეზიდენტი

გიორგი მარგველაშვილი

ქუთაისი,
26 დეკემბერი 2014 წ.
N2994-რს

დანართი I. აღდგენის ოპერაციები

R 1 საწვავად ან სხვაგვარი გამოყენება ენერჯის მისაღებად

R 2 გამხსნელის აღდგენა (რეგენერაცია)

R3 იმ ორგანული ნივთიერებების რეციკლირება/აღდგენა, რომლებიც არ გამოიყენება, როგორც გამხსნელები (მათ შორის, კომპოსტირება და სხვა ბიოლოგიური ტრანსფორმაციის პროცესები)[1]

R 4 მეტალების ან მეტალების ნაერთების რეციკლირება/აღდგენა

R 5 სხვა არაორგანული ნივთიერებების რეციკლირება/აღდგენა[2]

- R 6 მჟავების ან ფუძეების რეგენერაცია
- R 7 კომპონენტების აღდგენა დაბინძურების შესამცირებლად
- R 8 კატალიზატორებიდან კომპონენტების აღდგენა
- R 9 ნავთობპროდუქტების ხელახალი გამოხდა ან სხვაგვარი ხელახალი გამოყენება
- R 10 მიწის დამუშავება, რასაც სარგებელი მოაქვს სოფლის მეურნეობისთვის ან აუმჯობესებს ეკოლოგიურ მდგომარეობას
- R 11 R1-დან R10-ის ჩათვლით კოდებში ჩამოთვლილი ნებისმიერი ოპერაციის შედეგად მიღებული ნარჩენების გამოყენება
- R 12 ნარჩენების გაცვლა R1-დან R11[3]-ის ჩათვლით კოდებში ჩამოთვლილი ოპერაციების განსახორციელებლად
- R 13 R1-დან R12-ის ჩათვლით კოდებში ჩამოთვლილი ნებისმიერი ოპერაციისთვის განკუთვნილი ნარჩენების დასაწყობება (ეს არ მოიცავს ნარჩენების წარმოქმნის ადგილზე დროებით დასაწყობებას, შეგროვებისთვის მომზადებას)

[1] ეს მოიცავს გაზიფიკაციასა და პიროლიზს.

[2] ეს მოიცავს ნიადაგის გაწმენდას, რის შედეგადაც ხდება ნიადაგის აღდგენა და არაორგანული სამშენებლო მასალების რეციკლირება.

[3] თუ სხვა R კოდი არ გამოიყენება, აქ იგულისხმება წინასწარი დამუშავება აღდგენამდე, კერძოდ, დაშლა, სორტირება, დასრესა, კომპაქტირება, პალეტირება, გაშრობა, დაქუცმაცება, გადაფუთვა, სეპარირება ან შერევა, R1-დან R11-მდე კოდებში მოცემული რომელიმე ოპერაციის განსახორციელებლად ჩაბარებამდე.

დანართი II. განთავსების ოპერაციები

- D 1 მიწაში ან მიწაზე განთავსება (მაგ., ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსება და სხვ.)
- D 2 ნიადაგის დამუშავება (მაგ., ნიადაგში ჩაშვებული თხევადი ან ლექისებრი ნარჩენების ბიოდეგრადირება და სხვ.)
- D 3 ღრმა ჩაშვება (მაგ., ნარჩენების ჭაბურღილებში, მარილოვან თაღებში ან ბუნებრივ რეზერვუარებში ჩაშვება და სხვ.)

D 4 ზედაპირული ჩაშვება (მაგ., თხევადი ან ლექისებრი ნარჩენების ქვაბულებში, გუბურებში ან აუზებში ჩაშვება და სხვ.)

D 5 სპეციალურად მოწყობილ ნაგავსაყრელზე განთავსება (მაგ., ნარჩენების ცალკე უჯრედებში განთავსება, რომლებიც დახურულია და იზოლირებულია ერთმანეთისგან და გარემოსგან, და სხვ.)

D 6 წყალსატევებში (გარდა ზღვებისა და ოკეანეებისა) ჩაშვება

D 7 ზღვებსა და ოკეანეებში ჩაშვება, მათ შორის, ზღვის ფსკერზე ჩამარხვა

D 8 ბიოლოგიური დამუშავება, რომელიც არ არის მოცემული ამ დანართში და რომლის შედეგად მიღებული საბოლოო ნაერთები ან ნარევები D1-დან D12-ის ჩათვლით კოდეზში ჩამოთვლილი ოპერაციების საშუალებით არის განთავსებული

D 9 ფიზიკურ-ქიმიური დამუშავება, რომელიც არ არის მოცემული ამ დანართში და რომლის შედეგად მიღებული საბოლოო ნაერთები ან ნარევები D1-დან D12-ის ჩათვლით კოდეზში ჩამოთვლილი ოპერაციების საშუალებით არის განთავსებული (მაგ., აორთქლება, გაშრობა, კალცინირება და სხვ.)

D 10 მიწაზე ინსინერაცია

D 11 ზღვაში ინსინერაცია[1]

D 12 მუდმივი დასაწყობება (მაგ., კონტეინერების მდაროში განთავსება და სხვ.)

D 13 შერევა D1-დან D12-ის ჩათვლით კოდეზში ჩამოთვლილი ოპერაციების დაწყებამდე[2]

D 14 გადაფუთვა D1-დან D13-ის ჩათვლით კოდეზში ჩამოთვლილი ოპერაციების დაწყებამდე

D 15 D1-დან D14-ის ჩათვლით კოდეზში ჩამოთვლილი ოპერაციების მიმდინარეობის დროს შენახვა (ეს არ მოიცავს ნარჩენების წარმოქმნის ადგილზე დროებით დასაწყობებას, შეგროვებისთვის მომზადებას)

[1] ეს ოპერაცია აკრძალულია საერთაშორისო კონვენციებით.
 [2] თუ სხვა D კოდი არ გამოიყენება, აქ იგულისხმება წინასწარი დამუშავება განთავსებამდე, კერძოდ, სორტირება, დასრესა, კომპაქტირება, პალეტირება, გაშრობა, დაქუცმაცება ან

სეპარირება, D1-დან D12-მდე კოდებში მოცემული რომელიმე ოპერაციის განსახორციელებლად ჩაბარებამდე.

დანართი III. სახიფათო ნარჩენების განმსაზღვრელი მახასიათებლები

H 1 „ფეთქებადი“ – ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებიც შესაძლოა ცეცხლის ალის ზემოქმედებით აფეთქდეს, ან რომლებიც ხახუნის მიმართ უფრო მგრძობიარეა, ვიდრე დინიტრობენზოლი.

H 2 „მჟანგავი“ – ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებიც სხვა ნივთიერებებთან, კერძოდ, აალებად ნივთიერებებთან, ურთიერთქმედებისას მაღალ ეგზოთერმულ რეაქციებს ავლენს.

„ადვილად აალებადი“:

- თხევადი ნივთიერებები და პრეპარატები, რომელთა აალების ნიშნული 21°C-ზე ნაკლებია (მათ შორის, უკიდურესად აალებადი სითხეები);
- ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებიც ჩვეულებრივ ტემპერატურაზე ჰაერთან ურთიერთქმედებისას ყოველგვარი ენერჯის გამოყენების გარეშე შესაძლოა გაცხელდეს და ცეცხლი გაუჩნდეს;

H 3-A • მყარი ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებსაც აქვს უნარი, ცეცხლი გააჩინოს აალების წყაროსთან მცირე კონტაქტის დროსაც კი და რომლებიც აგრძელებს წვას ან შთანთქმას აალების წყაროსგან მოშორების შემდეგ;

- აირისებრი ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებიც ჰაერში აალებადია ჩვეულებრივ წნევაზე;
- ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებიც წყალთან ან ნოტიო ჰაერთან ურთიერთქმედებისას საშიში ოდენობის ადვილად აალებად აირებს გამოყოფს.

H 3-B „აალებადი“ – თხევადი ნივთიერებები და პრეპარატები, რომელთა აალების ნიშნული მეტია ან ტოლია 21°C-ისა და ნაკლებია ან ტოლია 55°C-ისა.

H 4 „გამაღიზიანებელი“ – არაკოროზიული ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებმაც კანთან ან ლორწოვან მემბრანასთან დაუყოვნებელი, განგრძობადი ან განმეორებითი ურთიერთქმედებისას შესაძლოა ანთება გამოიწვიოს.

H 5 „მავნე“ – ნივთიერებები და პრეპარატები, რომელთა შესუნთქვა, ჩაყლაპვა ან კანში შეღწევა ჯანმრთელობისათვის საშიშია.

H 6 „ტოქსიკური“ – ნივთიერებები და პრეპარატები (მათ შორის, მეტად ტოქსიკური ნივთიერებები და პრეპარატები), რომლებმაც შესუნთქვის, ჩაყლაპვის ან კანში შეღწევის შემთხვევაში შესაძლოა ჯანმრთელობის სერიოზული, მკვეთრი ან ქრონიკული დაზიანება ან სიკვდილიც კი გამოიწვიოს.

H 7 „კანცეროგენული“ – ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებმაც შესუნთქვის, ჩაყლაპვის ან კანში შეღწევის შემთხვევაში შესაძლოა სიმსივნე გამოიწვიოს ან მისი გაჩენის ალბათობა გაზარდოს.

H 8 „კოროზიული“ – ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებმაც შესაძლოა ცოცხალ ქსოვილთან ურთიერთქმედებისას დაშალოს იგი.

H 9 „ინფექციური“ – ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებიც შეიცავს ისეთ მიკროორგანიზმებს ან მათ ტოქსინებს, რომლებსაც, როგორც ცნობილია ან არსებობს საფუძვლიანი ეჭვი, შეუძლია გამოიწვიოს ადამიანის ან სხვა ცოცხალი ორგანიზმის დაავადება.

H 10 „რეპროდუქციისთვის ტოქსიკური“ – ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებმაც შესუნთქვის, ჩაყლაპვის ან კანში შეღწევის შემთხვევაში შესაძლოა არამემკვიდრეობითი თანდაყოლილი პათოლოგიები გამოიწვიოს ან მათი განვითარების ალბათობა გაზარდოს.

H 11 „მუტაგენური“ – ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებმაც შესუნთქვის, ჩაყლაპვის ან კანში შეღწევის შემთხვევაში შესაძლოა მემკვიდრეობითი გენეტიკური დეფექტები გამოიწვიოს ან მათი განვითარების ალბათობა გაზარდოს.

H 12 ნარჩენები, რომლებიც წყალთან, ჰაერთან ან მჟავასთან ურთიერთქმედებისას ტოქსიკურ ან მეტად ტოქსიკურ აირებს გამოყოფს.

H 13[1] „სენსიბილური“ – ნივთიერებები და პრეპარატები, რომლებმაც ჩაყლაპვის ან კანში შეღწევის შემთხვევაში შესაძლოა ჰიპერმგრძობიარე რეაქცია გამოიწვიოს, კერძოდ, მათ ხანგრძლივი ზემოქმედებისას შეიძლება დამახასიათებელი უარყოფითი გავლენა მოახდინონ.

H 14 „ეკოტოქსიკური“ – ნარჩენები, რომლებიც უქმნის ან რომლებმაც შესაძლოა შეუქმნას დაუყოვნებელი ან განგრძობადი რისკი გარემოს ერთ ან რამდენიმე სექტორს.

H 15 ნარჩენები, რომლებმაც განთავსების შემდეგ შესაძლოა გამოყოს სხვა ნივთიერება, მაგ., გამონაჟონი, რომელსაც აქვს H1–H14 კოდებში ჩამოთვლილი რომელიმე მახასიათებელი.

[1] თუ ხელმისაწვდომია ტესტირების მეთოდები.

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №159 „მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე. 2016 წლის 1 აპრილი, ქ. თბილისი

ვებგვერდი, 07/04/2016
სარეგისტრაციო კოდი
300160070.10.003.019224

მუხლი 1

ნარჩენების მართვის კოდექსის 49-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის, პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილისა და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის შესაბამისად, დამტკიცდეს თანდართული „მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტი დანართებთან ერთად.

მუხლი 2

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრმა 2016 წლის პირველ დეკემბრამდე გამოსცეს ბრძანება „მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადების სახელმძღვანელო დოკუმენტის დამტკიცების შესახებ“.

მუხლი 3

1. დადგენილების პირველი მუხლი ამოქმედდეს 2018 წლის 1 იანვრიდან.
2. დადგენილების მე-2 მუხლი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

პრემიერ-მინისტრი

გიორგი კვიციანი

ტექნიკური რეგლამენტი მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესი

მუხლი 1. მიზანი და ამოცანები

1. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტი (შემდგომში - ტექნიკური რეგლამენტი) შემუშავებულია ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-16 მუხლის მე-5 ნაწილის შესაბამისად და განსაზღვრავს მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებასა და დამუშავებასთან დაკავშირებულ მოთხოვნებს.

2. ამ ტექნიკური რეგლამენტით დადგენილია:

ა) მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი პროცედურები და მოთხოვნები, რითაც უზრუნველყოფილი იქნება ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების შემცირება, მათ შორის ზედაპირულ წყლებზე, მიწისქვეშა

წყლებზე, ნიადაგსა და ატმოსფერულ ჰაერზე (კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებული ემისიების შემცირების ჩათვლით);

ბ) ღონისძიებები, რომლებიც ხორციელდება ნარჩენების მართვის პროცესში არასასურველი გარემოებების, როგორცაა ხმაური, სუნი და სხვა მავნე ეფექტები თავიდან ასაცილებლად;

გ) ღონისძიებები მუნიციპალური ნარჩენების აღდგენისა და გადამუშავების სფეროში ისეთი ინიციატივების განხორციელებით, რომლებიც ჩაანაცვლებენ ახალი პროდუქციის საწარმოებლად ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის საჭიროებას;

დ) მინიმალური ტექნიკური და შესრულების კრიტერიუმები, რომლებსაც უნდა აკმაყოფილებდეს ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სისტემა, მომსახურება და ობიექტი.

მუხლი 2. მოქმედების სფერო

ეს ტექნიკური რეგლამენტი ვრცელდება მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების ყველა პროცესზე.

მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება

1. ამ ტექნიკური რეგლამენტის მიზნებისათვის ქვემოთ მოცემულ ტერმინებს აქვს შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) შეგროვების სისტემა – ნარჩენების შეგროვების სისტემის სხვადასხვა მახასიათებლები, მათ შორის კონტეინერების ტიპი და განლაგება, ნარჩენების შემგროვებელი ავტომატების ტიპი და მარშრუტები, შემგროვებელი ტექნიკის შეკეთება და პრევენციის ღონისძიებები, ასევე შეგროვების სისტემასთან დაკავშირებული მონაცემების აღრიცხვა;

ბ) საერთო სარგებლობის კონტეინერები – მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისთვის განკუთვნილი კონტეინერები, რომლებიც განლაგებულია ქუჩებში მოსახლეობის საერთო სარგებლობისათვის ან/და რამოდენიმე ოჯახის საერთო სარგებლობისთვის;

გ) საექსპლუატაციო პერიოდი – დროის მონაკვეთი, რომლის განმავლობაშიც სატრანსპორტო საშუალება განიცდის ცვეთას;

დ) იზოლირებული დასახლება – დასახლება, საიდანაც უახლოესი ქალაქის კატეგორიის დასახლება, რომლის მოსახლეობის სიმჭიდროვე სულ მცირე 1 კვადრატულ კმ-ზე 250 მოსახლეს შეადგენს, სულ მცირე 50 კმ-ით დაშორებულია ან რომლიდანაც საგზაო მიმოსვლა ქალაქის კატეგორიის დასახლებამდე წელიწადის უმეტეს დროს გართულებულია რელიეფისა ან/და მეტეოროლოგიური პირობების გამო;

ე) ნაგავსაყრელის ოპერატორი - ნაგავსაყრელის მართვაზე პასუხისმგებელი ფიზიკური ან იურიდიული პირი. ნაგავსაყრელის სასიცოცხლო ციკლის ცალკეულ ეტაპებზე - მისი მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და დახურვის შემდგომი მოვლის ეტაპებზე ნაგავსაყრელის ოპერატორი შეიძლება იყოს სხვადასხვა პირი;

ვ) ნარჩენების დამუშავების ხარისხი - მდგომარეობა, როდესაც გარკვეული სასარგებლო მიზნით ნარჩენების დამუშავების შედეგად შეიცვლება ნარჩენების ფიზიკური, ქიმიური და ბიოდეგრადაციის მახასიათებლები;

ზ) შეგროვების პუნქტი - ადგილი, სადაც ნარჩენების წარმომქმნელის მიერ განთავსდება ნარჩენები შემგროვებელის მიერ მისი გატანის მიზნით;

თ) მომსახურების დაფარვის ზონა - ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მიწოდების ზონის გეოგრაფიული არეალი, ასევე ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მიმღები მოსახლეობის ნაწილი (გამოსახული მთლიანი მოსახლეობის პროცენტული წილიდან);

ი) ქუჩის დასუფთავების ნარჩენები - ქუჩისა და საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილების დაგვისა და დასუფთავების, ასევე მუნიციპალიტეტის საწრეტი არხების დასუფთავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები;

კ) ნარჩენების შემგროვებელი - პირი, რომელიც პასუხისმგებელია ნარჩენების შეგროვებაზე, მათ შორის წინასწარ დახარისხებასა და წინასწარ შენახვაზე ნარჩენების გადამტვირთავ სადგურამდე ან დამუშავების ობიექტამდე ტრანსპორტირების მიზნით;

ლ) სამინისტრო - საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო.

2. ამ ტექნიკური რეგლამენტის მიზნებისათვის ასევე გამოიყენება ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-3 მუხლში მოცემული ტერმინები.

მუხლი 4. ნარჩენების მართვის პრინციპების გამოყენება

1. მუნიციპალიტეტმა ნარჩენების შეგროვებასა და დამუშავებასთან დაკავშირებული ყველა საქმიანობა უნდა განახორციელოს ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-5 მუხლში მოცემული ნარჩენების მართვის პრინციპების დაცვით.

2. მუნიციპალიტეტმა უნდა განახორციელოს მუნიციპალური ნარჩენების მართვა ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების გარეშე.

მუხლი 5. მუნიციპალიტეტის უფლებები და ვალდებულებები

1. ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-16 მუხლის პირველი ნაწილის, მე-6 მუხლის მე-8 ნაწილისა და ამ ტექნიკური რეგლამენტის თანახმად, მუნიციპალიტეტმა უნდა უზრუნველყოს:

ა) მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვება და ამ მიზნით მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების სისტემის დანერგვა და გამართული ფუნქციონირება;

ბ) მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში შეგროვებული მუნიციპალური ნარჩენების ტრანსპორტირება დამუშავებისა და განთავსების ობიექტებზე, სადაც ნებადართულია ამგვარი ნარჩენების მიღება;

გ) მუნიციპალური ნარჩენების დამუშავების ხელშეწყობა;

დ) მუნიციპალური ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების სისტემის ეტაპობრივი დანერგვა და გამართული ფუნქციონირება.

2. ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-13 მუხლის შესაბამისად, მუნიციპალიტეტმა უნდა შეიმუშავოს და განახორციელოს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ხუთწლიანი გეგმა. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმით უნდა განისაზღვროს მუნიციპალიტეტის მიერ კანონმდებლობით განსაზღვრული მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების ღონისძიებები.

3. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვება და დამუშავება უნდა მოხდეს ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართი 1-ით და დანართი 2-ით განსაზღვრული კრიტერიუმებისა და მეთოდოლოგიის შესაბამისად.

4. მუნიციპალიტეტები უფლებამოსილი არიან ჩამოაყალიბონ და მართონ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ერთობლივი სისტემა.

5. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმები უნდა შეესაბამებოდეს ნარჩენების მართვის ეროვნულ სტრატეგიას, ეროვნულ სამოქმედო გეგმას და ცალკეული სახეობების ნარჩენების მართვის გეგმებს (არსებობის შემთხვევაში).

6. მუნიციპალური ნარჩენების გრძელვადიანი დაგეგმვა ისე უნდა განხორციელდეს, რომ მიღწეულ იქნეს წარმოქმნილი მუნიციპალური ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების ეტაპობრივი პროცენტული მაჩვენებლების მიღწევა, ასევე მოსახლეობის სრული დაფარვა მომსახურებით, ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიის შესაბამისად.

7. მუნიციპალიტეტმა უნდა შეიმუშავოს და განახორციელოს საზოგადოების განათლებისა და ცნობიერების ამაღლების პროგრამა, რომელიც უნდა უზრუნველყოფდეს ნარჩენების წარმომქნელებს შორის თანამშრომლობას, შეგროვების სისტემების ეფექტიან გამოყენებასთან დაკავშირებით.

მუხლი 6. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების მომსახურება

1. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მიწოდებაზე უშუალოდ პასუხისმგებელია მუნიციპალიტეტი. მუნიციპალიტეტი უფლებამოსილია დაიქირაოს სხვა პირი ნარჩენების შეგროვების მომსახურების განხორციელების მიზნით, როგორც ეს განსაზღვრულია ნარჩენების მართვის კოდექსით და ამ ტექნიკური რეგლამენტით.

2. მუნიციპალიტეტმა უნდა განსაზღვროს ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ პირთან დადებული ხელშეკრულების პირობები, რითაც უზრუნველყოფილი იქნება მომსახურების ხარისხიანი მიწოდება.

3. მუნიციპალიტეტმა უნდა უზრუნველყოს მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემის შექმნა მუნიციპალური ნარჩენების ყველა ისეთი წარმომქმნელისთვის, რომელთაც საკუთარი შეგროვებისა და ტრანსპორტირების სისტემა არ აქვთ.

4. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავებისას, მუნიციპალიტეტი განსაზღვრავს, თუ რა საშუალებებით ახორციელებს თავიანთი ადმინისტრაციულ საზღვრებში არსებული მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების მომსახურების უზრუნველყოფას ნარჩენების მართვის კოდექსითა და ამ ტექნიკური რეგლამენტით განსაზღვრული წესით.

მუხლი 7. შეგროვებისა და დამუშავების მომსახურების მომწოდებელი

1.პირებს, რომლებიც ახორციელებენ მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებას, ტრანსპორტირებას ან/და დამუშავებას, უნდა ჰქონდეთ შესაბამისი ნებართვა ან საქმიანობის რეგისტრაცია „ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესისა და პირობების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების მოთხოვნების შესაბამისად.

2.ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ პირებს ეკისრებათ ნარჩენების აღრიცხვისა და სამინისტროს წინაშე შესაბამისი ანგარიშგების ვალდებულება „ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმისა და შინაარსის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 11 აგვისტოს №422 დადგენილების შესაბამისად.

მუხლი 8. ნარჩენების შეგროვების ალტერნატიული მიდგომები

ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მიწოდებისას მუნიციპალიტეტი და ნარჩენების შეგროვების მომსახურების სხვა მომწოდებელი უფლებამოსილია შეგროვების დამკვიდრებულ მეთოდთან (საერთო სარგებლობის კონტეინერებით შეგროვება) ერთად, გამოიყენოს ნარჩენების შეგროვების ალტერნატიული მიდგომები ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართი 1-ის შესაბამისად, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვა.

მუხლი 9. შეგროვების სისტემის დაგეგმვა და განხორციელება

1. მუნიციპალური ნარჩენების ეფექტიანი შეგროვების სისტემის დაგეგმვისა და განხორციელების დროს მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების შეგროვების მომსახურების სხვა მომწოდებლებმა უნდა გაითვალისწინონ:

ა) შესაგროვებელი ნარჩენების მახასიათებლები და ნარჩენების შეგროვების სისტემის დაფარვის ზონა;

ბ) მუნიციპალური ნარჩენების შესაგროვებლად ისეთი ტექნიკის შერჩევა, რომელიც ეფექტიანია და შეესაბამება მუნიციპალიტეტის ადგილობრივ გეოგრაფიულ და სოციალურ-ეკონომიკურ პირობებს, სადაც ხდება მომსახურების მიწოდება;

გ) მომსახურების ფარგლებში სხვადასხვა ქალაქის, სოფლის და დაბის კატეგორიის დასახლების რელიეფის თავისებურებები, რამაც შესაძლოა გარკვეული გავლენა მოახდინოს მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების მეთოდებზე მუნიციპალიტეტის სხვადასხვა არეალში.

2. ამ ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად მუნიციპალიტეტმა უნდა უზრუნველყოს:

ა) ფინანსური რესურსების გათვალისწინებით მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი მომსახურების მიწოდება მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში;

ბ) მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების სისტემის გაუმჯობესება და გაფართოება არსებული გამოცდილების გათვალისწინებით;

გ) ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემის დანერგვა, მომსახურების განხორციელების ხარჯსარგებლიანობის თანამედროვე პრაქტიკის საფუძველზე;

დ) მუნიციპალური ნარჩენების ისეთი შემგროვებელი ავტომანქანებისა და კონტეინერების გამოყენება, რომელიც უზრუნველყოფს ეკონომიურ, ხარისხიან და სტაბილურ მომსახურებას;

ე) მოსახლეობასა და ორგანიზაციებთან თანამშრომლობა, რომლებსაც იგი ემსახურება, რაც ასევე გამოიხატება მათ მონაწილეობაში სეპარირების სისტემის დანერგვაში და საერთო სარგებლობის კონტეინერების გამოყენებაში;

ვ) მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების სისტემის განვითარების მიზნით, არსებული სისტემის ოპერირებისას საკმარისი ინფორმაციის მიღება ოპერირებისა და ტექნიკური მომსახურების შესახებ, რითაც დგინდება მისი გრძელვადიანი ეფექტიანობა და მდგრადი ინვესტირების დაგეგმვის საჭიროება, მათ შორის ტექნიკის დროული ჩანაცვლება;

ზ) მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებასთან დაკავშირებული სათანადო ინფორმაციის მოგროვება, სამინისტროს ან სხვა დაინტერესებულ ადმინისტრაციულ ორგანოში წარსადგენად;

თ) პერიოდული საჭირო ინვესტირება ტექნიკაში (შემგროვებელი ავტომანქანა და კონტეინერი), რათა უზრუნველყოფილ იქნეს ნარჩენების შეგროვების სისტემის სასურველ და ეფექტიან დონეზე შენარჩუნება და განვითარება;

ი) მდგრადი ტექნიკური და მართვის შესაძლებლობების უზრუნველყოფა მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების სისტემის უწყვეტი და ეფექტიანი ფუნქციონირების მიზნით.

3. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების სისტემის დაგეგმვისა და შემუშავებისას, მუნიციპალიტეტმა უნდა განსაზღვროს და მოახდინოს პრობლემების იდენტიფიცირება, რომლებიც აფერხებს სათანადო შეგროვებისა და ტრანსპორტირების მომსახურების გაწევას, მათ შორის უნდა გაითვალისწინოს შემდეგი საკითხები:

- ა) რესურსების არასაკმარისი მობილიზება;
- ბ) იმპორტირებულ ტექნიკაზე დამოკიდებულება;
- გ) დაფინანსების არასათანადო და არასაკმარისი წყაროები;
- დ) არასათანადო ტექნოლოგიების გამოყენება;
- ე) მენეჯერული და ტექნიკური უნარების ნაკლებობა;
- ვ) არათანაბრად განაწილებული მომსახურება.

მუხლი 10. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების მომსახურების ხარისხი

1. მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების შეგროვების მომსახურების სხვა მომწოდებელმა უნდა უზრუნველყოს ეფექტიანი შეგროვების მომსახურების მიწოდება, რომელიც მისაღებია ნარჩენების წარმომქმნელებისთვის და მოახდენს დანაგვიანების პრევენციას ნარჩენების კონტეინერების განთავსების ადგილებში.

2. შეგროვების მომსახურება უნდა დაიგეგმოს და განხორციელდეს ისე, რომ შეეძლოს ეფექტიანი და საიმედო ფუნქციონირება მუნიციპალური მომსახურების არეალისთვის დამახასიათებელ ნებისმიერ პირობებში (მოსახლეობის განაწილება, რელიეფი, მეტეოროლოგიური პირობები და სხვ.).

3. შესაძლებლობის ფარგლებში მუნიციპალიტეტის ნარჩენების შეგროვების სისტემაში გამოყენებული ტექნიკა და აღჭურვილობა უნდა იყოს სტანდარტიზებული და შეესაბამებოდეს შეგროვების ადგილების გეოგრაფიულ მახასიათებლებს.

4. მუნიციპალიტეტში ნარჩენების შეგროვების სისტემის ეფექტიანობის შენარჩუნებისა და განვითარებისათვის, მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების შეგროვების მომსახურების სხვა მომწოდებლებმა უნდა შეიმუშაონ ექსპლუატაციის პროგრამა შეგროვების ტექნიკისა და აღჭურვილობის რემონტისა და ჩანაცვლების საჭიროების განსაზღვრისათვის და უზრუნველყონ შესრულების მონიტორინგი.

მუხლი 11. აღდგენადი მუნიციპალური ნარჩენების სეპარირებული შეგროვება

1. ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-16 მუხლის, ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიისა და ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესაბამისად, მუნიციპალიტეტი უზრუნველყოფს მუნიციპალური ნარჩენების აღდგენადი და რეციკლირებადი მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების დამოუკიდებელი სისტემის ეტაპობრივ შემოღებასა და ოპერირებას.

2. მუნიციპალური ნარჩენების აღდგენის ხელშეწყობის ან გაუმჯობესების მიზნით, სეპარირებულად შეგროვებული ნარჩენების კომპონენტები არ უნდა შეერიოს სხვა ნარჩენებს ან განსხვავებული მახასიათებლების მქონე მასალებს, ჯვარედინი დაბინძურების თავიდან აცილების მიზნით.

3. მუნიციპალიტეტმა უნდა გაატაროს ღონისძიებები, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს ნარჩენების რეციკლირება და ამ მიზნით დანერგოს შერჩეული ნარჩენების კომპონენტების სეპარირებული შეგროვების სისტემა, რომელიც:

ა) გარემოსდაცვითი, ეკონომიკური და ტექნიკური, თვალსაზრისით განხორციელებადია;

ბ) აკმაყოფილებს სეპარირებულად შეგროვებული მასალების შესაბამისი ბაზრებისთვის საჭირო ხარისხის სტანდარტებს.

4. ნარჩენების მართვის ეროვნულ სტრატეგიაში, ნარჩენების მართვის ეროვნულ სამოქმედო გეგმასა და მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შესაბამისად, სეპარირებული შეგროვება უნდა განხორციელდეს ქაღალდის, მეტალის, პლასტიკის, მინისა და სხვა ნარჩენებისათვის.

მუხლი 12. მუნიციპალური ნარჩენების ნაკადები

მომსახურების ოპტიმიზაციასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიღებისას მუნიციპალიტეტმა უნდა მოიპოვოს და გამოიყენოს შემდეგი ინფორმაცია:

ა) მოსახლეობის რაოდენობა და მომსახურების არეალში ერთ სულ მოსახლეზე წარმოქმნილი ნარჩენების საშუალო წონა, ყოველდღიურად შესაგროვებელი ნარჩენების მთლიანი მიახლოებითი რაოდენობის დასადგენად;

ბ) ნარჩენების მოსალოდნელი სიმკვრივე შემგროვებელ ავტომანქანაში ჩატვირთვის შემდეგ;

- გ) ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების რაოდენობა, რაც გავლენას ახდენს ნარჩენების გატანის სიხშირეზე;
- დ) ინერტული მასალების შემადგენლობა ნარჩენებში (ქვიშა, თიხა და ა.შ.);
- ე) მუნიციპალურ ნარჩენების სხვა ფრაქციების შემადგენლობა (ქაღალდი, პლასტიკი, მინა და სხვ.)
- ვ) სახიფათო მუნიციპალური ნარჩენების რაოდენობა (ბატარეები, ელექტრო და ელექტრონული ნარჩენები და სხვ.)

მუხლი 13. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ტექნიკა

1. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების სისტემის დაგეგმვის დროს მუნიციპალიტეტმა უნდა გაითვალისწინოს შემგროვებელი ავტომანქანებისა და კონტეინერების ტექნიკური პარამეტრები, მათ შორის კონტეინერების შემგროვებელ ავტომანქანებში დაცლისათვის საჭირო დროის შემცირება, შეგროვების პროცესის ეფექტიანობის უზრუნველყოფად.
2. ოპტიმალური ეფექტიანობის მისაღწევად, მუნიციპალიტეტმა, შესაძლებლობის ფარგლებში, უნდა მოახდინოს იმ ტექნიკის, მათ შორის შემგროვებელი ავტომანქანებისა და კონტეინერების, სტანდარტიზაცია, რომელსაც იყენებს მომსახურებისას.
3. სათანადო ნაწილების ადგილობრივი მომწოდებლებისგან შეძენის შესაძლებლობის გაზრდის მიზნით, შესაძლებლობის ფარგლებში, მუნიციპალიტეტმა უნდა შეიძინოს შემგროვებელი ავტომანქანა, რომელიც ეფექტურია ამ მუნიციპალიტეტის ადგილობრივი პირობებისთვის.
4. შესაძლებლობის ფარგლებში, სათანადო სტანდარტის შეგროვების კონტეინერები შესყიდულ უნდა იქნეს ადგილობრივი მომწოდებლისგან ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართ 1–ის შესაბამისად, რაც გაზრდის მათ ხელმისაწვდომობას ადგილზე და შეამცირებს ჩანაცვლების ხარჯებს.
5. მუნიციპალიტეტმა და მომსახურების მომწოდებელმა უნდა უზრუნველყოს მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვება დანაგვიანების გარეშე.
6. შემდგომი რეციკლირების მიზნით, შერეული მუნიციპალური ნარჩენების კომბინირებული, გადამუშავებადი და აღდგენადი მასალების სეპარირებული ნარჩენების შეგროვებისას, მუნიციპალიტეტმა უნდა გამოიყენოს ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-14 და მე-15 მუხლით დადგენილი სტანდარტები.

მუხლი 14 . მუნიციპალური ნარჩენების შესაგროვებელი კონტეინერები

1. ნარჩენების წარმომქმნელისთვის ეფექტიანი მომსახურების უზრუნველსაყოფად საჭიროა საკმარისი რაოდენობის, სათანადო დიზაინის მქონე და გამძლე კონტეინერები.
2. მუნიციპალიტეტმა კონტეინერებისადმი მოთხოვნები უნდა განსაზღვროს შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით:
 - ა) წარმოქმნილი ნარჩენების მოცულობა - საცხოვრებელი სახლებიდან და ორგანიზაციებიდან, რომლებიც ისარგებლებენ საერთო სარგებლობის კონტეინერით;

- ბ) მოსახლეობის მიახლოებითი რაოდენობა, რომლებიც ისარგებლებენ ინდივიდუალური კონტეინერებით;
- გ) კონტეინერში განსათავსებელი ნარჩენების სახეობა და რაოდენობა;
- დ) კონტეინერების დაცლებს შორის ყველაზე გრძელი ინტერვალი;
- ე) წარმოქმნილ და კონტეინერებში განთავსებულ ნარჩენებში მოსალოდნელი სეზონური და შემთხვევითი რაოდენობრივი და თვისობრივი ცვლილებები;
- ვ) კონტეინერების განლაგება და მათი დაშორება ნარჩენების წარმომქმნელებისგან, რომელთაც ისინი უნდა მოემსახურონ;
- ზ) კონტეინერის ზომა და ტევადობა (მათ შორის რამდენიმე კონტეინერის საჭიროება), რომელიც დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა ოდენობის მუნიციპალური ნარჩენების განთავსება საჭირო კონკრეტულ მონაკვეთზე, ასევე რა შეზღუდვები შეიძლება შექმნას შემგროვებელმა ავტომანქანამ და ჩატვირთვის მექანიზმმა;
- თ) კონტეინერის ტიპი - მასალა, რომლისგანაც იგი დამზადებულია, შემგროვებელი ჯგუფისთვის ხელით მისი ერთი ადგილიდან მეორეზე გადატანის სიმარტივე, დაგროვილი ნარჩენების შემგროვებელ ავტომანქანაში ჩატვირთვის მეთოდი. მუნიციპალიტეტმა უნდა გაითვალისწინონ დიდი მოცულობის კონტეინერები, (მაგალითად, საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისთვის განკუთვნილი საერთო სარგებლობის კონტეინერები, ბაზრებში, საწარმოებში და სხვადასხვა დაწესებულებებში წარმოქმნილი ნარჩენების კონტეინერები) რაც გავლენას იქონიებს შეგროვების პროცესზე და იმაზე, თუ რა ტიპის შემგროვებელი ავტომანქანები იქნება საჭირო კონტეინერების დასაცლელად;
- ი) კონტეინერის გამძლეობა, რომელიც უზრუნველყოფს კონტეინერზე ნარჩენების შეგროვების პროცესის თანმხლები ხისტი ზემოქმედების პირობებში ექსპლუატაციის ოპტიმალურ ხანგრძლივობას;
- კ) დატვირთვის მეთოდი - ნარჩენების წარმომქმნელისთვის და სხვა სუბიექტებისთვის, ნარჩენების კონტეინერში ჩაყრის ეფექტიანი მეთოდი;
- ლ) ნარჩენების იზოლირების მეთოდი, რაც მოიცავს ადვილად გამოყენებად კონტეინერების ხუფებსა და ხუფის რგოლებს, რომელთა დანიშნულებაა ნარჩენების იზოლირება და ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების დაშლისას წარმოქმნილი უსიამოვნო სუნის შემცირება.

მუხლი 15. შემგროვებელი ავტომანქანები

1. მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მომწოდებელმა უნდა უზრუნველყოს ისეთ შემგროვებელი ავტომანქანის გამოყენება, რომელიც თავსებადი იმ უბნებთან, სადაც ხდება ნარჩენების შეგროვება. რისთვისაც შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს სხვადასხვა დიზაინის შემგროვებელი ავტომანქანა უბნების სპეციფიკიდან გამომდინარე, როგორცაა ვიწრო ან ინტენსიური მოძრაობის მქონე ქუჩები.
2. შემგროვებელი ავტომანქანების შერჩევისას მუნიციპალიტეტმა უნდა გაითვალისწინოს ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართი 1-ში განსაზღვრული შემდეგი კრიტერიუმები:
 - ა) ნარჩენების შეგროვების მომსახურების არეალის გეოგრაფიული მახასიათებლები;

- ბ) ნარჩენების სიმკვრივე;
- გ) ნარჩენების კომპონენტები;
- დ) ტრანსპორტირების მანძილი და გზის მდგომარეობა/საგზაო მოძრაობის პირობები;
- ე) ავტომანქანებზე ნარჩენების ჩატვირთვის სიმაღლე და მექანიზმები;
- ვ) ავტომანქანის ტიპი;
- ზ) მზა ნაწილები ადგილზე და შენახვისა და რემონტის ხელმისაწვდომობა;
- თ) გარდამავალი ფაქტორები.

მუხლი 16. ტექნიკური მომსახურება და რემონტი

1. მუნიციპალიტეტმა და შეგროვების მომსახურების მომწოდებლებმა უნდა გამოიყენოს მკაფიოდ განსაზღვრული შეკეთების პრევენციის გეგმა ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართი 1-ის შესაბამისად, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს შეგროვების აღჭურვილობის ეფექტიანობა და საექსპლუატაციო პერიოდის გახანგრძლივება.

2. მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მომწოდებლებმა უნდა შეიმუშაოს პროფილაქტიკური ტექნიკური მომსახურების გეგმა, რომელიც უნდა მოიცავდეს პროფილაქტიკურ სამუშაოებსა და აღრიცხვის ისეთ დონეს, რომელიც მომსახურების მომწოდებელს მისცემს შემგროვებელი ავტომანქანების ფუნქციონირების მონიტორინგის საშუალებას.

მუხლი 17. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებაში მონაწილე პერსონალი

1. მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მომწოდებელმა შეგროვების პროცესში ჩართული პერსონალის რაოდენობა და კვალიფიკაცია უნდა განსაზღვროს გამოყენებული სპეციფიკური ტექნიკის, შეგროვების არეალის, რელიეფის, გატანის სიხშირის და სხვა ფაქტორების გათვალისწინებით.

2. მუნიციპალიტეტმა უნდა უზრუნველყოს, მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი მომსახურებისთვის პერსონალის სწავლება, საკმარისი ტექნიკური და მართვის შესაძლებლობების უზრუნველყოფა.

მუხლი 18. შეგროვების მარშრუტი

1. მუნიციპალიტეტმა უნდა უზრუნველყოს მარშრუტის ეფექტიანი და ეკონომიური დაგეგმვა.

2. მუნიციპალიტეტმა ნარჩენების შეგროვების მარშრუტის სქემაზე მუშაობისას უნდა გაითვალისწინოს შემდეგი პარამეტრები:

- ა) შეგროვების მიზნით ავტომანქანის მიერ გავლილი მანძილის შემცირება და შეგროვებული ნარჩენების მასის ზრდა;
- ბ) მუნიციპალიტეტის სხვადასხვა უბანში მოძრაობის ინტენსივობა;
- გ) ნარჩენების უსაფრთხო ტრანსპორტირების უზრუნველსაყოფად კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნები, მათ შორის გზებსა და ხიდებზე მოძრავი ავტომანქანების წონის შეზღუდვა.

მუხლი 19. ტრანსპორტირება და გადამტვირთავი სადგურები

1. ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მომწოდებელმა უნდა შეიმუშავოს და განახორციელოს მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების სისტემა, შემგროვებელი ავტომანქანის მიერ ნარჩენების შეგროვების ფაქტობრივი დროის ხანგრძლივობის გაზრდისა და ნარჩენების მიმღებ პუნქტებამდე ტრანსპორტირებაზე დახარჯული დროის შემცირების მიზნით.

2. გადამტვირთავი სადგურების საჭიროება განისაზღვრება მუნიციპალიტეტისა და „ნარჩენების მართვის კოდექსით“ განსაზღვრული, უფლებამოსილი ორგანოს შეთანხმებით, ნარჩენების დამუშავების ობიექტების სიახლოვისა და ხარჯების შემცირების გათვალისწინებით.

მუხლი 20. დანაგვიანების პრევენცია

1. ტრანსპორტირებასა და შეგროვებასთან დაკავშირებული საქმიანობა იმგვარად უნდა იყოს განხორციელებული, რომ ნებისმიერი სახეობის ნარჩენების გადამტვირთავ სადგურებზე, დამუშავების ობიექტებსა და ნაგავსაყრელებზე შეგროვებისა და ტრანსპორტირებისას მოხდეს დანაგვიანების ან სხვა ტიპის გარემოსდაცვითი უარყოფითი ზეგავლენის პრევენცია.

2. მომსახურების მომწოდებელი მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირებისას დაყრილი ნარჩენებისაგან ტერიტორიას დაუყოვნებლივ დაასუფთავებს უშუალოდ და მსგავსი დანაგვიანების განმეორების თავიდან ასაცილებლად, მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესებისა და ხარვეზების გამოსწორების მიზნით განახორციელებს შესაბამის ცვლილებებს მომსახურების მიწოდებასთან დაკავშირებით.

მუხლი 21. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების სისტემის მონიტორინგი და მართვა

1. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების სისტემის ოპტიმიზაციის მიზნით, მუნიციპალიტეტმა ან მომსახურების მომწოდებელმა უნდა განახორციელოს შეგროვების პროცესის მონიტორინგი და შეაგროვოს ინფორმაცია გაწეული მომსახურების ეფექტიანობის შესაფასებლად.

2. ნარჩენების მართვის კოდექსისა და ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების შესაბამისად ეფექტიანი სისტემის ფუნქციონირების მიზნით, მუნიციპალიტეტმა და მომსახურების მომწოდებელმა უნდა განახორციელოს შესრულების შემდეგი პარამეტრების მონიტორინგი:

- ა) მონაცემები, რომლებიც საშუალებას იძლევა მიმდინარე შედეგების მიღწეულ შედეგებთან შედარებას, მართვის მიდგომაში ან შესაძლებლობების განვითარებაში განხორციელებულ ცვლილებათა ეფექტების შესაფასებლად;
- ბ) მონაცემები მუნიციპალიტეტის სხვადასხვა უბანში ან სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში მიღწეული შედეგების შესადარებლად;

- გ) მონაცემები სხვადასხვა შემგროვებლის მიერ სხვადასხვა მარშრუტზე მიღწეული შედეგების, მათ შორის მძღოლების შეფასების ან საჭიროებების შესადარებლად;
- დ) მონაცემები ავტომანქანების პროფილაქტიკური სამუშაოების განრიგის შედგენისა და საწვავის მოხმარების კონტროლისათვის;
- ე) მონაცემები ავტომანქანის საექსპლუატაციო პერიოდის შესახებ, სამომავლოდ შესყიდვების პროცესში გათვალისწინების მიზნით ;
- ვ) მონაცემები ნარჩენების სრულ შეგროვებასთან (შეგროვების სიხშირე, თითოეულ ავტომანქანაზე მიმაგრებული ჯგუფის წევრების რაოდენობა, ავტომანქანის ზომა ან ტიპი) დაკავშირებული ხარჯების შეფასებისა და მონიტორინგისათვის;
- ზ) მონაცემები შეგროვებისა და ტრანსპორტირებისათვის საჭირო დროის შესახებ.

მუხლი 22. მუნიციპალური ნარჩენების დამუშავების მოთხოვნები

1. მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების დამუშავების მომსახურების სხვა მომწოდებლებმა ნარჩენების დამუშავების მომსახურება და ობიექტები იმგვარად უნდა დაგეგმოს და განახორციელოს ოპერირება, რომ შემცირდეს ბუნებრივი რესურსების მოხმარება და დაცული იყოს ნარჩენების მართვის იერარქია, როგორც ეს ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-4 მუხლითაა განსაზღვრული.

2. ნარჩენების მართვის იერარქიის გამოყენებისას, მუნიციპალიტეტი უფლებამოსილია მიიღოს საჭირო ზომები და წახალისოს გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით საუკეთესო, გამოყენებადი და ეკონომიური ტექნოლოგია, რომელიც ყველაზე უფრო ეფექტიანია ჯანმრთელობასა და გარემოზე მავნე ზემოქმედების თავიდან აცილების, შემცირების ან რეციკლირების თვალსაზრისით.

3. ნარჩენების დამუშავების პროცესის განსაზღვრის შესახებ, გადაწყვეტილების მიღებისას მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების დამუშავების მომსახურების სხვა მომწოდებლებმა უნდა იხელმძღვანელონ შემდეგი ფაქტორებით:

- ა) დამუშავების ტექნიკისა და სათადარიგო ნაწილების ხელმისაწვდომობა, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს მისი მდგრადი ეფექტიანობა;
- ბ) გამოვლენილი სანდოობა, რათა უზრუნველყოფილი იყოს დამუშავების ხანგრძლივი ეფექტიანობა;
- გ) დიზაინის მოქნილობა ნარჩენების მახასიათებლების (კომპოზიციის, სიმკვრივის და ა. შ.) ცვლილებისადმი, რომლებიც შეიძლება მოიცავდეს რეციკლირებადი და აღდგენადი მასალების სეპარირებული შეგროვების ეტაპობრივ შემოღებას;
- დ) ტექნიკური სიმარტივე, რომელიც ხელს უწყობს ეფექტიანი ოპერაციების მდგრადი შედეგების მიღწევას მინიმალური ტექნიკური ცოდნითა და ხარჯით.

4. მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების დამუშავების მომსახურების სხვა მომწოდებელმა უნდა უზრუნველყოს, რომ დამუშავების ყველა მეთოდი შეესაბამებოდეს ნარჩენების მართვის კანონმდებლობითა და ამ ტექნიკური რეგლამენტით განსაზღვრულ მოთხოვნებს.

5. ნარჩენების მართვის იერარქიასთან შესაბამისობის მიღწევის მიზნით მუნიციპალიტეტმა უნდა მიიღოს ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ზომები, რათა წახალისოს:

- ა) ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების სეპარირებული შეგროვება მათი შემდგომი კომპოსტირებისა და დაშლის მიზნით;
- ბ) ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების დამუშავება გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვის მაღალი სტანდარტების დაკმაყოფილებით;
- გ) ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენებისგან წარმოებული გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით უსაფრთხო მასალების გამოყენება.

მუხლი 23. მუნიციპალური ნარჩენების დამუშავების მეთოდები

1. მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების დამუშავების მომსახურების სხვა მომწოდებლებმა უნდა იხელმძღვანელოს ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართი 2-ის შესაბამისად განსაზღვრული დამუშავების მეთოდებით და კრიტერიუმებით.

2. მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების დამუშავების მომსახურების სხვა მომწოდებლებმა უნდა უზრუნველყონ, რომ ნარჩენების დამუშავების გამოყენებული მეთოდი (ფიზიკური, თერმული, ქიმიური ან ბიოლოგიური პროცესები,) პასუხობდეს შემდეგ მიზნებს:

- ა) ნარჩენების მოცულობის შემცირება;
- ბ) ნარჩენების სახიფათოობის შემცირება;
- გ) ნარჩენების გადაზიდვის გამარტივება;
- დ) ნარჩენების აღდგენის ხელშეწყობა.

მუხლი 24. მუნიციპალური ნარჩენების დამუშავების ალტერნატივები

1. მუნიციპალიტეტმა და ნარჩენების დამუშავების მომსახურების სხვა მომწოდებლებმა უნდა უზრუნველყონ, რომ დამუშავების დასაშვები მეთოდები აკმაყოფილებდეს დამუშავების მოთხოვნებს, მათ შორის:

- ა) გადამუშავებადი და აღდგენადი მასალების სეპარირება და სეპარირებული შეგროვება;
- ბ) გადამუშავებადი და აღდგენადი მასალების ხელით დახარისხება;
- გ) კომპოსტირება;
- დ) მექანიკური დამუშავება;
- ე) ორგანული ნარჩენების ბიოლოგიური სტაბილიზაცია (მექანიკური დამუშავების შემდეგ);
- ვ) ნარჩენების აღდგენის შედეგად ენერჯის მიღება;
- ზ) თერმული დამუშავება;
- თ) აერობული/ ანაერობული დაშლა.

დანართი №1. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების მეთოდური სახელმძღვანელო

1. ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ალტერნატიული ტექნოლოგიები და სქემები

ქვემოთ მოყვანილი ფაქტორები დიდ გავლენას ახდენენ ნარჩენების შეგროვების ხელმისაწვდომი სისტემების სქემებზე:

1. ნარჩენების წარმოქმნის სიჩქარე - ნარჩენების მოცულობას დიდი გავლენა აქვს შეგროვების სისტემასა და მის ტექნიკურ ალტერნატივებზე (მათ შორის იმ გადაწყვეტილებებზე, რომლებიც ეხება მუნიციპალიტეტისთვის საჭირო ნაგავმზიდებისა და კონტეინერების სახეობასა და რაოდენობას). საქართველოში ნარჩენების წარმოქმნის საშუალო სიჩქარე მერყეობს დღეში 0.3-დან 0.5-კგ-მდე ერთ სულ მოსახლეზე გაანგარიშებით. ამით შესაძლებელია დადგინდეს მუნიციპალიტეტის მთელი მოსახლეობის მიერ წარმოქმნილი ნარჩენების მთლიანი მოცულობა. ნარჩენების წარმოქმნის საშუალო სიჩქარით შესაძლებელია დადგინდეს მუნიციპალიტეტის ცალკეულ ტერიტორიებზე შესაგროვებელი ნარჩენების მოცულობაც.

2. ნარჩენების სიმკვრივე - შესაგროვებელი ნარჩენების სიმკვრივე დამოკიდებულია მოსახლეობის ცხოვრების დონესა და ნარჩენების შენახვის მეთოდზე. საქართველოს მსგავსი ქვეყნების უმეტესობაში ნარჩენები მაღალი სიმკვრივით გამოირჩევა (300-500 კგ/მ³) მათში ორგანული მასალის მაღალი შემცველობის გამო. საპრესი მოწყობილობით აღჭურვილ ჩვეულებრივ ნაგავმზიდებში მსუბუქი ნარჩენები იპრესება 100-400 კგ/მ³ სიმკვრივემდე. აქედან გამომდინარე, გარდამავალი ეკონომიკის ქვეყნებში ტრანსპორტირების ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად საჭიროა ნარჩენების უმნიშვნელო დაპრესვა ან დაპრესვა საერთოდ არ არის აუცილებელი. ეს ამცირებს ტექნიკურად რთული ისეთი ძვირადღირებული ნაგავმზიდებისა და დაპრესილი ნარჩენებისთვის განკუთვნილი გადამტვირთავი სადგურების აუცილებლობას, რომლებიც გამოიყენება მაღალგანვითარებულ რეგიონებში, მაგალითად, ევროკავშირში (თუმცა, საპრესი მოწყობილობით აღჭურვილი ნაგავმზიდებს მნიშვნელოვანი უპირატესობა გააჩნიათ. ნაგავმზიდში განთავსებული ნარჩენების გადაადგილებით ისინი ნარჩენების შეგროვების პროცესის ეფექტიანობას ზრდიან).

3. სატრანსპორტო პირობები - გზების მდგომარეობას, მოძრაობის ინტენსივობასა და გადამუშავებისა თუ განთავსების ადგილამდე მისასვლელი გზის მანძილს (რომლებიც საქართველოს მუნიციპალიტეტებში განსხვავებულია) დიდი გავლენა აქვს ნარჩენების შეგროვებისა და სატრანსპორტო საშუალებების შერჩევასთან დაკავშირებულ გადაწყვეტილებებზე, რადგან ეს პირობები განსაზღვრავენ დამუშავებისა თუ საბოლოო განთავსების ადგილამდე შეგროვებული ნარჩენების ტრანსპორტირებისათვის საჭირო დროს (საქართველოს მასშტაბით რეგიონული ნაგავსაყრელების შექმნა დიდ გავლენას იქონიებს ცალკეული მუნიციპალიტეტების ნარჩენების შეგროვების არსებულ პროგრამებზე, ვინაიდან ამ შემთხვევაში არსებულთან შედარებით მნიშვნელოვნად გაიზრდება ნარჩენების ტრანსპორტირების მანძილი. ტრანსპორტირებისათვის საჭირო

დროის ზრდის გამო შესაძლოა საჭირო გახდეს ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა სატრანსპორტო ხარჯების შესამცირებლად).

საქართველოს მუნიციპალიტეტებში შესაძლებელია ნარჩენების შეგროვების 4 ძირითადი მიდგომის განხორციელება. ესენია:

1. კოლექტიური შეგროვება;
2. შეგროვება ტროტუარიდან/გზისპირიდან;
3. უბან-უბან შეგროვება (გარკვეულ ფიქსირებულ დროს);
4. კარდაკარ შეგროვება.

კოლექტიური შეგროვების (საქართველოში ყველაზე გავრცელებული მეთოდი) დროს ნარჩენების შესაგროვებლად გამოიყოფა საზოგადოებრივი ადგილები, სადაც ხდება ერთი ან რამდენიმე კონტეინერის დადგმა, რომელსაც მიმდებარე მოსახლეობა ერთობლივად იყენებს ნარჩენების განსათავსებლად. უბან-უბან შეგროვების დროს, ნარჩენების შემგროვებელი სატრანსპორტო საშუალება გარკვეულ დროს ჩერდება მოსახერხებელ ადგილზე. ნარჩენების წარმომქმნელებს თავად მიაქვთ საკუთარი ნარჩენები ნარჩენების შემგროვებელთან. ნარჩენების ტროტუარიდან/გზისპირიდან შეგროვების შემთხვევაში ნარჩენების წარმომქმნელები ათავსებენ ნარჩენების ინდივიდუალურ კონტეინერებს გზის პირზე. ნარჩენების შეგროვების დასრულების შემდეგ კი უკან მიაქვთ საკუთარი კონტეინერები. კარდაკარ შეგროვების დროს, ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის წევრები შედიან შენობებში და კარდაკარ აგროვებენ ნარჩენებს.

ნარჩენების შეგროვების მიდგომის შერჩევას განაპირობებს ის, თუ რამდენად მოსახერხებელია ნარჩენების შეგროვების სისტემა ნარჩენების წარმომქმნელებისათვის. თუმცა, როგორც სხვა შემთხვევებში, მეტი კომფორტი მეტ ხარჯებთან არის დაკავშირებული. ქვემოთ მოცემულია ნარჩენების შეგროვების სხვადასხვა მიდგომის ძირითადი ასპექტები:

კოლექტიური შეგროვება - კოლექტიური შეგროვების მიდგომის მნიშვნელოვან ასპექტს წარმოადგენს გადაწყვეტილება კონტეინერების ტიპისა და კონტეინერების განთავსების ადგილების თაობაზე. კონტეინერები შეიძლება განთავსდეს ქუჩების კუთხეში, რამდენიმე ადგილას მჭიდროდ დასახლებულ უბნებში, უბნებისა თუ სოფლების ბოლოში ისე, რომ მოსახერხებელი იყოს ნარჩენების წარმომქმნელებისა და შემგროვებლებისათვის. კოლექტიური შეგროვების ადგილების ერთ-ერთ მთავარ უპირატესობას წარმოადგენს ის, რომ ოჯახებისთვის ისინი მუდმივად ხელმისაწვდომია.

კოლექტიური შეგროვების სათანადო პრაქტიკის დასამკვიდრებლად აუცილებელია, რომ მუნიციპალური ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელმა პირებმა კარგად გააცნობიერონ კონფლიქტი, რომელიც არსებობს საზოგადოებისთვის კომფორტის შექმნასა და საერთო კონტეინერების გარშემო სისუფთავისა და სანიტარიული პირობების შენარჩუნების აუცილებლობას შორის. თუ ნარჩენების კოლექტიური შეგროვების ადგილებს არ გაეწევთ სათანადო მომსახურება, მოსალოდნელია მათი გადავსება და მიმდებარე ტერიტორიებზე ესთეტიკური და ადამიანის ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ისეთი პრობლემების შექმნა, როგორცაა მწერებისა და სუნის გავრცელება.

კოლექტიური შეგროვების მიდგომასთან დაკავშირებული სათანადო პრაქტიკისთვის რეკომენდებულია კონტეინერების საკმარისი რაოდენობის განთავსება შეგროვების ადგილებში ისეთნაირად, რომ ნარჩენების წარმომქმნელს საცხოვრებელი ადგილიდან კონტეინერამდე მისასვლელად 150-200 მეტრზე მეტის გავლა არ უწევდეს. კონტეინერები ადვილად მოსახმარი უნდა იყოს, მათ შორის, ბავშვებისთვისაც, რომლებსაც ხშირად მშობლების დავალებით უწევთ ნარჩენების მიტანა კონტეინერებამდე. კარგი პრაქტიკა ასევე ითვალისწინებს კონტეინერების რეგულარულ მომსახურებას და ნებისმიერი მიზეზით გადავსებული კონტეინერების დაუყოვნებლივ დაცლას. ქვემოთ მოცემულია ნარჩენების კოლექტიური შეგროვების მიდგომის ძირითადი უპირატესობები და ნაკლოვანებები:

უპირატესობა:

- ნარჩენების შეგროვება საერთო კონტეინერებში ნარჩენების კოლექტიური შეგროვების მიდგომებს შორის ყველაზე ეკონომიურია.

- სხვა მეთოდებთან შედარებით ამ მეთოდს პერსონალის ნაკლები რაოდენობა სჭირდება.

- ნარჩენების კონტეინერები მუდმივად ხელმისაწვდომია ნარჩენების წარმომქმნელებისათვის.

- საქართველოს მუნიციპალიტეტებს აქვთ შეგროვების ასეთი მიდგომის მქონე სისტემების მართვის გამოცდილება.

ნაკლოვანება:

- მოსახლეობისათვის მოუხერხებელია ნარჩენების მიტანა შეგროვების ადგილებამდე.

- მაღალია ადამიანების სხეულის დაზიანების რისკი.

- შეიძლება ადგილი ჰქონდეს ნარჩენების გადმოყრას/ნარჩენებიდან გარკვეული მასალების ამოღებას, რაც კონტეინერის გარეთ ნარჩენების დაგროვებას გამოიწვევს.

ქვემოთ მოცემულია კონტეინერების შერჩევის კრიტერიუმები:

კონტეინერების შექმნის დროს გასათვალისწინებელი ძირითადი ფაქტორები

- შეარჩიეთ ადგილობრივი, რეციკლირებადი ან ადვილად ხელმისაწვდომი მასალისგან დამზადებული კონტეინერები. ხანდახან მიმზიდველი და ერთგვაროვანი კონტეინერები ცვლიან ნარჩენებთან მოპყრობის გავრცელებულ პრაქტიკას და იწვევენ ადამიანების ქცევის ცვლილებას.

- სტანდარტულ კონტეინერებს გააჩნიათ მნიშვნელოვანი უპირატესობა როგორც ეკონომიკური, ასევე მოხმარების კუთხით. სტანდარტული დიზაინის მქონე და ადგილობრივად დამზადებულ კონტეინერების შეცვლა აუცილებლობის შემთხვევაში ძალიან ადვილია.

- შეარჩიეთ ისეთი კონტეინერები, რომლებიც ადვილად იცნობა ფორმის, ფერისა თუ სპეციალური ნიშნების წყალობით. შეგროვების ახალი სისტემის შემოღებისას სასურველია ერთგვაროვანი კონტეინერების დადგმა. ამით ხაზს გაუსვამთ ნარჩენების შეგროვების ოფიციალურ ხასიათს და გაზრდით მის მნიშვნელობას. გარდა ამისა, ადვილად ცნობადი კონტეინერები უფრო მეტად იქნება დაცული ქურდობისგან.

- შეარჩიეთ მყარი ან/და ადვილად შესაკეთებელი/შესაცვლელი კონტეინერები. ეს უზრუნველყოფს სისტემის საიმედოობას და ხარჯების შემცირებას, რაც ძალიან

მნიშვნელოვანია შეგროვების სისტემის ხანგრძლივადიანი მდგრადობისათვის. ასეთი კონტეინერები უფრო მეტად არიან დაცული ქარის მოქმედებისგან, მათი დაცემა ან გადაბრუნება ცხოველებისა და იმ ადამიანების მიერ, რომლებიც ნარჩენებიდან გარკვეულ მასალასა და ნივთებს მოიპოვებენ, ნაკლებად არის მოსალოდნელი.

- შეარჩიეთ ისეთი კონტეინერები, რომლებიც იმ ადამიანებისთვის, რომლებიც ნარჩენებიდან გარკვეულ მასალასა და ნივთებს მოიპოვებენ, ადვილად იქნება ხელმისაწვდომი, წინააღმდეგ შემთხვევაში ისინი ეცდებიან ნარჩენების ქუჩაში გადმოყრას.

- შეარჩიეთ რელიეფთან მორგებული კონტეინერები: ბორბლებიანი კონტეინერები უნდა დაიდგას კარგი საფარის მქონე ქუჩებზე; წყალგამძლე - იქ, სადაც ხშირად წვიმს; ხოლო მძიმე კონტეინერები - სადაც ხშირია ძლიერი ქარები.

ტროტუარიდან/გზისპირიდან შეგროვება - ბევრ განვითარებულ ქვეყანაში მოქმედი ნარჩენების შეგროვების აღნიშნული სისტემა ემყარება ინდივიდუალური კონტეინერების რეგულარულ მომსახურებას დადგენილი გრაფიკის შესაბამისად. ნარჩენების შეგროვების ამ სისტემებში ნარჩენების შემგროვებელი ადგენს იმ კონტეინერების ზომასა და სახეობას, რომლებსაც გამოიყენებენ შეგროვების სისტემაში მონაწილე ნარჩენების წარმომქმნელები. კონტეინერის ზომისა და სახეობის განსაზღვრის მიზანია იმ კონტეინერების ზოგადი მახასიათებლების დადგენა, რომლებთანაც შეხება ექნებათ ნარჩენების შემგროვებელ ბრიგადებს. ინდივიდუალური კონტეინერები ადვილად გამოყენებადი უნდა იყოს. ასევე შესაძლებელი უნდა იყოს მათი ადვილად გასუფთავება. კონტეინერების დიზაინი უნდა უზრუნველყოფდეს დაავადებების გავრცელების თავიდან აცილებასა და დაცვას ცხოველებისა და მწერებისაგან. კონტეინერები უნდა იყოს საკმარისად დიდი, რათა არ მოხდეს შეგროვების პუნქტში დიდი რაოდენობის კონტეინერების თავმოყრა, თუმცა არც ძალიან დიდი: მისი აწევა უნდა შეეძლოს ერთ ადამიანს, ან უნდა იყოს თავსებადი ნაგავმზიდის მექანიკური ჩატვირთვის სისტემასთან.

ბევრ იმ ქვეყანაში, რომელიც შეგროვების ამ ფორმას იყენებს, ძირითადად, გავრცელებულია ორი სახის კონტეინერი: 1) ლითონის ან პლასტმასის ურნები და 2) ქალაღდის ან პლასტმასის პარკები. განვითარებად ქვეყნებში ან სოფლად ნარჩენების შეგროვების ამ სახეობისთვის შეიძლება დამატებით გამოყენებულ იქნეს ჩანთები, ქოთნები, პლასტიკისა და ქალაღდის პარკები, ლერწმის ან ჩალის კალათები, ყუთები, თიხის ქოთნები ან ნებისმიერი სხვა სახის კონტეინერი, რომელიც გამოდგება ნარჩენების შესანახად და მოსახერხებელი იქნება მათ შესაგროვებლად.

ქვემოთ მოცემულია ნარჩენების ტროტუარიდან/გზისპირიდან შეგროვების მიდგომის ძირითადი უპირატესობები და ნაკლოვანებები:

უპირატესობა:

- ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადა სწრაფად გადაადგილდება შეგროვების ერთი ადგილიდან მეორეზე;
- ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადა არ შედის კერძო საკუთრების ფარგლებში;
- ეს მეთოდი უფრო ეკონომიურია, ვიდრე ნარჩენების ეზოებიდან შეგროვება, რადგან ნარჩენების შემგროვებლებს ნარჩენებამდე მისასვლელად ნაკლები დრო სჭირდებათ;

· აღნიშნული მიდგომა ადაპტირებულია ნარჩენების შეგროვების ავტომატიზებულ და ნახევრად ავტომატიზებულ ტექნიკასთან დაშესაბამისად, პერსონალის ნაკლებ რაოდენობას საჭიროებს.

ნაკლოვანება:

- შეგროვების დღეებში კონტეინერები განთავსებულია ქუჩებში;
- შეგროვება უნდა ხდებოდეს გრაფიკის მკაცრი დაცვით;
- მცხოვრებლები პასუხისმგებელი არიან კონტეინერების სათანადო ადგილსა და სათანადო დროს განთავსებაზე;

· ამ დონის მომსახურება შეიძლება მიუღებლად ძვირი იყოს ნაკლებად შეძლებულ უბნებში, ვინაიდან ნარჩენების კოლექტიური შეგროვების მეთოდთან შედარებით ამ სახის მომსახურებისთვის საჭიროა პერსონალის მეტი რაოდენობა.

უბან-უბან შეგროვება - ნარჩენების შეგროვების ამ მეთოდის შემთხვევაში ნაგავმზიდი გადაადგილება წინასწარ განსაზღვრული მარშრუტითა და ინტერვალებით (ჩვეულებრივ, ორ ან სამ დღეში ერთხელ), ჩერდება შერჩეულ ადგილებში და სპეციალურ ნიშანს იძლევა (მაგალითად, რეკავს ზარს). შეგროვების ადგილთან მიახლოებისას ნაგავმზიდს ასევე შეუძლია დაუკრას მუსიკა და ამით აცნობოს ნარჩენების წარმომქმნელებს მისი მისვლა შეგროვების ადგილზე. სიგნალის გაგონების შემდეგ ნარჩენების წარმომქმნელებს მიაქვს ნარჩენები ნაგავმზიდთან, სადაც ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადა ნარჩენებს ნაგავმზიდზე ათავსებს. ხანდახან ნარჩენების წარმომქმნელები თავად ათავსებენ ნარჩენებს ნაგავმზიდზე. ასეთი სისტემის დროს საზოგადოებრივ ადგილებში კონტეინერები არ არის. ამ სისტემაში შრომისა და ტექნიკის წარმადობა დაბალ და საშუალო დონეებს შორის მერყეობს. ნაგავმზიდები უნდა მოძრაობდნენ ისეთ დროს, როდესაც ნარჩენების წარმომქმნელები ადგილზე არიან და შეუძლიათ ნარჩენების გატანა, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ნარჩენები ქუჩაში აღმოჩნდება.

ქვემოთ მოცემულია ნარჩენების უბან-უბან შეგროვების მიდგომის ძირითადი უპირატესობები და ნაკლოვანებები:

უპირატესობა:

- ნარჩენების შემგროვებელ ბრიგადას თითოეულ უბანში მხოლოდ ერთ ადგილზე მისვლა უწევს;
- ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადა არ შედის კერძო საკუთრების ფარგლებში;
- საზოგადოებრივ ადგილებში კონტეინერები არ არის.

ნაკლოვანება:

- ნარჩენების შეგროვების დღეებში ოჯახის ერთი წევრი მაინც უნდა იყოს სახლში იმისათვის, რომ შეძლოს ნარჩენების ნაგავმზიდამდე მიტანა;
- შეგროვების დღეები მკაცრი გრაფიკით უნდა იყოს განსაზღვრული.

კარდაკარ შეგროვება – ნარჩენების შეგროვების აღნიშნული მიდგომა ნარჩენების წარმომქმნელების საკუთარი ნარჩენების მხოლოდ თავიანთ კართან გატანას ავალდებულებს. შეგროვებისთვის განსაზღვრულ დროს ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადა შედის კერძო საკუთრების ფარგლებში, გამოაქვს კონტეინერი, ცლის მას ნაგავმზიდში და აბრუნებს კონტეინერს თავის ადგილზე. ის, რომ ნარჩენების

წარმომქმნელი არ მონაწილეობს ნარჩენების შეგროვების პროცესში, იწვევს შრომითი დანახარჯების ზრდას. ეს გამოწვეულია იმით, რომ ნარჩენების შემგროვებელ ბრიგადას ორჯერ უწევს შესვლა თითოეულ კერძო საკუთრებაში, რაც ორჯერ ზრდის მათ მიერ დახარჯულ დროს. ვინაიდან ამ შემთხვევაში შრომითი დანახარჯები მაღალია, ის შეიძლება ორჯერ უფრო ძვირი იყოს, ვიდრე ტროტუარიდან/გზისპირიდან შეგროვების მეთოდი. სიძვირისა და ასევე იმის გამო, რომ ამ მეთოდის დროს აუცილებელია კერძო საკუთრების ფარგლებში შესვლა, კარდაკარ შეგროვების მეთოდი იშვიათად გამოიყენება.

ნარჩენების შეგროვება მრავალსართულიან საცხოვრებელ სახლებში - არსებობს მრავალსართულიან საცხოვრებელ სახლებში ნარჩენების შეგროვების სხვადასხვა ვარიანტი. პირველი მიდგომა ითვალისწინებს ნარჩენების დაგროვებას შენობის ფარგლებს გარეთ ან შენობის პირველ სართულზე სპეციალურად გამოყოფილ ადგილზე, საიდანაც ისინი ნარჩენების შემგროვებელ ბრიგადას გააქვს. ამ კონტეინერებამდე ნარჩენები შენობის მობინადრეებს ან შენობის მომსახურე პერსონალს მიაქვს. ნარჩენების კონტეინერებში მოხვედრა შესაძლებელია ვერტიკალური სანაგვე შახტების საშუალებითაც. შახტებს აქვთ ღიობები ყველა სართულზე. მობინადრეები ყრიან ნარჩენებს შახტაში, რომლის საშუალებითაც ისინი პირველ სართულზე განთავსებულ კონტეინერში იყრება (მიუხედავად იმისა, რომ ასეთი შახტები ძველ მრავალსართულიან შენობაში ისევ არსებობს, ისინი ძალიან პრობლემურია ხშირად გაჭედვის, სუნისა და მწერების გამო). მრავალსართულიან საცხოვრებელ სახლებში ნარჩენების შეგროვების კიდევ ერთი მეთოდი მდგომარეობს შემდეგში: ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადა აგროვებს კარებთან გამოტანილ ნარჩენებს ან უკაკუნებს მაცხოვრებლებს, რათა მათ გამოიტანონ ნარჩენები. ცხადია, რომ ეს ძალიან შრომატევადი სამუშაოა და შესაბამისად, ეს მეთოდი იშვიათად გამოიყენება.

2. ნაგავმზიდების შერჩევის დროს გასათვალისწინებელი ფაქტორები

ნარჩენების შეგროვების პროცესი შედგება ნარჩენების შემგროვებლისგან ან ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადისგან, რომელიც გადაადგილდება მომსახურებით დაფარულ ტერიტორიაზე ნაგავმზიდით ან მის გარეშე ნარჩენების წარმომქმნელებისაგან ნარჩენების შეგროვების მიზნით. ნებისმიერი მუნიციპალიტეტის შემთხვევაში ნაგავმზიდი უნდა შეესაბამებოდეს ადგილობრივ რელიეფს, მომსახურებით დაფარულ ტერიტორიაზე არსებული მოსახლეობის სიმჭიდროვეს, გზების მდგომარეობას, შესაგროვებელი ნარჩენების სახეობასა და მოცულობას, ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის ძალასა და უნარ-ჩვევებს და იმ მანძილს, რომელიც მან უნდა გაიაროს ნარჩენების დამუშავებისა ან განთავსების ადგილამდე მისასვლელად. მუნიციპალიტეტებში არსებული არაერთგვაროვანი პირობების გამო, ერთ მუნიციპალიტეტში ნარჩენების შესაგროვებლად შესაძლებელია საჭირო იყოს რამდენიმე სახისა და ზომის ნაგავმზიდების გამოყენება. მაგალითად, ურბანული ადგილებისთვის განკუთვნილი ნაგავმზიდები შეიძლება ძალიან განსხვავდებოდეს იმ ნაგავმზიდებისაგან, რომლებიც გამოიყენება ისეთ ტერიტორიებზე, სადაც გზები ძალიან ვიწროა.

ნაგავმზიდების სახეები - ნაგავმზიდები ერთმანეთისგან ძალიან განსხვავდებიან, გვხვდება როგორც ხელის ურიკები (რომლებიც ხშირად გამოიყენება იმ მიკრო-ბიზნესების

მიერ, რომლებიც ემსახურებიან დაშორებულ და მწელად მისადგომ დასახლებებს და მათი ნარჩენები გადააქვთ ახლომდებარე დიდ კონტეინერებში), ასევე ტექნიკური თვალსაზრისით რთული და ნარჩენების საპრესით აღჭურვილი ნაგავმზიდები.

მუნიციპალიტეტებმა ნაგავმზიდები უნდა შეარჩიონ მომსახურებით დაფარული ტერიტორიისა და შეგროვების მეთოდის თავისებურებების გათვალისწინებით. მუნიციპალიტეტების მიერ ნაგავმზიდების შერჩევის დროს გათვალისწინებულ უნდა იქნეს შემდეგი საკითხები:

- 1) მომსახურების სავარაუდო დონე (შეგროვების სიხშირე, და სხვ.);
- 2) ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის სიდიდე (და შესაბამისი შრომითი დანახარჯი);
- 3) ნარჩენების შეგროვების მარშრუტის მახასიათებლები;
- 4) ბიუჯეტის შესაძლებლობები.

ყოველივე ამის საფუძველზე მუნიციპალიტეტი შეარჩევს საპრესი მოწყობილობით აღჭურვილ ნაგავმზიდს ან მსგავსი აღჭურვილობის გარეშე.

საპრესი მოწყობილობის არმქონე ნაგავმზიდები - ნარჩენების შესაგროვებლად შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ტრადიციული თვითმცლელეები. მათი უპირატესობა მდგომარეობს იმაში, რომ ისინი ადვილად ადაპტირებადია და ხელმისაწვდომია ბევრ ქვეყანაში. ამ სახის სატრანსპორტო საშუალების რემონტსა და ტექნიკურ მომსახურებას განსაკუთრებული სპეციალიზაცია არ სჭირდება (და, შესაბამისად, შედარებით იაფია), განსხვავებით იმ საშუალებებისაგან, რომლებსაც მხოლოდ მყარი ნარჩენების შეგროვება და დაპრესვა ევალებათ.

ქვემოთ მოცემულია საპრესი მოწყობილობის არმქონე ნაგავმზიდების გამოყენების უპირატესობები და ნაკლოვანებები:

უპირატესობა:

1. ეფექტიანია სველი ან მკვრივი ნარჩენების შემთხვევაში
2. პრაქტიკულია იქ, სადაც სამუშაო ძალა იაფია
3. პრაქტიკულია იქ, სადაც ნაკლებია ტექნიკურად უფრო დახვეწილი ნაგავმზიდების ტექნიკური მომსახურების შესაძლებლობები
4. ნარჩენების შეგროვების მარშრუტები გრძელია და გადის შედარებით ნაკლებად დასახლებულ ადგილებში
5. ნაგავმზიდების მიღება შესაძლებელია ადგილობრივი წყაროებიდან
6. თვითმცლელეები უნივერსალურია და შეუძლიათ სხვადასხვა სახის შეგროვებისა თუ სხვა ტიპის ამოცანების შესრულება.

ნაკლოვანება:

1. გადამტვირთ სადგურზე, აღდგენისა თუ განთავსების ობიექტზე ტრანსპორტირების დროს ხშირად აუცილებელია ნაგავმზიდზე მოთავსებული ნარჩენების დაფარვა, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ნარჩენების გაფანტვა გზებზე,
2. საპრესი მოწყობილობის არმქონე ზოგიერთ ნაგავმზიდს არ გააჩნია მყარი ნარჩენების ავტომატური დაცლის მოწყობილობა, ამიტომ ასეთი ნაგავმზიდების გამოყენება მეტ დროსა და შრომას საჭიროებს,

3. ხელისუფლების ბევრ წარმომადგენელს მიაჩნია, რომ ნარჩენების შეგროვების თანამედროვე ეფექტიანი პროგრამა მოითხოვს საპრესი მოწყობილობის მქონე ნაგავმზიდებს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ნაგავმზიდები ნაკლებად ეფექტიანია,

4. დონორი ორგანიზაციები რეკომენდაციას უწევენ იმ აღჭურვილობას, რომელიც მათ ქვეყნებში გამოიყენება და თვლიან, რომ საპრესი მოწყობილობის მქონე ნაგავმზიდების შესყიდვა მათ მიერ გაცემული თანხის ათვისების საუკეთესო გზაა.

საპრესი მოწყობილობის მქონე ნაგავმზიდები - საპრესი მოწყობილობის მქონე ნაგავმზიდები ჩატვირთვის სისტემის მიხედვით ორ ძირითად კატეგორიად იყოფა: უკანა ჩატვირთვის სისტემის და გვერდითი ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდები.

· უკანა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდები - უკანა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდები მოსახერხებელია მჭიდროდ დასახლებულ ადგილებში, სადაც ნარჩენების შეგროვების ადგილები ბევრია და ხშირი. ნარჩენების ტროტუარიდან/გზისპირიდან შეგროვების პროგრამის შემთხვევაში ჩატვირთვის ასეთი კონფიგურაცია გზის ორივე მხარეს მოთავსებული ნარჩენების ერთდროულად შეგროვების შესაძლებლობას იძლევა. გვერდითი ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდები მოსახერხებელია მჭიდროდ დასახლებულ ისეთ ადგილებში, სადაც ნარჩენების შეგროვება გზის ან ქუჩის ერთ მხარეს ხდება და სასოფლო ტერიტორიებზე. უკანა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდებს აშშ-ს და ევროკავშირის ბევრი კომპანია აწარმოებს. მათი ზომები ტვირთამწეობის მიხედვით 7-დან 25 მ3-მდე მერყეობს. ზოგადად, საპრესი მოწყობილობის მქონე ნაგავმზიდების დანიშნულებაა ნარჩენების მაქსიმალურად დაპრესვა ნაგავმზიდში რაც შეიძლება მეტი ნარჩენის ჩატვირთვის მიზნით, რათა შემცირდეს ნაგავმზიდის მიერ ნარჩენების გადამტვირთ ან დამუშავების ადგილამდე შესასრულებელი რეისების რაოდენობა. უკანა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდებს გვერდითი ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდებთან შედარებით რამდენიმე უპირატესობა აქვთ. როგორც წესი, უკანა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდებში ჩასატვირთი მოწყობილობა უფრო დაბლაა დამონტაჟებული, ვიდრე გვერდითი ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდებში. ამის გამო, ნარჩენების შემგროვებელ ბრიგადას კონტეინერების ნაკლებ სიმაღლეზე აწევს უხდება. გარდა ამისა, უკანა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდებში შესაძლებელია დიდი საერთო კონტეინერების დამცლელი მოწყობილობის დამონტაჟება ნაგავმზიდის მახასიათებლების შესაბამისად. ასეთი ნაგავმზიდების ნაკლოვანებაა უკანა ჩატვირთვის მექანიზმის ტექნიკური სირთულე და განსაკუთრებული ტექნიკურ მომსახურების აუცილებლობა. უკანა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდების დაცლა ხდება თვითდინებით ან ჩამოტვირთვის სისტემის საშუალებით. ჩამოტვირთვის დროს ნაგავმზიდის კონტეინერი იხრება და ნარჩენები ძირს ცურდება ისევე, როგორც ჩვეულებრივი თვითმცლელის შემთხვევაში.

· გვერდითი ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდები - გვერდითი ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდები მოსახერხებელია მჭიდროდ დასახლებულ ისეთ ადგილებში, სადაც ნარჩენების შეგროვება გზის ან ქუჩის ერთ მხარეს ხდება და სასოფლო ტერიტორიებზე. მათი ზომები ტვირთამწეობის მიხედვით 5-დან 30 მ3-მდე მერყეობს. გვერდითი ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდების მიერ დაპრესილი ნარჩენების

სიმკვრივე მცირედ ჩამოუვარდება უკანა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდების მიერ დაპრესილი ნარჩენების სიმკვრივეს.

განვითარებულ ქვეყნებში, სადაც არსებობს საპრესი მოწყობილობის მქონე ნაგავმზიდების შექმნისა და მომსახურების შესაძლებლობები, ასეთი ნაგავმზიდები აქტიურად გამოიყენება. როგორც წესი, საპრესი მოწყობილობის მქონე ნაგავმზიდები განკუთვნილია მყარი ნარჩენების შესაგროვებლად. ქვემოთ მოცემულია საპრესი მოწყობილობის მქონე ნაგავმზიდების უპირატესობები და ნაკლოვანებები:

უპირატესობა:

1. აქვს ნარჩენების მიღების საშუალება როგორც უკანა, ასევე გვერდითი მხრიდან.
2. მექანიკური ან ჰიდრავლიკური პრესის საშუალებით მაქსიმალურად ამჭიდროვებს ნარჩენებს და ამით ზრდის ნაგავმზიდზე განთავსებული ნარჩენების რაოდენობას.
3. ვინაიდან თავსებადია სტანდარტულ კონტეინერებთან, ახდენს მათ მექანიკურ დაცლას.
4. შეგროვების შემდეგ „უხილავს“ ხდის ნარჩენებს და თავად შეგროვების სისტემას.
5. ნაგავმზიდში მოხვედრის შემდეგ უზრუნველყოფს ნარჩენების დაცვას დაავადებების გამავრცელებლებისაგან.

ნაკლოვანება:

1. მაღალი კაპიტალური და საექსპლუატაციო ხარჯი.
2. ისინი განკუთვნილია მხოლოდ კონკრეტული ამოცანის შესასრულებად და ნაკლებად გამოიყენება სხვა მიზნებისათვის.
3. დიდი რაოდენობით მექანიკური სისტემები, რომლებიც განსაკუთრებულ ტექნიკურ მომსახურებას მოითხოვენ.
4. საწვავის მაღალი მოხმარება და, შესაბამისად, მაღალი საოპერაციო ხარჯი.
5. საჭიროებს საფარიან და საკმარისად განიერ გზებს იმისათვის, რომ ნარჩენების შეგროვების დროს ავტომანქანებს ხელი არ შეეშალოს გასვლასა და მობრუნებაში.
6. ნარჩენები მოთავსებული უნდა იყოს კონტეინერებში ან პარკებში, რათა ნარჩენების შემგროვებელმა ბრიგადამ შეძლოს მათი აღებაან ნარჩენების კოლექტიური შეგროვების ადგილებში განთავსებულ სპეციალურ კონტეინერებში, რათა მოხდეს ნარჩენების მექანიკური შეგროვება.

კომერციული ობიექტების ნარჩენებისთვის განკუთვნილი ნაგავმზიდები - ნარჩენები გროვდება როგორც საყოფაცხოვრებო, ასევე კომერციული და სამრეწველო ობიექტებიდან. მუნიციპალიტეტში არსებულმა ბევრმა მცირე ბიზნესმა საკუთარი ნარჩენებისთვის შეიძლება საერთო კონტეინერები გამოიყენოს. ზოგიერთ შემთხვევაში კომერციული ან სამრეწველო ობიექტების ნარჩენები შეიძლება კერძო კონტრაქტორებმა შეაგროვონ. ასეთი ნარჩენების შეგროვება შესაძლებელია მუნიციპალიტეტთან ხელშეკრულების საფუძველზეც. როგორც წესი, კომერციული ნარჩენები განსხვავდება საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისგან როგორც რაოდენობით, ასევე შემადგენილობით. ასეთი ნარჩენები წასაღებად გროვდება დიდ კონტეინერებში მათი წარმოქმნის ადგილზე. ამ სახის კონტეინერების დასაცვლელად ხშირ შემთხვევაში გამოიყენება გვერდითი ჩატვირთვის და უკანა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდები. გარდა ამისა, გამოიყენება წინა ჩატვირთვის

სისტემის მქონე და კონტეინერების მექანიკური დამცლელი სისტემის მქონე ნაგავმზიდებიც. წინა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდები განკუთვნილია სპეციალური კონტეინერებისათვის. წინა ჩატვირთვის სისტემის მქონე ნაგავმზიდი კონტეინერს ჰიდრავლიკური მკლავების საშუალებით იღებს, სწევს მას ნაგავმზიდის კაბინის თავზე და ნარჩენებს ნაგავმზიდის უკანა ნაწილში მოთავსებული საპრესი მოწყობილობის თავზე არსებულ ბუნკერში ყრის.

კომერციული და სამრეწველო ობიექტების ნარჩენების შესაგროვებლად ხშირად გამოიყენება ისეთი ნაგავმზიდები, რომლებსაც შეუძლიათ დიდი კონტეინერების მომსახურება. ასეთ შემთხვევაში ხდება კონტეინერების აღება, მათი ტრანსპორტირება აღდგენისა თუ განთავსების ადგილზე, დაცლა და იმავე ნაგავმზიდით უკან დაბრუნება. ზოგიერთ შემთხვევაში ნაგავმზიდი სავსე კონტეინერის აღების შემდეგ დგამს ცარიელს, რათა ნარჩენების წარმომქმნელს მუდმივად ჰქონდეს წვდომა კონტეინერზე. ასეთი სახის შეგროვების დროს გამოიყენება ორი ტიპის ნაგავმზიდი. ერთი მათგანი კონტეინერს იღებს და დგამს შასზე მიმაგრებული ჰიდრავლიკური მკლავის საშუალებით, ხოლო მეორე იყენებს სპეციალურ ჩარჩოს, რომელიც კონტეინერებს ჯაჭვის ან კაბელის საშუალებით გადაადგილებს.

აღჭურვილობის შერჩევის კრიტერიუმები

ნარჩენების შეგროვების აღჭურვილობა უნდა შეესაბამებოდეს იმ პირობებს, რომელიც მუნიციპალიტეტს მოუწევს შეგროვების მომსახურების განხორციელება. აღჭურვილობის მოთხოვნების დასადგენად, ნაგავმზიდების შესყიდვაზე პასუხისმგებელმა პირებმა კარგად უნდა გააცნობიერონ აღნიშნული პირობები და დაადგინონ შესაბამისი მოთხოვნები შესაძენი ნაგავმზიდებისათვის. ამის შემდეგ ისინი უნდა დაუკავშირდნენ ტექნიკის მომწოდებლებს და სთხოვონ მათ, მოაწოდონ ნაგავმზიდების სპეციფიკაციები, რომლის საფუძველზეც მუნიციპალიტეტი განსაზღვრას, თუ რამდენად შეესაბამება შემოთავაზებული ტექნიკა მუნიციპალიტეტის მოთხოვნებს.

ქვემოთ მოცემულია ის ზოგადი კრიტერიუმები, რომლებიც გამოყენებულ უნდა იქნეს შესაფერისი ნაგავმზიდების შესარჩევად.

ნაგავმზიდების შესყიდვის დროს გასათვალისწინებელი ძირითადი ფაქტორები:

· თუ შესაძლებელია, შეარჩიეთ ადგილობრივი წარმოებისა და ტრადიციული დიზაინის აღჭურვილობა. რჩევისთვის მიმართეთ ნარჩენების შეგროვების სისტემების მოქმედ მენეჯერებსა და სპეციალისტებს. იმ შემთხვევაში, თუ ადგილობრივ დონეზე არ არსებობს სასურველი ტექნიკის მომწოდებელი, შეარჩიეთ შეგროვების მომსახურებისთვის შესაბამისი აღჭურვილობა.

· შეარჩიეთ ისეთი ტექნიკა, რომელიც შეიძლება ადგილზე შეკეთდეს და გაეწიოს ტექნიკური მომსახურება და რომლის სათადარიგო ნაწილები ხელმისაწვდომია ადგილობრივად ან რეგიონში.

· განიხილეთ სხვადასხვა სახის ტექნიკა და შეაფასეთ თითოეული მომსახურების დაფარვის ტერიტორიაზე განსახორციელებელი კონკრეტული სამუშაოების გათვალისწინებით.

· შეარჩიეთ ისეთი ტექნიკა, რომელიც საკუთარ შესაძლებლობებს ობიექტურად და დოკუმენტურად წარმოადგენს. თუ შესაძლებელია, გადაამოწმეთ აღნიშნული ტექნიკის საოპერაციო და საექსპლუატაციო მონაცემები, ასევე სათადარიგო ნაწილების ხელმისაწვდომობა, მის სხვა მომხმარებლებთან.

· შეგროვების სისტემის ავტოპარკის დაგეგმვის დროს გაითვალისწინეთ გაუმართაობის მიზეზით ტექნიკის მოცდენის პერიოდებიც. შეიძინეთ საკმარისი რაოდენობის ტექნიკა, რათა აღნიშნულ პერიოდებში სარეზერვო ტექნიკა გამოიყენოთ. ცნობილია, რომ ტექნიკურად უფრო რთული აღჭურვილობა უფრო ხშირადაა მოცდენილი, ვიდრე მარტივი კონსტრუქციის მქონე ტექნიკა.

· შეარჩიეთ ხელის ან მსუბუქი მექანიკური ტექნიკა გადატვირთული, მთიანი ან მჭიდროდ დასახლებული ტერიტორიებისთვის, სადაც ჩვეულებრივი ნაგავშიდის მოძრაობა შეზღუდულია ან შეუძლებელი.

· შეარჩიეთ საპრესი მოწყობილობის არმქონე ნაგავშიდები, ფურგონები ან თვითმცლელები იქ, სადაც მოსახლეობა გაფანტულია ან ნარჩენები მკვრივ მდგომარეობაში. ასეთი ნაგავშიდები უფრო მსუბუქია, ნაკლებ საწვავს მოიხმარს და ადვილად მოსავლელია. სადაც ნარჩენები უკვე მკვრივ მდგომარეობაში, საპრესი მოწყობილობის მქონე ნაგავშიდებით მიღებული სარგებელი მცირეა.

· განიხილეთ ჰიბრიდული სისტემების უპირატესობები იქ, სადაც ეს შესაძლებელია. ესენია: ხელის, ელექტრო ან პროპანზე მომუშავე მცირე ტექნიკა, რომელიც შეგროვილ ნარჩენებს გადატვირთავს საპრესი მოწყობილობის მქონე უფრო დიდ, ნელა მოძრავ ან სტაციონარულ ნაგავშიდებში ან კონტეინერებში. ნაგავშიდები, რომლებიც მოემსახურებიან ქალაქის ძველ უბნებს, თანამედროვე კომერციულ ცენტრებს, ქალაქის მდიდარ და ღარიბ უბნებს, შეიძლება ერთმანეთისგან განსხვავდებოდნენ.

· საპრესი მოწყობილობის არმქონე ნაგავშიდები საჭიროებენ ნაკლებ კაპიტალურ და საოპერაციო დანახარჯებს, მაგრამ მეტ შრომას. განვითარებად ქვეყნებში ეს შეიძლება უპირატესობაც კი იყოს.

მუნიციპალიტეტებს შეუძლიათ გამოიყენონ აღნიშნული კრიტერიუმები მუნიციპალიტეტებისთვის საჭირო აღჭურვილობის სახეების დასადგენად.

მოსალოდნელია, რომ ისეთი ნაგავშიდების შეთავაზება რომლებიც მუნიციპალიტეტის მიერ ნარჩენების შეგროვებისთვის განსაზღვრულ მოთხოვნებს დააკმაყოფილებენ, ადგილობრივმა მომწოდებლებმაც შეძლონ. კონკურენტული ტენდერი ზრდის როგორც მომწოდებლების რაოდენობას, ასევე ეკონომიკურ სარგებელს.

მუნიციპალიტეტის კონკრეტული პირობებისთვის შესაფერისი ნაგავშიდის სახეობის შერჩევისას გათვალისწინებულ უნდა იქნეს სხვა ფაქტორებიც:

ნაგავშიდის კორპუსის ტევადობა - საპრესი მოწყობილობის მოცულობა 7.6-დან 34.4 კუბურ მეტრამდე მერყეობს. კონკრეტული მუნიციპალიტეტისათვის საუკეთესო ტევადობის მქონე ნაგავშიდის შესარჩევად უნდა მოიძებნოს საუკეთესო კომპრომისი სამუშაოს ღირებულებასა და ტექნიკის ღირებულებას შორის. დიდი ტევადობის მქონე ნაგავშიდები ძვირია, მაღალია მათი საექსპლუატაციო და ტექნიკური მომსახურების ხარჯი, თუმცა მათ შეუძლიათ შეგროვების ღირებულების შემცირება ერთეულზე

შეგროვების ეფექტიანობის ზრდის საშუალებით. მძიმე ნაგავმზიდები ხელს უწყობენ გზის საფარის ცვეთას (და, შესაბამისად, ზრდიან გზების ტექნიკური მომსახურების ხარჯებს). ნაგავმზიდის კორპუსისა და კონტეინერის ტევადობის შერჩევასას გასათვალისწინებელია შემდეგი ფაქტორები:

- ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის მიერ ნარჩენების ჩატვირთვის სიჩქარე და შეგროვების მეთოდი.

- გზების სიგანე და გზებზე წონის შეზღუდვა (გასათვალისწინებელია როგორც ნარჩენების, ასევე ნაგავმზიდის წონაც).

- ნაგავმზიდის ტევადობა უნდა შეესაბამებოდეს თითოეულ მარშრუტზე შეგროვებული ნარჩენების მოცულობას დამუშავების/განთავსების ადგილამდე დასაცვლელად განხორციელებული რეისების რაოდენობის გათვალისწინებით.

- გადატვირთვის სადგურამდე ან დამუშავების/განთავსების ადგილამდე მისასვლელი დრო და ამ ობიექტის არსებობის სავარაუდო ხანგრძლივობა.

- შრომისა და კაპიტალის ფარდობითი ღირებულება.

შასის შერჩევა - შასისთან დაკავშირებული დეტალები ერთი და იგივეა ყველა ნაგავმზიდისა და ნარჩენისათვის. შასის შერჩევის დროს გათვალისწინებული უნდა იქნეს შემდეგი ფაქტორები:

- ნაგავმზიდის კორპუსის ზომა (ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ შასი იყოს საკმარისად დიდი იმისათვის, რომ დაიტოს ნარჩენებით სავსე ნაგავმზიდის კორპუსი).

- გზების სიგანე და გზებზე წონის შეზღუდვა (გასათვალისწინებელია როგორც ნარჩენების, ასევე ნაგავმზიდის წონაც).

- სატრანსპორტო საშუალებების ემისიებთან დაკავშირებული მარეგულირებელი აქტები.

• მახასიათებლები, რომლებიც პასუხობენ რთულ ადგილობრივ პირობებს და შეგროვების მოთხოვნებს (მაგ., ნელი სვლა, ხშირი გაჩერება, გადატვირთული გზები და მძიმე ტვირთი): მაღალი სიმძლავრის მქონე ძრავები, წონის თანაბარი განაწილება, კარგი მუხრუჭები, კარგი ხილვადობა, დიდ წონაზე გათვლილი გადაცემათა კოლოფი, მუხრუჭები და საჭე ჰიდროგამაძლიერებლით.

ჩატვირთვის სიმაღლე - რაც უფრო ნაკლებია ჩატვირთვის სიმაღლე, მით უფრო ადვილია ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადისთვის ნარჩენების ნაგავმზიდში ჩატვირთვა. თუ ჩატვირთვის სიმაღლე ძალიან დიდია, იზრდება ჩატვირთვისთვის საჭირო დრო და ბრიგადის წევრების სხეულის დაზიანების რისკი დამაბულობისა და დაღლილობის გამო.

გათვალისწინებულ უნდა იქნეს შემდეგი ფაქტორები:

- მყარი ნარჩენებით სავსე კონტეინერების წონა.

- იმ შემთხვევაში, თუ განიხილება ჩატვირთვის უფრო მაღალი სიმაღლე, გამოყენებულ უნდა იქნეს ავტომატური ჩატვირთვის მექანიზმი.

ჩატვირთვისა და გადმოტვირთვის მექანიზმები - ჩატვირთვისა და გადმოტვირთვის მექანიზმები გათვალისწინებული უნდა იყოს კომერციული და სამრეწველო ობიექტების ნარჩენების, ისევე, როგორც საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვების შემთხვევაში, როდესაც მუნიციპალიტეტებს სურთ შრომითი დანახარჯების შემცირება, ან როდესაც

გამოიყენება საერთო კონტეინერები. არსებობს ბევრი სახის სტანდარტული ჩატვირთვისა და გადმოტვირთვის მექანიზმი. ჩატვირთვისა და გადმოტვირთვის მექანიზმის შერჩევის დროს გათვალისწინებული უნდა იქნეს შემდეგი ფაქტორები:

ჩატვირთვა:

- ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადების მუშაობის ღირებულება
- შეგროვების ადგილებში ნაგავშიდში ნარჩენების ჩატვირთვის დრო
- მიწისზედა კომუნიკაციები - ტელეფონის და ელექტროგადამცემი ხაზები
- ნარჩენების კონტეინერების წონა.

გადმოტვირთვა:

- ნაგავშიდის სიმაღლე გადმოტვირთვის პოზიციაში
- ჩამოტვირთვის სისტემის ჰიდრაულიკური მოწყობილობის საიმედოება და ტექნიკური მომსახურების მოთხოვნები.

ნაგავშიდის მობრუნების რადიუსი – შერჩეული ტექნიკის მობრუნების რადიუსი უნდა იყოს რაც შეიძლება მცირე, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ნარჩენების შეგროვების მარშრუტზე ჩიხებიც არის. ბორბლების მოკლე ბაზის მქონე შასი აუცილებელია იქ, სადაც მომსახურების დაფარვის ტერიტორიის გარკვეულ მონაკვეთებსა და სიტუაციებში ავტომანქანების მობრუნება გართულებულია.

წყალგაუმტარობა - ნაგავშიდის კორპუსი წყალგაუმტარი უნდა იყოს, რათა არ მოხდეს შეგროვებელი ნარჩენებიდან სითხის გაჟონვა.

უსაფრთხოება და კომფორტი - ნაგავშიდები უსაფრთხო უნდა იყოს ნარჩენების შემგროვებელ ბრიგადებისთვის. უსაფრთხოებისა და კომფორტის კუთხით ნაგავშიდი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ კრიტერიუმებს:

- საპრესი მექანიზმის უსაფრთხოების მოწყობილობა აღჭურვილი უნდა იყოს სწრაფი გაჩერების ღილაკებით. გარდა ამისა, მექანიზმი უნდა იყოს ადვილად მოსახმარი.
- ნაგავშიდს უნდა ჰქონდეს პლატფორმები და სახელურები იმისათვის, რომ ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის წევრებს ჰქონდეთ პლატფორმებზე უსაფრთხოდ დგომის საშუალება ერთი გაჩერებიდან მეორემდე ნაგავშიდის მოძრაობის დროს .
- კაბინაში უნდა იყოს საკმარისი სივრცე ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის წევრებისა და მათი ნივთებისათვის.
- ნაგავშიდში უნდა იყოს სპეციალური სათავსო იარაღებისა და სხვა სახის აღჭურვილობისათვის.
- დაცული უნდა იყოს უსაფრთხოების მოთხოვნები (ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების ჩათვლით).
- ნაგავშიდები აღჭურვილი უნდა იყოს უკანა სვლის გამაფრთხილებელი აუდიო სიგნალით ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადისა და სხვების უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად.
- დიდი ზომის ნაგავშიდები შეზღუდული უკანა ხედვით აღჭურვილი უნდა იყოს ვიდეოკამერებით და კაბინაში დამონტაჟებული მონიტორებით მძღოლისთვის მართვის გასაიოლებლად.
- ნაგავშიდები აღჭურვილი უნდა იყოს ხანძრის ჩაქრობის პირველადი საშუალებით.

სიჩქარე - ნაგავმზიდებს უნდა შეეძლოთ სხვადასხვა სიჩქარით გადაადგილება. ნაგავმზიდების სიჩქარესთან დაკავშირებული კრიტერიუმები შემდეგია:

- მანძილი განთავსების ადგილამდე
- მომსახურებით დაფარულ ტერიტორიაზე არსებული მოსახლეობის სიმჭიდროვე და მოძრაობის ინტენსივობა
- გზების მდგომარეობა და სიჩქარის შეზღუდვა იმ მარშრუტებზე, რომლებიც გამოყენებული იქნება ნაგავმზიდების მიერ ნარჩენების შეგროვებისა და გადატვირთვის სადგურამდე ან დამუშავების/განთავსების ადგილამდე ნარჩენების ტრანსპორტირების დროს

ნაგავმზიდებთან დაკავშირებული ზემოთ ჩამოთვლილი მოთხოვნების დაკმაყოფილება ბევრ ისეთ კომპანიას შეუძლია, რომელთა მიერ მიწოდებული ტექნიკა ინტენსიურად გამოიყენება საქართველოს მსგავს ქვეყნებში.

3. ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემის შემუშავება და განხორციელება ნარჩენების შეგროვების არსებული სისტემის დახასიათება

მუნიციპალიტეტში ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემის დანერგვის ნებისმიერი პროგრამის საწყის ეტაპს ნარჩენების შეგროვების არსებული პრაქტიკისა და პირობების შეფასება წარმოადგენს. ძალიან მნიშვნელოვანია როგორც ფიზიკური ასპექტების (კონტეინერები, ნაგავმზიდები, გადამტვირთავი სადგურები და სხვ.), ასევე ფუნქციონალური საკითხების (პერსონალი, გრაფიკი, მარშრუტი, გადახდის სისტემები, სამართლებრივი/პოლიტიკური ჩარჩო და სხვ.) შეფასება იმის დასადგენად, თუ რამდენად შეესაბამებია ისინი ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების გაუმჯობესებული სისტემის ფუნქციონირებისათვის საჭირო პირობებს. ქვემოთ მოცემულია ის ძირითადი ფაქტორები, რომელთა შეფასებაც აუცილებელია მუნიციპალიტეტში ნარჩენების შეგროვების მომსახურების გაუმჯობესებისა თუ გაფართოებისთვის საჭირო ცვლილებების განსახორციელებლად.

1. ნარჩენების შეგროვების მომსახურებით დაფარულ ტერიტორიაზე მუნიციპალური ნარჩენების რაოდენობისა და შედგენილობის დადგენა - ნარჩენების განთავსების ობიექტების დაპროექტებისათვის მნიშვნელოვანია მუნიციპალიტეტის ფარგლებში წარმოქმნილი მუნიციპალური ნარჩენების რაოდენობისა და შედგენილობის ცოდნა, ხოლო ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების დაპროექტების შემთხვევაში აუცილებელია დადგინდეს ნარჩენების შეგროვების მომსახურების ცალკეულ სეგმენტში ან თითოეული საერთო კონტეინერის მიერ დაფარულ ტერიტორიაზე წარმოქმნილი მუნიციპალური ნარჩენების რაოდენობა. საერთო კონტეინერებზე დამყარებული ნარჩენების შეგროვების საქართველოში გავრცელებული მეთოდით უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს სხვადასხვა სახის ნარჩენების მართვა. ეს ნარჩენებია:

- **საყოფაცხოვრებო ნარჩენები** – შედგება სამხარეულოს ორგანული ნარჩენებისგან, სახლის დასუფთავების შედეგად მიღებული ნარჩენებისგან, ტანსაცმლის ნარჩენებისგან, ქაღალდისა და მუყაოსგან. საყოფაცხოვრებო ნარჩენებში მცირე, მაგრამ მზარდი წილი უკავია პლასტიკს და ასევე მცირე წილი ისეთ სხვა მასალებს, როგორცაა მინა, რეზინი, ტყავი, ძვალი და მეტალი.

- **კომერციული ობიექტების ნარჩენები** – მოიცავს ბაზრების, მაღაზიების, ოფისების, რესტორნების, საწყოებისა და სასტუმროების ნარჩენებს (მსხვილ კომერციულ დაწესებულებებს შეუძლიათ თავად უზრუნველყონ საკუთარი ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება, ხოლო მცირე საწარმოები ხშირ შემთხვევაში გამოიყენებენ საერთო კონტეინერებს).

- **დაწესებულებების ნარჩენები** – მოიცავს სკოლების, სამთავრობო დაწესებულებების, საავადმყოფოებისა და რელიგიური დაწესებულებების ნარჩენებს. დაწესებულებების ნარჩენები, ძირითადად, ქაღალდისგან შედგება, თუმცა მათ ნარჩენებში შეიძლება საყოფაცხოვრებო ნარჩენებიც იყოს იმ შემთხვევაში, თუ ამ დაწესებულებებში საცხოვრებელიც არის მოწყობილი.

- **ქუჩის ნაგავი** – ჩვეულებრივ, შედგება ქვიშისგან, ქვებისგან და ავტოავარიების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენებისგან, ასევე ფეხით მოსიარულეების მიერ დაგდებული ან ავტომანქანებიდან გადმოყრილი ქაღალდისა და პლასტიკისგან.

- **დრენაჟის ნარჩენები** – საერთო კონტეინერების მახლობლად არსებული სადრენაჟე არხებისა და მილების გაწმენდის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები.

- **ფოთოლი და ბალის ნარჩენები** – მოიცავს მებაღეობის ან ხეების გასხვლის შედეგად წარმოქმნილ ნარჩენებს.

- **მცირე საწარმოო ობიექტების ნარჩენები** – მცირე საწარმოების მიერ წარმოქმნილი ნარჩენები, რომლებიც საერთო კონტეინერებში ხვდება.

ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი მომსახურებისთვის საჭირო რესურსების უზრუნველსაყოფად აუცილებელია ზემოთ ჩამოთვლილი ყველა სახის ნარჩენის წყაროების შესწავლა ნარჩენების ხარისხისა და რაოდენობის კუთხით. ეს ეხება ნარჩენების შეგროვების ნებისმიერი სისტემის შემუშავების პროცესს. ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემის შემუშავებისა თუ არსებული პროგრამების ოპტიმიზაციის პროცესში მუნიციპალიტეტმა უნდა გამოიყენოს ნარჩენების შეგროვების სფეროში წლების განმავლობაში დაგროვილი გამოცდილება. მაგალითად, მუნიციპალიტეტის რომელიმე კონკრეტულ უბანზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობით შესაძლებელია იმ საჭირო აღჭურვილობის (კონტეინერები, ნაგავმზიდები და სხვ.) დადგენა, რომელიც აუცილებელია სხვა მსგავს ტერიტორიებზე ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი პროცესის უზრუნველსაყოფად. გარდა ამისა, მუნიციპალიტეტებმა უნდა გაითვალისწინონ ყველა უბანზე შესაგროვებელი ნარჩენების სახეობა, რადგან ნარჩენების ფიზიკური მარკენებლები (როგორცაა, სიმკვრივე) გავლენას იქონიებენ ნაგავმზიდების შერჩევასა და მუშაობაზე. ნარჩენების შეგროვებასა და ტრანსპორტირების სისტემების შემუშავებასა თუ მომსახურების ოპტიმიზაციასთან დაკავშირებული ნებისმიერი გადაწყვეტილების მისაღებად მუნიციპალიტეტებს უნდა ჰქონდეთ შემდეგი ინფორმაცია:

- მომსახურებით დაფარულ ტერიტორიაზე ყოველდღიურად ერთ სულ მოსახლეზე წარმოქმნილი ნარჩენების საშუალო წონა (ნარჩენების წარმოქმნის სიჩქარე) და მოსახლეობის რაოდენობა ყოველდღიურად შესაგროვებელი ნარჩენების წონის დასადგენად.

- ნარჩენების საშუალო სიმკვრივე ნაგავმზიდში ჩატვირთვის შემდეგ. ეს მონაცემი ნარჩენების წარმოქმნის სიჩქარესთან ერთად მუნიციპალიტეტებს ყოველდღიურად შესაგროვებელი ნარჩენების მოცულობის გამოთვლის საშუალებას მისცემს. ასევე დაეხმარება იმის დადგენაში, თუ რა სახის ნაგავმზიდი - საპრესი მოწყობილობის მქონე თუ არმქონე - გამოიყენოს.

- ნარჩენებში მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ორგანული ნარჩენების წილი. ასეთი ნარჩენების არსებობა განსაზღვრავს ნარჩენების შეგროვების ინტერვალს. ინტერვალები უნდა განისაზღვროს ისე, რომ თავიდან იქნეს აცილებული მწერებთან და სუნთან დაკავშირებული პრობლემები, ასევე კონტეინერებისა და ნაგავმზიდების კოროზია.

- ნარჩენებში ინერტული მასალების (ქვიშა, თიხა და სხვ.) წილი იმის დასადგენად, შეექმნებათ თუ არა ცვეთის პრობლემა საპრესი მოწყობილობის მქონე ნაგავმზიდებს.

- თუ მომსახურებით დაფარული ტერიტორიის ფარგლებში არსებობს სხვა სახის ნარჩენებიც, მაგალითად, ბაზრის ან ოფისის ნარჩენები, მუნიციპალიტეტმა უნდა შეაფასოს ამ ნარჩენების სიმკვრივე და რაოდენობა შეგროვების სათანადო მასშტაბების დასადგენად.

2. მომსახურებით დაფარული ტერიტორიის ფიზიკური მახასიათებლების დადგენა - მომსახურებით დაფარული ტერიტორიის ფიზიკური მახასიათებლები (ტოპოგრაფია, საგზაო ქსელი და გზების მდგომარეობა, შეგროვების ადგილების ხელმისაწვდომობა და სხვ.) მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს სისტემის დიზაინს. მომსახურებით დაფარულ ტერიტორიაზე გზების არსებობა ძალიან მნიშვნელოვანია ნარჩენების პროგრამაში გამოსაყენებელი ნაგავმზიდების სახეობის დასადგენად. საგზაო მოძრაობის ხასიათით შესაძლებელია იმის დადგენა, თუ რომელი გზების გამოყენება ვერ მოხერხდება პიკური მოძრაობის პერიოდებში, რასაც მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედება ექნება ნარჩენების შეგროვების რეგულარულ ხასიათზე. მომსახურებით დაფარული ტერიტორიის ფიზიკური მახასიათებლები ძალიან მნიშვნელოვანია ნაგავმზიდების სახეობისა და რაოდენობის დასადგენად. ადგილობრივი პირობებიდან გამომდინარე, შესაძლებელია საჭირო გახდეს რამდენიმე სახის ნაგავმზიდის გამოყენება.

3. ქონების ინვენტარიზაცია – მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების სისტემის დაგეგმვისას უნდა ჩატარდეს არსებული სისტემის ქონების აღწერა. აღწერამ უნდა მოიცვას როგორც მატერიალური ქონება (ნაგავმზიდები, კონტეინერები, და სხვ.), ასევე ნარჩენების შეგროვებასა და ტრანსპორტირებაში ჩართული პერსონალი. გარდა ამისა, უნდა აღიწეროს შეგროვების სისტემის მიერ პერიოდულად გამოყენებული და ხელმისაწვდომი ქონებაც. საერთო კონტეინერების არსებობის შემთხვევაში უნდა დადგინდეს მათი რაოდენობა, ხოლო განთავსების ადგილები დატანილ უნდა იქნეს შეგროვების სისტემის რუკაზე, რომელიც ასახავს კონტეინერებითა და მომსახურებით დაფარულ ტერიტორიას.

4. შეგროვების არსებული მარშრუტების დადგენა - ნარჩენების ტროტუარიდან/გზისპირიდან შეგროვების ან საერთო კონტეინერებით შეგროვების სისტემების შემთხვევაში უნდა შეიქმნას არსებული მარშრუტების რუკა, რომელზეც გამოჩნდება შეგროვების მარშრუტების სიგრძე და კონფიგურაცია, ასევე მარშრუტებით დაფარული ქუჩები და მოძრაობის მიმართულება.

5. ნარჩენების შეგროვების არსებული სისტემის ეფექტიანობის განსაზღვრა - ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემა მოცემული შრომითი და კაპიტალური რესურსით აგროვებს მაქსიმალურად ბევრ ნარჩენს დროის მაქსიმალურად მცირე მონაკვეთში. ნარჩენების შეგროვების არსებული სისტემის ეფექტიანობის შეფასება სხვადასხვა გზით შეიძლება. თუ სისტემა იყენებს ნარჩენების საერთო კონტეინერებით შეგროვების პროცესს, კონტეინერების გარეთ დაყრილი ნარჩენები მიუთითებს იმაზე, რომ ან კონტეინერების დაცლა არ ხდება საჭირო სიხშირით, ან ამ კონკრეტულ უბანზე კონტეინერების რაოდენობა არასაკმარისია. ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის წარმადობა ნარჩენების შეგროვების სისტემის ეფექტიანობის მნიშვნელოვანი საზომია. ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის წარმადობას შემდეგი ფაქტორები განაპირობებენ: მარშრუტის სტრუქტურა, მომსახურების დონე, შეგროვების აღჭურვილობის სახეობა და რაოდენობა და ბრიგადის წევრების მუშაობის თავისებურებები (მაგალითად, აქცევენ თუ არა ბრიგადის წევრები დიდ ყურადღებას შეგროვების პროცესში ნარჩენებიდან ისეთი მასალის ამოღებას, რომელიც მათ შეუძლიათ გაყიდონ). ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის წარმადობაზე ზემოქმედებას ახდენს ნაგავმზიდების სახეობა და მდგომარეობა: ჩასატვირთი მოწყობილობის მდებარეობა, ჩასატვირთი სიმაღლე, ნაგავმზიდის ტვირთამწეობა, საპრესი მოწყობილობის არსებობა და ნაგავმზიდის ასაკი/მდგომარეობა. ბრიგადის წარმადობაზე გავლენას ახდენს მისი წევრების ისეთი ინდივიდუალური ფაქტორები, როგორცაა ასაკი, დამოკიდებულება სამუშაოს მიმართ და ჯანმრთელობასთან/უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული საკითხები. ბრიგადის წარმადობის შეფასება შესაძლებელია ნარჩენების პროცესზე დაკვირვებით, რის საფუძველზეც შეიძლება განისაზღვროს ზოგადად ბრიგადების მიერ სამუშაოს შესრულების ხარისხი. საჭიროა პერიოდული დაკვირვებების ჩატარება იმის დასადგენად, თუ როგორ ასრულებს ბრიგადა მასზე დაკისრებულ მოვალეობებს.

6. შეგროვების სისტემის ნაკლოვანებების გამოვლენა – ვინაიდან ნარჩენების შეგროვება ერთ-ერთი ყველაზე თვალსაჩინო მომსახურებაა, სისტემის ნაკლოვანების შემჩნევა კონტეინერებთან დაყრილი ნარჩენებით არის შესაძლებელი. სისტემის ნაკლოვანებაზე მიუთითებს საჩივრებიც. ნაგავმზიდების გაუმართაობა და მისი გავლენა მომსახურების სანდობასა და დონეზე წარმოადგენს სისტემის ნაკლოვანების კიდევ ერთ ინდიკატორს.

7. შეგროვებასთან დაკავშირებული ხარჯების დადგენა მთლიანი ხარჯის გამოთვლის საფუძველზე – მუნიციპალიტეტებმა ზუსტად უნდა იცოდნენ ნარჩენების შეგროვების მომსახურებასთან დაკავშირებული ხარჯების მოცულობა და რა ზემოქმედება შეიძლება იქონიოს სისტემის მუშაობის ხარისხმა ამ ხარჯებზე. შეგროვების სისტემაში მთლიანი ხარჯი მოიცავს მუდმივ და დროებით აღჭურვილობასა და პერსონალთან დაკავშირებულ ხარჯებს. შეგროვების არსებული სისტემის მთლიანი ხარჯის სათანადო ანალიზის საფუძველზე შესაძლებელია შეგროვების ეფექტიანობის ამაღლებით მიღებული ეკონომიისა და ხარჯების დასაფარად საჭირო გადასახადების მოცულობის განსაზღვრა. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, რადგან საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსში გათვალისწინებულია დამაბინძურებელი იხდის პრინციპი.

4. ნარჩენების შეგროვებისთვის საჭირო აღჭურვილობის განსაზღვრა

მარტივად რომ ვთქვათ, ნარჩენების შეგროვების პროცესი შედგება ნარჩენების შემგროვებლისგან ან ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადისგან, რომელიც გადაადგილდება მომსახურებით დაფარული ტერიტორიაზე ნაგავმზიდით ან მის გარეშე ნარჩენების წარმომქმნელებისაგან ან საერთო კონტეინერებიდან ნარჩენების შეგროვების მიზნით. ნაგავმზიდები ერთმანეთისგან ძალიან განსხვავდებიან, გვხვდება როგორც მცირე ზომის და მარტივი საშუალებები, ასევე ტექნიკური თვალსაზრისით რთული და ნარჩენების საპრესით აღჭურვილი ნაგავმზიდები, რომლებიც განვითარებული ქვეყნების ქალაქებში ტროტუარიდან/გზისპირიდან შეგროვების სისტემებში გამოიყენება.

მანძილი ნარჩენების საერთო დაგროვების ადგილებსა თუ კონტეინერებს შორის დამოკიდებულია იმაზე, აქვს თუ არა აქვს თემს თანამშრომლობის სურვილი, რაც ნარჩენების ამ ადგილებამდე მიტანასა და ქუჩასა თუ საკუთარი საცხოვრებელი თუ სამუშაო ადგილებთან ნარჩენების არდაყრაში გამოიხატება. როგორ წესი, საერთო კონტეინერები უნდა განთავსდეს ისე, რომ მათ შორის მანძილი 200 მეტრს არ აღემატებოდეს. მჭიდროდ დასახლებულ და განაშენიანებულ ადგილებში კონტეინერების ამგვარად განთავსება შეუძლებელია ვერ მოხერხდეს.

5. ნარჩენების შეგროვებისთვის საჭირო პერსონალის განსაზღვრა

მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების პროგრამების ხარჯებსა და ეფექტიანობას მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს ისეთი ფაქტორი, როგორცაა ნარჩენების წარმომქმნელებისაგან ნარჩენების ფიზიკურ შეგროვებაზე პასუხისმგებელი ბრიგადის სიდიდე, შესაძლებლობები და მოტივაცია. ბრიგადის ოპტიმალური სიდიდე დამოკიდებულია შრომისა და აღჭურვილობის ღირებულებაზე, შეგროვების მეთოდებზე (ტროტუარიდან/გზისპირიდან შეგროვება, საერთო კონტეინერებიდან შეგროვება, და სხვ.) და მარშრუტის თავისებურებებზე. საჭირო პერსონალი უნდა განისაზღვროს თითოეული მუნიციპალიტეტის, მის ფარგლებში არსებული მომსახურებით დაფარული ტერიტორიებისა და შეგროვების მარშრუტების მახასიათებლების გათვალისწინებით.

6. შეგროვების ეფექტიანი მარშრუტების განსაზღვრა

მომსახურებით დაფარული ტერიტორია - მომსახურებით დაფარული ტერიტორია არის მუნიციპალიტეტისა თუ კერძო კომპანიის მიერ შეგროვების მომსახურებით დაფარული ფართობი. მომსახურებით დაფარული ტერიტორიის საზღვრები ხშირად პოლიტიკურ ან გეოგრაფიულ საზღვრებს ემთხვევა. შეგროვების სისტემის ტექნიკური ასპექტების დასადგენად, აღნიშნული საზღვრები ისევე, როგორც გადამტვირთავი სადგურების, ნარჩენების დამუშავებისა და განთავსების ადგილები და მათთან მისასვლელი გზები დატანილ უნდა იქნეს მომსახურებით დაფარული ტერიტორიის რუკაზე. აღნიშნული რუკა გამოიყენება როგორც სისტემის დაგეგმვის, ასევე შემუშავების პროცესში. მომსახურებით დაფარული ტერიტორია იყოფა ზონებად და განისაზღვრება აღნიშნული ზონების მომსახურების დღეები (იმ შემთხვევაში, როდესაც ნარჩენების შეგროვება ყოველდღიურად არ ხდება). მუნიციპალიტეტში შეიძლება არსებობდეს ზონები, სადაც ნარჩენების შეგროვება ყოველდღიურად ან უფრო ხშირად ხდება, აგრეთვე ზონები, სადაც ნარჩენები უფრო იშვიათად გროვდება. ნარჩენების შეგროვების სისტემის დასაბალანსებლად და წარმადობის მაღალი დონის უზრუნველსაყოფად, ოჯახების

რაოდენობა თითოეულ ზონაში დაახლოებით თანაბარი უნდა იყოს, თუმცა გასათვალისწინებელია ზონების თავისებურებებიც.

თითოეული ზონა შეიძლება დაიყოს უფრო მცირე უბნებად თითოეული ნაგავშიდისა და ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის ოპტიმალური დღიური დატვირთვის შესაბამისად. ასეთი დაყოფის მიზანია საერთო კონტეინერების გეგმიური და რეგულარული მომსახურებისა და მომსახურების ეფექტიანობის უზრუნველყოფა. მომსახურებით დაფარული ტერიტორიის შეგროვების ზონებად დაყოფა ნარჩენების შემგროვებელს აძლევს შესაძლებლობას:

- 1) დაადგინოს კონკრეტულ ტერიტორიაზე ნარჩენების შესაგროვებლად საჭირო ნაგავშიდების ზომა და რაოდენობა;
- 2) რეგულარულად შეაფასოს ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადების მიერ შესრულებული სამუშაოს ხარისხი;
- 3) დააბალანსოს ან გაათანაბროს სამუშაო დატვირთვა შეგროვების სხვადასხვა ზონებს შორის.

შეგროვების დაბალანსებული ზონების დადგენისას გასათვალისწინებელია ისეთი ფაქტორები, როგორცაა ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის წარმადობა და მარშრუტზე ყოფნის დრო. ამ ფაქტორებიდან ერთ-ერთის ამაღლება ამცირებს ნარჩენების შეგროვებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს. მარშრუტზე ყოფნის დრო არის ის დრო, რომლის დროსაც ხდება სამუშაოს შესრულება, ამიტომ იგი მაქსიმალურად უნდა გაიზარდოს, რათა ნარჩენების შემგროვებელ ბრიგადას მიეცეს რაც შეიძლება ბევრი შეგროვების ადგილის (თუ საერთო კონტეინერის) მომსახურების შესაძლებლობა მოცემული სამუშაო დღის განმავლობაში. როგორც წესი, მარშრუტზე ყოფნის დროის ცვლად სიდიდეს სავსე ნაგავშიდით ნარჩენების დამუშავებისა თუ განთავსების ადგილამდე მისვლისა და უკან დაბრუნების დრო წარმოადგენს.

ნარჩენების შეგროვების მარშრუტები - შეგროვების ზონის ფარგლებში ნარჩენების შეგროვება კონკრეტული მარშრუტებით ხდება. მარშრუტი წარმოადგენს გზას, რომელსაც გადის ერთი ნაგავშიდი ერთი დღის განმავლობაში ნარჩენების შეგროვების მიზნით. მარშრუტების მოწყობის მიზანია უზრუნველყოს შეგროვების ზონის ფარგლებში ნაგავშიდის ისეთი გადაადგილება, რომლიც დროის დანაკარგს მინიმუმამდე შეამცირებს. მარშრუტებზე მოძრაობენ ნაგავშიდები და ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადები, რომლებიც ნარჩენებს როგორც ტროტუარიდან/გზისპირიდან, ასევე საერთო კონტეინერებიდან აგროვებენ.

მარშრუტების დასადგენად უნდა გაკეთდეს რუკები, რომლებზედაც აღნიშნული იქნება გზის თითოეულ მონაკვეთზე ნარჩენების შესაგროვებლად გასაკეთებელი გაჩერებების რაოდენობა და სახეობა ან საერთო კონტეინერების რაოდენობა და ადგილმდებარეობა. ნარჩენების ტროტუარიდან/გზისპირიდან შეგროვების შემთხვევაში რუკებზე ასევე აღნიშნული უნდა იყოს განსაკუთრებული მახასიათებლების მქონე გზები, მაგალითად, ჩიხები და გადატვირთული მონაკვეთები. გზის თითოეულ მონაკვეთზე ისრით ნაჩვენები უნდა იყოს ნაგავშიდის მოძრაობის მიმართულება, აგრეთვე გზის ის

მხარე, რომელზედაც ხდება ნარჩენების შეგროვება ნაგავმზიდის ამა თუ იმ მიმართულებით მოძრაობის დროს.

მარშრუტებთან დაკავშირებით გადაწყვეტილების მისაღებად არსებობს შემდეგი მეთოდები:

- 1) ცდისა და შეცდომის მეთოდი;
- 2) კომპიუტერული ანალიზი;
- 3) ევრისტიკული მეთოდები.

ევრისტიკული მიდგომა იყენებს გამოცდილებას, გავრცელებულ აზრს და ემპირიულ წესებს (ან „ევრისტიკას“). მარშრუტების დადგენის ევრისტიკული მეთოდი, როგორც კომპრომისული ვარიანტი ცდისა და შეცდომის მეთოდსა და კომპიუტერულ ანალიზს შორის, მეოცე საუკუნის სამოცდაათიან წლებში აშშ-ს გარემოს დაცვის სააგენტომ შეიმუშავა. ევრისტიკული მეთოდი უფრო ზუსტია, ვიდრე ცდისა და შეცდომის მეთოდი. ამასთან კომპიუტერულ ანალიზთან შედარებით, მას ნაკლები მოსამზადებელი დრო და ტექნიკური რესურსი ესაჭიროება. ნარჩენების შეგროვების მარშრუტების დადგენის ევრისტიკული მეთოდი ძალიან მოსახერხებელია მუნიციპალიტეტებისათვის ტროტუარებიდან/გზისპირებიდან შეგროვების სისტემის შესაფასებლად. ევრისტიკულ მეთოდი ადგენს გარკვეულ მოთხოვნებს მარშრუტების მიმართ:

1. მარშრუტები არ უნდა იყოს ფრაგმენტირებული და არ უნდა ემთხვეოდეს ერთმანეთს. თითოეული მარშრუტი უნდა იყოს მაქსიმალურად კომპაქტური და გადიოდეს ერთიან გეოგრაფიულ არეალში მოქცეულ გზებზე.

2. შეგროვებისა და მოძრაობის დრო თითოეულ მარშრუტზე შეძლებისდაგვარად თანაბარი უნდა იყოს.

3. შეგროვების მარშრუტები უნდა იწყებოდეს ნაგავმზიდების გარაჟებთან ან სადგომებთან მაქსიმალურად ახლომდებარე ადგილებიდან.

4. მარშრუტი უნდა დაიგეგმოს ისე, რომ ნაგავმზიდს უფრო ხშირად უწევდეს მარჯვენა მხარეს მოხვევა, ვიდრე მარცხენა მხარეს, რადგან ასეთი მოძრაობა უფრო ეფექტურია.

5. გადატვირთულ გზებზე ნარჩენების შეგროვება პიკის საათებში არ უნდა ხდებოდეს.

6. ცალმხრივი მოძრაობის გზებზე ნარჩენების შეგროვება სასურველია დაიწყოს გზის ზედა ბოლოდან.

7. ჩიხები უნდა ჩაითვალოს მათ მიერ გადაკვეთილი გზების მონაკვეთებად. ჩიხებში ნარჩენების შეგროვება უნდა განხორციელდეს ნელი სვლით. ნაგავმზიდს შეუძლია როგორც უკანა სვლით მოძრაობა, ასევე მობრუნება. ჩიხებში მუშაობის დროს მაქსიმალურად უნდა იქნეს თავიდან აცილებული მარცხენა მხარეს მობრუნება იმ დროს, როდესაც ჩიხები ნაგავმზიდის მარჯვენა მხარეს მდებარეობენ.

8. ციკაბო ტერიტორიებზე მუშაობის დროს ნარჩენები უნდა შეგროვდეს გზის ორივე მხრიდან ნაგავმზიდის ზემოდან ქვემოთ მიმართულებით მოძრაობის პროცესში. ასეთი მეთოდი ზრდის უსაფრთხოებას, ამარტივებს სამუშაოს, ზრდის ნარჩენების შეგროვების სიჩქარეს, ამცირებს ნაგავმზიდის ცვეთას და საწვავის ხარჯს.

9. შეგროვების მარშრუტები უნდა დაიწყოს მაღლამდებარე ადგილებიდან.

10. გზის მხოლოდ ერთ მხარეს განთავსებული ნარჩენების შეგროვების მეთოდის შემთხვევაში სასურველია ნაგავში დამა უბანში იმოდროს საათის ისრის მიმართულებით.

11. გზის ორივე მხარეს განთავსებული ნარჩენების ერთდროულად შეგროვების მეთოდის შემთხვევაში უმჯობესია მარშრუტი მიუყვებოდეს გრძელ გზებს.

12. სპეციფიკური კონფიგურაციის მქონე უბნებისათვის უნდა შემუშავდეს შესაბამისი მარშრუტები.

ასეთი სახის ანალიზი მუნიციპალიტეტებს მისცემს საშუალებას, მუდმივად გადახედონ მარშრუტებს და განსაზღვრონ, შესაძლებელია თუ არა მომსახურების დონის ამაღლება ან ეკონომიის გაკეთება მარშრუტების პერიოდული ცვლილებით.

ნარჩენების შეგროვების მარშრუტების ანალიზი და კონფიგურაციის შეცვლა უნდა განხორციელდეს მაშინ, როდესაც შეგროვების სისტემაში მნიშვნელოვანი ცვლილებები იგეგმება. კერძოდ, ისეთი ცვლილებები, რომლებიც ეხება:

1. შეგროვების სიხშირეს;
2. შეგროვების ადგილების სახეობას (საერთო კონტეინერები, ტროტუარი/გზისპირი და სხვ.);
3. ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის სიდიდეს;
4. ნაგავში დების ზომას ან სახეობას;
5. ნარჩენების დამუშავებისა და განთავსების ადგილების მდებარეობას;
6. კონტეინერების სახეობას;
7. ნაგავში დის გაჩერებებს.

7. შეგროვების ოპტიმალური სიხშირისა და გრაფიკის დადგენა

ნარჩენების შეგროვების სიხშირე წარმოადგენს მნიშვნელოვან ფაქტორს, რომელიც შეგროვების ხარჯსა და ეფექტიანობას განსაზღვრავს. საერთო კონტეინერებით შეგროვების ერთ-ერთი უპირატესობა მდგომარეობს იმაში, რომ ნარჩენების წარმომქმნელებს კონტეინერებში ნარჩენების ჩაყრა ნებისმიერ დროს შეუძლიათ. შედეგად, ნარჩენების სახლში შენახვა, რომელიც აუცილებელია ნარჩენების ტროტუარიდან/გზისპირიდან შეგროვების დროს იმ შემთხვევაში, როდესაც ნარჩენები ყოველდღიურად არ გროვდება, აღარ წარმოადგენს პრობლემას. თუმცა, პრობლემა შეიძლება გაჩნდეს მაშინ, როდესაც ნარჩენების წარმომქმნელები ვერ მოახერხებენ ნარჩენების ჩაყრას გადავსებულ კონტეინერებში. ეს შესაძლებელია მოხდეს იმ შემთხვევაში, თუ ნარჩენების შეგროვების გრაფიკი არ იქნება საკმარისი კონტეინერების დროულად დასაცვლელად. ნარჩენების შეგროვების გრაფიკის შედგენის დროს გათვალისწინებულ უნდა იქნეს მუნიციპალიტეტის მოთხოვნილებები და სურვილები, რისკები, რომლებსაც ნარჩენების იშვიათად შეგროვება უქმნის ადამიანის ჯანმრთელობას, ისეთი უარყოფითი ფაქტორები, როგორცაა სუნი და გზების დატვირთვა. კერძოდ, ნარჩენების შეგროვება არ უნდა მოხდეს იმ დროს, როდესაც გზები გადატვირთულია, რათა ხელი არ შეეშალოს ნარჩენების შეგროვების პროცესს.

8. ნარჩენების შეგროვების ხარჯთეფექტიანობაზე გადამტვირთავი სადგურის გავლენა

ყველა ნაგავში დის აქვს სამოქმედო რადიუსი, რომლის ფარგლებშიც მისი მუშაობა ხარჯთეფექტიანია. სამოქმედო რადიუსი წარმოადგენს ნაგავში დის სახეობის,

შეგროვებული ნარჩენების რაოდენობისა და შეგროვების ტერიტორიაზე არსებული მარშრუტების ფიზიკური მდგომარეობის ფუნქციას. იმ შემთხვევაში, თუ ნარჩენების დამუშავებისა თუ განთავსების ადგილამდე მისასვლელი დრო ტოლია ან მეტი დღის განმავლობაში უშუალოდ ნარჩენების შეგროვებაზე დახარჯული დროის ნახევარზე, საჭიროა გადასატვირთი საშუალებების ვარიანტებზე დაფიქრება. ნარჩენების გადატვირთვა ამცირებს დანახარჯებს, თუმცა გადატვირთვა დამატებითი ოპერაციაა დამატებითი ხარჯებით. შესაბამისად, ეს ყველაფერი გათვალისწინებულ უნდა იქნეს გადამტვირთავი სადგურის მშენებლობის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების დროს. გადამტვირთავი სადგურის მშენებლობისა და ოპერირების ეკონომიკური მხარე კარგად უნდა იქნეს შესწავლილი, რათა დადგინდეს, წარმოადგენს თუ არა გადამტვირთავი სადგური დამუშავებისა თუ განთავსების ადგილამდე ნარჩენების ტრანსპორტირების ყველაზე ეკონომიურ ალტერნატივას.

გადატვირთვა ნიშნავს ნარჩენების უშუალოდ შემგროვებელი ნაგავმზიდიდან ნარჩენების გადატანას მეორე ნაგავმზიდზე (ჩვეულებრივ, უფრო დიდსა და ეფექტიანზე) გადამტვირთავი სადგურის ან კონტეინერების კონსოლიდაციის საშუალების დანიშნულების ადგილზე მისატანად. ნარჩენების ყველა სისტემა, ჩვეულებრივ, შეგროვებას მოიცავს, თუმცა ყველა ამ სისტემისთვის გადატვირთვა აუცილებელი არ არის. გადატვირთვის აუცილებლობა დამოკიდებულია მანძილზე მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების წერტილებს/მარშრუტებსა და ნარჩენების დამუშავების/განთავსების ადგილებს შორის.

გადამტვირთავი სადგურების ადგილმდებარეობა უნდა განისაზღვროს შემდეგი ფაქტორების გათვალისწინებით:

1. გადამტვირთავი სადგურის მოწყობასა და მუშაობას არ უნდა შეხვდეს წინააღმდეგობა მისი მეზობლებისგან.
2. გადამტვირთავი სადგურის მუშაობის დროს მინიმუმამდე უნდა იქნეს დაყვანილი ხმაური და სატრანსპორტო საშუალებების მოძრაობა ეფექტიანი მართვისა და ტექნიკური მომსახურების უზრუნველყოფის გზით.
3. გადამტვირთავი სადგური ნარჩენების შეგროვების ტერიტორიასთან საკმარისად ახლოს უნდა მდებარეობდეს, რათა ნარჩენების შემგროვებელმა ნაგავმზიდებმა სწრაფად შეძლონ მარშრუტებზე დაბრუნება და საკუთარი ფუნქციის შესრულება.
4. გადამტვირთავი სადგურის ტერიტორია უნდა უკავშირდებოდეს მთავარ გზებს.
5. ნარჩენების შეგროვების ადგილებიდან და მარშრუტებიდან ნარჩენების გადამუშავების ან განთავსების ადგილებამდე მისასვლელი დროის ანალიზით შესაძლებელია დროის დაზოგვის კუთხით გადამტვირთავი სადგურით მიღებული ეფექტის დადგენა.

დიდ და მჭიდროდ დასახლებულ ტერიტორიებზე ან ისეთ რეგიონებში, სადაც დასახლებები ერთმანეთისგან დიდი მანძილით არიან დაშორებული, შეიძლება საჭირო გახდეს ერთზე მეტი გადამტვირთავი სადგურის მოწყობა. ასეთი სცენარი მოსალოდნელია საქართველოში, რადგან, სავარაუდოდ რიგ მუნიციპალიტეტებს რეგიონული ნაგავსაყრელები მოემსახურება. გადამტვირთავი სადგურების რაოდენობა, პირველ რიგში,

დამოკიდებულია მოსახურებით დაფარული ცალკეული ტერიტორიებისა და ზონების რაოდენობასა და ზომაზე და მათ შორის არსებულ მანძილებზე.

გადამტვირთავ სადგურებს გარკვეული გარემოსდაცვითი ეფექტი აქვთ, რადგან მათი წყალობით მცირდება ატმოსფერული ემისიები და საწვავის ხარჯი. გარდა ამისა, გადასატვირთავ სადგურებზე ნარჩენების ხელმისაწვდომობას შეუძლია მასალების აღდგენის სიჩქარის გაზრდა. გადამტვირთავი სადგურების წყალობით ნაგავსაყრელებზე აღარ იმომრავებენ ნარჩენების შემგროვებელი ნაგავმზიდები. ამიტომ ნაგავსაყრელების ადგილმდებარეობის განსაზღვრის დროს შესაძლებელია მეტი ყურადღება მიექცეს ადამიანის ჯანრთელობისა და გარემოს დაცვის საკითხებს, ვინაიდან მათი განთავსება ნარჩენების წარმოქმნელებისა და შეგროვების მარშრუტების სიახლოვეს აღარ იქნება აუცილებელი.

გადამტვირთავი სადგურის დაპროექტება - გადამტვირთავი სადგური უნდა იყოს მოსახერხებელი და უსაფრთხო, ნაგავმზიდების მიერ მოტანილი ნარჩენების შენახვის სათანადო შესაძლებლობებით. გადამტვირთავი სადგურის მუშაობის სქემა უნდა იყოს მაქსიმალურად მარტივი, მინიმალური ოპერაციებით. ამავე დროს, საჭიროების შემთხვევაში შესაძლებელი უნდა იყოს მისი გარდაქმნაც. გადამტვირთავი სადგურის დაპროექტების დროს განთვალისწინებულ უნდა იქნეს შემდეგი ზოგადი კრიტერიუმები:

1. ტერიტორია - გადამტვირთავი სადგურისთვის განკუთვნილი ტერიტორია უნდა იყოს საკმარისად დიდი შენობების განსათავსებლად და ნარჩენების შესანახი და სატრანსპორტო საშუალებების სამომრავო ადგილების მოსაწყობად. ტერიტორიას უნდა ჰქონდეს გაფართოების შესაძლებლობაც. ტერიტორიას უნდა ჰქონდეს საკმარისი დახრილობა (თუ შესაძლებელია) ორდონიანი შენობის ასაშენებლად ან ნარჩენების თვითდინებით ჩამოტვირთვისთვის პირობების შესაქმნელად.

2. გადატვირთვის მეთოდები - ყველაზე ფართოდ გავრცელებულია გადამტვირთავი სადგურების სამი სახეობა, სადაც ნაგავმზიდები ნაგავს ცლიან: 1) ღია ჩამოსატვირთ ზედაპირზე, 2) შახტებში ან საპრესი მოწყობილობის ბუნკერებში, ან 3) უშუალოდ გადამზიდავ საშუალებაში. იმ შემთხვევაში, როდესაც ნაგავმზიდები ნაგავს ღია ჩამოსატვირთ ზედაპირზე ცლის, საჭიროა ისეთი დამატებითი ტექნიკის, როგორცაა ფრონტალური მტვირთავი, გამოყენება ნარჩენების გადამზიდავ საშუალებაში ან გარე სტაციონარული საპრესი მოწყობილობის ბუნკერში ჩასაყრელად. თითოეული სახის გადამტვირთავი სადგურის ძირითადი კრიტერიუმებია:

ღია ჩამოსატვირთი ზედაპირის მქონე გადატვირთვის სადგურები

- ჩვეულებრივ, უფრო ეფექტიანია მცირე რაოდენობის ნარჩენებისთვის
- გამოიყენება სხვადასხვა გადამზიდავი საშუალებებით სხვადასხვა სახის ნარჩენების გადასატვირთად

· იძლევა რეციკლირებადი მასალების მარტივად აღდგენის შესაძლებლობას

· გადატვირთვის დროს იძლევა ნარჩენების დახარისხების შესაძლებლობას

· ტრანსპორტირებამდე ნარჩენების გაშრობის მიზნით იძლევა ნარჩენების გაშლის შესაძლებლობას

ღია შახტების მქონე გადატვირთვის სადგურები

- იძლევა რამდენიმე ნაგავმზიდის ერთდროულად დაცლის შესაძლებლობას
- შეუძლია დიდი ზომის ნაგავმზიდების მიღება
- ღია ჩამოსატვირთი ზედაპირის მქონე გადატვირთვის სადგურებთან შედარებით ხასიათდება უფრო მაღალი კაპიტალური და საოპერაციო ხარჯებით
- რთულია აღდგენადი მასალების წინასწარი დამუშავება და დახარისხება გადამზიდავ საშუალებებში მტვირთავი სადგურები
- არ საჭიროებს დამატებით ოპერაციებს, რაც ზრდის ეფექტიანობას და ამცირებს შრომით დანახარჯებს.
- არ იძლევა ნარჩენების დახარისხების შესაძლებლობას
- მოითხოვს ორდონიანი ნაგებობის არსებობას გადამზიდავების პირველ დონეზე მისაღებად
- მისი აშენება და გადატანა შესაძლებელია მოკლე დროში და შედარებით ნაკლებ ხარჯებს მოითხოვს
- მოითხოვს საკმარისი რაოდენობის გადამზიდავებს მიღებული ნარჩენების რაოდენობისა და დამუშავებისა თუ განთავსების ადგილამდე მისასვლელი მანძილის მიხედვით.

როგორც წესი, მცირემასშტაბიანი გადატვირთვის სადგურები წარმოადგენენ პირდაპირი ჩატვირთვის ობიექტებს, სადაც არ ხდება ნარჩენების დროებით შენახვა. ასეთ სადგურებს ნაგავმზიდების მიერ მოტანილი ნარჩენების მისაღებ ტერიტორიებთან ერთად შეიძლება ჰქონდეთ სპეციალურად გამოყოფილი უბნები, სადაც მიმდებარე ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობა გამოიყენებს საკუთარი ნარჩენების დასაყრელად. გადამტვირთავი სადგურის მდებარეობიდან, ტერიტორიის ესთეტიკური მოთხოვნებიდან და გარემოსდაცვითი მოსაზრებებიდან გამომდინარე, გადატვირთვის ოპერაციები შეიძლება ხორციელდებოდეს როგორც ღია ცის ქვეშ, ასევე გადახურულ უბნებზე. გადატვირთვის ოპერაციები, როგორც წესი, მეთვალყურეობის ქვეშ მიმდინარეობს.

სოფლად არსებულ მცირე ზომის გადამტვირთავი სადგურები ხშირად მარტივი კონსტრუქციისაა და ცალკეულ შემთხვევებში მეთვალყურეობის გარეშე მუშაობენ. ეს ობიექტები შედგება ღია კონტეინერებისაგან, რომლებიც სადგურის მომხმარებლების მიერ ივსება. ამის შემდეგ ეს კონტეინერები იცლება უფრო დიდი ზომის გადასაზიდ საშუალებებში ან პირდაპირ მიემართება და იცლება ნარჩენების დამუშავებისა თუ განთავსების ადგილებში. ჩატვირთვის პროცესის გასაიოლებლად, კონტეინერები მოთავსებულია ჩამოსატვირთი უბნის დონეზე დაბლა. გადამტვირთავი ობიექტის მოცულობის დადგენის პროცესში გათვალისწინებულ უნდა იქნეს შემდეგი ფაქტორები:

- იმ ნაგავმზიდების მოცულობა და სახეობა, რომლებიც ამ ობიექტს გამოიყენებენ
- ჩამოსატვირთ ზედაპირზე (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) ნარჩენების შენახვის სასურველი ხანგრძლივობა დღეებში
- სადგურზე შემოსული ყველა სახის ნაგავმზიდის ჩამოტვირთვის დრო
- სადგურით მოსარგებლე ნაგავმზიდების მაქსიმალური რაოდენობა და მათი შემოსვლის დრო
- უნდა მოხდეს თუ არა ობიექტზე ნარჩენების დახარისხება ან დამუშავება

- (მოქმედი და სარეზერვო) გადამზიდავი საშუალების მოცულობა
- სადგურის მუშაობის საათები.

გადამტვირთავი სადგურის მოწყობის პროცედურები – ქვემოთ მოცემულია გადამტვირთავი სადგურების შეფასებისა და მოწყობის პროცესში გასავლელი ეტაპები:

ეტაპი 1: ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის მიზანშეწონილობის შეფასება – პირველი ეტაპის მიზანია, დაადგინოს აღემატება თუ არა გადამტვირთავი სადგურის მოწყობით მიღებული სარგებელი მოწყობასთან დაკავშირებულ ხარჯებს. აღნიშნულის დადგენა შესაძლებელია რენტაბელობის ანალიზის გზით შემდეგი ფაქტორების გათვალისწინებით:

1. გადამტვირთავი სადგურისა და ნარჩენების დამუშავების/განთავსების ადგილის მდებარეობა.
2. ნარჩენების შემგროვებელი ნაგავზიდებისა და გადამზიდავი საშუალებების საშუალო ტვირთამწეობა
3. ნარჩენების შემგროვებელი ნაგავზიდებისა და გადამზიდავი საშუალებების მოძრაობის სიჩქარე და მანძილი
4. გადამტვირთავი ობიექტის ზომა, გამოყენებული ტექნოლოგია და საოპერაციო პრაქტიკა
5. ნარჩენების შემგროვებელი ნაგავზიდებისა და გადამზიდავი საშუალებების ერთეულისა და მთლიანი საოპერაციო ხარჯები.

ნარჩენების გადამტვირთავი ობიექტის რენტაბელობის ზღვრის გამოსათვლელად, პირველი რიგში უნდა დადგინდეს შემდეგი სიდიდეები:

- ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის ღირებულება, რომელშიც შედის მშენებლობის, ქონებისა და ოპერირების ღირებულება, ლარებში ერთ ტონაზე
- ნარჩენების შემგროვებელი ნაგავზიდების სასარგებლო ტვირთამწეობა მათ მიერ დამუშავების ან განთავსების ადგილამდე ნარჩენების პირდაპირი ტრანსპორტირების შემთხვევაში, ტონებში

· ნარჩენების გადამზიდავი საშუალებების სასარგებლო ტვირთამწეობა გადატვირთვის სადგურებიდან დამუშავების ან განთავსების ადგილამდე ნარჩენების ტრანსპორტირების შემთხვევაში, ტონებში

- ტრანსპორტირების ხარჯი: ნარჩენების პირდაპირი ან გადამტვირთავი სადგურის გავლით ტრანსპორტირების ხარჯი, ლარებში ერთ კილომეტრზე.

აღნიშნული სიდიდეების დადგენის შემდეგ უნდა გამოითვალოს დანიშნულების ადგილამდე სხვადასხვა მეთოდებით ტრანსპორტირების ხარჯი. პირველი ფორმულით გამოითვლება გადამტვირთავი სადგურის გვერდის ავლით ნაგავზიდების მიერ დანიშნულების ადგილამდე ნარჩენების ტრანსპორტირების ხარჯი:

მანძილი (კმ) x ტრანსპორტირების ხარჯი (ლ/კმ)

სასარგებლო ტვირთამწეობა პირდაპირი ტრანსპორტირების შემთხვევაში(ტ)

მეორე ფორმულით გამოითვლება გადამტვირთავი სადგურის გავლით დანიშნულების ადგილამდე ნარჩენების ტრანსპორტირების ხარჯი:

გადასატვირთი სად. ხარჯი (ლ/ტ)+მანძილი (კმ)xტრანსპორტირების ხარჯი (ლ/კმ)

სასარგებლო ტვირთამწეობა პირდაპირი ტრანსპორტირების შემთხვევაში(ტ)

რენტაბელობის ანალიზის პროცესში შესაძლებელია ხარჯების გრაფიკულად გამოსახვა. ასეთი დიაგრამის ნიმუში მოცემულია ქვემოთ. იმ შემთხვევაში, როდესაც მანძილი ნარჩენების შეგროვების ყველა მარშრუტის ბოლო წერტილიდან ნარჩენების დამუშავების/განთავსების ადგილამდე ნაკლებია მანძილის გამოანგარიშებულ რენტაბელობის ზღვარზე, ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის მოწყობა სარგებელს არ მოიტანს. მაგრამ, იმ შემთხვევაში, თუ მანძილი ნარჩენების შეგროვების ცალკეული მარშრუტების ბოლო წერტილიდან ნარჩენების დამუშავების/განთავსების ადგილამდე მეტია მანძილის გამოანგარიშებულ რენტაბელობის ზღვარზე, გადამტვირთავი სადგურის მოწყობას აქვს სარგებლის მოტანის პოტენციალი.

ეტაპი 2: გადამტვირთავი ობიექტის კონცეპტუალური პროექტის შემუშავება – რენტაბელობის ანალიზის საშუალებით ეკონომიკური სარგებლიანობის დადგენის შემდეგ უნდა შემუშავდეს გადამტვირთავი ობიექტის კონცეფტუალური პროექტი, რომელიც პასუხს გასცემს შემდეგ კითხვებს:

1.რა მასალებს მიიღებს გადამტვირთავი ობიექტი? (ასეთი ობიექტები, როგორც წესი, იღებენ შემდეგ მასალებს: მუნიციპალური ნარჩენები, მწვანე ნარჩენები, საყოფაცხოვრებო ნარჩენები, რეციკლირებადი მასალები, სამშენებლო და შენობების დემონტაჟის შედეგად მიღებული ნარჩენები).

2. საშუალოდ რა მოცულობის მასალის მართვას უზრუნველყოფს ნარჩენების გადამტვირთავი სადგური?

3. რა მოცულობის მასალას მიიღებს ობიექტი პიკური დატვირთვის დროს?

4.მიიღებს თუ არა გადამტვირთავი სადგური ნარჩენებს მიმდებარე ტერიტორიებზე არსებული ნარჩენების წარმომქმნელებისაგან, თუ მხოლოდ მუნიციპალიტეტის და/ან კონტრაქტორის ნაგავმზიდებს მოემსახურება?

5.რა დამატებით ფუნქციებს შეასრულებს გადამტვირთავი სადგური (მაგ., მასალების აღდგენა, კონკრეტული ნარჩენების სპეციფიური მართვა, სატრანსპორტო საშუალებების ტექნიკური მომსახურება, და სხვ.)

6. რა ფიზიკური მახასიათებლები აქვთ იმ ნაგავმზიდებს, რომლებსაც გადამტვირთავი სადგური მოემსახურება?

7. რა სიდიდის უნდა იყოს ნარჩენების შესანახი სივრცე?

8. რა სახის გადასატვირთი და გადასაზიდი საშუალებები იქნება გამოყენებული?

ეტაპი 3 - გადამტვირთავი სადგურის ზომისა და სიმძლავრის დადგენა – შემდეგ ეტაპს გადამტვირთავი სადგურის ზომისა და სიმძლავრის დადგენა წარმოადგენს. სადგურის ზომისა და სიმძლავრეს შემდეგი ფაქტორები განაპირობებენ:

1. მომსახურებით დაფარული ტერიტორიის ფართობი

2. მომსახურებით დაფარული ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენების მოცულობა

3. ნარჩენების მომტანი ნაგავმზიდების რაოდენობა და სახეობა

4. გადასატვირთი მასალების სახეობა

5. გადასატვირთი აღჭურვილობის სახეობა

6. სადგურის არსებობის მანძილზე გადატვირთული ნარჩენების სავარაუდო მასა ტონებში.

9. ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება

ნარჩენების შეგროვების სისტემების უმეტესობის შემთხვევაში მარშრუტების ან შეგროვების სიხშირის ცვლილება ზემოქმედებას ახდენს ადამიანების, სულ მცირე, სამ ჯგუფზე: 1) შეგროვების სისტემის მართვაზე პასუხისმგებელ პირებზე, 2) ნარჩენების შემგროვებელ ბრიგადებზე, და 3) ნარჩენების წარმომქმნელებზე. თითოეულ ამ ჯგუფს უნდა განემარტოს, რა მოეთხოვებათ მათ და მიეწოდოს ინფორმაცია თანამშრომლობის იმ ფორმების თაობაზე, რომლებიც აუცილებელია შეგროვების სისტემაში სასურველი ცვლილების გასატარებლად და სისტემის მუშაობის გასაუმჯობესებლად. აუცილებელია ნარჩენების შემგროვებლებისა და მძღოლების ინფორმირება მოსალოდნელი ცვლილების თაობაზე და მათი მხრიდან კომენტარების მიღება იმასთან დაკავშირებით, თუ რა გავლენას იქონიებს აღნიშნული ცვლილება მათ ყოველდღიურ საქმიანობაზე. ცვლილებისგან მიღებული შედეგებისა და სარგებლის სათანადოდ შესაფასებლად, ძალიან მნიშვნელოვანია, შეგროვების სისტემის მენეჯერებმა გაითვალისწინონ ყველა კრიტიკული მოსაზრება და შენიშვნა. მუშების მონაწილეობა გადაწყვეტილებების განხილვაში მართვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტია. ასეთი მიდგომით ისინი ახალ სისტემასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების მიღების პროცესის თანამონაწილეები ხდებიან და უფრო მეტად უწყობენ ხელს და მხარს უჭერენ მომავალ ცვლილებებს.

ნარჩენების შემგროვებელი პერსონალის თანამშრომლობაში ჩაბმა და მათი მოტივაციის გაზრდა ან შენარჩუნება შეგროვების სისტემის მოდიფიკაციის პროცესში და მისი დასრულების შემდეგ სხვადასხვა მეთოდით არის შესაძლებელი. გადატვირთვის თუ შეგროვების სისტემაში მოსალოდნელი ცვლილებების შესახებ ინფორმაცია უნდა მიეწოდოს სხვა საჯარო მოხელეებსაც. იმ შემთხვევაში, თუ მათ კარგად განემარტებათ შეგროვების სისტემაში ცვლილების განხორციელების მიზეზი, მათი სახით გარდამავალ პერიოდში ცვლილებების განმახორციელებლებს მოკავშირეები გაუჩნდებათ.

შეგროვების/გადატვირთვის ახალი მიდგომის ტექნიკური ნაწილი ეტაპობრივად უნდა განხორციელდეს, რადგან ახალ მიდგომაზე გადასვლა განპირობებულია რეგიონული ნაგავსაყრებელის მოწყობითა და არაკონტროლირებადი ნაგავსაყრელების დახურვით. აქედან გამომდინარე, შეგროვების სისტემის მენეჯერებმა სისტემის ცვლილება უნდა დაგეგმონ მომსახურებით დაფარული ტერიტორიების მიხედვით. ამისათვის უნდა შედგეს განსახორციელებელი ტექნიკური ცვლილებების ერთიანი გეგმა და გრაფიკი, რომელშიც გაწერილი იქნება ცვლილებების გატარებისა და ამოქმედებისთვის საჭირო რესურსები.

10. ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების პროგრამების შემუშავება და განხორციელება

ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-13 მუხლის (მე-5 ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტი) თანახმად, მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმა უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას მუნიციპალური ნარჩენების, მათ შორის ბიოდეგრადირებადი ნარჩენებისა და შეფუთვის ნარჩენების სეპარირებული შეგროვებისა და აღდგენის სისტემის დანერგვის მიზნით დაგეგმილი ღონისძიებების შესახებ. რეციკლირებადი მასალების სეპარირებული

შეგროვების სისტემის ამოქმედება მოსალოდნელია ეტაპობრივად წყაროსთან სეპარირების პროგრამის ამუშავების შემდეგ. შესაბამისად, წყაროსთან სეპარაციის საწყისი ეტაპებისთვის საჭირო იქნება სეპარირებული შეგროვებისთვის საჭირო ნაკლები აღჭურვილობა (ნაგავმზიდები და კონტეინერები), ვიდრე პროგრამის შემდგომ ეტაპებზე.

წყაროსთან სეპარირებული შეგროვების პროგრამების განსახორციელებლად სხვადასხვა ალტერნატიული მიდგომა გამოიყენება. ეს ალტერნატივები, როგორც წესი, დამოკიდებულია შესაგროვებელი მასალის სახეობაზე, ასევე იმაზე, გამოყოფილია თუ არა ცალკე კონტეინერი თითოეული მასალისათვის, თუ გარკვეული რეციკლირებადი მასალების შესაგროვებლად, რომელთა დახარისხება ცენტრალიზებულ ობიექტზე ხდება, საერთო კონტეინერები გამოიყენება.

11. განსაკუთრებული თვისებების მქონე ნარჩენების მართვა

მსხვილგაბარიტიანი ნარჩენები – მსხვილგაბარიტიან ნარჩენებს მიეკუთვნება სხვადასხვა სახის ნარჩენი, რომელთა მართვაც ზომის გამო შეუძლებელია ნარჩენების შეგროვების ჩვეულებრივი სისტემით. ესენია: გადაგდებული ავეჯი, უმოქმედო მაცივრები და ღუმელები და სხვა სახის ნარჩენები, რომელთა ეფექტიანი მართვა საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვების სისტემით ვერ ხერხდება. ცალკეულ შემთხვევებში მსხვილგაბარიტიანი ნარჩენების მართვა მოითხოვს მათ გარკვეულ დონემდე დამუშავებას გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად. მაგალითად, უმოქმედო მაცივრებიდან მაცივარ-აგენტების ამოღება და სათანადო დამუშავება მნიშვნელოვანია ატმოსფეროში ქლოროფტორნახშირბადის (CFC) გაფრქვევის თავიდან ასაცილებლად, და, შესაბამისად, კლიმატის ცვლილების ეფექტის შესამცირებლად.

მსხვილგაბარიტიანი ნარჩენების შეგროვება სხვადასხვა გზით არის შესაძლებელი. ვინაიდან ასეთი სახის ნარჩენების წარმოქმნას რეგულარული ხასიათი არა აქვს, მუნიციპალიტეტს შეუძლია მოემსახუროს ასეთი ნარჩენების წარმომქმნელებს გამოძახების საფუძველზე. ასეთ შემთხვევაში, ოჯახებს და ბიზნესებს ატყობინებენ ტელეფონის ნომერს (ან ოფისს, რომელსაც შეუძლიათ მიმართონ), რომლის საშუალებითაც მათ შეუძლიათ მოითხოვონ ნარჩენების გატანა საკუთარი ტერიტორიებიდან. მათ ზუსტად უნდა აღწერონ მსხვილგაბარიტიანი ნარჩენები, ან დაადონ მათ სპეციალური ნიშანი, რათა არ მოხდეს მათ ნაცვლად სხვა ნივთების გატანა. ასეთი მომსახურება შესაძლოა ფასიანი იყოს. ასეთ შემთხვევაში, გადასახადის თავიდან ასაცილებლად, ადამიანებმა შეიძლება უბრალოდ დაყარონ თავიანთი მსხვილგაბარიტიანი ნარჩენები. ამისათვის აუცილებელია კანონების მკაცრი აღსრულება, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ნარჩენების უკანონო გადაყრა იქ, საიდანაც მათი შეგროვება ბევრად უფრო ძვირი დაჯდება.

თუ მსხვილგაბარიტიანი ნარჩენები და მწვანე ნარჩენები წარმოიქმნება მეტ-ნაკლებად ცნობილ დროს ან რაოდენობით, მუნიციპალიტეტს მოსახლეობისთვის ცნობილ დროს შეუძლია გამოყოს დიდი კონტეინერები, რომლებშიც ისინი თავიანთ მსხვილგაბარიტიან და მწვანე ნარჩენებს მოათავსებენ. ამის შემდეგ მოხდება კონტეინერების გატანა და დაცლა გადატვირთვის სადგურებში ან განთავსების ადგილებში. გადამტვირთ სადგურებში ან განთავსების ადგილებში შეიძლება გამოიყოს სპეციალური

უბნები, სადაც მოხდება ასეთი სახის ნარჩენების მიღება უშუალოდ ნარჩენების წარმომქმნელებისაგან.

13. შეგროვების ეფექტიანი სისტემის ოპერირება და ტექნიკური მომსახურება შეგროვების სისტემის ოპერაციების მართვა

იმისათვის, რომ ნარჩენების შეგროვების სისტემა ეფექტიანი იყოს, აუცილებელია სამუშაო და ტექნიკური მომსახურების ოპერაციების მკაცრი და საფუძვლიანი ადმინისტრირება და კონტროლი. ნარჩენების შეგროვების თითოეული კომპონენტის მართვის თვალსაზრისით, ადმინისტრირებისა და კონტროლის ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად აუცილებელია, რომ პროცესში ჩართული პირები პასუხისმგებლები იყვნენ საკუთარი სამუშაოს შესრულების ხარისხზე. ამის მისაღწევად, სისტემის ადმინისტრაციამ უნდა უზრუნველყოს, სულ მცირე, ბრენდირება, საქმისწარმოება, სისტემის მუშაობის უშუალო მონიტორინგი შემოწმებებისა და დაკვირვების გზით, ტექნიკური მომსახურების მეთვალყურეობა, სარეზერვო აღჭურვილობის ხელმისაწვდომობა და ხარჯების დეტალური აღრიცხვა.

ბრენდირება წარმოადგენს მუნიციპალიტეტის მიერ ნარჩენების შეგროვების საშუალებებზე პასუხისმგებლობის დემონსტრირების საშუალებას. სახასიათო ფერების, სპონსორის ლოგოს, საკონტაქტო ინფორმაციისა და ა.შ. დატანა ნაგავშიდებზე ძალიან მნიშვნელოვანია იმისათვის, რომ მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა დარწმუნდეს ეფექტიანი სისტემების არსებობაში. ამის საშუალებით მოსახლეობის გარკვეულ ნაწილს შეეძლება დადებითი წარმოდგენა ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მომწოდებელზე და, შესაბამისად, შეიძლება გაუჩნდეს გაუმჯობესებული მომსახურების გადასახადის გადახდის სურვილიც. ნაგავშიდების შესაფერისი სამუშაო და სუფთა მდგომარეობა წარმოადგენს მნიშვნელოვან ფაქტორს ნარჩენების შეგროვების მომსახურების ეფექტიანობაზე სათანადო წარმოდგენის შესაქმნელად.

საქმისწარმოება ძალიან მნიშვნელოვანია შეგროვების სისტემის მუშაობისა და მისი ეფექტიანობის მონიტორინგისა და დოკუმენტირებისათვის. სათანადო ჩანაწერების, პროდუქტიულობის დადგენის, შეფასების, ხარჯების ანალიზისა და პრევენციული ტექნიკური მომსახურების გარეშე შეუძლებელია შეგროვების მომსახურების ეფექტიანობის მიღწევა და შენარჩუნება. მუნიციპალიტეტში უნდა ინახებოდეს შემდეგი დოკუმენტაცია:

1. მარშრუტების რუკები

2. ჩანაწერები ნაგავშიდების შესახებ, მათ შორის, შესყიდვის დოკუმენტაცია, ტექნიკური მომსახურებისა და რემონტის ამსახველი საბუთები, საწვავის მოხმარების მონაცემები, ავარიული შემთხვევების ანგარიშები, სამუშაო საათების, მარშრუტზე ყოფნის, დამუშავებისა თუ განთავსების ადგილებამდე მისვლისა და უკან დაბრუნების ამსახველი დოკუმენტაცია

3. ნარჩენების შემგროვებელ ბრიგადასთან დაკავშირებული მონაცემები, მათ შორის, დღიურად შეგროვებული ნარჩენების რაოდენობა, დღიურად მომსახურებული ოჯახები ან კონტეინერები, მარშრუტზე ყოფნის დრო, მარშრუტს გარეთ ყოფნის დრო

4. ნარჩენებთან დაკავშირებული მონაცემები, მათ შორის, ნარჩენების წონა, დამუშავებისა თუ განთავსების ადგილებამდე ერთ დღეში გაკეთებული რეისების

რაოდენობა, სრული დატვირთვის წილი, განსაზღვრული ნარჩენების დანიშნულების ადგილზე დადგენილი წონის საფუძველზე, და სხვ.

აღნიშნული დოკუმენტაცია ძალიან მნიშვნელოვანია შეგროვების პროგრამის მუშაობის მონიტორინგისათვის, ასევე მომსახურების გაფართოებისა და ისეთი ახალი ობიექტების დაგეგმვისა და პროექტირებისათვის, როგორცაა გადამტვირთავი სადგური.

პერსონალის სწავლება

ნარჩენების შეგროვებაში ჩართულ პერსონალს უნდა ჩაუტარდეს სწავლება დაკისრებული მოვალეობების სათანადოდ შესასრულებლად. სწავლების დროს მათ უნდა განემარტოს, პროდუქტიულობის რა დონე მოითხოვება მათგან. ტრენინგები უნდა ჩატარდეს, სულ მცირე, შემდეგ საკითხებში:

- მარშრუტების სქემა და შეგროვების სავალდებულო წარმადობა
- საქმისწარმოება
- ჯანმრთელობის დაცვა და უსაფრთხოება
- საგანგებო სიტუაციებზე: ავარიებზე, სხეულის დაზიანებაზე, დაღვრებზე რეაგირების პროცედურები

· ნარჩენების შეგროვების აღჭურვილობის ოპერირებისა და ტექნიკური მომსახურების პროცედურები.

გარდა ამისა, სპეციალური ტრენინგი უნდა ჩაუტარდეს შეგროვების სისტემის მუშაობის მონიტორინგსა და კონტროლზე პასუხისმგებელ მენეჯერებს. მენეჯერებისთვის განკუთვნილი ტრენინგი უნდა მოიცავდეს სისტემის პროექტირების საკითხებს (მაგ., მარშრუტების კონფიგურაციის ანალიზი), რათა შესაბამის თანამშრომლებს ჰქონდეთ სისტემის მუშაობის მუდმივი კონტროლისა და საჭიროებების გამოვლენისა და შესაბამისი ქმედებების განხორციელების შესაძლებლობა. სპეციალური ტრენინგი უნდა ჩაუტარდეს შეგროვების აღჭურვილობის ტექნიკურ მომსახურებაზე პასუხისმგებელ პირებსაც.

საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების პროცედურები უჩვეულო და განსაკუთრებული შემთხვევებისთვის

ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების სისტემის ეფექტიანობის უზრუნველსაყოფად აუცილებელია საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების პროცედურების შემუშავება უჩვეულო და განსაკუთრებული შემთხვევებისათვის. საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების პროცედურები უნდა შემუშავდეს, სულ მცირე, შემდეგი შემთხვევებისთვის:

1. **ავარიები** - ავტომანქანებისა და შეგროვების პროცესის თავისებურებებიდან გამომდინარე, მოსალოდნელია ავარიები. ავარიები შეიძლება შეეხოს როგორც შეგროვების სისტემის სატრანსპორტო საშუალებებსა და პერსონალს, ასევე სხვებსაც. ავარიის ნებისმიერი შემთხვევა დაუყოვნებლივ უნდა დაფიქსირდეს და დადგინდეს მისი მასშტაბი და მიზეზი. საგანგებო სიტუაციებზე რეაგირების პროცედურები დამოკიდებულია ავარიის სიმძიმეზე. შეგროვებაში ჩართულმა ყველა თანამშრომელმა უნდა გაიაროს ტრენინგი ავარიულ შემთხვევებზე რეაგირების პროცედურების შესახებ. ნარჩენების შემგროვებელმა ბრიგადებმა უნდა გაიარონ დამატებითი ტრენინგი იმ პროცედურებში, რომლებიც გამოყენებულ უნდა იქნეს სხეულის სერიოზული დაზიანებების გამოძწვევი ავარიების დროს. პერსონალი მზად უნდა იყოს იმისათვის, რომ მიიღოს შესაბამისი ზომები

სიცოცხლისათვის საშიშ სიტუაციებში. აღნიშნული ზომები მოიცავს გადაუდებელ სამედიცინო დახმარებას და შეტყობინების დაუყოვნებლივ გაგზავნას გადაუდებელი დახმარების სხვა საშუალებებთან.

2.საჩივრები - შეგროვების სისტემასთან დაკავშირებით მოსალოდნელია საჩივრების მიღებაც. ყველა შემოსული საჩივარი დაფიქსირებულ და შესწავლილ უნდა იქნეს სისტემის ადმინისტრატორების მიერ. ისევე, როგორც ავარიების შემთხვევაში, აუცილებელია საჩივრების შეფასება მათი მიზეზის დადგენისა და პრობლემის გამოსწორების მიზნით. შესაძლებელია საჭირო გახდეს ნარჩენების შეგროვების სისტემის კორექტირება დასაბუთებული საჩივრების, განსაკუთრებით რეგულარული ხასიათის საჩივრების, მიზეზების აღმოსაფხვრელად. შეგროვების სისტემის მენეჯერები მზად უნდა იყვნენ იმისათვის, რომ მოაგვარონ გადავსებული კონტეინერებისა და არასათანადო ადგილებში ნარჩენების დაგროვების პრობლემები. ძალიან მნიშვნელოვანია საჩივრებზე დროული და ადეკვატური რეაგირება, ვინაიდან არაკონტროლირებულ ადგილებში მცირე რაოდენობის ნარჩენების დაგროვება შეიძლება გადაიზარდოს სერიოზულ პრობლემად იმ შემთხვევაში, თუ ნარჩენების გროვა ზრდას გააგრძელებს.

ეფექტიანი ტექნიკური მომსახურების პროგრამის შემუშავება და მართვა

ნარჩენების შეგროვებისა თუ ტრანსპორტირების სისტემის წარმატებული მუშაობა დამოკიდებულია მისი ცალკეული კომპონენტების მდგომარეობაზე. სათანადო ტექნიკური მომსახურების გარდა, სისტემას უნდა ჰქონდეს საკმარისი სარეზერვო აღჭურვილობა, რომელიც უზრუნველყოფს შეგროვების თითოეული ციკლის შესრულებას მომსახურების გრაფიკის მინიმალური დარღვევითა თუ ცვლილებით და მინიმალური ძალისხმევით. მარშრუტების სათანადო დაგეგმარებას, ეფექტიან ოპერირებას, პრევენციულ ტექნიკურ მომსახურებასა და სარემონტო სამუშაოებს წვლილი შეაქვთ ტექნიკის გრძელვადიანი პროდუქტიულობისა და ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფაში. რეგულარული ტექნიკური მომსახურების პროგრამის უმთავრეს ელემენტს ნაგავმზიდების სისუფთავის მოთხოვნა წარმოადგენს. ნაგავმზიდებს ყოველდღიურად ხედავს მუნიციპალიტეტის მოსახლეობა, ამიტომ ისინი გარკვეულწილად ეფექტიანი მომსახურების განსახიერებას წარმოადგენენ.

ტექნიკური მომსახურების სახეები - არსებობს ტექნიკური მომსახურების ორი სახეობა, რომელიც უნდა ჩატარდეს ყოველდღიურად, ესენია რემონტი და პრევენციული ტექნიკური მომსახურება. გამოცდილებამ აჩვენა, რომ იქ, სადაც გამოიყენება მექანიზებული აღჭურვილობა, არსებობს პირდაპირპროპორციული დამოკიდებულება პრევენციული ტექნიკური მომსახურების ხარისხსა და აუცილებელი რემონტის დონეს შორის. ლოგიკურია, რომ არსებობს პრევენციული ტექნიკური მომსახურების ისეთი დონე, სადაც პრევენციული ტექნიკური მომსახურების პროგრამის ხარჯთეფექტიანობა მცირდება და ნულს უტოლდება. პრევენციული ტექნიკური მომსახურების უკიდურესად მაღალ დონეს თეორიულად შეუძლია ისეთი სიტუაციის შექმნა, სადაც მექანიკური აღჭურვილობის გაუმართაობა ძალიან იშვიათია. თუმცა, პრევენციული ტექნიკური მომსახურების ასეთი იდეალური დონის ხარჯი გაუმართლებლად მაღალი იქნება. ანალოგიურად, რემონტის ხარჯი იქ, სადაც არ არის ჩატარებული პრევენციული ტექნიკური მომსახურების, ან

ჩატარებულია არასათანადო დონეზე, ძალიან მაღალი იქნება. ტექნიკური მომსახურების ეფექტიანი პროგრამა ამყარებს ოპტიმალურ ბალანსს რემონტსა და პრევენციულ ტექნიკურ მომსახურებას შორის მაქსიმალური ხარჯთეფექტიანობის მისაღებად.

რემონტი - რემონტი არის აღჭურვილობის გაუმართაობის შემთხვევაში ჩასატარებელი აუცილებელი ღონისძიებები. ვინაიდან გაუმართაობის დაგეგმვა შეუძლებელია, რემონტის გამო ტექნიკის მოცდენით გამოწვეული დანაკარგები უნდა დაემატოს რემონტის ხარჯებს, რათა დადგინდეს გაუმართაობით მიღებული სრული ეკონომიკური დანაკარგი. გარდა ამისა, აუცილებელია სარეზერვო აღჭურვილობა, რათა ტექნიკის გაუმართაობამ მომსახურების ხარისხზე არ იმოქმედოს.

პრევენციული ტექნიკური მომსახურების პროგრამის სტრუქტურა ტექნიკური მომსახურების მართვის სისტემები

პრევენციული ტექნიკური მომსახურება – პრევენციული ტექნიკური მომსახურება შედგება შემდეგი საქმიანობებისგან:

1. აღჭურვილობის პერიოდული შემოწმება ისეთი მდგომარეობის გამოსავლენად, რომელმაც შეიძლება აღჭურვილობის გაუმართაობა ან საშიში ცვეთა გამოიწვიოს
2. მცირე სარემონტო სამუშაოების ჩატარება შემდგომი გართულებების თავიდან ასაცილებლად
3. აღჭურვილობის ნაწილების შეცვლა, კორექტირება, კაპიტალური რემონტი და შემოწმება წინასწარ დაგეგმილი გრაფიკითა და პერიოდულობით აღნიშნული აღჭურვილობის ოპტიმალურ სამუშაო მდგომარეობაში შენარჩუნების მიზნით
4. ტექნიკის ექსპლუატაცია სათანადოდ და საპროექტო შესაძლებლობის ფარგლებში.

ტექნიკური მომსახურების ეფექტიანი პროგრამა პრევენციულ და სარემონტო ტექნიკურ მომსახურებას რეგულარული საოპერაციო პროცედურის შემადგენელ ნაწილად განიხილავს. თუმცა, ტექნიკური მომსახურების გეგმაში განსაკუთრებული ადგილი უნდა ეკავოს პრევენციული ტექნიკური მომსახურების პროცედურებს, რომლებიც მინიმუმამდე ამცირებენ აუცილებელი რემონტის დონეს. როგორც წესი, პრევენციული ტექნიკური მომსახურების სამუშაოები წინასწარ დაგეგმილი და დროში გაწერილია, რაც ამ სამუშაოების პროგრამის შედგენის შესაძლებლობას იძლევა. ეს მნიშვნელოვნად აუმჯობესებს ტექნიკური მომსახურების მართვის ღონისძიებების დაგეგმვისა და დროში გაწერის პროცესს. გამოცდილებაზე დაყრდნობით შესაძლებელია იმ „კრიტიკული“ კომპონენტების დადგენა, რომლებმაც პრიორიტეტული ადგილი უნდა დაიკავონ ტექნიკური მომსახურების პროგრამაში. პრევენციული ტექნიკური მომსახურების ეფექტიანი პროგრამა სამ კატეგორიად იყოფა: 1) მონიტორინგი, შემოწმება და ტესტირება, 2) რუტინული მოვლითი სამუშაოები და 3) ფიქსირებული და სხვადასხვა ინტერვალებით ჩასატარებელი სამუშაოები. ქვემოთ მოცემულია თითოეული კატეგორიის აღწერა:

• **მონიტორინგი, შემოწმება და ტესტირება** - ძირითადი აღჭურვილობის შემოწმება პრევენციული ტექნიკური მომსახურების ყველა პროგრამის მთავარი შემადგენელი ნაწილია. შემოწმების მიზანია იმ არასასურველი მდგომარეობის გამოვლენა და გამოსწორება, რომელიც შეიძლება კიდევ უფრო დამძიმდეს. შემოწმებების ჩატარება გაუმართაობის შემთხვევებს ამცირებს. შემოწმებები სხვადასხვა მეთოდით ტარდება. ესენია:

ვიზუალური შემოწმება, ნორმალური საექსპლუატაციო პარამეტრების მონიტორინგი, გაზომვები და მონაცემების ანალიზი, კონკრეტული ტესტების ჩატარება. ქვემოთ მოცემული ვიზუალური შემოწმების ის ძირითადი სახეები, რომლებიც გათვალისწინებულია პრევენციული ტექნიკური მომსახურების ყველა ეფექტიან პროგრამაში:

o **ვიზრაციის მონიტორინგი** - ვიზრაციის დონეების მარტივი მონიტორინგი მობილური აღჭურვილობის შეხებით ან ხმაურზე დაკვირვებით წარმოადგენს ეფექტურ მეთოდს შესაძლო გაუმართაობის აღმოსაჩენად და სათანადო ზომების მისაღებად სერიოზული პრობლემების დადგომამდე. ვიზრაციის მონიტორინგით შესაძლებელია აღჭურვილობის მოსალოდნელი გაუმართაობის წინასწარ პროგნოზირება.

o **პარამეტრების მონიტორინგი** - ისეთი საექსპლუატაციო პარამეტრების, როგორცაა ძრავის ტემპერატურა, სითხის დონე, და სხვა პერიოდული ან, ხშირ შემთხვევაში, მუდმივი მონიტორინგი წარმოადგენს მოსალოდნელი პრობლემებისა თუ გაუმართაობის წინასწარ დადგენის შედარებით მარტივ მეთოდს.

o **ხმაურის დონეები** - მუშაობის პროცესში მყოფი აღჭურვილობის მიერ წარმოქმნილი ხმა ან ხმაური შეიძლება მიუთითებდეს პრობლემაზე ან მოსალოდნელ გაუმართაობაზე. პერსონალის მიერ ტექნიკის მუშაობის პროცესში ხმაურის დონეების მონიტორინგი (და დაფიქსირება) პრევენციული ტექნიკური მომსახურების პროგრამისთვის მნიშვნელოვან საინფორმაციო წყაროს წარმოადგენს. ასეთი მონიტორინგის ჩატარება და შესაბამისი ანგარიშების მომზადება და წარდგენა მენეჯმენტისთვის შეუძლია როგორც აღჭურვილობით მოსარგებლე, ასევე მის ტექნიკურ მომსახურებაზე პასუხისმგებელ პერსონალს.

o **აღჭურვილობის სისუფთავე** - აღჭურვილობის სისუფთავის დონე მნიშვნელოვან ინფორმაციას იძლევა მისი საექსპლუატაციო მდგომარეობის შესახებ. ზეთი, წყალი და სამუხრუჭე სითხე, რომელიც ჟონავს ან დაგროვილია აღჭურვილობის ქვეშ, მის გაუმართაობაზე მიუთითებს.

o **საპოხი მასალის მდგომარეობა** - მობილურ აღჭურვილობაში გამოყენებული საპოხი მასალის პერიოდული შემოწმება მოსალოდნელი გაუმართაობის წინასწარ დადგენის საშუალებას წარმოადგენს. საპოხი მასალის მდგომარეობის დადგენა შესაძლებელია როგორც ვიზუალური შემოწმებით, ასევე ქიმიური ანალიზით.

o **ფუნქციონალური ტესტები** - ცალკეულ შემთხვევებში აუცილებელია აღჭურვილობის ტესტირება ტექნიკურ სპეციფიკაციებთან შესაბამისობის დასადგენად. ცალკეული კომპონენტების რეგულარული ან საგანგებო ფუნქციონალური ტესტირების შედეგების საფუძველზე შესაძლებელია აღჭურვილობის მდგომარეობის შეფასება და სარემონტო სამუშაოების აუცილებლობის დადგენა.

o **ტექნიკური უსაფრთხოების შემოწმება** - ტექნიკური უსაფრთხოების შემოწმება უნდა ჩატარდეს რეგულარულად. ასეთი შემოწმების მიზანია ადამიანებისთვის, მომუშავე პერსონალისა და აღჭურვილობისთვის მოსალოდნელი საფრთხეების წინასწარ აღმოჩენა და სათანადო ზომების მიღება მათ აღმოსაფხვრელად.

ჩამონათვალი სრულყოფილი არ არის, თუმცა მის საფუძველზე შესაძლებელია მრავალმხრივი პრევენციული ტექნიკური მომსახურების პროგრამის აგება და დაწყება.

დროთა განმავლობაში, აღჭურვილობის გამოყენებითა და მომსახურებით დაგროვილ გამოცდილებაზე დაყრდნობით, პრევენციული ტექნიკური მომსახურების პროგრამას შეიძლება დაემატოს სხვა სახის შემოწმებები და ტესტები.

· **ტექნიკური მომსახურება ფიქსირებული და ცვლადი პერიოდულობით** - რუტინული პერიოდული ტექნიკური მომსახურება ზრდის აღჭურვილობის საიმედოებასა და საექსპლუატაციო ვადას ოპტიმალურ სამუშაო მდგომარეობაში მისი შენარჩუნების საშუალებით. აღჭურვილობის რუტინულ მოვლას, როგორც წესი, დიდი დრო არ სჭირდება. მოვლის სამუშაოები ტარდება რეგულარულად ტექნიკური მომსახურების პერსონალისა ან ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადის წევრების მიერ. მოტორიზებული აღჭურვილობის მოვლა მოიცავს შემდეგ რუტინულ სამუშაოებს: 1) დაზეთვა, 2) ფილტრების შეცვლა/გაწმენდა, და 3) დასუფთავება და ღებვა.

· **პრევენციული ტექნიკური მომსახურების ფართომასშტაბიანი სამუშაოები ამოცანები და კაპიტალური რემონტი** - ტექნიკური მომსახურების სამუშაოების ბოლო კატეგორიას ფიქსირებული და ცვლადი პერიოდულობით ჩატარებული პრევენციული ტექნიკური მომსახურების ფართომასშტაბიანი სამუშაოები წარმოადგენს. მობილური აღჭურვილობა რეგულარულად, გარკვეული პერიოდის განმავლობაში გამოყვანილ უნდა იქნეს ექსპლუატაციიდან შემოწმებისა და კაპიტალური რემონტის მიზნით. კაპიტალური რემონტის სიხშირე და მისთვის საჭირო პერიოდის ხანგრძლივობა დამოკიდებულია აღჭურვილობისა და მის გამოყენების სახეობაზე.

პრევენციული ტექნიკური მომსახურების სრულყოფილი პროგრამისთვის აუცილებელი კონტროლისა და მენეჯმენტის ანგარიშვალდებულების უზრუნველსაყოფად, საჭიროა ანკეტებისა და ჩანაწერების წარმოება და ჩატარებული სამუშაოების მონაცემთა ბაზის შექმნა. ტექნიკური მომსახურებისა და ტექნიკასთან მომუშავე პერსონალმა უნდა შეავსოს მათ მიერ ჩატარებული რემონტისა და ტექნიკური მომსახურების სპეციალური ანკეტები.

სარეზერვო აღჭურვილობა - ნარჩენების შეგროვება რთული პროცესია, ამიტომ ამ პროცესში გამოყენებული აღჭურვილობა ხშირად მწყობრიდან გამოდის. მომსახურების სათანადო დონის შესანარჩუნებლად შესაძლებელია საჭირო გახდეს სარეზერვო აღჭურვილობა იმისათვის, რომ ნარჩენების შეგროვების სისტემამ შეძლოს მუშაობა გარკვეული აღჭურვილობის მწყობრიდან გამოსვლის შემთხვევაშიც. განვითარებულ ქვეყნებში სარეზერვო აღჭურვილობის რაოდენობა განისაზღვრება შემდეგნაირად: სულ მცირე, ერთი სარეზერვო ნაგავმზიდი, დღის განმავლობაში მომუშავე ყოველ ხუთ ნაგავმზიდაზე.

14. ნარჩენების შეგროვების სისტემის მუშაობის მონიტორინგი და მისი კორექტირება აუცილებლობის შემთხვევაში

ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანობის გაზრდით ხარჯების შესამცირებლად აუცილებელია გაანალიზდეს შეგროვების პროცესში განხორციელებული სამუშაოები და მათთვის საჭირო დრო. ამისათვის შეგროვების დრო უნდა დავეყთ ორ მთავარ კატეგორიად:

1. არაპროდუქტიულ საქმიანობაზე დახარჯული დრო - როდესაც ნარჩენების შემგროვებელი ბრიგადა არ აგროვებს ნარჩენებს მარშრუტზე ან საერთო კონტეინერებიდან

2. მარშრუტების გასწვრივ ან კონტეინერებიდან ნარჩენების შეგროვებაზე დახარჯული დრო.

სამუშაო დღის განმავლობაში პროდუქტიულ და არაპროდუქტიულ საქმიანობაზე დახარჯული დრო შეიძლება გამოითვალოს მუშაობის დაწყების მომენტიდან სამუშაო დღის ბოლომდე პერსონალის მიერ თითოეულ საქმიანობაზე დახარჯული დროის აღრიცხვით.

არაპროდუქტიულად დროის ხარჯვის თავიდან ასაცილებლად ნარჩენების შეგროვების სისტემის მუშაობის მონიტორინგის დროს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს შემდეგს:

- თუ შესაძლებელია, თითოეულ ნაგავმზიდს უნდა მართავდეს ერთი და იგივე მძღოლი რაც შეიძლება დიდი ხნის განმავლობაში, რათა დრო არ დაიკარგოს ისეთ ქმედებებში, როგორცაა სარკეების შეცვლა, პირადი ნივთების გადმოტანა და ძრავის სითხეებისა და სხვა სისტემების შემოწმება. ამ გზით უფრო ადვილია მძღოლის მუშაობის შეფასება, ასევე საყვედურის მიცემა და შექება მასზე განპიროვნებული ავტომანქანის მდგომარეობის საფუძველზე.

- რუტინული ტექნიკური მომსახურება უნდა ჩატარდეს ყოველი დღის ბოლოს, სასურველია ტექნიკური მომსახურების ბრიგადის და არა მძღოლის მიერ.

სხვადასხვა საქმიანობაზე დახარჯული დროის რეგულარული მონიტორინგით შესაძლებელია შეგროვების მთლიანი სისტემის მონიტორინგი მისი პროდუქტიულობის უზრუნველყოფის მიზნით. გარკვეული დროის შემდეგ, სისტემის პროდუქტიულობა თვალსაჩინო გახდება და შესაძლებელი იქნება მისი მონიტორინგიც. სისტემის სათანადოდ პროექტირებისა და საკმარისი რესურსების არსებობის შემთხვევაში, სისტემის გაუმართაობის ისეთი თვალსაჩინო შემთხვევები, როგორცაა ნარჩენების დაგროვება კონტეინერების გარეთ, არარეგულარული მომსახურება, საჩივრები, და სხვ. პროდუქტიულობის დაქვეითების მაჩვენებელია, რაც მოითხოვს სისტემის პროდუქტიულობისა და აქტივების მართვის პროცესების დეტალურ შესწავლას.

კერძო სექტორის მონაწილეობა

მომავალში საქართველოში კერძო სექტორის როლი ნარჩენების მართვაში მნიშვნელოვნად გაიზრდება. ბევრ ქვეყანაში კერძო კომპანიებმა მოახერხეს საჭირო კაპიტალისა და ეფექტიანობის უზრუნველყოფა, რამაც მუნიციპალიტეტებს ნარჩენების მართვის უკეთესი შედეგებისა და მომსახურების გაფართოების ფონზე სახსრების დაზოგვის საშუალება მისცა. თუმცა, საქართველოში ამ მიდგომის გამოყენების გამოცდილება თითქმის არ არსებობს, იმ სამართლებრივი შეზღუდვების გამო, რომლებიც მუნიციპალიტეტების უფლებს ეხება. მომავალში კერძო კომპანიებმა შეიძლება გამოიყენონ ნარჩენების შეგროვების, დამუშავებისა თუ განთავსების უფრო დახვეწილი ტექნოლოგიები, რომლებიც თავსებადი იქნება საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკასა და საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის მოთხოვნებთან.

კერძო კონტრაქტორის გამოყენება იძლევა კონტრაქტორის მიერ სავალდებულოდ შესასრულებელი სტანდარტების დაწესების შესაძლებლობას. ამისათვის, სტანდარტები უნდა განისაზღვროს კერძო კონტრაქტორთან დადებულ ხელშეკრულებაში. მაგალითად, თუ მუნიციპალიტეტი დაიქირავებს კერძო კონტრაქტორს ნარჩენების შეგროვების მომსახურების გასაწევად, მუნიციპალიტეტს შეუძლია მოსთხოვოს მას წინასწარ განსაზღვრული მომსახურების მინიმალური დონის უზრუნველყოფა, როგორც კონტრაქტის ერთ-ერთი პირობის შესრულება. აღნიშნულის საშუალებით მუნიციპალიტეტს მიეცემა კონტრაქტორის მიერ შესრულებული სამუშაოს მონიტორინგის საშუალება მომსახურების სათანადო ხარისხის უზრუნველსაყოფად. მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში, სადაც ნარჩენების მართვაში კერძო სექტორი მონაწილეობს, ჯარიმები მომსახურების არასათანადო ხარისხის გამო ხშირად კონტრაქტებშია გათვალისწინებული. ეს კონტრაქტორებს მომსახურების სათანადო დონის შენარჩუნების სტიმულს აძლევს.

კერძო კონტრაქტორის ჩართვა ნარჩენების შეგროვებასა და ტრანსპორტირებაში უნდა მოხდეს ფორმალური და გამჭვირვალე მეთოდებით საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად, რომელიც არეგულირებს სახელმწიფო შესყიდვებს. კონტრაქტორების შერჩევის პროცესისთვის მუნიციპალიტეტმა ზუსტად უნდა იცოდეს, თუ რა მომსახურება უნდა გაწიოს კონტრაქტორმა. უნდა მომზადდეს ტექნიკური ინფორმაცია ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების არსებული მომსახურების შესახებ, რომლის საფუძველზეც კერძო კონტრაქტორი დაადგენს კონტრაქტის მიღების შემთხვევაში მის მიერ გაწეული მომსახურების მასშტაბებსა და ღირებულებას. კონტრაქტორების შერჩევის პროცესისთვის ყველა პოტენციურმა კონტრაქტორმა წინადადებები მოთხოვნების ერთიანი სისტემისა და შეფასების კრიტერიუმების შესაბამისად უნდა მოამზადოს. მუნიციპალიტეტის მიერ კონტრაქტორების შერჩევის პროცესისთვის უზრუნველყოფილი ინფორმაცია უნდა მოიცავდეს შემდეგ კომპონენტებს:

1. ინფორმაცია მუნიციპალიტეტისა და ნარჩენების შეგროვების/ტრანსპორტირების არსებული პროგრამის შესახებ.
2. მომსახურებისა და მუშაობის სტანდარტები, რომელიც უნდა დააკმაყოფილოს კონტრაქტორმა.
3. მომსახურების კონტრაქტის მოქმედების ვადა და სფერო (თუ კონტრაქტორს მოეთხოვება ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირებისათვის საკუთარი ნაგავმზიდების გამოყენება, მაშინ კონტრაქტის მოქმედების ვადა უნდა იყოს, სულ მცირე, 5 წელი, რათა კონტრაქტორს მიეცეს მომსახურებისთვის გამოყენებული აღჭურვილობიდან სარგებლის მიღების შესაძლებლობა).
4. მუნიციპალიტეტის მიერ უზრუნველყოფილი მომსახურება და აღჭურვილობა, რომელიც შეიძლება არ მოეთხოვოს კონტრაქტორს.
5. კონტრაქტორების მიერ წარმოდგენილი წინადადებების შერჩევის კრიტერიუმები.
6. კონტრაქტის პირობები.

სათანადო პროცედურების დაცვით მუნიციპალიტეტების მიერ წინადადებების მიღების შემდეგ, უნდა მოხდეს წინადადებების შეფასება და საუკეთესო პოტენციური კონტრაქტორის შერჩევა შემდგომი მოლაპარაკებებისათვის. მოლაპარაკებების მიზანია

ყველა შესაძლო საკითხის განხილვა და სასურველი მომსახურების მოწოდებაზე კონტრაქტის გაფორმება. მუნიციპალიტეტსა და პოტენციურ კონტრაქტორს შორის მოლაპარაკებების დროს მკაფიოდ უნდა განისაზღვროს კონტრაქტორის მიერ უზრუნველყოფილი მომსახურება და მომსახურების სტანდარტები, რომლებიც დაცულ უნდა იქნეს მომსახურების გაწევის მთლიანი პერიოდის განმავლობაში.

კერძო კონტრაქტორთან კონტრაქტის შედგენის დროს გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი: მუნიციპალიტეტის არსებულ სისტემაში დაკავებული პერსონალი და ტექნიკა. იმ შემთხვევაში, თუ კონტრაქტორი აიღებს ვალდებულებას, გამოიყენოს აღნიშნული ტექნიკა ან დაასაქმოს ის ადამიანები, რომლებიც აქამდე ჩართული იყვნენ ნარჩენების შეგროვებაში მუნიციპალიტეტის თანამშრომლების სტატუსით, ეს ყველაფერი სათანადოდ უნდა აისახოს მომსახურების კონტრაქტში. გარდა ამისა, კონტრაქტში უნდა არსებობდეს დებულებები, რომლებიც ეხება კონტრაქტორის მუშაობის მონიტორინგსა და შეფასებას კონტრაქტის პირობებთან შესაბამისობის დადგენის მიზნით.

15. საზოგადოების ცნობიერება, თანამშრომლობა და მონაწილეობა

საქართველოს მუნიციპალიტეტებში ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბებისათვის ძალიან მნიშვნელოვანია ნარჩენების მართვის საკითხებში საზოგადოების ინფორმირებულობის მაღალი დონე. ადამიანების დამოკიდებულება ნარჩენების მიმართ, კერძოდ, დანაგვიანება და ნარჩენების არასათანადო ადგილებში დაყრა, შეიძლება გამოსწორდეს განათლებითა და ნარჩენების მართვის კოდექსით გათვალისწინებული ჯარიმების ამოქმედებით ისე, რომ ყველაფერი ამის გამოსწორება დამატებით ტვირთად არ დააწვეს შეგროვების სისტემას.

საზოგადოებრივი ცნობიერების პროგრამამ მკაფიოდ უნდა განმარტოს საყოფაცხოვრებო და სამრეწველი ნარჩენების წარმომქმნელების როლი ნარჩენების შეგროვების სისტემის ეფექტიანობისა და წარმატების უზრუნველყოფის საქმეში. მან ასევე უნდა შექმნას ისეთი პირობები, რომელთა საშუალებითაც ნარჩენების წარმომქმნელები ჩათვლიან, რომ სისტემა სწორედ მათ მიერ შეთავაზებულ გადაწყვეტილებებს იყენებს. ამისათვის აუცილებელია ნარჩენების მართვის დაგეგმვის პროცესში საზოგადოებრივი აზრის გათვალისწინების მექანიზმების არსებობა.

საზოგადოებრივი ცნობიერების პროგრამამ წვლილი უნდა შეიტანოს შეგროვების მომსახურების გონივრული დონის რეალური ღირებულებისა და ნარჩენების წარმომქმნელების მიერ ამ ღირებულების გადახდის მზაობის (და შესაძლებლობის) დაბალანსების საქმეში. მსოფლიო გამოცდილება აჩვენებს, რომ ადამიანები ნარჩენების შეგროვების სისტემის გაუმჯობესების შემთხვევაში მზად არიან მეტი გადაიხადონ. თუმცა, არის შემთხვევები, როდესაც გადასახადები გაიზარდა, თუმცა მომსახურება თითქმის არ გაუმჯობესებულა. ამან მნიშვნელოვნად შეამცირა სისტემის გასაუმჯობესებლად საჭირო რესურსები.

დანართი №2. მუნიციპალური ნარჩენების დამუშავების მეთოდოლოგიური სახელმძღვანელო

1. ნარჩენების მართვის იერარქიის დაცვა

მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში დამკვიდრებულია ნარჩენების მართვის იერარქია (იხ. ქვემოთ). იგი წარმოადგენს ამ ქვეყნების ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის სისტემების ძირითად პრინციპს და პრიორიტეტებისა და ნარჩენების დამუშავების სათანადო მიდგომის შერჩევის საშუალებას. კონკრეტული ნარჩენების მართვის იერარქიის თითოეული საფეხურის მიზანია ქმედებების პრიორიტეტიზაცია, რაც ემსახურება ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსების აუცილებლობისა და ნარჩენების დამუშავების პროცესის გარემოზე ზემოქმედების შემცირებას და დამუშავების ცალკეულ მიდგომებთან დაკავშირებული აღდგენის პროცესებით მიღებული სარგებლის გაზრდას.

ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-4 მუხლის პირველი ნაწილი ითვალისწინებს ნარჩენების მართვის იერარქიას.

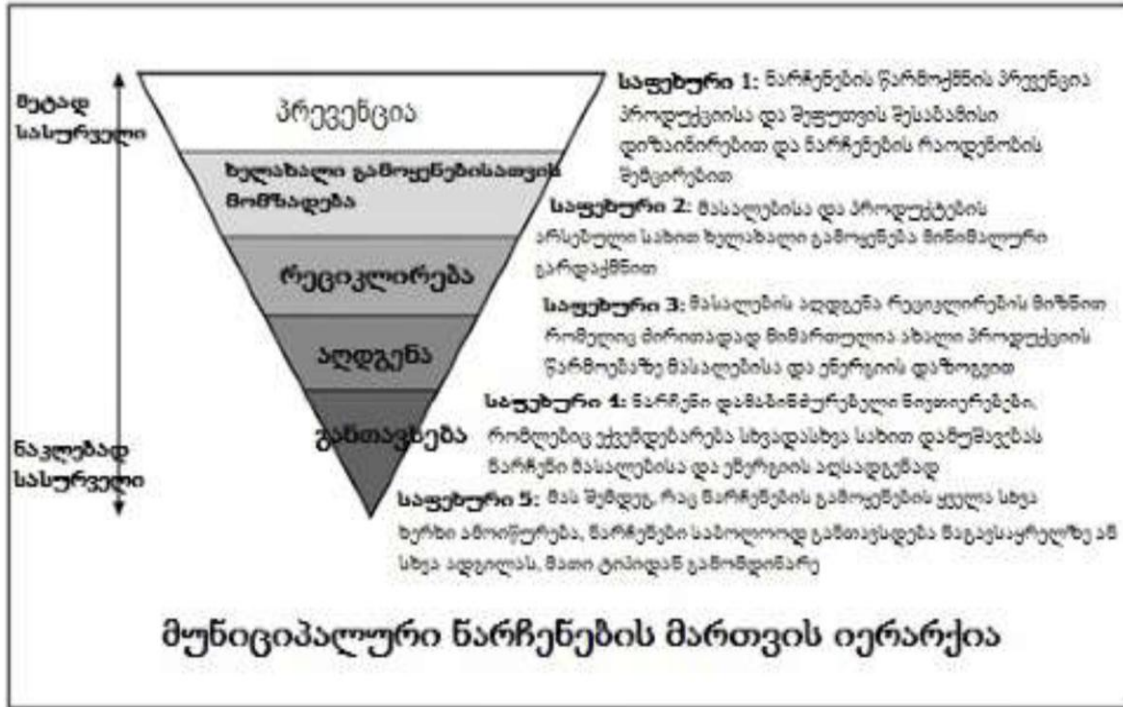
ნარჩენების მართვის იერარქია წარმოდგენილია პირამიდის სახით (როგორც გამოსახულებაზეა ნაჩვენები), რომელიც ემსახურება ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის პროცესებთან დაკავშირებული ე.წ. 4R-ის განხორციელების უზრუნველყოფას. პრიორიტეტულობის შესაბამისად დალაგებული 4R მოიცავს შემდეგს:

- **შემცირება (Reduce)** – ამ პროცესების მიზანია ნარჩენების შემცირება მათი წარმოქმნის წყაროსთან ან ნარჩენების სახიფათო შემცველობის შემცირება ნარჩენების მთლიან ნაკადში მათ მოხვედრამდე.

- **ხელახალი გამოყენება (Reuse)** – ამ პროცესების მიზანია წარმოქმნის წყაროსთან მასალისა ან პროდუქტის ხელახალი გამოყენება მათი ნარჩენად გადაქცევის თავიდან ასაცილებლად. აღნიშნული პროცესის განხორციელება ხდება ისეთი კონცეფციებისა და ინიციატივების საშუალებით, რომლებიც ეხება მწარმოებლის პასუხისმგებლობას, მწარმოებლებს შორის ნარჩენების გაცვლა-გამოცვლას და რეციკლირებადი მასალების, როგორც ნედლი მასალის, სამრეწველო გამოყენებას.

- **რეციკლირება (Recycling)** – ამ პროცესების მიზანია ნარჩენებიდან ისეთი მასალების გამოცალკევება, როგორიცაა ქაღალდი, პლასტიკი და ლითონი წყაროსთან სეპარაციისა და სეპარირებული შეგროვების ან მექანიკური დამუშავების გზით და მისი ხელახალი გადამამუშავება.

- **რესურსის აღდგენა (Resource Recovery)** – ამ პროცესების მიზანია ნარჩენებიდან ახალი რესურსების მიღება ისეთი ტექნოლოგიების გამოყენებით, როგორიცაა გაზიფიკაცია (რომლის შედეგადაც შესაძლებელია სინთეზური საწვავის მიღება), ბიოლოგიური გადამამუშავება (რომლის შედეგადაც შესაძლებელია ბიოგაზის მიღება და რეალიზაცია), ანაერობული გადამამუშავება (რომლის შედეგადაც შესაძლებელია კომპოსტის) და ინსინერაცია (რომლის შედეგადაც შესაძლებელია ელექტროენერჯის მიღება და რეალიზაცია).

მაშინ, როდესაც ნარჩენების შემცირება და ხელახალი გამოყენება წარმოადგენს ყველაზე პრიორიტეტულ ვარიანტს ნარჩენების კომპონენტების ნაგავსაყრელზე განთავსების თავიდან აცილების თვალსაზრისით, რეციკლირება ყველაზე საუკეთესო ტექნიკური ვარიანტია მუნიციპალური ნარჩენების შემთხვევაში. რეციკლირება ასევე ახდენს ნაგავსაყრელზე განსათავსებელი ნარჩენების რაოდენობის შემცირებას და ამავე დროს მნიშვნელოვნად ზოგავს ბუნებრივ რესურსებს აკომპენსირებს რა რეციკლირებადი მასალების მიერ ჩანაცვლებული პროდუქტის მოპოვებაზე, დამუშავებაზე, ტრანსპორტირებაზე და/ან წარმოებაზე დასახარჯ ენერჯიას.

მუნიციპალური ნარჩენების მართვაში გამოყენებულმა ნებისმიერმა მეთოდმა უნდა:

1. წახალისოს ნარჩენების წარმოქმნის პრევენცია, გადამუშავება და დამუშავება;
2. შესაძლებლობის ფარგლებში უზრუნველყოს გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ნარჩენების მიერ გამოწვეული შესაძლო უარყოფითი ზემოქმედების შემცირება წინასწარი დამუშავების გზით (აქვე გათვალისწინებული უნდა იყოს წინასწარი დამუშავების პროცესით გამოწვეული შესაძლო ზემოქმედება გარემოზე).
2. ნარჩენების დამუშავების მინიმალური მოთხოვნები
ნარჩენების დამუშავება, სულ მცირე:
 1. უნდა იყოს ფიზიკური, თერმული, ქიმიური ან ბიოლოგიური პროცესი, რომელიც მოიცავს დახარისხებას;
 2. უნდა უზრუნველყოფდეს ნარჩენების მახასიათებლების შეცვლას;
 3. უნდა პასუხობდეს შემდეგ მიზნებს:
 - ა. ნარჩენების მოცულობის შემცირება; ან
 - ბ. ნარჩენების სახიფათო მახასიათებლების შემცირება; ან

გ. ნარჩენების მართვის ხელშეწყობა; ან

დ. ნარჩენების აღდგენის ხელშეწყობა.

4. ინერტული ნარჩენები, რომელთა დამუშავება არ არის ტექნიკური თვალსაზრისით შესაძლებელი ან აუცილებელი;

5. ნარჩენები, გარდა ინერტული ნარჩენებისა, რომელთა დამუშავების შედეგად არ შემცირდება მათი რაოდენობა ან საფრთხე, რომელსაც ის უქმნის ადამიანის ჯანმრთელობას ან გარემოს.

3. დამუშავების შედეგების ვალიდაცია

ნარჩენების დამუშავების მინიმალური დონის უზრუნველსაყოფად ნარჩენების დამუშავების შემოთავაზებული პროცესები და საშუალებები უნდა აკმაყოფილებდნენ ვალიდაციის სამპუნქტიან ტესტს და შეესაბამებოდნენ ნარჩენების მართვის კოდექსისა და ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნებს. სამპუნქტიანი ტესტის კრიტერიუმები უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

1. ტესტი 1 – გამოყენებული პროცესი - დამუშავების შერჩეული მეთოდი თავსებადი უნდა იყოს ერთ ან მეტ ფიზიკურ, თერმულ, ქიმიურ ან ბიოლოგიურ პროცესთან. მარტივი ტიპის ფიზიკური დამუშავების ზოგიერთმა პროცესმა შეიძლება დააკმაყოფილოს პირველი კრიტერიუმი, მაგრამ ვერ დააკმაყოფილოს დანარჩენი კრიტერიუმები. ამიტომ, იმისათვის, რომ დამუშავების შერჩეული პროცესი ჩაითვალოს ნარჩენების დამუშავების მართებული პროცესად და უპასუხოს ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მოცემული ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნებს, დამუშავების პროცესმა უნდა დააკმაყოფილოს სამპუნქტიანი ტესტის სამივე ნაწილი.

2. ტესტი 2 – ცვლილებები ნარჩენების მახასიათებლებში - ნაგავსაყრელზე განთავსების შემდეგ ნარჩენების ზემოქმედებას ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე ნარჩენების მახასიათებლები განსაზღვრავენ. აქედან გამომდინარე, დამუშავების შერჩეულმა მეთოდმა უნდა უზრუნველყოს ნარჩენების მახასიათებლების მნიშვნელოვანი ცვლილება. ეფექტიანი დამუშავების გზით უნდა შეიცვალოს ნარჩენების შემდეგი მახასიათებლები:

ა) **ჟონვალობა** – ნარჩენების ჟონვალობის დონის შემცირება ფიზიოქიმიური საშუალებებით;

ბ) **ბიოდეგრადირებალობა** – ბიოდეგრადირებადობის შემცირება ანაერობული დაშლის გზით ან ბიოლოგიური დამუშავების სხვა ისეთი ფორმით, როგორცაა, მაგალითად, კომპოსტირება;

გ) **აალებადობა** – აალებადობისა და ფიზიკური მახასიათებლების შემცირება თერმული დამუშავების ისეთი მეთოდით, როგორცაა, ინსინერაცია ენერჯის აღდგენის მიზნით;

დ) **ფიზიკური ფორმა** – ნარჩენების ფიზიკური ფორმის შეცვლა არ იქნება მიჩნეული დამუშავების მართებულ ფორმად, თუ ასეთ დამუშავებას არ მოყვება ნარჩენების მახასიათებლების შესაბამისი ცვლილება (მაგალითად, მტვრიანი ნარჩენების დასველება, ან ნარჩენების დაპრესვა არ შეიძლება ჩაითვალოს დამუშავების მართებულ მეთოდებად, ვინაიდან ამის შედეგად ნარჩენების მახასიათებლები არ იცვლება. ასევე ვერც ნარჩენების

პარკებში, ტომრებში, თუ სხვა ტიპის კონტეინერებში მოთავსება შეცვლის მათ მახასიათებლებს).

3.ტესტი 3 – დამუშავების შედეგები - 1 და 2 ტესტის კრიტერიუმებთან შესაბამისობის გარდა, დამუშავების შერჩეულ მეთოდს მნიშვნელოვანი შედეგებიც უნდა ახლდეს. დამუშავების პროცესის განხორციელებით მიღწეულ უნდა იქნეს, სულ მცირე, შემდეგი შედეგები:

ა) ნარჩენების მოცულობის შემცირება - პროცესები, რომლებიც არ ცვლიან ნარჩენების მახასიათებლებს ნაგავსაყრელზე განსათავსებელი ნარჩენების მოცულობის შესამცირებლად: ნარჩენების ინსინერაცია, ნარჩენების დახარისხება ნარჩენების ცალკეული კომპონენტების ნაგავსაყრელზე მოხვედრისგან თავიდან აცილების მიზნით და წყაროსთან სეპარირებული ორგანული ნარჩენების კომპოსტირება. ნარჩენების მოცულობის შემცირება შეიძლება მიღწეულ იქნას ნარჩენებიდან ცალკეული ელემენტის ამოღებით მისი ხელახალი გამოყენების, რეციკლირების ან სხვა რაიმე ფორმით აღდგენის მიზნით. (ნარჩენების მოცულობის შემცირება დაპრესვით (მაგალითად, საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ჩაპრესვა ნარჩენების შემგროვებელ მანქანაში) არ ცვლის ნარჩენების მახასიათებლებს, ამიტომაც აღნიშნული პროცესი ვერ აკმაყოფილებს მეორე ტესტის მოთხოვნებს.

ბ) ნარჩენების სახიფათო მახასიათებლების შემცირება - ამ კრიტერიუმის დაკმაყოფილება დამოკიდებულია ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენების სახეობაზე. მუნიციპალური ნარჩენების შემთხვევაში სახიფათო მახასიათებლების შემცირება, სულ მცირე, უნდა ითვალისწინებდეს ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების ამოღებას, რათა მნიშვნელოვნად შემცირდეს დარჩენილი არასეპარირებული ნარჩენების წვლილი ნაგავსაყრელზე მეთანის წარმოქმნასა და კლიმატის ცვლილებაში.

გ) ნარჩენების მართვის ხელშეწყობა - ნარჩენების დამუშავების მეთოდები, რომლებიც ცვლიან ნარჩენების მახასიათებლებს მათი მართვის ხელშეწყობის მიზნით, ეხება ნარჩენების მართვას მათი ნაგავსაყრელზე განთავსების შემდეგ და არა ნაგავსაყრელზე მათ განთავსებამდე. იმ შემთხვევაში, თუ ნარჩენების დამუშავების მიზანს მათი მართვის ხელშეწყობა წარმოადგენს, მახასიათებლების ცვლის შედეგად უნდა შემცირდეს გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ნარჩენების განთავსებით გამოწვეული უარყოფითი ზემოქმედებაც. ნარჩენების მართვის ხელშეწყობის პროცესების მაგალითებია დამუშავების ისეთი პროცესები, რომლებიც იწვევენ გრძელვადიან ცვლილებებს ნარჩენების ისეთ თვისებებში, როგორიცაა ჟონვადობა, დაშლა და აირების ან სუნის წარმოქმნა.

დ) ნარჩენების აღდგენის ხელშეწყობა - ნარჩენების დახარისხება ან გამოცალკევება ხელს უწყობს ნარჩენების აღდგენას მხოლოდ მაშინ, როდესაც ნარჩენების დამუშავების პროცესი მიზნად ისახავს ნარჩენის მთლიანად ან ნაწილობრივ აღდგენას და ნაგავსაყრელზე მათი განთავსების არიდებას.

ტესტირების კრიტერიუმებით შეიძლება სავალდებულო იყოს ტესტირების შედეგების ამსახველი დოკუმენტაციის და სხვ. წარდგენა ნაგავსაყრელის ოპერატორისათვის იმის დასადასტურებლად, რომ ნარჩენების კონკრეტული ნაკადი სათანადოდ არის დამუშავებული ნაგავსაყრელზე განსათავსებლად მათ მოტანამდე.

4. აღდგენისა და დამუშავების ტექნიკური ვარიანტების აღწერა

აღდგენის ტექნოლოგიის, სისტემისა თუ აღჭურვილობის შერჩევა დამოკიდებულია შემდეგ ფაქტორებზე:

1. ხელმისაწვდომობა საექსპლუატაციო/სარემონტო საშუალებებისა და სათადარიგო ნაწილების დროულად მოწოდების მხრივ ეფექტიანობის დონის შესანარჩუნებლად;

2. დამუშავების უწყვეტი ეფექტიანობის უზრუნველყოფის შესაძლებლობა და სანდოობა;

3. ნარჩენების მახასიათებლების (შედგენილობა, სიმკვრივე და ა.შ.) ცვლილებასთან, კერძოდ რეციკლირებადი მასალებისთვის სეპარირებულ შეგროვებაზე ეტაპობრივად გადასვლასთან, ადაპტაციის უნარი;

4. სიმარტივე ტექნიკური თვალსაზრისით, რაც უზრუნველყოფს ეფექტიანი შედეგების მიღებას მინიმალური ტექნიკური ცოდნითა და დანახარჯებით.

ქვემოთ მოცემულია დამუშავების რამდენიმე პროცესი, რომლებისაც შეუძლიათ დამუშავების მოთხოვნების დაკმაყოფილება:

4.1. რეციკლირებისა და რესურსების აღდგენის ვარიანტები

რეციკლირების პროცესებში გამოიყენება ისეთი მექანიკური სისტემებით აღჭურვილი ტექნიკური საშუალება, რომლებიც ახორციელებენ ნარჩენების არაერთგვაროვანი მასიდან ნარჩენების დახარისხებას, გაცრას, გაწმენდას და გამოცალკევებას პნევმატური და მაგნიტური საშუალებებით. აღნიშნული ტექნიკური საშუალებით მუნიციპალიტური ნარჩენების დამუშავების შედეგად, როგორ წესი, ხდება ქაღალდის, მუყაოს, მინის, ლითონის, რეზინისა და პლასტიკის გამოცალკევება. სამშენებლო ნარჩენების რეციკლირების შემთხვევაში დამუშავების შედეგად მიიღება ბეტონის შემავსებელი, ასფალტის შემავსებელი და ლითონი. აღდგენილი მასალების ბაზრების არსებობა განაპირობებს ამ პროცესების ეკოომიკურ მიზანშეწონილობას.

4.2. ნარჩენების სეპარაცია და სეპარირებული შეგროვება

ნარჩენების წარმოქმნის წყაროსთან რეციკლირებადი მასალების სეპარაციის პროცესის ეტაპობრივი განხორციელება გათვალისწინებულ უნდა იქნეს მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმებში. თუმცა, ბევრ ქვეყანაში წარმატებით გამოიყენება ნარჩენების დამუშავების ისეთი სისტემები, რომლებიც ეფექტიანად ახდენენ შერეული ნარჩენების დამუშავებას.

რესურსების აღდგენის ამჟამად არსებული სისტემები წარმოადგენენ კარგად აპრობირებულ ტექნოლოგიებს. არსებულ გამოცდილებაზე დაყრდნობით შესაძლებელია პროგნოზირება იმისა, თუ რა შედეგებს მოიტანს მათი გამოყენება საქართველოში. პირველ რიგში ეს ეხება თერმული დამუშავების სისტემებს (გაზიფიკაცია და ინსინერაცია).

გარდა ამისა, თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით საბოლოო პროდუქტების მიღების პროცესის ხარისხის კონტროლის გაუმჯობესებამ შესაძლებელი გახადა ისეთი

საბოლოო პროდუქტების წარმოება, როგორცაა ნარჩენებიდან მიღებული საწვავი და კომპოსტი.

მუნიციპალიტეტების მიერ დამუშავების მოთხოვნების შესრულების მიზნით ნარჩენების დამუშავების ტექნიკური მიდგომის შერჩევა დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ ხდება ნარჩენების შეგროვება: ადგილი აქვს ნარჩენების წყაროსთან დახარისხებას და სეპარირებულ შეგროვებას თუ ნარჩენები ერთიანად გროვდება. შესაფერისი ტექნოლოგიური ვარიანტის შესარჩევად მუნიციპალიტეტებმა უნდა განიხილონ ნარჩენების შეგროვების სხვადასხვა ვარიანტი. ნარჩენების შეგროვების მეთოდს მნიშვნელოვანი გავლენა აქვს მოთხოვნების შესრულების მიზნით ნარჩენების დამუშავების ტექნიკური მიდგომის შერჩევაზე.

ნარჩენების შეგროვების ვარიანტებია:

1. მუნიციპალურ ნარჩენებში მშრალი რეციკლირებადი მასალების სხვადასხვა ფრაქციის - ქაღალდის, მინის, პლასტიკისა და ლითონების წყაროსთან სეპარაცია და სეპარირებული შეგროვება

2. მშრალი რეციკლირებადი მასალების წყაროსთან სეპარაცია და სეპარირებული შეგროვება (ზემოთ აღნიშნული მასალების მოთავსება ერთ კონტეინერში)

3. საკვების ნარჩენებისა და სხვა მაღალი ღირებულების მქონე ორგანული მასალების წყაროსთან სეპარაცია და სეპარირებული შეგროვება

4. ნარჩენების ერთიანი შეგროვება სეპარაციის გარეშე

5. მორჩენილი ნარჩენები (მშრალი რეციკლირებადი მასალებისა და ორგანული მასალების წყაროსთან სეპარაციის შემდეგ დარჩენილი ნარჩენები)

6. მორჩენილი ნარჩენების სველი ფრაქცია (მხოლოდ მშრალი რეციკლირებადი მასალებისა წყაროსთან სეპარაცია, ორგანული მასალების გამოყოფის გარეშე).

შეგროვების მიდგომის შერჩევით განისაზღვრება ის, თუ რა დამოკიდებულება იქნება შეგროვების მეთოდსა და დამუშავების ვარიანტებს შორის. ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელ უწყებებს შეუძლიათ შეარჩიონ ნარჩენების შეგროვების ქვემოთ მოყვანილი მეთოდებიდან ერთ-ერთი, რომელიც გავლენას იქონიებს დამუშავების მეთოდის შერჩევაზე. ნარჩენების შეგროვების მეთოდებია:

1. **ერთბუნკერიანი შეგროვების სისტემა:** სისტემა, რომელშიც არ ხდება წყაროსთან ნარჩენების კომპონენტების სეპარაცია და სადაც ნარჩენები ერთ კონტეინერში გროვდება.

2. **ორბუნკერიანი შეგროვების სისტემა:** სისტემა, რომელშიც ხდება მშრალი რეციკლირებადი მასალების (ქაღალდი, პლასტიკი, ლითონი, მინა) წყაროსთან სეპარაცია და მათი ერთ კონტეინერში მოგროვება, ხოლო დანარჩენი მასალების - მეორე კონტეინერში მოთავსება.

3. **სამბუნკერიანი შეგროვების სისტემა:** სისტემა, რომელშიც ხდება მშრალი რეციკლირებადი მასალების (ქაღალდი, პლასტიკი, ლითონი, მინა) წყაროსთან სეპარაცია და მათი ერთ კონტეინერში მოგროვება, წყაროსთან სეპარირებული მაღალი ღირებულების მქონე ორგანული მასალის მეორე კონტეინერში მოგროვება, ხოლო მორჩენილი ნარჩენების - მესამე კონტეინერში მოგროვება.

4. მრავალბუნკერიანი შეგროვების სისტემა: სისტემა, რომელშიც არსებობს სპეციალური კონტეინერების სხვადასხვა კომბინაცია ორგანული მასალისა და მშრალი რეციკლირებადი მასალების (ქაღალდი, პლასტიკი, ლითონი, მინა) ცალ-ცალკე კონტეინერებში სეპარირებული შეგროვებისთვის.

რესურსების აღდგენის პროცესი მოიცავს ნარჩენების დამუშავებისა და ნარჩენებში არსებული ორგანული მასალის ახალ რესურსად გარდაქმნის სამ ძირითად მიდგომას. ესენია:

- ბიოლოგიური გარდაქმნა
- თერმული გარდაქმნა
- მექანიკური გარდაქმნა

4.3. ბიოლოგიური გარდაქმნა

ბიოლოგიური გარდაქმნის პროცესი იყენებს მიკროორგანიზმებს როგორც აერობულ, ასევე ანაერობულ პირობებში ნარჩენების მასაში არსებული ლპობადი ორგანული მასალიდან საბოლოო პროდუქტების - კომპოსტი ან ბიოგაზის მისაღებად. მუნიციპალური ნარჩენების შემთხვევაში გამოიყენება ბიოლოგიური გარდაქმნის ორი მეთოდი: კომპოსტირება და ანაერობული გადამუშავება. არსებობს ბიოლოგიური გარდაქმნის სისტემების ბევრი ვარიანტი, თუმცა ყველა მათგანი ამ ორ ძირითად კატეგორიაში ექცევა. როგორც წესი, მიკროორგანიზმები, რომლებიც კომპოსტირების აერობულ პროცესში მონაწილეობენ უფრო ძლიერი და გამძლეები არიან, ვიდრე ის მიკროორგანიზმები, რომლებიც ანაერობულ გარემოში არსებობენ. გარდაქმნის ორივე სისტემა დიდ ყურადღებას მოითხოვს მიკროორგანიზმების გარემოსა და მათი ზრდისა და ფუნქციონირებისათვის საჭირო პირობების კონტროლის კუთხით. ბიოლოგიური გარდაქმნის ობიექტები ამუშავებენ ლპობად ორგანულ მასალას და, შესაბამისად, შეიძლება მიიზიდონ მწერები და ფრინველები. ძირითადი დამაბინძურებლები, რომლებიც შეიძლება გამოიფრქვეს ბიოლოგიური გარდაქმნის ობიექტებიდან, არის წვრილი ნაწილაკები და ბიო-აეროზოლური ნაწილაკები, რომლებმაც შეიძლება გამოიწვიონ რესპირატორული დაავადებები დამაბინძურებლების არასათანადო მართვის შემთხვევაში.

4.4. თერმული გარდაქმნა

თერმული გარდაქმნის პროცესის დროს გამოიყენება სითბო და, შესაძლებელია, წნევაც, ნარჩენების მასაში არსებული ნებისმიერი სახის ორგანული მასალის სინთეზურ გაზად, სინთეზურ საწვავად ან ორთქლად გარდასაქმნელად ელექტროენერჯის წარმოების მიზნით. თერმული გარდაქმნის ყველაზე გავრცელებული მეთოდებია წვა და გაზიფიკაცია. გაზიფიკაციის მეთოდი სხვადასხვა ტექნოლოგიებით ხორციელდება: გაზიფიკაცია სინთეზური გაზის მისაღებად, პიროლიზური გაზიფიკაცია ზეთებისა და გაზის მისაღებად და პლაზმური თაღი, რომლის დროსაც გაზიფიკაცია ძალიან მაღალ ტემპერატურაზე მიმდინარეობს. გადამუშავების პროცესში ინსინერაციის გამოყენების შემთხვევაში ხელმისაწვდომია სხვადასხვა სახის ვარიანტები, რომლებიც ერთმანეთისგან წარმადობითა და ღუმელის აგებულებით განსხვავდებიან მუნიციპალური ნარჩენების მოცულობიდან და

სხვა მოთხოვნებიდან გამომდინარე. თერმული გარდაქმნის ყველა პროცესი ხასიათდება ერთნაირი ბუნებისა და დონის ემისიებითა და მასშტაბის ეკონომიით.

თერმული პროცესებიდან სახიფათო ემისიების წარმოქმნის შესაძლებლობის გამო, ევროკავშირში ადამიანების ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით 2000 წელს დაწესდა ემისიის სტანდარტები, რომლებმაც დაადგინეს ემისიების მაქსიმალური დონეები. ინსინერაციისა და გაზიფიკაციასთან დაკავშირებულ ემისიებს შორის ყველაზე საგანგაშო მძიმე ლითონების (მათ შორის, ტყვიის, კადმიუმისა და ვერცხლისწყლის) ორთქლი, აქროლადი არადეგრადირებადი ორგანული ნივთიერებები, დიოქსინები და ფურანებია. თერმული პროცესის შედეგად შესაძლებელია ამ მასალების ატმოსფეროში გაფრქვევა ემისიების სახით და შორ მანძილებზე გადაადგილება იმ შემთხვევაში, თუ არ მოხდება მათი დაჭერა ემისიების კონტროლის სისტემებით. თერმული პროცესებიდან მოსალოდნელია წვრილი ნაწილაკების გამოფრქვევა. წვრილი ნაწილაკები იწვევენ რესპირატორულ დაავადებებს, განსაკუთრებით მოსახლეობის მოწყვლად ნაწილში (მაგ. მოხუცები და სხვ.). თერმული გარდაქმნის სისტემების განხორციელებაში ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს ამ ტექნოლოგიებისათვის სავალდებულო ჰაერის დაბინძურების კონტროლის სისტემები (განსაზღვრული ევროკავშირის რეგულაციებით), რომელთა მიმართ წაყენებული მოთხოვნები ტერიტორიის ფართობისა და ფასის თვალსაზრისით თითქმის იგივეა, რაც თავად თერმული გარდაქმნის ობიექტის შემთხვევაში. ასეთი დანადგარების მასშტაბის ეკონომია მინიმალურია.

4.5. მექანიკური გარდაქმნა

მექანიკური გარდაქმნა ხორციელდება მარტივი მექანიკური სისტემების გამოყენებით, რომლებიც ახარისხებენ, ცრიან და აქუცმაცებენ ნარჩენებს მშრალი ორგანული მასალიდან საწვავის, ან ევროკავშირში იმპორტის სტანდარტების შესაბამისი მეორადი საწვავის მისაღებად. როგორც ნარჩენების მართვის ნებისმიერი სისტემის შემთხვევაში, აქაც მოსალოდნელია ლოკალური ხასიათის წვრილი ნაწილაკებისა და მტვრის გაფრქვევა, რომლის მართვაც შესაძლებელია და აუცილებელი სათანადო პროექტითა და ოპერირებით. გარდაქმნის ეს მეთოდი არ იყენებს მაღალ ტემპერატურას და, შესაბამისად, არ წარმოქმნის ისეთ ემისიებს, რომლებიც საჭიროებენ სპეციალურ საკვამლე მილებს, როგორც ეს თერმული გარდაქმნის შემთხვევაშია. მექანიკური დამუშავებით საწვავის მიღების მნიშვნელოვან ასპექტს წარმოადგენს ის, რომ იმ სამრეწველო ღუმელებსა თუ ცემენტის გამოსაწვავ მოწყობილობებს, რომლებიც ასეთ საწვავს გამოიყენებენ, დასჭირდებათ ემისიების სპეციალური მოთხოვნები. ეს გამოწვეულია იმით, რომ ნარჩენებიდან მიღებული საწვავის წვის შედეგად წარმოქმნილი ემისიები განსხვავდება ქვანახშირისა თუ სხვა სახის იმ მყარი საწვავის წვით წარმოქმნილი ემისიებისაგან, რომლებზეც გათვლილია აღნიშნული ღუმელები.

4.6. ნაგავსაყრელი წინასწარი დამუშავების შესაძლებლობით

წინასწარი დამუშავების შესაძლებლობის მქონე ნაგავსაყრელი ამცირებს ნაგავსაყრელის ფართობის მიმართ დაყენებულ მოთხოვნებს და ემისიებს და შეიძლება

ჩაითვალოს დამუშავების მოთხოვნის შესრულების ერთ-ერთ საშუალებად. შერეული ნარჩენების წინასწარი დამუშავება ხდება ნაგავსაყრელზე მათ განთავსებამდე. წინასწარი დამუშავების პირველი დონეზე ხდება ნარჩენების გროვებად დაყრა. გროვები, როგორც წესი, კვირაში ერთხელ ბრუნდება. ამის შედეგად, ნაგავსაყრელზე განთავსებამდე, ნარჩენებში არსებული ლპობადი ორგანული ნარჩენები ნაწილობრივ იხრწნება. ეს ამცირებს ნაგავსაყრელზე ბიოგაზისა და გამონაჟონის წარმოქმნას, ასევე სუნსა და დაავადებების გადამტანების - ფრინველების რაოდენობას. წინასწარი დამუშავების უკეთესი შედეგების მისაღებად შესაძლებელია ნარჩენების გროვიდან დამატებითი რეციკლირებადი და წვადი მასალების დახარისხება და განცალკევება.

5. ტექნიკური ვარიანტების მასშტაბის ეკონომია

მუნიციპალური ნარჩენების სექტორს აქვს ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის მხოლოდ რამდენიმე კომპონენტი, რომელიც ხასიათდება მასშტაბის მნიშვნელოვანი ეკონომიით. აქედან გამომდინარე, ნარჩენების შეგროვების მომსახურების დიდი ტერიტორიები და დამუშავების ზოგიერთი ტექნოლოგია არ არის საჭირო. თუმცა, ისეთი კომპლექსური ობიექტებისათვის, როგორცაა სანიტარული ნაგავსაყრელები და ნარჩენების ენერჯიად გარდამქნელი ობიექტები, მასშტაბის ეკონომია აუცილებელია და გათვალისწინებულ უნდა იქნეს დაგეგმარებისა და დაპროექტების დროს. მასშტაბის ეკონომიის შემთხვევაში აუცილებელია ადგილობრივი ხარჯების ზუსტად გამოანგარიშება. ქვემოთ მოცემულია დამუშავების ვარიანტებთან დაკავშირებული მასშტაბის ეკონომიის მაგალითები:

1. ხელის ძალით მომუშავე კომპოსტის მწარმოებელი ობიექტები შეიძლება იყოს მცირე ზომის და სათემო დონეზე მოწყობილი, ვინაიდან ასეთი ობიექტებზე მასშტაბის ეკონომია არ ვრცელდება.

2. კომპოსტის მწარმოებელი მექანიზებული ობიექტები, რომლებიც გამოიყენებენ ბევრ ისეთ მექანიკურ სისტემას, როგორცაა მექანიკური და ვიბრაციული საცერი, დამახარისხებელი კონვეერი და გროვების გადასაბრუნებელი მექანიკური მოწყობილობა, უნდა იყოს საკმარისად დიდი იმისათვის, რომ აღჭურვილობის შექმნა და მისი გამოყენება ეკონომიკური თვალსაზრისით გამართლებული იყოს. კომპოსტის მწარმოებელი მექანიზებული ობიექტის სიდიდეს განაპირობებენ ბორბლებიანი მტვირთავები და გროვების გადასაბრუნებელი მექანიკური მოწყობილობები. გროვების გადასაბრუნებელი მექანიკური მოწყობილობების მომწოდებლებს აქვთ ისეთი მოწყობილობები, რომელთა წარმადობა მხოლოდ 100 ტონა/საათია. თუ დავუშვებთ, რომ გროვის გადაბრუნება ხდება 6 კვირის განმავლობაში კვირაში ერთხელ მაინც, მასშტაბის ეკონომიის მისაღწევად აღნიშნული კონფიგურაცია (100 ტონა/საათი) სავსებით საკმარისია.

3. ნარჩენების ენერჯიად გარდამქნელი ობიექტები 24 საათის განმავლობაში მუშაობენ. აქედან გამომდინარე, ისინი უნდა იყოს საკმარისად დიდი იმისათვის, რომ თერმული მოწყობილობებისა და მათთან დაკავშირებული ჰაერის დაბინძურების კონტროლის სისტემების ხარჯი ეკონომიკური თვალსაზრისით გამართლებული იყოს. ნარჩენების ენერჯიად გარდამქნელი მოწყობილობების მომწოდებლებს აქვთ ისეთი მოწყობილობები, რომელთა წარმადობა გაზიფიკატორების შემთხვევაში, მხოლოდ 50

ტონა/დღეს, ხოლო ინსინერატორების შემთხვევაში - 120 ტონა/დღეს შეადგენს. მასშტაბის ეკონომიით ხასიათდება ნარჩენების ენერჯიად გარდაქმნის ყველა მეთოდი. მასშტაბის ეკონომია მიიღწევა 300 ტონა/დღე წარმადობის შემთხვევაში. აღნიშნული მიდგომა გამოყენებულ უნდა იქნეს რეგიონულ დონეზე ამ სახის ტექნოლოგიის გამოყენების ეკონომიკური მიზანშეწონილობის დასამტკიცებლად სათანადო მასშტაბების უზრუნველყოფის გზით.

ზემოთ აღწერილია მუნიციპალიტეტებისათვის ხელმისაწვდომი დამუშავების ცალკეული მეთოდებისათვის საჭირო მინიმალური მასშტაბის ეკონომია. ობიექტების უმეტესობა, რაც უფრო დიდია, მით უფრო ეკონომიურია ერთ ტონაზე გაანგარიშებით. მაგალითად, თუ ეკონომიის მისაღწევად ნარჩენების ენერჯიად გარდამქმნელი ობიექტის წარმადობა უნდა იყოს, სულ მცირე, 150 ტონა/დღე, ხოლო სანიტარული ნაგავსაყრელის - 300 ტონა/დღე, ბევრი ახალი ობიექტი ეცდება ხარჯების შემცირებას ბევრად მეტი ნარჩენების მართვის საშუალებით.

6. ტექნიკური ვარიანტების შედარება

6.1. ვარიანტების ხარჯთსარგებლიანობის ანალიზი

დაგეგმვის პროცესისათვის მუნიციპალიტეტებმა წინასწარი გათვლებითა და ერთეულის ადგილობრივი ღირებულების საფუძველზე უნდა დაადგინონ დამუშავების სხვადასხვა ვარიანტების პირდაპირი ხარჯები (რაოდენობრივად). ამის შემდეგ მიღებული შედეგები უნდა შედარდეს შეფასებული ტექნოლოგიის ფასთან, რომელიც ხელმისაწვდომია სხვადასხვა მედია წყაროს საშუალებით და დადგინეს, იქნება თუ არა კონკრეტული ტექნოლოგიის გამოყენება ეკონომიკური თვალსაზრისით გამართლებული.

6.2. სასიცოცხლო ციკლის ხარჯების ხარისხობრივი და რაოდენობრივი ასპექტები

მედია წყაროების გამოყენება ასევე შეიძლება საქართველოში დანერგვის შემთხვევაში ამათუიმ ტექნოლოგიის სასიცოცხლო ციკლის ხარჯების სხვა ტერიტორიებზე დანერგილი ანალოგიური ტექნოლოგიების სასიცოცხლო ციკლის ხარჯებთან შედარება. სასიცოცხლო ციკლის ხარჯი წარმოადგენს დამუშავების ძირითადი კომპონენტების საექსპლუატაციო ვადის განმავლობაში აღჭურვილობისა თუ ცალკეული ობიექტების ერთეულებთან დაკავშირებული ხარჯების ჯამს. სასიცოცხლო ციკლის შეფასებამ უნდა მოიცვას: მთლიანი კაპიტალური, საექსპლუატაციო, ტექნიკური მომსახურებისა და ჩანაცვლების ხარჯები ობიექტისა და მისი კომპონენტების საექსპლუატაციო ვადის განმავლობაში.

არსებობს დამუშავების სხვადასხვა ვარიანტების სასიცოცხლო ციკლის ანალიზის მოდელები (საინტერესოა: ყველა ხარჯის რაოდენობრივად გამოსახვის შედეგად ირკვევა, რომ დამუშავების ის ვარიანტები, რომლებიც მნიშვნელოვან შედეგებს აღწევენ რეციკლირებასა და რესურსების აღდგენაში, დიდ ეკონომიას აკეთებენ ბუნებრივი რესურსების გამოყენების თვალსაზრისით და ფასებით კონკურენციას უწევენ ისეთ იაფ ვარიანტებს, როგორცაა სანიტარული ნაგავსაყრელები). სასიცოცხლო ციკლის ანალიზის კომპიუტერულმა მოდელებმა მნიშვნელოვნად შეცვალეს ტექნიკური ვარიანტების შედარებისა და შეფასების მეთოდები.

ცხრილში ქვემოთ მოცემულია დამუშავების ზემოთ განხილული ტექნიკური ვარიანტების შედარება ისეთი ფაქტორების მიხედვით, როგორცაა კაპიტალური ხარჯი, მიმდინარე საექსპლუატაციო და ტექნიკური მომსახურების ხარჯი, პროგნოზირებული შემოსავალი, მოთხოვების უნარ-ჩვევებისა და ტერიტორიის ფართობის მიმართ. ასევე ნაჩვენებია ის, თუ რომელ დონეზე (ადგილობრივ თუ რეგიონულ) უნდა მოეწყოს თითოეულ ტექნოლოგიაზე დამყარებული ობიექტი იმ შემთხვევაში, როდესაც მასშტაბის ეკონომია მნიშვნელოვანია ხარჯეფექტიანობისა და ეკონომიკური მდგრადობის თვალსაზრისით. ყველა ტექნიკური ვარიანტი უნდა დაპროექტდეს და მოეწყოს გარემოს დაცვასთან, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, ამიტომ მათი ამ კუთხით შედარება არ არის აუცილებელი.

წარმოდგენილი ინფორმაცია საქართველოში ნარჩენების მართვის გაუმჯობესებისათვის ხელმისაწვდომი საუკეთესო ტექნიკური საშუალებების შერჩევის შესაძლებლობას იძლევა. მიუხედავად ამისა, საუკეთესო ტექნიკური ვარიანტისა და ხელშემწყობი გარემოს საბოლოო შერჩევა დამოკიდებულია განვითარების სხვადასხვა ფაქტორებზე, რომლებიც შეიძლება იყოს როგორც ადგილობრივი, ასევე რეგიონული ან ეროვნული მნიშვნელობის. მაგალითად, ნარჩენების საკმარისმა რაოდენობამ, რომელიც გაამართლებს კომპლექსური და ძვირადღირებული ტექნოლოგიების შერჩევას, შეიძლება მასშტაბის ეკონომია განაპირობოს, რაც აუცილებელია ასეთი ობიექტების ხარჯსარგებლიანობისა და მდგრადობის უზრუნველსაყოფად. გარდა ამისა, ტექნოლოგიების გამოყენებით მიღებული პროდუქტების (მასალები, ენერჯია, და სხვ.) გასაღების ბაზრების არსებობა და სიდიდე დიდ როლს ასრულებს ცალკეული ტექნიკური ვარიანტების ეკონომიკურ და ტექნიკურ მიზანშეწონილობაზე. რეგიონული საინვესტიციო გეგმების (და მათთან დაკავშირებული ხარჯსარგებლიანობის ანალიზის) შემუშავების დროს განხილულ უნდა იქნეს სხვადასხვა ტექნიკური ვარიანტის ეკონომიკური და ტექნიკური მიზანშეწონილობა, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს ინვესტიციების შესაბამისობა ეროვნული სტრატეგიის მიზნებსა და ამოცანებთან.

7. დამუშავების ვარიანტების შეფასება და განხორციელების პროცესი

მუნიციპალიტეტება უნდა შეარჩიონ დამუშავების ისეთი მიდგომები და ტექნოლოგიები, რომლებიც ადვილად ხელმისაწვდომია, სანდოა და შესაძლებელია მათი მორგება შეცვლილი შედგენილობის მქონე ნარჩენებზე (რასაც შეიძლება ადგილი ჰქონდეს მომავალში). აღნიშნული მიდგომებისა და ტექნოლოგიების დანერგვა და გამოყენება არ უნდა იყოს დაკავშირებული ტექნიკურ სირთულეებთან და დიდ ხარჯებთან და მათი განხორციელება შესაძლებელი უნდა იყოს არსებული ტექნიკური შესაძლებლობებითა და ეკონომიკური რესურსებით. დამუშავების პროცესის შერჩევის დროს ყურადღება უნდა მიექცეს აღდგენილი მასალების გასაღების ბაზრების არსებობასა და მდგრადობას, ვინაიდან დამუშავების კონკრეტული ვარიანტების ეკონომიკური მიზანშეწონილობა შეიძლება დამოკიდებული იყოს აღდგენის შედეგად მიღებული პროდუქტის ღირებულებაზე

(მაგალითად, რეციკლირებადი მასალების, კომპოსტისა და აღდგენილი ენერჯის ღირებულება).

მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმებში მუნიციპალიტეტებმა უნდა აღწერონ ნარჩენების დამუშავების მეთოდი და საფუძველი.

ქვემოთ მოცემულია დამუშავების ალტერნატიული მიდგომების მიზანშეწონილობის შეფასების ეტაპები:

1. ადგილობრივად ან რეგიონულ დონეზე არსებული ნარჩენების სახეობა და რაოდენობა განსაზღვრავს იმას, შესაძლებელია თუ არა მასშტაბის ეკონომიის მიღწევა იმისათვის, რომ გამართლებული იყოს გარკვეული ტექნოლოგიების, კერძოდ მაღალი კაპიტალური ხარჯების მქონე ისეთი ტექნოლოგიების, როგორცაა ნარჩენების ენერჯიად გარდაქმნის თერმული პროცესების, გამოყენება.

2. აღდგენილი რესურსი არსებობს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს მისი გასაღების ბაზარი. მაგალითად, კომპოსტის მწარმოებელი ობიექტი წარმატებული იქნება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი სტაბილურად ასაღებს მიღებულ პროდუქტს. იგივე შეიძლება ითქვას სხვა ტექნოლოგიებზეც, რომლებიც სხვა პროდუქტებს აწარმოებენ.

3. კანონმდებლობამ უნდა განსაზღვროს დაბინძურების შესამცირებელი სისტემების, როგორც რესურსების აღმდგენი ობიექტების ერთ-ერთი უმთავრესი კომპონენტის, აუცილებლობა. მაგალითად, ინსინერატორების (რომელიც თერმული დამუშავების მიდგომას წარმოადგენს) გამოყენების შემთხვევაში, აუცილებელი იქნება ჰაერის დაბინძურების კონტროლის ძვირადღირებული მოწყობილობის დამონტაჟება, რაც შეიძლება ისეთივე ძვირი აღმოჩნდეს, როგორც თავად დამუშავების სისტემა.

4. აუცილებელია ჩატარდეს კონკრეტული ტექნოლოგიის გამოყენების ხარჯსარგებლიანობის ანალიზი, რათა დადგინდეს დამუშავების ალტერნატივების ტექნიკური და ეკონომიკური მიზანშეწონილობა. ხარჯსარგებლიანობის ანალიზის დროს შესწავლილ უნდა იქნეს ყველა ის ფაქტორი, რომელიც მნიშვნელოვანია ობიექტებისა და მისი კომპონენტების საექსპლუატაციო ვადის განმავლობაში კონკრეტული ტექნოლოგიის გამოყენებასთან დაკავშირებული სასიცოცხლო ციკლის ხარჯების დასადგენად. ხარჯსარგებლიანობის ანალიზის პროცესში უნდა განისაზღვროს კონკრეტული ტექნოლოგიის დაფინანსებისა და განხორციელების საშუალებებიც. გარდა ამისა, ხარჯსარგებლიანობის ანალიზის დროს შესწავლილ უნდა იქნეს იმ სხვადასხვა ინსტიტუციური ჩარჩოს უპირატესობები და ნაკლოვანებები, რომელთა ფარგლებშიც შესაძლებელი იქნება დამუშავების პროექტების განხორციელება და მათი მდგრადობის შენარჩუნება.

5. ბევრ ქვეყანაში ტექნოლოგიების მომწოდებლები ცდილობენ დაამყარონ კავშირები მუნიციპალიტეტებთან და რეგიონებთან და შესთავაზონ მათ საკუთარი პროდუქტი. ასეთი ობიექტების დაგეგმვის, დაპროექტებისა და ექსპლუატაციის სირთულიდან გამომდინარე, აუცილებელია, რომ ტექნოლოგიის შესყიდვის პროცესი კარგად მომზადებული და გამჭვირვალე იყოს, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს შესაფერისი სისტემის შერჩევა და განხორციელება.

ტექნიკური ვარიანტების შედარება							
ტექნიკური ვარიანტები	ეკონომიკური ფაქტორები				ტერიტორია	მასშტაბის ეკონომიის ფაქტორები	
	კაპიტალური ხარჯი	მიმდინარე ხარჯები	შემოსავლიან გავლენა	უნარჩვევები		პროექტის მდებარეობა	პროექტის მინიმალური მასშტაბი
რეციკლირებისა და რესურსების აღგენის ვარიანტები							
მასალის რეციკლირება	ს	ს	მ	დ	ა/ე	ადგილობრივი/რეგიონული	არა
ბიოლოგიური გარდაქმნა							
აერობული - კომპოსტი	ს	ს	დ	ს	მ	რეგიონული	100 ტონა/დღე
ანაერობული - ბიოგაზი	მ	მ	მ	მ	დ	რეგიონული	300 ტონა/დღე
თერმული გარდაქმნა							
წვა	მ	მ	მ	მ	დ	რეგიონული	300 ტონა/დღე
გაზიფიკაცია	მ	მ	მ	მ	დ	რეგიონული	300 ტონა/დღე
მექანიკური გარდაქმნა							
ნარჩენებიდან მიღებული საწვავი	მ	მ	მ	მ	დ	რეგიონული	200 ტონა/დღე
მეორადი საწვავი	მ	მ	მ	მ	დ	რეგიონული	200 ტონა/დღე
წინასწარი დამუშავების ვარიანტები							
წინასწარი დამუშავების შესაძლებლობის მქონე ნაგავსაყრელი	მ	მ	ა/ე	ს	ს	რეგიონული	300 ტონა

ნ – მაღალი ზემოქმედება
 ს – საშუალო ზემოქმედება
 დ – დაბალი ზემოქმედება
 ა/ე – არ ეხება.

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №421 „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე. 2015 წლის 11 აგვისტო, ქ.თბილისი

ვებგვერდი, 14/08/2015
სარეგისტრაციო კოდი
300160070.10.003.018807

მუხლი 1

პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილის, ნარჩენების მართვის კოდექსის 49-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტისა და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 და 25-ე მუხლების საფუძველზე:

1. დამტკიცდეს თანდართული ტექნიკური რეგლამენტი „ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ“.

2. ამ დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის ამოქმედებამდე არსებულმა ნაგავსაყრელებმა, რომლებსაც არ აქვთ „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად გაცემული ნებართვა, მისი ამოქმედებიდან 6 თვის ვადაში უზრუნველყონ ნაგავსაყრელების ამ ტექნიკური რეგლამენტით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანის გეგმის წარდგენა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში, ამ ტექნიკური რეგლამენტის VI თავის მოთხოვნათა შესაბამისად.

3. ამ დადგენილების ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად გამოცხადდეს „ტექნიკური რეგლამენტის – „მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ნაგავსაყრელების მოწყობისა და ექსპლუატაციის წესები და ნორმები“ დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №416 დადგენილება.

მუხლი 2

დადგენილება ამოქმედდეს 2015 წლის 1 აგვისტოდან.

პრემიერ-მინისტრი

ირაკლი ღარიბაშვილი

ტექნიკური რეგლამენტი ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და შემდგომი მოვლის შესახებ

თავი I. ზოგადი დებულებები

მუხლი 1. ტექნიკური რეგლამენტის მიზანი

1. ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვის და შემდგომი მოვლის შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის (შემდგომში-ტექნიკური რეგლამენტი) მიზანია უზრუნველყოს გარემოზე, განსაკუთრებით ზედაპირულ წყლებზე, მიწისქვეშა წყლებზე, ნიადაგსა და ატმოსფერულ ჰაერზე (სათბური აირების ეფექტის ჩათვლით) და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ნაგავსაყრელის თანმხლები უარყოფითი ზემოქმედების პრევენცია ან მაქსიმალურად შემცირება, ნარჩენებისა და ნაგავსაყრელისთვის საოპერაციო და ტექნიკური მოთხოვნების, ზომებისა და პროცედურების დაწესებით, ნარჩენების განთავსებიდან ნაგავსაყრელის სრული სასიცოცხლო ციკლის განმავლობაში.

2. ტექნიკური რეგლამენტით დადგენილია:

ა) ნაგავსაყრელის მოწყობის, ოპერირების, დახურვისა და დახურვის შემდგომი პროცედურების ტექნიკური წესები და ინსტრუქციები;

ბ) არსებული ნაგავსაყრელების (რომლებსაც არ აქვს „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად გაცემული ნებართვა) ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანის მოთხოვნები;

გ) ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების პროცედურა, კრიტერიუმები და ნარჩენების მიწისქვეშა განთავსების უსაფრთხოების მოთხოვნები.

მუხლი 2 . ტერმინთა განმარტება

1. ამ ტექნიკურ რეგლამენტში გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ იმავე მნიშვნელობა, რაც ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-3 მუხლში გათვალისწინებულ ტერმინებს.

2. ამ რეგლამენტში გამოყენებულ სხვა ტერმინებს ამ რეგლამენტის მიზნებისათვის აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) ნაგავსაყრელის აირი – ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენებიდან გამოყოფილი ყველა სახის აირი;

ბ) ნაგავსაყრელის სასიცოცხლო ციკლი – დროის მონაკვეთი ნაგავსაყრელის მოწყობიდან ნაგავსაყრელის დახურვისა და დახურვის შემდგომი მოვლის ჩათვლით;

გ) ნაგავსაყრელის ოპერატორი – ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელსაც მინიჭებული აქვს ნაგავსაყრელის მართვის უფლება. (ნაგავსაყრელის მოწყობის მოსამზადებელი პერიოდიდან მისი დახურვის შემდგომი მოვლის ფაზამდე ეს პირი შეიძლება შეიცვალოს);

დ) გამონაჟონი – სითხე, რომელიც ჟონავს განთავსებული ნარჩენებიდან და გამოედინება ნაგავსაყრელიდან ან რჩება ნაგავსაყრელზე;

ე) ნაგავსაყრელის დახურვის შემდგომი მოვლა – საქმიანობათა ერთობლიობა, რომლებიც ხორციელდება ნაგავსაყრელის დახურვის შემდგომ საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს (შემდგომში- სამინისტრო) მიერ განსაზღვრულ პერიოდში და ნებართვით გათვალისწინებული პირობებით და მიმართულია ტერიტორიის მოვლის, გარემოსდაცვითი ღონისძიებების გატარების, გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ნაგავსაყრელით შესაძლო მავნე ზემოქმედების შედეგების თავიდან ასაცილებლად;

ვ) მიწისქვეშა საწყობი – ნარჩენების მუდმივი საწყობი ღრმა გეოლოგიურ ღრუში.

მუხლი 3. მოქმედების სფერო

1. ეს ტექნიკური რეგლამენტი ვრცელდება ნარჩენების მართვის კოდექსით გათვალისწინებულ ნაგავსაყრელებზე.

2. ტექნიკური რეგლამენტი არ ვრცელდება:

ა) ნიადაგის განაყოფიერების ან გაუმჯობესების მიზნით ნიადაგში ჩამდინარე წყლების დამუშავების ობიექტებიდან და ფსკერსაღრმავებელი სამუშაოების შედეგად წარმოქმნილი ლექის (მათ შორის კანალიზაციის ლექი) და მსგავსი მასალის გაფანტვაზე;

ბ) ინერტული ნარჩენების გამოყენებაზე, რომელიც დაკავშირებულია რელიეფის აღდგენასთან და ამოვსების სამუშაოებთან ან ნაგავსაყრელის მშენებლობის და მართვის პროცესში მათ გამოყენებასთან;

გ) არასახიფათო ამოღებული ლექის განთავსებაზე წყალსადინარების გასწვრივ (საიდანაც მოხდა ამ ლექის ამოღება) და ზედაპირული წყლების ობიექტებში, მათი ფსკერისა და ქვენიადაგის ჩათვლით;

დ) მინერალური რესურსების შესწავლის, მოპოვების, გადამუშავებისა და შენახვის, ასევე კარიერების ექსპლუატაციის შედეგად მიღებული დაუბინძურებელი ნიადაგის ან არასახიფათო ინერტული ნარჩენების განთავსებაზე.

მუხლი 4. ნაგავსაყრელების კატეგორიები

1. თითოეულ ნაგავსაყრელს უნდა მიენიჭოს ერთ-ერთი ქვემოთ მოცემული კატეგორია:

- ა) სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი;
- ბ) არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი;
- გ) ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელი.

2. იმ შემთხვევებში, თუ ნაგავსაყრელის ტერიტორია დაყოფილია სექტორებად ან/და უჯრედებად ერთზე მეტი სახის ნარჩენის განთავსების მიზნით, აღნიშნული სექტორები ან უჯრედები განიხილება დამოუკიდებელ კატეგორიად ამ მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად.

მუხლი 5. ნაგავსაყრელის ოპერატორის ზოგადი ვალდებულებები

ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია უზრუნველყოს ნაგავსაყრელის მოწყობა, ოპერირება, დახურვა და დახურვის შემდგომი მოვლა ნარჩენების მართვის კოდექსის, ამ

ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების და საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ნორმების შესაბამისად, რითაც უზრუნველყოფილი იქნება ადამიანის ჯანმრთელობის და გარემოს დაცვა.

მუხლი 6. ნაგავსაყრელზე ნარჩენების განთავსება

1. ნაგავსაყრელზე აკრძალულია შემდეგი სახის ნარჩენების განთავსება:

ა) თხევადი ნარჩენები;

ბ) ნარჩენები, რომლებიც ნაგავსაყრელზე არსებობის პირობებში ფეთქებადი, კოროზიული, მჟანგავი, ადვილად აალებადი ან აალებადია ნარჩენების მართვის კოდექსის III დანართში არსებული სახიფათო ნარჩენების განსაზღვრელი მახასიათებლების შესაბამისად;

გ) საავადმყოფოებისა და სხვა სამკურნალო/სამედიცინო ობიექტების (მათ შორის ვეტერინარული დაწესებულებები) წარმოქმნილი ინფექციური ნარჩენები, რომლებიც შეესაბამებიან ნარჩენების მართვის კოდექსის III დანართის H9 პუნქტით განსაზღვრულ მახასიათებელს;

დ) გამოყენებული მთლიანი საბურავები (გარდა ველოსიპედის საბურავებისა, ნაგავსაყრელის მოწყობის პროცესში საინჟინრო მასალად გამოყენებული საბურავებისა და დაქუცმაცებული საბურავებისა);

ე) ნებისმიერი სხვა სახის ნარჩენი, რომელიც არ აკმაყოფილებს ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართით განსაზღვრულ ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებს.

2. აკრძალულია ნარჩენების შერევა ან გაზავება, ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების კრიტერიუმების დაკმაყოფილების მიზნით.

3. ნაგავსაყრელზე ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების განთავსების რაოდენობის შემცირების მიზნები და განსახორციელებელი ღონისძიებები განისაზღვრება ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის სტრატეგიით, საქართველოს კანონით „ნარჩენების მართვის კოდექსის“ შესაბამისად.

მუხლი 7. ნარჩენების დამუშავება ნაგავსაყრელზე განთავსებამდე

1. ნებართვის მქონე ნაგავსაყრელზე დასაშვებია მხოლოდ დამუშავებული ნარჩენების განთავსება.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტი არ ვრცელდება:

ა) ინერტულ ნარჩენებზე, რომელთა დამუშავება არ არის ტექნიკურად განხორციელებადი;

ბ) სხვა სახის ნარჩენებზე, რომელთა დამუშავება არსებითად არ შეამცირებს ნარჩენების სახიფათო თვისებებს, გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობასთან დაკავშირებულ იმ რისკებს, რომელიც შეიძლება გამოიწვიოს აღნიშნულმა ნარჩენებმა ნაგავსაყრელის სრული სასიცოცხლო ციკლის განმავლობაში.

მუხლი 8. ნებართვის მისაღები განაცხადის შინაარსი და წარსადგენი ინფორმაცია

1. ნებართვის მისაღები განაცხადი „ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონით, ნარჩენების მართვის კოდექსით დადგენილ მოთხოვნებთან ერთად უნდა მოიცავდეს:

ა) ინფორმაციას განმცხადებლის და ნაგავსაყრელის ოპერატორის შესახებ, თუ ისინი სხვადასხვა პირები არიან;

ბ) ნაგავსაყრელის კატეგორიას, განსათავსებელი ნარჩენების კოდებს „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული ნარჩენების ნუსხის შესაბამისად და საერთო რაოდენობას;

გ) ნარჩენების განთავსების ადგილზე განსათავსებელი ნარჩენების საპროექტო მოცულობას, ასევე ნაგავსაყრელის უჯრედების საპროექტო მოცულობას;

დ) ნაგავსაყრელის მოწყობის ადგილის აღწერას, მათ შორის ადგილმდებარეობა, GIS კოორდინატები, ტოპოგრაფიული, ჰიდროგეოლოგიური და გეოლოგიური მახასიათებლები (წარმოდგენილი შესაბამისი კვლევების შედეგებით);

ე) დაბინძურების პრევენციისა და შემცირების მეთოდებს;

ვ) ოპერირების, მონიტორინგის და კონტროლის გეგმას;

ზ) ნაგავსაყრელის დახურვისა და დახურვის შემდგომი მოვლის გეგმას;

თ) ნაგავსაყრელის მოწყობის საპროექტო გეგმებს, ტექნიკური მომსახურების ინფრასტრუქტურის აღწერას, სექციებისა და უჯრედების მოწყობისა და ოპერირებისას მათი გამოყენების სავარაუდო თანმიმდევრობას და ნუმერაციას;

ი) ნარჩენების მიღებისა და შემოწმების პროცედურებს;

კ) ნაგავსაყრელის მოწყობასა და ოპერირებასთან დაკავშირებული საქმიანობების დეტალურ აღწერას.

2. სამინისტრო გასცემს ნებართვას, თუ დაკმაყოფილდება შემდეგი მოთხოვნები:

ა) პროექტი აკმაყოფილებს ნარჩენების მართვის კოდექსისა და ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნებს და შეესაბამება ნარჩენების მართვის ეროვნულ სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმას;

ბ) გათვალისწინებულია პერსონალის სისტემატური შესაბამისი პროფესიული და ტექნიკური სწავლება;

გ) ნაგავსაყრელის ოპერირების ფაზაში მიღებულია ყველა აუცილებელი ზომა უბედური შემთხვევების თავიდან ასაცილებლად და მათი შედეგების შესამცირებლად.

3. კანონმდებლობით დადგენილი წესით ნებართვის მისაღებად შეტანილი განაცხადის დაკმაყოფილების შემდეგ, აღნიშნული ინფორმაცია სტატისტიკის მიზნებისთვის ხელმისაწვდომი უნდა გახდეს შესაბამისი ორგანოებისთვის მოთხოვნის შემთხვევაში.

თავი II. ნაგავსაყრელის დაპროექტებასა და მოწყობასთან დაკავშირებული მოთხოვნები

მუხლი 9 . ნაგავსაყრელის ადგილმდებარეობა

1. აკრძალულია ნაგავსაყრელის მოწყობა სანიტარული დაცვის პირველ და მეორე ზონაში და წყალდაცვით ზოლებში.

2. მანძილი საცხოვრებელი სახლებიდან ნაგავსაყრელის საზღვრებამდე უნდა იყოს არანაკლებ 500 მეტრი.

3. არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი დაშორებული უნდა იყოს აეროდრომიდან სამოქალაქო ავიაციის საერთაშორისო ორგანიზაციის (ICAO) მოთხოვნების შესაბამისად.

4. ნაგავსაყრელისთვის ადგილის შერჩევასა გათვალისწინებული უნდა იქნეს:

ა) წყალმომარაგების, ნიადაგის დაწვევის, მეწყერებისა ან ზვავების საშიშროება;

ბ) გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური პირობები;

გ) ზედაპირული წყლების დაბინძურების საშიშროების, დაცული ტერიტორიების, ბუნების ან კულტურის ძეგლების არსებობა.

5. ნაგავსაყრელის ტერიტორია და მოცულობა განისაზღვრება შემდეგი მონაცემების მიხედვით:

ა) შერჩეული ტერიტორიის ტოპოგრაფიული, საინჟინრო, გეოლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური და ჰიდროლოგიური პირობები;

ბ) ნაგავსაყრელზე განსათავსებელი ნარჩენების სახეობა, რაოდენობა და შემადგენლობა;

გ) პერიოდი, რომლის განმავლობაშიც ნაგავსაყრელი აქტიურად მიიღებს ნარჩენებს.

მუხლი 10. ნაგავსაყრელების საპროექტო სიმაღლეები და ტოპოგრაფია

ნაგავსაყრელის ყველა საინჟინრო ობიექტი უნდა დაპროექტდეს და აშენდეს ისე, რომ მათი ვერტიკალური სიმაღლეები და ტოპოგრაფიული კონფიგურაცია უზრუნველყოფდეს:

ა) ისეთ ტოპოგრაფიას, რომელიც ხელს შეუწყობს ნაგავსაყრელის მოწყობის სამუშაოებისა და მისი ნაგებობებისა და სისტემების მომსახურების ეფექტიანობის ზრდას და ტერიტორიის ბუნებრივი რელიეფის მაქსიმალურად დაცვას;

ბ) ნაგავსაყრელის ტერიტორიაზე არსებული საინჟინრო, გეოლოგიური და ჰიდროლოგიური პირობებისა და ნაგავსაყრელის დაპროექტების დროს გათვალისწინებული ტექნოლოგიის ოპტიმალურ გამოყენებას და დახურული ნაგავსაყრელის თხემის ფერდებისა და თხემის დახრილობას ამ ტექნიკური რეგლამენტის შესაბამისად;

გ) სამშენებლო სამუშაოების დროს ამოღებული და ჩაბრუნებული მიწის მოცულობებს შორის ბალანსს ნაგავსაყრელის ოპერირებისა და დახურვის პროცესში მისი გამოყენების მიზნით;

დ) ნაგავსაყრელის ტერიტორიის დაცვას ზედაპირული წყლებით დატბორვისგან;

ე) გამონაჟონის თვითდინებით ჩაშვებას შემაკავებელ აუზებში ან/და გამწმენდ სისტემებში თუ შესაძლებელია;

ვ) ნაგავსაყრელის სექციების, უჯრედების, შენობების, გამონაჟონისა და აირების მართვის სისტემებისა და დამხმარე ინფრასტრუქტურის გამართული ფუნქციონირებისთვის განლაგების პირობებს.

მუხლი 11. წყლის კონტროლი და გამონაჟონის მართვა

1. ნაგავსაყრელის მშენებლობის დროს მიღებული უნდა იქნეს შესაბამისი ზომები ასევე, გათვალისწინებული უნდა იქნას მეტეოროლოგიური პირობები, რათა განხორციელდეს:

- ა) ნაგავსაყრელზე მოხვედრილი ატმოსფერული ნალექისას წარმოქმნილი წყლების კონტროლი;
- ბ) ნაგავსაყრელზე განთავსებულ ნარჩენებში ზედაპირული ან/და მიწისქვეშა წყლების მოხვედრის პრევენცია;
- გ) დაბინძურებული წყლებისა და გამონაჟონის შეგროვება;
- დ) დაბინძურებული წყლებისა და ნაგავსაყრელიდან შეგროვებული გამონაჟონის დამუშავება.

2. სამინისტროს გადაწყვეტილებით ამ მუხლის პირველი პუნქტის მოთხოვნები შეიძლება არ გავრცელდეს ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელებზე და იმ ნაგავსაყრელებზე, რომლებიც საფრთხეს არ უქმნის გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობას ნაგავსაყრელის ტერიტორიაზე ჩატარებული გეოლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური და ჰიდროლოგიური კვლევების შედეგების და ნაგავსაყრელზე განსათავსებელი ნარჩენების თვისებების შეფასების საფუძველზე.

მუხლი 12. ნიადაგის და წყლის დაცვა

1. ნაგავსაყრელის ადგილმდებარეობა და ფორმა/სტრუქტურა იმგვარად უნდა დაიგეგმოს, რომ დაცული იქნას ნიადაგის, მიწისქვეშა და ზედაპირული წყლების დაბინძურების პრევენციის პირობები და უზრუნველყოფილ იქნას გამონაჟონის ეფექტური შეგროვება. ნიადაგის, მიწისქვეშა და ზედაპირული წყლების დაცვა მიიღწევა გეოლოგიური ბარიერისა და ქვედა საიზოლაციო ფენის ერთობლიობით ოპერირების ფაზაში და გეოლოგიური ბარიერისა და ზედა საიზოლაციო ფენის შეთავსებით დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე.

2. გეოლოგიური ბარიერი განისაზღვრება ნაგავსაყრელის ქვეშ და მის ახლოს არსებული გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური პირობებით, რათა უზრუნველყოფილ იქნას ნიადაგისა და გრუნტის წყლების დაბინძურების თავიდან აცილება და დაბინძურებასთან დაკავშირებული რისკების შემცირება.

3. ნაგავსაყრელის ფსკერი და გვერდები უნდა შედგებოდეს მინერალური ფენებისგან, რომელიც ნიადაგის, მიწისქვეშა წყლებისა და ზედაპირული წყლების დასაცავად, უნდა აკმაყოფილებდეს გამტარუნარიანობისა და სისქის მოთხოვნებს ქვემოთ მოცემული სულ მცირე შემდეგი კოეფიციენტით:

- ა) სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი: გამტარუნარიანობის კოეფიციენტი (K) $\leq 1,0 \times 10^{-9}$ მეტრი/წამში (მ/წ), ხოლო სისქე ≥ 5 მეტრი;

ბ) არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი: გამტარუნარიანობის კოეფიციენტი (K) $\leq 1,0 \times 10^{-9}$ მეტრი/წამში (მ/წ), ხოლო სისქე ≥ 1 მეტრი;

გ) ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელი: გამტარუნარიანობის კოეფიციენტი (K) $\leq 1,0 \times 10^{-7}$ მეტრი/წამში (მ/წ), ხოლო სისქე ≥ 1 მეტრი.

4. თუ გეოლოგიური ბარიერი ბუნებრივად არ აკმაყოფილებს ამ მუხლის მე-3 პუნქტით განსაზღვრულ პირობებს, შესაძლებელია ეკვივალენტური შედეგის მისაღებად გამოყენებულ იქნეს სხვა ხელოვნური საშუალებები.

5. ხელოვნურად შექმნილი გეოლოგიური ბარიერი არ უნდა იყოს 0,5 მეტრზე ნაკლები სისქის.

6. სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელებზე გამონაჟონის შეგროვების მიზნით გეოლოგიურ ბარიერთან ერთად დამატებით უნდა არსებობდეს საიზოლაციო სისტემა შემდეგი კომპონენტების გამოყენებით:

ა) ხელოვნური საიზოლაციო ფენა;

ბ) სადრენაჟო ფენა (> 0.5 მ)

7. გარემოსათვის პოტენციური საფრთხის არსებობის გამო, გამონაჟონის წარმოქმნის პრევენციული ზომების მიღების აუცილებლობის შემთხვევაში შესაძლებელია სამინისტროს მიერ მოთხოვნილ იქნეს ზედა საიზოლაციო სისტემის მოწყობა:

ა) არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელებისთვის: აირის სადრენაჟო ფენა, გაუმტარი მინერალური ფენა, სადრენაჟო ფენა (>0.5 მ) და მიწისზედა საფარი (>1 მ);

ბ) სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელებისთვის: ხელოვნური საიზოლაციო ფენა, გაუმტარი მინერალური ფენა, სადრენაჟო ფენა (>0.5 მ) და მიწისზედა საფარი (>1 მ).

8. სამინისტრომ ნებართვის გაცემისას შეიძლება ამ მუხლით გათვალისწინებული მოთხოვნები სრულად არ გამოიყენოს, თუ გარემოსდაცვითი რისკების შეფასების საფუძველზე დადგინდება, რომ გამონაჟონის შეგროვება და დამუშავება არ არის აუცილებელი ან ნაგავსაყრელი არ წარმოადგენს საფრთხეს ნიადაგის, მიწისქვეშა და ზედაპირული წყლებისთვის.

მუხლი 13 . ნაგავსაყრელის აირების მართვა

1. არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენებიდან აირების გაფრქვევის დასადგენად ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია ჩაატაროს კვლევა. ყველა ნაგავსაყრელზე, სადაც ხდება ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსება და აირების გამოყოფა, უნდა დამონტაჟდეს ნაგავსაყრელის აირების შეგროვების სისტემა.

2. აირების გამოყოფის შემთხვევაში უნდა მოხდეს აირების დაჭერა აირების შემკრები ისეთი სისტემის საშუალებით, რომელიც დაგროვილ აირებს გამოიყენებს ენერჯის აღსადგენად ან დაწვავს ჩირაღდნის სისტემის გამოყენებით.

3. აირების სადრენაჟო სისტემის მოსაწყობად გამოყენებული მასალები უნდა იყოს მდგრადი ნაგავსაყრელის მიერ გაფრქვეულ აირებში არსებული ნივთიერებების მიმართ და უზრუნველყოს აირების შეკავება და გადაადგილება მათი დამუშავების ადგილამდე.

4. ყველა შემთხვევაში, ნაგავსაყრელის აირების შეგროვება, დამუშავება და გამოყენება უნდა მოხდეს ისე, რომ საფრთხე არ შეექმნას ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოს, მათ შორის გათვალისწინებული უნდა იქნას კლიმატზე ზემოქმედების ფაქტორები.

მუხლი 14. ნაგავსაყრელის გეოლოგიური ბარიერის შერჩევის პირობები

1. ნაგავსაყრელისათვის სათანადო გეოლოგიური ბარიერის შერჩევა ხდება შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით:

ა) საკმარისი მზიდუნარიანობა და მდგრადობა ნარჩენების განთავსებით შექმნილი დატვირთვის შედეგად ძირის დაწვევის გამოსარიცხად;

ბ) ნაგავსაყრელზე დაგროვილი ნარჩენებიდან დაბინძურების გაჟონვისა და მიგრაციის შესაკავებლად საჭირო თვისებები.

2. ნაგავსაყრელის გეოლოგიური ბარიერი უნდა იყოს სტრუქტურულად მყარი და ხელს უწყობდეს ნაგავსაყრელის გარემოსდაცვითი უსაფრთხოების მოთხოვნების დაცვას:

ა) ნაგავსაყრელის გეოლოგიური ბარიერისა და გვერდების მდგრადობის უზრუნველსაყოფად აუცილებელია სათანადო შემოწმების ჩატარება მოსალოდნელი დატვირთვების სხვადასხვა კომბინაციებზე.

ბ) მოსალოდნელი დეფორმაციები (დაწევა საკუთარი სიმძიმის გამო, ჯდენა და სხვ.) უნდა დადგინდეს მოდელირებით. დეფორმაციების შეფასების შედეგები დასტურდება ან კორექტირდება ნაგავსაყრელის ექსპლუატაციაში შესვლის შემდეგ ნაგავსაყრელის რეალური ჯდენის შესწავლა-დაკვირვებით და გაზომვით, რომელიც ხორციელდება ნაგავსაყრელის ტერიტორიის თითოეულ 3 ჰა-ზე განთავსებულ ნიშნულზე დამყარებული გეოდეზიური კვლევებით.

3. ფსკერი უნდა შეიქმნას გრძივი და განივი ფერდებით, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს გამონაჟონის გადინება და ნაგავსაყრელის ფსკერის მდგრადობა.

4. თუ ნაგავსაყრელის ტერიტორია ვერ აკმაყოფილებს მე-12 მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს არსებული ბუნებრივი ბარიერის მიმართ, ქვედა საიზოლაციო ფენის კონსტრუქციაში გათვალისწინებული უნდა იყოს სათანადო ტექნიკური პროცესების განხორციელება ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენების მასის უარყოფითი გავლენისაგან დაცვის მიზნით, მათ შორის:

ა) ბუნებრივი ფსკერის გამკვირვება: დატკეპნით, არამდგრადი ფსკერის შეცვლით შესაფერისი მასალით (ისეთი შემაკავშირებელი მასალის ფენების გამოყენებით, რომლებშიც თიხის ნაწილაკების შემცველობა 10%-ზე მეტია და ტკეპნის კოეფიციენტი მეტია ან უდრის 0.95%-ს), არამდგრადი ბუნებრივი ფსკერის (ფერდების) გამაგრება გეოტექსტილის და ნიადაგის გამაგრების მეთოდების გამოყენებით;

ბ) გაძლიერებული მინერალური ფენის გეომემბრანის, გეომემბრანის დამცავი ფენისა და შუალედური ფენის ჩართვით ქვედა საიზოლაციო სისტემაში.

5. ნაგავსაყრელის ბუნებრივი ფსკერის ქვეშ მდებარე არსებული მიწისქვეშა წყლების საშუალო წლიური ჰორიზონტი უნდა მდებარეობდეს ფსკერიდან 1 მეტრზე მეტ სიღრმეზე. სამინისტროს გადაწყვეტილებით ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელისთვის მიწისქვეშა წყლების სიღრმის მაჩვენებელი შეიძლება შემცირდეს.

მუხლი 15. ნაგავსაყრელის ქვედა საიზოლაციო ფენის სისტემა

1. ქვედა საიზოლაციო ფენა უნდა დაპროექტდეს როგორც ნაგავსაყრელის ფსკერისა და გვერდითი ფერდების საფარი სისტემა შემდეგი კომპონენტებით (ქვემოდან ზემოთ):

- ა) ქვედა საფენი;
- ბ) გაუმტარი მინერალური ფენა;
- გ) გეომემბრანა;
- დ) გეომემბრანის დამცავი ფენა;
- ე) სადრენაჟო სისტემა;
- ვ) შუალედური ფენა.

2. ფენის ცალკეული კომპონენტების სახეობა და სპეციფიკაცია დამოკიდებულია:

ა) ბუნებრივი ძირის მიერ ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენების მასით გამოწვეული გამონაჟონისა და მასთან დაკავშირებული დაბინძურების გადინების წინააღმდეგ გეოლოგიური ბარიერის ფუნქციის შესრულების შესაძლებლობებზე;

ბ) ნარჩენების განთავსების შემოთავაზებული ტექნოლოგიასა და საოპერაციო პროცესებზე;

გ) ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენების გეოტექნიკურ თვისებებზე.

3. ნარჩენების სახეობისა და გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზიანის მიყენების საფრთხის შეფასების საფუძველზე, სამინისტროს გადაწყვეტილებით ფენის ცალკეული კომპონენტები (როგორცაა გეომემბრანა, დამცავი ფენა და ქვედა საფენი) შეიძლება არ იყოს სავალდებულოდ გამოსაყენებელი).

4. ქვედა საიზოლაციო ფენა, გეოლოგიურ საფუძვლისა და გვერდით ფერდებთან ერთად, უნდა დაპროექტდეს საჭირო მზიდუნარიანობისა და მდგრადობის გათვალისწინებით, რათა გაუძლოს ნაგავსაყრელზე მოსალოდნელ სტრუქტურულ დატვირთვას.

5. თხრილებისა და ნაყარი ფერდობების გასწვრივ დასაგები ქვედა საიზოლაციო საფენი, გეომემბრანასა და მის დამცავ ფენასთან ერთად უნდა დაპროექტდეს ისე, რომ შენარჩუნებული იქნას დაცურების მიმართ მისი მდგრადობა. სანდოობის კოეფიციენტი უნდა დადგინდეს შემდეგი შემთხვევებისთვის:

ა) დაცურება გეომემბრანასა და თიხის მინერალურ საფარს შორის არსებულ შეხების ზედაპირთან;

ბ) დაცურება გეომემბრანასა და მის დამცავ საფარს შორის არსებულ შეხების ზედაპირთან.

6. საჭირო საპროექტო გათვლები მდგრადობის უზრუნველსაყოფად უნდა გაკეთდეს დატვირთვის სხვადასხვა ძირითადი კომბინაციებისთვის სეისმური ზემოქმედების გათვალისწინებლად. ამ მუხლის მე-5 პუნქტით გათვალისწინებულ საპროექტო გათვლებში არადაამაკმაყოფილებელი შედეგების მიღების შემთხვევაში უნდა მომზადდეს სანდოობის კოეფიციენტის საპროექტო სიდიდის მიღწევის მიზნით ტექნიკური ღონისძიებების შემდეგი გეგმები ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად ან კომბინირებით:

- ა) ფერდის დახრილობის შემცირება;

ბ) ზედაპირული ხახუნის კოეფიციენტის გაზრდა ისეთი სტრუქტურირებული გეომემბრანების შერჩევის გზით, რომლებსაც შეუძლიათ ხახუნის სასურველი კოეფიციენტის უზრუნველყოფა დაცურების თავიდან ასაცილებლად;

გ) მინერალური საფარის, დამცავი ფენის ან სადრენაჟო სისტემის ფენის გამაგრება გეობადით, რომლის პარამეტრებიც უნდა ემყარებოდეს საპროექტო გათვლებს.

მუხლი 16. ქვედა საფენი

1. ქვედა საფენი საჭიროა იქ, სადაც არსებობს ნაგავსაყრელის ბუნებრივი ძირის გამაგრების აუცილებლობა.

2. ქვედა საფენის სახეობა, შემადგენლობა და დაგების მეთოდი დამოკიდებულია გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევების შედეგებზე და ნაგავსაყრელის ძირის მზიდუნარიანობისა და მდგრადობის მიმართ წაყენებულ მოთხოვნებზე.

3. იმ შემთხვევაში, როდესაც გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური კვლევების შედეგებისა და ნაგავსაყრელის ძირის მზიდუნარიანობისა და მდგრადობის მიმართ წაყენებულ მოთხოვნების საფუძველზე იგეგმება ნაგავსაყრელისთვის ქვედა საფენის დაგება, მისი სისქე უნდა აღემატებოდეს 0.5 მ-ს.

მუხლი 17. გაუმტარი მინერალური ფენა

1. გაუმტარი მინერალური ფენა:

ა) უზრუნველყოფს მავნე ნივთიერებების ფილტრაციისა და გავრცელებისგან დაცვას;

ბ) უნდა იყოს წყალგაუმტარი;

გ) იყოს მდგრადი გაჟონვის მიმართ, დაბალი წყალგამტარიანობის გამო;

დ) ჰქონდეს მძიმე ლითონების შეკავების უნარი;

ე) მისი ჯდენა უნდა იყოს საპროექტო ზღვრების ფარგლებში და უნდა ჰქონდეს თვითგამაგრების უნარი პლასტიურობისა და გლანულომეტრიული შემადგენილობისთვის სათანადო მასალის შერჩევის საშუალებით;

ვ) ჰიდროგეოლოგიური პირობების და დეფორმაციების შემთხვევაში უნდა უზრუნველყოფდეს საპროექტო ნორმების ფარგლებში დარჩენას.

2. არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელისათვის გაუმტარი მინერალური ფენის სისქე უნდა იყოს, სულ მცირე, 0.5 მ, ხოლო სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელისათვის - სულ მცირე, 0.75 მ. მინერალური ფენა უნდა მოეწყოს ნაგავსაყრელის წინასწარ მომზადებულ ბუნებრივ ფსკერზე ან ქვედა საფენზე.

3. არასახიფათო ნარჩენების და სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების გაუმტარი მინერალური ფენა უნდა შედგებოდეს ბუნებრივი ერთგვაროვანი თიხნარი ნიადაგისგან, რომლიც წყალგამტარობის კოეფიციენტი ნაკლებია ან ტოლია 1x10⁻⁹მ/წმ-ის.

4. გაუმტარ მინერალურ ფენას უნდა ჰქონდეს, სულ მცირე, 1% გრძივი დახრილობა და სულ მცირე, 3% განივი დახრილობა ნაგავსაყრელის გამონაჟონის შესაგროვებელი სადრენაჟო მილებისკენ.

5. გაუმტარი მინერალური ფენის მონტაჟის დროს გამოყენებულ უნდა იყოს ისეთი სამშენებლო ტექნოლოგია, რომელიც ახდენს მინერალური საფარის ცალკეული ფენების დატკეპნას 0.97%-მდე ან მეტად.

6. გაუმტარი მინერალური ფენის მასალის შემადგენლობა, ფიზიკური თვისებები და ცალკეული ფენების მდგომარეობა უნდა უზრუნველყოფდეს გამტარუნარიანობის სათანადო დონის არსებობას.

7. იმ შემთხვევაში, როდესაც ნაგავსაყრელის ფერდების დახრილობა 1მ-დან 2.5-მდეა, მინერალური ფენა უნდა დამონტაჟდეს ჰორიზონტალურ ფენებად, სადაც ფენის სისქე, გაზომილი ფერდის მიმართ 90 გრადუსიანი კუთხით, არანაკლებ 1,7 მ-ია.

მუხლი 18. ხელოვნური საიზოლაციო ფენა (გეომემბრანა)

1. ხელოვნური საიზოლაციო ფენა (გეომემბრანა) გათვალისწინებული უნდა იყოს სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელებისთვის.

2. ხელოვნური საიზოლაციო ფენა:

ა) უნდა ფარავდეს მინერალური გადახურვისა და ბუნებრივი ფსკერის დაწვეით გამოწვეულ დეფორმაციებს;

ბ) მინერალურ საფართან და ბუნებრივ ფსკერთან ერთად უზრუნველყოფს გეოლოგიური ბარიერისა და მიწისქვეშა წყლების დაცვას გაჟონვისაგან და ნარჩენებიდან წარმოქმნილი გამონაჟონის მათში მოხვედრისაგან;

გ) უნდა იყოს ქიმიურად მდგრადი ნარჩენებიდან წარმოქმნილი გამონაჟონის ზემოქმედების მიმართ.

3. ხელოვნური საიზოლაციო ფენის შესაქმნელად გამოყენებული გეომემბრანის სინთეტიკური მასალა (მაღალი სიმკვრივის პოლიეთილენი, პოლიპროპილენი, პოლიპროლვინილი და სხვ.), უნდა იყოს არანაკლებ 2 მმ სისქის, 4 მ სიგანის და უნდა ჰქონდეს შემდეგი თვისებების გლუვი ან უხეში ტექსტურა:

ა) სიმტკიცე ჰიმვაზე 23°C ტემპერატურის პირობებში მეტია ან ტოლია 400 N;

ბ) სიმტკიცე ჰიმვაზე 70°C ტემპერატურის პირობებში მეტია ან ტოლი 23°C ტემპერატურის პირობებში ჰიმვაზე სიმტკიცის 0.25-ის;

გ) 50 მმ სიგანის ზოლების გაჭიმვის უნარი მეტია 5%-ზე;

დ) მდგრადობა წერტილოვანი წყაროების ზემოქმედების მიმართ. დაცემის მაქსიმალური სიმაღლე, რა დროსაც არ ხდება გეომემბრანაში შეღწევა, უნდა იყოს 750 მმ-ზე მეტი წერტილოვანი წყაროს ზემოქმედების ადგილში 500 გ. დატვირთვის დროს;

ე) გეომემბრანის ცალკეული პანელების შედუღების ფიზიკური სიმტკიცე უნდა იყოს მასალის სიმტკიცის 90%-ზე მეტი ნაწილობრივ კრისტალიზებად პოლიმერებში და არანაკლებ 60% ამორფული პოლიმერების შემთხვევაში;

ვ) გამონაჟონის ზემოქმედების შემთხვევაში წონის არაუმეტეს 15%-ის დაკარგვა და ფიზიკური თვისებების არაუმეტეს 25%-ის შემცირება;

ზ) ნარჩენების მასიდან წარმოქმნილი აირების ზემოქმედების შემთხვევაში ფიზიკური თვისებების არაუმეტეს 20%-ის შემცირება;

- თ) მიკროორგანიზმების ზემოქმედების შემთხვევაში წონის არაუმეტეს 5%-ის დაკარგვა და ფიზიკური თვისებების არაუმეტეს 15%-ის შემცირება;
- ი) მდგრადი ფესვების შეღწევის მიმართ;
- კ) მდგრადი მღრღნელების შეღწევის მიმართ.

მუხლი 19. გეომემბრანის დამცავი ფენა

1. საჭიროების შემთხვევაში ნაგავსაყრელზე გათვალისწინებული უნდა იყოს გეომემბრანის დამცავი ფენით აღჭურვა. დამცავი ფენა შეიძლება შეიქმნას შესაბამისი ზომის უქსოვადი გეოტექსტილისგან ან სხვა სათანადო მასალისგან.

2. დამცავი ფენის ფუნქცია შეიძლება შეასრულოს ჰორიზონტალურმა სადრენაჟო ფენამ, რომლის შედგენილობა და მონტაჟის წესი განსაზღვრულია ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნებით.

მუხლი 20. სადრენაჟო სისტემა (სადრენაჟო ფენა)

1. სადრენაჟო სისტემა განკუთვნილია ნაგავსაყრელის ფსკერიდან გამონაჟონის შესაგროველად და მოსაშორებლად. სადრენაჟო სისტემა უნდა შედგებოდეს ჰორიზონტალური სადრენაჟო ფენისა და სადრენაჟო მილების ქსელისგან და ჰქონდეს შემდეგი ფიზიკური მახასიათებლები:

ა) ჰორიზონტალური სადრენაჟო ფენა შედგება 0.50 მ-ზე მეტი სისქის მქონე გარეცხილი ხრეშის ფენისგან 1x10-3მ/წმ-ის ტოლი ან მეტი ფილტრაციის კოეფიციენტით, ნაგავსაყრელის ხანგრძლივი ექსპლუატაციის პროცესში და დატვირთვის პირობებში საკუთარი ფუნქციისა და მდგრადობის შენარჩუნების მიზნით. სადრენაჟო ფენაში გამოყენებული მასალის გრანულომეტრული შემადგენლობა უნდა მერყეობდეს 16-32 მმ-ის ფარგლებში. გადახრის შემთხვევაში ფორების ფრაქციის მაქსიმალური მოცულობა უნდა იყოს 16-32 მმ-ის ფარგლებში. სადრენაჟო მასალაში კალციუმის კარბონატის შემცველობა არ უნდა აღემატებოდეს წონის 20%-ს;

ბ) ჰორიზონტალური მილსადენის ქსელი უზრუნველყოფს გამონაჟონის მოშორებას ნაგავსაყრელის ფსკერიდან. იქ, სადაც შესაძლებელია, ჰორიზონტალური მილსადენის მოხვეულ მონაკვეთებთან უნდა მოეწყოს საკონტროლო ჭები. გათვალისწინებული უნდა იყოს მათი სათანადო ფუნქციონირების აუცილებლობა ნაგავსაყრელის სასიცოცხლო ციკლის ოპერირებისა და დახურვის შემდგომი მოვლის ეტაპების დროს. ჰორიზონტალური მილსადენის მოსაწყობად გამოყენებული მილები და შემაერთებელი კომპონენტები უნდა შეესაბამებოდნენ გამონაჟონის განსხვავებულ ნაკადებს, ჰქონდეთ საკმარისი სტრუქტურული სიმყარე და სადრენაჟო სისტემის ფუნქციაზე გამონაჟონის ქიმიური და ბიოლოგიური ზემოქმედების მიმართ გამძლეობა;

გ) ნაგავსაყრელის ფსკერიდან გამონაჟონის გამყვანი მილსადენი, რათა მაქსიმალურად იქნეს თავიდან აცილებული მისი შეღწევა ნაგავსაყრელის საფენის სისტემაში.

2. სადრენაჟო ქსელი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

ა) ნაგავსაყრელის ფსკერიდან გამონაჟონის, მათ შორის გამონაჟონი ნაწილაკების, შეგროვებას და გამოტანას, მინიმუმ 1x10-3მ/წმ სიჩქარით;

ბ) ადვილი ექსპლოატაცია, ტექნიკური მომსახურება და შემოწმება;

გ) გამონაჟონთან დაკავშირებული მყარი ნაწილაკებით ან გამონაჟონის ქიმიური ნალექით გამოწვეული გაჭედვის შემთხვევების თავიდან აცილება.

3. სადრენაჟო ქსელი უნდა შედგებოდეს, სულ მცირე, 300 მმ დიამეტრის მქონე მილებისგან, რომელთა ზედაპირის ორ მესამედს აქვს ჭრილები ან ნაპრალები მილებში გამონაჟონის მოსახვედრად მილსადენის ტრაექტორიის მინიმალურ განივ და გრძივ დაქანებებზე დინების მინიმალური სიჩქარის უზრუნველსაყოფად ამ მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად. მაქსიმალური დაშორება მილებს შორის უნდა იყოს 30 მ. სადრენაჟო მილებს და მათი შეერთების ადგილებს უნდა ჰქონდეთ ნაგავსაყრელით გამოწვეული დატვირთვის, დეფორმაციის და პერიოდულად მაღალი წნევით რეცხვის გაძლების უნარი.

4. დრენაჟის საკონტროლო ჭები უნდა დაპროექტდეს სატკეპნი მანქანებით გამოწვეული დროებითი დატვირთვებისა და ნარჩენების მასების შიდა ბიოლოგიური პროცესებით ტემპერატურის არარეგულარული მატებით გამოწვეული დროებითი ტემპერატურული ზემოქმედებების გათვალისწინებით. სათანადო სამშენებლო ზომების მიღების შემთხვევაში სადრენაჟე მილსადენის დაწევა არ უნდა განსხვავდებოდეს ნაგავსაყრელის ფსკერის დაწევისგან. საკონტროლო ჭები უნდა მოეწყოს ნარჩენების განთავსების პროცესში გამონაჟონის წარმატებით მართვისა და მოშორების მიზნით.

5. გამონაჟონის დროებით შენახვის მიზნით გათვალისწინებული უნდა იქნეს შემკრები ავზის მოწყობა.

6. უნდა მოეწყოს ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობა, ნარჩენი წყლების გადინების ობიექტი და სატუმბი სადგური, რომელიც უზრუნველყოფს ნაგავსაყრელის ფსკერსა და ნარჩენების დაგროვების ადგილებში წარმოქმნილი გამონაჟონის რეცირკულაციას ან მის მიმართვას ნაგავსაყრელის ტერიტორიის ფარგლებს გარეთ არსებული ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობისკენ, რომელსაც ექნება ნაგავსაყრელის გამონაჟონის მიღებისა და გაწმენდის შესაძლებლობა.

მუხლი 21. ზედა საიზოლაციო სისტემა

1. ზედა საიზოლაციო სისტემა შედგება შემდეგი ძირითადი ელემენტებისაგან:

ა) გამათანაბრებელი ფენა;

ბ) აირების შეგროვების (სავენტილაციო) ფენა;

გ) გაუმტარი მინერალური ფენა;

დ) ხელოვნური საიზოლაციო ფენა (გეომემბრანა);

ე) გეომემბრანის დამცავი ფენა;

ვ) სადრენაჟო სისტემა;

ზ) რეკულტივაციის ფენა.

2. ზედაპირის საიზოლაციო ფენის ცალკეული ელემენტების ფიზიკური მახასიათებლები და შემადგენლობა დამოკიდებულია ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენების თვისებებზე.

3. ზედაპირის საიზოლაციო ფენა:

- ა) უზრუნველყოფს განთავსებული ნარჩენების მასაში ატმოსფერული და ზედაპირული წყლების მოხვედრისაგან დაცვას;
- ბ) უზრუნველყოფს ჰაერისა და ზედაპირული წყლების დაცვას ნაგავსაყრელზე დაგროვილი ნარჩენებით წარმოქმნილი დაბინძურებისაგან;
- გ) აკმაყოფილებს ნაგავსაყრელისადმი წაყენებულ ესთეტიკურ მოთხოვნებს;
- დ) აკმაყოფილებს ნაგავსაყრელის დახურვის შემდგომი მოვლის შედეგად რეაბილიტირებული ზედაპირული ფენის მიზანმიმართულად გამოყენებისთვის საჭირო პირობებს.

4. ნაგავსაყრელის რეკულტივაცია უნდა განხორციელდეს ეტაპობრივად, თითოეული სექციისა ან/და უჯრედის დახურვის შემდეგ.

5. ზედა საიზოლაციო ფენის დანიშნულება ნაგავსაყრელის სრული მდგრადობის შენარჩუნებაა. მან უნდა უზრუნველყოს ნაგავსაყრელის ფერდების მდგრადობა მოწყვეტის და წრიულ-ცილინდრული დაცურების მიმართ, რეკულტივაციის ფენის დაგების შემდეგ. მდგრადობის შემოწმება და გათვლები უნდა გაკეთდეს სხვადასხვა დატვირთვებისა და სეისმურობის გათვალისწინებით.

6. ზედა საიზოლაციო ფენა უნდა შეესაბამებოდეს შევსებული ნაგავსაყრელის გეომეტრიას, რომელიც დამოკიდებულია:

- ა) ნაგავსაყრელის ზედაპირების საპროექტო ტევადობასა და საბოლოო კონფიგურაციაზე;
- ბ) ნაგავსაყრელის ფსკერისა და ნარჩენების მასის საპროექტო დაწევაზე;
- გ) ლანდშაფტთან ჰარმონიზაციის ესთეტიკურ მოთხოვნებზე.

7. ზედა საიზოლაციო ფენა უნდა მოეწყოს მას შემდეგ, რაც ნაგავსაყრელის სიმაღლე მიაღწევს ნაგავსაყრელის მშენებლობის დამტკიცებულ პროექტში განსაზღვრულ საპროექტო ნიშნულებს.

8. საპროექტო თხემისა და ფერდების დახრილობა განისაზღვრება მოსალოდნელი დაწევის გათვალისწინებით, რაც დაწევის შემდეგ უნდა იყოს 2-5 % შორის. ფერდის დახრილობა უნდა განისაზღვროს ტოტალური სტაბილურობის და დაცურების გათვლების საფუძველზე, მაქსიმალური დაქანებით 1:2,5.

მუხლი 22. გამათანაბრებელი ფენა

1. გამათანაბრებელი ფენა ეწყობა განთავსებული ნარჩენების ზედაპირზე მას შემდეგ, რაც ნარჩენების მასა მიაღწევს საპროექტო სიმაღლეს და უზრუნველყოფს:

- ა) გარემოს დაცვას ნაგავსაყრელის ექსპლუატაციის პროცესში ნარჩენების მასის ზედაპირზე ნიადაგის დაყრით;
- ბ) ზედაპირის საიზოლაციო ფენის სხვა ელემენტების სტრუქტურული დატვირთვის თანაბარ გადანაწილებას ნარჩენების მასაზე;
- გ) აირების შემკრებ ფენაში ნარჩენებიდან გამოყოფილი აირების დრენაჟს.

მუხლი 23. აირების შეგროვების სისტემა

1. აირების სადრენაჟო სისტემა შედგება შემდეგი ელემენტებისგან:

- ა) სადრენაჟო ფენა;
- ბ) აირების შემკრები და გამყვანი მილი.

2. იმ შემთხვევაში, როდესაც ნარჩენების დაშლის შედეგად მოსალოდნელია აირების წარმოქმნა, აუცილებელია არანაკლებ 0,5 მ სისქის აირების სადრენაჟო სისტემის მოწყობა.

3. აირების შემკრები სისტემის აირგამყვანი ვერტიკალური ჭები უნდა აკმაყოფილებდნენ შემდეგ მინიმალურ მოთხოვნებს:

- ა) უნდა მოეწყოს ნაგავსაყრელზე ნარჩენების განთავსების პარალელურად პირველი საექსპლუატაციო ჰორიზონტის შემდეგ;
- ბ) საპროექტო დიამეტრი გარეცხილი სადრენაჟო მასალით უნდა იყოს 0.8-1.0 მ, მარცვლის ზომა - 30-100 მმ;
- გ) დაშორება უნდა იყოს 50-100 მ. ნაგავსაყრელის აირების მოსალოდნელი რაოდენობიდან გამომდინარე.

მუხლი 24. გაუმტარი მინერალური ფენა

1. ზედა საიზოლაციო ფენის გაუმტარი მინერალური ფენა გამოიყენება ნაგავსაყრელზე არსებული ნარჩენების დასაცავად წვიმისა და ზედაპირული წყლებისგან და აგრეთვე, ასრულებს აირების გაფრქვევებისგან დამცავი ბარიერის როლს.

2. მინერალური საფარის ფენამ უნდა დააკმაყოფილოს მე-17 მუხლის მოთხოვნები, ხოლო დახრილობა უნდა შეესაბამებოდეს 21-ე მუხლის მე-8 პუნქტის მოთხოვნებს.

3. მინერალური საფარის ფენა დაცული უნდა იყოს ყინვის ზემოქმედებისაგან და მცენარეთა ფესვებისაგან.

მუხლი 25. გეომემბრანა და გეომემბრანის დამცავი ფენა

1. გეომემბრანა და გეომემბრანის დამცავი ფენა გამოიყენება იმ ნაგავსაყრელებზე, სადაც მინერალური ფენა ვერ უზრუნველყოფს ნარჩენების დაცვას ატმოსფერული და ზედაპირული წყლების ზემოქმედებისაგან და სადაც მინერალური საფარი ვერ ასრულებს აირების გაფრქვევებისგან დამცავი ბარიერის ფუნქციას.

2. გეომემბრანა და გეომემბრანის დამცავი ფენა უნდა აკმაყოფილებდნენ მე-18 მუხლის მოთხოვნებს, ხოლო გეომემბრანის დამცავი ფენა – დამატებით მე-19 მუხლის მოთხოვნებს. გეომემბრანის სისქე არ უნდა იყოს 2 მმ-ზე ნაკლები და უნდა დაპროექტდეს ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენების მასის ბუნებრივი ტკეპნითა და დაშლით გამოწვეული დაწვევის გათვალისწინებით.

მუხლი 26. სადრენაჟო სისტემა

1. სადრენაჟო სისტემის დანიშნულებაა ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენების დაცვა მასში წვიმისა და ზედაპირული წყლის მოხვედრისაგან.

2. სადრენაჟო სისტემა უნდა შედგებოდეს შემდეგი ელემენტებისაგან:

ა) ჰორიზონტალური სადრენაჟო ფენა, რომელიც აკმაყოფილებს ქვედა სადრენაჟო ფენისთვის განსაზღვრულ მოთხოვნებს;

ბ) სადრენაჟო მილები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მინერალური საფარის ფენიდან ან გეომემბრანიდან ზედაპირული წყლების შეგროვებას და გაყვანას.

3. სადრენაჟო სისტემამ უნდა გაუძლოს რეკულტივაციის ფენის დატვირთვასა და ზემოქმედებას და გააგრძელოს ფუნქციონირება ტკეპნისა და დაშლის შედეგად ნარჩენების მასის დაწვევის პირობებში.

4. სადრენაჟო სისტემა უნდა დაპროექტდეს ისე, რომ:

ა) გაუძლოს 10%-ზე მეტი ალბათობის მქონე ინტენსიური ნალექების შედეგად ჩამოყალიბებულ ზედაპირულ ჩამონადენს;

ბ) უზრუნველყოს ნაკადის სტაბილურობა;

გ) იყოს ცვეთაგამძლე;

დ) აკმაყოფილებდეს ნაგავსაყრელის ტერიტორიაზე სისტემის ზამთრის პირობებში ოპერირების მოთხოვნებს;

ე) აკმაყოფილებდეს დაუბინძურებელი წყლისა და ნაგავსაყრელზე არსებული ნარჩენების კონტაქტის თავიდან აცილების მიზნით წვიმისა და შეგროვილი წყლის ეფექტიანად გადინებასთან დაკავშირებულ მოთხოვნებს.

5. ნაგავსაყრელის ტერიტორიისა და ნაგავშიდი სატვირთო მანქანების სამოძრაო გზების გარშემო უნდა მოეწყოს სადრენაჟო არხები ან ამრიდი ბერმები, რომლებიც შეასრულებენ ნაგავსაყრელის პოტენციურად დაბინძურებული ადგილებიდან ზედაპირული და ატმოსფერული წყლების მიღების ფუნქციას.

მუხლი 27. რეკულტივაციის ფენა

1. რეკულტივაციის ფენის ფორმა/სტრუქტურა უნდა შეესაბამებოდეს ნაგავსაყრელის დახურვის შემდეგ მისი ტერიტორიის გამოყენების მიზნებს (რეკრეაცია და სხვ.).

2. რეკულტივაციის ფენასთან დაკავშირებულმა ტექნიკურმა და ბიოლოგიურმა პროცესებმა უნდა უზრუნველყონ ნაგავსაყრელის თხემისა და ფერდების დაცვა გრავიტაციით, ქარის მოქმედებით, წვიმისა და ზედაპირული ჩამონადენით გამოწვეული ეროზიული პროცესებისგან.

3. დახურული ნაგავსაყრელის ზედაპირისა და ნარჩენების განთავსების ზონებს გარეთ არსებული სხვა ტერიტორიების ზედაპირის მდგრადობის უზრუნველყოფა და ნაგავსაყრელების ბიოლოგიური რემედიაცია ხორციელდება რეგიონისთვის დამახასიათებელი ბალახეულის, ბუჩქნარისა და ხეების ისეთი ადგილობრივი სახეობების გაშენებით, რომლებიც გამოირჩევიან ეროზიასთან ბრძოლის უნარით, დეკორატიული მახასიათებლებით და გამძლეობით იმ ნივთიერებების მიმართ, რომლებიც შეიძლება მოხვდეს ატმოსფერულ ჰაერსა და ნიადაგში ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენებიდან. შერჩეულმა სახეობებმა არ უნდა დააზიანონ ზედაპირის საიზოლაციო სისტემის გაუმტარი მინერალური ფენის მთლიანობა.

მუხლი 28. ნაგავსაყრელის ოპერირებისათვის საჭირო დამხმარე/საწარმოო ნაგებობები და სისტემები

1. ნაგავსაყრელის ოპერირებისა და ტექნიკური მომსახურების პროცესის დამხმარე/საწარმოო ნაგებობებისა და სისტემების საჭიროება უნდა განისაზღვროს ნაგავსაყრელის ფართობისა და კონფიგურაციის, დღიურად მისაღები ნარჩენების მოცულობის, განთავსების ტექნოლოგიის, მეთოდის და ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების საფუძველზე.

2. ტერიტორიაზე თავისუფლად შესვლის აღსაკვეთად საჭიროა ღობისა და საკონტროლო-გამშვები პუნქტის მოწყობა ნაგებობების საკმარისი ფიზიკური დაცვისა და უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად. ყველა ეს ობიექტი უნდა იყოს მუშა მდგომარეობაში ნაგავსაყრელის ოპერირებისა და დახურვის შემდგომი მოვლის პერიოდის განმავლობაშიც.

3. ნაგავსაყრელის ტერიტორიაზე შესაძლებელია ნარჩენების დამუშავებისათვის განკუთვნილი (დახარისხება, გადამუშავება, კომპოსტირება, და სხვ.) სხვა ობიექტების ან/და მოწყობილობების არსებობა. შემოსული და გასული ტრანსპორტის დეზინფექციის მიზნით უნდა მოეწყოს სადეზინფექციო უბანი.

მუხლი 29. დამატებითი მოთხოვნები ნაგავსაყრელის მოწყობის მიმართ

1. ნაგავსაყრელის მოწყობისას გამოყენებული მასალები, პროდუქტები, სისტემები და ის ტექნიკური სპეციფიკაციები, რომლებიც განსაზღვრავენ მათ ფიზიკურ მახასიათებლებს, უნდა შეესაბამებოდეს ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნებს და უზრუნველყოფდნენ ნაგავსაყრელის აუცილებელი გრძელვადიანი დაბინძურების პრევენციას.

2. ნაგავსაყრელის მოწყობა უნდა განხორციელდეს:

ა) სამშენებლო სტანდარტებისა და სამშენებლო სამუშაოების კონტროლთან, თითოეული აშენებული ელემენტის გამოსაცდელ ამუშავებასთან და ექსპლუატაციაში მიღებასთან დაკავშირებული წესების (მოთხოვნების) გათვალისწინებით;

ბ) ნაგავსაყრელის ყველა სისტემის და კომპონენტის მიმართ ამ ტექნიკური რეგლამენტისა და ნებართვის პირობების არსებული მოთხოვნების შესაბამისად და ამგვარი შესაბამისობის დადასტურებით.

3. ნაგავსაყრელის ფსკერის საიზოლაციო ფენის მოწყობის დროს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს გეომემბრანის გვერდითი და ქვედა ნაწილების გადაბმის ადგილებს, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს საიზოლაციო სისტემის სრულფასოვანი და ეფექტიანი ფუნქციონირება გამონაჟონის გადინების თავიდან აცილებისა და მისი ეფექტური შეგროვების საშუალებების უზრუნველყოფის თვალსაზრისით.

4. საჭიროების შემთხვევაში ქვედა საიზოლაციო გეომემბრანის დაგების და მონტაჟის წინ უნდა მოეწყოს მიწისზედა სადრენაჟო და წყალგამყვანი სისტემა ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენის ზედაპირულ წყალთან კონტაქტის თავიდან ასაცილებლად.

5. ნებისმიერი ნაგავსაყრელის გეომემბრანის გვერდითი ნაწილები უნდა წარმოადგენდნენ ქვედა საიზოლაციო გეომემბრანის გაგრძელებას და მთლიანად ფარავდნენ გვერდითი ჯებირების შიდა მხარეს.

6. ქვედა და ზედა საიზოლაციო სისტემების კომპონენტების მონტაჟით (გეომემბრანების დაგებისა და საჭიროების შემთხვევაში მისი ნაწილების შეერთების ჩათვლით) უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს შემდეგი:

ა) ნარჩენების მოსალოდნელი დატვირთვით გამოწვეულმა დეფორმაციამ და ჯდენამ არ უნდა შეუქმნას საფრთხე გეომემბრანისა და საიზოლაციო ფენების მთლიანობას;

ბ) ქვედა და ზედა საიზოლაციო ფენის სისტემისათვის გამოყენებული მასალების ხარისხი და ფორმა უნდა შეესაბამებოდეს ამ ტექნიკურ რეგლამენტში წარმოდგენილ მოთხოვნებს;

გ) მშენებლობის დროს მინერალურ ფენაში გამოყენებული მასალის სიმკვრივის, წყლის შემცველობისა და ერთგვაროვნების ხარისხი უნდა განისაზღვროს ტესტირებისა და შესაბამისობის დადგენის მეთოდებით ამ ტექნიკური რეგლამენტის კრიტერიუმებთან შესაბამისობის დასადგენად საფენის ზედაპირის ყოველი 1000 მ² ფართობის მქონე სექციაზე;

დ) ყველა ობიექტის სიმაღლე და დახრილობა უნდა შეესაბამებოდეს ნაგავსაყრელის დამტკიცებულ პროექტში განსაზღვრულ სიდიდეებს;

ე) ნაგავსაყრელის ქვედა საფენისა და ზედაპირის საიზოლაციო სისტემის მოწყობაში გამოყენებული გრუნტის მასალის სიმკვრივე უნდა გადამოწმდეს სულ მცირე დაგებული მასალის ყოველ 100 მ²-ზე;

ვ) დაგებული მინერალური გამტარუნარიანობის კოეფიციენტი უნდა გადამოწმდეს შესაფერისი ლაბორატორიული ან საველე ტესტებით დაგებული მასალის ყოველ 2000 მ²-ზე.

თავი III. ოპერირება და ტექნიკური მომსახურება

მუხლი 30. ნაგავსაყრელის ოპერირებაში მონაწილე პერსონალი

1. ნაგავსაყრელს უნდა მართავდეს პერსონალი, რომელმაც გაიარა სამინისტროს მიერ დამტკიცებული ნაგავსაყრელის მართვის კურსი.

2. ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია უზრუნველყოს ნაგავსაყრელის ოპერირებასა და მომსახურებაში მონაწილე პერსონალი საწყისი და პერიოდული ტრენინგებით და კვალიფიკაციის ამაღლების შესაძლებლობით.

3. ტრენინგები უნდა ჩატარდეს, სულ მცირე, შემდეგ საკითხებზე:

ა) ნაგავსაყრელის მართვა, მათ შორის ნარჩენების ადგილზე შემოწმება, ნაგავსაყრელის საოპერაციო და მომსახურების პროცედურები;

ბ) გარემოსა და ჯანმრთელობის დაცვასთან/უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული ვალდებულებები და ნაგავსაყრელის ოპერატორისა და პერსონალის პასუხისმგებლობა მათ შესრულებასთან დაკავშირებით.

4. ნაგავსაყრელზე მომსახურე პერსონალი დაიშვება სამუშაო ადგილზე მხოლოდ შესაბამისი საწყისი ტრენინგის გავლისა და ინსტრუქციების მიღების შემდეგ.

მუხლი 31. ნარჩენების მიღება

1. ნაგავსაყრელზე განსათავსებლად მიიღება მხოლოდ ძირითადი მახასიათებლების დადგენის გზით განსაზღვრული შესაბამისი შემადგენლობის, ფიზიკური/ქიმიური მახასიათებლებისა და ჟონვადობის თვისებების მქონე ნარჩენები.

2. სახიფათო, არასახიფათო და ინერტული ნარჩენები უნდა განთავსდეს ისეთ ნაგავსაყრელზე ან ნაგავსაყრელის ტერიტორიაზე, რომელიც განკუთვნილია შესაბამისი სახის ნარჩენების მისაღებად.

3. სხვადასხვა კატეგორიის ნაგავსაყრელებზე ნარჩენების მიღების პროცედურა და კრიტერიუმები, სინჯების აღება და გამოცდა განსაზღვრულია ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართში.

4. ნაგავსაყრელის ოპერატორი ნებართვის მისაღებად წარდგენილ დოკუმენტაციაში უთითებს ნაგავსაყრელზე მისაღები ნარჩენების კოდებს და დასახელებებს „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული ნარჩენების ნუსხის შესაბამისად.

მუხლი 32. ნარჩენების მიღების კრიტერიუმები

1. შესაბამისი კატეგორიის ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების კრიტერიუმების განსაზღვრის მიზანია გარემოს, განსაკუთრებით მიწისქვეშა და ზედაპირული წყლებისა და ატმოსფერული ჰაერის დაცვა, გარემოსდაცვითი სისტემების, მათ შორის დამცავი ფენებისა და გამონაჟონის დამუშავების სისტემების შენარჩუნება, ნაგავსაყრელზე ნარჩენების სტაბილიზაციის სასურველი პროცესების უზრუნველყოფა და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვა მავნე ზეგავლენისგან.

2. ამ მუხლის პირველ პუნქტით განსაზღვრული მიზნების მისაღწევად და სხვადასხვა კატეგორიის ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების კრიტერიუმებთან შესაბამისობის უზრუნველსაყოფად, ნარჩენების მიღება ემყარება შემდეგ კრიტერიუმებს :

- ა) ნარჩენების სახეობა;
- ბ) ნარჩენების შემადგენლობა და მახასიათებლები;
- გ) ორგანული ნივთიერებების შემცველობა ნარჩენებში;
- დ) ნარჩენების ორგანული კომპონენტების ბიოდეგრადაციის უნარი;
- ე) ნარჩენებში სახიფათო კომპონენტების შემცველობა;
- ვ) ნარჩენების სახიფათო კომპონენტების ჟონვადობა;
- ზ) ნარჩენების და წარმოქმნილი გამონაჟონის ეკო-ტოქსიკოლოგიური მახასიათებლები.

მუხლი 33. ნარჩენების შემოწმება

1. შესაბამისი კატეგორიის ნაგავსაყრელზე მისაღები ნარჩენების სახეობების განსაზღვრის მიზნით, ნარჩენების შემოწმება ხორციელდება სამ ეტაპად: ძირითადი მახასიათებლების დადგენა, შესაბამისობის შემოწმება და ადგილზე შემოწმება.

2. ძირითადი მახასიათებლების დადგენა:

ა) ნარჩენების მფლობელი ნაგავსაყრელის ოპერატორს განსახილველად და მისაღებად წარუდგენს ნარჩენების ძირითადი მახასიათებლების ანალიზს;

ბ) ძირითადი მახასიათებლების დადგენა ხდება ანალიზის საერთაშორისოდ მიღებული მეთოდოლოგიით და პროცედურებით, რომლებიც განსაზღვრავენ ნაგავსაყრელის პირობებში მოკლე და ხანგრძლივ პერიოდში საკვლევი ნარჩენების თვისებებს, გამონაჟონის ან/და ნარჩენების შემადგენლობას და მახასიათებლებს;

გ) იმისათვის, რომ ნარჩენი ჩაითვალოს მისაღებად, ძირითადი მახასიათებლებით იგი უნდა აკმაყოფილებლდეს ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართით განსაზღვრულ ნარჩენების მიღების შესაბამის კრიტერიუმებს და სანებართვო პირობებს.

3. შესაბამისობის შემოწმება მოიცავს გამარტივებული პროცედურებით ნარჩენების პერიოდულ შემოწმებებს ძირითად მახასიათებლებთან მათი თავსებადობის დასადგენად. ნაგავსაყრელის ოპერატორი სულ მცირე წელიწადში ერთხელ ატარებს შესაბამისობის შემოწმებას.

4. ადგილზე შემოწმება მოიცავს ნაგავსაყრელზე მისაღები ნარჩენების თითოეული ნაკადის ვიზუალურ შემოწმებას, იმის დასადასტურებლად რომ მიღებული ნარჩენები სწორედ ის ნარჩენებია, რომლებმაც გაიარეს ძირითადი მახასიათებლების დადგენისა და შესაბამისობის შემოწმების პროცედურა. პერსონალი, რომელიც ატარებს შემოწმებას, უნდა ერკვეოდეს ნარჩენების თითოეული ნაკადის იმ ხილულ ფიზიკურ მახასიათებლებში, რომლებიც ადგილზე უნდა გამოვლინდეს ნარჩენების მიღების ეტაპზე.

5. შემოწმების შედეგები და ანგარიშები ინახება ნაგავსაყრელის ოპერატორთან სულ მცირე 3 წლის განმავლობაში და წარედგინება სამინისტროს მოთხოვნის შემთხვევაში.

მუხლი 34. ნარჩენების მიღების პროცედურა

1. ნარჩენების მფლობელი ნარჩენების შესახებ შესაბამისი დოკუმენტაციას წარუდგენს ნაგავსაყრელის ოპერატორს (მიწოდებამდე ან მიწოდებისას, ან პირველი მიწოდებისას მრავალჯერადი მიწოდების შემთხვევაში, თუ ნარჩენების სახეობა უცვლელია) შესაბამისი კატეგორიის ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების კრიტერიუმებთან და სანებართვო პირობების შესაბამისობის დასადასტურებლად.

2. ნაგავსაყრელის ოპერატორი ახორციელებს:

ა) დოკუმენტაციის შემოწმებას;

ბ) ნარჩენების რაოდენობის დადგენას საპლატფორმო სასწორის მეშვეობით;

გ) ნარჩენების ვიზუალურ შემოწმებას მიღებისას და განთავსებისას;

დ) ნარჩენების ნიმუშების აღებას შემთხვევითი შერჩევის გზით;

ე) მიღებული და დამუშავებული ნარჩენების შესახებ აღრიცხვა-ანგარიშგებას „ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმისა და შინაარსის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების შესაბამისად.

3. ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია აცნობოს სამინისტროს:

ა) ნარჩენების მიღებაზე უარის თქმის შემთხვევაში;

ბ) ისეთი ნარჩენების მიწოდების შესახებ, რომელთა იმპორტი აკრძალულია „ნარჩენების ტრანზიტისა და იმპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

4. სახიფათო ნარჩენებისთვის განკუთვნილ ნაგავსაყრელზე უნდა განთავსდეს მხოლოდ სახიფათო ნარჩენები.

5. არასახიფათო ნარჩენებისთვის განკუთვნილ ნაგავსაყრელზე უნდა განთავსდეს მხოლოდ:

ა) მუნიციპალური ნარჩენები და სხვა წარმოშობის არასახიფათო ნარჩენები, რომლებიც აკმაყოფილებენ არასახიფათო ნარჩენებისთვის განკუთვნილ ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებს;

ბ) სტაბილური, რეაქციისუუნარო სახიფათო ნარჩენები (მაგ. გამყარებული, გამინებული), რომლებიც ხასიათდებიან ჟონვის ისეთივე ხარისხით, როგორც არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე მისაღები არასახიფათო ნარჩენები ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართის მეორე ნაწილის შესაბამისად. ნაგავსაყრელზე მიღების შემთხვევაში სტაბილური, რეაქციისუუნარო სახიფათო ნარჩენები არ უნდა განთავსდეს ბიოდეგრადირებადი არასახიფათო ნარჩენებისთვის განკუთვნილ უჯრედში/სექციაში.

6. ინერტული ნარჩენებისთვის განკუთვნილ ნაგავსაყრელზე უნდა განთავსდეს მხოლოდ ინერტული ნარჩენები.

მუხლი 35. ნაგავსაყრელის ოპერატორის ვალდებულებები ოპერირებისა და ტექნიკური მომსახურების კუთხით

ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია:

ა) მიიღოს შესაბამისი ზომები იმ საფრთხეების და ზიანის პრევენციისა და მინიმუმამდე შესამცირებლად, რომლებიც შეიძლება გამოწვეულ იყოს: სუნისა და მტვრის გავრცელებით, ქარის შედეგად მიმოფანტული ნარჩენებით, ხმაურითა და სატრანსპორტო საშუალებებით, ფრინველებით, მავნებლებითა და მწერებით, ხანძრებითა და ნაგავსაყრელის ფუნქციონირებასთან დაკავშირებული სხვა ასპექტებით;

ბ) უზრუნველყოს ნაგავსაყრელის ტერიტორიის საიმედო დაცვა და უსაფრთხოება თავისუფლად შესვლისა და ნარჩენების უკანონო განთავსების აღკვეთის მიზნით;

გ) უზრუნველყოს საჭირო ტექნიკისა და პერსონალის არსებობა ნაგავსაყრელის მიმდებარე ტერიტორიის დასასუფთავებლად ნაგავსაყრელიდან ან ნარჩენების გადამზიდავი სატრანსპორტო საშუალებებიდან ნარჩენებით დანაგვიანების შემთხვევაში;

დ) ნარჩენების განთავსების ადგილების მითითებისა და ნაგავსაყრელის ნარჩენების მიღების ადგილზე სატრანსპორტო საშუალებების მოძრაობის კონტროლის მიზნით გამოყოს ნაგავსაყრელის შესაბამისი მომსახურე პერსონალი;

ე) განახორციელოს ნაგავსაყრელზე განთავსებული ნარჩენების მაქსიმალური სიმკვრივის მისაღწევად ნარჩენების დატკეპნა ბულდოზერის, სატკეპნის ან კომპაქტორის მეშვეობით;

ვ) ნაგავსაყრელი გადაფაროს ყოველდღიურად ნიადაგის საფარით +5 °C-ზე მაღალი ტემპერატურის პირობებში, ხოლო +5 °C-ზე დაბალი ტემპერატურის პირობებში – სულ მცირე 3 დღეში ერთხელ;

ზ) განახორციელოს ნაგავსაყრელზე მიღებული და დამუშავებული ნარჩენების აღრიცხვა-ანგარიშგება „ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმისა და შინაარსის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების შესაბამისად;

თ) უზრუნველყოს ნაგავსაყრელის ყველა სისტემისა და მოწყობილობის გამართული ფუნქციონირება;

ი) უზრუნველყოს ნაგავსაყრელის მისასვლელი შიდა გზების ტექნიკური მომსახურება ნარჩენების ტრანსპორტირების ოპტიმიზაციის მიზნით;

კ) სტატისტიკის მიზნებისთვის კანონმდებლობით დადგენილი წესით მოთხოვნის შემთხვევაში შესაბამის ორგანოებს მიაწოდოს ინფორმაცია ნაგავსაყრელზე მიღებული და განთავსებული ნარჩენების რაოდენობისა და მახასიათებლების შესახებ.

თავი IV. კონტროლისა და მონიტორინგის პროცედურები ნაგავსაყრელის ოპერირებისა და დახურვის შემდგომი მოვლის ფაზაში

მუხლი 36. კონტროლის და მონიტორინგის გეგმის მიზანი

1. კონტროლის და მონიტორინგის გეგმის მიზანია ნაგავსაყრელის ოპერირებისა და დახურვის შემდგომი მოვლის განმავლობაში მონიტორინგის მინიმალური მოთხოვნების დაწესება შემდეგი საკითხების შესამოწმებლად:

ა) ნაგავსაყრელზე განსათავსებლად მიიღება ისეთი ნარჩენები, რომლებიც შეესაბამება აღნიშნული ნაგავსაყრელის კატეგორიისთვის განსაზღვრულ კრიტერიუმებს;

ბ) ნაგავსაყრელზე ოპერირების პროცესები მიმდინარეობს სანებართვო პირობების შესაბამისად;

გ) გარემოსდაცვითი სისტემა გამართულად ფუნქციონირებს;

დ) სრულდება სანებართვო პირობები.

2. მონიტორინგის ღონისძიებები უნდა მოიცავდეს იმ მინიმალურ პროცედურებს, რომლებიც აუცილებელია ნარჩენებთან და ნაგავსაყრელის ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული ქმედებების, მათ შორის, ზედა და ქვედა საფენების და გამონაჟონისა და აირების შემკრები სისტემების ფუნქციონირების (იმ შემთხვევებში, სადაც ეს სისტემები აუცილებელია) საპროექტო მოთხოვნებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფისა და კონტროლისათვის.

3. გარემოსა და მისი პარამეტრების საკონტროლო ინდიკატორების მონიტორინგი ხორციელდება სანებართვო პირობების შესაბამისად.

4. მონიტორინგის შედეგები უნდა წარედგინოს სამინისტროს სანებართვო პირობებით დადგენილი სიხშირით, მაგრამ არანაკლებ წელიწადში ერთხელ.

მუხლი 37. მეტეოროლოგიური მონაცემები

1. ნაგავსაყრელზე ადგილზე ჩატარებული მონიტორინგის შედეგებიდან ან უახლოესი მეტეოროლოგიური სადგურიდან მოპოვებული ინფორმაციის საფუძველზე, როდესაც წყლის ბალანსი წარმოადგენს ეფექტურ საშუალებას ნაგავსაყრელის გამონაჟონის მოცულობების დასადგენად, საჭირო გაზომვების სიხშირე განისაზღვრება ამ მუხლის შესაბამისად:

- ა) ნალექების რაოდენობა – ოპერირებისა და დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე – ყოველდღიურად;
- ბ) ტემპერატურა (მინიმალური, მაქსიმალური) – ოპერირებისა და დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე – ყოველდღიურად;
- გ) ქარის მიმართულება და სიჩქარე – ოპერირების ეტაპზე – ყოველდღიურად, დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე – არ არის სავალდებულო;
- დ) ტენიანობა – ოპერირებისა და დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე – ყოველდღიურად.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად შეგროვებული ინფორმაცია მოთხოვნის შემთხვევაში უნდა მიეწოდოს სამინისტროს.

მუხლი 38. ზედაპირული წყლების, გამონაჟონისა და აირების კონტროლი

1. გამონაჟონის, ზედაპირული წყლების და აირების ემისიების მონიტორინგი ხორციელდება შემდეგი სიხშირით:

- ა) გამონაჟონის მოცულობა – ოპერირების ეტაპზე - თვეში ერთხელ, დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე 6 თვეში ერთხელ;
- ბ) გამონაჟონის შემადგენლობა – ოპერირების ეტაპზე – 3 თვეში ერთხელ, დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე 6 თვეში ერთხელ;
- გ) ზედაპირული წყლების მოცულობა და შემადგენლობა – ოპერირების ეტაპზე - 3 თვეში ერთხელ, დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე 6 თვეში ერთხელ;
- დ) აირების შესაძლო ემისია და ატმოსფერული წნევა (CH₄, CO₂, O₂, H₂ S, H₂ და სხვ.) - ოპერირების ეტაპზე – თვეში ერთხელ, დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე 6 თვეში ერთხელ.

2. თუ მონაცემთა შეფასებით დგინდება, რომ იმავე ეფექტის მიღწევა შესაძლებელია დიდი შუალედებითაც, სამინისტრო უფლებამოსილია განსაზღვროს პირველი პუნქტისგან განსხვავებული სიხშირე. გამონაჟონისთვის, გამტარიანობა ყოველთვის უნდა შემოწმდეს, სულ მცირე წელიწადში ერთხელ.

3. გამონაჟონის მოცულობის და შემადგენლობის მონიტორინგი ხორციელდება იმ შემთხვევაში, როდესაც სავალდებულოა გამონაჟონის შეგროვება. გამონაჟონის ნიმუშების აღების სიხშირე დამოკიდებულია ნაგავსაყრელის მორფოლოგიაზე და განისაზღვრება სანებართვო პირობებით. გამონაჟონისა და ზედაპირული წყლებიდან ნიმუშების აღება

უნდა მოხდეს სხვადასხვა ადგილებიდან. გამონაჟონის ნიმუშების აღება და რაოდენობისა და შემადგენლობის შემოწმება უნდა განხორციელდეს ცალ-ცალკე ყველა იმ უბანზე, სადაც გამონაჟონის მართვა ხდება დამოუკიდებლად. ყველა ნიმუში უნდა შეგროვდეს ISO 5667-2 (1991)-ის ნიმუშების აღების მეთოდოლოგიის ზოგადი სახელმძღვანელო პრინციპების შესაბამისად.

4. ზედაპირული წყლების მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს სულ მცირე ორ ადგილზე, ნაგავსაყრელიდან დინების ზედა და ქვედა მიმართულებით. ზედაპირული წყლების მოცულობისა და შემადგენლობის მონიტორინგი შესაძლოა არ იყოს სავალდებულო, თუ კონკრეტული წყლის ობიექტი არ განიცდის მნიშვნელოვან ზემოქმედებას ნაგავსაყრელის მხრიდან.

5. აირის მონიტორინგი უნდა ჩატარდეს ნაგავსაყრელის ყველა იმ სექციაში ან/და უჯრედში, სადაც აირები წარმოიქმნება. აღნიშნული გაზომვები ძირითადად დაკავშირებულია ნარჩენებში ორგანული კომპონენტების შემცველობასთან. ოპერირების ეტაპზე მონიტორინგი CH₄, CO₂, O₂-ზე ხორციელდება რეგულარულად, სხვა აირების – განთავსებული ნარჩენების შემცველობის და ჟონვადობის თვისებებზე მისი ზემოქმედების მიხედვით.

მუხლი 39. მიწისქვეშა წყლების დაცვა და ნაგავსაყრელის სტრუქტურა

1. მიწისქვეშა წყლების მონიტორინგის პროცესი უზრუნველყოფს ნაგავსაყრელის სავარაუდო ზემოქმედების ქვეშ მყოფ მიწისქვეშა წყლებთან დაკავშირებულ ყველა საჭირო ინფორმაციის მიღებას. ნებართვის მიღების პროცესში ჩატარებული ჰიდროლოგიური კვლევების შედეგებზე დაყრდნობით ნაგავსაყრელის ოპერატორის მიერ უნდა შეირჩეს მონიტორინგის, სულ მცირე, ერთი წერტილი მიწისქვეშა წყლების შედინების და მეორე წერტილი – მიწისქვეშა წყლების გამოდინების ადგილზე.

2. მონიტორინგის დამატებითი წერტილები შეიძლება საჭირო გახდეს ნაგავსაყრელის ტერიტორიის ბუნებიდან (მათ შორის, შესაძლო რეცეპტორების მდებარეობიდან), ჰიდროლოგიური კვლევების შედეგებიდან და მიწისქვეშა წყლებში გამონაჟონის შემთხვევითი ჩაღვრის ადრეული გამოვლენის მიზნით.

3. საწყისი მონაცემების დასადგენად, ნიმუშების აღება უნდა განხორციელდეს, სულ მცირე, სამ ადგილზე ამოვსების ოპერაციების შესრულებამდე.

4. გამონაჟონისა და მიწისქვეშა წყლების სინჯების აღება და ანალიზი განისაზღვრება მოსალოდნელი დაბინძურების ინდიკატორების შეფასებით, რომლებიც აუცილებელია მიწისქვეშა წყლების ხარისხის ცვლილებების ადრეული გამოვლენისთვის. აღებულ ნიმუშებში პარამეტრები უნდა გაანალიზდეს გამონაჟონის მოსალოდნელი შემადგენლობიდან და ტერიტორიაზე არსებული მიწისქვეშა წყლების ხარისხიდან.

5. მიწისქვეშა წყლების დონის მონიტორინგი ოპერირების და დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე ხორციელდება 6 თვეში ერთხელ. იქ, სადაც მიწისქვეშა წყლების დონე ცვალებადია, სიხშირე უნდა გაიზარდოს, რაც განისაზღვრება სანებართვო პირობების შესაბამისად.

6. მიწისქვეშა წყლების შემადგენლობის მონიტორინგის სიხშირე ოპერირების და დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე დამოკიდებულია ნაგავსაყრელის მახასიათებლებზე.

7. მიწისქვეშა წყლების შემადგენლობა – ემისიების ზღვრული დონის გამოვლენის შემთხვევაში აუცილებელია შედეგის გადამოწმება სინჯების აღებისა და ანალიზის დამატებითი პროცესის საშუალებით. იმ შემთხვევაში, თუ ემისიები აღემატება ზღვრულ დონეს, მიღებულ უნდა იქნეს ნაგავსაყრელის ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული და კონტროლისა და მონიტორინგის გეგმაში განსაზღვრული ზომები.

8. ნაგავსაყრელის სტრუქტურის და შემადგენლობის მონიტორინგი ოპერირების ეტაპზე ხორციელდება წელიწადში ერთხელ.

9. ნაგავსაყრელის სტრუქტურის და შემადგენლობის მონიტორინგი მოიცავს სამშენებლო გეგმისთვის საჭირო ტოპოგრაფიულ და სხვა მონაცემებს, როგორცაა ნარჩენებით დაკავებული ზედაპირი, ნარჩენების მოცულობა და შემადგენლობა, განთავსების მეთოდები, განთავსების დრო და ხანგრძლივობა, ნაგავსაყრელზე აუთვისებელი ტევადობის გამოთვლა საპროექტო მოცულობაზე დაყრდნობით.

10. ნაგავსაყრელის ზედაპირის დაწვევის მონიტორინგი ხორციელდება ოპერირებისა და დახურვის შემდგომ მოვლის ეტაპზე ყოველწლიურად.

თავი V. ნაგავსაყრელის დახურვა და დახურვის შემდგომი მოვლა

მუხლი 40. ნაგავსაყრელის დახურვა და დახურვის შემდგომი მოვლა

1. ნაგავსაყრელის დახურვის ან მისი ნაწილის დახურვის პროცედურა ხორციელდება ერთ-ერთ შემდეგ შემთხვევაში:

ა) ნაგავსაყრელი ამ მისი ნაწილი მიაღწევს ნაგავსაყრელის პროექტში განსაზღვრულ იმ საპროექტო ნიშნულებსა და ზღვრებს, რომლებიც მითითებულია ნებართვაში;

ბ) სამინისტრო გამოიტანს დადებით გადაწყვეტილებას, ნაგავსაყრელის ან მისი ნაწილის დახურვის შესახებ, ნაგავსაყრელის ოპერატორის მოთხოვნის საფუძველზე;

გ) სამინისტრო მიიღებს დასაბუთებულ გადაწყვეტილებას ნაგავსაყრელის ან მისი ცალკეული ნაწილის დახურვასთან დაკავშირებით.

2. ნაგავსაყრელის დახურვა უნდა მოხდეს ნებართვაში მითითებული დახურვისა და დახურვის შემდგომი მოვლის გეგმის შესაბამისად.

3. ნაგავსაყრელი ან მისი ნაწილი დახურულად ითვლება მხოლოდ მას შემდეგ, რაც სამინისტრო ადგილზე შემოწმებისა და ნაგავსაყრელის დახურვის გეგმის შესრულების შეფასების საფუძველზე წერილობით აცნობებს ნაგავსაყრელის ოპერატორს დახურვის დადასტურების შესახებ.

4. ნაგავსაყრელის ან მისი ნაწილის დახურვა არ ათავისუფლებს ნაგავსაყრელის ოპერატორს ნარჩენების მართვის კოდექსით, ამ ტექნიკური რეგლამენტითა და სანებართვო პირობებით დაკისრებული ვალდებულებებისგან.

5. ნაგავსაყრელის დახურვის გეგმა უნდა მოიცავდეს დეტალურ ინფორმაციას დახურვის შემდგომ მოვლის ღონისძიებებთან დაკავშირებით:

ა) იმ აშენებული მუდმივი ობიექტების დემონტაჟისა და გატანის პროცესის აღწერას, რომლებიც არ არის დაკავშირებული გარემოს დაცვასა და ტერიტორიის სამომავლო ფუნქციონირებასთან, ნაგავსაყრელის დახურვის შემდგომი მოვლის ეტაპზე;

ბ) ნაგავსაყრელის ზედაპირის შემჭიდროების პროცესის აღწერას ნაგავსაყრელის დამტკიცებული პროექტისა და ნებართვის შესაბამისად იმ მოთხოვნებთან ერთად, რომლებიც ეხება ზედაპირული საიზოლაციო სისტემისა და ნაგავსაყრელის დახურვისთვის საჭირო სხვა ელემენტების მონტაჟს.

6. ნაგავსაყრელის დახურვის შემდეგ ნაგავსაყრელის ოპერატორმა უნდა განახორციელოს ნაგავსაყრელის ტერიტორიის შემდგომი მოვლის ღონისძიებები, რომლებიც მოიცავს, სულ მცირე, ყველა სახის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის, მათ შორის ღობისა და ჭიშკრების, შენარჩუნებას, გამონაჟონისა და აირების მართვის სისტემების შენარჩუნებასა და მუშაობას, ასევე ტერიტორიის ახლოს მდებარე ზედაპირული წყლების რეჟიმის და ყველა იმ გარემოსდაცვითი პარამეტრების მონიტორინგსა და კონტროლს, რომლებიც განსაზღვრულია დახურვის დამტკიცებულ გეგმასა და ამ ტექნიკური რეგლამენტში. აღნიშნული ღონისძიებები ნაგავსაყრელის ოპერატორის მიერ ხორციელდება სამინისტროს მიერ დადგენილი ვადით, რაც განისაზღვრება ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოსთვის ნაგავსაყრელით გამოწვეული შესაძლო საფრთხეების გათვალისწინებით.

7. ნაგავსაყრელის დახურვის შემდგომი მოვლის პერიოდში კონტროლისა და მონიტორინგის გეგმის შესრულების შედეგად გამოვლენილი გარემოზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების შემთხვევაში, ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია დაუყოვნებლივ აცნობოს აღნიშნულის თაობაზე სამინისტროს და საკუთარი ხარჯით უზრუნველყოს სამინისტროს მითითებების შესრულება უარყოფითი შედეგების აღმოსაფხვრელად.

თავი VI. შესაბამისობაში მოყვანის გეგმა

მუხლი 41. შესაბამისობაში მოყვანის გეგმა

1. თუ არსებულ ნაგავსაყრელს არ აქვს „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად გაცემული ნებართვა, ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია შეუთანხმოს სამინისტროს ნაგავსაყრელის ამ ტექნიკური რეგლამენტით განსაზღვრულ მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანის გეგმა.

2. შესაბამისობაში მოყვანის გეგმა, სულ მცირე, უნდა შეიცავდეს შემდეგს:

ა) ნაგავსაყრელის ადგილმდებარეობას, ისტორიულ ინფორმაციას ნაგავსაყრელის ტერიტორიისა და ნაგავსაყრელის ოპერატორის შესახებ;

ბ) ნაგავსაყრელის პროექტს, რომელიც მიიღება შესაბამისობაში მოყვანის განხორციელების მიზნით;

გ) ნაგავსაყრელის ტერიტორიაზე მისაღები და წარსულში მიღებული ნარჩენების მახასიათებლებს, მათ შორის ნარჩენების კოდებს „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული ნარჩენების ნუსხის შესაბამისად;

დ) ნაგავსაყრელის ტერიტორიის აღწერას, სენსიტიური რეცეპტორების: ახლომდებარე დასახლებების, ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების ობიექტების, სასმელი წყლის წყაროებისა და დაცული ტერიტორიების აღწერას; გამონაჟონის შეგროვებისა და დამუშავების სისტემის აღწერას;

ე) ინფორმაციას ნაგავსაყრელის ტერიტორიის გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური მახასიათებლების შესახებ;

ვ) ნაგავსაყრელის შემოთავაზებულ კატეგორიას;

ზ) ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების არსებული და შემოთავაზებული პროცედურებისა და კრიტერიუმების აღწერას;

თ) ნაგავსაყრელის ოპერირების შედეგად გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მავნე ზემოქმედების საფრთხეების შეფასებას;

ი) ნაგავსაყრელის სასიცოცხლო ციკლის მოსალოდნელ ხანგრძლივობას მის ფიზიკურ ტევადობასა და განსათავსებელი ნარჩენების დაგეგმილ მოცულობებზე დაყრდნობით;

კ) ნაგავსაყრელზე მოქმედი საექსპლუატაციო და ტექნიკური პროცედურების, აგრეთვე გარემოსდაცვითი პარამეტრებისა და ზემოქმედებების მონიტორინგისა და კონტროლის აღწერას;

ლ) შესაბამისობაში მოყვანის ღონისძიებების აღწერას და ეტაპებს;

მ) შესაბამისობაში მოყვანის გეგმის შეთანხმების და განხორციელების შემდეგ ნაგავსაყრელის ფუნქციონირების კონტროლისა და მონიტორინგისთვის გათვალისწინებულ ღონისძიებებს;

ნ) ნაგავსაყრელის დახურვისა და დახურვის შემდგომი მოვლის ღონისძიებებს.

3. არსებული ნაგავსაყრელი, რომელიც შესაბამისობაში იქნება მოყვანილი ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნებთან და სამინისტრო გამოიტანს გადაწყვეტილებას საქმიანობის მოთხოვნილი ვადით გაგრძელების შესახებ, ფუნქციონირებას განაგრძობს და მასზე სრულად ვრცელდება ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნები.

4. არსებული ნაგავსაყრელი, რომელიც ჯანმრთელობისთვის სერიოზულ რისკს არ შეიცავს, მაგრამ მისი ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა შეუძლებელია, ფუნქციონირებას განაგრძობს წარმოდგენილი გეგმისა და სამინისტროს მიერ დადგენილი პირობებით.

დანართი

ნაწილი I. ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების პროცედურა

1.1. ძირითადი მახასიათებლების დადგენა

1.1.1. ნარჩენების ძირითადი მახასიათებლების დადგენა წარმოადგენს ნარჩენების მიღების პროცედურის პირველ ეტაპს, რომელიც მოიცავს ნარჩენების სრულ აღწერილობას – აუცილებელი ინფორმაციის შეგროვების გზით ნარჩენების გრძელვადიან პერიოდში მათი უსაფრთხო განთავსებისთვის. ნარჩენების ძირითადი მახასიათებლების დადგენა აუცილებელია ნარჩენების ყველა სახეობისთვის, გარდა ამ ტექნიკური რეგლამენტით დადგენილი გამონაკლისებისა.

ნარჩენების ძირითადი მახასიათებლების დადგენა მოიცავს:

ა) ძირითად ინფორმაციას ნარჩენების შესახებ, მათ შორის სახეობის, წარმოშობის, შემადგენლობის, კონსისტენციის, ჟონვალობისა და ნარჩენებისთვის დამახასიათებელი სხვა თვისებების შესახებ;

ბ) ძირითად ინფორმაციას კონკრეტული ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსების შემდეგ გამოვლენილი თვისებების დასადგენად და მათი დამუშავების შესაძლებლობების შესაფასებლად;

გ) ნარჩენების ჟონვალობასთან დაკავშირებული მახასიათებლების შედარებას შესაბამისი ნაგავსაყრელის კატეგორიისთვის დადგენილი ნარჩენების მიღების ზღვრულ ნორმებთან;

დ) შესაბამისობის შემოწმებისთვის ძირითადი პარამეტრებისა და შესაბამისობის შემოწმების გამარტივების შესაძლებლობების განსაზღვრას (რათა ძირითადი მახასიათებლების წარმატებით დადგენის შემთხვევაში შემცირდეს შემოწმებას დაქვემდებარებული შემადგენლების რაოდენობა). ნარჩენების ძირითადი მახასიათებლების დადგენის შედეგების საფუძველზე შესაძლებელია შესაბამისობის პერიოდული შემოწმებების სიხშირის დადგენა.

1.1.2. ნარჩენების ძირითადი მახასიათებლების დასადგენად საჭირო ინფორმაცია უნდა მოიცავდეს, შემდეგს:

ა) ნარჩენების წყარო და წარმოშობა;

ბ) ინფორმაცია ნარჩენების წარმოქმნის პროცესის შესახებ (ნედლეულისა და პროდუქციის აღწერა და დახასიათება);

გ) ნარჩენების დამუშავების ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-7 მუხლის შესაბამისად გამოყენებული მეთოდის აღწერა, ან იმ მიზეზების ჩამონათვალი, რომელთა გამოც ნარჩენების დამუშავება არ არის სავალდებულო ან არაპრაქტიკულია;

დ) ინფორმაცია ნარჩენების შემადგენლობასა და ჟონვალობასთან დაკავშირებით;

ე) ნარჩენების გარეგნული მახასიათებლები (სუნი, ფერი, ფიზიკური მდგომარეობა და სხვ.);

ვ) ნარჩენის კოდი „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული ნარჩენების ნუსხის შესაბამისად;

ზ) სახიფათო ნარჩენის შემთხვევაში – მისი განმსაზღვრელი მახასიათებელი ნარჩენების მართვის კოდექსის III დანართის შესაბამისად;

თ) ინფორმაცია, რომელიც ადასტურებს, რომ ნარჩენები არ წარმოადგენს ნაგავსაყრელებზე განთავსებისთვის აკრძალულ ნარჩენს ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად;

ი) ნაგავსაყრელის კატეგორია, რომელზეც გათვალისწინებულია აღნიშნული ნარჩენების მიღება;

კ) საჭიროების შემთხვევაში, ნაგავსაყრელზე მისაღები სიფრთხილის დამატებითი ზომები;

ლ) აღნიშვნა ნარჩენების რეციკლირების ან აღდგენის შესაძლებლობის თაობაზე.

1.1.3. ნარჩენები უნდა შემოწმდეს 1.1.2. პუნქტში აღნიშნული ინფორმაციის მისაღებად. ჟონვადობასთან დაკავშირებული თვისებების გარდა, შემოწმების შედეგად უნდა დადგინდეს ნარჩენების შემადგენლობაც. ძირითადი მახასიათებლების დასადგენად გამოყენებული ტესტი ყოველთვის უნდა მოიცავდეს შესაბამისობის შემოწმების პროცესში გამოყენებულ ტესტებს.

მახასიათებლების დადგენის შინაარსი, ლაბორატორიული შემოწმებების საჭიროება და ურთიერთდამოკიდებულება ძირითადი მახასიათებლების დადგენასა და შესაბამისობის შემოწმებას შორის, დამოკიდებულია ნარჩენების სახეობაზე. განსხვავებულად განიხილება:

ა) ერთი და იმავე პროცესის შედეგად რეგულარულად წარმოქმნილი ნარჩენები;

ბ) არარეგულარულად წარმოქმნილი ნარჩენები.

ერთი და იმავე პროცესის შედეგად რეგულარულად წარმოქმნილი ნარჩენებია ინდივიდუალური და შედგენილი ნარჩენები, რომელიც რეგულარულად წარმოიქმნება ერთი და იმავე პროცესის შედეგად, როდესაც :

ა) ნარჩენების წარმოქმნის პროცესი, დანადგარი და პროცესში გამოყენებული მასალები, კარგად არის ცნობილი და განსაზღვრული;

ბ) ნარჩენების წარმოქმნილი დანადგარების ოპერატორი წარუდგენს ყველა საჭირო ინფორმაციას და აცნობებს ნაგავსაყრელის ოპერატორს ნარჩენების წარმოქმნის პროცესში შეტანილი ცვლილების შესახებ (განსაკუთრებით ნარჩენების წარმოქმნის პროცესში გამოყენებულ მასალასთან დაკავშირებული ისეთი ცვლილება, რომელმაც შეიძლება გავლენა იქონიოს მიღებული ნარჩენების თვისებებზე).

იმ შემთხვევაში, როდესაც ნარჩენების მიღება ხდება არა მარტო ერთი, არამედ სხვადასხვა წყაროებიდან და ხასიათდება მსგავსი თვისებებით, მაშინ ეს ნარჩენები ჩაითვლება ერთნაირი თვისებების მქონე ერთ ნაკადად, რომელიც მსგავსი პროცესებით წარმოიქმნება.

ერთი და იმავე პროცესის შედეგად რეგულარულად წარმოქმნილი ნარჩენების შემთხვევაში ძირითადი მახასიათებლების მთავარი მოთხოვნები განსაზღვრულია ამ დანართის 1.1.2. პუნქტში.

იმ შემთხვევაში, როდესაც ნარჩენები ერთი და იმავე პროცესის შედეგად სხვადასხვა დანადგარებზე წარმოიქმნება, წარმოდგენილ უნდა იქნეს ინფორმაცია ნარჩენების თითოეულ წყაროსთან დაკავშირებული შეფასებების ფარგლების შესახებ. შესაბამისად, უნდა ჩატარდეს საკმარისი რაოდენობის გაზომვები, რათა დადგინდეს სხვადასხვა ადგილებზე წარმოქმნილი ნარჩენების დამახასიათებელი თვისებების სპექტრი და სახესხვაობა. ამის შემდეგ შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ნარჩენის მახასიათებლები დადგენილია და იგი მხოლოდ შესაბამისობის შემოწმებას ექვემდებარება. გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც წარმოების პროცესში ადგილი აქვს ისეთ ცვლილებას, რომელმაც შეიძლება გავლენა იქონიონ მიღებული ნარჩენების თვისებებზე.

იმ შემთხვევაში, როდესაც ნარჩენები ერთი და იმავე პროცესის შედეგად ერთსა და იმავე დანადგარზე წარმოიქმნება, შეფასებების შედეგები შეიძლება ასახავდნენ ნარჩენების დამახასიათებელი თვისებების ზღვრული მაჩვენებლებიდან მხოლოდ მცირეოდენ განსხვავებებს. ასეთ შემთხვევაში შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ნარჩენების დახასიათება ჩატარდა და გაივლის შესაბამისობის შემოწმებას, თუ ნარჩენების წარმოქმნის პროცესში არ მოხდება რაიმე მნიშვნელოვანი ცვლილება, რომელიც გავლენას მოახდენს ნარჩენების მახასიათებლებზე.

ნარჩენების გამსხვილების ან შერევის ობიექტებიდან, გადამტვირთავი სადგურებიდან ან ნარჩენების შემგროვებლებისგან მიღებული ნარჩენების შერეული ნაკადები შეიძლება ხასიათდებოდნენ განსხვავებული თვისებებით. ასეთი ნარჩენები განიხილება როგორც არარეგულარულად წარმოქმნილი ნარჩენები.

არარეგულარულად წარმოქმნილი ნარჩენები – ეს ნარჩენები არ წარმოიქმნება რეგულარულად ერთი და იმავე პროცესის შედეგად და ერთი და იმავე დანადგარებზე და არ წარმოადგენენ კარგად დადგენილი და დახასიათებული ნარჩენების ნაკადს.

ნაგავსაყრელზე მისაღებად ძირითადი მახასიათებლების დადგენა უნდა განხორციელდეს ასეთი ნარჩენების თითოეული ნაკადისათვის. ასეთი ნარჩენებისთვის ძირითადი მახასიათებლების მთავარი მოთხოვნები განსაზღვრულია 1.1.2 პუნქტში. ვინაიდან ძირითადი მახასიათებლების დადგენა ხდება ასეთი ნარჩენების თითოეული ნაკადისათვის, შესაბამისობის შემოწმება აღარ არის საჭირო.

1.1.4 შემოწმება ძირითადი მახასიათებლების დასადგენად არ არის საჭირო შემდეგ შემთხვევებში:

ა) ნარჩენები არის იმ ნუსხაში, რომლებიც არ საჭიროებენ შემოწმებას ამ დანართის მიხედვით;

ბ) ძირითადი მახასიათებლების დასადგენად საჭირო სრული ინფორმაცია ცნობილია და დადასტურებულია დამაკმაყოფილებელ დონეზე სამინისტროსთვის;

გ) ნარჩენების გარკვეული სახეობები, რომელთა შემოწმებაც პრაქტიკულად შეუძლებელია ან შემოწმების პროცედურები და ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმები არაა ხელმისაწვდომი.

1.2. შესაბამისობის შემოწმება

მას შემდეგ, რაც ნარჩენები ჩაითვლება მისაღებად ამა თუ იმ კატეგორიის ნაგავსაყრელისათვის ძირითადი მახასიათებლების საფუძველზე, აღნიშნული ნარჩენები დაექვემდებარება შესაბამისობის პერიოდულ შემოწმებას, რათა განისაზღვროს შეესაბამება თუ არა ნარჩენები ძირითადი მახასიათებლების დადგენის შედეგებს და ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებს.

შესაბამისობის შემოწმების მიზანია ნარჩენების რეგულარულად შემომავალი ნაკადების პერიოდული შემოწმება.

შესამოწმებელი პარამეტრები უნდა განისაზღვროს ძირითადი მახასიათებლების დადგენით და უნდა იყოს დაკავშირებული ძირითადი მახასიათებლების ინფორმაციასთან. შესაბამისობის შემოწმებისთვის აუცილებელია მხოლოდ ძირითადი მახასიათებლების დადგენის პროცესისა და მისი შედეგების საფუძველზე განსაზღვრული კრიტიკული პარამეტრების (ძირითადი ცვლადების) პერიოდული შემოწმება. ერთი და იმავე წყაროდან და ერთი და იმავე საწარმოო პროცესის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების ნაგავსაყრელზე მუდმივად მისაღებად აუცილებელია შესაბამისობის შემოწმების ჩატარება იმის დასადგენად, ისევ აკმაყოფილებს თუ არა ნარჩენები კრიტიკული პარამეტრების ზღვრულ ნორმებს.

შესაბამისობის შემოწმების დროს გამოიყენება ძირითადი მახასიათებლების დადგენის პროცესში გამოყენებული ერთი ან რამდენიმე ტესტი. შესაბამისობის შემოწმების პროცესში უნდა ჩატარდეს, მინიმუმ, ნარჩენების ნაკადის ჟონვის შემოწმება ამ დანართის შესამე ნაწილში აღწერილი მეთოდოლოგიით.

ნარჩენების რეგულარულად შემომავალი ნაკადების შემთხვევაში შესაბამისობის შემოწმება უნდა ჩატარდეს, სულ მცირე, წელიწადში ერთხელ. თუმცა, ნაგავსაყრელის ოპერატორმა ნებისმიერ შემთხვევაში უნდა უზრუნველყოს შესაბამისობის შემოწმების ჩატარება ძირითადი მახასიათებლების დადგენის პროცესში განსაზღვრულ ფარგლებში და სიხშირით.

1.3. ადგილზე შემოწმება

ნაგავსაყრელზე მიტანილი ნარჩენების თითოეული პარტია უნდა შემოწმდეს ვიზუალურად გადმოტვირთვამდე და გადმოტვირთვის შემდეგ.

ნარჩენების წარმომქმნელის მიერ მის კონტროლირებად ნაგავსაყრელზე ნარჩენების განთავსების შემთხვევაში, ასეთი დადასტურება შეიძლება გაკეთდეს ნარჩენების წარმომქმნის ადგილზე.

ნარჩენები შეიძლება მიღებულ იქნეს ნაგავსაყრელზე იმ შემთხვევაში, თუ იმავე ნარჩენებია, რომელმაც გაიარა ძირითადი მახასიათებლების და შესაბამისობის შემოწმება, რომელიც აღწერილია თანდართულ დოკუმენტებში. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ნარჩენები არ მიიღება და საჭირო იქნება ძირითადი მახასიათებლების დადგენის ახალი პროცედურის გავლა.

ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიტანის შემდეგ აუცილებელია ნიმუშების პერიოდული აღება. აღებული ნიმუშები ინახება ნარჩენების მიღებიდან არანაკლებ სამი თვის ვადით.

ნაწილი II. ნარჩენების მიღების კრიტერიუმები

გარკვეულ პირობებში დაშვებულია (გარდა გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC) 2.1.2.1, 2.2.2, 2.3.1, და 2.4.1 პუნქტებში, BTEX, PCBs და მინერალური ზეთი 2.1.2.2. პუნქტში, TOC და pH 2.3.2. პუნქტში და LOI ან/და TOC 2.4.2. და TOC -ის ზღვრულ ნორმებს 2.1.2.2. პუნქტში - რომელთათვისაც დასაშვებია ზღვრულ ნორმაზე მხოლოდ ორჯერ გადაჭარბება) ჩამოთვლილი პარამეტრების ზღვრული ნორმების მაქსიმუმ სამჯერ გადაჭარბება, თუ:

ა) სამინისტრო გასცემს ნებართვას გარკვეული სახეობის ნარჩენების განთავსებისთვის კონკრეტულ ნაგავსაყრელზე, ვინაიდან სამინისტრო ნებართვის გაცემისას ითვალისწინებს ნაგავსაყრელის ტერიტორიისა და მისი შემოგარენის მახასიათებლებსა და გარემოს მდგომარეობას და

ბ) განსაზღვრული პარამეტრების ზღვრული ნორმების გათვალისწინებით ნაგავსაყრელზე წარმოქმნილი ემისიები (გამონაჟონის ჩათვლით) გარემოს ან ადამიანის ჯანმრთელობას არ შეუქმნის დამატებით რისკებს, რისკების შეფასების თანახმად.

2.1 ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელი

2.1.1 შემოწმების გარეშე ნარჩენების მიღება

ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელზე მიიღება პირველ ცხრილში შეტანილი ნარჩენები და ნარჩენები, რომლებიც აკმაყოფილებენ ჟონვისა და ორგანული პარამეტრების ჯამური შემცველობის ზღვრულ ნორმებს.

პირველ ცხრილში შეტანილი ნარჩენები მიიჩნევა, რომ აკმაყოფილებენ ინერტული ნარჩენების განმარტებას და ამ დანართის მე-2 და მე-3 ცხრილში ჟონვისა და ორგანული პარამეტრების ჯამური შემცველობის ზღვრულ ნორმებს. ნარჩენები უნდა წარმოადგენდეს ერთი სახეობის ნარჩენების ერთ ნაკადს (მხოლოდ ერთი წყაროდან). პირველ ცხრილით განსაზღვრულ ნარჩენებთან ერთად მიიღება სხვადასხვა სახეობის ნარჩენები, თუ წარმოიქმნებიან ერთი და იგივე წყაროდან.

თუ არსებობს იმის ეჭვი, რომ ნარჩენები არ აკმაყოფილებს ინერტული ნარჩენების განმარტებას ან დაბინძურებულია (ნარჩენების ვიზუალური შემოწმებით ან მათ წარმომავლობასთან დაკავშირებული ინფორმაციის საფუძველზე), მათ შორის პირველ ცხრილში მოცემული ნარჩენები, უნდა ჩატარდეს შემოწმება ან ნარჩენები არ მიიღება ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელზე.

ნარჩენები, რომლებიც დაბინძურებულია ან შეიცავს სხვა მასალებს ან ნივთიერებებს, როგორცაა ლითონები, აზბესტი, პლასტმასი, ქიმიური ნივთიერებები და სხვ. ისეთი მოცულობით, რომელიც მნიშვნელოვნად ზრდის ნარჩენებთან დაკავშირებულ რისკებს და მათ შესაბამისობას სხვა კატეგორიის ნაგავსაყრელთან, ასეთი ნარჩენები არ მიიღება ინერტული ნარჩენებისთვის განკუთვნილ ნაგავსაყრელზე.

ნარჩენები, რომლებიც არ არის შეტანილი პირველ ცხრილში, ამ დანართის პირველი ნაწილის თანახმად, ექვემდებარება შემოწმებას ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების კრიტერიუმების შესაბამისობის დასადგენად.

ცხრილი 1

ნარჩენის კოდი 1	დასახელება	შეზღუდვები
1011 03	ნარჩენი მინის შემცველი ბოჭკოვანი მასალა	მხოლოდ ორგანული შემკვრელების გარეშე
1501 07	მინის შესაფუთი მასალა	
1701 01	ცემენტი	მხოლოდ შერჩეული სამშენებლო ნარჩენი ²
1701 02	აგურები	მხოლოდ შერჩეული სამშენებლო ნარჩენი ²
1701 03	ფილები და კერამიკული ნაწარმი	მხოლოდ შერჩეული სამშენებლო ნარჩენი ²
1701 07	ცემენტის, აგურების, ფილებისა და კერამიკის ცალკეული ან შერეული ნაწილები	მხოლოდ შერჩეული სამშენებლო ნარჩენი ²
1702 02	მინა	
1705 04	ნიადაგი და ქვები	მხოლოდ ბაღებისა და პარკების ნარჩენები ნიადაგის ზედაპირული ფენის, ტორფის გარდა
1912 05	მინა	
2001 02	მინა	მხოლოდ სეპარირებული წესით შეგროვებული მინა
2002 02	ნიადაგი და ქვები/ხრეში	მხოლოდ ბაღებისა და პარკების ნარჩენები ნიადაგის ზედაპირული ფენის, ტორფის გარდა

1. „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ” საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული ნარჩენების ნუსხის შესაბამისად.

2. შერჩეული სამშენებლო ნარჩენი: სხვა სახის მასალების (ლითონი, პლასტმასი, ნიადაგი, ორგანული მასალები, ხე, რეზინი და სხვ.) მცირე შემცველობით. ცნობილი უნდა იყოს ნარჩენების წარმოშობა, ამასთან:

- არ მოიცავს ისეთ ნარჩენებს, რომლებიც მნიშვნელოვნად დაბინძურებულია არაორგანული ან ორგანული საშიში ნივთიერებებით მშენებლობისას წარმოქმნის პროცესების, ნიდაგის დაბინძურების, პესტიციდებისა ან სხვა საშიში ნივთიერებების შენახვისა და გამოყენების ან სხვა მიზეზების შედეგად.

- არ მოიცავს მნიშვნელოვანი რაოდენობის საშიში ნივთიერებების შემცველი მასალებით დამუშავებულ, დაფარულ ან შეღებილ ნარჩენებს.

2.1.2. ზღვრული ნორმები

2.1.2.1 ჟონვის ზღვრული ნორმები

ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელზე მისაღები ნარჩენებისთვის განსაზღვრული ჟონვის ზღვრული ნორმები დგინდება ამ დანართის მე-3 ნაწილის შესაბამისად და გამოითვლება მთლიანი გამონაჟონის 2ლ/კგ და 10 ლ/კგ-ის თხევადისა და მყარის (თ/მ) შეფარდებით და გამოისახება C₀-ს მგ/ლ-ში (ფილტრაციის ტესტის დროს თ/მ = 0.1 ლ/კგ პირობებში პირველ რიგში ხდება C₀-ს გაჟონვა).

ცხრილი 2

კომპონენტი	თ/მ = 2 ლ/კგ	თ/მ = 10ლ/კგ	C ₀ (ფილტრაციის ტესტი) მგ/ლ
	მგ/კგ მშრალი ნივთიერება	მგ/კგ მშრალი ნივთიერება	
As	0.1	0.5	0.06
Ba	7	20	4
Cd	0.03	0.04	0.02
Cr ჯამური	0.2	0.5	0.1
Cu	0.9	2	0.6
Hg	0.003	0.01	0.002
Mo	0.3	0.5	0.2
Ni	0.2	0.4	0.12
Pb	0.2	0.5	0.15
Sb	0.02	0.06	0.1
Se	0.06	0.1	0.04
Zn	2	4	1.2
ქლორიდი	550	800	460
ფტორი	4	10	2.5
სულფატი	560 (*)	1000 (*)	1500
ფენოლის ინდექსი	0,5	1	0,3
DOC (C) (**)	240	500	160
TDS (TS) (***)	2500	4000	—

(*) თუ ნარჩენი არ აკმაყოფილებს სულფატისთვის დადგენილ ზღვრულ ნორმებს, შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ის მაინც აკმაყოფილებს ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებს იმ შემთხვევაში, როდესაც გაჟონვის შემოწმების შედეგები არ აღემატება შემდეგ ნორმებს: 1500 მგ/ლ C₀ თ/მ = 0.1 ლ/კგ-ზე და 6000 მგ/კგ თ/მ=10 ლ/კგ-ზე. აუცილებელის ფილტრაციის ტესტის გამოყენება საწყისი წონასწორობის პირობებში თ/მ=0.1 ლ/კგ-ზე, სადაც ზღვრული ნორმები თ/მ=10 ლ/კგ-ზე შეიძლება დადგინდეს როგორც ნარჩენების ნაკადის გაჟონვაზე შემოწმებით, ასევე წონასწორობის მდგომარეობასთან მიახლოებულ პირობებში ჩატარებული ფილტრაციის ტესტის შედეგად.

(**) თუ ნარჩენი არ აკმაყოფილებს ამ ოდენობებს გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC) pH სიდიდის კუთხით, შესაძლებელია ნარჩენის თავიდან შემოწმება თ/მ=10 ლ/კგ-სა და pH-ის 7.5-დან 8-მდე ფარგლებში. შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ნარჩენი აკმაყოფილებს ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებს გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC) კუთხით იმ შემთხვევაში, თუ ამ ალტერნატიული შემოწმების შედეგი არ აღემატება 500 მგ/კგ-ს.

(***) ჯამური გახსნილი მყარი ნივთიერებების (TDS) ნორმები შეიძლება ჩაითვალოს სულფატისა და ქლორიდის ნორმების ალტერნატივად.

2.1.2.2. ორგანული პარამეტრების ჯამური შემცველობის ზღვრული ნორმები.

ცხრილი 3

პარამეტრი	მგ/კგ
ჯამური ორგანული ნახშირბადი - TOC	30000 (*)
ბენზოლი, ტოლუოლი, ეთილბენზოლი და ქსილოლები - BTEX	6
პოლიქლორირებული ბიფენილები, 7 ჯგუფი - PCBs	1
მინერალური ზეთი (C10-დან C40-მდე)	500
პოლიციკლური არომატული ნახშირწყალბადები -PAHs	1000

(*) ნიადაგებისთვის სამინისტროს შეუძლია დაუშვას უფრო მაღალი მისაღები ნორმები იმ შემთხვევაში, თუ 500 მგ/კგ ნორმა გახსნილი ორგანული ნახშირბადისთვის (DOC) ფიქსირდება თ/მ=10 ლ/კგ-ზე ნიადაგის pH-ის გაზომვის შედეგად ან pH-ის 7.5-დან 8-მდე ფარგლებში ყოფნის შემთხვევაში.

2.2. არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი

2.2.1. შემოწმების გარეშე ნარჩენების მიღება

მუნიციპალური ნარჩენები, რომლებიც კლასიფიცირებულია არა სახიფათო ნარჩენებად „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული ნარჩენების ნუსხის მე-20 ჯგუფის შესაბამისად, სეპარირებით შეგროვებული არასახიფათო საყოფაცხოვრებო ფრაქციები და სხვა წარმოშობის არა სახიფათო მასალები შეიძლება მიღებულ იქნეს არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე შემოწმების გარეშე.

ნარჩენები არ მიიღება, თუ დაბინძურებულია ისეთი მოცულობით, რომელიც მნიშვნელოვნად ზრდის ნარჩენებთან დაკავშირებულ რისკებს და მათ შესაბამისობას სხვა კატეგორიის ნაგავსაყრელთან.

მუნიციპალური ნარჩენები არ შეიძლება იყოს მიღებული ნაგავსაყრელის იმ უჯრედებში, სადაც ხდება სტაბილური, რეაქციისუუნარო სახიფათო ნარჩენების მიღება.

2.2.2. ზღვრული ნორმები

მე-4 ცხრილი ადგენს ზღვრულ ნორმებს იმ მარცვლოვანი არასახიფათო ნარჩენებისთვის, რომლებიც შეიძლება მიღებულ იქნენ იმავე უჯრედებში, სადაც ხდება სტაბილური რეაქციისუუნარო სახიფათო ნარჩენების მიღება. ეს ზღვრული ნორმები გამოითვლება მთლიანი გამონაჟონის 2ლ/კგ და 10 ლ/კგ-ის თხევადისა და მყარის (თ/მ) შეფარდებით და გამოსახება C₀-ს მგ/ლ-ში (ფილტრაციის ტესტის დროს თ/მ = 0.1 ლ/კგ პირობებში პირველ რიგში ხდება C₀-ს გაჟონვა). მარცვლოვანი ნარჩენები მოიცავს ყველა იმ ნარჩენს, რომელიც არ არის მონოლითური (ნარჩენები, რომელიც გაამყარეს და შეკრეს სათანადო დამუშავების გზით).

მონოლითური ნარჩენების მიღებისათვის დადგენილი კრიტერიუმები უნდა უზრუნველყოფდნენ გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვის იმავე ხარისხს, რომელსაც უზრუნველყოფენ მე-4 ცხრილში მოცემული ზღვრული ნორმები.

ცხრილი 4

კომპონენტი	თ/მ = 2 ლ/კგ	თ/მ = 10ლ/კგ	C _i (ფილტრაციის ტესტი)
	მგ/კგ მშრალი ნივთიერება	მგ/კგ მშრალი ნივთიერება	მგ/ლ
As	0.4	2	0.3
Ba	30	100	20
Cd	0.6	1	0.3
Cr ჯამური	4	10	2.5
Cu	25	50	30
Hg	0.05	0.2	0.03
Mo	5	10	3.5
Ni	5	10	3
Pb	5	10	3
Sb	0.2	0.7	0.15
Se	0.3	0.5	0.2
Zn	25	50	15
ქლორიდი	10000	15000	8500
ფტორი	60	150	40
სულფატი	10000	20000	7000
გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC) (*)	380	800	250
ჯამური გახსნილი მყარი ნივთიერებები (TDS) (**)	40000	60000	-

(*) თუ ნარჩენი არ აკმაყოფილებს ამ ნორმებს გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC)pH სიდიდის კუთხით, შესაძლებელია ნარჩენის თავიდან შემოწმება თ/მ=10 ლ/კგ-სა და pH-ის 7.5-დან 8-მდე ფარგლებში. შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ნარჩენი აკმაყოფილებს ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებს გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC) კუთხით იმ შემთხვევაში, თუ ამ ალტერნატიული შემოწმების შედეგი არ აღემატება 800 მგ/კგ-ს.

(**) ჯამური გახსნილი მყარი ნივთიერებების (TDS) ნორმები შეიძლება ჩაითვალოს სულფატისა და ქლორიდის ნორმების ალტერნატივად ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებთან შესაბამისობის დასადგენად.

2.2.3. თაბაშირის ნარჩენები

თაბაშირისგან დამზადებული არასახიფათო მასალები უნდა განთავსდეს მხოლოდ არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების ისეთ უჯრედებში, სადაც არ მიიღება ბიოდეგრადირებადი ნარჩენები. ჯამური ორგანული ნახშირბადის (TOC) და გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC) ზღვრული ნორმები, რომლებიც განსაზღვრულია 2.3.1. პუნქტში, გამოიყენება იმ ნარჩენების მიმართ, რომლებიც განთავსდება თაბაშირისგან დამზადებულ მასალებთან ერთად.

2.3. სტაბილური, რეაქციისუუნარო სახიფათო ნარჩენები

სტაბილურ, რეაქციისუუნარო სახიფათო ნარჩენებად (მაგ. გამყარებული, გამინებული) ითვლება ის ნარჩენები, რომლებსაც ახასიათებს ჟონვის ისეთივე ინტენსივობა, როგორც იმ არასახიფათო ნარჩენებს, რომლებიც მიიღება არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე. სტაბილური, რეაქციისუუნარო ნიშნავს, რომ ნარჩენების ჟონვადობა გრძელვადიან პერიოდში ნაგავსაყრელის პირობებში ან შესაძლო ავარიების შედეგად უარყოფითად არ შეიცვლება:

- ა) თავად ნარჩენებში (მაგ. ბიოდეგრადაციით);
- ბ) გარე პირობების ხანგრძლივი ზემოქმედების ქვეშ (მაგ. წყალი, ჰაერი, ტემპერატურა);
- გ) სხვა ნარჩენებთან კონტაქტის გავლენით (გამონაჟონისა და ნაგავსაყრელის აირების ჩათვლით).

2.3.1. ზღვრული ნორმები

ამ დანართის მე-5 ცხრილში მოცემულია ჟონვის ზღვრული ნორმები იმ მარცვლოვანი, სტაბილური, რეაქციისუუნარო სახიფათო ნარჩენებისთვის, რომლებიც შეიძლება მიღებულ იქნეს არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე. ზღვრული ნორმები გამოითვლება მთლიანი გამონაჟონის 2ლ/კგ და 10 ლ/კგ-ის თხევადისა და მყარის (თ/მ) შეფარდებით და გამოისახება C₀-ს მგ/ლ-ში (ფილტრაციის ტესტის დროს თ/მ = 0.1 ლ/კგ პირობებში პირველ რიგში ხდება C₀-ს გაჟონვა).

მონოლითური ნარჩენებისთვის დადგენილი კრიტერიუმები უნდა უზრუნველყოფდნენ გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვის იმავე ხარისხს, რომელსაც უზრუნველყოფენ მე-5 ცხრილში მოცემული ზღვრული ნორმები მარცვლოვანი ნარჩენებისთვის.

მარცვლოვანი სტაბილური რეაქციისუუნარო სახიფათო ნარჩენი ნაგავსაყრელზე მიიღება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მას გააჩნია საკმარისი ფიზიკური მდგრადობა და მზიდუნარიანობა ნაგავსაყრელის ნარჩენების მასის სტრუქტურული ერთიანობის შესანარჩუნებლად.

სახიფათო მონოლითური ნარჩენები უნდა შეფასდეს შესაბამისი კრიტერიუმებით იმისათვის, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე მხოლოდ სტაბილური რეაქციისუუნარო სახიფათო ნარჩენების მიტანა.

ცხრილი 5

კომპონენტი	თ/მ = 2 ლ/კგ	თ/მ = 10ლ/კგ	C ₀ (ფილტრაციის ტესტი)
	მგ/კგ მშრალი ნივთიერება	მგ/კგ მშრალი ნივთიერება	მგ/ლ
As	0.4	2	0.3
Ba	30	100	20
Cd	0.6	1	0.3
Cr ჯამური	4	10	2.5
Cu	25	50	30
Hg	0.05	0.2	0.03
Mo	5	10	3.5

Ni	5	10	3
Pb	5	10	3
Sb	0.2	0.7	0.15
Se	0.3	0.5	0.2
Zn	25	50	15
ქლორიდი	10000	15000	8500
ფტორი	60	150	40
სულფატი	10000	20000	7000
გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC) ¹	380	800	250
ჯამური გახსნილი მყარი ნივთიერებები (TDS) ²	40000	60000	-

1. თუ ნარჩენი არ აკმაყოფილებს ცხრილი 5-ის ნორმებს გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC)pH სიდიდის კუთხით, შესაძლებელია ნარჩენის თავიდან შემოწმება თ/მ=10 ლ/კგ-სა და pH-ის 7.5-დან 8-მდე ფარგლებში. შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ნარჩენი აკმაყოფილებს ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებს გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC) კუთხით იმ შემთხვევაში, თუ ამ ალტერნატიული შემოწმების შედეგი არ აღემატება 800 მგ/კგ-ს.

2. ჯამური გახსნილი მყარი ნივთიერებების (TDS) ნორმები შეიძლება ჩაითვალოს სულფატისა და ქლორიდის ნორმების ალტერნატივად ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებთან შესაბამისობის დასადგენად.

2.3.2. სტაბილურმა, რეაქციისუუნარო სახიფათო ნარჩენებმა გარდა მე-5 ცხრილში განსაზღვრული ჟონვის ზღვრული ნორმებისა, უნდა დააკმაყოფილოს მე-6 ცხრილში მოცემული კრიტერიუმები.

ცხრილი 6

პარამეტრი	ნორმები
ჯამური ორგანული ნახშირბადი- TOC	5% ¹
pH	მინიმუმ 6
მჟავის ნეიტრალიზაციის უნარი- ANC	უნდა შეფასდეს

1. თუ აღნიშნული ნორმა არ მიიღწევა, სამინისტროს შეუძლია დაუშვას უფრო მაღალი ნორმა იმ შემთხვევაში, როდესაც 800 მგ/კგ ნორმა გახსნილი ორგანული ნახშირბადისთვის (DOC) ფიქსირდება თ/მ=10 ლ/კგ-ზე ნარჩენის pH-ის გაზომვის შედეგად ან pH-ის 7.5-დან 8-მდე ფარგლებში ყოფნის შემთხვევაში.

2.3.3. აზბესტის ნარჩენები

აზბესტის და აზბესტის შემცველი სამშენებლო მასალები მიიღება არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე შემოწმების გარეშე.

ნაგავსაყრელზე, სადაც მიიღება აზბესტისა და აზბესტის შემცველი სამშენებლო მასალები, უნდა შესრულდეს შემდეგი მოთხოვნები:

ა) ნარჩენები არ შეიცავს სხვა სახიფათო ნივთიერებებს, გარდა ბმული აზბესტისა, შემკვრელი აგენტებით ბმული ბოჭკოებისა ან პლასტმასში მოთავსებულის/შეფუთულის ჩათვლით;

ბ) ნაგავსაყრელი იღებს აზბესტს და აზბესტის შემცველ ნარჩენებს მხოლოდ სამშენებლო მასალების სახით. აღნიშნული ნარჩენები შესაძლებელია განთავსდეს არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის ცალკე გამოყოფილ უჯრედში იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნული უჯრედი ავტონომიურია და განკუთვნილია ამ სახის მასალის განსათავსებლად;

გ) იმისთვის, რომ თავიდან იქნას აცილებული აზბესტის ბოჭკოს დისპერსია, აზბესტის შემცველი მასალების განთავსების ადგილი უნდა დაიფაროს სათანადო მასალით ყოველდღიურად და ტკეპნის თითოეული ოპერაციის წინ და თუ ნარჩენი არ არის შეფუთული, რეგულარულად უნდა მოირწყას წყლით;

დ) ნაგავსაყრელის/უჯრედის თავზე საბოლოო საფარი ეწყობა ნაგავსაყრელის დახურვის ან უჯრედის მიერ საპროექტო ზღვრების მიღწევის შემდეგ აზბესტის ბოჭკოს დისპერსიის თავიდან ასაცილებლად;

ე) იმ ნაგავსაყრელზე ან უჯრედებზე, სადაც განთავსებულია აზბესტი და აზბესტის შემცველი მასალები, იკრძალება ნებისმიერი ისეთი სახის სამუშაოს წარმოება, რომელმაც შეიძლება გამოიწვიოს აზბესტის ბოჭკოს გამოთავისუფლება (მაგ. ორმოების თხრა ან ბურღვა);

ვ) ნაგავსაყრელის დახურვის შემდეგ ნაგავსაყრელის ოპერატორმა უნდა შეინახოს ტერიტორიის რუკა, რომელზეც ასახული იქნება ნაგავსაყრელის ფარგლებში აზბესტის განთავსების ადგილების ან უჯრედების ადგილმდებარეობა ;

ზ) ნაგავსაყრელის ოპერატორმა უნდა მიიღოს ყველა სათანადო ზომა იმისათვის, რომ ნაგავსაყრელის დახურვის შემდეგ შეზღუდოს ნაგავსაყრელის იმ უბნების გამოყენება, სადაც განთავსებული იყო აზბესტი და აზბესტის შემცველი მასალები, ნარჩენებთან ადამიანების კონტაქტისა და აზბესტის ბოჭკოს გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით;

ნაგავსაყრელებზე, რომლებზეც მიიღება მხოლოდ აზბესტი და აზბესტის შემცველი სამშენებლო მასალები, ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-12 მუხლის მოთხოვნები შეიძლება შემცირდეს სანებართვო პირობებით, იმ შემთხვევაში თუ დაკმაყოფილებულია ამ დანართის 2.3.3. პუნქტის მოთხოვნები.

2.4. სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი

2.4.1. ზღვრული ნორმები

ამ დანართის მე-7 ცხრილში მოცემულია ჟონვის ზღვრული ნორმები იმ მარცვლოვანი სახიფათო ნარჩენებისთვის, რომლებიც შეიძლება მიღებულ იქნეს სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე. ზღვრული ნორმები გამოითვლება მთლიანი გამონაჟონის 2ლ/კგ და 10 ლ/კგ-ის თხევადისა და მყარის (თ/მ) შეფარდებით და გამოისახება C_0 -ს მგ/ლ-ში (ფილტრაციის ტესტის დროს თ/მ = 0.1 ლ/კგ პირობებში პირველ რიგში ხდება C_0 -ს გაჟონვა). მარცვლოვანი ნარჩენები მოიცავს ყველა იმ ნარჩენს, რომელიც არ არის მონოლითური.

მონოლითური ნარჩენებისთვის დადგენილი კრიტერიუმები უნდა უზრუნველყოფდნენ გარემოს დაცვის იმავე ხარისხს, რომელსაც უზრუნველყოფენ მე-7 ცხრილში მოცემული ზღვრული ნორმები მარცვლოვანი ნარჩენებისთვის.

ცხრილი 7

კომპონენტი	თ/მ = 2 ლ/კვ	თ/მ = 10ლ/კვ	C ₀ (ფილტრაციის ტესტი)
	მგ/კვ მშრალი	მგ/კვ მშრალი	მგ/ლ
As	6	25	3
Ba	100	300	60
Cd	3	5	1,7
Cr ჯამური	25	70	15
Cu	50	100	60
Hg	0,5	2	0,3
Mo	20	30	10
Ni	20	40	12
Pb	25	50	15
Sb	2	5	1
Se	4	7	3
Zn	90	200	60
ქლორიდი	17,000	25,000	15,000
ფტორი	200	500	120
სულფატი	25,000	50,000	17,000
გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC) ¹	480	1,000	320
ჯამური გახსნილი მყარი ნივთიერებები (TDS) ²	70,000	100,000	-

1. თუ ნარჩენი არ აკმაყოფილებს ზემოთაღნიშნულ ნორმებს გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC)pH სიდიდის კუთხით, შესაძლებელია ნარჩენის თავიდან შემოწმება თ/მ=10 ლ/კვ-სა და pH-ის 7.5-დან 8-მდე ფარგლებში. შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ნარჩენი აკმაყოფილებს ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებს გახსნილი ორგანული ნახშირბადის (DOC) კუთხით იმ შემთხვევაში, თუ ამ ალტერნატიული შემოწმების შედეგი არ აღემატება 1,000 მგ/კვ-ს.

2. ჯამური გახსნილი მყარი ნივთიერებების (TDS) ნორმები შეიძლება ჩაითვალოს სულფატისა და ქლორიდის ნორმების ალტერნატივად ნაგავსაყრელზე მიღების კრიტერიუმებთან შესაბამისობის დასადგენად.

2.4.2. გარდა ჟონვის ზღვრული ნორმებისა, მარცვლოვანმა სახიფათო ნარჩენებმა უნდა დააკმაყოფილოს მე-8 ცხრილში მოცემული დამატებითი კრიტერიუმები:

ცხრილი 8

პარამეტრი	ნორმა
დანაკარგები - LOI ¹	10 %
ჯამური ორგანული ნახშირბადი TOC ¹	6 % ²
მჟავების ნეიტრალიზაციის უნარი- ANC	უნდა შეფასდეს

1. ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მისაღებობის დასადგენად გამოიყენება LOI ან TOC.

2. თუ ჯამური ორგანული ნახშირბადი TOC-ის აღნიშნული ნორმა შემოწმებით არ მიიღწევა, სამინისტროს შეუძლია დაუშვას უფრო მაღალი ნორმა იმ შემთხვევაში, როდესაც 1000 მგ/კგ ნორმა გახსნილი ორგანული ნახშირბადისთვის (DOC) ფიქსირდება თ/მ=10 ლ/კგ-ზე ნარჩენების pH-ის გაზომვის შედეგად ან pH-ის 7.5-დან 8-მდე ფარგლებში ყოფნის შემთხვევაში.

2.5. მიწისქვეშა საწყობი

მიწისქვეშა საწყობში ნარჩენების მისაღებად უნდა ჩატარდეს ტერიტორიის უსაფრთხოების შეფასება ამ დანართის IV ნაწილის შესაბამისად. ნარჩენების მიღება მიწისქვეშა საწყობში შეიძლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც ნარჩენები თავსებადია ტერიტორიის უსაფრთხოების შეფასების შედეგებთან.

ინერტული ნარჩენების მიწისქვეშა საწყობებში მიიღება მხოლოდ ის ნარჩენები, რომლებიც აკმაყოფილებენ 2.1. პუნქტით განსაზღვრულ კრიტერიუმებს.

არასახიფათო ნარჩენების მიწისქვეშა საწყობებში მიიღება მხოლოდ ის ნარჩენები, რომლებიც აკმაყოფილებენ ამ დანართის 2.2. ან 2.3. პუნქტით განსაზღვრულ კრიტერიუმებს.

სახიფათო ნარჩენების მიწისქვეშა საწყობებში მიიღება მხოლოდ ის ნარჩენები, რომლებიც თავსებადია ტერიტორიის უსაფრთხოების შეფასების შედეგებთან. ასეთ შემთხვევებში 2.4. პუნქტით განსაზღვრული კრიტერიუმები არ გამოიყენება. თუმცა, ნარჩენებმა უნდა გაიაროს ნაგავსაყრელზე მიღების პროცედურა ამ დანართის I ნაწილის შესაბამისად.

ნაწილი III. სინჯების აღება და გამოცდა

ძირითადი მახასიათებლების დადგენისა და შესაბამისობის შემოწმებისთვის საჭირო სინჯების აღება და გამოცდა უნდა განხორციელდეს აკრედიტებული ლაბორატორიების მიერ.

დასაშვებია:

ა) სინჯების აღება ნარჩენების მფლობელების ან ნაგავსაყრელების ოპერატორებს მიერ იმ შემთხვევაში, თუ უზრუნველყოფილი იქნება სათანადო ზედამხედველობა აკრედიტებული ორგანოს უფლებამოსილი პირების მხრიდან ამ დანართის მოთხოვნების შესრულების მიზნით;

ბ) ნარჩენების გამოცდა შეიძლება განხორციელდეს ნარჩენების მფლობელების ან ნაგავსაყრელების ოპერატორების მიერ იმ შემთხვევაში, თუ მათ გააჩნიათ შემოწმების სიზუსტის უზრუნველყოფის სისტემა.

ძირითადი მახასიათებლების დადგენისა და შესაბამისობის შემოწმებისთვის საჭირო სინჯების აღება და ლაბორატორიული ანალიზი უნდა ჩატარდეს საერთაშორისოდ მიღებული მეთოდოლოგიით და პროცედურებით.

ნაწილი IV. ნარჩენების მიწისქვეშ განთავსების უსაფრთხოების შეფასება

4.1. ყველა სახის ნარჩენის მიწისქვეშ განთავსების უსაფრთხოების კონცეფცია

4.1.1. გეოლოგიური ბარიერის მნიშვნელობა

ნარჩენების მიწისქვეშ განთავსების მთავარ მიზანს ნარჩენების ბიოსფეროდან იზოლირება წარმოადგენს. ნარჩენებმა, გეოლოგიურმა ბარიერმა და მიწისქვეშა საწყობთან დაკავშირებულმა ღრმულებმა (მათ შორის, საინჟინრო სტრუქტურებმა) უნდა შექმნან ისეთი სისტემა, რომელიც მიწისქვეშა საწყობის ყველა სხვა ტექნიკურ ასპექტთან ერთად დააკმაყოფილებს ამ დანართის მოთხოვნებს.

ნარჩენების მიწისქვეშ განთავსება ნებადართულია იმ შემთხვევაში, როდესაც დადასტურებულია, რომ მიწისქვეშა საწყობის მოწყობა გრძელვადიან პერსპექტივაში არ უქმნის საფრთხეს მიწისქვეშა წყლების კანონმდებლობით დადგენილ ხარისხობრივ მდგომარეობას.

4.1.2. მიწისქვეშა საწყობის ტერიტორიის რისკების შეფასება

გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობისთვის მიწისქვეშა საწყობის მიერ შექმნილი რისკების შესაფასებლად აუცილებელია იდენტიფიცირებულ იქნეს შემდეგი:

- ა) შესაძლო საფრთხეები (ამ შემთხვევაში – განთავსებული ნარჩენების შესაძლო ზემოქმედება);
- ბ) რეცეპტორები (ამ შემთხვევაში – ბიოსფერო და მიწისქვეშა წყლები);
- გ) გზები, რომელთა გავლით მიწისქვეშა საწყობში მოთავსებულ ნარჩენებში არსებულმა ნივთიერებებმა შეიძლება მიაღწიონ ბიოსფერომდე;
- დ) იმ ნივთიერებების ზემოქმედების შეფასება, რომლებმაც შეიძლება მიაღწიონ ბიოსფერომდე.

მიწისქვეშა საწყობში ნარჩენების მიღების კრიტერიუმები შეიძლება განისაზღვროს მხოლოდ ადგილობრივი გარემო პირობების შეფასებით. ამისათვის აუცილებელია გეოლოგიური ფენის მიწისქვეშა საწყობის მოსაწყობად ვარგისიანობის დადასტურება, რისთვისაც საჭიროა იზოლაციასთან დაკავშირებული სპეციფიური რისკების შეფასება. აღნიშნულ პროცესში მხედველობაში მიღებულ უნდა იქნეს შესაძლო ნარჩენების, საინჟინრო სტრუქტურებისა და ღრმულების და ადგილობრივი ქანების ურთიერთქმედება.

მიწისქვეშა საწყობის ტერიტორიის რისკების შეფასება უნდა ჩატარდეს მიწისქვეშა საწყობის როგორც ოპერირების, ასევე ოპერირების შემდგომ ეტაპზე. აღნიშნულ შეფასებაზე დაყრდნობით შესაძლებელია კონტროლისა და უსაფრთხოების ზომებისა და მისაღებობის კრიტერიუმების დადგენა.

აუცილებელია საექსპლუატაციო მახასიათებლების ინტეგრირებული შეფასების ჩატარება, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- ა) გეოლოგიური შეფასება;
- ბ) გეომექანიკური შეფასება;
- გ) ჰიდროგეოლოგიური შეფასება;
- დ) გეოქიმიური შეფასება;
- ე) ბიოსფეროზე ზემოქმედების შეფასება;

- ვ) ოპერირების ეტაპის შეფასება;
- ზ) ოპერირებისა და ოპერირების შემდგომი ეტაპების გრძელვადიანი შეფასება;
- თ) მიწისქვეშა საწყობთან დაკავშირებული ყველა მიწისზედა ობიექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასება.

4.1.2.1 გეოლოგიური შეფასება

სავალდებულოა დაგეგმილი მიწისქვეშა საწყობის ტერიტორიის გეოლოგიური შეფასება ან დეტალური შესწავლა. ამისათვის აუცილებელია ქანების, ნიადაგებისა და ტოპოგრაფიის ბუნებისა და მახასიათებლების დადგენა. გეოლოგიურმა შეფასებამ უნდა აჩვენოს ტერიტორიის ვარგისიანობა მიწისქვეშა საწყობისათვის. მიწისქვეშა ნაგებობებზე უნდა იყოს გათვალისწინებული გეოლოგიურ ფენებში არსებული რღვევების ან ნაპრალების მდებარეობა, სიხშირე და სტრუქტურა და მიწისქვეშა საწყობის ობიექტებზე სეისმური აქტივობის შესაძლო ზემოქმედება.

4.1.2.2. გეომექანიკური შეფასება

სათანადო კვლევებითა და პროგნოზირებით უნდა დადგინდეს იმ ღრმულების მდგრადობა, რომელიც გამოყენებული იქნება მიწისქვეშა საწყობისთვის. აღნიშნული შეფასების ნაწილია საწყობში განსათავსებელი ნარჩენების ზემოქმედების შეფასება. ზემოთაღნიშნული გაანალიზებულ და დოკუმენტირებულ უნდა იქნეს სისტემატიზირებული სახით, რათა დადგინდეს:

ა) მიწისქვეშა საწყობის ღრმულების შექმნის პროცესში და მას შემდეგ არ არის მოსალოდნელი მნიშვნელოვანი დეფორმაციები როგორც თავად ღრმულში, ასევე მიწის ზედაპირზე, რამაც შეიძლება შეაფერხოს მიწისქვეშა საწყობის მუშაობა ან შექმნას დამაბინძურებლების ბიოსფეროში მოხვედრის პირობები;

ბ) ღრმულის მზიდუნარიანობა საკმარისია იმისათვის, რომ არ მოხდეს მისი ჩამოშლა მშენებლობის და ოპერირების პროცესში;

გ) განთავსებულ ნარჩენებს უნდა ჰქონდეთ ადგილობრივი ქანების გეომექანიკურ თვისებებთან თავსებადი აუცილებელი მდგრადობა.

4.1.2.3. ჰიდროგეოლოგიური შეფასება

აუცილებელია ჰიდროგეოლოგიური თვისებების გამოკვლევა მიმდებარე გეოლოგიურ ფენებში მიწისქვეშა წყლების დინების დასადგენად ქანებთან, ნაპრალებსა და მიწისქვეშა წყლების ნაკადებთან დაკავშირებულ ჰიდრაულიკურ გრადიენტებთან დაკავშირებული ინფორმაციის საფუძველზე.

4.1.2.4. გეოქიმიური შეფასება

აუცილებელია ქანებისა და მიწისქვეშა წყლების შედგენილობის გამოკვლევა მიწისქვეშა წყლების არსებული შემადგენლობისა და მიწისქვეშა საწყობის გამოყენების შედეგად მისი შესაძლო ცვლილებების, ნაპრალების შემავსებელი მინერალების ბუნებისა და მოცულობის და ადგილობრივი ქანების რაოდენობრივი მინერალოგიური მახასიათებლების შესაფასებლად. ამასთან ერთად უნდა შეფასდეს ნარჩენების მახასიათებლებიდან გამომდინარე ცვალებადობის გავლენა გეოქიმიურ სისტემაზე.

4.1.2.5. ბიოსფეროზე ზემოქმედების შეფასება

აუცილებელია მიწისქვეშა საწყობის შესაძლო ზემოქმედების ქვეშ მოხვედრილი ბიოსფეროს შესწავლა. საჭიროა ფონური კვლევების ჩატარება ყველა სათანადო ნივთიერების ბუნებრივი ფონური დონეების დასადგენად.

4.1.2.6. ოპერაციული ეტაპის რისკების შეფასება

მიწისქვეშა საწყობის ოპერაციული ეტაპისთვის ჩატარებულმა ანალიზმა უნდა აჩვენოს:

- ა) შესაძლებელია ღრმულების სტრუქტურული მდგრადობის მიმართ 4.1.2.2. პუნქტში განსაზღვრული მოთხოვნების დაკმაყოფილება;
- ბ) განთავსებულ ნარჩენებსა და ბიოსფეროს შორის კონტაქტის მიუღებელი რისკის არარსებობა;
- გ) ობიექტის ოპერირებაზე გავლენის მქონე რისკების არარსებობა;

საექსპლუატაციო უსაფრთხოების დასადასტურებლად აუცილებელია მიწისქვეშა საწყობის ექსპლუატაციის სისტემური ანალიზის ჩატარება განსათავსებელი ნარჩენების ინვენტარიზაციის, ობიექტის მართვის, ოპერირებისა და ტექნიკური მომსახურების ამსახველი ინფორმაციის საფუძველზე. შეფასებამ უნდა დაადასტუროს, რომ მიწისქვეშა საწყობში განთავსებული ნარჩენები არ შევლენ ქანებთან ნებისმიერი სახის ისეთ ქიმიურ თუ ფიზიკურ რეაქციაში, რომლებსაც შეუძლიათ კლდოვანი ფენის სიმტკიცისა და მიწისქვეშა საწყობის სტრუქტურული მთლიანობის დარღვევა. აქედან გამომდინარე, გარდა იმ ნარჩენებისა, რომელთა განთავსებაც აკრძალულია ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტით, მიწისქვეშა საწყობში არ მიიღება სპონტანურად აალებადი (თავისთავად ან სხვა ნარჩენებთან კომბინაციით) ნარჩენები, აირისებრი პროდუქტები, აქროლადი ნარჩენები და გაურკვეველი ნარევი.

ოპერაციული ეტაპის შეფასებამ უნდა გამოავლინოს ყველა ის შესაძლო სიტუაცია ან შემთხვევა, რომლებმაც შეიძლება შექმნან ნარჩენებისა და ბიოსფეროს კონტაქტის პირობები. ოპერაციული ეტაპის სხვადასხვა სახის რისკები უნდა დაჯგუფდეს კატეგორიებად და შეფასდეს მათი შესაძლო ზემოქმედებები. შეფასების პროცესმა უნდა აჩვენოს, რომ არ არსებობს ისეთი მიუღებელი რისკები, რომლებსაც შეუძლიათ მიწისქვეშა საწყობის იზოლაციის დარღვევა. ნებისმიერი ისეთი შესაძლო რისკისთვის, რომელიც არ გამორიცხავს მიწისქვეშა ობიექტის მოწყობის შესაძლებლობას, გამოვლენილ და შემუშავებულ უნდა იქნეს სათანადო რეაგირების ზომები.

4.1.2.7. ოპერირებისა და ოპერირების შემდგომი ეტაპების გრძელვადიანი ზემოქმედებისა და რისკების შეფასება

რისკების შეფასებაში გათვალისწინებული უნდა იყოს ობიექტის გრძელვადიანი ზემოქმედებებიც. უნდა დადასტურდეს, რომ მიწისქვეშა საწყობის სასიცოცხლო ციკლის ოპერირების შემდგომი გრძელვადიანი პერიოდის განმავლობაში არ შეიქმნება ნარჩენებისა და ბიოსფეროს კონტაქტის ხელშემწყობი პირობები.

მიწისქვეშა საწყობის ბარიერები (მაგ., ნარჩენების ხარისხი, საინჟინრო ნაგებობები, ჭებისა და თხრილების ამოვსება და შემჭიდროება), მიმღები კლდის მახასიათებლები, მიმდებარე ქანები და ზედმეტი დატვირთვა უნდა შეფასდეს რაოდენობრივად გრძელვადიანი პერიოდისთვის და განისაზღვროს არსებული მონაცემებისა ან

კონსერვატიული დათქმების საფუძველზე. გათვალისწინებულ უნდა იქნეს გეოქიმიური და ჰიდროგეოლოგიური პირობები, როგორცაა მიწისქვეშა წყლების ნაკადები, ბარიერის ეფექტიანობა, ბუნებრივი გამოფიტვა და განთავსებული ნარჩენების ჟონვასთან დაკავშირებული მახასიათებლები.

დაგეგმილი მიწისქვეშა საწყობის გრძელვადიანი უსაფრთხოება უნდა დადასტურდეს უსაფრთხოების შეფასებით, რომელიც მოიცავს დროის კონკრეტულ მონაკვეთში (მაგ. დახურვის დრო) მიწისქვეშა საწყობის არსებული საწყისი მდგომარეობის აღწერას და სცენარს, რომელიც ავლენს და აღწერს გეოლოგიური დროის განმავლობაში მოსალოდნელ მნიშვნელოვან შესაძლო ცვლილებებს. მიწისქვეშა საწყობიდან შესაძლო სახიფათო ნივთიერებების გამოსვლის შედეგები უნდა შეფასდეს სხვადასხვა სცენარებით, რომლებშიც გათვალისწინებული იქნება ბიოსფეროს, გეოსფეროს და მიწისქვეშა საწყობის შესაძლო ევოლუცია გრძელვადიან პერიოდში.

გრძელვადიანი რისკების შეფასების დროს არ ხდება კონტეინერების და ღრმულების საფარის გათვალისწინება მათი სიცოცხლის ხანმოკლე ციკლის გამო.

4.1.2.8. მიწისზედა ობიექტების ზემოქმედების შეფასება

მიუხედავად იმისა, რომ მიწისქვეშა საწყობში მიღებული ნარჩენები განკუთვნილია მიწისქვეშა განთავსებისთვის, ისინი უნდა ჩამოიტვირთოს, შემოწმდეს და სავარაუდოდ დაყოვნდეს მიწის ზემოთ მიწისქვეშა საწყობში განთავსებამდე. ნარჩენების მიმღები ობიექტები უნდა დაპროექტდეს და იმუშაოს ისე, რომ გამოირიცხოს ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოს დაზიანება. მიწისზედა ობიექტებმა უნდა დააკმაყოფილონ ნარჩენების მიღების ობიექტებისათვის დადგენილი მოთხოვნები.

4.1.2.9. სხვა რისკების შეფასება

მიწისქვეშა საწყობის ტერიტორიაზე არსებული კონკრეტული პირობებისა და სიტუაციიდან გამომდინარე, შეიძლება საჭირო გახდეს სხვა შესაძლო რისკების შეფასებაც. აღნიშნული შეფასება უნდა მოიცავდეს, სულ მცირე, შემდეგს:

ა) მომუშავე პერსონალის დაცვის მიზნით, ნარჩენების განთავსება უნდა განხორციელდეს მხოლოდ ისეთ მიწისქვეშა საწყობში, რომელიც საიმედოდ არის იზოლირებული სამთო-მომპოვებითი საქმიანობებისაგან.

ბ) მიწისქვეშა საწყობში არ უნდა ხდებოდეს ისეთი ნარჩენების მიღება, თუ ისინი შეიცავენ ან შესაძლოა გამოყონ სახიფათო ნივთიერებები, რომლებმაც შეიძლება დააზიანონ ადამიანის ჯანმრთელობა მაგ. გადამდები დაავადებების პათოგენური მიკრობები.

4.2. ნარჩენების მიწისქვეშა საწყობში განთავსება

4.2.1. დაუშვებელი ნარჩენები

ამ დანართის 1.2.1.-1.2.8. პუნქტებში მოცემული კრიტერიუმების გათვალისწინებით, მიწისქვეშა საწყობში არ შეიძლება განთავსდეს:

ა) ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-6 მუხლის პირველ პუნქტში ჩამოთვლილი ნარჩენები;

ბ) ნარჩენები და მათი კონტეინერები, რომლებიც შენახვის პირობებში შეიძლება შევიდნენ რეაქციაში წყალთან ან ადგილობრივ ქანებთან და გამოიწვიონ მოცულობის ცვლილება, თვითაალებადი ან ტოქსიკური ან ფეთქებადი ნივთიერებების ან აირების

წარმოქმნა, ან ნებისმიერი სხვა რეაქცია, რომელმაც შეიძლება საფრთხე შეუქმნას საექსპლუატაციო უსაფრთხოებას და/ან საწყობის სტრუქტურულ მთლიანობას;

გ) ბიოდეგრადირებადი ნარჩენები;

დ) ძლიერი სუნის მქონე ნარჩენები;

ე) ნარჩენები, რომლებსაც შეუძლიათ წარმოქმნას აირისა და ჰაერის ნარევი, რომელიც ტოქსიკურია ან ფეთქებადი და რომელსაც შეუძლია: გამოიწვიოს ტოქსიკური აირების გაფრქვევა ან დაგროვება, წარმოქმნას ისეთი კონცენტრაციები კონტეინერში, რომელიც 10%-ით აღემატება მასალის ფეთქებადობის ქვედა ზღვრის შესაბამის კონცენტრაციას;

ვ) ნარჩენები, რომელთა მდგრადობა არასაკმარისია გეომექანიკური პირობებისა თუ შეზღუდვებისთვის;

ზ) შენახვის გათვალისწინებულ პირობებში თვითაალებადი ან სპონტანურად აალებადი ნარჩენები, აირისებრი პროდუქტები, აქროლადი ნარჩენები, შეგროვების პუნქტებიდან მიღებული ნარჩენების გაურკვეველი ნარევი;

თ) ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ ან შეიძლება წარმოქმნან გადამდები დაავადებების პათოგენური წყაროები ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად.

აუცილებელია იმ ნარჩენების იდენტიფიცირება და თავსებადობის ჯგუფებში გადანაწილება, რომლებსაც ერთმანეთთან რეაქციაში შესვლა შეუძლიათ. თავსებადობის სხვადასხვა ჯგუფები მიწისქვეშა საწყობში ერთმანეთისგან ფიზიკურად უნდა იქნეს განცალკევებული.

4.2.2. მიწისქვეშა განთავსებისთვის მისაღები ნარჩენების ნუსხა

ინერტული, სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენები, გარდა ამ დანართის 4.2.1 პუნქტით გათვალისწინებული ნარჩენებისა, შეიძლება განთავსდეს მიწისქვეშა საწყობში ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტით დადგენილი კატეგორიების შესაბამისად.

4.2.3. ტერიტორიისათვის დამახასიათებელი რისკების შეფასება

ნებისმიერ მიწისქვეშა საწყობში ნარჩენების მიღება უნდა განხორციელდეს ამ ადგილის რისკების შეფასების შედეგების საფუძველზე. მიწისქვეშა საწყობში მისაღები ნარჩენებისთვის ჩასატარებელმა ტერიტორიის რისკების შეფასებამ, რომელიც აღწერილია ამ დანართის 4.1.2. პუნქტებში, უნდა აჩვენოს, რომ მიწისქვეშა საწყობის ბიოსფეროდან იზოლაციის დონე მისაღებია და არ უქმნის მნიშვნელოვან რისკებს ადამიანის ჯანმრთელობას და გარემოს. კრიტერიუმები უნდა დაკმაყოფილდეს შენახვის პირობებში.

4.2.4. მიღების პირობები

ნარჩენების განთავსება უნდა განხორციელდეს მხოლოდ ისეთ მიწისქვეშა საწყობში, რომელიც საიმედოდ არის იზოლირებული სამთო-მომპოვებითი საქმიანობებისაგან.

აუცილებელია იმ ნარჩენების იდენტიფიცირება და თავსებადობის ჯგუფებში გადანაწილება, რომლებსაც ერთმანეთთან რეაქციაში შესვლა შეუძლიათ. თავსებადობის სხვადასხვა ჯგუფები მიწისქვეშა საწყობში ერთმანეთისგან ფიზიკურად უნდა იქნეს განცალკევებული.

4. 3. მკვრივ ქანებში განთავსებული ნარჩენების მიწისქვეშა საწყობი

მკვრივ ქანებში ღრმა ჩაშვება აქ განსაზღვრულია, როგორც ნარჩენების მიწისქვეშ განთავსება რამდენიმე ასეული მეტრის სიღრმეზე, სადაც მკვრივი ქანები მოიცავს სხვადასხვა ვულკანურ ქანს, მაგ. გრანიტს ან გნეისს. აღნიშნული ქანები შეიძლება მოიცავდეს დანალექ ქანებს, მაგ. კირქვას და ქვიშაქვას.

4.3.1. უსაფრთხოების კონცეფცია – ნარჩენების მკვრივ ქანებში დიდ სიღრმეზე განთავსებით შესაძლებელია მომავალ თაობებს ავარიდოთ ნარჩენებთან დაკავშირებული პასუხისმგებლობა. აღნიშნული საწყობები უნდა მოეწყოს ისე, რომ არ გახდეს საჭირო მათი ტექნიკური მომსახურება, არ შეუშალოს ხელი ნარჩენების აღდგენისა და მომავალი მაკორექტირებელი ქმედებების განხორციელებას. საწყობი უნდა დაპროექტდეს ისე, რომ დღევანდელი თაობების მიერ განხორციელებული ქმედებების შედეგად გამოწვეული უარყოფითი ზემოქმედებები ან ვალდებულებები არ გადავიდეს მომავალ თაობებზე.

ნარჩენების მიწისქვეშ განთავსების უსაფრთხოების კონცეფციის მთავარ იდეას ნარჩენების ბიოსფეროდან იზოლაცია და ნარჩენებიდან დამაბინძურებლების ბუნებრივი გზით შეკავება წარმოადგენს. სახიფათო ნარჩენების ცალკეული სახეების შემთხვევაში აუცილებელია ადამიანებისა და გარემოს დაცვა ნარჩენების ზემოქმედებისგან ხანგრძლივი დროის განმავლობაში. ხანგრძლივი დროის პერიოდში იგულისხმება რამდენიმე ათასი წელი. დაცვის ასეთი ხარისხის უზრუნველყოფა შესაძლებელია ნარჩენების მკვრივ ქანებში დიდ სიღრმეზე განთავსებით. ეს უკანასკნელი შეიძლება განხორციელდეს როგორც ყოფილ მდაროში, სადაც უკვე აღარ მიმდინარეობს მოპოვება, ასევე სპეციალურად მოწყობილ ახალ საწყობში.

ნარჩენების მკვრივ ქანებში განთავსების დროს სრული იზოლაციის უზრუნველყოფა არ ხდება. ამ შემთხვევაში მიწისქვეშა საწყობი უნდა მოეწყოს ისე, რომ დამაბინძურებლების ბუნებრივი შეკავება მოხდეს მიმდებარე ფენების მიერ და მათი ზემოქმედება შემცირდეს ისეთ დონემდე, რომ არ გამოიწვიოს შეუქცევადი უარყოფითი ზემოქმედება გარემოზე. ეს ნიშნავს იმას, რომ დამაბინძურებლების შეკავებისა და დეგრადაციის უნარი, რომელიც გააჩნია მიმდებარე გარემოს, განაპირობებს იმას, მისაღებია თუ არა მიწისქვეშა საწყობიდან დამაბინძურებლების გამოყოფის დონე.

წყლის ხარისხის შენარჩუნებასთან დაკავშირებული საქართველოში მოქმედი საკანონმდებლო მოთხოვნების შესრულება შესაძლებელია მხოლოდ მიწისქვეშა საწყობის გრძელვადიანი უსაფრთხოების დადასტურებით 4.1.2.7. პუნქტის შესაბამისად. ნარჩენების დიდ სიღრმეზე განთავსების სისტემის ეფექტიანობა უნდა შეფასდეს კომპლექსურად, სისტემის სხვადასხვა კომპონენტების ფუნქციების გათვალისწინებით. ნარჩენების მკვრივ ქანებში დიდ სიღრმეზე განთავსების შემთხვევაში ნარჩენების საწყობი უნდა მოეწყოს მიწისქვეშა წყლების დონეზე დაბლა. ზოგადად, მიწისქვეშა წყლებში დამაბინძურებლების პირდაპირი ჩაშვება აკრძალულია. აუცილებელია ზომების მიღება მიწისქვეშა წყლის ობიექტების მდგომარეობის გაუარესების თავიდან ასაცილებლად.

ნარჩენების მკვრივ ქანებში დიდ სიღრმეზე განთავსების შემთხვევაში ეს მოთხოვნა დაკმაყოფილებულია, რადგან საწყობში განთავსებული სახიფათო ნივთიერებები ვერ მიაღწევს ბიოსფეროს, მათ შორის ბიოსფეროსთან კონტაქტში მყოფ მიწისქვეშა წყლების

სისტემის ზედა ნაწილებს, ისეთი მოცულობით ან კონცენტრაციით, რომელსაც შეუძლია უარყოფითი ზემოქმედების მოხდენა. აქედან გამომდინარე, შესწავლილ უნდა იქნეს ბიოსფეროსკენ და თავად ბიოსფეროში წყლის მოძრაობის სქემა. უნდა შეფასდეს ცვალებადობის ზეგავლენა გეოჰიდრაავლიკურ სისტემაზე.

მკვრივ ქანებში დიდ სიღრმეზე არსებული ნარჩენების საწყობში მოსალოდნელია აირების წარმოქმნა დროთა განმავლობაში ნარჩენების, შესაფუთი მასალისა და საინჟინრო ნაგებობების მდგომარეობის გაუარესების გამო. აქედან გამომდინარე, აღნიშნული გათვალისწინებული უნდა იყოს ნარჩენების მკვრივ ქანებში დიდ სიღრმეზე განთავსებისთვის საწყობის დაპროექტების პროცესში.

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №422 ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმისა და შინაარსის შესახებ. 2015 წლის 11 აგვისტო, ქ. თბილისი

ვებგვერდი, 12/08/2015
სარეგისტრაციო კოდი
360100000.10.003.018808

მუხლი 1

საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის 49-ე მუხლის პირველი ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტისა და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის შესაბამისად, დამტკიცდეს თანდართული დადგენილება „ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმისა და შინაარსის შესახებ“.

მუხლი 2

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრმა, 2016 წლის პირველ აგვისტომდე, გამოსცეს ბრძანება „აღრიცხვა-ანგარიშგების ელექტრონული ფორმების და ნარჩენების მონაცემთა ბაზის ელექტრონული ფორმების შევსების წესის შესახებ“.

მუხლი 3

1. დადგენილების პირველი მუხლი ამოქმედდეს 2016 წლის 1 აგვისტოდან.
2. დადგენილების მე-2 მუხლი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე და გავრცელდეს 2015 წლის 1 აგვისტოდან წარმოშობილ ურთიერთობებზე.

პრემიერ-მინისტრი

ირაკლი ლარიბაშვილი

ნარჩენების აღრიცხვის წარმოების, ანგარიშგების განხორციელების ფორმა და შინაარსი

მუხლი 1. ზოგადი დებულებები

1. წინამდებარე დადგენილება განსაზღვრავს საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის 29-ე მუხლის პირველი ნაწილით განსაზღვრული პირების მიერ ნარჩენების შესახებ ინფორმაციის აღრიცხვის წარმოებისა და საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს (შემდგომში – სამინისტრო) წინაშე ანგარიშგების წარდგენის წესს.

2. ნარჩენების აღრიცხვის წარმოებისა და ანგარიშგების მიზანია ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საქმიანობების შესახებ სრული და საიმედო ინფორმაციის მიღება, რაც მიიღწევა მონაცემების ელექტრონული დოკუმენტირებისა და ანგარიშგების პროცედურების დადგენილი წესით და ასევე იმ ფიზიკური და იურიდიული პირების ვალდებულებების განსაზღვრით, რომლებიც წარმოქმნიან, აგროვებენ, გადაზიდავენ ან/და ამუშავებენ ნარჩენებს.

მუხლი 2. ტერმინთა განმარტება

ამ დადგენილებაში გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ იგივე მნიშვნელობა, რაც ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-3 მუხლით გათვალისწინებულ ტერმინებს.

მუხლი 3. აღრიცხვა-ანგარიშგების განხორციელებაზე ვალდებული სუბიექტები

აღრიცხვა-ანგარიშგების განხორციელების ვალდებულება ეკისრებათ იმ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს:

- ა) რომელთა სამეწარმეო საქმიანობა დაკავშირებულია ნარჩენების შეგროვებასთან, ტრანსპორტირებასთან ან/და დამუშავებასთან;
- ბ) რომელთა საქმიანობის შედეგად, წლის განმავლობაში, 2 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენი (გარდა მუნიციპალური ნარჩენებისა) ან/და ნებისმიერი რაოდენობის სახიფათო ნარჩენი წარმოიქმნება.

მუხლი 4. ნარჩენების მონაცემთა ბაზა

1. აღრიცხვა-ანგარიშგების ფორმების შევსება და სამინისტროში წარდგენა წარმოებს ელექტრონული ფორმით, ნარჩენების მონაცემთა ბაზაში.

2. ნარჩენების მონაცემთა ბაზის ადმინისტრირებას ახორციელებს სამინისტრო, რომელიც უფლებამოსილია გამოსცეს შესაბამისი ინსტრუქციები, მათი პრაქტიკაში გატარების მიზნით.

3. აღრიცხვა-ანგარიშგების ელექტრონულ ფორმებს და ნარჩენების მონაცემთა ბაზის ელექტრონული ფორმების შევსების წესს ბრძანებით ამტკიცებს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრი.

მუხლი 5. აღრიცხვა-ანგარიშგების განხორციელების წესი

1. ნარჩენების მონაცემთა ბაზაში რეგისტრაცია სავალდებულოა მე-3 მუხლით განსაზღვრული პირებისათვის, რისთვისაც ისინი ავსებენ ელექტრონული რეგისტრაციის ფორმას სამინისტროს ოფიციალური ვებგვერდის www.moe.gov.ge-ს მეშვეობით.

2. სამინისტრო 5 დღის ვადაში აგზავნის რეგისტრაციის დადასტურების შესახებ შეტყობინებას რეგისტრაციის ფორმაში მითითებულ ელექტრონული ფოსტის მისამართზე, რაც ჩაითვლება რეგისტრაციის ოფიციალურ დადასტურებად.

3. ნარჩენების მართვის მონაცემთა ბაზაში რეგისტრაციის დადასტურების შემდეგ, რეგისტრირებულ პირს ენიჭება მომხმარებლის სახელი და პაროლი.

4. ამ დადგენილების მე-3 მუხლით განსაზღვრული სუბიექტების მიერ აღრიცხვა-ანგარიშგების დადგენილი წესით წარმოების შემოწმებას ახორციელებს სამინისტრო კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 6. პასუხისმგებლობა ნარჩენების აღრიცხვისა და ანგარიშგების ვალდებულების შეუსრულებლობისთვის

პასუხისმგებლობა ნარჩენების აღრიცხვისა და ანგარიშგების ვალდებულების შეუსრულებლობისთვის პირს დაეკისრება ნარჩენების მართვის კოდექსის 44-ე მუხლის შესაბამისად.

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №160 ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნული სტრატეგიისა და 2016-2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმის დამტკიცების შესახებ. 2016 წლის 1 აპრილი ქ. თბილისი

ვებგვერდი, 08/04/2016
სარეგისტრაციო კოდი
360160000.10.003.019225

„საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-6 მუხლისა და ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-11 და მე-12 მუხლების შესაბამისად:

მუხლი 1

1. დამტკიცდეს თანდართული „საქართველოს ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნული სტრატეგია“ და „2016-2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა“.

2. „ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნული სტრატეგიისა“ და „2016-2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმის“ შესრულების კოორდინაცია განახორციელოს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრომ.

3. საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრომ უზრუნველყოს, 3 წელიწადში ერთხელ, ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის განხორციელების ანგარიშის წარმოდგენა საქართველოს მთავრობისათვის.

მუხლი 2

დადგენილება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

პრემიერ-მინისტრი

გიორგი კვირიკაშვილი

ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია 2016-2030

ეს ანგარიში მომზადებულია ევროპული კომისიის ფინანსური დახმარებით. ამ ანგარიშში გამოთქმული მოსაზრებები კონსულტანტებს ეკუთვნით და შესაძლებელია არ ასახავდეს ევროპული კომისიის მოსაზრებებს.

P particip

Particip-led Consortium comprising: Particip, Adelphi, AETS, Bipro, ELLE, ETI Consulting, Geotest, HTSPE, Milieu, NIRAS, PEMConsult, Poseidon

აბრევიატურები

გბრდს	საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო
გეს	გარემოს ეროვნული სააგენტო
მგვ	მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება
ნეემ	ნარჩენი ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობა
ნმეს	ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია
ნმესგ	ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა
რგის	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო
LFA	ლოგიკური ჩარჩო-მიდგომა (Logical Framework Approach)

1. შესავალი

საქართველოს ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია (ნმეს) – შემდგომში მოხსენიებული, როგორც „სტრატეგია“ – შემუშავებულია ნარჩენების მართვის კოდექსისა და ევროკავშირი-საქართველოს ასოციირების შესახებ შეთანხმებით გათვალისწინებული დირექტივების მოთხოვნების შესაბამისად. სტრატეგიის მიზანია საქართველოში ნარჩენების მართვის განვითარების პროცესის ჰარმონიზება ევროპის ნარჩენების მართვის პოლიტიკასთან. სტრატეგიის განხორციელების მიზნით შემუშავებულია ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა¹ (ნმესგ) – შემდგომში მოხსენიებული, როგორც „სამოქმედო გეგმა“. სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა საქართველოს ნარჩენების მართვის პოლიტიკის განუყოფელი ნაწილებია. სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებები დაკავშირებულია სტრატეგიით განსაზღვრულ მიზნებსა და ამოცანებთან. სტრატეგია მოიცავს 15-წლიან პერიოდს (2016-2030 წწ.), რომელიც შესაძლოა პერიოდულად განახლდეს; სამოქმედო გეგმა კი შემუშავდება ყოველ 5 წელიწადში ერთხელ. პირველი სამოქმედო გეგმა მოიცავს 2016-2020 წლებს. სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმას აქვს ერთიანი ფორმატი. სტრატეგიის დანართში მოცემული მიზნებისა და ამოცანების შესრულების მიზნით განსახორციელებელი ღონისძიებები წარმოდგენილია სამოქმედო გეგმაში. სტრატეგია შესაბამისობაშია 2012-2016 წლების საქართველოს გარემოს დაცვის

მოქმედებათა ეროვნულ პროგრამასთან და ითვალისწინებს საქართველოს გარემოსდაცვითი საქმიანობის შეფასების (გაეროს ევროპული ეკონომიკური კომისია, 2015 წ.) რეკომენდაციებს.

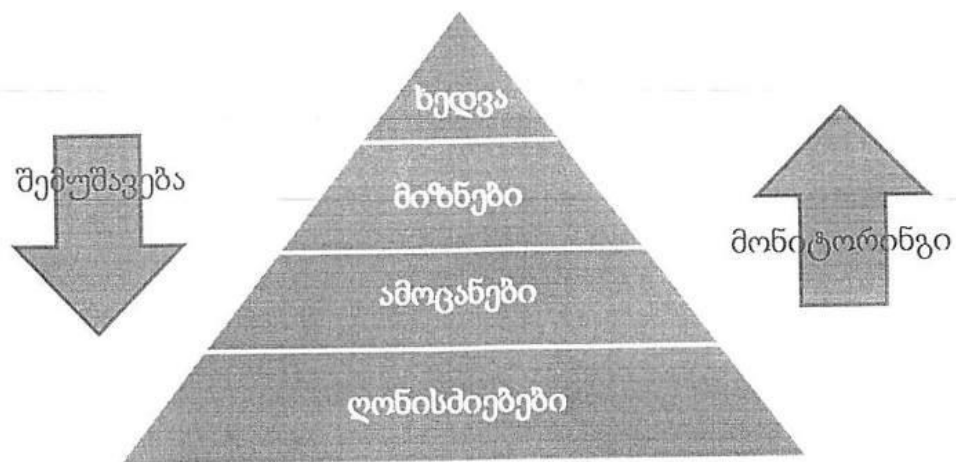
სტრატეგიის შემუშავების პროცესში გამოყენებული იყო „ლოგიკური ჩარჩო-მიდგომა“ (Logical Framework Approach - LFA), რომელიც ითვალისწინებს არსებული სიტუაციის შეფასებას და გამოწვევების იდენტიფიცირებას, ასევე შესაბამისი მიზნების განსაზღვრასა და პრობლემების გადაჭრის გზების ჩამოყალიბებას.

თითოეული დასახული მიზნისათვის სტრატეგიაში გაწერილია ამოცანები (შესრულების ვადების მითითებით). თითოეული ამოცანის მისაღწევად საჭიროა შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება, რომლებიც შეადგენენ სამოქმედო გეგმის ძირითად ნაწილს.

LFA მიდგომა შეიძლება შემდეგნაირად გამოიხატოს:

- ხედვა
- მიზნები (ხედვის შესაბამისად)
- ამოცანები (მიზნების შესაბამისად)
- ღონისძიებები (ამოცანების შესაბამისად)

ქვემოთ ილუსტრირებულია აღნიშნული მიდგომა:

აღნიშნული მეთოდი საშუალებას იძლევა განისაზღვროს მოკლევადიანი, საშუალოვადიანი და გრძელვადიანი ამოცანები. ღონისძიებები კი აუცილებლად კონკრეტული უნდა იყოს და მითითებული ჰქონდეს შესრულების ვადები.

LFA მიდგომა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს (გბრდს) მისცემს სტრატეგიის/გეგმის განხორციელების მონიტორინგისა და მთავრობისთვის ყოველ სამ წელიწადში ერთხელ ანგარიშის წარდგენის საშუალებას.²

კოდექსის მიხედვით, ამოცანებისა და ღონისძიებების განსაზღვრისას, სავალდებულოა გარემოსდაცვითი სარგებლის და ტექნიკურ-ფინანსური საკითხების გათვალისწინება. სტრატეგიით გათვალისწინებული ამოცანებისა და ღონისძიებების განხორციელება უზრუნველყოფს ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის უსაფრთხო პირობების შექმნას.

ნარჩენების წარმოშობის წყარო შეიძლება იყოს სამრეწველო და მომსახურების სექტორები (ოფისები და ა.შ.), საავადმყოფოები, სასოფლო-სამეურნეო სექტორი, მოსახლეობა და სხვა. თვისებების მიხედვით, ნარჩენები შეიძლება იყოს სახიფათო ან არასახიფათო. ამასთან, ნარჩენები მახასიათებლების მიხედვით შეიძლება იყოს ინერტული (სტაბილური), ბიოდეგრადირებადი და ა.შ. ნარჩენების მართვის კომპლექსურობიდან გამომდინარე, სტრატეგია სახავს ზოგად მიზნებს ყველა ტიპის ნარჩენისათვის (გარდა რადიოაქტიური ნარჩენებისა და ვადაგასული მდგრადი ორგანული დამაბინძურებლებისა (POPs)³) და გარკვეულ აქცენტებს აკეთებს ნარჩენების კონკრეტულ ნაკადებზე.

საერთაშორისო გამოცდილება ცხადყოფს, რომ ნარჩენების მართვა საკმაოდ რთული პროცესია და მართვის ისეთი სისტემის შექმნა, რომელიც შესაბამისობაში იქნება მსოფლიოს ყველაზე განვითარებული ქვეყნების ანალოგიურ სისტემებთან, ხანგრძლივი პროცესია. შესაბამისად, წინამდებარე სტრატეგიის მიზანია შექმნას მყარი საფუძველი ქვეყანაში ნარჩენების მართვის სისტემის ეტაპობრივი ჩამოყალიბებისა და განვითარებისთვის, საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილებისა და ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური სიტუაციის გათვალისწინებით. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სტრატეგიაში მნიშვნელოვანი ადგილი ეთმობა შესაძლებლობების გაძლიერებას, (პერსონალის კომპეტენტურობა, ფისკალური საშუალებები, ადმინისტრაციული სისტემები და ა.შ.) მმართველობის ყველა დონეზე და ზოგადად – ცნობიერების ამაღლებას.

სტრატეგიის მეორე (არსებული სიტუაცია და გამოწვევები) და მესამე (მიზნები და ამოცანები) თავები შემუშავებულია ინტენსიური კონსულტაციების საფუძველზე დაინტერესებულ მხარეებთან. არსებული გამოწვევები და შესაბამისი მიზნები, მათი მნიშვნელობის მეტი თვალსაჩინოებისათვის, დაჯგუფებულია ცხრა მიმართულებად:

1. კანონმდებლობა
2. ნარჩენების მართვის დაგეგმვა
3. ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება
4. ნაგავსაყრელები
5. პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება და აღდგენა

6. ხარჯების ამოღება
7. მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება
8. მონაცემები ნარჩენების შესახებ
9. მართვის შესაძლებლობები

მეორე და მესამე თავებში წარმოდგენილი ინფორმაცია ასახავს 2015 წლისათვის არსებულ მდგომარეობას.

2 . არსებული სიტუაცია და გამოწვევები

ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში საქართველოში არაერთი სასიკეთო ღონისძიება განხორციელდა ნარჩენების მართვის სფეროში. ამის მიუხედავად, წლების განმავლობაში დაგროვილი პრობლემების გადასაჭრელად საჭიროა მოხდეს სისტემური მიდგომის დანერგვა და ეფექტიანი ქმედებების განხორციელება. 2015 წლისთვის არსებული მდგომარეობა და გამოწვევები მოკლედ არის აღწერილი ქვემოთ მოცემულ პრიორიტეტულ საკითხებთან მიმართებაში.

კანონმდებლობა:

საქართველოს კანონი „ნარჩენების მართვის კოდექსი“ მიღებულ იქნა 2014 წლის 26 დეკემბერს და ძალაში შევიდა 2015 წლის იანვარში. აღნიშნული კანონის მიღებამდე, ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საკითხები ნაწილობრივ რეგულირდებოდა რიგი დარგობრივი საკანონმდებლო აქტებით და გარკვეულწილად – საერთაშორისო კონვენციებით. მიღებული კოდექსი ეფუძნება ევროკავშირ-საქართველოს შორის გაფორმებული ასოციირების შესახებ შეთანხმებით გათვალისწინებული დირექტივებისა და რეგულაციების მოთხოვნებს, ასევე საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკას; თუმცა, ჯერჯერობით, სრულად არ არის შემუშავებული კოდექსის სრული იმპლემენტაციისათვის აუცილებელი მთელი რიგი კანონქვემდებარე აქტები.

კოდექსი არ არეგულირებს სამთო-მოპოვებითი მრეწველობიდან წარმოქმნილ ნარჩენებს (სამთო გადამუშავების ნარჩენებს). სამთო გადამუშავების ნარჩენები გარკვეულწილად რეგულირდება კანონით „წიაღის შესახებ“. თუმცა, აღნიშნული კანონი არ შეესაბამება ასოციირების შეთანხმების მოთხოვნებს. სამთო გადამუშავების ნარჩენი დიდ რისკს წარმოადგენს გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობისთვის; ევროკავშირთან ასოციირების შესახებ ხელშეკრულების მოთხოვნების შესაბამისად, უნდა შემუშავდეს შესაბამისი კანონმდებლობა.

ნარჩენების მართვის სფეროში საქართველო ორი ძირითადი საერთაშორისო კონვენციის მხარეა. კონვენციები სპეციალურ მოთხოვნებს აწესებენ წვერი ქვეყნებისთვის, რომელთა განხორციელება ქვეყნის მხრიდან განსაკუთრებულ ძალისხმევას მოითხოვს. ეს კონვენციებია:

1. ბაზელის კონვენცია „სახიფათო ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვასა და მათ განთავსებაზე კონტროლის შესახებ“

2. სტოკჰოლმის კონვენცია „მდგრადი ორგანული დამზინძურებლების შესახებ“

მინამატას კონვენცია „ვერცხლისწყლის შესახებ“ - ხელმოწერილია, მაგრამ ჯერ არ არის რატიფიცირებული საქართველოს მიერ.

საერთაშორისო კონვენციების მოთხოვნები არ არის სრულად ასახული ეროვნულ კანონმდებლობაში. პრაქტიკა გვიჩვენებს, რომ ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისობის გარეშე, კონვენციების განხორციელება ეფექტიანი არ არის. მაგალითად, ქვეყანაში მოქმედებს „ნარჩენების ტრანზიტისა და იმპორტის შესახებ“ საქართველოს კანონი. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ მოცემული კანონი სრულად ვერ ასახავს ბაზელის კონვენციის და ევროკავშირის შესაბამისი რეგულაციების მოთხოვნებს, მათ შორის წინასწარი შეტყობინების პროცედურებს. ასევე, არ არეგულირებს ექსპორტის საკითხებს. საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო ევროკავშირთან თანამშრომლობით მუშაობს „ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტის და ტრანზიტის შესახებ“ ახალი კანონის პროექტზე.

კოდექსის დებულებების და საერთაშორისო კონვენციების მოთხოვნების აღსრულება უაღრესად მნიშვნელოვანია და ეს პროცესი გაუმჯობესებას საჭიროებს როგორც ცენტრალურ, ასევე ადგილობრივ დონეზე. მაგალითად, კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნების მიუხედავად, კვლავ ფუნქციონირებს უკანონო ნაგავსაყრელები, გრძელდება დაცული ტერიტორიებისა და ტურისტული კომპლექსების, ასევე სხვა ტერიტორიების დანაგვიანება, კომპანიები სრულად არ ასრულებენ არსებულ საკანონმდებლო მოთხოვნებს და ა.შ.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ევროკავშირის ნარჩენების მართვის კანონმდებლობასთან შემდგომი ჰარმონიზაცია, მისი ეფექტიანი განხორციელება და აღსრულება გადამწყვეტი მნიშვნელობისაა ქვეყანაში ნარჩენების მართვის გამართული სისტემის ჩამოყალიბებისათვის.

გამოწვევები:

- ევროკავშირ-საქართველოს ასოცირების შესახებ შეთანხმების მოთხოვნების და საერთაშორისო კონვენციების ეროვნულ კანონმდებლობაში ასახვის პროცესის გაგრძელების საჭიროება
- ეროვნული საკანონმდებლო და საერთაშორისო მოთხოვნების სრულად განხორციელების საჭიროება
- აღსრულების გაუმჯობესების საჭიროება

ნარჩენების მართვის დაგეგმვა:

დღეისათვის საქართველოში არ არის ჩამოყალიბებული ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემა და არც ამის სამართლებრივი ვალდებულება არსებობდა კოდექსის მიღებამდე. მუნიციპალიტეტებს არ გააჩნიათ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმები, თუმცა, დონორთა მხარდაჭერით აღინიშნება გარკვეული აქტივობები ამ მიმართულებით. არც კომპანიებს გააჩნდათ ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავების ვალდებულება და მხოლოდ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვას დაქვემდებარებული საქმიანობის განმახორციელებელ კომპანიებს ევალებოდათ ნარჩენების მართვის გეგმების წარმოდგენა. მიუხედავად ამისა, კომპანიების ძალიან მცირე ნაწილს გააჩნია ასეთი გეგმა.

კოდექსი ითვალისწინებს ქვეყანაში ნარჩენების მართვის დაგეგმვის კომპლექსური სისტემის ჩამოყალიბებას. კოდექსი განსაზღვრავს გზის-ს ვალდებულებას, შეიმუშაოს 15-წლიანი ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია, ყოველ 5 წელიწადში ერთხელ 5 წლიანი ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა და ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის სტრატეგია. გარდა ამისა, კოდექსი ადგენს მუნიციპალიტეტების ვალდებულებას, შეიმუშაონ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმები. ამასთან ერთად, კომპანიები (რომლებიც წარმოქმნიან კანონით დადგენილ ზღვრულ რაოდენობაზე მეტ ნარჩენს) ვალდებული არიან შეიმუშაონ კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმები და განსაზღვრონ კომპანიის გარემოსდაცვითი მმართველი.

გამოწვევები:

- მუნიციპალიტეტების ნარჩენების მართვის გეგმების არარსებობა და მათი დანერგვის აუცილებლობა
- კომპანიების უმეტესობაში ნარჩენების მართვის გეგმების არარსებობა
- მუნიციპალიტეტებში დაგეგმვის შესაძლებლობების და გამოცდილების ნაკლებობა

ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება:

კოდექსის თანახმად, მუნიციპალური, მათ შორის საყოფაცხოვრებო ნარჩენის შეგროვება და ტრანსპორტირება მუნიციპალიტეტის პასუხისმგებლობაა. დღეისთვის საქართველოში დაახლოებით 900 000 ტონა საყოფაცხოვრებო ნარჩენი წარმოიქმნება. ნარჩენების შეგროვება, ძირითადად, დიდ ქალაქებში ხდება. ნარჩენების შეგროვების მომსახურებას, უმეტესწილად, საჯარო ოპერატორები ახორციელებენ (შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებები (შპს) ან არაკომერციული (არამომგებიანი) იურიდიული პირები (ა(ა)იპ), რომლებშიც სახელმწიფოს/ მუნიციპალიტეტის წილი 100%-ია). ქვეყანაში აღინიშნება კერძო სექტორის გარკვეული ჩართულობა ნარჩენების მართვის სფეროში, მაგრამ საჯარო-კერძო პარტნიორობის (Public-Private Partnership) პოლიტიკა ნათლად ჩამოყალიბებული არ არის.

დიდ ქალაქებში მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება შედარებით ახალი საშუალებებით ხორციელდება, მაშინ როდესაც პატარა ქალაქებსა და სასოფლო დასახლებებში ნარჩენების ტრანსპორტირება, ასეთი მომსახურების არსებობის შემთხვევაში, ხორციელდება მოძველებული სატრანსპორტო საშუალებებით. კოდექსის თანახმად, ოპერატორი, რომელიც ახორციელებს ნარჩენების შეგროვებას, ტრანსპორტირებას ან/და დამუშავებას, უნდა ფლობდეს შესაბამის ნებართვას ან გავლილი ჰქონდეს შესაბამისი რეგისტრაცია (რეგისტრაციის ვალდებულება ამოქმედდება 2016 წლის 1 სექტემბრიდან).

არ ხდება მუნიციპალური ნარჩენების წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირება და მათი შესაბამისი საშუალებებით შეგროვება/ტრანსპორტირება (მუნიციპალიტეტებს სეპარირებული შეგროვების სისტემის ეტაპობრივი დანერგვის ვალდებულება ეკისრებათ 2019 წლიდან).

სამედიცინო ნარჩენების მართვის პასუხისმგებლობა საკუთარ ტერიტორიაზე ეკისრებათ სამედიცინო დაწესებულებებს, რომლებიც ხელშეკრულებას აფორმებენ სამედიცინო ნარჩენების მართვის ოპერატორებთან; რეგულირება და კონტროლი ხორციელდება საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს მიერ გბრდს-თან ერთად. ამჟამად, მოქმედი კანონმდებლობა სრულად არ ითვალისწინებს ადმინისტრირების ყველა პროცედურას სამედიცინო დაწესებულებებში (კერძოდ კი ზოგიერთი ამბულატორიული სერვისის მიმწოდებლის) ნარჩენების მართვის ზედამხედველობასთან დაკავშირებით. შესაბამისად, სამედიცინო ნარჩენების გარკვეული ნაწილი, შესაძლებელია, ყოველგვარი წინასწარი დამუშავების გარეშე კვლავ ხვდებოდეს ნაგავსაყრელებზე. დღეისათვის არსებული თერმული დამუშავების ობიექტების წარმადობა საკმარისი არ არის.

არ არსებობს სრული მონაცემები წლიურად წარმოქმნილი სამედიცინო, ცხოველური და სხვა ზოგიერთი (მათ შორის სპეციფიკური) ნარჩენის რაოდენობის შესახებ. ზოგიერთი სპეციფიკური ნარჩენი, როგორცაა ნარჩენი ზეთი, პლასტიკი და შეფუთვის ნარჩენები, შეზღუდული რაოდენობით რეციკლირდება კერძო კომპანიების მიერ.

გამოწვევები:

- მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების მომსახურება არ მოიცავს საქართველოს მთელ ტერიტორიას
- მცირე ზომის ქალაქებსა და სასოფლო დასახლებებში ნარჩენების შეგროვების საშუალებები, ასეთის არსებობის შემთხვევაში, მოძველებული და არასტანდარტულია; შეგროვების სისტემა არაეფექტურია
- არ ხდება მუნიციპალური ნარჩენების სეპარირება და შესაბამისი შეგროვება
- საჯარო-კერძო პარტნიორობის პოლიტიკა არ არის ნათლად ჩამოყალიბებული
- სახიფათო ნარჩენები (მაგ., სამედიცინო და სხვა სპეციფიკური ნარჩენები) კვლავ ხვდება ნაგავსაყრელებზე.

ნაგავსაყრელები:

2015 წლის მდგომარეობით, საქართველოში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი მხოლოდ ოთხი ნაგავსაყრელია (ერთი კერძო და სამი სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული). თითქმის ყველა სასოფლო დასახლებას აქვს ერთი ან მეტი მცირე ზომის სტიქიური ნაგავსაყრელი. ხშირ შემთხვევაში ისინი განთავსებულია მდინარეების ნაპირებზე ან მოსახლეობასთან ახლოს და, შესაბამისად, საფრთხეს უქმნის ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოს. საერთო ჯამში საქართველოში აღირიცხება 60-მდე ოფიციალური ნაგავსაყრელი, რომლებსაც არ გააჩნიათ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა და ბევრად მეტი მცირე ზომის სტიქიური ნაგავსაყრელი.

ნარჩენების მართვის კოდექსის თანახმად, არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების მოწყობა, მართვა და დახურვა (გარდა ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტისა და აჭარის ა/რ-ის ნაგავსაყრელებისა) განეკუთვნება საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს კომპეტენციას, რომელიც აღნიშნულ უფლებამოსილებას ახორციელებს მისთვის სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული 100%-იანი წილის მართვის უფლებით გადაცემული შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის“ მეშვეობით. კომპანია აქტიურ ღონისძიებებს ახორციელებს ძველი ნაგავსაყრელების გაუმჯობესების და ახალი ნაგავსაყრელების მოწყობის მიზნით. 2015 წლის მდგომარეობით დახურულია 13 და განახლებულია 28 ნაგავსაყრელი. ასევე, ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების მოწყობის მიზნით, მიმდინარეობს სამუშაოები ქვემო ქართლსა და იმერეთში. ასევე, აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მიმდინარეობს ახალი სანიტარიული ნაგავსაყრელის მოწყობის (ნაგავსაყრელის მშენებლობის ნებართვა გაცემულია) და ძველი ნაგავსაყრელის დახურვის აქტიური სამუშაოები. მოცემულ

რეგიონში ნაგავსაყრელების მოწყობა და მართვა აჭარის ა/რ-ის შესაბამისი სტრუქტურების კომპეტენციაა.

ნარჩენების უმეტესი ნაწილი განთავსდება ნაგავსაყრელზე. არ აღინიშნება რაიმე სახის აქტივობა ნაგავსაყრელზე მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირების მიმართულებით; თუმცა კოდექსი ითვალისწინებს მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის სტრატეგიის შემუშავებას. არ არსებობს სახიფათო და ინერტული (მათ შორის – სამშენებლო) ნარჩენების, ნაგავსაყრელები. არსებული ნაგავსაყრელების მხოლოდ მცირე რაოდენობას აქვს გამოყოფილი სპეციალური უჯრედები ისეთი ნარჩენებისთვის, როგორცაა მაგალითად აზბესტის ნარჩენები.

გამოწვევები:

- არსებული ნაგავსაყრელები არ შეესაბამება კანონმდებლობით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს
- მცირე ზომის სტიქიური ნაგავსაყრელების დიდი რაოდენობა
- არ არსებობს სახიფათო და ინერტული ნარჩენების ნაგავსაყრელები
- არსებულ ნაგავსაყრელებზე არ არის გამოყოფილი სპეციალური უჯრედები სპეციფიკური ნარჩენებისთვის
- დიდი ოდენობით ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსება ნაგავსაყრელებზე.

პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება და აღდგენა:

საქართველოში სუსტად არის განვითარებული ნარჩენების პრევენციის, ხელახალი გამოყენების, რეციკლირებისა და აღდგენის პრაქტიკა. მონაცემები ამ მიმართულებით ძალიან მწირია კომპანიებისა და გადამამუშავებელი ობიექტების მხრიდან ანგარიშგების სამართლებრივი ვალდებულების არარსებობის გამო (კოდექსის თანახმად, აღნიშნული ვალდებულება ძალაში 2016 წლის 1 აგვისტოდან შედის).

ფინანსური წახალისების მექანიზმების არარსებობის გამო, ლიმიტირებულია საქართველოში ხელახალი გამოყენება და მხოლოდ ისეთ ნარჩენებს ეხება, როგორცაა მაგ. მინის ბოთლები.

საქართველოში შეზღუდული რაოდენობით არსებობს ისეთი მასალების რეციკლირების ობიექტები, როგორცაა ქაღალდი, მინა, პლასტიკი და სხვა. თუმცა, არ ხდება აღდგენილი რაოდენობების აღრიცხვა და, შესაბამისად, მონაცემები არ არის ხელმისაწვდომი. რეციკლირებას მხოლოდ კერძო კომპანიები ახორციელებენ და მხოლოდ ისეთი ნარჩენების

რეციკლირება ხდება, რომელთა შეგროვების და დამუშავების ღირებულება (1 ტონაზე) ახალი ნედლეულის ღირებულებაზე ნაკლებია.

ქვეყანაში ფუნქციონირებს ნარჩენების გადამუშავების რამდენიმე ობიექტი და დღემდე არ არსებობს ნარჩენიდან ენერჯის აღდგენის საწარმო.

წახალისების ზომების და ნარჩენების პრევენციისა და სეპარირების ხელშემწყობი მექანიზმების არარსებობა ზღუდავს ხელახალი გამოყენებისა და რეციკლირების შესაძლებლობებს საქართველოში.

გამოწვევები:

- ნარჩენების პრევენციის მექანიზმების არარსებობა
- ნარჩენების სეპარირების მწირი პრაქტიკა და ნარჩენების აღდგენის ობიექტების სიმცირე
- ხელახალი გამოყენების, რეციკლირებისა და ნარჩენების აღდგენის გაუმჯობესების მიზნით, წამახალისებელი მექანიზმების ნაკლებობა/არარსებობა

ხარჯების ამოღება:

საქართველოში მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავებისთვის დაწესებულია მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის დასუფთავების მოსაკრებელი. მუნიციპალიტეტის ტერიტორიის დასუფთავების მოსაკრებლის (ტარიფის) ოდენობის დადგენა მუნიციპალიტეტის კომპეტენციაა (მოსაკრებლის ოდენობა განისაზღვრება მუნიციპალიტეტის საბჭოს – საკრებულოს მიერ, ზედა ზღვარი კი დადგენილია ეროვნული კანონმდებლობით). მოსაკრებელი გადაიხდება თვეში ერთხელ და ძირითადად განისაზღვრება ერთ სულ მოსახლეზე, ხოლო კომპანიების შემთხვევაში – დაკავებული ფართის ან წარმოქმნილი ნარჩენების ოდენობის მიხედვით. მოსახლეობა მოსაკრებელს იხდის მხოლოდ მომსახურების არსებობის შემთხვევაში. გადაუხდელობის შემთხვევაში ჯარიმების დაკისრება ხდება ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის შესაბამისად, თუმცა ასეთი ჯარიმების რეალურად დაკისრების თაობაზე მონაცემები არ არსებობს. უმეტეს შემთხვევებში არ ხდება მოსაკრებლის სრულად შეგროვება.

მუნიციპალიტეტების მიერ განსაზღვრული მუნიციპალური ნარჩენების მოსაკრებლის ოდენობა დაბალია და ის სრულად ვერ ფარავს ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, დამუშავების ხარჯებს. ნარჩენების შეგროვების და ტრანსპორტირების ღირებულების უდიდესი ნაწილი სუბსიდირებულია მუნიციპალიტეტების მიერ. შესაბამისად, ხარჯების ამოღების სისტემა ნარჩენების მართვის სფეროში გაუმჯობესებას საჭიროებს. შედეგად, გამოყენებული ტექნიკური აღჭურვილობისა და ნარჩენების შეგროვების ხარისხი, უმეტეს რეგიონებში, არ შეესაბამება თანამედროვე სტანდარტებს.

ახალი ნაგავსაყრელების მოწყობის საინვესტიციო ხარჯებს სრულად ფარავს სახელმწიფო, ძირითადად საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტებიდან მიღებული სესხებით.

ნარჩენების წარმომქმნელი კომპანიები ვალდებული არიან დააფინანსონ ნარჩენების გადამუშავება. თუმცა, გასულ წლებში არსებული სუსტი ეკონომიკური მდგომარეობა/კომპანიების სტატუსი, სამართლებრივი აქტების ნაკლებობა და აღსრულების დაბალი დონე ნარჩენების მართვის სფეროში, ასევე, პრობლემური წვდომა სესხებზე, წარმოადგენს კომპანიების მხრიდან დაბალი საინვესტიციო აქტივობის მიზეზს ნარჩენების მართვის სფეროში.

გამოწვევები:

- ადეკვატური სატარიფო პოლიტიკის არარსებობა, რომელიც უზრუნველყოფდა ნარჩენების შეგროვების მომსახურების გაუმჯობესებას
- ხარჯების ამოღების ეფექტიანი მექანიზმის არარსებობა (როგორც მოსახლეობის, ასევე კომპანიების შემთხვევაში)
- მოსაკრებლის დაბალი ოდენობა
- მოსაკრებლის არასრული შეგროვება

მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება:

კოდექსს შემოაქვს მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება (მგვ), რაც გულისხმობს იმას, რომ ისეთი პროდუქტის მწარმოებელმა, რომელიც შემდგომში სპეციფიკური ნარჩენი ხდება და ამ პროდუქტის ბაზარზე განმთავსებელმა უნდა იზრუნონ პროდუქტის იმგვარი ფორმის მიცემაზე, რომელიც შეამცირებს ნარჩენებს და, შესაბამისად, გარემოზე უარყოფით გავლენას. ასევე მწარმოებელს/ბაზარზე განმთავსებელს ეკისრება გამოყენებული პროდუქციის (ნარჩენის) შეგროვების, სეპარაციის და დამუშავების პასუხისმგებლობა, მათი შემდგომი აღდგენის მიზნით.

მგვ მიჩნეულია მთავარ ფინანსურ და სამოქმედო ინსტრუმენტად, რომელიც ხელს უწყობს რესურსდამზოგავი ეკონომიკის განვითარებას და ნარჩენების მართვის ისეთი სქემის ჩამოყალიბებას, რომელიც შესაბამისობაშია კოდექსით განსაზღვრულ ნარჩენების მართვის იერარქიასთან. ეს მიდგომა მრავალი წლის მანძილზე ფართოდ გამოიყენება განვითარებულ ქვეყნებში და საკმაოდ ეფექტიანია. ვინაიდან მგვ მიდგომა ქვეყნისთვის სიახლეს წარმოადგენს, ის ეტაპობრივად უნდა დაინერგოს. ზოგიერთი საბაზისო სავალდებულო მოთხოვნა ძალაში შედის 2019 წლიდან.

ვალდებულებათა დანერგვასთან ერთად, მგვ პრინციპის წარმატებისთვის აუცილებელი წინაპირობაა წახალისების მექანიზმების ამოქმედება.

გამოწვევები:

- დაინტერესებული მხარეების ნაკლები ინფორმირებულობა მგვ-ის შესახებ
- წამახალისებელი ზომების არარსებობა მგვ-ის ეტაპობრივი ჩამოყალიბებისა და დანერგვის მიზნით ისეთ სპეციფიკურ ნარჩენებთან მიმართებაში, როგორცაა, მაგალითად: გამოყენებული ბატარეები, შეფუთვის ნარჩენები, ნარჩენი ზეთები და ა.შ.
- კერძო სექტორთან ახლო თანამშრომლობისა და საუკეთესო პრაქტიკის გაზიარების საჭიროება
- ქვეყნისათვის რეალური მგვ-ის მოდელის შემუშავებისა და დანერგვის საჭიროება.

მონაცემები ნარჩენების შესახებ:

არ არსებობს წარმოქმნილი, შეგროვებული, ტრანსპორტირებული და დამუშავებული ნარჩენების შესახებ სრული ინფორმაცია, მონაცემთა შეგროვების სისტემა და, შესაბამისად, ეროვნული მონაცემთა ბაზა. ასევე, არ არსებობს სპეციფიკური ნარჩენების წარმოქმნისა და დამუშავების შესახებ სისტემური ანგარიშგების მექანიზმი და, შესაბამისად, ინფორმაცია ასეთი ნარჩენების წარმოქმნის, სახეობებისა და მახასიათებლების შესახებ ხელმისაწვდომი არ არის. ასეთივე სიტუაციაა შენობა-ნაგებობების დემონტაჟის შედეგად წარმოქმნილ ნარჩენებთან მიმართებაში, რაც საქართველოში წარმოქმნილი ნარჩენების საერთო რაოდენობის საკმაოდ დიდ ნაწილს წარმოადგენს. სამრეწველო ნარჩენების წარმოქმნისა და დამუშავების შესახებ მონაცემები რეგულარულად არ ეგზავნება კომპეტენტურ ორგანოებს და, შესაბამისად, არც სამრეწველო, მათ შორის სახიფათო ნარჩენების შესახებ ზუსტი ინფორმაცია არ არის ხელმისაწვდომი.

ინფორმაციის ნაკლებობის მთავარი მიზეზია შესაბამისი იურიდიული საფუძველის არარსებობა. კერძოდ, 2015 წლამდე მუნიციპალურ ორგანოებს და ნარჩენების მართვაში ჩართულ კომპანიებს არ ეკისრებოდათ მონაცემთა მიწოდების სამართლებრივი ვალდებულება - ასეთი ვალდებულება დააწესა კოდექსმა. კოდექსის თანახმად, 2016 წლიდან ამოქმედდება ნარჩენების აღრიცხვისა და ანგარიშგების ვალდებულება. ნარჩენების აღრიცხვისა და ანგარიშგების ფორმა და შინაარსი განისაზღვრება კანონქვემდებარე აქტებით.

ნარჩენების გამართული მართვისა და ამ პროცესის გამჭვირვალობის უზრუნველსაყოფად, უმნიშვნელოვანესია ნარჩენებთან დაკავშირებული მონაცემების არსებობა და ამ მონაცემების საჯაროობა.

გამოწვევები:

- ნარჩენების მონაცემთა ბაზის არარსებობა
- შეგროვებული, დამუშავებული, ტრანსპორტირებული, განთავსებული და ა.შ. ნარჩენების თაობაზე რეგულარული ანგარიშგების მექანიზმის შექმნის საჭიროება
- მონაცემთა შეგროვების, მონაცემთა დამუშავების, ანგარიშგების და მონაცემთა ბაზის მართვის შესაძლებლობების/გამოცდილების ნაკლებობა

მართვის შესაძლებლობები:

ამჟამად საქართველოში ნარჩენების მართვის შესაძლებლობები შეზღუდულია. ნარჩენების მართვის სისტემის გასაუმჯობესებლად საჭიროა საჯარო და კერძო სექტორის შესაძლებლობების გაძლიერება. დღეისათვის პასუხისმგებლობა ნარჩენების მართვის სფეროში შემდეგნაირად არის გადანაწილებული:

- საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო (გბრდს) არის სამთავრობო ორგანო, რომელიც პასუხისმგებელია სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებასა და განხორციელებაზე ნარჩენების მართვის სფეროში
- საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო პასუხისმგებელია სამედიცინო ნარჩენების მართვასა და კონტროლზე გბრდს-თან ერთად
- საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო არეგულირებს და ზედამხედველობს ცხოველური ნარჩენების მართვას გბრდს-თან ერთად
- საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო განსაზღვრავს ნარჩენების ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებულ მოთხოვნებს გბრდს-თან ერთად
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო არეგულირებს ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვებს გბრდს-თან ერთად
- საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს (რგის) მართვაში არსებული შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“, პასუხისმგებელია საქართველოში (გარდა ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტისა და აჭარის ა/რ-ის ნაგავსაყრელებისა) არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების მოწყობა, მართვასა და დახურვაზე, ასევე ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობასა და მართვაზე
- მუნიციპალიტეტების ვალდებულებაა მუნიციპალური ნარჩენების მართვა (შეგროვება, ტრანსპორტირება და დამუშავება, გარდა ნაგავსაყრელებისა და გადამტვირთავი სადგურების მოწყობისა და ოპერირებისა)

· აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკასა და ქ.თბილისში არასახიფათო ნარჩენების მართვა, მათ შორის ნაგავსაყრელების მოწყობა, ოპერირება და დახურვა, განეკუთვნება ავტონომიური რესპუბლიკისა და ქ. თბილისის შესაბამისი ორგანოების კომპეტენციას.

გარდა ამისა, კოდექსის მიხედვით, გბრდს, შინაგან საქმეთა სამინისტრო და მუნიციპალიტეტები პასუხისმგებელი არიან ნარჩენების მართვის სფეროში სამართალდარღვევათა კონტროლზე კომპეტენციის ფარგლებში.

კოდექსის განსახორციელებლად და საერთაშორისო შეთანხმებების მოთხოვნების შესასრულებლად, საჭიროა ნარჩენების მართვის სისტემაში ჩართული ყველა პირის, მათ შორის კერძო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერება და მჭიდრო თანამშრომლობა; არ არსებობს დაინტერესებული მხარეების საჭიროებების შეფასება, ასევე, მათი შესაძლებლობათა გაძლიერების პროგრამები.

კერძო კომპანიების მიერ ნარჩენების მართვის შესაძლებლობები, უმეტესად, შეზღუდულია. ნარჩენების წარმომქმნელი კერძო კომპანიების უმრავლესობას არ გააჩნია ნათელი წარმოდგენა ნარჩენების გადამუშავებასა და, ზოგადად, ნარჩენების მართვაზე. კომპანიებში, უმეტეს შემთხვევაში, არ არის დანიშნული გარემოსდაცვით საკითხებზე ან ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელი პირი. ქვეყანაში არსებობს მხოლოდ რამდენიმე საერთაშორისო ან საერთაშორისო კომპანიის შვილობილი კომპანია, რომლებიც ასრულებენ საერთაშორისო პროცედურებს და, შესაბამისად, ამ კომპანიების ნარჩენების მართვის სისტემა გამართულად მუშაობს.

არანაკლებ მნიშვნელოვანია საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება. დღეისთვის ნარჩენების მართვის სფეროში საზოგადოების ცნობიერება დაბალია.

გამოწვევები:

- არასაკმარისი შესაძლებლობები ეროვნულ დონეზე (მათ შორის გბრდს, რგის და სხვა სამინისტროები)
- სუსტი შესაძლებლობები მუნიციპალურ დონეზე
- ნარჩენების წარმომქმნელი და გადამამუშავებელი კომპანიების არასაკმარისი შესაძლებლობები
- ნარჩენების მართვის საკითხებში ჩართული მხარეებისა და საზოგადოების ცნობიერების არასაკმარისი დონე

3. ნარჩენების მართვის სტრატეგიული მიმართულებები

3.1 იერარქია და პრინციპები

სტრატეგია შეესაბამება ნარჩენების მართვის ჩარჩო-დირექტივითა და კოდექსით განსაზღვრულ ნარჩენების მართვის იერარქიას⁴:

- ა) პრევენცია
- ბ) ხელახალი გამოყენებისთვის მომზადება
- გ) რეციკლირება
- დ) სხვა სახის აღდგენა, მათ შორის, ენერჯის აღდგენა
- ე) განთავსება

გარდა ამისა, სტრატეგია შესაბამისობაშია კოდექსით განსაზღვრულ ნარჩენების მართვის პრინციპებთან:

- ა) „უსაფრთხოების წინასწარი ზომების მიღების პრინციპი“ – მიღებული უნდა იქნეს ზომები გარემოსთვის ნარჩენებით გამოწვეული საფრთხის თავიდან ასაცილებლად, მაშინაც კი, თუ არ არსებობს მეცნიერულად დადასტურებული მონაცემები;
- ბ) პრინციპი „დამბინძურებელი იხდის“ – ნარჩენების წარმომქმნელი ან ნარჩენების მფლობელი ვალდებულია გაიღოს ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ხარჯები;
- გ) „სიახლოვის პრინციპი“ – ნარჩენები უნდა დამუშავდეს ყველაზე ახლოს მდებარე ნარჩენების დამუშავების ობიექტზე, გარემოსდაცვითი და ეკონომიკური ეფექტიანობის გათვალისწინებით;
- დ) „თვითუზრუნველყოფის პრინციპი“ – უნდა ჩამოყალიბდეს და ფუნქციონირებდეს მუნიციპალური ნარჩენების განთავსებისა და აღდგენის ობიექტების ინტეგრირებული და ადეკვატური ქსელი.

სტრატეგია ასევე შესაბამისობაშია ევროკავშირის გარემოს მართვის ძირითად მოთხოვნებთან/მიდგომებთან :

- მდგრადი განვითარება (ევროკავშირის ქვეყნების გარემოს დაცვის მე-6 სამოქმედო პროგრამა) – ბუნებრივი რესურსების გამოყენება ისე, რომ არ მოხდეს მათი განადგურება და მომავალ თაობებს არ შეეზღუდოთ მათზე ხელმისაწვდომობა

- ნარჩენების პრევენციის პრინციპი (დირექტივა 2008/98/EC ნარჩენების შესახებ) – წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის ან სახიფათო თვისებების შემცირება
- საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგია (დირექტივა 2008/98/EC ნარჩენების შესახებ) – აღდგენის ან განთავსების ობიექტების მოწყობისას მხედველობაში უნდა იყოს მიღებული საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიები
- მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება (დირექტივა 2008/98/EC ნარჩენების შესახებ) – გარკვეული პროდუქციის მწარმოებლები და იმპორტიორები პასუხისმგებელი არიან იმ ნარჩენებზე, რომლებიც წარმოიქმნება პროდუქციის გამოყენების შემდეგ, ისევე როგორც ამ ნარჩენების მართვის ფინანსურ უზრუნველყოფაზე
- ნარჩენების ინტეგრირებული მართვა (ევროკავშირის ქვეყნების გარემოს დაცვის მე-6 სამოქმედო პროგრამა) – ნარჩენების ინტეგრირებული მართვა აერთიანებს ნარჩენების მართვის პოლიტიკის ყველა პრინციპს და უზრუნველყოფს სხვადასხვა მეთოდისა და მიდგომის ურთიერთქმედებასა და ოპტიმალურ კომბინირებას, რის შედეგადაც, ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით, იქმნება ეფექტიანი ნარჩენების მართვის სისტემა. 6

ამასთანავე, სტრატეგია შესაბამისობაშია შემდეგ საერთაშორისო მიდგომებთან:

- UNECE-ის ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობისა და საზოგადოების მონაწილეობის პრინციპი (ორჰუსის კონვენცია)
- UNEP-ის მწვანე ეკონომიკის ინიციატივა – მწვანე ეკონომიკის დანერგვის ხელშეწყობა, რაც გულისხმობს ეკონომიკური განვითარების ისეთ მოდელს, რომელიც დამყარებულია მდგრად განვითარებასა და გარემოსდაცვითი ეკონომიკაზე, უზრუნველყოფს რეალურ, მდგრად ეკონომიკურ განვითარებას გარემოს დეგრადაციის გარეშე. მწვანე ეკონომიკის ერთ-ერთ ძირითად სექტორს წარმოადგენს ნარჩენების მართვა.

3.2 ხედვა, ამოცანები და მიზნები

საქართველოში ნარჩენების მართვის ხედვა შემდეგნაირია:

„საქართველო ისწრაფვის გახდეს ნარჩენების პრევენციასა და რეციკლირებაზე ორიენტირებული ქვეყანა, რაც მიიღწევა:

- ნარჩენების პრევენციის, ხელახალი გამოყენების, რეციკლირებისა და აღდგენის ღონისძიებების გატარებით

- მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების უზრუნველყოფით საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე
- ნარჩენების წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების დანერგვით
- ხარჯების სრული ამოღების დანერგვით
- მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების დანერგვით
- ინიციატივების განხორციელებით სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადებზე საჯარო-კერძო პარტნიორობის ჩამოყალიბებით
- სტრატეგიის მიზნების მისაღწევად საჭირო წამახალისებელი მექანიზმების დანერგვით

ხედვა შესაბამისობაშია გარემოს დაცვის მოქმედებათა ეროვნულ პროგრამასთან.

ქვემოთ მოცემულია სტრატეგიის მიზნები და ამოცანები, რომლებიც მეორე თავში აღწერილი არსებული სიტუაციის მსგავსად, ცხრა მიმართულებად არის დაყოფილი:

კანონმდებლობა

საქართველოს ნარჩენების მართვის სისტემის შექმნის ზოგადი მიზანია ევროკავშირი-საქართველოს ასოცირების შესახებ შეთანხმებისა და საქართველოს მიერ რატიფიცირებული საერთაშორისო კონვენციების სამართლებრივ მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მყოფი ნარჩენების მართვის პრაქტიკის დანერგვა ეროვნულ დონეზე. ამისათვის საჭიროა რიგი კანონების (მაგ. კანონი სამთო გადამუშავების ნარჩენების შესახებ) და კანონქვემდებარე აქტების მიღება, რაც სამოქმედო გეგმის ნაწილს შეადგენს.

ნარჩენების მართვის კოდექსი ეფუძნება ევროკავშირის ნარჩენების მართვის სფეროში არსებულ დირექტივებსა და რეგულაციებს. თუმცა, კოდექსის განსახორციელებლად და საერთაშორისო ვალდებულებების შესასრულებლად აუცილებელია შემდგომი ქმედითი ნაბიჯების გადადგმა. საქართველოს რატიფიცირებული აქვს ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საერთაშორისო კონვენციები. საჭიროა ამ კონვენციების მოთხოვნების ასახვა ეროვნულ კანონმდებლობაში.

უკიდურესად მნიშვნელოვანია კანონმდებლობის აღსრულება. საჭიროა რიგი ღონისძიებების განხორციელება, რომლებიც მიმართული იქნება ნარჩენების მართვაში ჩართული მხარეების სამართლებრივი ვალდებულებების შესრულებისკენ.

ზემოხსენებულიდან გამომდინარე, იკვეთება სტრატეგიის პირველი მიზანი და შესაბამისი ამოცანები:

მიზანი 1. ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის შემუშავება, განხორციელება და აღსრულება

ამოცანა 1.1. ასოციირების შესახებ შეთანხმებიდან გამომდინარე ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესასრულებლად აუცილებელი სამართლებრივი აქტების მიღება და განხორციელება 2020 წლისთვის

ამოცანა 1.2. საერთაშორისო კონვენციების ვალდებულებების ეროვნულ კანონმდებლობაში სრული ასახვა და განხორციელება 2020 წლისთვის

ამოცანა 1.3. ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ეფექტიანი აღსრულება 2025 წლისთვის

ნარჩენების მართვის დაგეგმვა

ნარჩენების მართვის ეროვნული პოლიტიკის დანერგვისა და ძირითადი დაინტერესებული მხარეების საქმიანობის მონიტორინგის უზრუნველსაყოფად, საჭიროა ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემის არსებობა.

კოდექსი ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემას ახალ მოთხოვნებს უყენებს. თუმცა, საქართველოში არსებული შესაძლებლობები და გამოცდილება ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სფეროში ძალიან სუსტია. საჭიროა მოხდეს შესაძლებლობების გაძლიერება და ახალ სისტემასთან მუშაობის გამოცდილების შექმნა.

მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმები უნდა შეესაბამებოდეს სტრატეგიას და ნარჩენების მართვის ეროვნულ სამოქმედო გეგმას. შესაბამისად, ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ სტრატეგიამ და სამოქმედო გეგმამ დასახონ მიმართულებები მუნიციპალური გეგმებისთვის ნარჩენების შეგროვების, ხელახალი გამოყენების, რეციკლირების და სხვაგვარი აღდგენის საკითხებში.

ნარჩენების მართვის დაგეგმვის ეროვნული სისტემის შემუშავებისთვის განისაზღვრა მეორე მიზანი და შესაბამისი ამოცანები:

მიზანი 2. ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე

ამოცანა 2.1. ყველა მუნიციპალიტეტისთვის ნარჩენების მართვის პირველი ხუთწლიანი გეგმების შემუშავება და დამტკიცება 2017 წლისთვის

ამოცანა 2.2. კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება და სამინისტროსთან შეთანხმება 2016 წლისთვის

ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება

ნარჩენების შეგროვების და ტრანსპორტირების სისტემა უნდა იყოს ეფექტიანი და ამავდროულად გარემოსათვის უსაფრთხო.

ძალიან მნიშვნელოვანია მოვალეობათა გადანაწილება კერძო და საჯარო ინსტიტუტებს შორის ამ ასპექტში. კერძო კომპანიებმა შესაძლებელია ეფექტიანად იმოქმედონ, მაგრამ მათი მთავარი მიზანი შემოსავლების ზრდაა. საჭიროა სახელმწიფომ დააწესოს სავალდებულო მოთხოვნები და ნორმები და განახორციელოს ეფექტური კონტროლი.

ბევრ ქვეყანაში ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება პრივატიზების ან კერძო კომპანიასთან მომსახურების ხელშეკრულების საგანია, ნაგავსაყრელების მოწყობასა და ოპერირებაზე კი საჯარო სექტორი ზრუნავს. ზოგიერთ ქვეყანაში (მაგ. დანიაში) ნარჩენების მართვა საჯაროა, მაგრამ გარკვეული მომსახურებები კერძო სექტორზეა გადაცემული. ზოგიერთ ქვეყანაში ჯერ კიდევ არის ღია კერძო ბაზარი ნარჩენების მართვისთვის. თუმცა, კერძო კომპანიებისთვის საინტერესოა მომგებიანი გეოგრაფიული ტერიტორიები, სადაც მეტია დიდი მოგების მიღების შესაძლებლობა და ამ პირობებში სასოფლო დასახლებები ხარისხიანი მომსახურების გარეშე რჩებიან.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საჭიროა ნათლად განისაზღვროს ნარჩენების მართვის სფეროში საჯარო სექტორისა და კერძო სექტორის მონაწილეობის ფორმები. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კერძო სექტორისთვის, რადგან, როგორც წესი, ხშირია კერძო სექტორის ინტერესი აქტიურად ჩაერთოს, მაგალითად, რეციკლირებაში. კერძო და საჯარო სექტორის თანამშრომლობაში მეტი სიცხადე მნიშვნელოვანია საჯარო სექტორისთვისაც, რათა მიზანმიმართულად მოხდეს შესაბამისი შესაძლებლობების გაძლიერება.

მნიშვნელოვანია როლებისა და პასუხისმგებლობის გადანაწილება საჯარო სექტორის სხვადასხვა მხარეებს შორის. ევროკავშირის სუბსიდირების პრინციპის მიხედვით, პასუხისმგებლობა უნდა ეკისრებოდეს პრობლემის წარმოქმნის წყაროსთან რაც შეიძლება ახლოს მდგომ რგოლს. ნარჩენებთან მიმართებაში ეს რგოლი არის მუნიციპალიტეტი. თუმცა, მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობები საქართველოში, ამჟამად, ძალიან შეზღუდულია.

ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება შესაბამისი უფლების მქონე ოპერატორებმა უნდა განახორციელოს. იმისათვის, რომ სისტემა იყოს გამჭვირვალე და ნარჩენებს კვალიფიციური ოპერატორები მართავდნენ, საჭიროა ამ ოპერატორების რეგისტრაციისა და სერტიფიცირების სისტემის არსებობა.

იმისათვის, რომ ნარჩენების მართვის სისტემა მუდმივად ვითარდებოდეს, მნიშვნელოვანია ეროვნულ დონეზე განისაზღვროს ნარჩენების შეგროვების რეალისტური, მაგრამ, ამავდროულად, ამბიციური მინიმალური მაჩვენებლები.

სახიფათო ნარჩენების მართვა ეროვნული დონის საკითხია. ამ სფეროში საჭიროა თანამედროვე ცენტრალური სისტემის ჩამოყალიბება, რადგან ბევრი სხვადასხვა სახის სახიფათო ნარჩენის სათანადო მართვისთვის საჭიროა სპეციალური გამოცდილება, რისი უზრუნველყოფაც, როგორც ამას საერთაშორისო გამოცდილება აჩვენებს, ეროვნული ცენტრალიზებული სისტემის ჩამოყალიბებით არის შესაძლებელი. უფრო მეტიც, საერთაშორისო მიდგომები ისეთია, რომ სახიფათო ნარჩენების მართვის ოპტიმიზაციისათვის გამოიყენება ფორმალიზებული საერთაშორისო თანამშრომლობა, რაც უზრუნველყოფს რამდენიმე ქვეყნისათვის სახიფათო ნარჩენების ერთობლივ მართვას გარემოსათვის უსაფრთხო გზით.

კოდექსი ითვალისწინებს ასევე, სამოქმედო გეგმების შემუშავების შესაძლებლობას ცალკეული სახეობების ნარჩენების მართვისთვის, როგორებიცაა მდგრადი ორგანული დამბინძურებლები, ცხოველური ნარჩენები, სამედიცინო ნარჩენები, აზბესტის ნარჩენები და სხვ.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სტრატეგიის მესამე მიზანი და ამოცანებია:

მიზანი 3. ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა

ამოცანა 3.1. კერძო და საჯარო სექტორების თანამშრომლობის ფორმების განსაზღვრა ნარჩენების მართვის სექტორში 2020 წლისთვის

ამოცანა 3.2. ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ოპერატორების მიერ კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების შესრულება 2020 წლისთვის

ამოცანა 3.3 ნარჩენების შეგროვების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა:

	2020 წლისთვის	2025 წლისთვის	2030 წლისთვის
მუნიციპალური ნარჩენები	90%	100%	100%
სახიფათო ნარჩენები	50%	75%	100%

ამოცანა 3.4 სახიფათო ნარჩენების მართვის ეროვნული სისტემის ჩამოყალიბება 2025 წლისთვის

ამოცანა 3.5 ეროვნული ინიციატივების განხორციელება სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადების მართვისთვის 2025 წლისთვის.

ნაგავსაყრელები

ძველი და სტიქიური ნაგავსაყრელები გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით დიდი პრობლემაა განვითარებადი ქვეყნებისთვის. თანამედროვე ნაგავსაყრელები, უმეტეს შემთხვევებში, ემსახურება რამდენიმე მუნიციპალიტეტს და მათი მოწყობა და ოპერირება საკმაოდ დიდ ხარჯებთანაა დაკავშირებული. მთელ რიგ ქვეყნებში არსებული პრაქტიკის შესაბამისად, ნაგავსაყრელების მართვის მიზნით იქმნება მუნიციპალიტეტთაშორისი ორგანიზაციები. ძველი ნაგავსაყრელების დახურვა და ახლის მოწყობა ერთმანეთთან მჭიდრო კავშირშია.

საჭიროა საქართველოში აშენდეს ახალი, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი რეგიონული ნაგავსაყრელები. ნაგავსაყრელებზე ნარჩენების განთავსების შემცირების მიზნით საჭიროა ბიოდეგრადირებადი ნარჩენის შემცირების სტრატეგიის შემუშავება და განხორციელება, ასევე ნარჩენების რეციკლირებისა და ენერჯის აღდგენის ტექნოლოგიების დანერგვა გრძელვადიან პერსპექტივაში. ზემოთქმულიდან გამომდინარე, იკვეთება მეოთხე მიზანი და შესაბამისი ამოცანები:

მიზანი 4. ნარჩენების ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის უსაფრთხო განთავსების უზრუნველყოფა

ამოცანა 4.1 ახალი თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელების და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად 2025 წლისთვის; არსებული ნაგავსაყრელების გაუმჯობესება/ოპერირება გარდამავალ პერიოდში, ზოგიერთი კატეგორიის ნარჩენებისათვის (აზბესტის ნარჩენები, არასახიფათო ცხოველური ნარჩენები და სხვა), საჭიროების შემთხვევაში, ცალკე უჯრედების მოწყობის გათვალისწინებით.

ამოცანა 4.2 არსებული ოფიციალური, მაგრამ უნებართვო ნაგავსაყრელების დახურვა 2023 წლისთვის

ამოცანა 4.3 სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია 2020 წლისთვის

ამოცანა 4.4 ნაგავსაყრელებზე მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირება 2025 წლისთვის

პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება და აღდგენა

ნარჩენების მართვის იერარქია დროთა განმავლობაში იწვევს მსოფლიოს ნებისმიერი ნარჩენების მართვის სისტემის ეტაპობრივ ცვლილებას.

წლების განმავლობაში უმეტეს ქვეყნებში ნარჩენების მართვის ყველაზე გავრცელებული პრაქტიკა მათი ნაგავსაყრელზე განთავსება იყო. თუმცა, რადგან რესურსები შეზღუდულია, ნარჩენებისადმი დამოკიდებულება რადიკალურად შეიცვალა და ამჟამად ნარჩენები

ღირებულ რესურსად აღიქმება. ბოლო ათწლეულების მანძილზე ბევრი სხვადასხვა სახის წამახალისებელი ზომა გატარდა არსებული ნარჩენების მართვის სისტემების ეტაპობრივი ცვლილების მიზნით.

სისტემის რადიკალურად შესაცვლელად განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ნარჩენების სეპარირება წარმოქმნის წყაროსთან. რაც უფრო ახლოს ხდება ნარჩენების სეპარირება ნარჩენების წარმომქმნელთან, მით უფრო ადვილია ხელახალი გამოყენება ან რეციკლირება.

მნიშვნელოვანია ეროვნულ დონეზე განისაზღვროს ნარჩენების პრევენციის, ხელახალი გამოყენების, რეციკლირებისა და აღდგენის რეალისტური, მაგრამ, ამავდროულად, ამბიციური მაჩვენებლები.

ნარჩენების პრევენციის დასანერგად საჭიროა გავაცნობიეროთ, რომ პრევენციას გრძელვადიან პერსპექტივაში დიდი სარგებელი მოაქვს ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსთვის. ამ საკითხში წარმატების მისაღწევად აუცილებელია ცნობიერების ამაღლება და განათლება.

ისეთი ნარჩენების აღდგენის უზრუნველსაყოფად, რომელთა ხელახალი გამოყენება და რეციკლირება სირთულეებთან არის დაკავშირებული, შესაძლებელია მათი ინსინერაცია და თანაინსინერაცია, რაც ნარჩენებიდან ენერჯის აღდგენის საშუალებას იძლევა. ზემოაღნიშნულის საფუძველზე ჩამოყალიბდა მეხუთე მიზანი და შესაბამისი ამოცანები:

მიზანი 5. ნარჩენების პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება ან/და აღდგენა

ამოცანა 5.1. ქაღალდის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების სისტემის ჩამოყალიბება 2025 წლისთვის

ამოცანა 5.2. ქაღალდის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის რეციკლირების შემდეგი მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა:

	2020 წლისთვის	2025 წლისთვის	2030 წლისთვის
ქაღალდი	30%	50 %	80%
მინა	20%	50%	80%
მეტალი	70%	80%	90%
პლასტიკი	30%	50%	80%

ამოცანა 5.3. კომპანიების მიერ ნარჩენების პრევენციის ხელშეწყობა და კომპანიების მიერ პრევენციის ღონისძიებების განხორციელება 2020 წლისთვის

ამოცანა 5.4. ენერჯის აღდგენა 2025 წლისთვის იმ ნარჩენებიდან, რომელთა ხელახალი გამოყენება ან რეციკლირება არ მომხდარა

ამოცანა 5.5. ნარჩენების რეციკლირებისა და ენერჯის აღდგენის ობიექტების მოწყობა 2025 წლისთვის

ხარჯების ამოღება

„დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპი გარემოსდაცვითი პოლიტიკის ერთ-ერთი ფუნდამენტური პრინციპია. ნარჩენების წარმომქმნელთა წრე ფართოა - მოსახლეობა, მეწარმეები, მომსახურების სექტორი და ა.შ. შესაბამისად, ნარჩენების მართვის ხარჯების, მათ შორის შეგროვების, ტრანსპორტირებისა და დამუშავების ხარჯების დაფარვის ვალდებულება ეკისრება თითოეულ დამბინძურებელს.

არსებობს ნარჩენების წარმომქმნელთა ორი ძირითადი ჯგუფი - მოსახლეობა და კერძო სექტორი. ეს იმას ნიშნავს, რომ შესაძლებელია ჩამოყალიბდეს ხარჯების ამოღების ორი სხვადასხვა სისტემა. ნარჩენების წარმომქმნელთა ამ ორი ძირითადი ჯგუფის მიერ წარმოქმნილ ნარჩენებს სხვადასხვაგვარი მართვა სჭირდება და შესაბამისად, ხარჯების ამოღების სისტემაც (მოსაკრებლები) განსხვავებული უნდა იყოს.

ზემოაღნიშნული მიდგომების გათვალისწინებით ჩამოყალიბდა მეექვსე მიზანი და შესაბამისი ამოცანები:

მიზანი 6. ნარჩენების მართვის ხარჯების სრული ამოღება „დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად

ამოცანა 6.1. მუნიციპალიტეტებში მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება 2020 წლისათვის და ეტაპობრივი განხორციელება 2030 წლისთვის

ამოცანა 6.2. კერძო სექტორიდან ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება 2020 წლისათვის და განხორციელება 2025 წლისთვის

მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება

ევროპის ზოგიერთ ქვეყანაში მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების შესახებ პირველი დებულებები 1990-იან წლებში ჩამოყალიბდა.

ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის (OECD) განმარტების მიხედვით, მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება (მგვ) არის „გარემოსდაცვითი პოლიტიკის მიდგომა, რომლის მიხედვითაც მწარმოებლის ვალდებულებები პროდუქტთან დაკავშირებით ფართოვდება და ვრცელდება პროდუქტის სასიცოცხლო ციკლის მომხმარებლის შემდგომ ეტაპზე“. პრაქტიკაში, მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება გულისხმობს წარმოებული პროდუქტისგან წარმოქმნილი ნარჩენების

შეგროვების და დამუშავების ვალდებულებას მწარმოებლის მიერ. მწარმოებელს შესაძლოა ეკისრებოდეს ამ ვალდებულებების შესრულების მხოლოდ ფინანსური, ან/ასევე - ორგანიზაციული უზრუნველყოფა.

მგვ მნიშვნელოვანი პრინციპია ნარჩენების ხელახალი გამოყენების, რეციკლირების ან აღდგენის გასაუმჯობესებლად. კოდექსის თანახმად, მგვ ძალაში შედის 2019 წლიდან; შესაბამისად, ის წარმოადგენს სტრატეგიის ნაწილს.

მგვ, ძირითადად, შემდეგი სახის ნარჩენებზეა ორიენტირებული: ბატარეები, ხმარებიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებები, ზეთები, შესაფუთი მასალა და ელექტრონული საქონლის ნარჩენები. ბევრ ქვეყანაში ძირითადი აქცენტი კეთდება ნახმარ ბატარეებზე, ზეთებსა და შესაფუთ მასალაზე, ვინაიდან ამ სახის ნარჩენები ადვილი სამართავია და გააჩნია ხელახალი გამოყენების, რეციკლირების ან აღდგენის უდიდესი პოტენციალი.

ბევრ ქვეყანაში მგვ-ს დანერგვა დაიწყო ისეთი ღონისძიებების კომბინირებით, როგორცაა, მაგალითად, გარკვეული მავნე ნივთიერებების გამოყენების აკრძალვა წარმოებაში და ნებაყოფლობითი შეთანხმებების მიღწევა ძირითად მწარმოებლებთან. ამის პარალელურად, დაინერგა ნარჩენების, მაგალითად, ბოთლების ჩაბარების შემთხვევაში თანხის დაბრუნების (refunding) და მარკირების სისტემები, რამაც ხელი შეუწყო ხელახალ გამოყენებასა და რეციკლირებას. სხვა გავრცელებულ შესაძლო ინსტუმენტებს მიეკუთვნება წამახალისებელი ეკონომიკური მექანიზმების გამოყენება და განთავსებამდე ნარჩენების დაშლის/ან რაოდენობის შემცირების სავალდებულო მოთხოვნის შემოღება.

მგვ-ის დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით, აუცილებელია საქართველოში მოხდეს ვალდებულებებისა და წამახალისებელი ზომების კომბინაცია და ეტაპობრივი განხორციელება.

აქედან გამომდინარე, იკვეთება მეშვიდე მიზანი და შესაბამისი ამოცანები:

მიზანი 7. მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ხელშეწყობა და დანერგვა

ამოცანა 7.1 ვალდებულებების განსაზღვრა მწარმოებლებისთვის 2019 წლისთვის

ამოცანა 7.2 მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა სხვადასხვა სახის ნარჩენების მართვისათვის:

	2020 წლისთვის	2025 წლისთვის	2030 წლისთვის
ბატარეები	20%	50%	80%
ზეთები	50%	75%	90%
შესაფუთი მასალები	40%	75%	90%

ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობა	20%	50%	80%
საბურავები	50%	70%	90%
აკუმულატორები	60%	80%	90%
ხმარებიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებები	20%	50%	80%

ამოცანა 7.3. მგვ წამახალისებელი მექანიზმების დანერგვა 2020 წლისთვის
მონაცემები ნარჩენების შესახებ

ნარჩენების შესახებ სარწმუნო მონაცემები მნიშვნელოვანია ნარჩენების მართვის მთელი სისტემისთვის, მათ შორის, ზოგადად, ნარჩენების მართვის პოლიტიკის შემუშავებისთვის, ყოველდღიური მართვისთვის, დაგეგმვისთვის, მონიტორინგისთვის და ა.შ.

სწორი და ამომწურავი ინფორმაციის მისაღებად მონაცემები უნდა გროვდებოდეს უწყვეტად და რეგულარულად. გარემოსდაცვითი, მათ შორის, ნარჩენებთან დაკავშირებული ინფორმაციის საჯარო ხელმისაწვდომობის საჭიროებას განსაზღვრავს ორჰუსის კონვენციაც. ინფორმაცია დაფუძნებული უნდა იყოს სანდო მონაცემებზე.

აქედან გამომდინარე, ისახება მერვე მიზანი და შესაბამისი ამოცანები:

მიზანი 8. ნარჩენების შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა

ამოცანა 8.1 ნარჩენების შესახებ მონაცემთა მართვის სისტემის (მონაცემების შეგროვება, ანგარიშგება და მონაცემთა ბაზა) შემუშავება და დანერგვა 2016 წლისათვის

ამოცანა 8.2 ნარჩენების შესახებ საჯაროდ ხელმისაწვდომი საინფორმაციო სისტემის შემუშავება და დანერგვა 2020 წლისთვის

მართვის შესაძლებლობები

ნარჩენების მართვის ეტაპობრივად განვითარებადი სისტემის შემუშავებისა და დანერგვისათვის, აუცილებელია შესაბამისი ადამიანური და ფინანსური რესურსების არსებობა საჯარო სექტორში, როგორც ცენტრალურ, ასევე, ადგილობრივ დონეზე. ადამიანური რესურსი საჭირო იქნება სისტემის შექმნის პირველ ეტაპზე (კანონმდებლობის შემუშავება, ხელმძღვანელობა, მონაცემთა შეგროვება, გეგმების მომზადება, გეგმების დამტკიცება, განხორციელება და ა.შ.). კვალიფიციური ადამიანური რესურსები საჭირო იქნება, ასევე, ნაგავსაყრელების ოპერირებისა და ნარჩენების მართვის ნებისმიერ საფეხურზე საჭირო ღონისძიებების გატარებისთვის.

კოდექსი რიგ დამატებით პასუხისმგებლობას აკისრებს გბრდს-ს. შესაბამისად, აუცილებელია შესაძლებლობათა ადეკვატური გაძლიერება. გბრდს გარდა მნიშვნელოვანია შესაძლებლობების გაძლიერება ნარჩენების მართვაში მონაწილე სხვადასხვა სახელმწიფო სტრუქტურებსა და მისდამი დაქვემდებარებულ უწყებებში (მაგ.: რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო; შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო; სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; ეკონომიკისა და

მდგრადი განვითარების სამინისტრო; ფინანსთა სამინისტრო) კანონმდებლობით განსაზღვრული მათი კომპეტენციების შესაბამისად.

განსაკუთრებით საყურადღებოა მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობების გაძლიერება. გრძელვადიან პერსპექტივაში მუნიციპალიტეტებმა შესაძლებელია სრული პასუხისმგებლობა აიღონ მუნიციპალური ნარჩენების მართვაზე. ამასთანავე, მათ შეუძლიათ შექმნან და მართონ მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ერთობლივი სისტემა. ასეთი მოწყობა კარგად არის აპრობირებული მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში.

საჭიროა კერძო სექტორის შესაძლებლობების გაძლიერება ნარჩენების დამუშავების სფეროში თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვის მიზნით. ასევე მნიშვნელოვანია მათი ცნობიერების ამაღლება კანონმდებლობით განსაზღვრული და ზოგადად, ნარჩენების მართვის სფეროში არსებული თანამედროვე სტანდარტებისა და მიდგომების შესახებ.

არანაკლებ მნიშვნელოვანია საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება. აუცილებელია საზოგადოებაში განათლების დონის ზრდა და უნარების განვითარება ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებით, რაც მიიღწევა როგორც ფორმალური, ასევე არაფორმალური განათლების ხელშეწყობით, კერძოდ კი შესაბამისი პროგრამების შემუშავებისა და განხორციელების გზით ყველა ასაკობრივი ჯგუფისათვის. ნარჩენების მართვის პრინციპები, იერარქია, მოსახლეობის როლის გაცნობა ნარჩენების მართვის ეფექტიანობის ზრდაში უნდა გახდეს როგორც სასკოლო და სკოლამდელი ასაკის სასწავლო პროგრამების, ასევე ცნობიერების ამაღლების ფართომასშტაბიანი კამპანიების, მათ შორის მასმედიის საშუალებით, მნიშვნელოვანი შემადგენელი ნაწილი.

შესაძლებლობების გაძლიერება მუდმივი პროცესია; შესაბამისად, ამ მიმართულებით სტრატეგიის მექანიზმი და ამოცანები შემდეგია:

მიზანი 9. საჯარო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე; ასევე, კერძო კომპანიების შესაძლებლობათა გაძლიერების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

ამოცანა 9.1 გზრდს-ს და სხვა ცენტრალური სტრუქტურების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება 2020 წლისთვის

ამოცანა 9.2 მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება 2020 წლისთვის

ამოცანა 9.3 კერძო სექტორის შესაძლებლობათა გაუმჯობესება 2020 წლისთვის

ამოცანა 9.4 საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების მართვის საკითხებზე 2030 წლისთვის.

4. სტრატეგიის შედეგები

გასათვალისწინებელია შედეგები, რომლებსაც სტრატეგიის განხორციელება მოიტანს.

4.1 შედეგები გარემოს დაცვის, მოსახლეობისა და პროფესიული ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროში

სტრატეგია გარემოს დაცვის მხრივ მხოლოდ დადებითი შედეგების მომტანია. მას დადებითი ეფექტი ექნება მოსახლეობის ჯანდაცვის კუთხითაც, განსაკუთრებით პროფესიული ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროებში.

ნარჩენების განთავსება ნებისმიერ შემთხვევაში რისკის შემცველია გარემოსთვის. ქვეყანაში ნარჩენების მართვის თანამედროვე მოდელის დანერგვა ხელს შეუწყობს ნარჩენების რესურსად გამოყენებას. ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირების შედეგად, შემცირდება სათბურის ეფექტის მქონე აირების გამოყოფა, რაც დღევანდელ დღეს განსაკუთრებული პოლიტიკური განხილვის საგანია.

ნარჩენების წყაროსთან სეპარირება ხელს შეუწყობს რეციკლირების განვითარებას, ასევე სამედიცინო და სპეციფიკური ნარჩენების უსაფრთხო მართვას, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია პროფესიული ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების, ასევე ტრანსპორტირების თვალსაზრისითაც. ინსინერაციის ან/და თანაინსინერაციის დანერგვით მოხდება ენერჯის აღდგენა, ნაცვლად ენერჯის მოხმარებისა, მაგალითად სამედიცინო ნარჩენების თერმული დამუშავების შემთხვევაში.

4.2 ტექნიკური და ფინანსური განხორციელებადობა

წინამდებარე სტრატეგიის ტექნიკური განხორციელებადობა ბევრი ქვეყნის მაგალითზე კარგად არის დოკუმენტირებული და ამასთან დაკავშირებით დღესდღეობით კითხვის ნიშნები არ არსებობს.

ფინანსური მხარე სტრატეგიის განხორციელებისათვის ძალიან მნიშვნელოვანი ასპექტია. ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული მიზნებისა და ამოცანების მიღწევა საკმაოდ ძვირადღირებულია. თუმცა, სარგებელი, რომელიც მიიღება ნარჩენების სწორი მართვით და შესაბამისად, ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე მიყენებული ზიანის თავიდან აცილებით, ასევე, მისი როგორც რესურსად გამოყენების პრაქტიკის დანერგვით, გაცილებით დიდია გრძელვადიან პერსპექტივაში.

სტრატეგია შესაბამისობაშია ევროკავშირის მიდგომებთან, თუმცა ამა თუ იმ ამოცანის გადასაჭრელად, მაგალითად, ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ხარჯების სრული ამოღების სისტემის შემუშავების/განხორციელების მისაღწევად, ასევე გასათვალისწინებელია ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა და დროის ფაქტორი. შესაბამისად, სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის მომზადების/განახლების დროს აუცილებელია, გათვალისწინებულ იქნეს ეს საკითხები.

სტრატეგიის განხორციელების სავარაუდო ხარჯები მოცემულია სამოქმედო გეგმაში.

4.3 სხვა დადებითი შედეგები

ნარჩენების მართვის სისტემის განვითარება ხელს შეუწყობს ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას საქართველოში, რადგან სექტორის ადმინისტრირება, ისევე როგორც შესაბამისი საწარმოების ოპერირება (მაგ. რეციკლირების საწარმო და ნაგავსაყრელები) მოითხოვს საკმაოდ ბევრ ადამიანურ რესურსს.

გარდა ამისა, სუფთა საცხოვრებელი და დასასვენებელი გარემო, ზოგადად, ხელს შეუწყობს ქვეყანაში ტურიზმის უკეთ განვითარებას.

დანართი 1 - ლოგიკური ჩარჩო

ხედვა	საქართველო ისწრაფვის გახდეს ნარჩენების პრევენციასა და რეციკლირებაზე ორიენტირებული ქვეყანა
მიზნები	
მიზანი 1	ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის შემუშავება, განხორციელება და აღსრულება
მიზანი 2	ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე
მიზანი 3	ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა
მიზანი 4	ნარჩენების ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის უსაფრთხო განთავსების უზრუნველყოფა
მიზანი 5	ნარჩენების პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება ან/და აღდგენა
მიზანი 6	ნარჩენების მართვის ხარჯების სრული ამოღება „დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად
მიზანი 7	მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ხელშეწყობა და დანერგვა
მიზანი 8	ნარჩენების შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა
მიზანი 9	საჯარო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე; ასევე, კერძო კომპანიების შესაძლებლობათა გაძლიერების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

მიზანი 1	ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის შემუშავება, განხორციელება და აღსრულება		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 1.1	ასოციირების შესახებ შეთანხმებიდან გამომდინარე ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესასრულებლად აუცილებელი სამართლებრივი აქტების მიღება და განხორციელება	2020	ეროვნული კანონმდებლობა შესაბამისობაშია ევროკავშირის დირექტივებთან/რეგულაციებთან ასოციირების ხელშეკრულების ვადების გათვალისწინებით (შესაბამისობის ცხრილები)
ამოცანა 1.2	საერთაშორისო კონვენციების ვალდებულებების ეროვნულ კანონმდებლობაში სრული ასახვა და განხორციელება	2020	კონვენციებით გათვალისწინებული მოთხოვნები ასახულია ეროვნულ კანონმდებლობაში

ამოცანა 1.3	ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ეფექტიანი აღსრულება	2025	ინსპექტირებული ობიექტების რაოდენობა კანონმდებლობის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მყოფი კომპანიების რაოდენობის ზრდა ნარჩენების უკანონო განთავსების შემცირება
-------------	---	------	---

მიზანი: 2	ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 2.1	ყველა მუნიციპალიტეტისთვის ნარჩენების მართვის პირველი ხუთწლიანი გეგმების შემუშავება და დამტკიცება	2017	დამტკიცებული გეგმების რაოდენობა
ამოცანა 2.2	კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება და სამინისტროსთან შეთანხმება	2016	შეთანხმებული გეგმების რაოდენობა

მიზანი 3	ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 3.1	კერძო და საჯარო სექტორების თანამშრომლობის ფორმების განსაზღვრა ნარჩენების მართვის სექტორში	2020	პოლიტიკის განმსაზღვრელი დოკუმენტი
ამოცანა 3.2	ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ოპერატორების მიერ კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების შესრულება	2020	შემუშავებული და დანერგილი რეგისტრაციის/სერტიფიცირების სისტემა დარეგისტრირებული/სერტიფიცირებული ოპერატორების რაოდენობა

ამოცანა 3.3	ნარჩენების შეგროვების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა:				იხ.ცხრილი	უკანონო განთავსების არარსებობა
		2020	2025	2030		
	მუნიციპალური ნარჩენები	90%	100%	100%		
	სახიფათო ნარჩენები	50%	75%	100%		
ამოცანა 3.4	სახიფათო ნარჩენების მართვის ეროვნული სისტემის ჩამოყალიბება				2025	სახიფათო ნარჩენები გროვდება და არ ერევა არასახიფათო ნარჩენებს
ამოცანა 3.5	ეროვნული ინიციატივების განხორციელება სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადების მართვისთვის				2025	შემუშავებულია სამოქმედო გეგმები და ინვენტარიზაციის ანგარიშები

მიზანი 4	ნარჩენების ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის უსაფრთხო განთავსების უზრუნველყოფა		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 4.1	ახალი თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელების და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად; არსებული ნაგავსაყრელების გაუმჯობესება/ოპერირება გარდამავალ პერიოდში ზოგიერთი კატეგორიის ნარჩენებისათვის (აზბესტის ნარჩენები, არასახიფათო ცხოველური ნარჩენები და სხვა), საჭიროების შემთხვევაში ცალკე უჯრედების მოწყობის გათვალისწინებით.	2025	მოწყობილი ნაგავსაყრელებისა და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების რაოდენობა
ამოცანა 4.2	არსებული ოფიციალური, მაგრამ უნებართვო	2023	დახურული ნაგავსაყრელების რაოდენობა

	ნაგავსაყრელების დახურვა		
ამოცანა 4.3	სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია	2020	დახურული სტიქიური ნაგავსაყრელების რაოდენობა
ამოცანა 4.4	ნაგავსაყრელებზე მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირება	2025	ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსების შემცირების პროცენტული მაჩვენებელი (ნაგავსაყრელების ანგარიშები)

მიზანი 5	ნარჩენების პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება ან/და აღდგენა					
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი			
ამოცანა 5.1	ქალაქის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების სისტემის ჩამოყალიბება	2025	მუნიციპალიტეტის რაოდენობა, სადაც დანერგილია სეპარირებული შეგროვების სისტემა			
ამოცანა 5.2	ქალაქის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის რეციკლირების შემდეგი მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა:	იხ. ცხრილი	რეციკლირებული ნარჩენების პროცენტული მაჩვენებლები			
				2020 წლისთვის	2025 წლისთვის	2030 წლისთვის
	ქალაქი			30%	50 %	80%
	მინა			20%	50%	80%
	მეტალი			70%	80%	90%
პლასტიკი	30%	50%	80%			
ამოცანა 5.3	კომპანიების მიერ ნარჩენების პრევენციის ხელშეწყობა და კომპანიების მიერ პრევენციის ღონისძიებების განხორციელება 2020 წლისთვის	2020	კომპანიების მიერ ნარჩენების შემცირების პროცენტული მაჩვენებელი			

ამოცანა 5.4	ენერჯის აღდგენა იმ ნარჩენებიდან, რომელთა ხელახალი გამოყენება ან რეციკლირება არ მომხდარა	2025	ენერჯის აღდგენის მიზნით გამოყენებული ნარჩენის რაოდენობა
ამოცანა 5.5	ნარჩენების რეციკლირებისა და ენერჯის აღდგენის ობიექტების მოწყობა	2025	შესაბამისი ობიექტების რაოდენობა

მიზანი 6	ნარჩენების მართვის ხარჯების სრული ამოღება „დამზინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 6.1	მუნიციპალიტეტებში მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და ეტაპობრივი განხორციელება	2020 - 2030	სახელმწიფოს მხრიდან სუბსიდირების შემცირების პროცენტული მაჩვენებელი
ამოცანა 6.2	კერძო სექტორიდან ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და განხორციელება	2020-2025	სახელმწიფოს მხრიდან სუბსიდირების შემცირების პროცენტული მაჩვენებელი

მიზანი 7	მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ხელშეწყობა და დანერგვა						
	მიზნები	ვადა	ინდიკატორი				
ამოცანა 7.1	ვალდებულებების განსაზღვრა მწარმოებლებისთვის	2019	შემუშავებული კანონმდებლობა				
ამოცანა 7.2	მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა სხვადასხვა სახის ნარჩენების მართვისათვის:	იხ. ცხრილი	პროცენტული მაჩვენებელი თითოეული ნაკადის მიხედვით				
					2020	2025	2030
	ბატარეები				20%	50%	80%
	ზეთები				50%	75%	90%
	შესაფუთი მასალები				40%	75%	90%
	ნეემ				20%	50%	80%
საბურავები	50%	70%	90%				

	აკუმულატორები	60%	80%	90%		
	ხმარებიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებები	20%	50%	80%		
ამოცანა 7.3	მგვ წამახალისებელი მექანიზმების დანერგვა			2020	სპეციფიკური ნარჩენების პრევენციისა და რეციკლირების ზრდა	

მიზანი 8	ნარჩენების შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 8.1	ნარჩენების შესახებ მონაცემთა მართვის სისტემის (მონაცემების შეგროვება, ანგარიშგება და მონაცემთა ბაზა) შემუშავება და დანერგვა	2016	მოქმედი ელექტრონული სისტემა
ამოცანა 8.2	ნარჩენების შესახებ საჯაროდ ხელმისაწვდომი საინფორმაციო სისტემის შემუშავება და დანერგვა	2020	მოქმედი სისტემა და განახლებადი მონაცემთა ბაზა

მიზანი 9	საჯარო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე; ასევე, კერძო კომპანიების შესაძლებლობათა გაძლიერების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 9.1	გბრდს-ს და სხვა ცენტრალური სტრუქტურების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება	2020	კვალიფიციური პერსონალის არსებობა და ხელმისაწვდომი ფისკალური საშუალებები
ამოცანა 9.2	მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება	2020	კვალიფიციური პერსონალის არსებობა და ხელმისაწვდომი ფისკალური საშუალებები

ამოცანა 9.3	კერძო სექტორის შესაძლებლობათა გაუმჯობესება	2020	კერძო კომპანიების რაოდენობა, რომლებიც ჩართულნი არიან მგვის პროცესში და რომლებიც ასრულებენ კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს
ამოცანა 9.4	საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების მართვის საკითხებზე	2030	ჩატარებული კამპანიების რაოდენობა

[1] ნარჩენების მართვის კოდექსი, მუხლი 12

[2] ნარჩენების მართვის კოდექსი, მუხლი 4 (2) და მუხლი 5 (1)

[3] მდგრად ორგანულ დამაბინძურებლებთან დაკავშირებული ღონისძიებები გაწერილია ეროვნულ განმახორციელებელ გეგმაში (NIP), რომელიც მუშავდება სტოკჰოლმის კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისად და გლობალური გარემოს დაცვის ფონდის (GEF) ფინანსური მხარდაჭერით

[4] ნარჩენების მართვის კოდექსი, მუხლი 4 (1)

[5] ნარჩენების მართვის კოდექსი, მუხლი 5 (2)

[6] ნარჩენების ინტეგრირებული მართვის პრინციპი გულისხმობს ხარჯ-ეფექტურობის მიდგომის გამოყენებას ნარჩენების მართვაში .

ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა 2016–2030

ეს ანგარიში მომზადებულია ევროპული კომისიის ფინანსური დახმარებით. ამ ანგარიშში გამოთქმული მოსაზრებები კონსულტანტებს ეკუთვნით და შესაძლებელია არ ასახავდნენ ევროპული კომისიის მოსაზრებებს.

P particip

Particip-led Consortium comprising: Particip, Adelphi, AETS, Bipro, ELLE, ETI Consulting, Geotest, HTSPE, Milieu, NIRAS, PEMConsult, Poseidon

აბრევიატურები

გბრდს	საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო
მგვ	მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება
ნეემ	ნარჩენი ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობა
ნმეს	ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია
ნმესგ	ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა
რგის	საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო
LFA	ლოგიკური ჩარჩო-მიდგომა (Logical Framework Approach).

1. შესავალი

საქართველოს ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმა (ნმესგ) – შემდგომში მოხსენიებული, როგორც „სამოქმედო გეგმა“ – შემუშავებულია ნარჩენების მართვის კოდექსისა და ევროკავშირ-საქართველოს ასოცირების შესახებ შეთანხმებით გათვალისწინებული დირექტივების მოთხოვნების შესაბამისად. სამოქმედო გეგმის მიზანია საქართველოში ნარჩენების მართვის განვითარების პროცესის ჰარმონიზება ევროკავშირის ნარჩენების მართვის პოლიტიკასთან.

სამოქმედო გეგმამდე შემუშავდა ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია (ნმეს). სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა საქართველოს ნარჩენების მართვის პოლიტიკის

განუყოფელი ნაწილებია. სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებები დაკავშირებულია სტრატეგიით განსაზღვრულ მიზნებსა და ამოცანებთან.

სტრატეგია მოიცავს 15-წლიან პერიოდს (2016-2030 წწ.), სამოქმედო გეგმა კი შემუშავდება ყოველ 5 წელიწადში ერთხელ. პირველი სამოქმედო გეგმა მოიცავს 2016-2020 წლებს. სამოქმედო გეგმა ცოცხალი დოკუმენტია, რომელიც შეიძლება განახლდეს. სტრატეგიასა და სამოქმედო გეგმას აქვს ერთიანი ფორმატი და სამოქმედო გეგმაში წარმოდგენილი ღონისძიებები ემსახურება სტრატეგიით განსაზღვრული მიზნებისა და ამოცანების განხორციელებას (იხ. დანართი 1).

სამოქმედო გეგმა შესაბამისობაშია 2012-2016 წლების საქართველოს გარემოს დაცვის მოქმედებათა ეროვნულ პროგრამასთან და ითვალისწინებს საქართველოს გარემოსდაცვითი საქმიანობის შეფასების (გაეროს ევროპული ეკონომიკური კომისია, 2015 წ.) რეკომენდაციებს.

სამოქმედო გეგმაში მოცემული ფინანსური გათვლები საპროგნოზოა და დაზუსტდება კონკრეტული ღონისძიებების განსაზღვრის შესაბამისად.

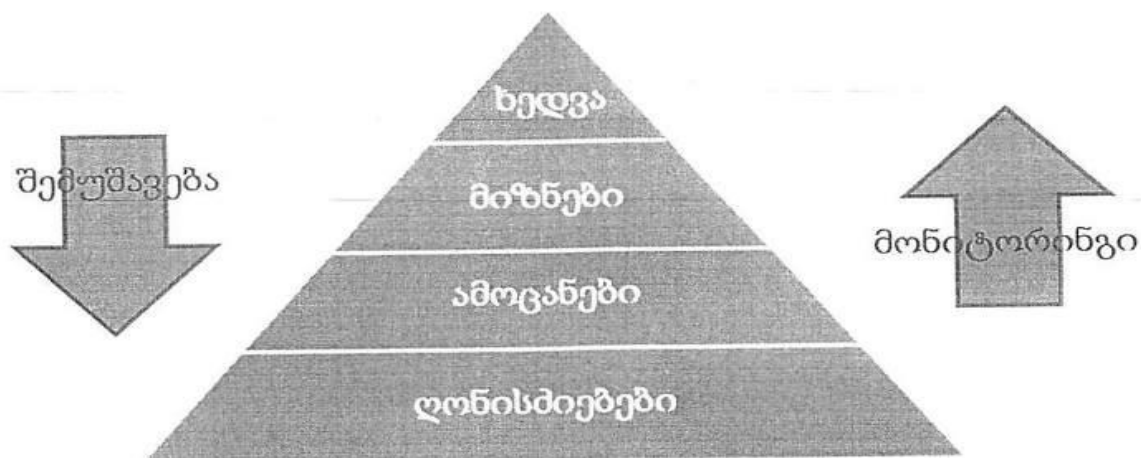
სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავების პროცესში გამოყენებული იყო „ლოგიკური ჩარჩო-მიდგომა“ (Logical Framework Approach – LFA), რომელიც ითვალისწინებს არსებული სიტუაციის შეფასებას და გამოწვევების იდენტიფიცირებას; ასევე შესაბამისი მიზნების განსაზღვრასა და პრობლემების გადაჭრის გზების ჩამოყალიბებას.

თითოეული დასახული მიზნისათვის სტრატეგიაში გაწერილია ამოცანები (შესრულების ვადების მითითებით). თითოეული ამოცანის მისაღწევად საჭიროა შესაბამისი ღონისძიებების განხორციელება, რომლებიც შეადგენენ სამოქმედო გეგმის ძირითად ნაწილს.

LFA მიდგომა შეიძლება შემდეგნაირად გამოიხატოს:

- ხედვა
- მიზნები (ხედვის შესაბამისად)
- ამოცანები (მიზნების შესაბამისად)
- ღონისძიებები (ამოცანების შესაბამისად)

ქვემოთ ილუსტრირებულია აღნიშნული მიდგომა:

აღნიშნული მეთოდი საშუალებას იძლევა განისაზღვროს მოკლევადიანი, საშუალოვადიანი და გრძელვადიანი ამოცანები. ღონისძიებები კი აუცილებლად კონკრეტული უნდა იყოს და მითითებული ჰქონდეს შესრულების ვადები.

LFA მიდგომა საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს (გბრდს) მისცემს გეგმის განხორციელების მონიტორინგისა და მთავრობისთვის ყოველ სამ წელიწადში ერთხელ ანგარიშის წარდგენის საშუალებას.

კოდექსის¹ მიხედვით, ამოცანებისა და ღონისძიებების განსაზღვრისას, სავალდებულოა ეკოლოგიური სარგებლის და ტექნიკურ-ფინანსური საკითხების გათვალისწინება. გეგმით გათვალისწინებული ამოცანებისა და ღონისძიებების განხორციელება უზრუნველყოფს ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის უსაფრთხო პირობების შექმნას, რაც მოკლედ მიმოხილულია მე-4 თავში.

სამოქმედო გეგმა შემუშავებულია ინტენსიური კონსულტაციების საფუძველზე დაინტერესებულ მხარეებთან. მიზნები, ასევე ამოცანები და ღონისძიებები, მათი მნიშვნელობის მეტი თვალსაჩინოებისათვის, დაჯგუფებულია ცხრა მიმართულებად:

1. კანონმდებლობა
2. ნარჩენების მართვის დაგეგმვა
3. ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება
4. ნაგავსაყრელები
5. პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება და აღდგენა

6. ხარჯების ამოღება
7. მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება
8. მონაცემები ნარჩენების შესახებ
9. მართვის შესაძლებლობები.

საერთაშორისო გამოცდილება ცხადყოფს, რომ ნარჩენების მართვა საკმაოდ რთული პროცესია და მართვის ისეთი სისტემის შექმნა, რომელიც შესაბამისობაში იქნება მსოფლიოს ყველაზე განვითარებული ქვეყნების ანალოგიურ სისტემებთან, ხანგრძლივი პროცესია. შესაბამისად, სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის მიზანია შექმნას მყარი საფუძველი ქვეყანაში ნარჩენების მართვის სისტემის ეტაპობრივი ჩამოყალიბებისა და განვითარებისთვის, საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილებისა და ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური სიტუაციის გათვალისწინებით. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქმედო გეგმაში მნიშვნელოვანი ადგილი ეთმობა შესაძლებლობების გაძლიერებას, (პერსონალის კომპეტენტურობა, ფისკალური საშუალებები, ადმინისტრაციული სისტემები და ა.შ.) მმართველობის ყველა დონეზე და ზოგადად – ცნობიერების ამაღლებას.

წინამდებარე სამოქმედო გეგმა მომზადებულია ნარჩენების მართვის კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად და მასში წარმოდგენილი ინფორმაცია ასახავს 2015 წლისათვის არსებულ მდგომარეობას.

2. არსებული მდგომარეობა და სამომავლო საჭიროებები

ნარჩენების სფეროში არსებული მდგომარეობა და მასთან დაკავშირებული გამოწვევები მოკლედ განხილულია ნარჩენების მართვის ეროვნულ სტრატეგიაში. იმის გამო, რომ ქვეყანაში არ არსებობდა ნარჩენების აღრიცხვა-ანგარიშგების სისტემა, სამოქმედო გეგმაში ნარჩენების სახეობების, მახასიათებლებისა და რაოდენობის შესახებ წარმოდგენილი ინფორმაცია არ არის სრული.

2.1. ნარჩენების მართვა დღეის მდგომარეობით

ნარჩენების შეგროვების, განთავსებისა და რეციკლირების სისტემები ამ ეტაპზე შეზღუდულად არის წარმოდგენილი საქართველოში. აღნიშნულთან დაკავშირებით, განსაკუთრებით პრობლემატურ საკითხს წარმოადგენს სახიფათო და ინდუსტრიული (საწარმოების) ნარჩენების მართვა.

ნარჩენების შეგროვების მომსახურება არ მოიცავს სასოფლო დასახლებებს. არსებული ნაგავსაყრელები, რამდენიმე გამონაკლისის გარდა, არ შეესაბამება საერთაშორისო

სტანდარტებს. ქვეყანაში არსებობს უნებართვო და ე.წ. არაკონტროლირებადი სტიქიური ნაგავსაყრელები.

ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანია ნარჩენების მართვის კოდექსის მიღება, რომელიც აწესებს მოთხოვნებს ქვეყანაში ნარჩენების მართვის მომავალი განვითარებისთვის. ასევე, ერთ-ერთ ყველაზე პოზიტიურ ნაბიჯად შეიძლება ჩაითვალოს ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისი რეგიონული ნაგავსაყრელების მოწყობის ინიცირება ცენტრალიზებული მართვის სისტემით.

ნარჩენების წარმოქმნა

საქართველოში ყოველწლიურად დაახლოებით 900 ათასი ტონა მუნიციპალური ნარჩენი წარმოიქმნება, საიდანაც 700 ათასი ტონა განთავსდება ოფიციალურ ნაგავსაყრელებზე.

საქართველოს სამ რეგიონში ჩატარებული სხვადასხვა სახის შეფასებების საფუძველზე დადგინდა, რომ მუნიციპალური ნარჩენები ძირითადად შედგება საკვების და ბალის (~60%), ქაღალდის და მუყაოს (~10%), პლასტიკის (~10%) და მცირე რაოდენობით სახიფათო ნარჩენებისგან (<1%).

რაც შეეხება სახიფათო ნარჩენებს, ქვეყანაში ვადაგასული პესტიციდების რაოდენობა შეადგენს დაახლოებით 4 000 ტონას, პოლიქლორირებული ბიფენილების რაოდენობა – 600 ტონას, ხოლო დარიშხანის შემცველი ნარჩენები დაახლოებით 120 000 ტონას. საქართველოში ყოველწლიურად დაახლოებით 1 500 ათასი ტონა სახიფათო სამედიცინო ნარჩენი წარმოიქმნება. უცნობია ყოველწლიურად წარმოქმნილი სხვა სახის სახიფათო და სამრეწველო ნარჩენების რაოდენობა.

იმპორტი და ექსპორტი

საქართველოში სახიფათო ნარჩენების ტრანსსაზღვრო გადაზიდვები ხორციელდება ბაზელის კონვენციის და ეროვნული კანონმდებლობის მოთხოვნებისა და პროცედურების შესაბამისად. საბაჟო დეპარტამენტის ინფორმაციის თანახმად, 2013 წელს საქართველოდან 36 ათასი ტონა ნარჩენი იქნა ექსპორტირებული, ხოლო ნარჩენების იმპორტმა 17 ათასი ტონა შეადგინა.

ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების არსებული სისტემები

ნარჩენების შეგროვება ხორციელდება მუნიციპალიტეტების მჭიდროდ დასახლებულ ადგილებში. სასოფლო დასახლებებში ძირითადად არ ხდება ნარჩენების შეგროვების მომსახურების მიწოდება. ნარჩენების კონტეინერები და ნაგავმზიდები უმეტეს შემთხვევაში არ შეესაბამება სტანდარტებს.

დღესდღეობით არ არსებობს ნარჩენების წყაროსთან სეპარირების სისტემები.

საქართველოში აღრიცხულია 60-მდე ნაგავსაყრელი. მათგან, 2015 წლის მდგომარეობით, 13 დაიხურა, ხოლო 28 განახლდა. ასევე, მოეწყო სამი სანიტარიული ნაგავსაყრელი, კერძოდ:

- თბილისის ნაგავსაყრელი
- რუსთავის ნაგავსაყრელი
- ბორჯომის ნაგავსაყრელი .

დაგეგმილია სამი ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის მშენებლობა:

- აჭარის ა/რ-ის ნაგავსაყრელი;
- იმერეთის რეგიონული ნაგავსაყრელი (მოემსახურება იმერეთის და რაჭა-ლეჩხუმი-ქვემო სვანეთის რეგიონებს);
- ქვემო ქართლის რეგიონული ნაგავსაყრელი.

ქვეყანაში არის ბევრი უნებართვო და არაკონტროლირებადი სტიქიური ნაგავსაყრელი.

ქვეყანაში არ არის ინერტული ნარჩენების ოფიციალური ნებართვის მქონე ნაგავსაყრელები. შესაბამისად, ინერტული, მათ შორის სამშენებლო ნარჩენები ნაწილობრივ განთავსდება არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელებზე ან გამოიყენება გარკვეული ინფრასტრუქტურული ობიექტების მშენებლობისას ამოვსებითი/მოსწორებითი სამუშაოებისათვის.

სახიფათო ნარჩენების მართვა

უცნობია ყოველწლიურად წარმოქმნილი სახიფათო ნარჩენების რაოდენობა. არ ხდება მუნიციპალური სახიფათო და სხვა ნარჩენების სეპარირებული შეგროვება.

ქვეყანაში არ მოქმედებს სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი. ხდება მხოლოდ გარკვეული სახის სახიფათო ნარჩენების ინსინერაცია და ისიც შეზღუდული რაოდენობით.

სპეციფიკური ნარჩენების მართვის არსებული სისტემა

საქართველოში არ არსებობს სპეციფიკური ნარჩენების მართვის, მათ შორის, სეპარირებული შეგროვების სისტემები, თუმცა არსებობს გარკვეული გამოცდილება სპეციფიკური ნარჩენების გადამუშავების კუთხით (როგორცაა, მაგალითად საბურავები, აკუმულატორები, შეფუთვის ნარჩენები და სხვა).

ნარჩენებით დაბინძურებული ადგილები

საქართველოში თითქმის ყველა დასახლებაშია ერთი ან მეტი სტიქიური ნაგავსაყრელი. სავარაუდოდ, აღნიშნულ ნაგავსაყრელებზე ნიადაგი უმეტესად დაბინძურებულია. ასევე, შესაძლებელია უარყოფითი ზემოქმედება შეიმჩნეოდეს ზედაპირულ და გრუნტის წყლებზეც. საქართველოში დაიწყო ზოგიერთი დახურული ნაგავსაყრელის რემედიაცია და მონიტორინგი. არ არის ჩატარებული ისტორიულად დაბინძურებული ადგილების სრული ინვენტარიზაცია. ასევე, მცირე გამონაკლისების გარდა, არ არის შეფასებული რისკები და არ არის შემუშავებული რემედიაციის გეგმები.

ნარჩენების მართვის ორგანიზება

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო პასუხისმგებელია ეროვნულ დონეზე ნარჩენების პოლიტიკის, სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის, ასევე კანონმდებლობის შემუშავებასა და განხორციელების კოორდინირებაზე. მუნიციპალიტეტები პასუხისმგებლები არიან მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების სისტემის დანერგვასა და გამართულ ფუნქციონირებაზე. ნარჩენების ტრანსპორტირებაზე გადაზიდვაზე საბაჟო კონტროლს ახორციელებს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სსიპ – შემოსავლების სამსახურის საბაჟო დეპარტამენტი, ხოლო ბაზელის კონვენციის კომპეტენტურ ორგანოს წარმოადგენს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო.

საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს მართვაში არსებული შპს „საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია“ პასუხისმგებელია არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელებისა და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობასა და მართვაზე, ასევე მათ დაქვემდებარებაში არსებული ნაგავსაყრელების დახურვაზე (გარდა აჭარის ა/რ და ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ნაგავსაყრელებისა).

2.2. ნარჩენების მართვა სამომავლოდ

სამომავლოდ ნარჩენების მართვა ძირითადად უნდა იყოს საჯარო სექტორის პასუხისმგებლობა. სამრეწველო და მუნიციპალური ნარჩენი არ უნდა წარმოადგენდეს პრობლემას მოსახლეობისა თუ სამრეწველო სექტორისთვის და მათთვის მიწოდებული სახელმწიფო მომსახურება ამ სფეროში უნდა იყოს არამომგებიანი, თუმცა მომსახურების ღირებულება სრულად უნდა ფარავდეს ნარჩენების მართვის ხარჯებს. ამასთან ერთად, სახელმწიფომ უნდა შექმნას შესაბამისი პირობები კერძო სექტორის ჩართულობისათვის ნარჩენების მართვაში, განსაკუთრებით რეციკლირებისა და აღდგენის ღონისძიებებში.

ნარჩენების მართვა უნდა ხორციელდებოდეს „დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად, ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული გარემოსდაცვითი რისკების

გათვალისწინებით. მაღალი რისკების არსებობის შემთხვევაში, ყურადღებით უნდა იქნეს განხილული პრივატიზებისა და მისი მიზანშეწონილობის საკითხი.

არსებული რეალობიდან გამომდინარე, აუცილებელია ახალი ან დამხმარე ინფრასტრუქტურული ობიექტების მშენებლობა და ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ღონისძიებების გატარება.

ნარჩენების წარმოქმნა

მონაცემები ნარჩენების შესახებ ძალიან მწირია, თუმცა კოდექსით განსაზღვრული აღრიცხვა-ანგარიშგების სისტემა იძლევა სრულყოფილი მონაცემების მიღებისა და მონაცემთა ბაზის წარმოების საშუალებას. შესაბამისად, შემდეგი ქვეთავები ინდიკატორული ხასიათისაა და განსაზღვრავს სამომავლო მიმართულებებს.

ინფრასტრუქტურის სისტემის საჭიროება

ნარჩენების მართვა ითვალისწინებს რთული ინფრასტრუქტურული სისტემის არსებობას შეგროვების (მათ შორის, სეპარირებული შეგროვების), ტრანსპორტირების, გადამტვირთავი სადგურების, რეციკლირების, აღდგენის და განთავსების ობიექტების ჩათვლით. ეფექტიანი ინფრასტრუქტურის შესაქმნელად, საჭიროა ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევები და შეფასებები ეროვნულ ან რეგიონულ/მუნიციპალურ დონეებზე მომავალში წარმოქმნილ ნარჩენებთან დაკავშირებით.

ახალი ნაგავსაყრელები

საჭიროა ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელების მოწყობა საქართველოში. ნაგავსაყრელების მშენებლობა უკვე განსაზღვრულია იმერეთისა და ქვემო ქართლის რეგიონებში. მიმდინარეობს ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევა სამეგრელო-ზემო სვანეთსა და კახეთში რეგიონული ნაგავსაყრელების აშენების მიზნით. გარდა ამისა, საჭიროა ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელების მშენებლობა, რომელიც მოემსახურება შიდა ქართლის, მცხეთა-მთიანეთისა და და სამცხე-ჯავახეთის რეგიონებს.

ნარჩენების აღდგენა

საქართველოში ნარჩენების აღდგენის დიდი პოტენციალია. სხვადასხვა სახის ნარჩენი, რომელიც შეიძლება გამოყენებული იქნეს როგორც რესურსი, განთავსებულია ნაგავსაყრელებზე. არ ხდება წარმოქმნილი სამედიცინო ნარჩენების ინსინერაცია/თანაინსინერაციის შედეგად ენერჯის აღდგენა.

სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების აღდგენის მიზნით საჭიროა ნარჩენების წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების ან/და დახარისხების (სორტირების) სისტემების დანერგვა და

ინსინერაცია/თანაინსინერაციის გზით ენერჯის აღდგენა იმ ნარჩენებიდან, რომელიც რეციკლირებას არ ექვემდებარება.

ნარჩენების ინსინერაცია ან/და თანაინსინერაცია ითვალისწინებს ნაგავსაყრელზე განსათავსებელი ნარჩენის მინიმუმზაციას და ამავედროულად ენერჯის აღდგენას. სითბოსა და ენერჯის კომბინირებული წარმოქმნა ნარჩენებიდან ენერჯის მიღების ყველაზე ეფექტიანი საშუალებაა. ინსინერაციის დროს მხოლოდ სითბოს მიღებით ხდება დაახლოებით 40% ენერჯის აღდგენა, მაშინ როცა ზემოაღნიშნული კომბინაციით აღდგება ენერჯის 80-85%. თუმცა ენერჯის ასეთი კომბინირებული აღდგენის საინვესტიციო ღირებულება საკმაოდ მაღალია.

ენერჯის აღდგენა უნდა განხორციელდეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს ცენტრალური გათბობის სისტემები და შესაბამისი მომხმარებელი. ელექტროგადამცემი ქსელიც ისე უნდა იყოს მოწყობილი, რომ უზრუნველყოფილი იყოს ენერჯის მოხმარება ზემოთ აღწერილი კომბინირებული აღდგენის შემთხვევაში.

არსებული ნაგავსაყრელების დახურვა და განახლება

არსებული ოფიციალური, მაგრამ უნებართვო ნაგავსაყრელებისათვის უნდა მომზადდეს ნაგავსაყრელის კანონმდებლობის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანის გეგმა, რაც გულისხმობს ნაგავსაყრელის ფუნქციონირების გაგრძელებას ან დახურვას. შესაბამისობის გეგმებს ითანხმებს გზრდს. ასევე, უნდა დაიხუროს სტიქიური ნაგავსაყრელები. ამ საკითხების გადაჭრის მიზნით საჭიროა ჩატარდეს ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევები.

ნარჩენების მართვის მოწყობა

ნარჩენების მართვა უნდა იყოს მაქსიმალურად დეცენტრალიზებული და მომავალში მუნიციპალური ნარჩენების მართვაზე მთელი პასუხისმგებლობა შესაძლებელია მუნიციპალიტეტებმა აიღონ. მუნიციპალიტეტებმა მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება უნდა უზრუნველყონ საკუთარი ძალებით ან კონტრაქტების საფუძველზე. უფრო გრძელვადიან პერსპექტივაში შესაძლებელია ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელების მართვაზე მუნიციპალიტეტები გახდნენ პასუხისმგებლები.

მუნიციპალიტეტების მიერ ნარჩენების ეფექტიანი მართვისათვის საჭირო იქნება მუნიციპალიტეტთაშორისი ერთობლივი სამსახურების/გაერთიანებების ჩამოყალიბება. საერთაშორისო პრაქტიკის გათვალისწინებით, უნდა შეიქმნას სამსახურის საქმიანობაზე პასუხისმგებელი საბჭო, რომელშიც შევლენ წარმომადგენლები თითოეული მუნიციპალიტეტიდან.

ასეთი სამსახურები შეიძლება პასუხისმგებელნი იყვნენ ასევე ნარჩენის ხელახალ გამოყენებაზე, რეციკლირებასა და აღდგენაზე შესაძლებლობების ფარგლებში.

საერთაშორისო გამოცდილებით, მსგავსი მუნიციპალიტეტშიორისი ორგანიზაციები ხშირად ინაწილებენ პასუხისმგებლობებს ერთმანეთში. მაგალითად, ერთი ორგანიზაცია უზრუნველყოფს ქაღალდის ან მეტალის რეციკლირებას, მეორე ენერჯის აღდგენას და ა.შ., რათა უზრუნველყოფილი იყოს სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადების ეფექტიანი მართვა.

სახიფათო ნარჩენების მართვა უნდა იყოს ცენტრალიზებულად კოორდინირებული სისტემა.

ნარჩენების პრევენცია

მნიშვნელოვანი ყურადღება უნდა მიექცეს ნარჩენების პრევენციას. ამა თუ იმ პროდუქციის საწარმოებლად გამოიყენება საკმაოდ ღირებული რესურსები. სამრეწველო სექტორის მიერ საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნოლოგიების დანერგვით რესურსების ოპტიმალური გამოყენება და შესაბამისად, ნარჩენების წარმოქმნის შემცირება სამრეწველო პროცესსა თუ სხვა საოპერაციო ღონისძიებების განხორციელებისას, მნიშვნელოვანი წინგადადგმული ნაბიჯია ნარჩენების პრევენციის მიმართულებით.

ნარჩენების პრევენციის მისაღწევად ეფექტიან მექანიზმს წარმოადგენს მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება; ასევე მნიშვნელოვანია საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება.

2.3. ინვესტიციების საჭიროება და საოპერაციო ხარჯები

ნარჩენების მართვის არსებული სისტემის რადიკალურად შეცვლა საკმაოდ ძვირადღირებული და ხანგრძლივი პროცესია. გარდა ამისა, ნარჩენების მართვის ახალი სისტემის შექმნა დიდ საინვესტიციო ხარჯებს მოითხოვს.

ინვესტიციების საჭიროება და დაფინანსების წყაროები

ნარჩენების მართვა საერთაშორისო დონორებისა და ბანკების ინტერესის საგანს წარმოადგენს და საქართველოშიც დაწყებულია ეს პროცესი. ინვესტიციები განსაკუთრებით საჭიროა ახალი თანამედროვე ნაგავსაყრელების მშენებლობისათვის. თუმცა ნარჩენების მართვის ეფექტიანი სისტემის მისაღებად, ინვესტიციები საჭიროა სხვა ინფრასტრუქტურული ობიექტებისა და ნარჩენების მართვის თანამედროვე ტექნოლოგიებისა და აღჭურვილობებისთვის. მათ შორის, ეს ეხება ნარჩენების ტრანსპორტირებას, რადგან თანამედროვე სატრანსპორტო საშუალებები და უკეთესი ინფრასტრუქტურა მნიშვნელოვანია მთლიანი სისტემის ეფექტიანობის ზრდის და გარემოს დაბინძურების შემცირების თვალსაზრისით.

ინვესტიციები იქნება საჭირო ისეთი საბაზისო ადმინისტრაციული სისტემის ჩამოყალიბებისთვისაც, როგორცაა მაგალითად, მონაცემების შეგროვება და საზოგადოების წვდომის უზრუნველყოფა ნარჩენებთან დაკავშირებულ ინფორმაციაზე.

საოპერაციო ხარჯები

გრძელვადიან პერსპექტივაში, საოპერაციო ხარჯები მთლიანად უნდა დაიფაროს „დამბინძურებლების“ მიერ (ხარჯების სრული ამოღების სისტემა) „დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად. თუმცა, საქართველოში, ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური პარამეტრების გათვალისწინებით, ამის განხორციელება რთული იქნება მომდევნო უახლოესი წლების განმავლობაში.

ნარჩენების მართვაში ჩართული ცენტრალური სტრუქტურების შესაძლებლობების გასაძლიერებლად საჭირო იქნება დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ხოლო მუნიციპალიტეტებს დასჭირდებათ შესაბამისი სახსრების მობილიზება საკუთარი ნარჩენების მართვის მიზნით.

2.4. ტექნიკური დახმარება

ბოლო ათწლეულის განმავლობაში ევროპასა და სხვა განვითარებულ ქვეყნებში დაგროვდა ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული მდიდარი გამოცდილება. შესაბამისად, საქართველოს აქვს შესაძლებლობა, გაიზიაროს კარგი გამოცდილება და არ გაიმეოროს ის შეცდომები, რაც განვითარებული ქვეყნების მიერ იქნა დაშვებული ამ სექტორის განვითარების ადრეულ ეტაპზე.

3. ნარჩენების მართვის ღონისძიებები

3.1. ხედვა, ამოცანები, მიზნები და ღონისძიებები

საქართველოში ნარჩენების მართვის ხედვა შემდეგნაირია:

„საქართველო ისწრაფვის გახდეს ნარჩენების პრევენციასა და რეციკლირებაზე ორიენტირებული ქვეყანა“, რაც მიიღწევა:

- ნარჩენების პრევენციის, ხელახალი გამოყენების, რეციკლირებისა და აღდგენის ღონისძიებების გატარებით
- მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების უზრუნველყოფით საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე
- ნარჩენების წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების დანერგვით
- ხარჯების სრული ამოღების დანერგვით

- მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების დანერგვით
- ინიციატივების განხორციელებით სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადებზე
- საჯარო-კერძო პარტნიორობის ჩამოყალიბებით
- სტრატეგიის მიზნების მისაღწევად საჭირო წამახალისებელი მექანიზმების დანერგვით .

ქვემოთ მოყვანილი მიზნები, შესაბამისი ამოცანები და ღონისძიებები გაწერილია იმავე თანმიმდევრობით, როგორც სტრატეგიაში:

კანონმდებლობა

მიზანი 1. ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის შემუშავება, განხორციელება და აღსრულება

ამოცანა 1.1. ასოცირების შესახებ შეთანხმებიდან გამომდინარე ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესასრულებლად აუცილებელი სამართლებრივი აქტების მიღება და განხორციელება 2020 წლისთვის

ამოცანა 1.2. საერთაშორისო კონვენციების ვალდებულებების ეროვნულ კანონმდებლობაში სრული ასახვა და განხორციელება 2020 წლისთვის

ამოცანა 1.3. ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ეფექტიანი აღსრულება 2025 წლისთვის.

ნარჩენების მართვის დაგეგმვა

მიზანი 2. ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე

ამოცანა 2.1. ყველა მუნიციპალიტეტისთვის ნარჩენების მართვის პირველი ხუთწლიანი გეგმების შემუშავება და დამტკიცება 2017 წლისთვის

ამოცანა 2.2. კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება და სამინისტროსთან შეთანხმება 2016 წლისთვის.

ნარჩენების შეგროვება და ტრანსპორტირება

მიზანი 3. ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა

ამოცანა 3.1. კერძო და საჯარო სექტორების თანამშრომლობის ფორმების განსაზღვრა ნარჩენების მართვის სექტორში 2020 წლისთვის

ამოცანა 3.2. ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ოპერატორების მიერ კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების შესრულება 2020 წლისთვის

ამოცანა 3.3. ნარჩენების შეგროვების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა:

	2020 წლისთვის	2025 წლისთვის	2030 წლისთვის
მუნიციპალური ნარჩენები	90%	100%	100%
სახიფათო ნარჩენები	50%	75%	100%

ამოცანა 3.4. სახიფათო ნარჩენების მართვის ეროვნული სისტემის ჩამოყალიბება 2025 წლისთვის .

ამოცანა 3.5. ეროვნული ინიციატივების განხორციელება სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადების მართვისთვის 2025 წლისთვის

ნაგავსაყრელები

მიზანი 4. ნარჩენების ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის უსაფრთხო განთავსების უზრუნველყოფა

ამოცანა 4.1. ახალი თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელების და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად 2025 წლისთვის; არსებული ნაგავსაყრელების გაუმჯობესება/ოპერირება გარდამავალ პერიოდში ზოგიერთი კატეგორიის ნარჩენებისათვის (აზბესტის ნარჩენები, არასახიფათო ცხოველური ნარჩენები და სხვა), საჭიროების შემთხვევაში, ცალკე უჯრედების მოწყობის გათვალისწინებით.

ამოცანა 4.2. არსებული ოფიციალური, მაგრამ უნებართვო ნაგავსაყრელების დახურვა 2023 წლისთვის

ამოცანა 4.3. სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია 2020 წლისთვის

ამოცანა 4.4. ნაგავსაყრელებზე მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირება 2025 წლისთვის

პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება და აღდგენა

მიზანი 5. ნარჩენების პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება ან/და აღდგენა

ამოცანა 5.1. ქაღალდის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების სისტემის ჩამოყალიბება 2025 წლისთვის.

ამოცანა 5.2. ქაღალდის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის რეციკლირების შემდეგი მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა:

	2020 წლისთვის	2025 წლისთვის	2030 წლისთვის
ქაღალდი	30%	50 %	80%
მინა	20%	50%	80%
მეტალი	70%	80%	90%
პლასტიკი	30%	50%	80%

ამოცანა 5.3. კომპანიების მიერ ნარჩენების პრევენციის ხელშეწყობა და კომპანიების მიერ პრევენციის ღონისძიებების განხორციელება 2020 წლისთვის .

ამოცანა 5.4. ენერჯის აღდგენა 2025 წლისთვის იმ ნარჩენებიდან, რომელთა ხელახალი გამოყენება ან რეციკლირება არ მომხდარა.

ამოცანა 5.5. ნარჩენების რეციკლირებისა და ენერჯის აღდგენის ობიექტების მოწყობა 2025 წლისთვის.

ხარჯების ამოღება

მიზანი 6. ნარჩენების მართვის ხარჯების სრული ამოღება „დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად

ამოცანა 6.1. მუნიციპალიტეტებში მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება 2020 წლისთვის და ეტაპობრივი განხორციელება 2030 წლისთვის.

ამოცანა 6.2. კერძო სექტორიდან ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება 2020 წლისთვის და განხორციელება 2025 წლისთვის.

მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულება

მიზანი 7. მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ხელშეწყობა და დანერგვა

ამოცანა 7.1. ვალდებულებების განსაზღვრა მწარმოებლებისთვის 2019 წლისთვის .

ამოცანა 7.2. მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა სხვადასხვა სახის ნარჩენების მართვისათვის:

	2020 წლისთვის	2025 წლისთვის	2030 წლისთვის
ბატარეები	20%	50%	80%
ზეთები	50%	75%	90%
შესაფუთი მასალები	40%	75%	90%
ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობა	20%	50%	80%
საბურავები	50%	70%	90%
აკუმულატორები	60%	80%	90%
ხმარებიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებები	20%	50%	80%

ამოცანა 7.3. მგვ წამახალისებელი მექანიზმების დანერგვა 2020 წლისთვის.

მონაცემები ნარჩენების შესახებ

მიზანი 8. ნარჩენების შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა

ამოცანა 8.1. ნარჩენების შესახებ მონაცემთა მართვის სისტემის (მონაცემების შეგროვება, ანგარიშგება და მონაცემთა ბაზა) შემუშავება და დანერგვა 2016 წლისათვის .

ამოცანა 8.2. ნარჩენების შესახებ საჯაროდ ხელმისაწვდომი საინფორმაციო სისტემის შემუშავება და დანერგვა 2020 წლისთვის

მართვის შესაძლებლობები

მიზანი 9. საჯარო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე; ასევე, კერძო კომპანიების შესაძლებლობათა გაძლიერების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება

ამოცანა 9.1. გბრდს-ს და სხვა ცენტრალური სტრუქტურების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება 2020 წლისთვის

ამოცანა 9.2. მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება 2020 წლისთვის .

ამოცანა 9.3. კერძო სექტორის შესაძლებლობათა გაუმჯობესება 2020 წლისთვის .

ამოცანა 9.4. საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების მართვის საკითხებზე 2030 წლისთვის .

3.2. ღონისძიებების განხორციელება

ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ღონისძიებების განხორციელებაში გარკვეული როლი აქვთ სხვადასხვა დაინტერესებულ მხარეებს. თითოეული კონკრეტული ღონისძიების გასწვრივ მითითებულია მის განხორციელებაზე პასუხისმგებელი სტრუქტურა. ზოგიერთი ღონისძიების შემთხვევაში პასუხისმგებელი სტრუქტურა ერთზე მეტია. ასეთ შემთხვევებში, პირველ ადგილზე მითითებულია ის უწყება, რომელსაც წამყვანი როლი აკისრია შესაბამისი ღონისძიების განხორციელებაში სხვა პასუხისმგებელ სტრუქტურებთან მჭიდრო თანამშრომლობის გზით.

მითითებული განხორციელების ვადები რეალისტურია. თუმცა, რომელიმე ღონისძიების განხორციელებლობის შემთხვევაში მთავრობას უნდა წარედგინოს დასაბუთებული მიზეზი განხორციელების ანგარიშში. საკმაოდ რთულია ღონისძიებების განხორციელებისათვის საჭირო საინვესტიციო და საოპერაციო ხარჯების განსაზღვრა. ხარჯების შეფასება მოხდა ეროვნულ დონეზე მსგავსი ღონისძიებების განხორციელების არსებული გამოცდილების საფუძველზე. შესაძლებელია, საჭირო იყოს ღონისძიებების განხორციელებამდე ამ ხარჯების დაზუსტება.

ნარჩენების მართვის გაუმჯობესებაში მნიშვნელოვანი როლის შესრულება შეუძლიათ დონორებს. პირველ დანართში ცალკე სვეტშია მითითებული ხარჯები და ტექნიკური დახმარების საჭიროება. სამოქმედო გეგმა შეიძლება გახდეს მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტი დონორების საქმიანობის კოორდინაციისთვის ნარჩენების მართვის სფეროში. შესაბამისად, გეგმაში წარმოდგენილია ღონისძიებები, რომელთა განხორციელებაშიც მნიშვნელოვანი როლის შესრულება შეუძლიათ დონორ ორგანიზაციებს.

3.3. ვარაუდები/დაშვებები და რისკები

სამოქმედო გეგმის განხორციელებისათვის გაკეთებულია დაშვება, რომ ყველა შესაბამისი დაინტერესებული მხარე არა მხოლოდ ჩართული და ინფორმირებულია სამოქმედო გეგმის შესახებ, არამედ მოტივირებულნი არიან განახორციელონ შესაბამისი ღონისძიებები ვადების გათვალისწინებით.

ღონისძიებების განხორციელებლობის ყველაზე დიდი რისკია პროფესიული პასუხისმგებლობისა და ფინანსური რესურსების ნაკლებობა.

4. ღონისძიებების განხორციელების შედეგები

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელება მოიტანს შემდეგ შედეგებს:

4.1. შედეგები გარემოს დაცვის, მოსახლეობისა და პროფესიული ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროებში

სამოქმედო გეგმის განხორციელება გარემოს დაცვის მხრივ მხოლოდ დადებითი შედეგების მომტანია. მას დადებითი ეფექტი ექნება მოსახლეობის ჯანდაცვის კუთხითაც, განსაკუთრებით პროფესიული ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების სფეროებში.

ნარჩენების განთავსება ნებისმიერ შემთხვევაში რისკის შემცველია გარემოსთვის. ქვეყანაში ნარჩენების მართვის თანამედროვე მოდელის დანერგვა ხელს შეუწყობს ნარჩენების რესურსად გამოყენებას. ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირების შედეგად, შემცირდება სათბური ეფექტის მქონე აირების გამოყოფა, რაც დღევანდელ დღეს განსაკუთრებული პოლიტიკური განხილვის საგანია.

ნარჩენების წყაროსთან სეპარირება ხელს შეუწყობს რეციკლირების განვითარებას, ასევე სამედიცინო და სპეციფიკური ნარჩენების უსაფრთხო მართვას, რაც მნიშვნელოვანია ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების, ასევე ტრანსპორტირების თვალსაზრისითაც. ინსინერაციის და თანაინსინერაციის დანერგვით მოხდება ენერჯის აღდგენა, ნაცვლად ენერჯის მოხმარებისა, მაგალითად სამედიცინო ნარჩენების თერმული დამუშავების შემთხვევაში.

4.2. ტექნიკური და ფინანსური განხორციელებადობა

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების ტექნიკური განხორციელებადობა ბევრი ქვეყნის მაგალითზეა დოკუმენტირებული და ამასთან დაკავშირებით დღესდღეობით კითხვის ნიშნები არ არსებობს.

ფინანსური მხარე ღონისძიებების განხორციელებისათვის ძალიან მნიშვნელოვანი ასპექტია. ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული მიზნებისა და ამოცანების მიღწევა საკმაოდ ძვირადღირებულია. თუმცა, სარგებელი, რომელიც მიიღება ნარჩენების სწორი მართვით და შესაბამისად ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე მიყენებული ზიანის თავიდან აცილებით, ასევე მისი როგორც რესურსად გამოყენების პრაქტიკის დანერგვით, გაცილებით დიდია გრძელვადიან პერსპექტივაში.

სამოქმედო გეგმა შესაბამისობაშია ევროკავშირის მიდგომებთან, თუმცა გეგმით განსაზღვრული ღონისძიებების განსახორციელებლად გასათვალისწინებელია ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა და დროის ფაქტორი. შესაბამისად, სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის მომზადების/განახლების დროს აუცილებელია გათვალისწინებული იქნეს ეს საკითხები, ისევე როგორც დონორთა დახმარების შესაძლებლობები.

დანართში მითითებულია სავარაუდო ხარჯები თითოეული ღონისძიებისთვის.

4.3. სხვა დადებითი შედეგები

ნარჩენების მართვის სისტემის განვითარება ხელს შეუწყობს ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას საქართველოში, რადგან სექტორის ადმინისტრირება, ისევე როგორც შესაბამისი ობიექტების ოპერირება (მაგ., რეციკლირების ობიექტი და ნაგავსაყრელები) მოითხოვს საკმაოდ დიდ ადამიანურ რესურსს.

გარდა ამისა, სუფთა საცხოვრებელი და დასასვენებელი გარემო, ზოგადად, ხელს შეუწყობს ტურიზმის უკეთ განვითარებას ქვეყანაში.

დანართი 1 – ლოგიკური ჩარჩო

ხედვა, მიზნები, ამოცანები და ღონისძიებები

ხედვა	„საქართველო ისწრაფვის გახდეს ნარჩენების პრევენციასა და რეციკლირებაზე ორიენტირებული ქვეყანა“
მიზნები	
1	ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის შემუშავება, განხორციელება და აღსრულება
2	ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე
3	ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა
4	ნარჩენების ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის უსაფრთხო განთავსების უზრუნველყოფა
5	ნარჩენების პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება ან/და აღდგენა
6	ნარჩენების მართვის ხარჯების სრული ამოღება „დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად
7	მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ხელშეწყობა და დანერგვა
8	ნარჩენების შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა

9	საჯარო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე; ასევე, კერძო კომპანიების შესაძლებლობათა გაძლიერების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება
---	---

მიზანი:1	ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის შემუშავება, განხორციელება და აღსრულება		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 1.1	ასოცირების შესახებ შეთანხმებიდან გამომდინარე ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესასრულებლად აუცილებელი სამართლებრივი აქტების მიღება და განხორციელება	2020	ეროვნული კანონმდებლობა შესაბამისობაშია ევროკავშირის დირექტივებთან/რეგულაციებთან ასოცირების ხელშეკრულების ვადების გათვალისწინებით (შესაბამისობის ცხრილები)
ამოცანა 1.2	საერთაშორისო კონვენციების ვალდებულებების ეროვნულ კანონმდებლობაში სრული ასახვა და განხორციელება	2020	კონვენციებით გათვალისწინებული მოთხოვნები ასახულია ეროვნულ კანონმდებლობაში
ამოცანა 1.3	ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ეფექტიანი აღსრულება	2025	ინსპექტირებული ობიექტების რაოდენობა კანონმდებლობის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მყოფი კომპანიების რაოდენობის ზრდა ნარჩენების უკანონო განთავსების მინიმუმამდე დაყვანა

ამოცანა 1.1	ასოცირების შესახებ შეთანხმებიდან გამომდინარე ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესასრულებლად აუცილებელი სამართლებრივი აქტების მიღება და განხორციელება				
	ლონისძიებები	განხორციელების პერიოდი	პასუხისმგებელი ორგანო	ხარჯები	დაფინანსების წყარო
1.1.1	კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხ. 49,2) : დადგენილება მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის შესახებ	2016	გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო (გბრდს)	მიმდინარე პროექტი	USAID

1.1.2	კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხ. 49,2) : დადგენილება ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესისა და პირობების შესახებ დადგენილება სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ	2016	გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო (გბრდს)	მიმდინარე პროექტი	ევროკავშირი
1.1.3	კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხლი 49,3): დადგენილება ნარჩენების ინსინერაციისა და თანაინსინერაციის პირობების შესახებ	2016	გბრდს	40 000 ევრო	დონორთა დახმარება
1.1.4	კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხლი 49,4): დადგენილებები სხვადასხვა სახის სპეციფიკური ნარჩენების შესახებ	2017-2018	გბრდს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	70 000 ევრო (საშუალოდ ერთ სახის ნარჩენის ნაკადზე)	დონორთა დახმარება
1.1.5	კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხლი 49,5): ნარჩენების ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული მოთხოვნების განმსაზღვრელი კანონქვემდებარე აქტი	2016	გბრდს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	მიმდინარე პროექტი	ევროკავშირი
1.1.6	კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხლი 49,6): კანონქვემდებარე აქტი სამედიცინო ნარჩენების მართვის შესახებ	2016-2017	შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო გბრდს	65 000 ევრო	დონორთა დახმარება
1.1.7	კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხლი 49,7): კანონქვემდებარე აქტი ცხოველური ნარჩენების მართვის შესახებ	2016-2017	გბრდს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	65 000	დონორთა დახმარება
1.1.8	ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტისა და ტრანზიტის შესახებ ახალი კანონის პროექტის შემუშავება და მიღება	2016	გბრდს ფინანსთა სამინისტრო	მიმდინარე პროექტი	ევროკავშირი
1.1.9	კანონი სამთო გადამუშავების ნარჩენების მართვის შესახებ	2016-2017	გბრდს	90 000 ევრო	დონორთა დახმარება

ამოცანა 1.2	საერთაშორისო კონვენციების ვალდებულებების ეროვნულ კანონმდებლობაში სრული ასახვა და განხორციელება				
1.2.1	სტოკჰოლმის კონვენციის ვალდებულებათა შესრულების მიზნით ეროვნული სამოქმედო გეგმის განახლება და განხორციელება	2016-2017	გბრდს	მიმდინარე პროექტი	GEF/UNEP
1.2.2	საკანონმდებლო ხარვეზების იდენტიფიცირება საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან მიმართებაში და სათანადო სამართლებრივი წინადადებების შემუშავება	2018	გბრდს	40 000 ევრო	დონორთა დახმარება
1.2.3	მინამატას კონვენციის რატიფიკაციის მიზნით ქვეყანაში არსებული სიტუაციის შეფასება და კომპეტენტური ორგანოების ჩართულობის უზრუნველყოფა	2016-2017	საქართველოს მთავრობა	მიმდინარე პროექტი	GEF/UNDP

ამოცანა 1.3 **ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ეფექტიანი აღსრულება**

1.3.1	ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე სარეკრეაციო ადგილებში დაბინძურების ე.წ. ცხელი წერტილების განსაზღვრა და ინსპექტირების გეგმების შემუშავება და განხორციელება	2016-2018	გბრდს მუნიციპალიტე-ტები შსს	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება (გეგმების შემუშავება) სახელმწიფო ბიუჯეტი (განხორციელება)
1.3.2	დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმების სახელმძღვანელო დოკუმენტის შემუშავება	2016	გბრდს	20 000 ევრო	დონორთა დახმარება
1.3.3	დაცული ტერიტორიებისათვის ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება	2017-2018	გბრდს	150 000 ევრო	დონორთა დახმარება

მიზანი: 2 **ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე**

ამოცანები		ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 2.1	ყველა მუნიციპალიტეტისთვის ნარჩენების მართვის პირველი ხუთწლიანი გეგმების შემუშავება და დამტკიცება	2017	დამტკიცებული გეგმების რაოდენობა
ამოცანა 2.2	კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება და სამინისტროსთან შეთანხმება	2016	შეთანხმებული გეგმების რაოდენობა

ამოცანა 2.1		ყველა მუნიციპალიტეტისთვის ნარჩენების მართვის პირველი ხუთწლიანი გეგმების შემუშავება და დამტკიცება			
ლონისძიებები		განხორციელების პერიოდი	პასუხისმგებელი ორგანო	ხარჯები	დაფინანსების წყარო
2.1.1	მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების მომზადება კახეთის რეგიონისა და აჭარის ა/რ-ის მუნიციპალიტეტებისათვის	2016-2017	გბრდს მუნიციპალიტეტი	მიმდინარე პროექტი	USAID
2.1.2	მუნიციპალიტეტების მიერ ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება (გარდა კახეთისა და აჭარის ა/რ მუნიციპალიტეტებისა)	2016-2017	მუნიციპალიტეტები	საშუალოდ 10 000 ევრო/მუნიციპალიტეტზე	მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი დონორთა დახმარება
ამოცანა 2.2		კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება და სამინისტროსთან შეთანხმება			
2.2.1	კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავებისა და დამტკიცების სახელმძღვანელოს (მოიცავს პროცედურას) შემუშავება	2016	გბრდს	50 000 ევრო	დონორთა დახმარება

მიზანი 3		ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა		
ამოცანები		ვადა	ინდიკატორი	
ამოცანა 3.1	კერძო და საჯარო სექტორების თანამშრომლობის ფორმების განსაზღვრა ნარჩენების მართვის სექტორში	2020	პოლიტიკის განმსაზღვრელი დოკუმენტი	
ამოცანა 3.2	ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ოპერატორების მიერ კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების შესრულება	2020	შემუშავებული და დანერგილი რეგისტრაციის/სერტიფიცირების სისტემა დარეგისტრირებული/სერტიფიცირებული ოპერატორების რაოდენობა	

ამოცანა 3.3	ნარჩენების შეგროვების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა:	იხ. ცხრილი	უკანონო განთავსების არარსებობა; ნარჩენების ზრდის პროცენტული მაჩვენებელი			
				2020	2025	2030
	მუნიციპალური ნარჩენები			90%	100%	100%
	სახიფათო ნარჩენები	50%	75%	100%		
ამოცანა 3.4	სახიფათო ნარჩენების მართვის ეროვნული სისტემის ჩამოყალიბება	2025	სახიფათო ნარჩენები გროვდება და არ ერევა არასახიფათო ნარჩენებს			
ამოცანა 3.5	ეროვნული ინიციატივების განხორციელება სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადების მართვისთვის	2025	შემუშავებულია სამოქმედო გეგმები და ინვენტარიზაციის ანგარიშები			

ამოცანა 3.1	კერძო და საჯარო სექტორების თანამშრომლობის ფორმების განსაზღვრა ნარჩენების მართვის სექტორში				
	ლონისძიებები	განხორციელების პერიოდი	პასუხისმგებელი ორგანო	ხარჯები	დაფინანსების წყარო
3.1.1	ნარჩენების მართვის სფეროში კერძო და საჯარო სექტორების თანამშრომლობის პოლიტიკის დოკუმენტის შემუშავება	2017-2018	გბრდს	70 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.1.2	კერძო სექტორისა და მუნიციპალიტეტებისთვის წამახალისებელი ზომების შემუშავება პრევენციის, ხელახალი გამოყენების, რეციკლირების და აღდგენის ხელშეწყობის მიზნით	2017-2019	გბრდს ფინანსთა სამინისტრო ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
ამოცანა 3.2	ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ოპერატორების მიერ კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების შესრულება				
3.2.1	ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ოპერატორების რეგისტრაციის სისტემის შექმნა და ტექნიკური უზრუნველყოფა	2016-2017	გბრდს	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.2.2	მუნიციპალიტეტების მიერ ნარჩენებთან დაკავშირებული მომსახურების შესახებ ხელშეკრულებების/ტექნიკური დოკუმენტაციის/სამუშაოთა აღწერილობის მომზადების სახელმძღვანელოს შემუშავება	2018-2020	გბრდს მუნიციპალიტეტი	75 000 ევრო	დონორთა დახმარება

ამოცანა 3.3		ნარჩენების შეგროვების მინიმალური ეროვნული მაჩვენებლების მიღწევა: მუნიციპალური ნარჩენები – 90% სახიფათო ნარჩენები – 50%			
3.3.1	მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების გაუმჯობესების მიზნით მუნიციპალიტეტებში არსებული მდგომარეობის შეფასება და საჭიროებების განსაზღვრა (შეგროვების მომსახურების სრული მიწოდების გათვალისწინებით)	2016-2017	გბრდს მუნიციპალიტეტები	500 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.3.2	მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების და ტრანსპორტირების გაუმჯობესების მიზნით სტანდარტიზირებული კონტეინერებისა და სატრანსპორტო საშუალებებით უზრუნველყოფა	2016-2019	მუნიციპალიტეტები	15 000 000 ევრო, 9 059 285 ევრო, 1 138 182 ევრო	EBRD თბილისის მუნიციპალიტეტი აჭარის ა/რ მთავრობა
3.3.3	საპილოტე პროექტის განხორციელება მაღალმთიანი რეგიონის მუნიციპალიტეტ(ებ)ისთვის ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემის შექმნის მიზნით	2017-2018	გბრდს მუნიციპალიტეტები	300 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.3.4	სახიფათო ნარჩენების დროებითი განთავსების ობიექტების მოწყობის ტექნიკურ-ეკონომიკური შეფასება და საჭიროებების განსაზღვრა	2017-2018	გბრდს	150 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.3.5	სახიფათო ნარჩენების შეგროვების სისტემის მოდელის შექმნა და დანერგვის ხელშეწყობა	2018-2019	გბრდს	150 000 ევრო	დონორთა დახმარება
ამოცანა 3.4		სახიფათო ნარჩენების მართვის ეროვნული სისტემის ჩამოყალიბება			
3.4.1	ქვეყნის სახიფათო ნარჩენების მართვის სისტემის მიზანშეწონილობის ანალიზის ჩატარება	2016-2017	გბრდს	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.4.2	ქვეყნის მასშტაბით სახიფათო ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმის შემუშავება და განხორციელების ხელშეწყობა	2017-2020	გბრდს	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება
ამოცანა 3.5		ეროვნული ინიციატივების განხორციელება სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადების მართვისთვის			
3.5.1	მთელი ქვეყნის მასშტაბით სპეციფიკური ნარჩენების ინვენტარიზაციის ჩატარება	2017-2018	გბრდს	250 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.5.2	სამედიცინო ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმის შემუშავება	2018	შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება

3.5.3	ნარჩენი ზეთების მართვის შესახებ სამოქმედო გეგმის შემუშავება	2017	გბრდს	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.5.4	გამოყენებული საბურავების შეგროვებისა და მართვის სამოქმედო გეგმის შემუშავება	2018	გბრდს	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.5.5	ცხოველური ნარჩენების მართვის შესახებ სამოქმედო გეგმის შემუშავება	2017-2018	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გბრდს	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.5.6	აზბესტის ნარჩენების შესახებ სამოქმედო გეგმის შემუშავება	2017	გბრდს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.5.7	ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ობიექტების და სეპტიკური რეზერვუარების ლექის შესახებ სამოქმედო გეგმის შემუშავება	2018	გბრდს	150 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.5.8	დაბინძურებული ადგილების (ისტორიული, მათ შორის სამთო-მოპოვებითი მრეწველობით დაბინძურებული ადგილები,) ინვენტარიზაცია და სამოქმედო გეგმის შემუშავება	2017-2018	გბრდს	300 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.5.9	ცანაში არსებული დარიშხანშემცველი ნარჩენების უსაფრთხო განთავსება	2017-2019	გბრდს	2.4 მილიონი ევრო	სახელმწიფო ბიუჯეტი დონორთა დახმარება
3.5.10	ინერტული ნარჩენების (მათ შორის, სამშენებლო ნარჩენების) მართვის სამოქმედო გეგმის მომზადება	2017-2018	გბრდს	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
3.5.11	ნარჩენების სპეციფიკური ნაკადების შემცირების მიზნით პროდუქტთან დაკავშირებით გადასახდელებისა და სუბსიდიების დადგენის და შეზღუდვების შემოღების შესაძლებლობების შეფასება და მიზანშეწონილობის შემთხვევაში შესაბამისი ეკონომიკური ინსტრუმენტების დანერგვა	2017-2020	გბრდს ფინანსთა სამინისტრო ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება

მიზანი 4	ნარჩენების ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის უსაფრთხო განთავსების უზრუნველყოფა		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი

ამოცანა 4.1	ახალი თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელებისა და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად; არსებული ნაგავსაყრელების გაუმჯობესება/ოპერირება გარდამავალ პერიოდში, ზოგიერთი კატეგორიის ნარჩენებისათვის (აზბესტის ნარჩენები, არასახიფათო ცხოველური ნარჩენები და სხვა), საჭიროების შემთხვევაში, ცალკე უჯრედების მოწყობის გათვალისწინებით	2025	მოწყობილი ნაგავსაყრელებისა და გადამტვირთავი სადგურების რაოდენობა		
ამოცანა 4.2	არსებული ოფიციალური, მაგრამ უნებართვო ნაგავსაყრელების დახურვა	2023	დახურული ნაგავსაყრელების რაოდენობა		
ამოცანა 4.3	სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია	2020	დახურული სტიქიური ნაგავსაყრელების რაოდენობა		
ამოცანა 4.4	ნაგავსაყრელებზე მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირება	2025	ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსების შემცირების პროცენტული მაჩვენებელი		
ამოცანა 4.1	ახალი თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელების და ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად; არსებული ნაგავსაყრელების გაუმჯობესება/ოპერირება გარდამავალ პერიოდში, ზოგიერთი კატეგორიის ნარჩენებისათვის (აზბესტის ნარჩენები, არასახიფათო ცხოველური ნარჩენები და სხვა), საჭიროების შემთხვევაში, ცალკე უჯრედების მოწყობის გათვალისწინებით				
ლონისპიებები		განხორციელების პერიოდი	პასუხისმგებელი ორგანო	ხარჯები	დაფინანსების წყარო
4.1.1	ქვემო ქართლის რეგიონში ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელისა და გადამტვირთავი სადგურების მშენებლობა ხუთი მუნიციპალიტეტისათვის (წალკა, დმანისი, თეთრიწყარო, მარნეული, ბოლნისი) და მუნიციპალიტეტების აღჭურვა სპეც-ტექნიკითა და შესაბამისი ინვენტარით	2017-2020	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო მუნიციპალიტეტები	11.5 მლნ ევრო	EBRD

4.1.2	ტექნიკურ-ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი შეფასება კახეთის რეგიონში ახალი ნაგავსაყრელის და გადამტვირთავი სისტემის მოწყობის მიზნით	2016-2017	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	800 000 ევრო	მიმდინარეობს მოლაპარაკებები საფინანსო ინსტიტუტებთან
4.1.3	ტექნიკურ-ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი შეფასება სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში ახალი ნაგავსაყრელის და გადამტვირთავი სისტემის მოწყობის მიზნით	2016-2017	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		
4.1.4	ახალი რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის და გადამტვირთავი სადგურების მშენებლობა კახეთის რეგიონში	2017-2020	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	38 მლნ ევრო	მიმდინარეობს მოლაპარაკებები საფინანსო ინსტიტუტებთან
4.1.5	ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის მშენებლობა სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში	2017-2020	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		
4.1.6	ახალი ნაგავსაყრელის მშენებლობა ქ.ქუთაისში და გადამტვირთავი სადგურების მოწყობა იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონებისთვის და ქუთაისის არსებული ნაგავსაყრელის დახურვა	2016-2019	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	26 მლნ ევრო	მიმდინარეობს მოლაპარაკებები საფინანსო ინსტიტუტებთან
4.1.7	ტექნიკურ-ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი შეფასება სამცხე-ჯავახეთისა და მცხეთა-მთიანეთის რეგიონებში ახალი ნაგავსაყრელების და გადამტვირთავი სადგურების მოწყობის მიზნით	2017-2018	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		მიმდინარეობს მოლაპარაკებები საფინანსო ინსტიტუტებთან
4.1.8	ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის მშენებლობა სამცხე-ჯავახეთისა და მცხეთა-მთიანეთის რეგიონებში	2018-2020	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		
4.1.9	ტექნიკურ-ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი შეფასება შიდა ქართლის რეგიონში ახალი ნაგავსაყრელის და გადამტვირთავი სისტემის მოწყობის მიზნით	2017-2018	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		
4.1.10	ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის მშენებლობა შიდა ქართლის რეგიონში	2018-2020	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		

4.1.11	ახალი ნაგავსაყრელის მშენებლობა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის	2016	აჭარის ა/რ მთავრობა	4.5 მლნ ლარი 7 მლნ.ევრო	აჭარის ა/რ მთავრობა EBRD
4.1.12	თბილისის ნაგავსაყრელზე ბიოგაზის შეგროვების/გადამუშავების სისტემისა და ბიოქიმიური და სხვა სახის სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის სათავსოს მოწყობა	2016-2018	თბილისის მერია	8.6 მლნ ლარი	
ამოცანა 4.2	არსებული ოფიციალური, მაგრამ უნებართვო ნაგავსაყრელების დახურვა				
4.2.1	არსებული ნაგავსაყრელების შესაბამისობაში მოყვანის გეგმების შედგენისა და დახურვის სახელმძღვანელო დოკუმენტის შემუშავება	2016	გბრდს რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	75 000 ევრო	დონორთა დახმარება
4.2.2	იმერეთისა და რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონებში მოქმედი ნაგავსაყრელების (სამტრედია, ტყიბული, თერჯოლა, საჩხერე, ონი, ამბროლაური, ცაგერი) ეტაპობრივი დახურვა	2016-2020	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		ხარჯების და დაფინანსების წყაროს განსაზღვრა მოხდება დაპროექტების შემდეგ
4.2.3	ქვემო ქართლის რეგიონში მოქმედი ნაგავსაყრელების (მარნეული, ბოლნისი, წალკა, დმანისი, მანგლისი, თეთრიწყარო) ეტაპობრივი დახურვა	2016-2020	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		
4.2.4	კახეთის რეგიონში მოქმედი ნაგავსაყრელების (თელავი, საგარეჯო, ლაგოდეხი, დედოფლისწყარო, წნორი, გურჯაანი) ეტაპობრივი დახურვა	2016-2020	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		
4.2.5	ზუგდიდის, ფოთის და მარტვილის მოქმედი ნაგავსაყრელების ეტაპობრივი დახურვა	2016-2020	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		
4.2.6	გურიის რეგიონის ნაგავსაყრელების (ჩოხატაური, ლანჩხუთი, ოზურგეთი) ეტაპობრივი დახურვა	2016-2020	რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო		

4.2.7	ქ. ბათუმის და ქ. ქობულეთის არსებული ნაგავსაყრელების დახურვა	2017	აჭარის ა/რ მთავრობა		EBRD SIDA
ამოცანა 4.3	სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია				
4.3.1	არსებული სტიქიური ნაგავსაყრელების ინვენტარიზაცია, რისკების შეფასება და დახურვის გეგმის მომზადება	2016-2017	მუნიციპალიტეტები გბრდს	500 000 ევრო	მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტი დონორთა დახმარება
4.3.2	სტიქიური ნაგავსაყრელების უსაფრთხო დახურვის შესახებ სახელმძღვანელოს შემუშავება	2016	გბრდს	50 000 ევრო	დონორთა დახმარება
4.3.3	სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია გეგმის მიხედვით	2017-2020	მუნიციპალიტეტები	დადგინდება შესაბამისი კვლევების საფუძველზე	მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტი/ დონორთა დახმარება
ამოცანა 4.4	ნაგავსაყრელებზე მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირება				
4.4.1	ბიოდეგრადირებადი მუნიციპალური ნარჩენების მართვის სტრატეგიის შემუშავება	2018-2019	გბრდს	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
4.4.2	მუნიციპალური ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების კომპოსტირების ხელშემწყობი კამპანიის ჩატარება და ნარჩენების მართვის ინფრასტრუქტურულიდან მოშორებულ ტერიტორიებზე საპილოტე პროექტის განხორციელება	2018-2020	გბრდს	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება
4.4.3	ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის საპილოტე პროექტის განხორციელება ღვინის მწარმოებლებისათვის	2018-2020	გბრდს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	150 000 ევრო	დონორთა დახმარება

4.4.4	ბიოდეგრადირებადი სასოფლო-სამეურნეო ნარჩენების კომპოსტირების საპილოტე პროექტის განხორციელება	2017-2019	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო გბრდს	250 000 ევრო	დონორთა დახმარება
4.4.5	ბაღებისა და პარკების კომპოსტირებადი ნარჩენების კომპოსტირების საპილოტე პროექტის განხორციელება	2018-2020	მუნიციპალიტეტები გბრდს	250 000	მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტი დონორთა დახმარება

მიზანი 5		ნარჩენების პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება ან/და აღდგენა				
ამოცანები		ვადა	ინდიკატორი			
ამოცანა 5.1	ქაღალდის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების სისტემის ჩამოყალიბება	2025	მუნიციპალიტეტების რაოდენობა, სადაც დანერგილია სეპარირებული შეგროვების სისტემა			
ამოცანა 5.2	ქაღალდის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის რეციკლირების შემდეგი მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა:	იხ.ცხრილი	რეციკლირებული ნარჩენების პროცენტული მაჩვენებლები			
				2020 წლისთვის	2025 წლისთვის	2030 წლისთვის
			ქაღალდი	30%	50 %	80%
			მინა	20%	50%	80%
			მეტალი	70%	80%	90%
ამოცანა 5.3	კომპანიების მიერ ნარჩენების პრევენციის ხელშეწყობა და კომპანიების მიერ პრევენციის ღონისძიებების განხორციელება 2020 წლისთვის	2020	კომპანიების მიერ ნარჩენების შემცირების პროცენტული მაჩვენებელი			
ამოცანა 5.4	ენერჯის აღდგენა იმ ნარჩენებიდან, რომელთა ხელახალი გამოყენება ან რეციკლირება არ მომხდარა	2025	ენერჯის აღდგენის მიზნით გამოყენებული ნარჩენის რაოდენობა			
ამოცანა 5.5	ნარჩენების რეციკლირებისა და ენერჯის აღდგენის ობიექტების მოწყობა	2025	შესაბამისი ობიექტების რაოდენობა			

ამოცანა 5.1		ქაღალდის, მინის, მეტალისა და პლასტიკის წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების სისტემის ჩამოყალიბება			
ღონისძიებები		განხორციელების პერიოდი	პასუხისმგებელი ორგანო	ხარჯები	დაფინანსების წყარო
5.1.1	ქ.თბილისსა და სხვა წინასწარ შრჩეულ ქალაქში მინის, ქაღალდის, პლასტიკის და „სხვა ნარჩენის“ წყაროსთან	2017-2020	გბრდს ქ.თბილისის მერია სხვა შესაბამისი მუნიციპალიტეტები	2.5 მლნ ევრო	მუნიციპალიტეტების ბიუჯეტი დონორთა დახმარება

	სეპარირების პრაქტიკის დანერგვის მიზნით პილოტური პროექტების ორგანიზება და განხორციელება				
5.1.2	ნარჩენების წარმოქმნის წყაროსთან სეპარირების წახალისების ზომების შემუშავება	2018-2020	გბრდს ფინანსთა სამინისტრო ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
ამოცანა 5.2	ქალაქის, პლასტიკის, მინისა და მეტალის რეციკლირების შემდეგი მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა: 30% ქალაქის რეციკლირება 20% მინის რეციკლირება 70% მეტალის რეციკლირება 30% პლასტიკის რეციკლირება				
5.2.1	ალკოჰოლური და უალკოჰოლო სასმელების მწარმოებლების მიერ ბოთლებისა და ქილების დაბრუნების სისტემის დანერგვის ხელშეწყობა	2017-2020	გბრდს, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, ფინანსთა სამინისტრო	250 000 ევრო	კერძო კომპანიები, დონორთა დახმარება
5.2.2	ჟურნალ-გაზეთების შეგროვების სისტემის შექმნა და გადამამუშავებელი ობიექტების შესაძლებლობების გაძლიერება	2017-2020	გბრდს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება
ამოცანა 5.3	კომპანიების მიერ ნარჩენების პრევენციის ხელშეწყობა და კომპანიების მიერ პრევენციის ღონისძიებების განხორციელება				
5.3.1	ნარჩენების პრევენციის ეროვნული პროგრამის შემუშავება	2018-2020	გბრდს	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება
5.3.2	კერძო სექტორთან მოლაპარაკებების გამართვა და ნებაყოფლობითი შეთანხმებები ნარჩენების პრევენციის მიზნით	2017-2018	გბრდს, კერძო სექტორი	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
5.3.3	ნარჩენების პრევენციისა და მინიმიზაციის მიზნით ცნობიერების ამაღლების კამპანიის განხორციელება კერძო სექტორისთვის	2017-2020	გბრდს, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, კერძო სექტორი	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება
ამოცანა 5.4	ენერჯის აღდგენა იმ ნარჩენებიდან, რომელთა ხელახალი გამოყენება ან რეციკლირება არ მომხდარა				

5.4.1	წინასწარი შეფასების ჩატარება და პილოტ პროექტის განხორციელების ხელშეწყობა ინსინერაციის საწარმოს მიერ ენერჯის აღდგენის მიზნით	2019	გბრდს	250 000 ევრო	დონორთა დახმარება
ამოცანა 5.5		ნარჩენების რეციკლირებისა და ენერჯის აღდგენის ობიექტების მოწყობა			
5.5.1	ფინანსური ხელშეწყობის სქემის შემუშავება ნარჩენების რეციკლირების ხელშეწყობის მიზნით	2017-2020	გბრდს, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, ფინანსთა სამინისტრო	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება

მიზანი 6		ნარჩენების მართვის ხარჯების სრული ამოღება „დამზინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად			
ამოცანები			ვადა	ინდიკატორი	
ამოცანა 6.1	მუნიციპალიტეტებში მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და ეტაპობრივი განხორციელება		2020 -2030	სახელმწიფოს მხრიდან სუბსიდირების შემცირების პროცენტული მაჩვენებელი	
ამოცანა 6.2	კერძო სექტორიდან ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და განხორციელება		2020- 2025	სახელმწიფოს მხრიდან სუბსიდირების შემცირების პროცენტული მაჩვენებელი	

ამოცანა 6.1		მუნიციპალიტეტებში მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და ეტაპობრივი განხორციელება			
ლონისძიებები		განხორციელების პერიოდი	პასუხისმგებელი ორგანო	ხარჯები	დაფინანსების წყარო
6.1.1	მუნიციპალიტეტების სატარიფო სისტემის მეთოდოლოგიის შემუშავება და ეტაპობრივი დანერგვა მუნიციპალიტეტებში	2016-2020	გბრდს, რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, ფინანსთა სამინისტრო მუნიციპალიტეტები	მიმდინარე პროექტი	USAID მუნიციპალური ბიუჯეტი
6.1.2	მუნიციპალიტეტების მიერ ნარჩენების მოსაკრებლის შეგროვების ეფექტიანი სისტემის მოდელის შემუშავება	2018-2020	მუნიციპალიტეტები	150 000 ევრო	დონორთა დახმარება

6.1.3	ნაგავსაყრელებზე ნარჩენების მიღების (ჭიშკრის) მოსაკრებლის განსაზღვრა და შემოღებისთვის შესაბამისი სამართლებრივი აქტის პროექტის შემუშავება, რაც სრულად დაფარავს ნაგავსაყრელის მოწყობასა და ოპერირებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს	2018-2020	რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო, გზდს, ფინანსთა სამინისტრო ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, მუნიციპალიტეტები	-	დონორთა დახმარება
ამოცანა 6.2	კერძო სექტორიდან ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და განხორციელება				
6.2.1	კომპანიებისათვის არსებული სატარიფო სისტემის გადახედვა და შეცვლა, მუნიციპალური ნარჩენების მართვის ყველა ხარჯის დაფარვის მიზნით	2018-2020	მუნიციპალიტეტები	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება

მიზანი 7		მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ხელშეწყობა და დანერგვა				
		ამოცანები			ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 7.1	ვალდებულებების განსაზღვრა მწარმოებლებისთვის			2019	შემუშავებული კანონმდებლობა	
ამოცანა 7.2	მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა სხვადასხვა სპეციფიკური ნარჩენების მართვისათვის:				იხ. ცხრილი	პროცენტული მაჩვენებელი თითოეული ნაკადის მიხედვით
		2020	2025	2030		
	ბატარეები	20%	50%	80%		
	ზეთები	50%	75%	90%		
	შესაფუთი მასალები	40%	75%	90%		
	ნეემ	20%	50%	80%		
	საბურავები	50%	70%	90%		
აკუმულატორები	60%	80%	90%			
ამოცანა 7.3	ამოღებული ხმარებიდან სატრანსპორტო საშუალებები			2020	სპეციფიკური ნარჩენების პრევენციისა და რეციკლირების ზრდა	

ამოცანა 7.1	ვალდებულებების განსაზღვრა მწარმოებლებისთვის			
ლონისძიებები	განხორციელების პერიოდი	პასუხისმგებელი ორგანო	ხარჯები	დაფინანსების წყარო

7.1.1	მგვ-ს დანერგვის მიზნით წინასწარი შეფასებების ჩატარება და ანალიზი ნარჩენების თითოეული ნაკადისთვის	2017-2018	გბრდს/ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	250 000 ევრო	დონორთა დახმარება
7.1.2	ინდივიდუალური ან კოლექტიური შეგროვების სისტემის ნებაყოფლობითი პილოტირება, შემდეგი ნაკადებისთვის: ბატარეები შეფუთვის ნარჩენები	2017-2018	გბრდს, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	100 000 ევრო	კერძო კომპანიები დონორთა დაფინანსება
ამოცანა 7.2	მინიმალური მაჩვენებლების მიღწევა სხვადასხვა სპეციფიკური ნარჩენების მართვისათვის: ბატარეები - 20% ზეთები - 50% შესაფუთი მასალები - 40% ნემსები - 20% საბურავები - 50% აკუმულატორები - 60% ხმარებიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებები - 20%				
7.2.1	წინასწარ შერჩეულ მსხვილ მწარმოებლებთან მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების თაობაზე შეთანხმებების დადება და მწარმოებლების გაერთიანებების ჩამოყალიბება	2017-2019	გბრდს, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
ამოცანა 7.3	მგვ წამახალისებელი მექანიზმების დანერგვა				
7.3.1	მგვ სახელმძღვანელო დოკუმენტების შემუშავება	2017-2018	გბრდს	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
7.3.2	მგვ დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით ეკონომიკური მექანიზმების შესწავლა, შემუშავება და დანერგვა	2018-2020	გბრდს, ფინანსთა სამინისტრო ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
7.3.3	მგვ დანერგვის და ეფექტურად განხორციელების მიზნით კომპანიების მიერ წარმოებულ პროდუქციაზე შესაბამისი გადასახადის განსაზღვრა	2018-2020	ფინანსთა სამინისტრო ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, გბრდს, კერძო სექტორი	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება

მიზანი 8	ნარჩენების შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი

ამოცანა 8.1	ნარჩენების შესახებ მონაცემთა მართვის სისტემის (მონაცემების შეგროვება, ანგარიშგება და მონაცემთა ბაზა) შემუშავება და დანერგვა	2016	მოქმედი ელექტრონული სისტემა
ამოცანა 8.2	ნარჩენების შესახებ საჯაროდ ხელმისაწვდომი საინფორმაციო სისტემის შემუშავება და დანერგვა	2020	მოქმედი სისტემა და განახლებადი მონაცემთა ბაზა

ამოცანა 8.1	ნარჩენების შესახებ მონაცემთა მართვის სისტემის (მონაცემების შეგროვება, ანგარიშგება და მონაცემთა ბაზა) შემუშავება და დანერგვა				
	ლონისძიებები	განხორციელების პერიოდი	პასუხისმგებელი ორგანო	ხარჯები	დაფინანსების წყარო
8.1.1	მონაცემების შეგროვების სისტემის შემუშავება, რაც მოიცავს მონაცემებისადმი სპეციფიკურ მოთხოვნებს, სტანდარტულ ფორმებს და ანგარიშგების განსაზღვრულ ვადებს	2016	გბრდს	100 000 ევრო 50 000 ევრო	დონორთა დახმარება სახელმწიფო ბიუჯეტი
8.1.2	მონაცემთა ბაზის ჩამოყალიბება, რაც მოიცავს მონაცემთა ფორმატირებას და მონაცემთა ანალიზს	2016-2017	გბრდს	100 000 ევრო 150 000 ევრო	დონორთა დახმარება სახელმწიფო ბიუჯეტი
8.1.3	ნარჩენების შესახებ მონაცემთა შეგროვებისა და ანგარიშგების სახელმძღვანელოს შემუშავება	2016-2017	გბრდს	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
ამოცანა 8.2	ნარჩენების შესახებ საჯაროდ ხელმისაწვდომი საინფორმაციო სისტემის შემუშავება და დანერგვა				
8.2.1	ნარჩენების მონაცემებზე საჯარო ხელმისაწვდომობის სისტემის შემუშავება	2017-2020	გბრდს	50 000 ევრო	დონორთა დახმარება

მიზანი 9	საჯარო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე; ასევე, კერძო კომპანიების შესაძლებლობათა გაძლიერების ხელშეწყობა და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება		
	ამოცანები	ვადა	ინდიკატორი
ამოცანა 9.1	გბრდს-ს და სხვა ცენტრალური სტრუქტურების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება	2020	კვალიფიციური პერსონალის არსებობა და ხელმისაწვდომი ფისკალური საშუალებები
ამოცანა 9.2	მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება	2020	კვალიფიციური პერსონალის არსებობა და ხელმისაწვდომი ფისკალური საშუალებები
ამოცანა 9.3	კერძო სექტორის შესაძლებლობათა გაუმჯობესება	2020	კერძო კომპანიების რაოდენობა, რომლებიც ჩართულნი არიან მგვ-ის პროცესში და რომლებიც

			ასრულებენ კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს
ამოცანა 9.4	საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების მართვის საკითხებზე	2030	ჩატარებული კამპანიების რაოდენობა

ამოცანა 9.1	გბრდს-ს და სხვა ცენტრალური სტრუქტურების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება				
-------------	---	--	--	--	--

ლონისძიებები		განხორციელების პერიოდი	პასუხისმგებელი ორგანო	ხარჯები	დაფინანსების წყარო
9.1.1	ნარჩენებთან დაკავშირებით, გბრდს და მისი დაქვემდებარებული უწყებების, ასევე სხვა სამინისტროების საჭიროებათა ანალიზი და შესაძლებლობათა გაძლიერების გეგმის შემუშავება	2016	გბრდს სხვები	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება
9.1.2	ნარჩენებთან დაკავშირებით, გბრდს და მისი დაქვემდებარებული უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერების ღონისძიებების განხორციელება	2016-2020	გბრდს	300 000 ევრო	დონორთა დახმარება
9.1.3	რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს დაქვემდებარებული მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის შესაძლებლობათა გაძლიერების ღონისძიებების განხორციელება	2016-2018	რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება
9.1.4	სოფლის მეურნეობისა და შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროების შესაძლებლობათა გაძლიერების ღონისძიებების განხორციელება	2017-2019	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება
9.1.5	ბაზელის კონვენციის მოთხოვნების სრული იმპლემენტაციის მიზნით ნარჩენების ტრანსსაზღვრო გადაზიდვებში ჩართული კომპეტენტური ორგანოების შესაძლებლობათა გაძლიერება	2016-2017	გბრდს ფინანსთა სამინისტრო	100 000 ევრო	დონორთა დახმარება

ამოცანა 9.2	მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება				
-------------	---	--	--	--	--

9.2.1	მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობათა გაძლიერების მიზნით საჭიროებათა ანალიზის ჩატარება და განვითარების გეგმის შემუშავება/განხორციელება	2016-2020	მუნიციპალიტეტი გბრდს	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება
9.2.2	მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება/განხორციელებაში	2016-2020	გბრდს, მუნიციპალიტეტები	250 000 ევრო	დონორთა დახმარება

	შესაძლებლობების გაძლიერება				
9.2.3	მუნიციპალიტეტთაშორისი ორგანიზაციის ჩამოყალიბება/ ხელშეწყობა	2018-2020	მუნიციპალიტეტი გბრდს	150 000 ევრო	დონორთა დახმარება
ამოცანა 9.3	კერძო სექტორის შესაძლებლობათა გაუმჯობესება				
9.3.1	კერძო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერების მიზნით საჭიროებათა ანალიზის ჩატარება და განვითარების გეგმის შემუშავება/განხორციელების ხელშეწყობა	2018-2020	გბრდს	200 000 ევრო	დონორთა დახმარება კერძო სექტორი
9.3.2	ნარჩენების მართვის წარმატებული მოდელის პილოტირება შერჩეულ კომპანიებში და მისი გავრცელების ხელშეწყობა სხვა კომპანიებში	2018-2020	გბრდს	250 000 ევრო	დონორთა დახმარება
9.3.3	მგვ და პროდუქტის სასიცოცხლო ციკლის თაობაზე ცნობიერების ამაღლება	2017-2020	გბრდს, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო	150 000 ევრო	დონორთა დახმარება
9.3.4	კერძო კომპანიების შესაძლებლობების გაძლიერება გარემოსდაცვითი მმართველების რეგულარული ტრენინგების გზით	2016-2020	გბრდს	-	კერძო სექტორი
ამოცანა 9.4	საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების მართვის საკითხებზე				
9.4.1	ნარჩენების მართვის თაობაზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების პროგრამების შემუშავება და განხორციელება	2016-2020	გბრდს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	500 000 ევრო	დონორთა დახმარება

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №426 სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ. 2015 წლის 17 აგვისტო, ქ. თბილისი

შეტანილია ცვლილებები
საქართველოს მთავრობის
03/07/2016 N 115
დადგენილებით

ვებგვერდი, 20/08/2015
სარეგისტრაციო კოდი
300230000.10.003.018812

მუხლი 1

საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის 49-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტისა და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის შესაბამისად, დამტკიცდეს „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხა და კლასიფიკაცია“ დანართებთან ერთად.

მუხლი 2

დადგენილება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე და გავრცელდეს 2015 წლის 1 აგვისტოდან წარმოშობილ ურთიერთობებზე.

პრემიერ-მინისტრი

ირაკლი ღარიბაშვილი

სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხა და კლასიფიკაცია

თავი I. ზოგადი დებულებები

მუხლი 1. მიზანი

სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხისა და კლასიფიკაციის მიზანია, ნარჩენების კლასიფიკაციისა და მათი სახიფათო თვისებების დადგენის წესის (შემდგომში – წესი) განსაზღვრა ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მის საფუძველზე გამოცემული კანონქვემდებარე აქტების სათანადო განხორციელების უზრუნველსაყოფად.

მუხლი 2. რეგულირების სფერო

ეს წესი არეგულირებს ამ წესით განსაზღვრული ნარჩენების წარმომქმნელის მიერ ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-3 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული ნარჩენების კლასიფიცირებასთან დაკავშირებულ საკითხებს.

მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება

ამ წესში გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) ნარჩენების ჯგუფი (შემდგომში – ჯგუფი) – საქმიანობების შედეგად წარმოქმნილი, საქმიანობის სფეროს მიხედვით კლასიფიცირებული ნარჩენების სახეობათა ერთობლიობა, რომელსაც მინიჭებული აქვს ორნიშნა კოდი;

ბ) ნარჩენების ქვეჯგუფი (შემდგომში – ქვეჯგუფი) – საქმიანობების შედეგად წარმოქმნილი საერთო მახასიათებლების (მათ შორის, წყაროს) მქონე ნარჩენების სახეობათა ერთობლიობა, რომელსაც მინიჭებული აქვს ოთხნიშნა კოდი;

გ) ნარჩენის კოდი (შემდგომში – კოდი) – ექვსნიშნა კოდი, რომელიც განსაზღვრავს კონკრეტულ ნარჩენს;

დ) ნარჩენის სარკისეზური კოდი (შემდგომში – სარკისეზური კოდი) – კოდის წყვილი ამ წესის II დანართის ნუსხის ერთსა და იმავე ქვეჯგუფში, რომლებიც ერთმანეთისგან განსხვავდებიან მხოლოდ სახიფათო ნივთიერებების არსებობით ან არარსებობით;

ე) ნარჩენების წარმომქმნელი – ფიზიკური ან იურიდიული პირი, ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-3 მუხლის „პ“ ქვეპუნქტისა და 29-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად;

ვ) ამ წესის მიზნებისათვის ასევე გამოიყენება ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-3 მუხლში მოცემული ტერმინები.

მუხლი 4. ნარჩენების წარმომქმნელის ვალდებულებები

1. ნარჩენების წარმომქმნელი ვალდებულია, ამ წესის მე-2 თავში განსაზღვრული პროცედურით მოახდინოს ნარჩენების კლასიფიკაცია კოდისა და სახიფათო თვისებების შესაბამისად.

2. ნარჩენების წარმომქმნელი ვალდებულია, მოახდინოს ნარჩენების ხელახალი კლასიფიკაცია იმ შემთხვევაში, თუ ნედლეულში ან/და პროცესში/საქმიანობაში ისეთი ცვლილებაა, რომლის შედეგად იცვლება ნარჩენების შემადგენლობა და/ან მახასიათებლები.

3. ნარჩენების წარმომქმნელს ეკრძალება სახიფათო ნივთიერებების ან ნარეგების თავდაპირველი კონცენტრაციის დაწევით სახიფათო ნარჩენების კლასიფიკაცია არასახიფათო ნარჩენებად, ნარჩენების გაზავების ან შერევის გზით.

4. თუ ნარჩენების წარმომქმნელის იდენტიფიცირება შეუძლებელია, ნარჩენების კლასიფიკაციას ახორციელებს ნარჩენების მფლობელი.

5. კლასიფიკაციის ვალდებულება არ ვრცელდება საოჯახო მეურნეობასა და მოსახლეობაზე.

6. თუ სხვა ნორმატიული აქტით განსაზღვრულია სპეციფიკური ნარჩენების კლასიფიკაცია, დამატებით გამოიყენება სპეციფიკური კლასიფიკაცია.

თავი II ნარჩენების კლასიფიკაციის პროცედურა

მუხლი 5. ნარჩენების კლასიფიკაცია

1. ნარჩენების წარმომქმნელი ვალდებულია, მოახდინოს საქმიანობის შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების კლასიფიკაცია, ამ წესის II დანართში მოცემული ნარჩენების ნუსხიდან შესაბამისი კოდის მინიჭებით, შემდეგი თანმიმდევრობით:

ა) საქმიანობის სფეროს განსაზღვრა, რომელსაც განეკუთვნება ნარჩენების წარმომქმნელი, როგორც ეს მოცემულია ამ წესის I დანართის 01-12-ისა და 17-20-ის ჩათვლით, მოცემულ ნარჩენების ჯგუფებში;

ბ) ქვეჯგუფის განსაზღვრა იმ ჯგუფში, რომელიც ყველაზე უკეთ მიესადაგება ნარჩენების წყაროს იმ ჯგუფში, რომელიც არჩეულია ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტისა და ამ დადგენილების II დანართის შესაბამისად;

გ) ქვეჯგუფში კოდის განსაზღვრა ამ წესის II დანართის შესაბამისად;

დ) იმ შემთხვევაში, თუ ამ წესის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად განსაზღვრულ ჯგუფებში მოცემული კოდი არ მიესადაგება მოცემული ნარჩენების სახეობას, ამ შემთხვევაში მოწმდება მე-13, მე-14 და მე-15 ჯგუფები, ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ და „გ“ ქვეპუნქტებში მოცემული ეტაპების გავლით;

ე) იმ შემთხვევაში, თუ „ა“, „ბ“, „გ“ და „დ“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრულ ჯგუფებში მოცემული კოდი არ მიესადაგება მოცემული ნარჩენების სახეობას, მაშინ უნდა შემოწმდეს მე-16 ჯგუფი, ამ მუხლის პირველ პუნქტში მოცემული კლასიფიკაციით, „ბ“ და „გ“ ეტაპების ქვეპუნქტებში მოცემული ეტაპების გავლით.

2. იმ შემთხვევაში, თუ ნარჩენების შესაბამისი კოდი მე-16 ჯგუფში არ მოიძებნა, გამოიყენება კოდი შემდეგი დაბოლოებით – „XX YY 99“. აღნიშნული კოდი განეკუთვნება ყოველ კონკრეტულ ქვეჯგუფს, როგორც „განუსაზღვრელი სხვაგვარი ნარჩენი“ და ნარჩენების წარმოშობის წყარო განისაზღვრება ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის შესაბამისად. ჯგუფი და ქვეჯგუფი უნდა შეესაბამებოდეს ნარჩენების წარმოშობის წყაროს.

3. იმ შემთხვევაში, თუ ამ წესის II დანართში ხელმისაწვდომია სარკისებური კოდი, ნარჩენების კლასიფიკაცია უნდა მოხდეს სახიფათო ნარჩენებად, ვარსკვლავით (*) აღნიშნული კოდით.

მუხლი 6. სახიფათო ნარჩენებად კლასიფიკაცია

1. ნარჩენები კლასიფიცირდება სახიფათო ნარჩენებად იმ შემთხვევაში, თუ იგი ამ წესის II დანართში მოცემულ ნარჩენების ნუსხაში აღნიშნულია ვარსკვლავით (*).

2. ნარჩენები ასევე კლასიფიცირდება სახიფათო ნარჩენებად, თუ მას აქვს ან შეიძლება ჰქონდეს ნარჩენების მართვის კოდექსის III დანართში მოცემული ერთი ან მეტი სახიფათო თვისება.

მუხლი 7. ნარჩენების პირველადი ინვენტარიზაციის დოკუმენტი

1. ნარჩენების წარმომქმნელის მიერ წარდგენილი პირველადი ინვენტარიზაციის დოკუმენტი მოიცავს შემდეგ ინფორმაციას:

- ა) ნარჩენის კოდი და ნარჩენის დასახელება ამ წესის II დანართის შესაბამისად;
- ბ) აღდგენა/განთავსების ოპერაციებისა და ნარჩენის სახიფათო თვისებების განმსაზღვრელი კოდი ნარჩენების მართვის კოდექსის დანართების შესაბამისად;
- გ) „Y“ კოდი, „სახიფათო ნარჩენების გადაზიდვასა და მათ განთავსებაზე კონტროლის შესახებ“ ბაზელის კონვენციის I დანართის შესაბამისად, მისი განსაზღვრის შესაძლებლობის შემთხვევაში.

2. ნარჩენების წარმომქმნელი ვალდებულია, საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში (შემდგომში – სამინისტრო) წარადგინოს ნარჩენების პირველადი ინვენტარიზაციის დოკუმენტი, ამ წესის III დანართის შესაბამისად, ელექტრონული ფორმით, სამინისტროს ოფიციალური ვებგვერდის – www.moe.gov.ge მეშვეობით.

3. თუ სამინისტრო აღმოაჩენს შეუსაბამობას ნარჩენების ინვენტარიზაციის დოკუმენტში, იგი დაუბრუნდება ნარჩენების წარმომქმნელს 30 კალენდარულ დღეში, რომელიც ვალდებულია, წარადგინოს ნარჩენების განახლებული პირველადი ინვენტარიზაციის დოკუმენტი მე-7 მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტების შესაბამისად, სამინისტროს მოსაზრების მიღებიდან 30 კალენდარულ დღეში.

4. სამინისტრო კანონმდებლობით დადგენილი წესით უფლებამოსილია, ნებისმიერ დროს შეამოწმოს ნარჩენების წარმომქმნელის მიერ წარდგენილი ნარჩენების პირველადი ინვენტარიზაციის დოკუმენტაციაში წარდგენილი ინფორმაციის სიზუსტე.

5. პირველადი ინვენტარიზაციის დოკუმენტი სამინისტროში ასევე წარდგენილი უნდა იქნეს ისეთი ახალი საქმიანობის დაწყების ან საქმიანობის ცვლილების შემთხვევაში, რომელთა შედეგად იცვლება ნარჩენების შემადგენლობა და მახასიათებლები – საქმიანობის დაწყების ან ცვლილების განხორციელებიდან არაუგვიანეს 2 თვის ვადაში.

მუხლი 8. არასახიფათო ნარჩენებად კლასიფიკაცია

1. მე-5 მუხლის მე-3 პუნქტით ან მე-6 მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული გარემოებების არსებობისას, სამინისტროს თანხმობით, ნარჩენებს შესაძლებელია მიენიჭოს არასახიფათო ნარჩენების კლასიფიკაცია იმ შემთხვევაში, თუ ნარჩენების წარმომქმნელი მიმართავს ასეთი მოთხოვნით სამინისტროს და წარადგენს წარმოქმნილი ნარჩენების არასახიფათოობის შესახებ მტკიცებულებას.

2. წარმოქმნილი ნარჩენების არასახიფათოობის შესახებ მტკიცებულება უნდა მოიცავდეს აკრედიტებული ლაბორატორიის დასკვნას, ნარჩენების არასახიფათოობის დასადგენად, ნარჩენების შემადგენლობაზე ჩატარებული ანალიზების საფუძველზე, ან/და იმ პროცესების/საქმიანობის მახასიათებლების შეფასებას, რომლიდანაც წარმოიქმნება ნარჩენები.

3. სამინისტრო უფლებამოსილია, არ დააკმაყოფილოს ნარჩენების წარმომქმნელის მოთხოვნა ნარჩენების არასახიფათოდ კლასიფიცირების შესახებ და დასაბუთებული გადაწყვეტილება აცნობოს მოთხოვნის მიღებიდან 30 კალენდარული დღის ვადაში.

მუხლი 9. გარდამავალი დებულება

ამ წესის მე-7 მუხლის მე-2 პუნქტით განსაზღვრული ნარჩენების წარმომქმნელები ვალდებული არიან, პირველადი ინვენტარიზაციის დოკუმენტი სამინისტროში წარადგინონ 2016 წლის 1 თებერვლიდან 2016 წლის 31 ივლისის ჩათვლით.

დანართი 1. ნარჩენების ჯგუფების ნუსხა

- 01 ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება გეოლოგიური დაზვერვითი-საძიებო სამუშაოების/გათხრების, სამთომადნო მოპოვების, სასარგებლო წიადისეულის /მინერალების და კარიერების მექანიკური დამუშავებისა და შემდგომი დამუშავებისას
- 02 ნარჩენები, რომლებიც წამოიქმნება სასოფლო-სამეურნეო, მეზღვაობის, აქვაკულტურის, მეტყევეობის, სამონადირეო და თევზჭერის, სავეები პროდუქტის დამზადებისა და დამუშავებისას
- 03 ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ხე-ტყის დამუშავებისას, ქაღალდის, მუყაოს, სამერქნე მასალის, პანელისა და ავეჯის წარმოებისას
- 04 ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ტყავის, ბეწვეულისა და საფეიქრო წარმოებისას
- 05 ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ნავთობის რაფინირებისას, ბუნებრივი აირების გაწმენდისას და ნაბშირის პიროლიზური დამუშავებისას
- 06 ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება არაორგანული ქიმიური პროცესებიდან
- 07 ნარჩენები ორგანული ქიმიური პროცესებიდან
- 08 ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ზედაპირის დამფერავი საშუალებების (საღებავები, ლაქები და მოჭიქვისას და ემალირებისას გამოყენებული საშუალებები), წებოვანი ნივთიერებების/შემვრავი მასალების, ლუქის დასადები მასალების და საბეჭდი მელნის წარმოების, მიდების, მიწოდებისა და გამოყენებისას (MFSU)
- 09 ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ფოტოგრაფიული წარმოებიდან
- 10 არაორგანული ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება თერმული პროცესების შედეგად
- 11 არაორგანული, ლითონის შემცველი ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ლითონების დამუშავებისა და ლითონების ზედაპირის დამფერავი საშუალებებით დამუშავებისა და ფერადი ლითონების პიდრომეტალურგიული დამუშავების შედეგად
- 12 ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ლითონებისა და პლასტმასის ფორმირებისა და ზედაპირების დამუშავებისას
- 13 ზეთის ნარჩენები (გარდა საკვებად გამოყენებული ზეთებისა, რომლებიც განხილულია 05,12 და 19 თავებში)
- 14 ორგანული ნივთიერებების ნარჩენები, რომლებიც გამოიყენება გამხსნელად (გარდა 07 და 08 თავებისა)

- 15 შესაფუთი მასალის, აბსორბენტების, საწმენდი ნაჭრების, ფილტებისა და დამცავი ტანსაცმლის ნარჩენები, რომლებიც გათვალისწინებული არ არის სსვა პუნქტებში
- 16 ნარჩენი, რომელიც სსვა პუნქტებში გათვალისწინებული არ არის
- 17 სამშენებლო და ნგრევის ნარჩენები (ასევე მოიცავს საგზაო სამუშაოების ნარჩენებს დაბინძურებული ადგილებიდან)
- 18 ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ადამიანის ან ცხოველის სამედიცინო მომსახურებით ან/და მასთან დაკავშირებული კვლევების შედეგად (გარდა საკვები ობიექტების ნარჩენებისა, რომლებიც არ არის წარმოქმნილი რაიმე უშუალო სამედიცინო აქტივობის შედეგად)
- 19 ნარჩენები, ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების, ჩამდინარე წყლების გადამამუშავებელი საწარმოებისა და წყლის ინდუსტრიიდან
- 20 მუნიციპალური ნარჩენები და მსგავსი კომერციული, საწარმოო და დაწესებულებების ნარჩენები, რაც ასევე მოიცავს მცირედი ოდენობებით შეგროვებული ნარჩენების ერთობლიობას.

დანართი II (7.03.2016 N 115). ნარჩენების ნუსხა

01	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება გეოლოგიური დაზვერვითი-სამიბო სამუშაოების/გათხრების, სამთომადნო მოპოვების, სასარგებლო წიაღისეულის /მინერალების და კარიერების მექანიკური დამუშავებისა და შემდგომი დამუშავებისას
01 01	ნარჩენები სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებიდან
01 01 01	ნარჩენები ლითონის შემცველი სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებიდან
01 01 02	ნარჩენები ლითონის არშემცველი სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებიდან
01 03	ნარჩენები ლითონის შემცველი სასარგებლო წიაღისეულის შემდგომი ფიზიკური და ქიმიური დამუშავებიდან
01 03 04*	მჟავის გამომყოფი ნარჩენები სულფიდის მადანის შემდგომი დამუშავებისგან
01 03 05*	სახიფათო ნივთიერებების შემცველი სხვა ნარჩენები
01 03 06	ნარჩენები, რომლებიც არ არის ნახსენები 01 03 04 და 01 03 05-ში
01 03 07*	სხვა ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს ლითონის შემცველი სასარგებლო წიაღისეულის შემდგომი ფიზიკური და ქიმიური დამუშავებიდან
01 03 08	სხვა მტვრისა და ფქვილისებრი ნარჩენი, რომელიც არ არის ნახსენები 01 03 07-ში.
01 03 09	წითელი შლამი ალუმინის წარმოების შედეგად, რომელიც არ არის ნახსენები 01 03 10-ში.
01 03 10*	წითელი შლამი მიღებული ალუმინის წარმოების შედეგად, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს და რომელიც არ არის ნახსენები 01 03 07-ში.
01 03 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
01 04	ნარჩენები მეტალის არშემცველი სასარგებლო წიაღისეულის შემდგომი ფიზიკური და ქიმიური დამუშავებიდან
01 04 07*	ნარჩენები, რომლებიც სახიფათო ნივთიერებებს შეიცავს მეტალის არშემცველი სასარგებლო წიაღისეულის შემდგომი ფიზიკური და ქიმიური დამუშავებიდან
01 04 08	სხვა ნარჩენი ხრეში და ქვის (ქანის) ნატეხები, რომლებიც არ არის ნახსენები 01 04 07-ში

01 04 09	ნარჩენი ქვიშა და თიხა
01 04 10	მტვრისა და ფქვილისებრი ნარჩენი, რომლებიც არ არის ნახსენები 01 04 07-ში
01 04 11	ნარჩენები პოტაშისა და ქვამარილის დამუშავებიდან, რომლებიც არ არის ნახსენები 01 04 07-ში
01 04 12	ნარჩენები მინერალების გამდიდრებისა და გაწმენდისგან, რომლებიც არ არის ნახსენები 01 04 07-სა და 01 04 11-ში
01 04 13	ნარჩენები ქვის გადამუშავებიდან და დაქუცმაცებიდან, რომლებიც არ არის ნახსენები 01 04 07-ში
01 04 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიებში
01 05	ბურღვის შედეგად წარმოქმნილი შლამი და სხვა ნარჩენები
01 05 04	მტკნარი წყლის ჭაბურღილის ბურღვის შედეგად წარმოქმნილი შლამი და სხვა ნარჩენები
01 05 05*	ბურღვის შედეგად წარმოქმნილი ნავთობის შემცველი შლამი და სხვა ნარჩენები
01 05 06*	ბურღვის შედეგად წარმოქმნილი შლამი დანარჩენები, რომლებიც სახიფათო ნივთიერებებს შეიცავს
01 05 07	ბურღვის შედეგად წარმოქმნილი ბარიტის შემცველი შლამი და სხვა ნარჩენები, რომლებიც არ არის ნახსენები 01 05 05-სა და 01 05 06-ში
01 05 08	ბურღვის შედეგად წარმოქმნილი ქლორის შემცველი შლამი და სხვა ნარჩენები, რომლებიც არ არის ნახსენები 01 05 05-სა და 01 05 06-ში
01 05 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიებში
02	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება სასოფლო-სამეურნეო, მეზღვეობის, აქვაკულტურის, მეტყევეობის, სამონადირეო და თევზჭერის, საკვები პროდუქტის დამზადებისა და დამუშავებისას
02 01	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება სასოფლო-სამეურნეო, მეზღვეობის, აქვაკულტურის, მეტყევეობის, სამონადირეო და თევზჭერისგან
02 01 01	რეცხვისა და წმენდის შედეგად წარმოქმნილი ნალექი
02 01 02	ცხოველური ქსოვილების ნარჩენები
02 01 03	მცენარეული ქსოვილების ნარჩენები
02 01 04	ნარჩენი პლასტმასების (გარდა შესაფუთი მასალისა)
02 01 06	ცხოველთა ექსკრემენტები, შარდი და ნაკელი (მათ შორის, გაფუჭებული ჩალა), თხევადი ნარჩენები, ცალ-ცალკე შეგროვებული და გადამუშავებული
02 01 07	ნარჩენები ხე-ტყის მასალის გადამუშავებიდან
02 01 08*	აგროქიმიური ნარჩენები, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
02 01 09	აგროქიმიური ნარჩენები, რომელიც არ არის ნახსენები 02 01 08-ში
02 01 10	მეტალის ნარჩენი
02 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული
02 02	ნარჩენები ხორცის, თევზისა და სხვა ცხოველური წარმოშობის საკვები პროდუქტების მომზადებისა და დამუშავებიდან
02 02 01	რეცხვისა და გაწმენდის შედეგად წარმოქმნილი ლექი
02 02 02	ცხოველური ქსოვილების ნარჩენები
02 02 03	დამუშავებისა და გამოყენებისთვის გამოუსადეგარი მასალები
02 02 04	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ მიღებული ლექი
02 02 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული
02 03	ხილის, ბოსტნეულის, მარცვლოვანი კულტურების, საკვები ცხიმების, კაკაოს, ყავის და თამბაქოს მომზადებისა და დამუშავების ნარჩენები; საკონსერვო წარმოების ნარჩენები; საფუარისა და საფუარის ექსტრაქტის წარმოება, მელასას მომზადება და ფერმენტაცია
02 03 01	რეცხვის, გასუფთავების, გათლის (კანის მოცილების), ცენტრიფუგირებისა და

	განცალკევების შედეგად მიღებული ლექი
02 03 02	კონსერვირებისათვის საჭირო საშუალებების ნარჩენები
02 03 03	გამხსნელების ექსტრაქციის ნარჩენები
02 03 04	დამუშავებისა და მოხმარებისათვის გამოუსადეგარი მასალები
02 03 05	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ მიღებული ლექი
02 03 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
02 04	შაქრის დამუშავების შედეგად მიღებული ნარჩენები
02 04 01	ჭარხლის გასუფთავებისა და რეცხვის შედეგად მიღებული მიწა
02 04 02	კალციუმის კარბონატი, რომელიც არ შეესაბამება ტექნიკურ მოთხოვნებს
02 04 03	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შედეგად მიღებული ლექი
02 04 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
02 05	რძის პროდუქტების წარმოების ნარჩენები
02 05 01	დამუშავებისა და მოხმარებისათვის გამოუსადეგარი მასალები
02 05 02	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ მიღებული ლექი
02 05 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიებში
02 06	საცხობი და საკონდიტრო წარმოების ნარჩენები
02 06 01	დამუშავებისა და მოხმარებისთვის გამოუსადეგარი მასალები
02 06 02	კონსერვირებისათვის საჭირო საშუალებების ნარჩენები
02 06 03	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ მიღებული ლექი
02 06 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
02 07	ალკოჰოლური და არალკოჰოლური სასმელების წარმოების ნარჩენები (გარდა ყავის, ჩაისა და კაკაოსი)
02 07 01	ნედლეულის მექანიკური შემცირების, რეცხვისა და გასუფთავების შედეგად მიღებული ნარჩენები
02 07 02	სპირტების დისტილირების (გამოხდის) შედეგად მიღებული ნარჩენები
02 07 03	ქიმიური დამუშავების შედეგად მიღებული ნარჩენები
02 07 04	დამუშავებისა და მოხმარებისთვის გამოუსადეგარი მასალები
02 07 05	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ მიღებული ლექი
02 07 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
03	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ხე-ტყის დამუშავებისას, ქაღალდის, მუყაოს, სამერქნე მასალის, პანელებისა და ავეჯის წარმოებისას
03 01	ნარჩენები ხე-ტყის მასალის დამუშავებიდან და პანელებისა და ავეჯის წარმოებიდან
03 01 01	ნარჩენი ქერქი და კორპი
03 01 04*	ნახერხი, ბურბუშელა, ნათალი, ხე-ტყის მასალა, ფანერები და შპონები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
03 01 05	ნახერხი, ბურბუშელა, ნათალი, ხე-ტყის მასალა, ფანერები და შპონები, რომლებიც არ არის ნახსენები 03 01 04
03 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული
03 02	ხის მასალის პრეზერვანტების ნარჩენები
03 02 01*	არაკალოგენიზირებული ხის მასალის პრეზერვანტები
03 02 02*	ორგანოქლორირებული ხის მასალის პრეზერვანტები
03 02 03*	ლითონორგანული ხის მასალის პრეზერვანტები
03 02 04*	არაორგანული ხის მასალის პრეზერვანტები
03 02 05*	სხვა ხის მასალის პრეზერვანტები, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
03 02 99	ხის მასალის პრეზერვანტები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული

03 03	ნარჩენები ცელულოზის, ქაღალდისა და მუყაოს წარმოებისა და დამუშავებიდან
03 03 01	ნარჩენი ქერქი და ხე
03 03 02	ნალექი და “მწვანე” ჩამდინარე წყლების ლექი (შავი ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ)
03 03 05	მათეთრებელი საშუალებების ნარჩენები ქაღალდის დამუშავებისგან
03 03 07	მექანიკურად დაშორებული ნარჩენები ნარჩენი ქაღალდისა და მუყაოს დამუშავებიდან
03 03 08	ქაღალდისა და მუყაოს გადამუშავების (რეციკლირების) ნარჩენები
03 03 09	კირის შლამის ნარჩენები
03 03 10	ბოჭკოს ნარჩენები ფენების ლექის მექანიკური დაშორებისაგან
03 03 11	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ მიღებული ლექი, რომელიც არ არის ნახსენები 03 03 10-ში
03 03 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული
04	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ტყავის, ბეწვეულისა და საფეიქრო წარმოებისას
04 01	ტყავისა და ბეწვეულის წარმოების ნარჩენები
04 01 01	ტყავის დარჩენილი ნაჭრები და კირით დამუშავების შედეგად მიღებული ნარჩენები
04 01 02	კირით დამუშავების შედეგად მიღებული ნარჩენები
04 01 03*	გაუცხიომონების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ გამხსნელებს თხევადი ფაზის გარეშე
04 01 04	სათრიშვლავი ხსნარი, რომელიც შეიცავს ქრომს
04 01 05	სათრიშვლავი ხსნარი, რომელიც არ შეიცავს ქრომს
04 01 06	ლექი, ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შემდეგ, რომელიც შეიცავს ქრომს
04 01 07	ლექი, ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შემდეგ, რომელიც არ შეიცავს ქრომს
04 01 08	დამუშავებული ტყავის ნარჩენები (სარჩული, ანაჭრები, ნაკუწები, გასუფთავება/გაპრიალების შედეგად წარმოქმნილი მტვერი) რომელიც შეიცავს ქრომს
04 01 09	გადახვევის და საბოლოო დამუშავების ნარჩენები
04 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
04 02	საფეიქრო მრეწველობის ნარჩენები
04 02 09	კომპოზიტის მასალის ნარჩენი (იმპრეგნირებული ქსოვილები, ელასტომერი და პლასტომერი)
04 02 10	ორგანული მასალა ნატურალური პროდუქტებიდან (მაგ., საპოხი მასალა, ცვილი)
04 02 14*	ნარჩენები საბოლოო დამუშავების პროცესებიდან, რომლებიც შეიცავენ ორგანულ გამხსნელებს
04 02 15	ნარჩენები საბოლოო დამუშავების პროცესებიდან, გარდა 04 02 14 კოდით გათვალისწინებულის
04 02 16*	საღებრები და პიგმენტები, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
04 02 17	საღებრები და პიგმენტები, გარდა 04 02 16 კოდით გათვალისწინებულის
04 02 19*	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ლექი, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
04 02 20	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შემდეგ წარმოქმნილი ლექი, გარდა 04 02 19 კოდით გათვალისწინებულის
04 02 21	დაუმუშავებელი საფეიქრო ბოჭკოების ნარჩენი
04 02 22	დამუშავებული საფეიქრო ბოჭკოების ნარჩენი
04 02 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
05	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ნავთობის რაფინირებისას, ბუნებრივი აირების გაწმენდისას და ნახშირის პიროლიზური დამუშავებისას
05 01	ნავთობური შლამი და მყარი ნარჩენები

05 01 02*	დისტილატორში წარმოქმნილი ლექი
05 01 03*	რეზერვუარის ძირში წარმოქმნილი ლექი
05 01 04*	ალკილ მჟავას შლამი
05 01 05*	დაღვრილი ნავთობი
05 01 06*	საწარმოების, ხელსაწყოების ოპერირებისა და შეკეთების დროს წარმოქმნილი ლექი
05 01 07*	მჟავე გუდრონი
05 01 08*	სხვა ფისები
05 01 09*	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ წარმოქმნილი შლამი, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
05 01 10	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შემდეგ წარმოქმნილი შლამი, გარდა 05 01 09 კოდით გათვალისწინებულის
05 01 11*	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება გაწმენდისგან საწვავების ტუტეებთან ერთად
05 01 12*	ნავთობის შემცველი მჟავები
05 01 13	ქვების მკვებავი წყლის შლამი
05 01 14	ნარჩენები გამაგრილებელი სისტემის მილიდან
05 01 15*	ფილტრის დახარჯული თიხები
05 01 16	გოგირდის შემცველი ნარჩენები ნავთობის დესულფურიზაციისგან
05 01 17	ბიტუმი
05 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
05 06	ნახშირის პიროლიზური გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები
05 06 01*	მჟავე გუდრონი
05 06 03*	სხვა ფისები
05 06 04	ნარჩენები გამაგრილებელი სისტემის მილიდან
05 06 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
05 07	ნარჩენები ბუნებრივი აირის გაწმენდიდან
05 07 01*	ვერცხლისწყლის შემცველი ლექი
05 07 02	გოგირდის შემცველი ნარჩენები
05 07 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება არაორგანული ქიმიური პროცესებიდან
06 01	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება მჟავა ხსნარების წარმოებით, ფორმულირებით, მიწოდებითა და გამოყენებით (MFSU - წვმგ)
06 01 01*	გოგირდმჟავა და გოგირდოვანი მჟავა
06 01 02*	ქლორწყალბადმჟავა
06 01 03*	ფთორწყალბადმჟავა
06 01 04*	ფოსფორმჟავა და ფოსფოროვანი მჟავა
06 01 05*	აზოტმჟავა და აზოტოვანი მჟავა
06 01 06*	სხვა მჟავები
06 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 02	ნარჩენი ტუტე ხსნარები
06 02 01*	კალციუმის ჰიდროქსიდი
06 02 03*	ამონიუმის ჰიდროქსიდი
06 02 04*	ნატრიუმის და კალიუმის ჰიდროქსიდი
06 02 05*	სხვა ტუტეები
06 02 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 03	ნარჩენი მარილები და მათი ხსნარები და მეტალის ოქსიდები
06 03 11*	მყარი მარილები და ხსნარები, რომლებიც შეიცავენ ციანიდებს

06 03 13*	მყარი მარილები და ხსნარები, რომლებიც შეიცავენ მძიმე მეტალებს
06 03 14	მყარი მარილები და ხსნარები, რომლებიც არ არის ნახსენები 06 03 11 და 06 03 13-ში
06 03 15*	მეტალის ოქსიდები, რომლებიც შეიცავს მძიმე მეტალებს
06 03 16	მეტალის ოქსიდები, რომლებიც არ არის ნახსენები 06 03 15-ში
06 03 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 04	ლითონის შემცველი ნარჩენები, როლებსაც არ ვხვდებით 06 03-ში
06 04 03*	დარიშხანის შემცველი ნარჩენები
06 04 04*	ვერცხლისწყლის შემცველი ნარჩენები
06 04 05*	მძიმე ლითონების შემცველი ნარჩენები
06 04 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 05	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ლექი
06 05 02*	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ლექი, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
06 05 03	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ლექი, გარდა 06 05 02 კოდით განსაზღვრულის
06 06	ნარჩენები გოგირდის ქიმიური პროცესებიდან (წარმოება და ტრანსფორმაცია) და დესულფურირების პროცესებიდან
06 06 02*	ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო სულფიდებს
06 06 03	ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ სულფიდებს, რომლებსაც არ ვხვდებით 06 06 02-ში
06 06 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 07	ნარჩენები ჰალოგენების ქიმიური პროცესებიდან
06 07 01*	ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ აზბესტს ელექტოლიზის შედეგად
06 07 02*	ქლორის წარმოებიდან მიღებული აქტივირებული ნახშირი
06 07 03*	ბარიუმის სულფატის ლექი, რომელიც შეიცავს ვერცხლისწყალს
06 07 04*	ხსნარები და მჟავები, მაგალითად, კონტაქტური მჟავა
06 07 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 08	სილიკონის წარმოების და სილიკონის ნაწარმის ნარჩენები
06 08 02*	ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ქლორსილანებს
06 08 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 09	ნარჩენები ფოსფორის ქიმიური პროცესებიდან
06 09 02	ფოსფორის წიდა
06 09 03*	ნარჩენები კალციუმზე დაფუძნებული რეაქციისგან, რომლებიც შეიცავს ან დაბინძურებულია სახიფათო ნივთიერებებით
06 09 04	ნარჩენები კალციუმზე დაფუძნებული რეაქციისგან, რომლებიც არ გვხვდება 06 09 03-ში
06 09 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 10	ნარჩენები აზოტის ქიმიური პროცესებიდან და სასუქის წარმოებიდან
06 10 02*	ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
06 10 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 11	ნარჩენები არაორგანული პიგმენტებისა და დამბურავი მასალების წარმოებიდან
06 11 01	თაბაშირი ტიტანის დიოქსიდის წარმოებიდან
06 11 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 13	ნარჩენები არაორგანული ქიმიური პროცესებიდან, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
06 13 01*	არაორგანული პესტიციდები, ბიოციდები და ხის მასალის პრეზერვანტები
06 13 02*	გამოყენებული აქტივირებული ნახშირი (გარდა 06 07 02)
06 13 03	ნახშირის ჭვარტლი

06 13 04*	აზბესტის დამუშავების ნარჩენი
06 13 05*	ჭვარტლი
06 13 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
07	ნარჩენები ორგანული ქიმიური პროცესებიდან
07 01	ძირითადი ორგანული ქიმიური ნაერთების წარმოების, მიღების, მიწოდებისა და გამოყენების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები
07 01 01*	წყალშემცველი თხევადი სარეცხი საშუალებები და დედა ხსნარი
07 01 03*	ორგანული ჰალოგენირებული გამხსნელები, სარეცხი სითხეები და დედა ხსნარი
07 01 04*	სხვა ორგანული გამხსნელები, სარეცხი სითხეები და დედა ხსნარი
07 01 07*	ჰალოგენირებული კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 01 08*	სხვა ნალექები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 01 09*	ჰალოგენირებული ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 01 10*	სხვა ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 01 11*	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
07 01 12	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, გარდა 07 01 11 კოდით გათვალისწინებულის
07 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
07 02	პლასტმასის, სინთეტური რეზინისა და ხელოვნური ბოჭკოვანი მასალების წარმოების, მიღების, მიწოდებისა და გამოყენებისას პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები
07 02 01*	წყალშემცველი თხევადი სარეცხი საშუალებები და დედა ხსნარი
07 02 03*	ორგანული ჰალოგენირებული გამხსნელები, სარეცხი სითხეები და დედა ხსნარი
07 02 04*	სხვა ორგანული გამხსნელები, სარეცხი სითხეები და დედა ხსნარი
07 02 07*	ჰალოგენირებული კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 02 08*	სხვა მძიმე ნალექები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 02 09*	ჰალოგენირებული ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 02 10*	სხვა ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 02 11*	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
07 02 12	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, გარდა 07 02 11 კოდით გათვალისწინებულის
07 02 13	პლასტმასის ნარჩენი
07 02 14*	ნარჩენები დანამატების შემცველი სახიფათო ნივთიერებების
07 02 15	ნარჩენები დანამატების, რომლებსაც არ ვხვდებით 07 02 14-ში
07 02 16*	სახიფათო სილიკონების შემცველი ნარჩენები
07 02 17	სილიკონების შემცველი ნარჩენები, რომლებსაც არ ვხვდებით 07 02 16-ში
07 02 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
07 03	ორგანული საღებავებისა და პიგმენტების წარმოების, მიღების, მიწოდებისა და გამოყენების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები (გარდა 06 11)
07 03 01*	წყალშემცველი თხევადი სარეცხი საშუალებები და დედა ხსნარი
07 03 03*	ორგანული ჰალოგენირებული გამხსნელები, თხევადი სარეცხი საშუალებები და დედა ხსნარი
07 03 04*	სხვა ორგანული გამხსნელები, თხევადი სარეცხი საშუალებები და დედა ხსნარი
07 03 07*	ჰალოგენირებული კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 03 08*	სხვა კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 03 09*	ჰალოგენირებული ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები

07 03 10*	სხვა ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 03 11*	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
07 03 12	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, განსხვავებული 07 03 11 პუნქტისა
07 03 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
07 04	ორგანული პესტიციდების წარმოების, მიღების, მიწოდებისა და გამოყენების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები (გარდა 02 01 08 და 02 01 09), ხის შენარჩუნების აგენტები (გარდა 03 02) და სხვა ბიოციდები
07 04 01*	წყალშემცველი თხევადი სარეცხი საშუალებები/სითხეები და დედა ხსნარი
07 04 03*	ორგანული ჰალოგენიზებული გამხსნელები, თხევადი სარეცხი საშუალებები/ სითხეები და დედა ხსნარი
07 04 04*	სხვა ორგანული გამხსნელები, თხევადი სარეცხი საშუალებები/სითხეები და დედა ხსნარი
07 04 07*	ჰალოგენირებული კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 04 08*	სხვა კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 04 09*	ჰალოგენიზებული ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 04 10*	სხვა ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 04 11*	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
07 04 12	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, გარდა 07 04 11 პუნქტით გათვალისწინებულის
07 04 13*	მყარი ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
07 04 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
07 05	ფარმაცევტული წარმოების, მიღების, მიწოდებისა და გამოყენების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები
07 05 01*	წყალშემცველი თხევადი სარეცხი საშუალებები/სითხეები და დედა ხსნარი
07 05 03*	ორგანული ჰალოგენიზებული გამხსნელები, თხევადი სარეცხი საშუალებები/ სითხეები და დედა ხსნარი
07 05 04*	სხვა ორგანული გამხსნელები, თხევადი სარეცხი საშუალებები/სითხეები და დედა ხსნარი
07 05 07*	ჰალოგენირებული კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 05 08*	სხვა მძიმე ნალექები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 05 09*	ჰალოგენიზებული ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 05 10*	სხვა ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 05 11*	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
07 05 12	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, გარდა 07 05 11 პუნქტით გათვალისწინებულის
07 05 13*	მყარი ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
07 05 14	მყარი ნარჩენები, რომლებსაც არ ვხვდებით 07 05 13 პუნქტში
07 05 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
07 06	ცხიმების, საპონი მასალის, სარეცხი მასალის, დეზინფექტანტების, საპნისა და კოსმეტიკის წარმოების, მიღების, მიწოდებისა და გამოყენების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები
07 06 01*	წყალშემცველი თხევადი სარეცხი საშუალებები/სითხეები და დედა ხსნარი
07 06 03*	ორგანული ჰალოგენიზებული გამხსნელები, თხევადი სარეცხი საშუალებები/სითხეები

	და დედა ხსნარი
07 06 04*	სხვა ორგანული გამხსნელები, თხევადი სარეცხი საშუალებები/სითხეები და დედა ხსნარი
07 06 07*	ჰალოგენირებული კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 06 08*	სხვა კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 06 09*	ჰალოგენიზებული ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 06 10*	სხვა ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 06 11*	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
07 06 12	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, გარდა 07 06 11 პუნქტით გათვალისწინებული
07 06 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
07 07	ქიმიკატებისა და ქიმიური პროდუქციის წარმოების, მიღების, მიწოდებისა და გამოყენების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები, რომლებიც სხვა კატეგორიაში გათვალისწინებული არ არის
07 07 01*	წყალშემცველი თხევადი სარეცხი საშუალებები/სითხეები და დედა ხსნარი
07 07 03*	ორგანული ჰალოგენიზებული გამხსნელები, თხევადი სარეცხი საშუალებები/სითხეები და დედა ხსნარი
07 07 04*	სხვა ორგანული გამხსნელები, თხევადი სარეცხი საშუალებები/სითხეები და დედა ხსნარი
07 07 07*	ჰალოგენირებული კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 07 08*	სხვა კუბური ნარჩენები და ქიმიური რეაქციის ნარჩენები
07 07 09*	ჰალოგენიზებული ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 07 10*	სხვა ფილტრების ნადები, გამოყენებული აბსორბენტები
07 07 11*	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
07 07 12	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, რომლებსაც არ ვხვდებით 07 07 11 პუნქტში
07 07 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
08	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ზედაპირის დამფერავი საშუალებების (საღებავები, ლაქები და მოჭიქვისას და ემალირებისას გამოყენებული საშუალებები), წებოვანი ნივთიერებების/შემკვრავი მასალების, ლუქის დასადები მასალების და საბეჭდი მელნის წარმოების, მიღების, მიწოდებისა და გამოყენებისას (MFSU)
08 01	საღებავების და ლაქების წარმოების, მიღების, მიწოდების, გამოყენებისა და მოცილების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები
08 01 11*	ნარჩენი საღებავი და ლაქი, რომელიც შეიცავს ორგანულ გამხსნელებს ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებს
08 01 12	ნარჩენი საღებავი და ლაქი, გარდა 08 01 11 პუნქტით გათვალისწინებული
08 01 13*	ნალექი საღებავის ან ლაქის, რომელიც შეიცავს ორგანულ გამხსნელებს ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებს
08 01 14	ნალექი საღებავის ან ლაქის, გარდა 08 01 13 პუნქტით გათვალისწინებული
08 01 15*	წყალშემცველი სუსპენზია, რომელიც შეიცავს საღებავს ან ლაქს, რომელიც შეიცავს ორგანულ გამხსნელებს ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებს
08 01 16	წყალშემცველი სუსპენზია, რომელიც შეიცავს საღებავს ან ლაქს, რომელსაც არ ვხვდებით 08 01 15 პუნქტში
08 01 17*	წყალშემცველი ნალექი, რომელიც შეიცავს საღებავს ან ლაქს ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებს

08 01 18	ნარჩენი საღებავის ან ლაქის მოცილების შედეგად, გარდა 08 01 17 პუნქტით გათვალისწინებულ
08 01 19*	წყალშემცველი სუსპენზია, რომელიც შეიცავს საღებავს ან ლაქს, რომელიც შეიცავს ორგანულ გამხსნელებს ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებს
08 01 20	წყალშემცველი სუსპენზია, რომელიც შეიცავს საღებავს ან ლაქს, გარდა 08 01 19 პუნქტით გათვალისწინებულ
08 01 21*	საღებავის ან ლაქის მოსაცილებელი საშუალების ნარჩენები
08 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
08 02	ზედაპირების დასამუშავებელი/დამფერავი საშუალებებისა (მათ შორის, კერამიკული) წარმოების, მომზადების, რეალიზაციისა და გამოყენების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები
08 02 01	ფქვილოვანი დასამუშავებელი/დამფერავი საშუალებების ნარჩენი
08 02 02	წყალშემცველი ნალექი/ წყლიანი ნალექი, რომელიც შეიცავს კერამიკულ მასალას
08 02 03	წყალშემცველი სუსპენზია, რომელიც შეიცავს კერამიკულ მასალას
08 02 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
08 03	საბეჭდი მელნის წარმოების, მიღების, მიწოდებისა და გამოყენების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები
08 03 07	წყალშემცველი ნალექი/ წყლიანი ნალექი, რომელიც შეიცავს მელანს
08 03 08	წყალშემცველი თხევადი ნარჩენი, რომელიც შეიცავს მელანს
08 03 12*	ნარჩენი მელანი, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
08 03 13	ნარჩენი მელანი, რომელიც არ გვხვდება 08 03 12 პუნქტში
08 03 14*	მელნის ლექები, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
08 03 15	მელნის ლექები, რომელიც არ გვხვდება 08 03 14 პუნქტში
08 03 16*	გრავირებისთვის გამოყენებული გამხსნელების ნარჩენები
08 03 17*	პრინტერის ტონერი/მელანის ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
08 03 18	პრინტერის ტონერი/მელანის ნარჩენები, რომელიც არ გვხვდება 08 03 17 პუნქტში
08 03 19*	დისპერსიული ზეთი
08 03 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
08 04	წებოვანი ნივთიერებების/შემკრავი მასალების, ლუქის დასადები მასალების (მათ შორის, წყალგაუმტარი პროდუქცია) წარმოების, მიღების, მიწოდებისა და გამოყენების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები
08 04 09*	წებოვანი და ლუქის დასადები მასალების ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ ორგანულ გამხსნელებს ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებს
08 04 10	წებოვანი და ლუქის დასადები მასალების ნარჩენები, გარდა 08 04 09 პუნქტით გათვალისწინებულ
08 04 11*	წებოვანი და ლუქის დასადები მასალების ნალექი, რომელიც შეიცავს ორგანულ გამხსნელებს ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებს
08 04 12	წებოვანი და ლუქის დასადები მასალების ნალექი, გარდა 08 04 11 პუნქტით გათვალისწინებულ
08 04 13*	წყლოვანი ნალექი, რომელიც შეიცავს წებოვან და /ან ლუქის დასადებ მასალებს, რომლებიც შეიცავენ ორგანულ გამხსნელებს ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებს
08 04 14	წყალშემცველი ნალექი/ წყლიანი ნალექი, რომელიც შეიცავს წებოვან და ლუქის დასადებ მასალებს, გარდა 08 04 13 პუნქტით გათვალისწინებულ
08 04 15*	წყალშემცველი თხევადი ნარჩენი, რომელიც შეიცავს წებოვან და /ან ლუქის დასადებ მასალებს, რომლებიც შეიცავენ ორგანულ გამხსნელებს ან სხვა სახიფათო ნივთიერებებს
08 04 16	წყალშემცველი თხევადი ნარჩენი, რომელიც შეიცავს წებოვან და /ან ლუქის დასადები მასალების, გარდა 08 04 15 პუნქტით გათვალისწინებულ

08 04 17*	ფისის ზეთი
08 04 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
08 05	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
08 05 01*	ნარჩენი იზოციანატი
09	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ფოტოგრაფიული წარმოებიდან
09 01	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ფოტოგრაფიული ინდუსტრიიდან
09 01 01*	წყალზე დამზადებული გამამჟღავნებელი და აქტივატორის (ნივთიერება, რომელიც ზრდის მგრძობელობას) ხსნარები
09 01 02*	წყალზე დამზადებული ოფსეტური ბეჭდვისთვის გამამჟღავნებელი საშუალებები
09 01 03*	გამხსნელის ბაზაზე დამზადებული გამამჟღავნებელი ხსნარები
09 01 04*	დამაფიქსირებელი ხსნარი/ფიქსატორი
09 01 05*	გამათეთრებელი ხსნარი და გამათეთრებელი ფიქსატორი დამაფიქსირებელი ხსნარი
09 01 06*	ფოტოგრაფიული ნარჩენების გადამუშავების შედეგად მიღებული ვერცხლის შემცველი ნარჩენები,
09 01 07	ფოტოფირები და ქაღალდი, რომელიც შეიცავს ვერცხლს ან ვერცხლის ნაერთებს
09 01 08	ფოტოფირები და ქაღალდი, რომელიც არ შეიცავს ვერცხლს ან ვერცხლის ნაერთებს
09 01 10	ერთჯერადი ფოტოაპარატები ელემენტების გარეშე
09 01 11*	ერთჯერადი ფოტოაპარატები ელემენტებით, რომლებიც განხილულია 16 06 01, 16 06 02 ან 16 06 03 პუნქტებში
09 01 12	ერთჯერადი ფოტოაპარატები ელემენტებით, გარდა 09 01 11 პუნქტით განსაზღვრული
09 01 13*	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად დარჩენილი თხევადი ნარჩენები, რომლებიც არ ვხვდება 09 01 06 პუნქტში
09 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10	არაორგანული ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება თერმული პროცესების შედეგად
10 01	ნარჩენები ელექტროსადგურებიდან და ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოებიდან (გარდა 19)
10 01 01	მძიმე ნაცარი, წიდა და ბოილერის მტვერი (გარდა ბოილერის მტვერისა ნახსენები 10 01 04 პუნქტში)
10 01 02	ნახშირის აქროლადი ნაცარი
10 01 03	ტორფი და (გადაუმუშავებელი) აქროლადი ნაცარი
10 01 04*	ნავთობის აქროლადი ნაცარი
10 01 05	მყარი ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება გამონაბოლქვი აირების დესულფურიზაციის ქიმიური რეაქციის შედეგად კალციუმის ბაზაზე მყარ მდგომარეობაში
10 01 07	ნალექი ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება საკვამლე აირების დესულფირების ქიმიური რეაქციის შედეგად კალციუმის ბაზაზე -
10 01 09*	გოგირდმჟავა
10 01 13*	საწვავად გამოყენებული ემულსიფიცირებული ნახშირწყალბადების აქროლადი ნაცარი
10 01 14*	ინსინერაციის/დაწვის შედეგად მიღებული მძიმე ნაცარი, წიდა და ბოილერის მტვერი, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 01 15	ინსინერაციის/დაწვის შედეგად მიღებული მძიმე ნაცარი, წიდა და ბოილერის მტვერი, რომელსაც არ ვხვდებით 10 01 14 პუნქტში
10 01 16*	ინსინერაციის/დაწვის შედეგად მიღებული აქროლადი ნაცარი, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 01 17	ინსინერაციის/დაწვის შედეგად მიღებული აქროლადი ნაცარი, რომელსაც არ ვხვდებით 10 01 16 პუნქტში
10 01 18*	ნარჩენები აირის დასუფთავებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს

10 01 19	ნარჩენები აირის დასუფთავებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 01 05, 10 01 07 და 10 01 18 პუნქტებში
10 01 20*	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 01 21	ჩამდინარე წყლების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები, რომელსაც არ ვხვდებით 10 01 20 პუნქტში
10 01 22*	წყალშემცველი ნალექები ბოილერის გაწმენდისგან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 01 23	წყალშემცველი ნალექები ბოილერის გაწმენდისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 01 22 პუნქტში
10 01 24	ქვიშა მდულარე ფენიდან
10 01 25	ნარჩენები საწვავის შენახვისა და ქვანახშირის ელექტროსადგურების მომზადებისგან
10 01 26	ნარჩენები წყლის გაგრილების პროცესიდან
10 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 02	ნარჩენები შავი მეტალურგიისა და ფოლადსახმელი ინდუსტრიიდან
10 02 01	წილის გადამუშავების ნარჩენები
10 02 02	გადაუმუშავებელი წიდა
10 02 07*	სახიფათო ნივთიერებებს შემცველი მყარი ნარჩენები, წარმოქმნილი ელექტროლოუმელების აირებით დამუშავების შედეგად
10 02 08	ელექტროლოუმელების აირებით დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი მყარი ნარჩენები, გარდა 10 02 07 პუნქტით გათვალისწინებულის
10 02 10	მეორეული ხენჯი
10 02 11*	გასაგრილებლად გამოყენებული წყლის დამუშავების შედეგად მიღებული ნავთობის შემცველი ნარჩენები
10 02 12	გასაგრილებლად გამოყენებული წყლის დამუშავების შედეგად მიღებული ნარჩენები, რომელსაც არ ვხვდებით 10 02 11 პუნქტში
10 02 13*	წიდა გაზის დამუშავებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 02 14	წიდა გაზის დამუშავებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 02 13 პუნქტში
10 02 15	სხვა წიდეები და ფილტრის ნალექები
10 02 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 03	ნარჩენი ალუმინის თერმული მეტალურგიიდან
10 03 02	ანოდების ჯართი
10 03 04*	პირველადი გადადნობის წიდა/თეთრი ნალექი
10 03 05	ალუმინის მტვერი
10 03 08*	მარილშემცველი წიდა მეორადი გადადნობიდან
10 03 09*	მეორადი გადადნობის შედეგად წარმოქმნილი შავი ნალექი
10 03 15*	ნალექები, წარმოქმნილი ალუმინის ართმევისას, რომელიც არის აალებადი ან წყალთან კონტაქტის შედეგად, გამოყოფს აალებად აირებს სახიფათო ოდენობით
10 03 16	ნალექები, წარმოქმნილი ალუმინის ართმევისას, გარდა 10 03 15 პუნქტით გათვალისწინებულის
10 03 17*	ფისის შემცველი ნარჩენები ანოდის წარმოებისგან
10 03 18	ნახშირბადის შემცველი ნარჩენები ანოდის წარმოებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 03 17 პუნქტში
10 03 19*	გამონაბოლქვი აირების მტვერი, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 03 20	გამონაბოლქვი აირების მტვერი, რომელსაც არ ვხვდებით 10 03 19 პუნქტში
10 03 21*	სხვა ნაწილაკები და მტვერი (მათ შორის, გრანულირებული მტვერი), რომლებიც შეიცავს

	სახიფათო ნივთიერებებს
10 03 22	სხვა ნაწილაკები და მტვერი (მათ შორის, გრანულირებული მტვერი), რომლებიც არ ვხვდებით 10 03 21 პუნქტში
10 03 23*	მყარი ნარჩენები გაზის დამუშავებისგან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 03 24	მყარი ნარჩენები გაზის დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 03 23 პუნქტში
10 03 25*	შლამი და ფილტრის ნალექები გაზის დამუშავებისგან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 03 26	შლამი და ფილტრის ნალექები გაზის დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 03 25 პუნქტში
10 03 27*	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელიც შეიცავს ნავთობს
10 03 28	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 03 27 პუნქტში
10 03 29*	ნარჩენები მარილშემცველი წიდისა და შავი ნალექის დამუშავებისგან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 03 30	ნარჩენები მარილშემცველი წიდისა და შავი ნალექის დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 03 29 პუნქტში
10 03 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 04	ნარჩენები ტყვიის თერმული მეტალურგიიდან
10 04 01*	წიდები (პირველადი ან მეორადი გადადნობიდან)
10 04 02*	ნალექი და ქაფი (სკიმიზი) (პირველადი ან მეორადი გადადნობიდან)
10 04 03*	კალციუმის არსენატი
10 04 04*	გამონაბოლქვი აირების მტვერი
10 04 05*	სხვა ნაწილაკები და მტვერი
10 04 06*	მყარი ნარჩენი აირებით გადამუშავებიდან
10 04 07*	ნალექი ნარჩენი აირებით გადამუშავებიდან
10 04 09*	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელიც შეიცავს ნავთობს
10 04 10	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 04 09 პუნქტში
10 04 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 05	ნარჩენი თუთიის თერმული მეტალურგიიდან
10 05 01	წიდები (პირველადი ან მეორადი გადადნობიდან)
10 05 03*	გამონაბოლქვი აირების მტვერი
10 05 04	სხვა ნაწილაკები და მტვერი
10 05 05*	მყარი ნარჩენი აირებით გადამუშავებიდან
10 05 06*	ნალექი ნარჩენი აირებით გადამუშავებიდან
10 05 08*	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელიც შეიცავს ნავთობს
10 05 09	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 04 08 პუნქტში
10 05 10*	ნალექები და ქაფი, რომელიც არის აალებადი ან წყალთან კონტაქტის შედეგად, გამოყოფს აალებად აირებს სახიფათო ოდენობით
10 05 11	ნალექები და ქაფი, რომელსაც არ ვხვდებით 10 05 10 პუნქტში
10 05 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 06	ნარჩენი სპილენძის თერმული მეტალურგიიდან
10 06 01	წიდები (პირველადი ან მეორადი გადადნობიდან)
10 06 02	წიდა და ნალექები წარმოქმნილი სპილენძის ართმევისას (პირველადი ან მეორადი გადადნობიდან)

10 06 03*	გამონაბოლქვი აირების მტვერი
10 06 04	სხვა ნაწილაკები და მტვერი
10 06 06*	მყარი ნარჩენი აირებით გადამუშავებიდან
10 06 07*	ნალექი ნარჩენი აირებით გადამუშავებიდან
10 06 09*	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელიც შეიცავს ნავთობს
10 06 10	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 06 09 პუნქტში
10 06 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 07	ნარჩენები ვერცხლის, ოქროსა და პლატინის თერმული მეტალურგიიდან
10 07 01	წიდეები (პირველადი ან მეორადი გადადნობიდან)
10 07 02	ნალექები და ქაფი (სკიმინგი) (პირველადი ან მეორადი გადადნობიდან)
10 07 03	მყარი ნარჩენი აირებით გადამუშავებიდან
10 07 04	სხვა ნაწილაკები და მტვერი
10 07 05	ნალექი ნარჩენი აირებით გადამუშავებიდან
10 07 07*	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელიც შეიცავს ნავთობს
10 07 08	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 07 07 პუნქტში
10 07 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
10 08	ნარჩენები ფერადი ლითონების თერმული მეტალურგიიდან
10 08 04	სხვა ნაწილაკები და მტვერი
10 08 08*	მარილის წიდეები (პირველადი ან მეორადი გადადნობიდან)
10 08 09	სხვა წიდეები
10 08 10*	ნალექები და ქაფი, რომელიც არის აალებადი ან წყალთან კონტაქტის შედეგად, გამოყოფს აალებად აირებს სახიფათო ოდენობით
10 08 11	ნალექები და ქაფი, რომელსაც არ ვხვდებით 10 08 10 პუნქტში
10 08 12*	ფისების შემცველი ნარჩენები ანოდების წარმოებიდან
10 08 13	ნახშირბადის შემცველი ნარჩენები ანოდების წარმოებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 08 12 პუნქტში
10 08 14	ანოდების ჯართი
10 08 15*	გამონაბოლქვი აირების მტვერი, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 08 16	გამონაბოლქვი აირების მტვერი, რომელსაც არ ვხვდებით 10 08 15 პუნქტში
10 08 17*	წიდა გაზის დამუშავებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 08 18	წიდა გაზის დამუშავებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 08 17 პუნქტში
10 08 19*	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელიც შეიცავს ნავთობს
10 08 20	ნარჩენები წყლით გამაგრილებელი დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 08 19 პუნქტში
10 08 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
10 09	ნარჩენები რკინის შემცველი ნაწილების ჩამოსხმიდან
10 09 03	ლუმელის წიდა
10 09 05*	ბირთვებისა და ფორმების ჩამოსხმა, რომლებიც არ არის ჩამოსხმული, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 09 06	ბირთვებისა და ფორმების ჩამოსხმა, რომლებიც არ არის ჩამოსხმული, რომლებსაც არ ვხვდებით 10 09 05 პუნქტში
10 09 07*	ბირთვებისა და ფორმების ჩამოსხმა, რომლებიც არის ჩამოსხმული, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 09 08	ბირთვებისა და ფორმების ჩამოსხმა, რომლებიც არის ჩამოსხმული, რომლებსაც არ

	ვხვდებით 10 09 07 პუნქტში
10 09 09*	გამონაბოლქვი აირების მტვერი, რომლებიც შეიცავს საშის ნივთიერებებს
10 09 10	გამონაბოლქვი აირების მტვერი, რომელსაც არ ვხვდებით 10 09 09 პუნქტში
10 09 11*	სხვა ნაწილაკები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 09 12	სხვა ნაწილაკები, რომლებსაც არ ვხვდებით 10 09 11 პუნქტში
10 09 13*	შემკვრელების ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 09 14	შემკვრელების ნარჩენები, რომლებსაც არ ვხვდებით 10 09 13 პუნქტში
10 09 15*	ბზარის ინდიკატორის ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 09 16	ბზარის ინდიკატორის ნარჩენები, რომლებსაც არ ვხვდებით 10 09 15 პუნქტში
10 09 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 10	ნარჩენები ფერადი ლითონების შემცველი ნაწილების ჩამოსხმიდან
10 10 03	ლუმელის წიდა
10 10 05*	ბირთვებისა და ფორმების ჩამოსხმა, რომლებიც არ არის ჩამოსხმული, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 10 06	ბირთვებისა და ფორმების ჩამოსხმა, რომლებიც არ არის ჩამოსხმული, რომლებსაც არ ვხვდებით 10 10 05 პუნქტში
10 10 07*	ბირთვებისა და ფორმების ჩამოსხმა, რომლებიც არის ჩამოსხმული, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 10 08	ბირთვებისა და ფორმების ჩამოსხმა, რომლებიც არის ჩამოსხმული, რომლებსაც არ ვხვდებით 10 10 07 პუნქტში
10 10 09*	გამონაბოლქვი აირების მტვერი, რომლებიც შეიცავს საშიშ ნივთიერებებს
10 10 10	გამონაბოლქვი აირების მტვერი, რომელსაც არ ვხვდებით 10 10 09 პუნქტში
10 10 11*	სხვა ნაწილაკები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 10 12	სხვა ნაწილაკები, რომლებსაც არ ვხვდებით 10 10 11 პუნქტში
10 10 13*	შემკვრელების ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 10 14	შემკვრელების ნარჩენები, რომლებსაც არ ვხვდებით 10 10 13 პუნქტში
10 10 15*	ბზარის ინდიკატორის ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 10 16	ბზარის ინდიკატორის ნარჩენები, რომლებსაც არ ვხვდებით 10 10 15 პუნქტში
10 10 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 11	ნარჩენები მინისა და მინის პროდუქციის წარმოებიდან
10 11 03	ნარჩენი მინის შემცველი ბოჭკოვანი მასალა
10 11 05	სხვა ნაწილაკები და მტვერი
10 11 09*	თერმულ დამუშავებამდე ნარევის მომზადებისას წარმოქმნილი ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 11 10	თერმულ დამუშავებამდე ნარევის მომზადებისას წარმოქმნილი ნარჩენები, რომელსაც არ ვხვდებით 10 11 09 პუნქტში
10 11 11*	ნარჩენი მინა პატარა ნაწილაკებად და მინის ფხვნილი, რომელიც შეიცავს მძიმე მეტალებს (მაგალითად, კათოდური სხივების მილებიდან)
10 11 12	ნარჩენი მინა, რომელსაც არ ვხვდებით 10 11 11 პუნქტში
10 11 13*	მინის გაპრიალებითა და დაქუცმაცებით მიღებული ლექი, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 11 14	მინის გაპრიალებითა და დაქუცმაცებით მიღებული ლექი, რომელსაც არ ვხვდებით 10 11 13 პუნქტში
10 11 15*	მყარი ნარჩენები გამონაბოლქვის დამუშავებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 11 16	მყარი ნარჩენები გამონაბოლქვის დამუშავებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 11 15

	პუნქტში
10 11 17*	წიდეები და ფილტრის ნალექები გამონაბოლქვი აირების დამუშავებისგან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 11 18	წიდეები და ფილტრის ნალექები გამონაბოლქვი აირების დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 11 17 პუნქტში
10 11 19*	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ მიღებული მყარი ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 11 20	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ მიღებული მყარი ნარჩენები, რომელსაც არ ვხვდებით 10 11 19 პუნქტში
10 11 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 12	ნარჩენები კერამიკული ნაწარმის, აგურის, ფილების და სხვა სამშენებლო მასალის წარმოებიდან
10 12 01	თერმულ დამუშავებამდე ნარევის მომზადებისას წარმოქმნილი ნარჩენები
10 12 03	ნაწილაკები და მტვერი
10 12 05	წიდეები და ფილტრის ნალექი აირებით გადამუშავებიდან
10 12 06	წუნდებული ფორმები
10 12 08	ნარჩენები კერამიკული ნაწარმის, აგურის, ფილების და სხვა სამშენებლო მასალის წარმოებიდან (თერმული დამუშავების შემდეგ)
10 12 09*	მყარი ნარჩენი აირების გადამუშავებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 12 10	მყარი ნარჩენი აირების გადამუშავებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 12 09 პუნქტში
10 12 11*	ნარჩენები გაპრიალებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 12 12	ნარჩენები გაპრიალებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 12 11 პუნქტში
10 12 13	ჩამდინარე წყლების დამუშავების შემდეგ მიღებული წიდა
10 12 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 13	ნარჩენები ცემენტის, კირისა და თაბაშირის მასალისა და მათი ნაწარმის წარმოებიდან
10 13 01	თერმულ დამუშავებამდე ნარევის მომზადებისას წარმოქმნილი ნარჩენები
10 13 04	კირის კალცინირების/გამოწვისა და ჰიდრატაციის ნარჩენები
10 13 06	ნაწილაკები და მტვერი (გარდა 10 13 12 და 10 13 13)
10 13 07	წიდა და ფილტრის ნალექი აირების დამუშავებისაგან
10 13 09*	აზბესტისა და ცემენტის დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები
10 13 10	აზბესტისა და ცემენტის დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები, რომელიც არ გვხვდება 10 13 09 პუნქტში
10 13 11	ნარჩენები ცემენტზე დაფუძნებული შერეული მასალებიდან, რომლებიც არ გვხვდება 10 13 09 და 10 13 10 პუნქტში
10 13 12*	მყარი ნარჩენი აირების გადამუშავებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
10 13 13	მყარი ნარჩენი აირების გადამუშავებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 10 13 12 პუნქტში
10 13 14	ნარჩენი ბეტონი და ბეტონის წიდა
10 13 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
10 14	კრემატორიუმის ნარჩენები
10 14 01*	ნარჩენები გაზის გაწმენდისგან, რომელიც შეიცავს ვერცხლისწყალს
11	არაორგანული, ლითონის შემცველი ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ლითონების დამუშავებისა და ლითონების ზედაპირის დამფერავი საშუალებებით დამუშავებისა და ფერადი ლითონების ჰიდრომეტალურგიული დამუშავების შედეგად
11 01	თხევადი ნარჩენები და ნალექები ლითონის დამუშავებისა და დამფერავი საშუალებებით ლითონის ზედაპირის დამუშავებიდან (მაგ., გალვანური დამუშავება, თუთიით დაფერვა, მჟავით დამუშავება, გრავირება, ფოსფატით დამუშავება და ტუტით

	გაუცხიმოვნება)
11 01 05*	მჟავა-ხსნარები
11 01 06*	მჟავები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
11 01 07*	ტუტეები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
11 01 08*	ფოსფატით დამუშავების შედეგად მიღებული ნალექები
11 01 09*	ნალექები და ფილტრის ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
11 01 10	ნალექები და ფილტრის ნალექები, რომელსაც არ ვხვდებით 11 01 09 პუნქტში
11 01 11*	წყალშემცველი გასახეხი სითხეები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
11 01 12	წყალშემცველი გასახეხი სითხეები, რომელსაც არ ვხვდებით 11 01 11 პუნქტში
11 01 13*	გაპოხვის შედეგად მიღებული ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
11 01 14	გაპოხვის შედეგად მიღებული ნარჩენები, რომელსაც არ ვხვდებით 11 01 13 პუნქტში
11 01 15*	ელუატის ნარჩენები და ნალექები მემბრანული სისტემებიდან ან იონმიმოცვლითი სისტემებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
11 01 16*	გაჯერებული და გამოყენებული იონმიმოცვლის ფისები
11 01 98*	სხვა ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
11 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
11 02	ფერადი ლითონების ჰიდრომეტალურგიული დამუშავების ნარჩენები და ნალექები
11 02 02*	თუთიის ჰიდრომეტალურგიული ნალექი (იაროზიტისა და ჰეტიტის ჩათვლით)
11 02 03	ანოდების, რომლებიც გამოყენებულია წყალში ელექტროლიზის პროცესისათვის, წარმოების ნარჩენები
11 02 05*	სპილენძის ჰიდრომეტალურგიული პროცესის ნალექი, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
11 02 06	სპილენძის ჰიდრომეტალურგიული პროცესის ნალექი, რომელსაც არ ვხვდებით 11 02 05 პუნქტში
11 02 07*	სხვა ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
11 02 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
11 03	ნალექები და მყარი ნარჩენები წრთობის პროცესებიდან
11 03 01*	ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ ციანიდს
11 03 02*	სხვა ნარჩენები
11 05	ნარჩენები ცხელი გალვანიზაციის პროცესებიდან
11 05 01	ჰარტცინკი (რკინა-თუთიის ნარევი)
11 05 02	თუთიის ფერფლი
11 05 03*	მყარი ნარჩენები გაზის დამუშავებიდან
11 05 04*	გამოყენებული ნადნობი
11 05 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
12	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ლითონებისა და პლასტმასის ფორმირებისა და ზედაპირების დამუშავებისას
12 01	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ლითონებისა და პლასტმასის ფორმირებისა და ზედაპირების დამუშავებისას
12 01 01	შავი ლითონების ჩარხვის და ქლიბვის ნარჩენები
12 01 02	შავი ლითონების ნაწილაკები
12 01 03	ფერადი ლითონების ჩარხვის და ქლიბვის ნარჩენები
12 01 04	ფერადი ლითონების ნაწილაკები
12 01 05	პლასტმასის ნაწილაკები
12 01 06*	ჰალოგენების შემცველი ნარჩენი მექანიკური დამუშავების ზეთებიდან/საპოხი მასალიდან (გარდა ემულსიებისა და გამხსნელებისა)

12 01 07*	ნარჩენი მექანიკური დამუშავების ზეთებიდან/საპოხი მასალიდან (გარდა ემულსიებისა და გამხსნელებისა), რომლებიც არ შეიცავს ჰალოგენებს
12 01 08*	ჰალოგენების შემცველი მექანიკური დამუშავების ემულსიები და გამხსნელები
12 01 09*	მექანიკური დამუშავების ემულსიები და გამხსნელები, რომლებიც არ შეიცავს ჰალოგენებს
12 01 10*	სინთეტური მექანიკური დამუშავების ზეთებიდან/საპოხი მასალა
12 01 12*	გამოყენებული/ნახმარი ცვილები და ცხიმები
12 01 13	შედულებისას წარმოქმნილი ნარჩენი
12 01 14*	დამუშავების შედეგად მიღებული შლამი, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
12 01 15	დამუშავების შედეგად მიღებული შლამი, რომელსაც არ ვხვდებით 12 01 14 პუნქტში
12 01 16*	ნარჩენების ასაფეთქებელი მასალები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
12 01 17	ნარჩენების ასაფეთქებელი მასალები, რომელსაც არ ვხვდებით 12 01 16 პუნქტში
12 01 18*	ლითონის ნარჩენები (გახეხვის, გაღვსვისა და გარეცხვის ნარჩენები), რომელიც შეიცავს ზეთს
12 01 19*	ადვილად ბიოდეგრადირებადი დასამუშავებელი ზეთი
12 01 20*	გამოყენებული სახეხი ნაწილები და სახეხი მასალები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
12 01 21	გამოყენებული სახეხი ნაწილები და სახეხი მასალები, რომელსაც არ ვხვდებით 12 01 20 პუნქტში
12 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
12 03	ნარჩენები წყლისა და ორთქლის გაუცხიმოვნების პროცესებიდან (გარდა 11)
12 03 01*	წყლის შემცველი სარეცხი სითხეები
12 03 02*	ორთქლის გაუცხიმოვნების ნარჩენები
13	ზეთის ნარჩენები (გარდა საკვებად გამოყენებული ზეთებისა, რომლებიც განხილულია 05, 12 და 19 თავებში)
13 01	ნარჩენი ჰიდრავლიკური ზეთები
13 01 01*	ჰიდრავლიკური ზეთები, რომლებიც შეიცავენ პოლიქლორირებულ ბიფენილებს (პქბ) (PCBs)
13 01 04*	ქლორირებული ემულსიები
13 01 05*	არაქლორირებული ემულსიები
13 01 09*	მინერალური ქლორირებული ჰიდრავლიკური ზეთები
13 01 10*	მინერალური არაქლორირებული ჰიდრავლიკური ზეთები
13 01 11*	სინთეტური ჰიდრავლიკური ზეთები
13 01 12*	ადვილად ბიოდეგრადირებადი ჰიდრავლიკური ზეთები
13 01 13*	სხვა ჰიდრავლიკური ზეთები
13 02	ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის ზეთები და ზეთოვანი ლუბრიკანტები
13 02 04*	ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის მინერალური ქლორირებული ზეთები და ქლორირებული ზეთოვანი ლუბრიკანტები
13 02 05*	ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის მინერალური არაქლორირებული ზეთები და არაქლორირებული ზეთოვანი ლუბრიკანტები
13 02 06*	ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის სინთეტიკური ზეთები და სხვა ზეთოვანი ლუბრიკანტები
13 02 07*	ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის ადვილად ბიოდეგრადირებადი ზეთები და სხვა ზეთოვანი ლუბრიკანტები
13 02 08*	ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის სხვა ზეთები და სხვა ზეთოვანი ლუბრიკანტები

13 03	საიზოლაციოდა თბოგადამცემი ზეთებისა და სხვა სითხეების ნარჩენები
13 03 01*	საიზოლაციო და თბოგადამცემი ზეთები და სხვა სითხეები, რომლებიც შეიცავენ პოლიქლორირებულ ბიფენილებს(პკბ) (PCBs)
13 03 06*	საიზოლაციო და თბოგადამცემი მინერალური ქლორირებული ზეთები, რომლებსაც არ ეხვედებით 13 03 01 პუნქტში
13 03 07*	არაქლორირებული საიზოლაციო და თბოგადამცემი ზეთები და სხვა სითხეები
13 03 08*	სინთეტური საიზოლაციო და თბოგადამცემი ზეთები
13 03 09*	ადვილად ბიოდეგრადირებადი საიზოლაციო და თბოგადამცემი ზეთები
13 03 10*	სხვა საიზოლაციო და თბოგადამცემი ზეთები
13 04	ტრიუმის ზეთები/ნავთობი
13 04 01*	ტრიუმის ზეთები სახმელეთო ნავიგაციიდან
13 04 02*	ტრიუმის ზეთები ნავმისადგომის საკანალიზაციო სისტემიდან
13 04 03*	ტრიუმის ზეთების ხვა ტიპის ნავიგაციიდან
13 05	ნავთობი, ზეთი/წყლის სეპარატორის შიგთავსი
13 05 01*	ნავთობი, ზეთი/წყლის სეპარატორის (გამყოფი მოწყობილობის)მყარი ნარჩენები
13 05 02*	ნავთობი, ზეთი/წყლის სეპარატორის (გამყოფი მოწყობილობის) ნალექი ნარჩენები
13 05 03*	ნავთობდამჭერის ნალექები
13 05 06*	ნავთობი, ზეთი ნავთობი, ზეთი/წყლის სეპარატორიდან (გამყოფი მოწყობილობიდან)
13 05 07*	ზეთიანი, ნავთობიანი წყალი ნავთობი, ზეთი/წყლის სეპარატორიდან (გამყოფი მოწყობილობიდან)
13 05 08*	ნავთობი, ზეთი/წყლის სეპარატორის (გამყოფი მოწყობილობის) ნარევი ნარჩენები
13 07	თხევადი საწვავის ნარჩენები
13 07 01*	საწვავი ზეთი და დიზელი
13 07 02*	ბენზინი
13 07 03*	სხვა საწვავები (ნარეგების ჩათვლით)
13 08	ნავთობის ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
13 08 01*	დისტილატორში წარმოქმნილი ლექი და ემულსიები
13 08 02*	სხვა ემულსიები
13 08 99*	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
14	ორგანული ნივთიერებების ნარჩენები, რომლებიც გამოიყენება გამხსნელად (გარდა 07 და 08 თავებისა)
14 06	ორგანული გამხსნელების ნარჩენები, გამაგრილებლები (რეფრიჯერანტები) და ქაფის/აეროზოლის პროპელენტები
14 06 01*	ქლოროფტორნახშირბადები, HCFC, HFC
14 06 02*	სხვა ჰალოგენიზირებული გამხსნელები და გამხსნელების ნარეგები
14 06 03*	სხვა გამხსნელები და გამხსნელების ნარეგები
14 06 04*	ნალექები ან მყარი ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ ჰალოგენიზირებულ გამხსნელებს
14 06 05*	ნალექები ან მყარი ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ სხვა გამხსნელებს
15	შესაფუთი მასალის, აბსორბენტების, საწმენდი ნაჭრების, ფილტებისა და დამცავი ტანსაცმლის ნარჩენები, რომლებიც გათვალისწინებული არ არის სხვა პუნქტებში
15 01	შესაფუთი მასალა (ცალკეულად შეგროვებული შესაფუთი მასალის ნარჩენების ჩათვლით)
15 01 01	ქადალდისა და მუყაოს შესაფუთი მასალა
15 01 02	პლასტმასის შესაფუთი მასალა
15 01 03	ხის შესაფუთი მასალა
15 01 04	ლითონის შესაფუთი მასალა

15 01 05	კომპოსტის შესაფუთი მასალა
15 01 06	ნარევი შესაფუთი მასალა
15 01 07	მინის შესაფუთი მასალა
15 01 09	ტექსტილის შესაფუთი მასალა
15 01 10*	შესაფუთი მასალა, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებების ნარჩენებს ან/და დაბინძურებულია სახიფათო ნივთიერებებით
15 01 11*	მეტალის შესაფუთი მასალა, რომელიც შეიცავს სახიფათო მყარ ფოროვან მატრიცას (მაგალითად, აზბესტს), ცარიელი წნევის კონტეინერების ჩათვლით
15 02	აბსორბენტები, ფილტრის მასალა, საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანსაცმელი
15 02 02*	აბსორბენტები, ფილტრის მასალები (ზეთის ფილტრების ჩათვლით, რომელიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში), საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანსაცმელი, რომელიც დაბინძურებულია სახიფათო ნივთიერებებით
15 02 03	აბსორბენტები, ფილტრის მასალა, საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანსაცმელი, რომელიც არ გვხვდება 15 02 02 პუნქტში
16	ნარჩენი, რომელიც სხვა პუნქტებში გათვალისწინებული არ არის
16 01	განადგურებას დაქვემდებარებული სხვადასხვა სატრანსპორტო საშუალებები (მათ შორის, მოწყობილობები) და მწყობრიდან გამოსული და სატრანსპორტო საშუალებების სარემონტო სამუშაოებიდან მიღებული ნარჩენები (13, 14, 16 06 და 16 08-ს გარდა)
16 01 03	განადგურებას დაქვემდებარებული საბურავები
16 01 04*	ხმარებიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებები
16 01 06	განადგურებას დაქვემდებარებული სატრანსპორტო საშუალებები, რომლებიდანაც გამოცლილია სითხეები და სხვა სახიფათო კომპონენტები
16 01 07*	ზეთის ფილტრები
16 01 08*	ვერცხლისწყლის შემცველი კომპონენტები
16 01 09*	PCBs -ს შემცველი კომპონენტები
16 01 10*	ფეთქებადი კომპონენტები (მაგალითად, (ეარბაგები) საჰაერო ჩანთები)
16 01 11*	ხუნდები, რომლებიც შეიცავს აზბესტს
16 01 12	ხუნდები, რომელსაც არ ვხვდებით 16 01 11 პუნქტში
16 01 13*	სამუხრუჭე სითხეები
16 01 14*	ანტიფრიზი სითხეები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 01 15	ანტიფრიზი სითხეები, რომელიც არ ვხვდება 16 01 14 პუნქტში
16 01 16	თხევადი გაზის ავზები
16 01 17	შავი ლითონი
16 01 18	ფერადი ლითონები
16 01 19	პლასტმასი
16 01 20	მინა
16 01 21*	სახიფათო კომპონენტები, რომელსაც არ ვხვდებით 16 01 07-დან 16 01 11-მდე და 16 01 13-სა და 16 01 14-ში
16 01 22	კომპონენტები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
16 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
16 02	წუნდებული/მწყობრიდან გამოსული ხელსაწყოები და მისი ნაწილები
16 02 09*	ტრანსფორმატორები და კონდენსატორები, რომლებიც შეიცავენ პოლიქლორირებულ ბიფენილებს (კპბ) (PCBs)
16 02 10*	მწყობრიდან გამოსული ხელსაწყოები, რომლებიც შეიცავენ ან დაბინძურებული არიან პოლიქლორირებული ბიფენილებით (კპბ) (PCBs), რომელსაც არ ვხვდებით 16 02 09 პუნქტში

16 02 11*	მწვობრიდან გამოსული ხელსაწყოები, რომლებიც შეიცავს ქლორფთორნახშირბადებს (HCFC, HFC)
16 02 12*	მწვობრიდან გამოსული ხელსაწყოები, რომლებიც შეიცავს თავისუფალ აზბესტს
16 02 13*	მწვობრიდან გამოსული ხელსაწყოები, რომელიც შეიცავს სახიფათო კომპონენტებს, რომელსაც არ ვხვდებით 16 02 09-დან 16 02 12-მდე პუნქტებში
16 02 14	მწვობრიდან გამოსული, რომელსაც არ ვხვდებით 16 02 09-დან 16 02 13-მდე პუნქტებში
16 02 15*	სახიფათო კომპონენტები, რომლებიც ამოღებულია წუნდებული ხელსაწყოებიდან
16 02 16	კომპონენტები, რომლებიც ამოღებულია წუნდებული/მწვობრიდან გამოსული ხელსაწყოებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 16 02 15 პუნქტში
16 03	არასტანდარტული/ სპეციფიკაციასთან შეუსაბამო (საწარმოო) პარტიები და გამოყენებული პროდუქცია
16 03 03*	არაორგანული ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 03 04	არაორგანული ნარჩენები, რომელსაც არ ვხვდებით 16 03 03 პუნქტში
16 03 05*	ორგანული ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 03 06	ორგანული ნარჩენები, რომელსაც არ ვხვდებით 16 03 05 პუნქტში
16 03 07*	მეტალური ვერცხლისწყალი
16 04	ნარჩენი ასაფეთქებელი ნივთიერებები
16 04 01*	საბრძოლო მასალის ნარჩენები
16 04 02*	პიროტექნიკის ნარჩენები
16 04 03*	სხვა ნარჩენი ასაფეთქებელი საშუალებები
16 05	კონტეინერებში მოთავსებული ქიმიური ნივთიერებები და აირები
16 05 04*	საწარმოო აირები მაღალი წნევის ცილინდრებში (მათ შორის, ჰალონების ნაერთები), რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 05 05	საწარმოო აირები მაღალი წნევის ცილინდრებში, რომელსაც არ ვხვდებით 16 05 04 პუნქტში
16 05 06*	ლაბორატორიული ქიმიური ნივთიერებები, რომლებიც შეიცავს ან შედგება სახიფათო ნივთიერებებისგან, მათ შორის, ლაბორატორიული ნივთიერებების ნარევი
16 05 07*	წუნდებული არაორგანული ქიმიური ნივთიერებები, რომლებიც შედგება ან შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 05 08*	წუნდებული ორგანული ქიმიური ნივთიერებები, რომლებიც შედგება ან შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 05 09	წუნდებული ქიმიური ნივთიერებები, რომელსაც არ ვხვდებით 16 05 06, 16 05 07 ან 16 05 08 პუნქტებში
16 06	ბატარეები და აკუმულატორები
16 06 01*	ტყვის შემცველი ბატარეები
16 06 02*	Ni-Cd ბატარეები
16 06 03*	ვერცხლისწყლის შემცველი ბატარეები
16 06 04	ტუტე ბატარეები (გარდა 16 06 03)
16 06 05	სხვა ბატარეები და აკუმულატორები
16 06 06*	ცალკეულად შეგროვებული ელექტროლიტები ბატარეებიდან და აკუმულატორებიდან
16 07	ტრანსპორტირებისა და შესანახი რეზერვუარების გაწმენდის ნარჩენები (გარდა 05 და 13)
16 07 08*	ნავთობის შემცველი ნარჩენები
16 07 09*	ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სხვა სახიფათო ნივთიერებებს
16 07 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
16 08	გამოყენებული კატალიზატორები
16 08 01	გამოყენებული კატალიზატორები, რომლებიც შეიცავენ ოქროს, ვერცხლს, რენიუმს,

	როდიუმს, პალადიუმს, ირიდიუმს ან პლატინას (გარდა 16 08 07)
16 08 02*	სახიფათო გარდამავალი მეტალების ან მათი ნაერთების შემცველი გამოყენებული კატალიზატორები
16 08 03	გარდამავალი მეტალების ან მათი ნაერთების შემცველი გამოყენებული კატალიზატორები (გარდა 16 08 07)
16 08 04	გამოყენებული კატალიზური კრეკინგის კატალიზატორი სითხეები (გარდა 16 08 07)
16 08 05*	გამოყენებული კატალიზატორები, რომლებიც შეიცავენ ფოსფორმჟავას
16 08 06*	კატალიზატორად გამოყენებული სითხეები
16 08 07*	გამოყენებული კატალიზატორები, რომლებიც დაბინძურებულია სახიფათო ნივთიერებებით
16 09	მჟანგავი ნივთიერებები
16 09 01*	პერმანგანატები, მაგალითად, კალიუმის პერმანგანატი
16 09 02*	ქრომატები, მაგალითად, კალიუმის ქრომატი, კალიუმის ან ნატრიუმის დიქრომატი
16 09 03*	პეროქსიდები, მაგალითად, წყალბადის ზეჟანგი
16 09 04*	მჟანგავი ნივთიერებები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში
16 10	წყლის თხევადი ნარჩენები, რომლებიც უნდა გადამუშავდეს ცალ-ცალკე
16 10 01*	წყლის თხევადი ნარჩენები, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 10 02	წყლის თხევადი ნარჩენები, რომლებსაც არ ვხვდებით 16 10 01 პუნქტში
16 10 03*	წყლის კონცენტრატები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 10 04	წყლის კონცენტრატები, რომელსაც არ ვხვდებით 16 10 03 პუნქტში
16 11	მოსაპირკეთებელი და ცეცხლგამძლე ნარჩენები
16 11 01*	ნახშირბადის მოსაპირკეთებელი მასალა და ცეცხლგამძლე ნარჩენები მეტალურგიული პროცესებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 11 02	ნახშირბადის მოსაპირკეთებელი მასალა და ცეცხლგამძლე ნარჩენები მეტალურგიული პროცესებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 16 11 01 პუნქტში
16 11 03*	სხვა მოსაპირკეთებელი მასალა და ცეცხლგამძლე ნარჩენები მეტალურგიული პროცესებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 11 04	სხვა მოსაპირკეთებელი მასალა და ცეცხლგამძლე ნარჩენები მეტალურგიული პროცესებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 16 11 03 პუნქტში
16 11 05*	მოსაპირკეთებელი მასალა და ცეცხლგამძლე ნარჩენები არა მეტალურგიული პროცესებიდან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
16 11 06	მოსაპირკეთებელი მასალა და ცეცხლგამძლე ნარჩენები არა მეტალურგიული პროცესებიდან, რომელსაც არ ვხვდებით 16 11 05 პუნქტში
17	სამშენებლო და ნგრევის ნარჩენები (ასევე მოიცავს საგზაო სამუშაოების ნარჩენებს დაბინძურებული ადგილებიდან)
17 01	ცემენტი, აგურები, ფილები და კერამიკა
17 01 01	ცემენტი
17 01 02	აგურები
17 01 03	ფილები და კერამიკული ნაწარმი
17 01 06*	ცემენტის, აგურების, ფილებისა და კერამიკის ცალკეული ან შერეული ნაწილები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
17 01 07	ცემენტის, აგურების, ფილებისა და კერამიკის ცალკეული ან შერეული ნაწილები, რომლებსაც არ ვხვდებით 17 01 06 პუნქტში
17 02	ხე, მინა და პლასტმასი
17 02 01	ხე
17 02 02	მინა

17 02 03	პლასტმასი
17 02 04*	მინა, პლასტმასი და ხე, რომლებიც შედგებიან ან შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
17 03	ასფალტი, ფისი და ფისების შემცველი პროდუქტები
17 03 01*	ასფალტი, რომელიც შეიცავს ფისებს
17 03 02	ასფალტი, გარდა 17 03 01
17 03 03*	ფისი და ფისის შემცველი პროდუქტები
17 04	მეტალები (მოიცავს მათ შენადნობებსაც)
17 04 01	სპილენძი, ბრინჯაო, თითბერი
17 04 02	ალუმინი
17 04 03	ტყვია
17 04 04	თუთია
17 04 05	რკინა და ფოლადი
17 04 06	თუნუქი
17 04 07	შერეული ლითონები
17 04 09*	მეტალის ნარჩენები, რომლებიც დაბინძურებულია სახიფათო ნივთიერებებით
17 04 10*	კაბელები, რომლებიც შეიცავს ნავთობს, ფისს და სხვა სახიფათო ნივთიერებებს
17 04 11	კაბელები, რომლებაც არ ვხვდებით 17 04 10 პუნქტში
17 05	ნიადაგი (ასევე მოიცავს საგზაო სამუშაოების ნარჩენებს დაბინძურებულ ადგილებიდან), ქვები და გრუნტი
17 05 03*	ნიადაგი და ქვები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
17 05 04	ნიადაგი და ქვები, რომლებიც არ გვხვდება 17 05 03 პუნქტში
17 05 05*	გრუნტი, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
17 05 06	გრუნტი, რომელიც არ გვხვდება 17 05 05 პუნქტში
17 05 07*	გზის ბალასტი, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
17 05 08	გზის ბალასტი, რომელსაც არ ვხვდებით 17 05 07 პუნქტში
17 06	საიზოლაციო მასალები და აზბესტის შემცველი სამშენებლო მასალები
17 06 01*	საიზოლაციო მასალები, რომლებიც შეიცავენ აზბესტს
17 06 03*	სხვა საიზოლაციო მასალები, რომლებიც შედგება ან შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
17 06 04	საიზოლაციო მასალები, რომლებსაც არ ვხვდებით 17 06 01 და 17 06 03 პუნქტებში
17 06 05*	აზბესტის შემცველი სამშენებლო მასალები
17 08	თაბაშირის სამშენებლო მასალა
17 08 01*	თაბაშირის სამშენებლო მასალები დაბინძურებული სახიფათო ნივთიერებებით
17 08 02	თაბაშირის სამშენებლო მასალები, რომელსაც არ ვხვდებით 17 08 01 პუნქტში
17 09	სხვა სამშენებლო და ნგრევის შედეგად მიღებული ნარჩენები
17 09 01*	სამშენებლო და ნგრევის შედეგად მიღებული ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ ვერცხლისწყალს
17 09 02*	სამშენებლო და ნგრევის შედეგად მიღებული ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს PCB-ს (მაგალითად, PCB-ს შემცველი საიზოლაციო მასალები, PCB-ს შემცველი ფისის ბაზაზე დამზადებული იატაკის მასალა, PCB-ს შემცველი ჰერმეტიკული შემინვის ერთეულები, PCB-ს შემცველი კონდენსატორები)
17 09 03*	სხვა სამშენებლო და ნგრევის შედეგად მიღებული ნარჩენები (მათ შორის შერეული ნარჩენები), რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
17 09 04	შერეული სამშენებლო და ნგრევის შედეგად მიღებული ნარჩენები, რომლებსაც არ ვხვდებით 17 09 01, 17 09 02 და 17 09 03 პუნქტებში
18	ნარჩენები, რომლებიც წარმოიქმნება ადამიანის ან ცხოველის სამედიცინო მომსახურებით ან/და მასთან დაკავშირებული კვლევების შედეგად (გარდა

	საკვები ობიექტების ნარჩენებისა, რომლებიც არ არის წარმოქმნილი რაიმე უშუალო სამედიცინო აქტივობის შედეგად)
18 01	ნარჩენები მშობიარობის, დიაგნოსტიკის, მკურნალობისა და დაავადებების პრევენციული ღონისძიებებიდან ადამიანებში
18 01 01	მჭრელი საგნები (გარდა 18 01 03)
18 01 02	სხულის კიდურები ან ორგანოები, მათ შორის სისხლი და სისხლის პროდუქტები (გარდა 18 01 03)
18 01 03*	ნარჩენები, რომელთა შეგროვება და განადგურება ექვემდებარება სპეციალურ მოთხოვნებს ინფექციების გავრცელების პრევენციის მიზნით
18 01 04	ნარჩენები, რომელთა შეგროვება და განადგურება არ ექვემდებარება სპეციალურ მოთხოვნებს ინფექციების გავრცელების პრევენციის მიზნით (მაგ., შესახვევი მასალა, თაბაშირი, თეთრეული, ერთჯერადი ტანსაცმელი, საფენები)
18 01 06*	ქიმიკატები, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
18 01 07	ქიმიკატები, გარდა 18 01 06 პუნქტით გათვალისწინებული
18 01 08*	მედიკამენტები, რომლებიც შეიცავენ ციტოტოქსინებსა და ციტოსტატიკებს
18 01 09	მედიკამენტები, გარდა 18 01 08 პუნქტით გათვალისწინებული
18 01 10*	სტომატოლოგიური მომსახურების შერეული ნარჩენები
18 02	ნარჩენები კვლევის, დიაგნოსტიკის, მკურნალობისა და დაავადებების პრევენციული ღონისძიებებიდან ცხოველებში
18 02 01	მჭრელი საგნები (გარდა 18 02 02)
18 02 02*	ნარჩენები, რომელთა შეგროვება და განადგურება ექვემდებარება სპეციალურ მოთხოვნებს ინფექციების გავრცელების პრევენციის მიზნით
18 02 03	ნარჩენები, რომელთა შეგროვება და განადგურება არ ექვემდებარება სპეციალურ მოთხოვნებს ინფექციების გავრცელების პრევენციის მიზნით
18 02 05*	ქიმიკატები, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
18 02 06	ქიმიკატები, გარდა 18 02 05 პუნქტით გათვალისწინებული
18 02 07*	მედიკამენტები, რომლებიც შეიცავენ ციტოტოქსინებსა და ციტოსტატიკებს
18 02 08	მედიკამენტები, გარდა 18 02 07 პუნქტით გათვალისწინებული
19	ნარჩენები, ნარჩენების გადამამუშავებელი საწარმოების, ჩამდინარე წყლების გადამამუშავებელი საწარმოებისა და წყლის ინდუსტრიიდან
19 01	ნარჩენების ინსინერაციის/დაწვის და პიროლიზის ნარჩენები
19 01 02	შავი ლითონები ამოღებული მძიმე ნაცრიდან
19 01 05*	ფილტრების ნაღები აირების გადამამუშავებიდან
19 01 06*	წყალშემცველი თხევადი ნარჩენები აირების გადამამუშავებიდან და სხვა წყალშემცველი თხევადი ნარჩენები
19 01 07*	მყარი ნარჩენები აირების გადამამუშავებიდან
19 01 10*	გამოყენებული აქტივირებული ნახშირი გამონაბოლქვი აირების გადამამუშავებიდან
19 01 11*	მძიმე ნაცარი და წიდა, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 01 12	მძიმე ნაცარი და წიდა, გარდა 19 01 11 პუნქტით განსაზღვრულისა
19 01 13*	აქროლადი ნაცარი, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 01 14	აქროლადი ნაცარი, გარდა 19 01 13 პუნქტით განსაზღვრულისა
19 01 15*	საქვების მტვერი, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
19 01 16	საქვების მტვერი, გარდა 19 01 15 პუნქტით განსაზღვრულისა
19 01 17*	პიროლიზური მეთოდის გამოყენებისას მიღებული ნარჩენები, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
19 01 18	პიროლიზური მეთოდის გამოყენებისას მიღებული სხვა ნარჩენები, გარდა 19 01 17

	პუნქტით განსაზღვრულისა
19 01 19	ქვიშები მდულარე ფენიდან
19 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
19 02	ნარჩენები წარმოქმნილი საწარმოო ნარჩენების სპეციფიკური ფიზიკო/ქიმიური დამუშავების შედეგად (მაგალითად, დექრომირება, ნეიტრალიზაცია, დეცინიდიზაცია)
19 02 03	წინასწარ შერეული ნარჩენები, რომლებიც შედგება მხოლოდ არასახიფათოდ მარკირებული/რეგისტრირებული ნარჩენებისგან
19 02 04*	წინასწარ შერეული ნარჩენები, რომლებიც შედგება ერთი მაინც სახიფათოდ მარკირებული/რეგისტრირებული ნარჩენისგან
19 02 05*	ნალექები ფიზიკო/ქიმიური დამუშავებისგან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 02 06	ნალექები ფიზიკო/ქიმიური დამუშავებისგან, რომლებსაც არ ვხვდებით 19 02 05 პუნქტში
19 02 07*	ნავთობი და კონცენტრატები გაცალკევებიდან
19 02 08*	თხევადი საწვავის შემცველი ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 02 09*	მყარი საწვავის შემცველი ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 02 10	საწვავი ნარჩენები, რომელსაც არ ვხვდებით 19 02 08 და 19 02 09 პუნქტებში
19 02 11*	სხვა სახიფათო ნივთიერებების შემცველი ნარჩენები
19 02 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
19 03	სტაბილიზირებული / გამყარებული ნარჩენები
19 03 04*	ნარჩენები, რომლებიც მარკირებულია როგორც სახიფათო ნაწილობრივ სტაბილიზირებული, რომელიც არ არის მოხსენიებული 19 03 08 -ში
19 03 05	სტაბილიზირებული ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში, გარდა 19 03 04 პუნქტით გათვალისწინებულისა
19 03 06*	ნარჩენები, რომლებიც მარკირებულია როგორც სახიფათო გამყარებული (მყარ მდგომარეობაში)
19 03 07	გამყარებული ნარჩენები, რომლებიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში გარდა 19 03 06 პუნქტით გათვალისწინებულისა
19 03 08*	ნაწილობრივ სტაბილიზირებული ვერცხლისწყალი
19 04	მინის ნარჩენები და მინის მიღების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენები
19 04 01	მინის ნარჩენები
19 04 02*	აქროლადი ნაცარი და სხვა გამონაბოლქვი/საკვამლე აირების გადამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები
19 04 03*	მყარი ფაზა, მინად არგარდაქმნილი
19 04 04	წყლის შემცველი თხევადი ნარჩენი, მინის ნარჩენების თერმული დამუშავებიდან
19 05	მყარი ნარჩენების აერობული დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები
19 05 01	მუნიციპალური და სხვა მსგავსი სახის ნარჩენების არაკომპოსტირებული ფრაქცია
19 05 02	ცხოველური და მცენარეული ნარჩენების არაკომპოსტირებული ფრაქცია
19 05 03	სპეციფიკაციასთან შეუსაბამო კომპოსტი
19 05 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
19 06	ნარჩენების ანაერობული დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენები
19 06 03	მუნიციპალური ნარჩენების ანაერობული დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნახარში
19 06 04	მუნიციპალური ნარჩენების ანაერობული დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენი
19 06 05	ცხოველებისა და ბოსტნეულის ნარჩენების ანაერობული დამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნახარში
19 06 06	ცხოველებისა და ბოსტნეულის ნარჩენების ანაერობული დამუშავების შედეგად

	წარმოქმნილი ნარჩენი
19 06 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
19 07	ნაგავსაყრელების ინფილტრატი
19 07 02*	ნაგავსაყრელების ინფილტრატი, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 07 03	ნაგავსაყრელების ინფილტრატი, რომელსაც არ ვხვდებით 19 07 02 პუნქტში
19 08	ჩამდინარე წყლების გადამამუშავებელი საწარმოს ნარჩენები, რომლებიც არ არის გათვალისწინებული სხვა თავებში
19 08 01	სკრინინგები
19 08 02	ნარჩენები ქვიშისგან გაწმენდისას
19 08 05	ურბანულ/დასახლებულ პუნქტებში ჩამდინარე წყლების გადამამუშავების შედეგად წარმოქმნილი ნალექები
19 08 06*	გაჯერებული ან გამოყენებული იონმიმოცვლითი ფისები
19 08 07*	ხსნარები და ნალექები მიღებული იონიტების აღდგენის შედეგად
19 08 08*	მემბრანული სისტემის მძიმე ლითონების შემცველი ნარჩენები
19 08 09	ცხიმები (ტექნიკური) და ნავთობის/ზეთების ნარევი წარმოქმნილი ნავთობის/ზეთის და ჩამდინარე წყლის გამოცალკევების/გამოყოფის შედეგად
19 08 10*	ცხიმები (ტექნიკური) და ნავთობის/ზეთების ნარევი წარმოქმნილი ნავთობის/ზეთის და ჩამდინარე წყლის გამოცალკევების/გამოყოფის შედეგად, რომელიც არ გვხვდება 19 08 09 პუნქტში
19 08 11*	ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს საწარმოო ჩამდინარე წყლების ბიოლოგიური დამუშავებისგან
19 08 12	ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს საწარმოო ჩამდინარე წყლების ბიოლოგიური დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 19 08 11 პუნქტში
19 08 13*	ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს საწარმოო ჩამდინარე წყლების ბიოლოგიური სხვა დამუშავებისგან
19 08 14	ნალექები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს საწარმოო ჩამდინარე წყლების ბიოლოგიური სხვა დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 19 08 13 პუნქტში
19 08 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
19 09	ნარჩენები სასმელი წყლისა და საწარმოო წყლის წარმოებიდან
19 09 01	მყარი ნარჩენი პირველადი ფილტრაციისა და სკრინინგიდან
19 09 02	წყლის გაწმენდის/დაწმენდისას წარმოქმნილი ნალექები
19 09 03	დეკარბონიზაციისას წარმოქმნილი ნალექები
19 09 04	გამოყენებული აქტივირებული ნახშირი
19 09 05	გაჯერებული ან გამოყენებული ფისები
19 09 06	ხსნარები და ნალექი მიღებული იონიტების აღდგენის შედეგად
19 09 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
19 10	ნარჩენი მეტალების შემცველი ნარჩენების დაქუცმაცებიდან
19 10 01	რკინისა და ფოლადის ნარჩენები
19 10 02	ფერადი ლითონების ნარჩენები
19 10 03*	ძალიან მსუბუქი ფრაქცია, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
19 10 04	ძალიან მსუბუქი ფრაქციები, გარდა 19 10 03 პუნქტით გათვალისწინებულისა
19 10 05*	მტვერი და სხვა ფრაქციები, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
19 10 06	მტვერი და სხვა ფრაქციები, გარდა 19 10 05 პუნქტით გათვალისწინებულისა
19 11	ნარჩენები ნავთობის რეგენერაციისგან
19 11 01*	გამოყენებული ფილტრების თიხები
19 11 02*	მჟავის ფისი

19 11 03*	წყლის თხევადი ნარჩენები
19 11 04*	ნარჩენები საწვავის დასუფთავებიდან ტუტეებთან ერთად
19 11 05*	ნალექი ჩამდინარე წყლების დამუშავებისგან, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 11 06	ნალექი ჩამდინარე წყლების დამუშავებისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 19 11 05 პუნქტში
19 11 07*	ნარჩენები გამონაბოლქვი აირების დასუფთავებიდან
19 11 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
19 12	ნარჩენები მექანიკური დამუშავებიდან (მაგალითად დახარისხება, დამსხვრევა, დაპრესვა, გრანულირება), რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
19 12 01	ქაღალდი და მუყაო
19 12 02	შავი ლითონი
19 12 03	ფერადი ლითონები
19 12 04	პლასტმასი და რეზინი
19 12 05	მინა
19 12 06*	სახიფათო ნივთიერებების შემცველი ხე
19 12 07	ხე, რომელსაც არ ვხვდებით 19 12 06 პუნქტში
19 12 08	ქსოვილები
19 12 09	მინერალები (მაგალითად ქვიშა, ქვები)
19 12 10	საწვავი ნარჩენები (გამოუყენებელი საწვავი)
19 12 11*	სხვა სახის ნარჩენები (მათ შორის ნარევეები, მასალები) მექანიკური დამუშავების შედეგად მიღებული ნარჩენებისგან, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 12 12	სხვა სახის ნარჩენები (მათ შორის ნარევეები, მასალები) მექანიკური დამუშავების შედეგად მიღებული ნარჩენებისგან, რომლებსაც არ ვხვდებით 19 12 11 პუნქტში
19 13	ნარჩენები ნიადაგისა და მიწისქვეშა წყლის რემედიაციისგან/აღდგენისგან
19 13 01*	მყარი ნარჩენები ნიადაგის რემედიაციისგან, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 13 02	მყარი ნარჩენები ნიადაგის რემედიაციისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 19 13 01 პუნქტში
19 13 03*	ნალექი ნიადაგის რემედიაციისგან, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 13 04	ნალექი ნიადაგის რემედიაციისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 19 13 03 პუნქტში
19 13 05*	შლამი მიწისქვეშა წყლის რემედიაციისგან, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 13 06	შლამი მიწისქვეშა წყლის რემედიაციისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 19 13 05 პუნქტში
19 13 07*	წყლის თხევადი ნარჩენები და წყლის კონცენტრატები მიწისქვეშა წყლის რემედიაციისგან, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
19 13 08	წყლის თხევადი ნარჩენები და წყლის კონცენტრატები მიწისქვეშა წყლის რემედიაციისგან, რომელსაც არ ვხვდებით 19 13 07 პუნქტში
20	მუნიციპალური ნარჩენები და მსგავსი კომერციული, საწარმოო და დაწესებულებების ნარჩენები, რაც ასევე მოიცავს მცირედი ოდენობებით შეგროვებული ნარჩენების ერთობლიობას
20 01	განცალკევებულად შეგროვებული ნაწილები (გარდა 15 01)
20 01 01	ქაღალდი და მუყაო
20 01 02	მინა
20 01 08	სამზარეულოს ბიოდეგრადირებადი ნარჩენები
20 01 10	ტანისამოსი
20 01 11	საფეიქრო ნაწარმი
20 01 13*	გამხსნელი ნივთიერებები
20 01 14*	მჟავები

20 01 15*	ტუტეები
20 01 17*	ფოტოქიმიური ნივთიერებები
20 01 19*	პესტიციდები
20 01 21*	ფლურესცენციული მილები და სხვა ვერცხლის წყლის შემცველი ნარჩენები
20 01 23*	წუნდებული ხელსაწყოები, რომლებიც შეიცავენ ქლოროფორნაზხშირბადს
20 01 25	საკვები ზეთები და ცხიმები
20 01 26*	ზეთები და ცხიმები, გარდა 20 01 25 პუნქტით გათვალისწინებული
20 01 27*	საღებავები, მეღვინეობის, წებოვანი და რეზინის, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
20 01 28	საღებავი, მეღვინეობის, წებოვანი და რეზინის შემცველი ნივთიერებები, გარდა 20 01 27 პუნქტით გათვალისწინებული
20 01 29*	სარეცხი/საწმენდი საშუალებები, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო ნივთიერებებს
20 01 30	სარეცხი/საწმენდი საშუალებები, გარდა 20 01 29 პუნქტით გათვალისწინებული
20 01 31*	ციტოტოქსიკური და ციტოსტატიური მედიკამენტები
20 01 32	მედიკამენტები, გარდა 20 01 31 პუნქტით გათვალისწინებული
20 01 33*	შერეული ბატარეები და აკუმულატორები, მათ შორის 16 06 01, 16 06 02 ან 16 06 03 პუნქტებით განსაზღვრული ნარჩენების ჩათვლით
20 01 34	ბატარეები და აკუმულატორები, გარდა 20 01 33 პუნქტით გათვალისწინებული
20 01 35*	წუნდებული ხელსაწყოები, გარდა 20 01 21 და 20 01 23 პუნქტებით გათვალისწინებული, რომლებიც შეიცავენ სახიფათო კომპონენტებს
20 01 36	წუნდებული ხელსაწყოები, გარდა 20 01 21, 20 01 23 და 20 01 35 პუნქტებით გათვალისწინებული
20 01 37*	ხის მასალა, რომელიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს
20 01 38	ხის მასალა, რომელიც არ გვხვდება 20 01 37 პუნქტში
20 01 39	პლასტმასი
20 01 40	ლითონები
20 01 41	ნარჩენები ბუხრის წმენდისგან
20 01 99	ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში
20 02	ბაღებისა და პარკების ნარჩენები (მათ შორის, სასაფლაოების)
20 02 01	ბიოდეგრადირებადი ნარჩენები
20 02 02	ნიადაგი და ქვები/ხრეში
20 02 03	სხვა არაბიოდეგრადირებადი ნარჩენები
20 03	სხვა მუნიციპალური ნარჩენები
20 03 01	შერეული მუნიციპალური ნარჩენები
20 03 02	ნარჩენები ბაზრებიდან
20 03 03	ნარჩენები ქუჩების დასუფთავებიდან
20 03 04	სეპტიკური ავზის ნალექი
20 03 06	ნარჩენები კანალიზაციის გაწმენდისგან
20 03 07	მოცულობითი ნარჩენები
20 03 99	მუნიციპალური ნარჩენები, რომლებიც არ არის განსაზღვრული აღნიშნულ კატეგორიაში

დანართი 3. ნარჩენების პირველადი ინვენტარიზაცია

ნაწილი 1

ინფორმაცია ნარჩენების წარმომქმნელის შესახებ

კომპანია -----

(დასახელება, რეგისტრაციის ნომერი)

წარმომადგენელი-----

(სახელი, პოზიცია, საკონტაქტო ინფორმაცია)

იურიდიული მისამართი -----

(რეგიონი, მუნიციპალიტეტი, ქალაქი, ქუჩა, ტელეფონი ნომერი, ფაქსი, ელექტრონული ფოსტა)

ნარჩენების წარმოქმნის ადგილმდებარეობა -----

(რეგიონი, მუნიციპალიტეტი, ქალაქი, ქუჩა, ტელეფონი ნომერი, ფაქსი, ელექტრონული ფოსტა)

საკონტაქტო პირი ნარჩენების წარმოქმნის ობიექტზე -----

(სახელი, პოზიცია, საკონტაქტო ინფორმაცია)

ნარჩენების წარმომქმნელის საქმიანობის მოკლე აღწერა

ნარჩენის მოკლე აღწერა

ნაწილი 2

ობიექტზე წარმოქმნილი ნარჩენების ნუსხა

ნარჩენის კოდი	ნარჩენის დასახელება	სახიფათო (დიახ/არა)	სახიფათოობის მახასიათებელი	განთავსების/აღდგენის ოპერაციები	ბაზელის კონვენციის კოდი (Y)

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №143 ტექნიკური რეგლამენტის – „ნარჩენების ტრანსპორტირების წესის“ დამტკიცების თაობაზე. 2016 წლის 29 მარტი ქ. თბილისი

ვებგვერდი, 31/03/2016
სარეგისტრაციო კოდი
300160070.10.003.019208

მუხლი 1

ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-6 მუხლის მე-6 ნაწილისა და 49-ე მუხლის მე-5 ნაწილის, პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილისა და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის შესაბამისად, დამტკიცდეს თანდართული ტექნიკური რეგლამენტი – „ნარჩენების ტრანსპორტირების წესი“.

მუხლი 2

დადგენილება ამოქმედდეს 2017 წლის 1 თებერვლიდან.

პრემიერ-მინისტრი

გიორგი კვირიკაშვილი

ტექნიკური რეგლამენტი – ნარჩენების ტრანსპორტირების წესი

მუხლი 1. ზოგადი დებულებები

1. ტექნიკური რეგლამენტი – „ნარჩენების ტრანსპორტირების წესი“ (შემდგომში – წესი), ნარჩენების უსაფრთხო ტრანსპორტირების მიზნით, განსაზღვრავს მოთხოვნებს ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვის გამოსაყენებელი სატრანსპორტო საშუალების, ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვის გამოსაყენებელი კონტეინერისა და სახიფათო ნარჩენების გადამზიდავი სატრანსპორტო საშუალების მძღოლის გამოცდილებისადმი, ასევე ნარჩენების ტრანსპორტირების პროცესში მონაწილეთა უფლებამოსილებასა და პასუხისმგებლობას.

2. ნარჩენების ტრანსპორტირებისას დაცული უნდა იქნეს ნარჩენების მართვის კოდექსის, ამ წესისა და „ტექნიკური რეგლამენტის „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით ტვირთის გადაზიდვის წესის“ დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 3 იანვრის №32 დადგენილების (შემდგომში – „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით

ტვირთის გადაზიდვის წესი“), ხოლო სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას, ასევე „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების მოთხოვნები.

მუხლი 2. მოქმედების სფერო

1. ამ წესის მოქმედება ვრცელდება ნარჩენების შენახვის ან/და დამუშავების ობიექტზე ნარჩენების ტრანსპორტირებაზე საქართველოს ტერიტორიაზე ან საქართველოს ტერიტორიის გავლით.

2. ამ წესის მოქმედება არ ვრცელდება:

ა) მუნიციპალური ნარჩენებისთვის განკუთვნილ კონტეინერსა და ტრანსპორტირებაზე;

ბ) იმ სატრანსპორტო საშუალებებზე, რომელთა გამოყენებაზეც არ ვრცელდება „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით ტვირთის გადაზიდვის წესის“ მოთხოვნები.

მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება

ამ წესის მიზნებისთვის გამოიყენება ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-3 მუხლით, „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით ტვირთის გადაზიდვის წესის“ მე-4 მუხლითა და „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის მე-3 მუხლით გათვალისწინებული ტერმინები.

მუხლი 4. ნარჩენების ტრანსპორტირება

1. ნარჩენების ტრანსპორტირება ხორციელდება ნარჩენების წარმომქმნელს/მფლობელსა და ნარჩენების გადამზიდველს შორის წერილობითი ხელშეკრულების საფუძველზე (გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ნარჩენების ტრანსპორტირებას ახორციელებს უშუალოდ ნარჩენების წარმომქმნელი/მფლობელი), რომელიც გადაზიდვის სპეციფიკური თავისებურებების გათვალისწინებით, ასევე უნდა შეიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

ა) სატრანსპორტო საშუალებების სპეციალური დამუშავების ღონისძიებების შესახებ;

ბ) სატრანსპორტო საშუალებების გაცილების ორგანიზების შესახებ (აუცილებლობის შემთხვევაში);

გ) ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით მძღოლთა უზრუნველყოფის შესახებ;

დ) სახიფათო ნარჩენების საშიშროებისა და რისკების ნეიტრალიზაციის შესახებ.

2. ნარჩენების ტრანსპორტირებისათვის განკუთვნილი ავტოსატრანსპორტო საშუალების (მათ შორის, სპეციალიზებული ავტოსატრანსპორტო საშუალების) ტექნიკური მდგომარეობა, მისი აღჭურვილობა და კომპლექტაცია უნდა შეესაბამებოდეს

დამამზადებლის მიერ, აგრეთვე საქართველოს კანონმდებლობით, ამ წესითა და „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით ტვირთის გადაზიდვის წესის“ მე-9 და მე-14 მუხლებით დადგენილ მოთხოვნებს.

3. სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისათვის გადამზიდველი უნდა იყოს უზრუნველყოფილი:

ა) ნარჩენების ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული საქმიანობის რეგისტრაციის დამადასტურებელი საბუთით, ნარჩენების მართვის კოდექსის 26-ე მუხლის შესაბამისად;

ბ) სპეციალური მოწყობილობებითა და ნიშნებით აღჭურვილი სატრანსპორტო საშუალებებით;

გ) ტვირთგამგზავნთან (ტვირთმიმღებთან) შეთანხმებული მოძრაობის განრიგით;

დ) სამარშრუტო სქემით (სახიფათო მონაკვეთებისა და შუალედურ გაჩერებებს შორის მანძილებისა და საშუალო სიჩქარეების ჩვენებით), საჭიროების შემთხვევაში;

ე) მძღოლებისათვის განკუთვნილი წერილობითი ინსტრუქციით;

ვ) სატრანსპორტო საშუალების დაშვების მოწმობით, განსაზღვრული სახიფათო ტვირთების გადაზიდვაზე გაცემული ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-6 მუხლის მე-5 ნაწილისა და „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით ტვირთის გადაზიდვის წესის“ მე-15 მუხლის შესაბამისად;

ზ) კვალიფიცირებული მძღოლებით, რომლებსაც გააჩნიათ „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით ტვირთის გადაზიდვის წესის“ მე-2 დანართით განსაზღვრული მოქმედი სერტიფიკატი მძღოლის სპეციალური მომზადების შესახებ;

თ) მოსახლეობის შეტყობინების ლოკალური სისტემის აღჭურვილობით, სახიფათო ნარჩენების უკონტროლოდ გაბნევის/დაღვრის შემთხვევისათვის;

ი) ავარიულ შემთხვევებში რეაგირებისათვის სამოქმედო გეგმით.

მუხლი 5. ნარჩენების გადამზიდველის ვალდებულებები

1. ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია:

ა) ტრანსპორტირებისათვის განკუთვნილი გადასაზიდი ნარჩენების მახასიათებლებისა და სახიფათო თვისებების გათვალისწინებით, ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვის შეარჩიოს შესაბამისი სატრანსპორტო საშუალება;

ბ) თუ ნარჩენების ტრანსპორტირებისას არ გამოიყენებს კონტეინერებს, უპირატესობა მიანიჭოს ისეთ სატრანსპორტო საშუალებას, რომელიც სპეციალურად ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვისაა შექმნილი;

გ) ნარჩენების ტრანსპორტირების შედეგად ნარჩენებით გარემოს დაბინძურების შემთხვევაში, უზრუნველყოს დასუფთავების ღონისძიებების განხორციელება.

2. სახიფათო ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია:

ა) განსაზღვრული სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების განხორციელებამდე მიიღოს ამ წესის მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული, „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით ტვირთის გადაზიდვის წესის“ შესაბამისად გაცემული სატრანსპორტო საშუალების დაშვების მოწმობა;

ბ) სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას თან იქონიოს შევსებული „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული „სახიფათო ნარჩენების საინფორმაციო ფურცელი“ და „სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმა“;

გ) უზრუნველყოს იმ სატრანსპორტო საშუალების გაგრილება, რომელიც ტემპერატურისადმი მგრძნობიარე ნარჩენების ტრანსპორტირებას ახორციელებს;

დ) უზრუნველყოს წყლისადმი მგრძნობიარე ნარჩენების სათანადო დაცვა ატმოსფერული ნალექისგან;

ე) უზრუნველყოს ერთი და იმავე სატრანსპორტო საშუალებით ერთმანეთთან შეუთავსებელი ნარჩენების ტრანსპორტირების თავიდან აცილება;

ვ) სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას ავარიის მოხდენის ან საავარიო სიტუაციისა და ფორს-მაჟორული გარემოებების (ადვილადაალებადი და წვადი სითხეების ამოფრქვევა და დაღვრა, ტოქსიკური ნივთიერებებისა და მასალების გამოჟონვა და სხვა) წარმოშობის შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ აცნობოს აღნიშნულის შესახებ საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სსიპ – საგანგებო სიტუაციების მართვის სააგენტოს.

3. ნარჩენების გადამზიდველის მიერ სატრანსპორტო საშუალებაში ღიად დატვირთული ნარჩენების ტრანსპორტირება დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ნარჩენები დაფარულია იმგვარად, რომ თავიდან არის აცილებული მათი გადმოყრა ან არაუფლებამოსილი პირის მიერ გადმოტვირთვა.

მუხლი 6. სახიფათო ნარჩენების გადამზიდავი სატრანსპორტო საშუალების მძღოლი

1. ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია, სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას ისარგებლოს კვალიფიციური მძღოლის მომსახურებით, რომელსაც გააჩნია ამ წესის მე-4 მუხლის მე-3 პუნქტის „ზ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული სერტიფიკატი მძღოლის სპეციალური მომზადების შესახებ.

2. ავტოსატრანსპორტო საშუალებაზე, რომლითაც გადაიზიდება სახიფათო ნარჩენები, სამართავად დაიშვებიან მძღოლები მუშაობის არანაკლებ 3 წლის სტაჟით.

3. სახიფათო ნარჩენების გადამზიდავი სატრანსპორტო საშუალების მძღოლი ვალდებულია, სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას თან იქონიოს სატრანსპორტო საშუალების დაშვების მოწმობა.

4. ნარჩენების გადამზიდველმა უნდა უზრუნველყოს სახიფათო ნარჩენების გადამზიდავი სატრანსპორტო საშუალების მძღოლის რეგულარული გადამზადება, მათ შორის, „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმის გამოყენების თაობაზე.

5. სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების განმახორციელებელმა ავტოსატრანსპორტო საშუალების მძღოლმა უნდა იცოდეს:

- ა) ზოგადი მოთხოვნები სახიფათო ნარჩენების გადაზიდვის მიმართ და თავისი მოვალეობები;
 - ბ) საფრთხის ძირითადი სახეები;
 - გ) სხვადასხვა სახის საფრთხის შესაბამისი პრევენციული და უსაფრთხოების ზომები;
 - დ) ავტოსაგზაო შემთხვევისას გასატარებელი ზომები (საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოება, დამცავი აღჭურვილობის გამოყენების ცოდნა და სხვ.);
 - ე) საშიშროების ნიშნები და ტვირთის მარკირება;
 - ვ) სატრანსპორტო საშუალების ტექნიკური აღჭურვილობის დანიშნულება და მისი მართვა;
 - ზ) ჩამაგრებული და სახსნელი ცისტერნებით, აგრეთვე კონტეინერ-ცისტერნებით ტვირთის გადაზიდვისას ავტოსატრანსპორტო საშუალების ქცევა მოძრაობის დროს ტვირთის გადაადგილების ჩათვლით;
 - თ) საავტომობილო ტრანსპორტით სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას გავრცელებული ავარიების მიზეზები და მიღებული შედეგები;
 - ი) სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული ეროვნული კანონმდებლობის და საერთაშორისო კონვენციებისა და შეთანხმებების მოთხოვნები.
6. სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების დაწყებამდე ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია, სახიფათო ნარჩენების გადამზიდავი სატრანსპორტო საშუალების მძღოლს შეატყობინოს:

- ა) ტრანსპორტირებისთვის განკუთვნილი ნარჩენების სახიფათო თვისებები, „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების შესაბამისად;
- ბ) ტრანსპორტირებისთვის განკუთვნილ ნარჩენებთან დაკავშირებული რისკები;
- გ) ავტოსაგზაო შემთხვევისას სახიფათო ნარჩენების გადამზიდავი სატრანსპორტო საშუალების მძღოლის ვალდებულებები, მათ შორის, ტრანსპორტირებული სახიფათო ნარჩენების სახეობის შესაბამისი პირველადი დახმარების გაწევის წესი.

7. სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას სატრანსპორტო საშუალების მძღოლი ვალდებულია, თან იქონიოს „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული ან „ნარჩენების იმპორტის და ტრანზიტის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული დოკუმენტები (სახიფათო ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვისას).

მუხლი 7. კონტეინერები ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვის

1. ნარჩენების წარმომქმნელი/მფლობელი ვალდებულია, ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვის გამოიყენოს შესაბამისი უსაფრთხო და დაუზიანებელი კონტეინერები.

2. სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას ნარჩენების წარმომქმნელი/მფლობელი ვალდებულია:

ა) უზრუნველყოს კონტეინერის თავსებადობა იმ ნარჩენებისადმი, რომელთა ტრანსპორტირებაც ხორციელდება;

ბ) ერთსა და იმავე კონტეინერში არ მოათავსოს ერთმანეთისადმი შეუთავსებელი ნარჩენები;

გ) ნარჩენები არ მოათავსოს გაურეცხავ კონტეინერში, რომლითაც იქამდე ტრანსპორტირება განხორციელდა (გადაიზიდა) ამ ნარჩენებისადმი შეუთავსებელი ნარჩენების ან მასალის.

3. შეუთავსებელი კონტეინერის გამოყენების შემთხვევაში ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია, უარი თქვას ნარჩენების ტრანსპორტირებაზე.

4. ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების რეგისტრაციის მფლობელი, რომელიც რამდენიმე ნარჩენების წარმომქმნელს ემსახურება, უფლებამოსილია, ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვის გამოიყენოს საკუთარი კონტეინერები.

მუხლი 8. კომპეტენტური ორგანოები

ამ წესით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესრულებაზე კონტროლს ახორციელებენ საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული უფლებამოსილი ორგანოები.

მუხლი 9. პასუხისმგებლობა

ამ დადგენილებით გათვალისწინებული მოთხოვნების დარღვევისთვის პასუხისმგებლობა განისაზღვრება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად.

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №144 ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესისა და პირობების შესახებ. 2016 წლის 29 მარტი, ქ. თბილისი

ვებგვერდი, 31/03/2016
სარეგისტრაციო კოდი
360160000.10.003.019209

მუხლი 1

ნარჩენების მართვის კოდექსის 49-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტისა და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის შესაბამისად, დამტკიცდეს „ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესი და პირობები“ დანართებთან ერთად.

მუხლი 2

დადგენილება ამოქმედდეს 2016 წლის 1 აგვისტოდან.

პრემიერ-მინისტრი

გიორგი კვირიკაშვილი

ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესი და პირობები

მუხლი 1. მიზანი

ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესისა და პირობების (შემდგომში - წესი) მიზანია, ნარჩენების მართვის კოდექსის 26-ე მუხლის შესაბამისად, ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული საქმიანობების რეგისტრაციის პროცედურებისა და მოთხოვნების განსაზღვრა.

მუხლი 2. მოქმედების სფერო

ეს წესი ვრცელდება ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებულ შემდეგ საქმიანობებზე:

- ა) ნარჩენების შეგროვება ან/და ტრანსპორტირება;
- ბ) 50 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობა და ოპერირება;
- გ) არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავება;
- დ) არანაკლებ 2 და არა უმეტეს 10 ტონა სახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობა და ოპერირება;

ე) ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის მოწყობა და ოპერირება.

მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება

1. ამ წესის მიზნებისათვის, ქვემოთ მოცემულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) განმცხადებელი - „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად რეგისტრირებული მეწარმე სუბიექტი, სახელმწიფო ან მუნიციპალური საწარმო ან მუნიციპალიტეტის ასოციაცია (გაერთიანება), რომელთაც სურთ რეგისტრაციას დაქვემდებარებული საქმიანობის განხორციელება;

ბ) განაცხადის ფორმა - ამ წესის პირველი დანართით გათვალისწინებული რეგისტრაციის განაცხადის ფორმა;

გ) რეგისტრაციის მფლობელი - ამ წესის შესაბამისად რეგისტრაციის მიმღები პირი;

დ) ადგილმდებარეობა - გეოგრაფიული არეალი, სადაც ხორციელდება რეგისტრირებული საქმიანობა.

2. ამ წესის მიზნებისათვის ასევე გამოიყენება ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-3 მუხლში მოცემული ტერმინები.

მუხლი 4. რეგისტრაციის ზოგადი მოთხოვნები

1. განმცხადებელი ვალდებულია, ამ წესის მე-2 მუხლით გათვალისწინებული საქმიანობის დაწყებამდე, მიმართოს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს (შემდგომში - სამინისტრო) საქმიანობის რეგისტრაციის მოთხოვნით, სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე (www.moe.gov.ge), შესაბამისი განაცხადის ფორმის ელექტრონულად შევსებისა და გაგზავნის გზით.

2. განაცხადს უნდა დაერთოს ამონაწერი მეწარმეთა და არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების რეესტრიდან და განსახორციელებელი საქმიანობის შესაბამისად, ამ წესის მე-5-მე-8 მუხლებით გათვალისწინებული დოკუმენტაცია.

3. იმ შემთხვევაში, თუ რეგისტრაციას დაქვემდებარებული საქმიანობა საჭიროებს მშენებლობის ნებართვას, რეგისტრაციის მიზნით, განაცხადთან ერთად სავალდებულოა მშენებლობის ნებართვის წარდგენა.

4. გარემოსდაცვითი რისკებიდან გამომდინარე, საქმიანობის სპეციფიკის გათვალისწინებით სამინისტროს შეუძლია მოსთხოვოს განმცხადებელს დასარეგისტრირებელ საქმიანობასთან დაკავშირებული სხვა დამატებითი ინფორმაციის წარდგენა.

5. ერთზე მეტ რეგისტრაციას დაქვემდებარებული საქმიანობის განხორციელებისას განაცხადი ივსება თითოეული საქმიანობისთვის ცალ-ცალკე.

6. რეგისტრაციას დაქვემდებარებული საქმიანობა შესაბამის სუბიექტზე რეგისტრირდება განუსაზღვრელი ვადით.

მუხლი 5. ნარჩენების შეგროვების ან/და ტრანსპორტირების რეგისტრაცია

ნარჩენების შეგროვების ან/და ტრანსპორტირების რეგისტრაციის მიზნით, განმცხადებელმა დამატებით უნდა წარადგინოს:

ა) სატრანსპორტო საშუალებ(ებ)ის საკუთრების ან სარგებლობის უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტ(ებ)ი;

ბ) ნარჩენების დამუშავების ობიექტთან დადებული ხელშეკრულება.

მუხლი 6. ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის რეგისტრაცია

1. 50 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტის რეგისტრაციისთვის განმცხადებელმა განაცხადს თან უნდა დაურთოს იმ ღონისძიებათა აღწერილობა, რომელთა მეშვეობითაც თავიდან იქნება აცილებული გარემოს დაბინძურება და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მავნე ზემოქმედება.

2. არანაკლებ 2 და არა უმეტეს 10 ტონა სახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტის რეგისტრაციისთვის განმცხადებელმა განაცხადს თან უნდა დაურთოს ობიექტის აღწერილობა, რომლითაც დასტურდება, რომ ობიექტი აკმაყოფილებს „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების მე-10 მუხლის მოთხოვნებს.

მუხლი 7. არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების რეგისტრაცია

არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების რეგისტრაციისთვის განმცხადებელმა დამატებით უნდა წარადგინოს ნარჩენების წინასწარი დამუშავების ოპერაციის ტიპის (ტექნიკური პროცედურები), ასევე დამუშავებული ნარჩენების და დამუშავების შემდეგ დარჩენილი საბოლოო (ნარჩენი) ნარჩენების აღწერილობა, ამ წესის დანართი 2-ის შესაბამისად.

მუხლი 8. ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის რეგისტრაცია

ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის მოწყობის და ოპერირების საქმიანობის დასარეგისტრირებლად განმცხადებელმა დამატებით უნდა წარადგინოს ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის აღწერილობა, ამ წესის დანართი 3-ის შესაბამისად.

მუხლი 9. სამინისტროს გადაწყვეტილება რეგისტრაციის შესახებ

1. სამინისტრო განიხილავს რეგისტრაციის განაცხადს ამ წესის შესაბამისად. თუ რეგისტრაციის განაცხადი მოიცავს ერთზე მეტ საქმიანობას, თითოეული საქმიანობა განიხილება ცალ-ცალკე.

2. თუ განაცხადი და თანდართული დოკუმენტები სრულად არის შევსებული/წარდგენილი და არ არსებობს ამ მუხლის მე-5 პუნქტით გათვალისწინებულ რეგისტრაციაზე უარის თქმის საფუძველი, სამინისტრო დაადასტურებს რეგისტრაციას და მიანიჭებს რეგისტრაციის ნომერს განაცხადის მიღებიდან არა უგვიანეს 10 (ათი) დღისა.

3. იმ შემთხვევაში, თუ განაცხადი ან/და თანდართული დოკუმენტები არ არის სრულად შევსებული/წარდგენილი, სამინისტრო აცნობებს განმცხადებელს აღნიშნულის თაობაზე, განაცხადის წარდგენიდან 10 (ათი) დღის განმავლობაში და სრულად შევსება/წარდგენისთვის განუსაზღვრავს გონივრულ ვადას, მაგრამ არა უმეტეს 20 (ოცი) დღისა.

4. თუ ამ მუხლის მე-3 პუნქტით განსაზღვრულ ვადაში განმცხადებელი არ წარადგენს შესაბამის დოკუმენტაციას, სამინისტრო განაცხადს დატოვებს განუხილველად.

5. სამინისტრო უფლებამოსილია, უარი განაცხადოს საქმიანობის რეგისტრაციაზე, თუ დაგეგმილი საქმიანობა არ შეესაბამება ნარჩენების მართვის კანონმდებლობას, ნარჩენების მართვის ეროვნულ სამოქმედო გეგმას ან/და ადგილმდებარეობის შესაბამისად, მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმას. დასაბუთებული გადაწყვეტილება რეგისტრაციაზე უარის თქმის შესახებ განმცხადებელს წერილობით ეცნობება განაცხადის/დოკუმენტაციის წარდგენიდან 10 (ათი) დღის განმავლობაში.

მუხლი 10. გადაწყვეტილების გასაჩივრება

განმცხადებელი უფლებამოსილია, გასაჩივროს სამინისტროს გადაწყვეტილება რეგისტრაციის შესახებ, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 11. ახალი რეგისტრაცია, რეგისტრაციაში ცვლილებები

1. საქმიანობის განმახორციელებელი პირის ან ადგილმდებარეობის ცვლილებისას, სამინისტროს წარედგინება ახალი განაცხადი საქმიანობის რეგისტრაციაზე.

2. რეგისტრაციის მფლობელი ვალდებულია, მიმართოს სამინისტროს რეგისტრაციაში ცვლილების შეტანისთვის შემდეგ შემთხვევებში:

ა) მიმდინარე საქმიანობის მნიშვნელოვანი (რეგისტრირებული საქმიანობის წარმადობის 50%-ზე მეტით) გაფართოება;

ბ) თუ მიმდინარე საქმიანობის პროცესში ხდება სხვა ჯგუფის ნარჩენების მართვა, რომლებიც არ არის მითითებული რეგისტრაციის განაცხადში.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, სამინისტრო განაცხადს განიხილავს ამ წესის მე-9 მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 12. რეგისტრაციის გაუქმება

რეგისტრაციის მფლობელი ვალდებულია, რეგისტრაციის გაუქმების მოთხოვნით სამინისტროს მიმართოს 5 (ხუთი) დღის ვადაში, თუ:

- ა) საქმიანობის რეგისტრაციიდან 6 (ექვსი) თვის განმავლობაში არ დაიწყებს საქმიანობას;
- ბ) შეწყვეტს საქმიანობას.

მუხლი 13. კონტროლი

ამ წესის მე-2 მუხლით განსაზღვრული საქმიანობების პერიოდულ შემოწმებას, ნარჩენების მართვის კოდექსის და ამ წესისა და სხვა კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მოთხოვნებთან შესაბამისობის მიზნით, კანონმდებლობის შესაბამისად, ახორციელებს ნარჩენების მართვის კოდექსით უფლებამოსილი ორგანო.

მუხლი 14. პასუხისმგებლობა

ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესისა და პირობების დარღვევისთვის პასუხისმგებლობა პირს დაეკისრება ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-40 მუხლის შესაბამისად.

დანართი 1. რეგისტრაციის განაცხადის ფორმა

1. განმცხადებელი		2. წარმომადგენელი	
დასახელება		სახელი	
მისამართი		ტელეფონი	
ქალაქი		ელ-ფოსტა	
3. განმცხადებლის საიდენტიფიკაციო ნომერი			

4. პირველი რეგისტრაცია რეგისტრაციის ცვლილება
 ნარჩენების მართვის კოდექსის 26-ე მუხლის შესაბამისად, გთხოვთ დაგვირეგისტრიროთ ქვემოთ მოცემული საქმიანობა:

☐	5. ნარჩენების შეგროვება ან/და ტრანსპორტირება			
	საქმიანობა	მიმდინარე ☐	ახალი ☐	არასახიფათო ნარჩენები ☐ სახიფათო ნარჩენები ☐
☐	6. 50 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობა და ოპერირება;			
	ობიექტი	მიმდინარე ☐	ახალი ☐	მაქსიმალური წარმადობა ☐ ტონა

□	7. არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავება					
	საქმიანობა	მიმდინარე	□	ახალი	□	მაქსიმალური წარმადობა
□	8. არანაკლებ 2 და არაუმეტეს 10 ტონა სახიფათო ნარჩენის დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობა და ოპერირება;					
	ობიექტი	მიმდინარე	□	ახალი	□	მაქსიმალური წარმადობა
□	9. ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის მოწყობა და ოპერირება					
	ობიექტი	მიმდინარე	□	ახალი	□	მაქსიმალური წარმადობა

ეს საქმიანობა განხორციელდება მოცემულ მისამართზე მდებარე ობიექტზე/ობიექტიდან და მოიცავს ქვემოთ მოცემული ნარჩენების ჯგუფის ნარჩენების სახეობის მართვას

10. ობიექტის განსაზღვრა		11. წარმომადგენლი	
სახელი		სახელი	
მისამართი		ტელეფონი	
ქალაქი		ელ-ფოსტა	
12. ნარჩენების ძირითადი ჯგუფი		კოდი	
დასახელება			

რეგისტრაციის განაცხადის ფორმის შევსების ინსტრუქცია

რეგისტრაციის განაცხადის ფორმა ივსება რეგისტრაციის მომთხოვნი განმცხადებლის ან მისი წარმომადგენლის მიერ. წარმოდგენილი უნდა იყოს შემდეგი ინფორმაცია:

1. განმცხადებლის საიდენტიფიკაციო მონაცემები, იურიდიული მისამართი.
2. განმცხადებლის წარმომადგენელი პირი.
3. განმცხადებლის საიდენტიფიკაციო კოდი.

4. იმ შემთხვევაში, თუ განმცხადებელი პირველად ახდენს საქმიანობის რეგისტრაციას, მონიშნეთ გრაფა „პირველადი რეგისტრაცია“. იმ შემთხვევაში, თუ განმცხადებელს ცვლილებები შეაქვს რეგისტრირებულ საქმიანობაში მონიშნეთ გრაფა „რეგისტრაციის ცვლილება“.

5. მონიშნეთ შესაბამისი გრაფა, თუ სარეგისტრაციო საქმიანობა მოიცავს ნარჩენების შეგროვებას ან/და ტრანსპორტირებას. აღნიშნეთ ახალ საქმიანობას არეგისტრირებთ თუ - არსებულს. ახალი საქმიანობა არის საქმიანობა, რომელიც დაიწყო ამ ტექნიკური რეგლამენტის ამოქმედების შემდეგ.

6. მონიშნეთ შესაბამისი გრაფა, თუ სარეგისტრაციო საქმიანობა მოიცავს 50 ტ. მეტი არასახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობას ან/და ოპერირებას. აღნიშნეთ ახალ ობიექტს არეგისტრირებთ, თუ - არსებულს. ახალია ობიექტი, რომელზეც მშენებლობის ნებართვა გაიცა ამ ტექნიკური რეგლამენტის ამოქმედების შემდეგ.

7. მონიშნეთ შესაბამისი გრაფა, თუ სარეგისტრაციო საქმიანობა მოიცავს არასახიფათო ნარჩენების წინასწარ დამუშავებას (დაშლა, სორტირება, დამსხვრევა, კომპაქტირება, პალეტირება, გაშრობა, დაქუცმაცება, გადაფუთვა, სეპარირება ან შერევა და

სხვა). აღნიშნეთ ახალ საქმიანობას არეგისტრირებთ, თუ - მიმდინარეს. ახალია საქმიანობა, რომელიც დაიწყო ამ ტექნიკური რეგლამენტის ამოქმედების შემდეგ.

8. მონიშნეთ შესაბამისი გრაფა, თუ სარეგისტრაციო საქმიანობა მოიცავს 2 ტონაზე ნაკლები და 10 ტონაზე მეტი სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის მოწყობას და ოპერირებას. აღნიშნეთ ახალ ობიექტს არეგისტრირებთ, თუ - არსებულს. ახალია ობიექტი, რომელზეც მშენებლობის ნებართვა გაიცა ამ ტექნიკური რეგლამენტის ამოქმედების შემდეგ.

9. მონიშნეთ შესაბამისი გრაფა, თუ სარეგისტრაციო საქმიანობა მოიცავს ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის მოწყობას და ოპერირებას. აღნიშნეთ ახალ საქმიანობას არეგისტრირებთ, თუ - მიმდინარეს. ახალია საქმიანობა, რომელიც დაიწყო ამ ტექნიკური რეგლამენტის ამოქმედების შემდეგ.

10. იმ ობიექტის მონაცემები, სადაც ხორციელდება ან განხორციელდება სარეგისტრაციო საქმიანობა.

11. იმ ობიექტის წარმომადგენელი პირი, სადაც ხორციელდება ან განხორციელდება სარეგისტრაციო საქმიანობა.

12. მიუთითეთ ძირითადი ნარჩენების ჯგუფი (ორნიშნა კოდი ნარჩენების ნუსხიდან), რომელთა მართვაც მოხდება რეგისტრირებულ ობიექტზე. ნებადართული ნარჩენების დეტალური სია თან უნდა დაერთოს განაცხადს.

13. განაცხადზე თანდართული დოკუმენტების ნუსხა.

დანართი 2. ინფორმაცია არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების რეგისტრაციისთვის

1. წინასწარი დამუშავების მიზნით მიღებული არასახიფათო ნარჩენები

ნარჩენის კოდი	ნარჩენის დასახელება	რაოდენობა (ტ/წ)
ნარჩენების წარმოშობა		

1. წინასწარი დამუშავების პროცესი

ობიექტის წარმადობა (ტ/წ)	
წინასწარი დამუშავების მეთოდი	
დანამატები (ტ/წ)	

3. გარემოზე ზემოქმედება

მანძილი უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტიდან (მ)	
მანძილი უახლოესი	

დასახლებული ტერიტორიიდან (მ)	
მანძილი უახლოესი დაცული ტერიტორიიდან (მ)	

4. არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების შემდეგ დარჩენილი საბოლოო (ნარჩენი) ნარჩენები

ნარჩენის კოდი	ნარჩენების დასახელება	რაოდენობა (ტ/წ)

არასახიფათო ნარჩენების წინასწარი დამუშავების რეგისტრაციისთვის საჭირო ინფორმაციის შევსების ინსტრუქცია

1. მიღებული ნარჩენები: ნარჩენების კოდი და ნარჩენების დასახელება უნდა ჩაიწეროს ნარჩენების ნუსხის შესაბამისად, მიღებული ნარჩენების თითოეული სახეობისთვის ცალ-ცალკე. იმ შემთხვევაში, თუ წინასწარი დამუშავების პროცესს დაეკვემდებარება ნარჩენების სხვა სახეობებიც, დაამატეთ ისინი ჩამონათვალში. წელიწადში წინასწარი დამუშავებისთვის მიღებული ნარჩენების რაოდენობა განისაზღვრება დაპროექტებული ობიექტის წარმადობის მიხედვით.

2. წინასწარი დამუშავების პროცესი: ჩაწერეთ წინასწარი დამუშავების ობიექტის პროექტით გათვალისწინებული წარმადობა. აღწერეთ წინასწარი დამუშავების მეთოდი. იმ შემთხვევაში, თუ წინასწარი დამუშავების პროცესში ხდება ნარჩენებისთვის რაიმე სახის ქიმიური ნივთიერებების დამატება, ჩამოთვალეთ ისინი გრაფაში „დანამატები“ და მიუთითეთ წლიური სავარაუდო მოხმარება.

3. გარემოზე ზემოქმედება: წარმოადგინეთ ინფორმაცია უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტიდან (მაგ. მდინარე, ტბა, ზღვა), დასახლებული ტერიტორიიდან (მაგ. ქალაქი, სოფელი, დასახლება) და დაცული ტერიტორიიდან (მაგ. სახელმწიფო ნაკრძალი, აღკვეთილი, ეროვნული პარკი, ბუნების ძეგლი, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლი) ადგილმდებარეობის დაშორების შესახებ. თუ დაშორება აღემატება 2 კმ-ს, მიუთითეთ “2 კმ-ზე მეტი”.

4. საბოლოო (ნარჩენი) ნარჩენები: იმ შემთხვევაში, თუ წინასწარი დამუშავების პროცესის შედეგად წარმოიქმნება რაიმე სახის ნარჩენები, ჩამოთვალეთ ასეთი ნარჩენების თითოეული სახეობა ცალ-ცალკე. ნარჩენების კოდი და ნარჩენების დასახელება იწერება ნარჩენების ნუსხის მიხედვით. საბოლოო ნარჩენების რაოდენობა გამოითვლება წინასწარი დამუშავების პროცესის მასალების ბალანსიდან.

დანართი 3. ინფორმაცია ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის რეგისტრაციისთვის

14. გადამტვირთავი სადგურის წარმადობა (ტ/წ)	
--	--

გადამტვირთავი სადგურის კომპონენტები (მონიშნეთ გამოყენების შემთხვევაში):

15. ხელახალი დატვირთვა კომპაქტირებით ☐	16. ხელახალი დატვირთვა კომპაქტირების გარეშე ☐
17. ასაწონი ხიდი ☐	18. ნარჩენების დახარისხება ☐
19. რეციკლირებადი ნარჩენების საცავი ☐	20. სახიფათო ნარჩენების საცავი ☐
21. შენობა პერსონალისთვის ☐	22. ავტოსატრანსპორტო საშუალებების ავტოფარეხი ☐
სხვა ☐	

გარემოზე ზემოქმედება

მანძილი უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტიდან (მ)	
მანძილი უახლოესი დასახლებული ტერიტორიიდან (მ)	
მანძილი უახლოესი დაცული ტერიტორიიდან (მ)	

ნარჩენების გადამტვირთავი სადგურის რეგისტრაციისთვის საჭირო ინფორმაციის შევსების ინსტრუქცია

გადამტვირთავი სადგურის წარმადობა მიუთითეთ პროექტის შესაბამისად. მონიშნეთ გადამტვირთავი სადგურის შესაბამისი კომპონენტები, რომლებიც უკვე გამოიყენება ან მომავალში იქნება გამოყენებული გადამტვირთავი სადგურის ოპერირებისას. თუ გადამტვირთავი სადგურის ოპერირებისას გამოყენებული იქნება სხვა კომპონენტები/ოპერაციები, მონიშნეთ გრაფა „სხვა“ და ჩამოთვალეთ ეს კომპონენტები/ოპერაციები.

გარემოზე ზემოქმედება: წარმოადგინეთ ინფორმაცია დაშორების შესახებ უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტიდან (მაგ.. მდინარე, ტბა, ზღვა), დასახლებული ტერიტორიიდან (მაგ., ქალაქი, სოფელი, დასახლება) და დაცული ტერიტორიიდან (მაგ. სახელმწიფო ნაკრძალი, აღკვეთილი, ეროვნული პარკი, ბუნების ძეგლი, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლი). თუ დაშორება აღემატება 2 კმ-ს, მიუთითეთ „2 კმ-ზე მეტი“.

საქართველოს მთავრობის დადგენილება №145 სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე. 2016 წლის 29 მარტი ქ. თბილისი

ვებგვერდი, 31/03/2016
სარეგისტრაციო კოდი
360160000.10.003.019210

მუხლი 1

ნარჩენების მართვის კოდექსის 49-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის, პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილისა და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-12 მუხლის შესაბამისად, დამტკიცდეს „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტი დანართებთან ერთად.

მუხლი 2

დადგენილება ამოქმედდეს 2016 წლის 1 აგვისტოდან.

პრემიერ-მინისტრი

გიორგი კვიციანი

ტექნიკური რეგლამენტი სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნები

მუხლი 1. მიზანი

სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის (შემდგომში – ტექნიკური რეგლამენტი) მიზანია, ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-20 მუხლის შესაბამისად განსაზღვროს:

- ა) სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნები;
- ბ) სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნიდან საბოლოო განთავსებამდე მათი მიკვლევადობის მექანიზმები;
- გ) სახიფათო ნარჩენების შეფუთვისა და ეტიკეტირების მოთხოვნები;
- დ) მოთხოვნები სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტისთვის;
- ე) მოთხოვნები მდგრადი ორგანული დამზინებლების ნარჩენებისადმი;
- ვ) მოთხოვნები ისეთი სახიფათო ნარჩენებისადმი, როგორებიცაა: ნარჩენი ზეთი, აზბესტის ნარჩენი და სხვა.

მუხლი 2. მოქმედების სფერო

1. ტექნიკური რეგლამენტი ვრცელდება ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-3 მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული სახიფათო ნარჩენების:

- ა) წარმოქმნაზე;
- ბ) დროებით შენახვაზე;
- გ) ტრანსპორტირებასა და დამუშავებაზე.

2. ტექნიკური რეგლამენტის მოქმედება არ ვრცელდება მუნიციპალურ ნარჩენებზე, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნარჩენების ფრაქციებს.

მუხლი 3. ტერმინთა განმარტება

1. ამ ტექნიკური რეგლამენტის მიზნებისათვის, ქვემოთ მოცემულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) შეუთავსებელი ნარჩენები – ნარჩენები, რომლებიც ავარიის შემთხვევაში შეიძლება შევიდეს რეაქციაში სხვა ნარჩენებთან ან მასალებთან, რაც გამოიწვევს ხანძარს, აფეთქებას ან ტოქსიკური აირების წარმოქმნას;

ბ) ნარჩენი ზეთის რეგენერაცია – ნებისმიერი სახის რეციკლირება, რომლის საშუალებითაც შესაძლებელია საბაზო ზეთების წარმოება, ნარჩენი ზეთის რაფინირების გზით (ზეთებისგან დამბინძურებლების, მქანგავი პროდუქტებისა და დანამატების მოცილება);

გ) მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების ნარჩენები (შემდგომში – მოდის ნარჩენები) – ნარჩენები, რომლებიც შედგება ან შეიცავს „მდგრადი ორგანული დამბინძურებლების შესახებ“ სტოკჰოლმის კონვენციის A ან B დანართით განსაზღვრულ ნივთიერებებს.

2. ამ ტექნიკური რეგლამენტის მიზნებისათვის ასევე გამოიყენება ნარჩენების მართვის კოდექსის მე-3 მუხლში მოცემული ტერმინები.

მუხლი 4. სახიფათო ნარჩენის საინფორმაციო ფურცელი

1. სახიფათო ნარჩენების წარმომქმნელი ვალდებულია მოამზადოს სახიფათო ნარჩენების საინფორმაციო ფურცელი თითოეული ნარჩენისთვის ცალ-ცალკე, ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართი 1-ის შესაბამისად.

2. სახიფათო ნარჩენების საინფორმაციო ფურცელი თან უნდა ახლდეს სახიფათო ნარჩენებს ტრანსპორტირებისას.

მუხლი 5. ახალი ტექნოლოგიების დანერგვა

სახიფათო ნარჩენების აღდგენის ან განთავსების მიზნით, ახალი ტექნოლოგიების საქართველოში დანერგვის სურვილის შემთხვევაში, საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი

რესურსების დაცვის სამინისტრო (შემდგომში – სამინისტრო) უფლებამოსილია, დაინტერესებულ პირს მოთხოვოს ინფორმაცია ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის წევრ ქვეყნებში აღნიშნული ტექნოლოგიის წარმატებით დანერგვის შესახებ.

მუხლი 6. სახიფათო ნარჩენების შერევა

სამინისტრო უფლებამოსილია, ოპერატორის თხოვნის არსებობის შემთხვევაში, წერილობითი თანხმობა გასცეს სახიფათო ნარჩენების შერევაზე, თუ შერევის ოპერაციები ხორციელდება საუკეთესო არსებული ტექნიკის მეშვეობით და აღმჯობესებს რეციკლირების ან აღდგენის საბოლოო პროდუქტის ხარისხს ან/და განთავსების შემდეგ ან ტრანსპორტირებისას ამცირებს გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე ზიანის მიყენების რისკს.

მუხლი 7. სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირება

1. სახიფათო ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია, სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას თან იქონიოს სახიფათო ნარჩენების საინფორმაციო ფურცელი (დანართი I) და სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმა (დანართი II).

2. მიმღები (ნარჩენების დამუშავების, განთავსების ან დროებითი შენახვის ობიექტის ოპერატორი) ვალდებულია, მხოლოდ იმ შემთხვევაში მიიღოს სახიფათო ნარჩენები, თუ მას თან ახლავს ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული დანართები და თუ სახიფათო ნარჩენები შეესაბამება დანართებში მოცემულ ინფორმაციას.

მუხლი 8. სახიფათო ნარჩენების შეფუთვა

1. შეგროვებული, ტრანსპორტირებული და დროებით შენახული სახიფათო ნარჩენები სათანადოდ უნდა შეიფუტოს, რათა შემცირდეს ნარჩენების სახიფათო თვისებების გავლენა ადამიანის ჯანმრთელობასა და გარემოზე.

2. სახიფათო ნარჩენების მფლობელმა უნდა უზრუნველყოს:

ა) სახიფათო ნარჩენების შეფუთვა ისეთი საშუალებით, მათ შორის, მყარი და ნახევრად მყარი ნარჩენებისთვის - კონტეინერებით და თხევადი ნარჩენებისთვის - ავზებით, რომლებიც რეზისტენტულია მასში მოთავსებული ნარჩენების მიმართ;

ბ) სახიფათო ნარჩენების შეფუთვის დახურულ და დაუზიანებელ მდგომარეობაში არსებობა, გარდა იმ შემთხვევისა, როცა ხდება მისი შევსება ან დაცლა;

გ) შეფუთვის ეტიკეტირება, ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-9 მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 9. სახიფათო ნარჩენების ეტიკეტირება

„ტექნიკური რეგლამენტის „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით ტვირთის გადაზიდვის წესის“ დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 3 იანვრის №32 დადგენილების მე-5 დანართის შესაბამისად, სახიფათო ნარჩენები უნდა აღინიშნოს საშიშროების კლასის აღმნიშვნელი ნიშნით (ეტიკეტი) და განთავსდეს:

ა) სახიფათო ნარჩენების კონტეინერსა და შეფუთვაზე;

ბ) სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ადგილზე;

- გ) სახიფათო ნარჩენების დამუშავებისა და წინასწარი დამუშავების ობიექტების საინფორმაციო ტაბლოზე;
- დ) სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისთვის გამოსაყენებელ სატრანსპორტო საშუალებაზე.

მუხლი 10. სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტი

1. სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტისთვის აუცილებელია:

ა) 10 ტონაზე მეტი მოცულობის ობიექტის შემთხვევაში, „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად გაცემული გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა;

ბ) არანაკლებ 2 და არა უმეტეს 10 ტონა მოცულობის ობიექტის შემთხვევაში, „ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის რეგისტრაციის წესისა და პირობების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების შესაბამისად განხორციელებული საქმიანობის რეგისტრაცია.

2. სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ადგილმდებარეობის შერჩევას უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ტერიტორიის დაცულობა წყალდიდობის, მეწყრისა და სხვა ბუნებრივი მოვლენებისგან.

3. ამ მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად, სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვა დაიშვება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ:

ა) სახიფათო ნარჩენებით ზედაპირული ან მიწისქვეშა წყლების დაბინძურების თავიდან აცილების მიზნით, შენახვის ადგილი აღჭურვილია წვიმის წყლის შეგროვების სისტემით;

ბ) სახიფათო ნარჩენების გარემოში მოხვედრის პრევენციისა და კონტროლის მიზნით, შენახვის ადგილი აღჭურვილია მაფრთხილებელი ნიშნებით (რომლებიც მიუთითებენ შენახულ სახიფათო ნარჩენებზე (კატეგორია, სახეობა)) და ხანძარსაწინააღმდეგო და სხვა მოწყობილობებით;

გ) შენახვის ადგილის ქვედა ფენა (ძირი) დამზადებულია ისეთი მასალისგან, რომელიც არ შედის რეაქციაში ან არ იწოვს შენახულ ნარჩენებს, წყალგაუმტარია და ითვალისწინებს ნარჩენების დაღვრის/გაფანტვის რისკს;

დ) კონტეინერი, რომელიც გამოიყენება სახიფათო ნარჩენებისთვის, შენახვის ადგილზე მოთავსებულია იმგვარად, რომ ნარჩენებთან წვდომა მარტივი და უსაფრთხოა. კონტეინერების 2 მწკრივს შორის მანძილი უნდა იყოს ყველაზე დიდი ზომის კონტეინერზე, სულ მცირე, 2-ჯერ მეტი;

ე) საკმარისი ადგილია კონტეინერების გარეცხვისა და გამართვისთვის.

4. კონტეინერების ნარეცხი წყალი მიიჩნევა სახიფათო ნარჩენად და დაუშვებელია მისი ჩაშვება საკანალიზაციო სისტემაში წინასწარ განეიტრალეების გარეშე.

5. იმ შემთხვევაში, თუ სახიფათო ნარჩენების შესანახად გამოიყენება ავზი, აუცილებელია ამ უკანასკნელის მოთავსება სითხეგაუმტარ შემოფარგლულ ტერიტორიაზე, რომელიც შეაკავებს თხევად სახიფათო ნარჩენებს დაღვრის ან ავარიის შემთხვევაში. ავზები უნდა იყოს აღჭურვილი გადავსების საწინააღმდეგო და გამართული განგაშის სისტემით.

მუხლი 11. სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის ოპერირების სპეციალური მოთხოვნები

1. არანაკლებ 2 ტონა სახიფათო ნარჩენის შენახვის ობიექტზე ვრცელდება შემდეგი სპეციალური მოთხოვნები:

ა) დაუშვებელია ერთმანეთთან შეუთავსებელი ნარჩენების მოთავსება ერთსა და იმავე კონტეინერში, ასეთი ნარჩენები უნდა ინახებოდეს იმგვარად, რომ გამოირიცხოს მათი კონტაქტის შესაძლებლობა ავარიული გაჟონვის შემთხვევაში;

ბ) დაუშვებელია სახიფათო ნარჩენების მოთავსება გაურეცხავ კონტეინერში, რომელშიც ინახებოდა ამ ნარჩენებთან შეუთავსებელი ნარჩენები ან სხვა მასალა;

გ) დროებითი შენახვის ობიექტი დაცული უნდა იყოს არაუფლებამოსილი პირების შეღწევისგან;

დ) სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის ოპერატორი ვალდებულია, თვეში ერთხელ შეამოწმოს სახიფათო ნარჩენების შესანახად გამოყენებული კონტეინერების მდგომარეობა და შემოწმება აღრიცხოს ამ მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად.

2. სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტის ოპერატორი ვალდებულია, აღრიცხოს:

ა) შენახვის მიზნით შემოსული სახიფათო ნარჩენების რაოდენობა, სახეობა და წარმოშობა;

ბ) შენახვის მიზნით შემოსული სახიფათო ნარჩენების ადგილი საცავში;

გ) ადგილი, სადაც გაიგზავნა სახიფათო ნარჩენები დროებითი შენახვის ობიექტიდან.

მუხლი 12. მოდის ნარჩენები

1. მოდის ნარჩენების წარმომქმნელი არის პირი, რომლის საქმიანობის შედეგად წარმოიქმნება მოდის ნარჩენები. თუ მოდის ნარჩენების წარმომქმნელი უცნობია, წარმომქმნელის ვალდებულებები ეკისრება იმ ტერიტორიის მესაკუთრეს, სადაც მოთავსებულია ასეთი ნარჩენები.

2. მოდის ნარჩენების წარმომქმნელი ვალდებულია, მიიღოს ყველა საჭირო ზომა, რათა თავიდან იქნეს აცილებული მოდის ნარჩენებით სხვა ნარჩენების დაბინძურება.

3. 2 ტონაზე მეტი ოდენობის ისეთი აკუმულირებული ნარჩენების მფლობელი, რომელიც შეიცავს მოდის ნარჩენებს, ვალდებულია, დაიცვას ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-11 მუხლის მოთხოვნები.

4. 50 კგ-ზე მეტი და 2 ტონაზე ნაკლები მოდის ნარჩენების ან ასეთი ნარჩენების შემცველი ნარჩენების მფლობელი ვალდებულია, ნარჩენების განთავსებამდე ან აღდგენამდე ყოველწლიურად მიაწოდოს სამინისტროს ინფორმაცია ამ აკუმულირებული ნარჩენების სახეობასა და ოდენობასთან დაკავშირებით.

5. მოდის ნარჩენების განთავსება ან აღდგენა დასაშვებია მხოლოდ:

ა) ფიზიკურ-ქიმიური დამუშავების გზით (D9);

ბ) მიწაზე ინსინერაციით (D10);

გ) საწვავად ან ენერჯის მიღების სხვა საშუალებად გამოყენებით (R1), გარდა პოლიქლორირებული ბიფენილების (შემდგომში – პქბ) /პოლიქლორირებული ტერფენილების (შემდგომში – პქტ) შემცველი ნარჩენებისა.

6. აუცილებელია მოდის ნარჩენების ექსპორტი, თუ საქართველოს ტერიტორიაზე არ არსებობს მისი დამუშავების ტექნიკური ან/და ტექნოლოგიური შესაძლებლობა.

7. დაუშვებელია ისეთი სახის განთავსების ან აღდგენის ოპერაციების განხორციელება, რომელთა შედეგად შესაძლებელია მოხდეს მოდის ნარჩენების რეციკლირება, რეკლამაცია ან ხელახალი გამოყენება.

მუხლი 13. აზბესტის ნარჩენები

1. აზბესტის ნარჩენების წარმომქმნელი/მფლობელი ვალდებულია, აღნიშნული ნარჩენები მართოს ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების შესაბამისად.

2. აზბესტის ნარჩენების მართვასა და დამუშავებაზე ვრცელდება შემდეგი სპეციალური მოთხოვნები:

ა) დემონტაჟის დროს აუცილებელია აზბესტის ნარჩენების წყლით დანამვა. დემონტაჟით დაკავებული პირი აღჭურვილი უნდა იყოს დამცავი სპეცტანსაცმლით. გამოყენებული დამცავი აღჭურვილობა საჭიროებს აზბესტის ნარჩენების ანალოგიურ მოპყრობას;

ბ) აზბესტის ნარჩენები წარმოქმნის ადგილზე ინახება დროებით, სხვა ნარჩენებისგან განცალკევებით;

გ) აზბესტის ნარჩენები დაუყოვნებლივ უნდა შეიფუთოს და დაილუქოს 2 ერთმანეთისგან დამოუკიდებელი პლასტიკატის ფენით;

დ) შეფუთულ აზბესტის ნარჩენებზე უნდა გაკეთდეს აღნიშვნა სახიფათო ნარჩენების - აზბესტის შემცველობის შესახებ;

ე) აზბესტის ნარჩენების ტრანსპორტირება დასაშვებია მხოლოდ დახურული სატრანსპორტო საშუალებით;

ვ) შეფუთული აზბესტის ნარჩენები არ მიიჩნევა სახიფათოდ და შესაძლებელია მისი განთავსება არასახიფათო ან სახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე, მხოლოდ ასეთი ნარჩენებისთვის გამოყოფილ შესაბამის სექტორში/უჯრედში;

ზ) ნაგავსაყრელის ოპერატორი ვალდებულია, აწარმოოს აზბესტის ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსების ადგილების აღრიცხვა;

თ) დაუშვებელია აზბესტის ნარჩენების აღდგენა.

მუხლი 14. ნარჩენი ზეთი

ამ ტექნიკური რეგლამენტით განსაზღვრული მოთხოვნების გარდა, ნარჩენი ზეთის მართვასა და დამუშავებაზე ვრცელდება შემდეგი სპეციალური მოთხოვნები:

ა) სავალდებულოა წარმოქმნის ადგილზე ნარჩენი ზეთების განცალკევება სხვა ნარჩენებისგან;

ბ) ნარჩენი ზეთები ინახება დახურულ კონტეინერებში ან ავზებში, რომლებიც დაცულია გაჟონვისგან და აღჭურვილია ხანძარსაწინააღმდეგო მოწყობილობით;

გ) ნარჩენი ზეთების აღდგენა ხდება რეგენერაციის გზით ან თუ ეს არ არის შესაძლებელი, ენერჯის აღდგენის გზით;

დ) დაუშვებელია პქბ/პქტ-ის შემცველი ნარჩენი ზეთების შერევა სხვა ნარჩენ ზეთებთან. ასეთი ნარჩენი ზეთების მართვა ხორციელდება ამ ტექნიკური რეგლამენტის მე-12 მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 15. პასუხისმგებლობა

ამ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების დარღვევისთვის, პირს პასუხისმგებლობა დაეკისრება ნარჩენების მართვის კოდექსის შესაბამისად.

დანართი I: სახიფათო ნარჩენის საინფორმაციო ფურცელი

სახიფათო ნარჩენის კოდი	სახიფათო ნარჩენის დასახელება		
სახიფათო თვისებები	კლასიფიკაციის სისტემა	H კოდები	საშიშროების კლასი
	პირითადი:		
	დამატებითი:		
პროცესი/საქმიანობა, რომლის შედეგად წარმოიქმნება სახიფათო ნარჩენები			
ფიზიკური თვისებები	მყარი ☐ თხევადი ☐ ლექი ☐ აირი ☐	შენიშვნა	
ქიმიური თვისებები	მჟავა ☐ ტუტე ☐ ორგანული ☐ არაორგანული ☐ ხსნადი ☐ უხსნადი ☐	შენიშვნა	
გამოსაყენებელი შეფუთვის ან კონტეინერის სახეობა	საშიშროების ნიშნები, რომლებიც გამოყენებული უნდა იყოს შენახვის/ტრანსპორტირების დროს		
პირველადი დახმარება	ზომები საგანგებო სიტუაციის დროს		

საინფორმაციო ფურცლის შევსების ინსტრუქცია

ნარჩენების ნუსხის მიხედვით, სახიფათო ნარჩენებად კლასიფიკაციისთანავე, ასეთი ნარჩენების წარმომქმნელმა უნდა მოამზადოს სახიფათო ნარჩენების საინფორმაციო ფურცელი. ეს ფურცელი უნდა შეიცავდეს ინფორმაციას ნარჩენების წარმოშობის,

კლასიფიკაციისა და სახიფათო თვისებების შესახებ, ასევე, ინფორმაციას უსაფრთხოების ზომებისა და პირველადი დახმარების შესახებ ავარიის შემთხვევისთვის. სახიფათო ნარჩენების საინფორმაციო ფურცელი ასევე უნდა შეიცავდეს სათანადო საშიშროების კლასის აღმნიშვნელი ნიშნების ნიმუშებს კონტეინერების/სატრანსპორტო საშუალებების მარკირებისთვის, რომლებიც შეიცავენ/გადაზიდავენ სახიფათო ნარჩენებს.

სახიფათო ნარჩენების საინფორმაციო ფურცელი თან უნდა ახლდეს სახიფათო ნარჩენების ყოველ გადაზიდვას.

სახიფათო ნარჩენების საინფორმაციო ფურცელი უნდა შეიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

- სახიფათო ნარჩენის კოდი – მიუთითეთ სახიფათო ნარჩენის კოდი ნარჩენების ნუსხის მიხედვით, „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს № 426 დადგენილების შესაბამისად;

- სახიფათო ნარჩენების დასახელება – მიუთითეთ სახიფათო ნარჩენების დასახელება ნარჩენების ნუსხის მიხედვით, „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს №426 დადგენილების შესაბამისად;

- სახიფათო ნარჩენების თვისებები – მიუთითეთ ინფორმაცია ძირითად და დამატებით სახიფათო თვისებებზე, რომლებიც გააჩნია ან შეიძლება გააჩნდეს ნარჩენებს. სახიფათო თვისებები ჩამოთვლილია ნარჩენების მართვის კოდექსის დანართ 3-ში. საშიშროების კლასები - ტექნიკური რეგლამენტის „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით ტვირთის გადაზიდვის წესის“ დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 3 იანვრის №32 დადგენილების დანართ 5-ში.

- პროცესი/საქმიანობა, რომლის შედეგად წარმოიქმნება სახიფათო ნარჩენები – მოკლედ აღწერეთ პროცესი ან საქმიანობა, რომლის შედეგადაც წარმოიქმნა სახიფათო ნარჩენები. ხაზი გაუსვით მასალებს, რომლებიდანაც რჩება ნარჩენები.

- ფიზიკური თვისებები – განსაზღვრეთ ნარჩენების ფიზიკური მდგომარეობა სათანადო სიტყვის მონიშვნით. თუ არსებობს დამატებითი რელევანტური ინფორმაცია ნარჩენების ფიზიკური თვისებების შესახებ, მიუთითეთ შენიშვნების გრაფაში.

- ქიმიური თვისებები – განსაზღვრეთ ნარჩენების ქიმიური თვისებები სათანადო სიტყვის მონიშვნით. თუ არსებობს დამატებითი რელევანტური ინფორმაცია ნარჩენების ქიმიური თვისებების შესახებ, მიუთითეთ შენიშვნების გრაფაში.

- გამოსაყენებელი შეფუთვის ან კონტეინერის სახეობა – თუ არის რაიმე განსაკუთრებული მოთხოვნა სახიფათო ნარჩენების შეფუთვის ან კონტეინერის შესახებ შენახვის ან ტრანსპორტირების დროს, მიუთითეთ შენიშვნების გრაფაში.

- საშიშროების ნიშნები, რომლებიც გამოიყენება შენახვის/ტრანსპორტირების დროს – განსაზღვრეთ საშიშროების ნიშნები, „ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით ტვირთის გადაზიდვის წესის“ დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2014 წლის 3 იანვრის №32 დადგენილების დანართი 5-ის შესაბამისად, ნარჩენების სახიფათო თვისებების მიხედვით.

- პირველადი დახმარება – მიუთითეთ ინფორმაცია სპეციალური პირველადი დახმარების თაობაზე სახიფათო ნარჩენებით გამოწვეული დაზიანების დროს.
- ზომები საგანგებო სიტუაციის დროს – მიუთითეთ ინფორმაცია განსაკუთრებული ზომების შესახებ, რომლებიც უნდა იქნას მიღებული სახიფათო ნარჩენების დაღვრის, შეფუთვის დარღვევის ან სხვა ავარიული გამოთავისუფლების დროს.

დანართი II: სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმა

1. გამგზავნი

კომპანია	საკონტაქტო პირი	მისამართი/ ტელეფონი
----------	-----------------	---------------------

2. მიმღები

კომპანია	საკონტაქტო პირი	მისამართი/ ტელეფონი
----------	-----------------	---------------------

3. დატვირთვის ადგილი

კომპანია	საკონტაქტო პირი	მისამართი/ ტელეფონი
----------	-----------------	---------------------

4. გადმოტვირთვის ადგილი

კომპანია	საკონტაქტო პირი	მისამართი/ ტელეფონი
----------	-----------------	---------------------

5. გადამზიდველი №1

კომპანია	საკონტაქტო პირი	მისამართი/ტელეფონი	ავტოსატრანსპორტო საშუალების რეგისტრაციის ნომერი:	ტრაილერის რეგისტრაციის ნომერი:	სარკინიგზო გადაზიდვა N:
----------	-----------------	--------------------	--	--------------------------------	-------------------------

6. გადამზიდველი № 2

კომპანია	საკონტაქტო პირი:	მისამართი/ტელეფონი	ავტოსატრანსპორტო საშუალების რეგისტრაციის ნომერი:	ტრაილერის რეგისტრაციის ნომერი:	სარკინიგზო გადაზიდვა N:
----------	------------------	--------------------	--	--------------------------------	-------------------------

ტრანსპორტირება

7. №	8. ნარჩენის კოდი	9. ნარჩენის დასახელება	10. ოდენობა (კგ)

დადასტურება:

11. ნარჩენები გადაეცა გადამზიდველს	12. ნარჩენები მიიღო გადამზიდველმა	13. ნარჩენები გადაეცა მიმღებს	14. ნარჩენები მიღებულია შენახვის/აღდგენის/განთავსების მიზნით
თარიღი/დრო	თარიღი/დრო	თარიღი/დრო	თარიღი/დრო
გამგზავნის ხელმოწერა	გადამზიდველის ხელმოწერა	გადამზიდველის ხელმოწერა	მიმღების ხელმოწერა

ნაწილი ა: სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმის შევსების ინსტრუქცია

1. გამგზავნი = იურიდიული პირი, რომელიც არის სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ინიციატორი.
2. მიმღები = იურიდიული პირი, რომელიც იღებს სახიფათო ნარჩენებს.

3. დატვირთვის ადგილი = სახიფათო ნარჩენების რეალური დატვირთვის ადგილი (რომელიც შეიძლება არ ემთხვეოდეს გამგზავნის მისამართს).
4. გადმოტვირთვის ადგილი = ადგილი, სადაც რეალურად ხდება სახიფათო ნარჩენების გადმოტვირთვა (შენახვის, დამუშავების ობიექტი, რომელიც შეიძლება არ ემთხვეოდეს მიმღების მისამართს).
5. გადამზიდველი N1 = იურიდიული პირი, რომელიც ახორციელებს სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებას; მოიცავს სატრანსპორტო საშუალების საიდენტიფიკაციო მონაცემებს, რეგისტრაციის ნომერს ან/და სარკინიგზო გადაზიდვის ნომერს.
6. გადამზიდველი N2 = ასეთის არსებობის შემთხვევაში, იურიდიული პირი, რომელიც ახორციელებს სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებას; მოიცავს სატრანსპორტო საშუალების საიდენტიფიკაციო მონაცემებს, რეგისტრაციის ნომერს ან/და სარკინიგზო გადაზიდვის ნომერს.
7. თუ ხორციელდება რამდენიმე სახის სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირება, საჭიროა მათი დანომვრა.
8. გადაზიდული ნარჩენების კოდები ნარჩენების ნუსხის შესაბამისად.
9. გადაზიდული ნარჩენების დასახელება ნარჩენების ნუსხის შესაბამისად.
10. ტრანსპორტირების მასა ნეტო.
11. გამგზავნის დადასტურება იმის თაობაზე, რომ ნარჩენები გადაეცა გადამზიდველს №1.
12. გადამზიდველის დადასტურება ნარჩენების მიღების თაობაზე.
13. გადამზიდველის დადასტურება, რომ ნარჩენების გადაეცა მიმღებს.
14. მიმღების დადასტურება იმის თაობაზე, რომ მან მიიღო ნარჩენები შენახვის, აღდგენის ან განთავსების მიზნით.

ნაწილი ბ: სახიფათო ნარჩენების გადაზიდვის ტრანსპორტირების ფორმის გამოყენების ინსტრუქცია

სახიფათო ნარჩენების გამგზავნი – ტრანსპორტირების დაწყებამდე ელექტრონულ სისტემაში ავსებს და სამინისტროში აგზავნის სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმას.

სახიფათო ნარჩენების გადამზიდველი – ელექტრონულ სისტემაში სახიფათო ნარჩენების გამგზავნის მიერ შევსებულ სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმაში ადასტურებს ნარჩენების მიღებას.

სახიფათო ნარჩენების გადამზიდველი ვალდებულია სახიფათო ნარჩენები მიიტანოს ტრანსპორტირების ფორმაში დასახელებულ ნარჩენების მიმღებთან. ტრანსპორტირების დასრულების შემდეგ გადამზიდველი ელექტრონული სისტემის მეშვეობით ადასტურებს სახიფათო ნარჩენების მიმღებისთვის ჩაბარებას.

მიმღები – სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმაში ადასტურებს შენახვის/აღდგენის/განთავსების მიზნით სახიფათო ნარჩენების მიღებას და ელექტრონული სისტემის მეშვეობით აგზავნის ინფორმაციას სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების დასრულების შესახებ.

ნარჩენების სწორად მართვა ჩვენი პასუხისმგებლობაა!!!

გამოცემაზე მუშაობდა: მარიკა ფიროსმანაშვილი

საქართველოს მწვანეთა მოძრაობა / დედამიწის მეგობრები საქართველო
საქართველო, თბილისი, სლავა მეტრეველის 4
ტელ/ფაქსი: (+995 32) 2399543; ელ-ფოსტა: info@greens.ge
ვებ-გვერდი: www.greens.ge, www.cleanup.ge